T.C.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI

KLASİK ARKEOLOJİ BİLİM DALI

NEVŞEHİR MÜZESİ SİKKE KOLEKSİYONUNDA BULUNAN KAPPADOKİA KRALLIĞI SİKKELERİ

Doktora Tezi

Evin BİLGE

Ankara, 2021

T.C.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI

KLASİK ARKEOLOJİ BİLİM DALI

NEVŞEHİR MÜZESİ SİKKE KOLEKSİYONUNDA BULUNAN KAPPADOKİA KRALLIĞI SİKKELERİ

Doktora Tezi

Evin BİLGE

Tez Danışmanı

Prof.Dr. Zeynep ÇİZMELİ ÖĞÜN

Ankara, 2021

T.C.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI

KLASİK ARKEOLOJİ BİLİM DALI

NEVŞEHİR MÜZESİ SİKKE KOLEKSİYONUNDA BULUNAN KAPPADOKİA KRALLIĞI SİKKELERİ

Doktora Tezi

Tez Danışmanı: Prof.Dr. Zeynep ÇİZMELİ ÖĞÜN

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadıİmzası

1. Prof.Dr. Zeynep Çizmeli Öğün ……

2. Doç. Dr. Hacer Sancaktar ……

3. Doç. Dr. Çiğdem Gençler Güray ……

4. Doç. Dr. Ayşe Gül Akalın ……

5. Dr. Öğr. Üyesi Şengül Dilek Ful ……

Tez Sınav Tarihi: 27.06.2021

T.C.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Prof.Dr. Zeynep Çizmeli Öğün danışmanlığında hazırladığım "Nevşehir Müzesi Sikke Koleksiyonunda Bulunan Kappadokia Krallığı Sikkeleri (Ankara, 2021)" adlı doktora tezimdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlüyasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

27.06.2021

Evin BİLGE

İMZA

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR ..... **XII**

GİRİŞ **14**

1. KAPPADOKİA KRALLIK SİKKELERİ **27**

1.1. KATALOG HAZIRLIK VE DEĞERLENDİRME 27
1.2. NEVŞEHİR MÜZESİ SİKKE KOLEKSİYONUNDAKİ KAPPADOKİA KRALLIK SİKKELERİ 32
1.3. TÜRKİYE VE DÜNYA MÜZELERİ İLE ÖZEL KOLEKSİYONLARINDA KAYITLI KAPPADOKİA KRALLIK SİKKELERİ 37
1.3.1. KRALLIK ÖNCESİ DÖNEM 37
1.3.1.1. I. Ariarathes (MÖ 332-MÖ 322) *37*
Gümüş 37
Siglos 37
Bronz 38
1.3.1.2. II. Ariarathes (MÖ 301-280) *39*
Bronz 39
1.3.1.3. II. Ariaramnes (MÖ280-230) *39*
Gümüş *39*
Obol 39
Bronz 39
1.3.2. KRALLIK DÖNEMİ 41
1.3.2.1. III. Ariarathes (MÖ 230 - 220) *41*
Bronz 41
1.3.2.2. IV. Ariarathes (MÖ 220-163) *43*
Gümüş 43
Tetradrahmi 43
29.yıl 43
30.yıl 43
Tarihsiz (40.yıl ?) 43
Drahmi 44
28. yıl 44
29 yıl 44
30. yıl 44
31. yıl 44
32. yıl 45
33.yıl 45
1.3.2.3. V. Ariarathes (MÖ 163-130) *58*
Gümüş 58
Tetradrahmi 58
3. yıl 58
Drahmi 59
1. yıl 59
2. yıl 59
3. yıl 61
5. yıl 61
6. yıl 63
20. yıl 63
1.3.2.4. Orophernes (MÖ 157) *63*
Gümüş 63
Tetradrahmi 63
Tarihsiz 63
1.3.2.5. VI. Ariarathes (MÖ 130-116) *64*

Gümüş 64
Tetradrahmi 64
Tarihsiz 64
Drahmi 64
Tarihsiz 64
1. yıl 64
2. yıl 66
3. yıl 67
4. yıl 67
5. yıl 68
6. yıl 69
10. yıl 70
11. yıl 70
12. yıl 71
13. yıl 71
14. yıl 71
15. yıl 72
Obol 73
Bronz 74
1.3.2.6. VII. Ariarathes (MÖ 116-101) *75*
Gümüş 75
Tetradrahmi 75
1. yıl 75
Drahmi 75
1. yıl 75
2. yıl 76
5. yıl 77
6. yıl 77
7. yıl 77
8. yıl 77
9. yıl 78
10. yıl 79
11. yıl 80
12.yıl 80
16.yıl 80
1.3.2.7. IX. Ariarathes (MÖ 99-87) *81*
Gümüş 81
Tetradrahmi 81
1. yıl 81
2. yıl 81
5. yıl 81
6.yıl(?) 81
14. yıl 81
Drahmi 82
1. yıl 82
2. yıl 83
4. yıl 83
5. yıl 84
6. yıl 85
12.yıl 86
13. yıl 87
15. yıl 88
1.3.2.8. I. Ariobarzanes (MÖ 95-63) *90*
Gümüş 90
Drahmi 90
1. yıl 90
2. yıl 90

3. yıl 92
5. yıl 92
6. yıl 93
10. yıl 93
11. yıl 93
13. yıl 94
14. yıl 96
15. yıl 97
16. yıl 98
17. yıl 98
18.yıl 98
20. yıl 98
21. yıl 98
22. yıl 99
24. yıl 99
25. yıl 100
26. yıl 100
27. yıl 100
28.yıl 101
29. yıl 103
30. yıl 104
31.yıl 107
32.yıl 110
33. yıl 111
1.3.2.9. II. Ariobarzanes (MÖ 63-52) *115*
Gümüş 115
Drahmi 115
6. yıl 115
7. yıl 115
8. yıl 116
1.3.2.10. III. Ariobarzanes (MÖ 52-42) *117*
Gümüş 117
Drahmi 117
9. yıl 117
11. yıl 121
1.3.2.11. X. Ariarathes (MÖ 42-36) *136*
Gümüş 136
Drahmi 136
4. yıl 136
5. yıl 136
6.yıl 138
Bronz 138
1.3.2.12. Arkhelaos (MÖ 36 - MS 17) *138*
Gümüş 138
Drahmi 138
20. yıl 138
22. yıl 138
39. yıl 139
40. yıl 139
41. yıl 139
42. yıl 139
Hemidrahmi 139
39. yıl 139
40. yıl 139
1.3.2.13. Barbar İmitasyon *140*
Gümüş Drahmi 140

1.3.2.14. Postumus Antiokhos *142*
Gümüş Tetradrahmi 142
1.3.2.15. Sivil Kent Sikkeleri *143*
1.3.2.15.1. Eusebeia Kent Sikkeleri 143
Bronz 143
Tarihsiz 143
12. yıl 147
16. yıl 147
19. yıl 147
25. yıl 147
26.yıl 147
1.3.2.15.2. Kaisareia Kent Sikkeleri 148
Bronz 148
28. yıl 148
47.yıl 148
53.yıl 148

2. ANTİK KAYNAKLARDA KAPPADOKİA BÖLGESİ 149

2.1. KAPPADOKİA BÖLGESİ'NİN GENEL COĞRAFİ KONUMU VE SINIRLARI 149
2.1.1. Yüzey Şekilleri ve İklim *152*
2.1.2. Kappadokia'nın Ekonomik Kaynakları *156*
2.1.3. Kappadokia Bölgesi'nin Yönetim Şekli *162*
2.1.3.1. Melitene 162
2.1.3.2. Kataonia 163
2.1.3.3. Kilikia 169
2.1.3.4. Tyanitis 174
2.1.3.5. Garsauria 179
2.1.3.6. Laviansene 180
2.1.3.7. Sargarausene 181
2.1.3.8. Khammanene/Khamennesia 182
2.1.3.9. Saravene 183
2.1.3.10. Morimene 184
2.1.4. Kappadokia Halkının Etnik Yapısı ve Dili *187*
2.2. KAPPADOKİA BÖLGESİ HAKKINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR 191
2.3. KAPPADOKİA BÖLGESİ'NİN ANTİK DÖNEM SİYASİ TARİHİ 198
2.3.1. MÖ 334 Granikos Savaşına Kadar Kappadokia Tarihi *198*
2.3.1.1. MÖ 550'ye Kadar Kappadokia Tarihi 198
2.3.1.2. Pers Egemenliği Altındaki Kappadokia 202
2.3.2. Hellenistik Dönem *208*
2.3.2.1. I. Ariarathes (MÖ 332-MÖ 322) 208
2.3.2.2 Ara Dönem (Makedon Hakimiyeti) 213
2.3.2.3. II. Ariarathes (MÖ 301-280) 217
2.3.2.4. Ariaramnes MÖ 280-230 219
2.3.2.5. III. Ariarathes MÖ 255-220 220
2.3.2.6. IV. Ariarathes (Eusebes) (MÖ 220-163) 223
2.3.2.7. V. Ariarathes (Eusebes Philopator) (MÖ 163-130) 233
2.3.2.8. Orophernes (MÖ 157) 242
2.3.2.9. VI. Ariarathes (Epiphanes Philopator) (MÖ130-116) 245
2.3.2.10. VII. Ariarathes (Philometor) (MÖ 116-101) 248
2.3.2.11. VIII. Ariarathes (100?-?) 250
2.3.2.12. IX. Ariarathes (Eusebes, Philopator) (MÖ 101-87) 251
2.3.2.13. I. Ariobarzanes (Philoromaios) MÖ 95- 63 253
2.3.2.14. II. Ariobarzanes (Philopator) (MÖ 63-52) 272
2.3.2.15. III. Ariobarzanes (Eusebes Philorhomaios) (MÖ 52-42) 275
2.3.2.16. X. Ariarathes (Eusebes, Philadelphos) (MÖ 42-36) 288
2.3.2.17. Arkhelaos Philopatris Ktistes (MÖ 36 - MS 17) 292

3. KAPPADOKİA KRALLARININ DARP ETTİĞİ SİKKELER IŞIĞINDA NÜMİSMATİK İNCELEME.....309

3.1. KAPPADOKİA KRALLIK SİKKELERİ KONUSU ÜZERİNE YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR.....309
3.1.1. Gümüş Sikkeler.....309
3.1.1.1. Krali Sikkeler.....309
3.1.1.2. Barbar İmitasyon Sikkeler.....312
3.1.1.3. Kappadokia Krali Darphaneleri'nde Merkezi Otorite'nin Darp Ettirdiği Postumus Antiokhos Sikkeleri.....314
3.1.2. Bronz Sikkeler.....317
3.1.2.1. Bronz Krali Sikkeler.....317
3.1.2.2. Sivil Kent Sikkeleri.....318
3.2. KAPPADOKİA KRALLIK SİKKELERİ'NİN NÜMİSMATİK İNCELEMESİ.....325
3.2.1. Ön Yüz Lejantları.....328
3.2.1.1. Gümüş Sikkeler.....328
3.2.1.2. Bronz Sikkeler.....328
3.2.2. Ön Yüz Betimleri.....329
3.2.2.1. Gümüş Sikkeler.....332
3.2.2.1.1. Tanrılar ve Tanrıçalar.....332
3.2.2.1.1.1.Baal Gazur.....333
3.2.2.1.1.2. Nymphe Sinope.....334
3.2.2.1.1.3. Herakles.....335
3.2.2.1.2. Krallar.....337
3.2.2.1.2.1. Diademli Krallar.....337
3.2.2.1.2.2. Tiaralı Krallar.....342
3.2.2.1.2.3. Kraliçe.....344
3.2.2.2. Bronz Sikkeler.....345
3.2.2.2.1. Tanrılar ve Tanrıçalar.....345
3.2.2.2.1.1. Athena.....345
3.2.2.2.1.2. Nike.....347
3.2.2.2.1.3. Zeus.....349
3.2.2.2.1.4. Thyke.....352
3.2.2.2.1.5. Ma.....355
3.2.2.2.1.6. Dionysos.....363
3.2.2.2.1.7. Artemis.....366
3.2.2.2.1.8. Apollon.....368
3.2.2.2.1.9. Herakles.....369
3.2.2.2.1.10. Hermes.....370
3.2.2.2.2. Tanrı Atribüleri.....374
3.2.2.2.2.1. Boğa.....374
3.2.2.2.3.2. Kalkan.....375
3.2.2.2.3.3. Herakles Gürzü.....376
3.2.2.2.3. Krallar.....376
3.2.2.2.3.1. Tiara Giymiş Kral Başları.....376
3.2.2.2.3.2. Okçu Kral.....376
3.2.3. Arka Yüz Lejantları.....377
3.2.3.1. Gümüş Sikkeler.....378
3.2.3.1.1. Krallık Öncesi Dönem.....378
3.2.3.1.2. Krallık Dönemi.....378
3.2.3.1.2.1. Ariarathes Hanedanlığı.....378
3.2.3.1.2.2. Pontos Hanedanlığı (Gasıp).....382
3.2.3.1.2.3. Ariobarzanes Hanedanlığı.....384
3.2.3.1.2.4. Arkhelaos Dönemi.....386
3.2.3.2. Bronz Sikkeler.....387
3.2.3.2.1. Krallık Öncesi Dönem.....387
3.2.3.2.2. Krallık Dönemi.....388

3.2.4. Arka Yüz Betimleri *391*
3.2.4.1. Gümüş Sikkeler 391
3.2.4.1.1. Tanrılar ve Atribüleri 391
3.2.4.1.1.1. Athena 391
3.2.4.1.1.2. Nike 392
3.2.4.1.1.3. Thyke 393
3.2.4.1.1.4. Herakles Gürzü (Topuz) 393
3.2.4.1.1.5. Av Sahneleri, Hayvanlar ve Mitolojik Yaratıklar 393
3.2.4.1.1.6. Argaios Dağı 395
3.2.4.1.1.7. Ay veya Yıldız 399
3.2.4.2. Bronz Sikkeler 399
3.2.4.2.1. Tanrılar ve Tanrıçalar 399
3.2.4.2.1.1. Athena veya Ma 399
3.2.4.2.1.2. Astarte 401
3.2.4.2.1.3. Artemis Anahita 401
3.2.4.2.1.4. Apollon 404
3.2.4.2.1.5. Argaios Dağı 404
3.2.4.2.1.6. Nike 405
3.2.4.2.2. Tanrılar ve Tanrıçalar'ın Atribüleri 406
3.2.4.2.2.1. Thyrsos 406
3.2.4.2.2.2. Üçayaklı Kazan 407
3.2.4.2.2.3. Kerykeion 407
3.2.4.2.2.4. Bereket Boynuzu 408
3.2.4.2.2.5. Tapınak 408
3.2.4.2.2.6. Herakles Gürzü 408
3.2.4.2.2.7. Pilos 410
3.2.4.2.3. Savaş/Mücadele 412
3.2.4.2.3.1. Muzaffer Savaşçı Kahraman Kral 413
3.2.4.2.4. Mitolojik Yaratıklar 414
3.2.4.2.5. Hayvanlar 422
3.2.4.2.5.1. At 422
3.2.4.2.5.2. Kartal 422
3.2.4.2.5.3. Geyik 424
3.2.4.2.5.4. Dağ Keçisi 424
3.2.4.2.5.5. Baykuş ve Köpek 425
3.2.4.2.5.6. Aslan 425
3.2.4.2.6. Bitkiler 426
3.2.5. Tarih *431*
3.2.5.1. Ariarathes Hanedanlığı 432
3.2.5.1.1. Satraplık Dönemi 432
3.2.5.1.2. Krallık Dönemi 433
3.2.5.3. Ariobarzanes Hanedanlığı 437
3.2.5.4. Arkhelaos Dönemi 438
3.2.5.5. Kent Sikkeleri 438
3.2.6. Monogramlar *439*
3.2.6.1. Ariarathes Hanedanlığı 439
3.2.6.1.1. Satraplık Dönemi 439
3.2.6.1.2. Krallık Dönemi 440
3.2.6.2. Ariobarzanes Hanedanlığı 447
3.2.6.3.Arkhelaos Dönemi 450
3.2.6.4. Kent Sikkeleri 450
3.2.7. Birim *451*
3.2.8. Darphaneler *453*
3.2.8.1. Gaizura 453
3.2.8.2. Sinope 454
3.2.8.3. Mazaka 454

3.2.8.4. Tyana 454
3.2.8.5. Kybistra 456
3.2.8.6. Anisa 456
3.2.8.7. Morima 456
3.2.8.8. Priene 458
3.2.8.9. Amphipolis 458
3.2.9. Tarihi Kontekste Kappadokia Krallık Sikkeleri 458
3.3. KAPPADOKİA KRALLIK SİKKELERİ'NİN DOLAŞIMI (SİRKÜLASYONU) 477
3.3.1. Kazı Buluntuları 477
3.3.1.1. Kültepe Kazıları 477
3.3.1.2. Aşvan Höyük Kazısı 478
3.3.1.3. Tepebağları Kazısı 479
3.3.1.4. Kınık Höyük Kazısı 479
3.3.1.5. Horis Kazısı 480
3.3.1.6. Zeyve Höyük Kazıları 480
3.3.1.7. Priene Kazısı 480
3.3.1.8. Gürcistan Vani Kenti Buluntuları 481
3.3.1.9. Kurul Kalesi Kazısı 482
3.3.1.10. Cami Höyük Kazısı 482
3.3.2. Define Buluntuları 483
3.3.2.1. Giresun Definesi 483
3.3.2.2. Kappadokia Definesi 1 484
3.3.2.3. Kappadokia Definesi 2 484
3.3.2.4. Kappadokia Definesi 3 485
3.3.2.5. Yozgat/ Adatepe Definesi 485
3.3.2.6. Suriye Definesi 485
3.3.2.7. Mardin Definesi 486
3.3.2.8. Diyarbakır Definesi 486
3.3.2.9. Erivan Definesi 487
3.3.2.10. Abruzzi Definesi 487
3.3.2.11. Pınarbaşı (Aleksandreia Troas) Definesi 488
3.3.2.12. Tahran Definesi 488
3.3.2.13. Ordu Definesi 489
3.3.2.14. Burdur Definesi 490
3.3.2.15. Kaman Drahmi Definesi 491
3.3.2.16. Hatay Kırıkhan Definesi 492
3.3.2.17. Tire Müzesi Definesi 492
3.3.2.18. Gürcistan Defineleri (Nazodelavo ile Sheikler) 493
3.3.2.18.1.Nazodelavo 493
3.3.2.18.2. Sheikler 493
3.3.2.19. Baldvin Definesi 493

4. SONUÇ 494

ÖZET 498

ABSTRACT 500

Konkordance Tablosu 502
Kısaltmalar 506
Bibliografya/ Kaynakça 509
Resimler 533
Haritalar 540
Levhalar 543

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Tez çalışmamın planlanması, araştırılması, yürütülmesi ve oluşumunda ilgi ve desteğini esirgemeyen, engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren sayın hocam Prof. Dr. Zeynep Çizmeli Öğün'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Tez çalışmam boyunca, yardımlarını esirgemeyen sevgili hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem Gençler Güray ve Dr. Öğr. Üyesi Şengül Dilek Ful'a emekleri için sonsuz teşekkür ederim.

Türkiye'deki müzelerin sikke koleksiyonlarında yer alan Hellenistik Dönem Kappadokia Krallık sikkelerine ulaşmak ve müzelerde sikke çalışma izni alabilmek ne yazık kiumduğumuz kadar kolay olmamıştır. Müzelerde çalışan personelin iş yükünün fazla olmasından kaynaklı zaman ayıramama veya zamanlama probleminden kaynaklı zorluklarla karşılaşılmıştır. İşte bu problemlere karşılık hazırladığımız tez çalışması boyunca Nevşehir Müzesi sikke koleksiyonunun kapılarını sonuna kadar aralayan Nevşehir Müzesi Müdürü Murat Gülyaz'a özel bir teşekkürü borç bilirim. Ancak bu tez konusunu çalışmamı öneren ve çalışabilmem için yardımcı olan değerli hocam Prof. Dr. Fikri Kulakoğlu'na saygılarımı sunarım.

Bu tez kapsamında koleksiyonlarında bulunan sikkeleri çalışmama izin veren değerli Koleksiyonerler Fazlı Koç, Güray Tüysüz, Halil Uluer ve Aydın Özkan beyefendilere minnettarım. Tez çalışması yaptığım dönemde Mardin Müzesi Müdürü olan Arkeolog Nihat Erdoğan, Uzman Arkeolog Hasan Menteşe, Diyarbakır Müzesi Müdürü Sanat Tarihçi Vehbi Yurt ve Arkeolog Mehmet Ali Önal Kayseri Müzesi Uzmanı Arkeolog Dilek Bamyacı'ya sikkelere ulaşabilmem için yaptıkları hizmet için minnettarım. Ürgüp Müzesi Müdüresi Sevim Tunç Demir ve Uzman Arkeolog Mehmet

Öncü'ye; Elazığ Müzesi'nde görev yapan Uzman Arkeolog Mikail Tofur'a, Niğde Müzesinde çalışan Uzman Arkeolog Murat Tektaş'a ve Konya Müzesi'nde çalışan sınıf arkadaşım Arkeolog Hasan Uguz ile Isparta Müzesi Uzmanı Arkeolog İbrahim Sezen'e, minnettarım. Kınık Höyük kazılarında bulunan Kappadokia Kırallık sikkelerini çalışmama yardımcı olan Prof. Dr. Lorenzo d'Alfonso'ya; Çorum Müzesi Antik Yunan sikkelerinin arasında Kappadokia Krallık sikkelerini tereddüt etmeden benimle paylaşan Arkeolog ve Numismat Dr. Öğr. Üy. Canan Özbil'e; Yozgat Müzesi Kappadokia Krallık sikkelerinin bilgi ve belgelerini edindiğim Arkeolog ve Numismat Doç. Dr. Hacer Sancaktar'a ve Kırşehir, Sinop, Samsun ve Tokat Müzesi müdür ve personellerine teşekkürü bir borç bilirim.

Ayrıca doktora eğitimim sırasında desteklerini gördüğüm Tokat Gaziosmanpaşa Rektörlüğü'ne, Fen Edebiyat Fakültesi Dekanlığı'na ve Sanat Tarihi Bölüm Başkanlığı'na teşekkür ederim.

Oldukça uzun bir sürede tamamlayabildiğim tez sürecinde kimi zaman saatlerce süren çalışma boyunca hakkettiği kadar ilgi gösteremediğim otizimli oğlum Serhad Berzan'dan af diliyorum. Bu süre zarfında benim görevimi üstlenip erkek kardeşleriyle ilgilenen ve eksikliklerimi gideren kızlarım Sultan Stera ve Dilara Evin Bilge'ye teşekkür ediyorum. Akademik kariyerim boyunca benden manevi desteklerini eksik etmeyen Annem Sakine Bilge'ye; kardeşlerim Ferhat, Gülizar, Pervin, Ömer Faruk ve Mustafa Bilge'ye minnettarım. Bu tezin verildiğini görmeye ömrü vefa etmeyen babam Mehmet Nezir Bilge'yi saygı, rahmet ve minnetle anıyorum.

Evin Bilge

Ankara 2021

GİRİŞ

Antik nümismatik, bize geçmişte yaşayan toplumlar ve kültürler hakkında bilgi veren önemli bir bilim dalıdır. Sikkelerde kullanılan tip ve lejantlar ile onu darp eden otoritenin kimliğini yansıttığı gibi ait olduğu toplumun ya da toplumlarının kültürü, politik yapısı ve ekonomileri hakkında da bilgi verir.

Arkeolojik kazılarda ele geçen sikkeler, sikkeyi darp eden otorite ile bu sikkeyi kullanan toplum hakkında bilgi edinmemizi sağlayan en sağlam verilerdir. Kentlerin, darp ettikleri otonom sikkeler, üzerlerinde yer alan konuların zenginliği ile başlı başına birer tarihsel belge niteliğindedir.

Arkeolojik kazılarda ele geçen sikke buluntuları ise, buluntu durumu ile stratigrafiye bağlı olarak tarihleme konusunda önemli veriler sağlarlar. Antik Dönem'de Anadolu'nun hem ticari ve ekonomik hem de tarihsel açıdan araştırılmasında "Anadolu Numismatiği Çalışmaları" önemli bir görevi üstlenmektedir.

Hellenistik Dönem Kappadokia Krallığı tarafından darp edilmiş sikkelerin buluntu şekilleri tarihsel gerçekliğin ortaya çıkarılması için gerekli verilere ulaşmamıza yardım eder.Kazı veyahut definelerle ele geçen sikke buluntularının araştırılması hem krallığın geçirdiği tarihsel süreçler hem de nümismatik bilimi açısından önem taşımaktadır.

Kappadokia Krallığı'nın temelleri MÖ 332'de atılmıştır. MS 17'de Roma İmparatoru Tiberius zamanında Kappadokia Eyaleti olarak Roma'ya bağlanıncaya kadar varlığını sürdürmüştür. Krallığı kuran Ariarathes sülalesi Pers kökenlidir. Zamanla Hellenleşmeye doğru evrilen Ariarathes hanedanlık sikkelerindekideğişimin izleriaşama aşama görülmektedir. Hellenistik Dünyada Kappadokia Krallığı'nı yöneten hanedanların kökenleri III. Aleksandros'un ardılları olan Ptolemaios, Seleukos,

Antigonos vb. krallar gibi Makedon asıllı olmamaları bu krallığı daha da ilginç hale getirir. Krallığın yavaş yavaş Hellenistik gelenek ile tanışması ve bunu özümsemeye çalışma aşamaları basamak basamak fark edilmektedir.

Kappadokia Krallarının siyasi yetenekleri, dönemin diğer krallıklarıyla yürüttükleri diplomasi ve akrabalık ilişkileri sayesinde üç asır boyunca hayatta kalabilmişlerdir. Bu sayedeHellenistik Dönem Anadolu'sundaki sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik yapıyı yansıtan kıymetli verileri günümüze miras olarak bırakmışlardır.

Kappadokia'da 19. yüzyıldan itibaren aralıklarla yapılan araştırmalar ve Cumhuriyet Dönemi'nin başlarından şimdiye kadar yürütülen sistemli kazılar, bölgenin yapısal ve mimari gelişim açısından anlaşılmasına yönelik oldukça fazla bilgi vermesine rağmen, tarihsel süreç ve toplumsal yapı hakkındaki arkeolojik verilerin nispeten az olması, numismatik buluntuların önemini arttırmaktadır. Krallığın MÖ 332'deki kuruluşundan MS 17 yılındaki Roma egemenliği altına geçişine kadar darp ettiği sikkelerin kronolojik ve tipolojik açıdan incelenmesi, söz konusu dönemdeki ekonomik, siyasi, sosyal ve dini yapısının anlaşılmasına değerli katkılar sağlamaktadır.

Amaç

Kappadokia Krallığını ve dolayısıyla Kappadokia Krallık sikkelerini ele alan, değerlendiren yayınlar çok nadirdir. Bu konu dünya literatüründe hak ettiği ilgiyi bulamamıştır. Nitekim aynı şekilde Türk literatüründe de bu konuda başvurulacak kaynak kitap ve müze sikke katalogları yetersizdir. Amacımız oldukça emek isteyen ve ulaşılması zor olan Türkiye müzelerine dağılmış Kappadokia Krallık sikkelerini bulmak ve ulaşabilen en fazla müzeye ulaşmaya çalışıp malzemeyi bir araya getirmek olmuştur.

Tezimizin konusu olarak Nevşehir Müze koleksiyonundaki sikkeler ışığında Kappadokia Krallık sikkelerini özellikle nümismatik açıdan incelemektir.Bu amaçla

eserler arkeoloji, tarihi coğrafya ve siyaset bilimi gibi alanlarla ilişkili olarak interdisipliner bir şekilde değerlendirilmiştir. Bu eserler ışığında dönemin ve bölgenin sosyo-ekonomik ve politik yapısı ile dini inanışlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Konu ve Kapsam

"Nevşehir Müzesi Sikke Koleksiyonunda Bulunan Kappadokia Krallığı Sikkeleri" adlı tez çalışması, esas olarak devletin MÖ 332 yılındaki kuruluşundan MS 17 yılındaki yıkılışına kadar neredeyse kesintisiz olarak darp ettiği sikkeleri incelemeyi amaç edinmiştir. Bu amaçla sikke koleksiyonlarının kapılarını sonuna kadar aralayan Nevşehir Müzesi'ndeki Kappadokia Krallık sikkelerinin kronolojik olarak incelemiştir. Nevşehir Müzesi'nin sikke koleksiyonunda bulunmayan krali ve yerel sikkelerinin olması durumunda Kappadokia Krallık sikkelerini her yönüyle ele alabilmek için Türkiye'deki Kappadokia Bölgesi müzeleri başta olmak üzere ilişkili diğer müzelere de gidilip sikke koleksiyonları incelenmiştir. Türkiye ve dünyanın pek çok yerindeki önemli sikke koleksiyonlarında yer alan sikkeler ile açık artırma kataloglarında satışa çıkan sikkeler ve sistematik kazı çalışmaları ile ele geçip yayınlanmış Kappadokia Krallık sikkelerinin bir değerlendirilmesi yapılmıştır. Hellenistik Dönem içinde Kappadokia Krallık sikkelerinin buluntu yerlerinin yanı sıra define buluntuları ve arkeolojik konteks buluntuları derlenmiştir. Sikke yüzlerindeki kral, tanrı/tanrıça ve mitolojik yaratık tasvirlerinin ikonografileri tematik olarak değerlendirilmiştir. Sikke darphaneleri, sikkelerin yayılımı ve yoğunluğu, etki alanının yanı sıra betim özellikleri belirtilmiştir. Sikkelerin üzerindeki resim, lejant ve monogramlardan yola çıkılarak krallığın siyasi, ekonomik ve kültürel durumunaışık tutulmak istenmiştir.

Yöntem

Başta Nevşehir Müzesi olmak üzere çalışılması hedeflenen diğer müze koleksiyonlarındaki sikkelerin tezimize dâhil olabilecek örnekleri, gereken prosedür tamamlandıktan sonra yerinde incelenmiştir. Bu eserler ileNevşehir Müzesi'nde bulunan Kappadokia Kralığı sikkelerikarşılaştırılmıştır. Müze haricinde literatür ve arşiv çalışmaları yapılmıştır. Kappadokia Krallık sikkelerini içeren yerli ve yabancı yayınlanmış müze kataloglarından yararlanılmıştır.

Tez çalışmamız kapsamında Kappadokia Krallık sikkelerinin araştırılması için öncelikle Nevşehir Müzesi, akabinde Kappadokia Bölgesi'nin Antik Dönem sınırları içindeki diğer bölge müzelerihedef alınmıştır. Adı geçen müzelerden başka define buluntularına sahip komşu bölge müzeleri de ziyaret edilip elde edilen eserler kataloğa eklenmiştir. Bu amaçla Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı devlet ve özel müzelerde çalışma izni için prosedürler yerine getirilmiştir. Dilekçe ile yapılan başvurulardan Nevşehir, Niğde, Tokat, Samsun, Sinop, Elazığ, Konya, Diyarbakır, Mardin, Kırşehir, Ürgüp, Isparta, İstanbul, Güray ve Kayseri Müzeleri olumlu yanıt verip çalışmamıza yardımcı olmuşlardır. Bu sayede adı geçen müzelerdeki ilgili sikkelerin fotoğraflanıp belgelenmesi sayesinde bilim dünyasına tanıtılmaları mümkün olmuştur. Burdur, Tire, Adana ve Amasya Müzelerindeki Kappadokia Krallık sikkelerine ise yayınlanan makale veya müze katalogları sayesinde ulaşılmıştır.

Yozgat Müzesi, Hacı Bektaş Veli Müzesi, Amasya Müzesi Ankara Medeniyetler Müzesi, Kahraman Maraş Müzesi, Malatya Müzesi, Sivas Müzesi, Adana Müzesi, Şanlıurfa Müzesi ve Aksaray Müzesi ise iş yoğunluğu veya taşınma gibi çeşitli nedenlerden dolayı olumsuz yanıt aldığımız müzelerdir.

Çorum Müzesi, Yozgat Müzesi ve Isparta Müzesi koleksiyonundaki Kappadokia Krallık sikkelerine Dr. Öğr. Üyesi Canan Özbil, Öğr. Üyesi Doç. Dr. Hacer Sancaktar ve Arkeolog İbrahim Sezen'in katkılarıyla ulaşılabilinmiştir. Nevşehir, Niğde, Tokat,

Samsun, Sinop, Elazığ, Konya, Diyarbakır, Mardin, Kırşehir, Ürgüp, Isparta, İstanbul, Güray ve Kayseri Müzelerinin müze koleksiyonlarında bulunan çeşitli medeniyetlerin farklı dönemlerine tarihlenen yaklaşık 195000 civarında sikke taranıp Kappadokia Krallık sikkeleri tespit edilmiştir. Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne kayıtlı koleksiyoner Aydın Özkan, Nevşehir Müzesi'ne kayıtlı Fazlı Koç ve Halil Uluer'in koleksiyonları incelenmiş Kappadokia Krallık sikkeleri çalışılmıştır. Bunların dışında yayınlanmış koleksiyonlar ve yayınlar taranmıştır.

Tezin hazırlanması, kaynak taraması ve müze çalışması olarak iki bölümden oluşmuş, çalışmaya ilk olarak literatür taraması ile başlanmıştır. Kappadokia Krallığı sikkeleri ile ilgili yayınlara jstor, Perseus ve dergipark gibi digital ortamda eser yayınlanan platformların yanında Ankara'da bulunan İngiliz Arkeoloji Enstitüsü Kütüphanesi ile Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Hacettepe Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphaneleri'nden yararlanılmıştır. Ayrıca kaynak taraması sonucunda elde edilen bilgiler ışığında bu tez çalışması ile eserler incelenmiştir. Aşağıda tabloda Müze koleksiyonları içerisindeki toplam sikke sayıları ile Kappadokia Krallık sikkelerinin sayıları belirtilmiştir.

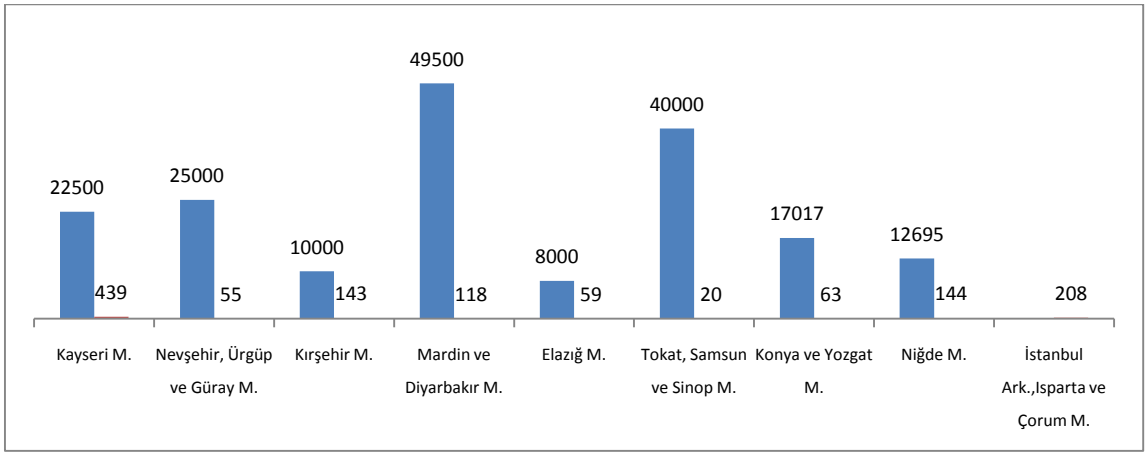

Tezimizde kullandığımız Kappadokia Krallık Sikkelerinin müzelere göre dağılımı şu şekildedir.

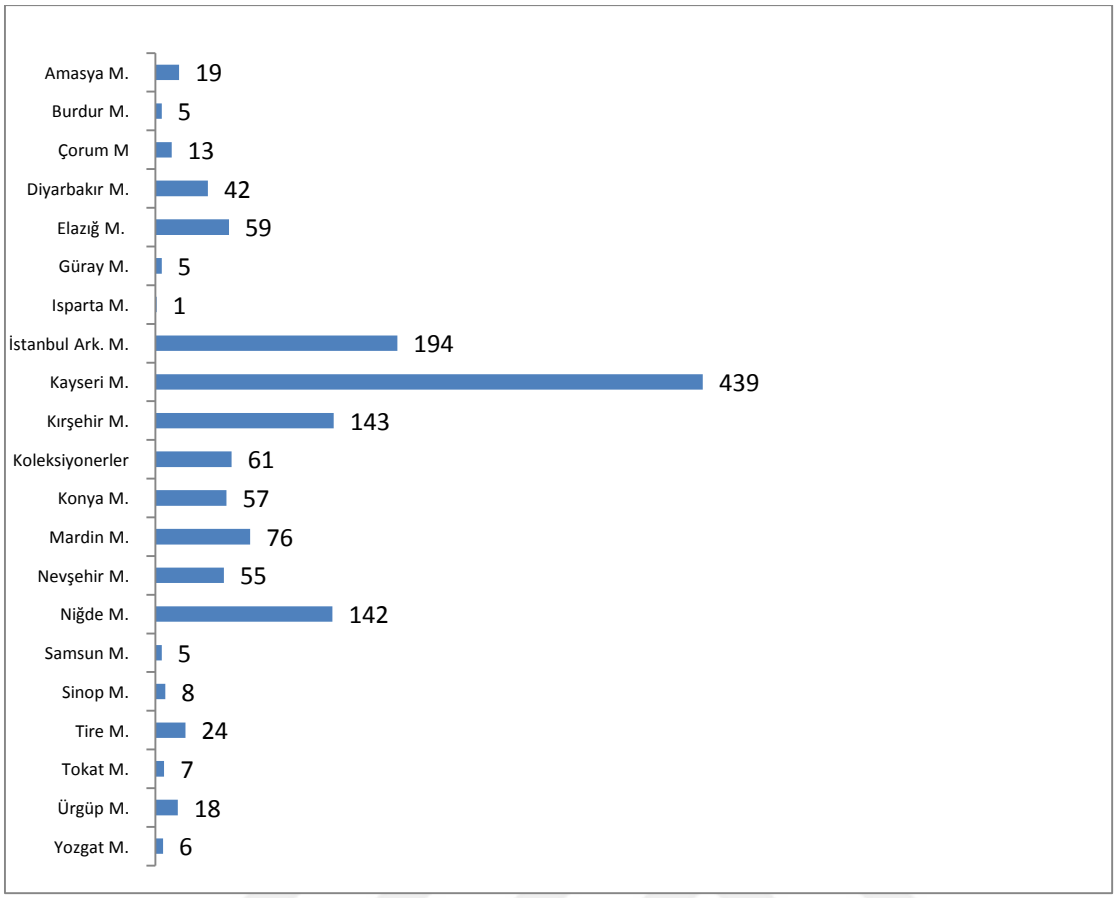

Nevşehir Müze Müdürlüğü'nde kayıtlı 14731 sikkenin 44 adedi Kappadokia Krallık sikkesidir. Müzeye bağlı Koleksiyonerler Fazlı Koç'un iki adet; Güray Tüysüz'ün (Güray Müze) beş adet; Halil Uluer'in dört adet krallık sikkesi tespit edilmiştir.

Nevşehir Müze koleksiyonunda kırk dört adet Kappadokia Krallığı sikkesi mevcut iken, özel koleksiyonlarla sayı elli beşe yükselmiştir. Sikkelerin krallara göre dağılımı şöyledir: AriaramnesDönemi bir adet gümüş obol ile bir adet bronz sikke bulunmaktadır.IV. Ariarathes Dönemi'ne

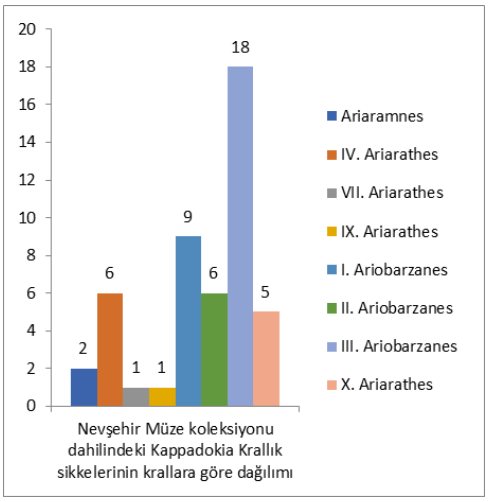

tarihlenen altı adet gümüş drahmi ileV., VI., VII. ve IX.Ariarathes dönemlerine ait birer adet gümüş drahmi vardır. Ariobarzanes Hanedanlığı Dönemi'nde ise dokuz adet I. Ariobarzanes, altı adet II. Ariobarzanes, on sekiz adet III. Ariobarzanes ve beş adet X. Ariarathes sikkesi tespit edilmiştir. Ayrıca Hellenistik Dönemde kullanılmış üç adet krali bronz sikke bulunmaktadır.

Hellenistik Dönem Kappadokia Krallığı'nın başkenti olan Kayseri İlimizdeki müzede 439 adet Kappadokia Krallık Sikkesi kayıt altına alınmıştır.Kayseri Müzesi'nde diğer dönem sikkelerle beraber toplam 22500 civarındaki sikke koleksiyonuyla Kappadokia Krallık sikkeleri açısından en zengin müzedir.

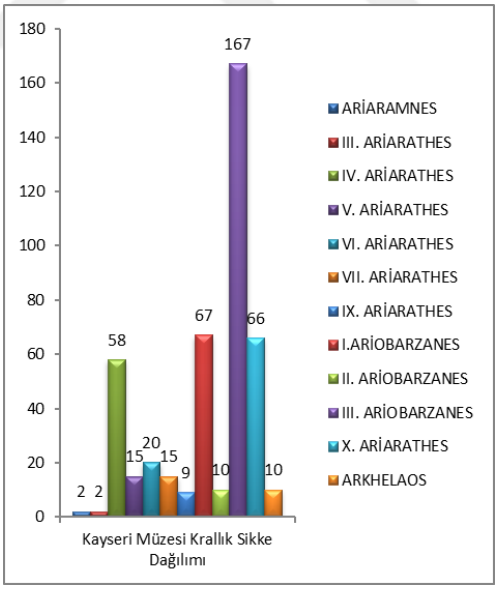

Kırşehir Müzesi envanter kayıtlarında 217 adet Kappadokia Krallık Sikkesi tespit edilmesine rağmen sadece 143 adet sikkeyi çalışabilme imkanı bulunmuştur.

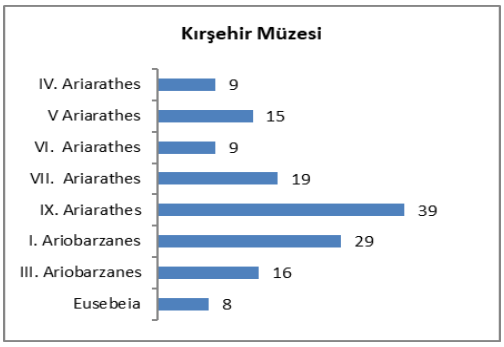

Mardin Müzesi'nin sikke koleksiyonunda 30000'in üzerinde sikke mevcuttur. Koleksiyonun içinde Kappadokia Krallık sikke sayısı 76'dır. Bu sikkelerin hepsi satın alma yoluyla müzeye kazandırılmıştır.

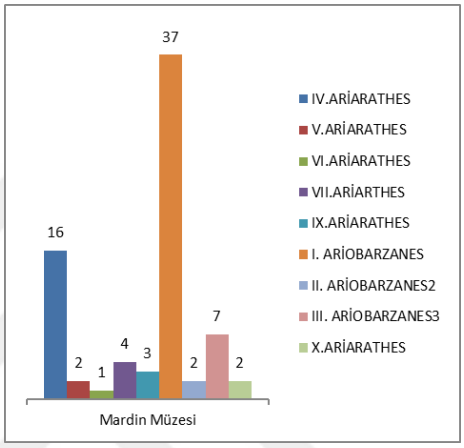

Diyarbakır Müzesi sikke koleksiyonunda Kappadokia Krallık sikke oranı19500/42'dir. Diyarbakır Müzesi'ndeki kırk iki adet Kappadokia Krallık sikkesinden dokuzu IV. Ariarathes, biri V. Ariarathes, ikisi VI. Ariarathes, altısı VII. Ariarathes, on beşi I. Ariobarzanes, beşi III. Ariobarzanes, ikisi X. Ariarathes drahmisidir.Sayılan gümüş drahmilere ilavetenbir tane bronz Eusebeia sikkesi mevcuttur.

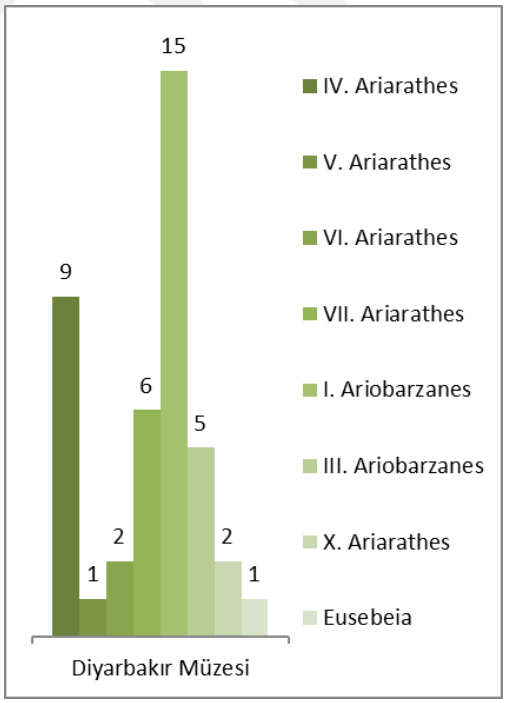

Konya Müzesi sikke koleksiyonunda Kappadokia Krallık sikke oranı 17017 / 57'dir. Yandaki tabloda krallık sikke dağılımları gösterilmiştir. I. Ariobarzanes'in yirmi bir adet sikkesiyle koleksiyon içinde en fazla temsil edilen kral olduğu görülmektedir.

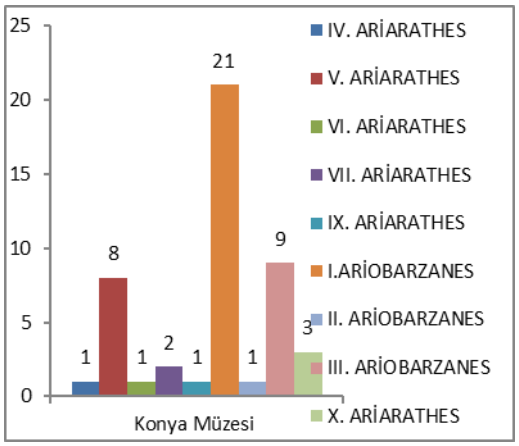

Toplam 1500 sikkesi bulunanÜrgüp Müzesi'nde Kappadokia Krallık sikke sayısı 18'dir. Bunlardan iki adedi IV. Ariarathes; bir adedi V. Ariarathes iki adedi I. Ariobarzanes; yedi adedi III. Ariobarzanes; bir adedi X.Ariarathes ve dört adet Eusebeia kent sikkesidir.

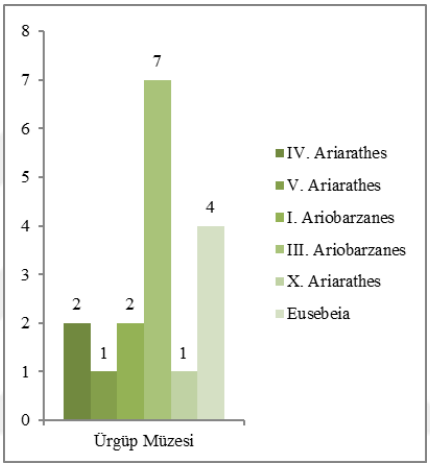

Tokat Müze koleksiyonundabulunan 34000 sikke arasında tespit edilen krallık sikke sayısı yedidir. Tokat Müzesi'nde üç adet IV. Ariarathes üç adet I. Ariobarzanes, bir adet III. Ariobarzanes sikkesi vardır.

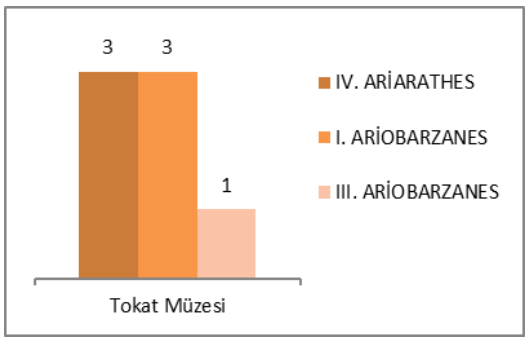

Çorum Müzesi envanterinde bulunan13 adet Kappadokia Krallık sikkesinin iki adedi IV. Ariarathes; bir adedi VII. Ariarathes; bir adedi IX. Ariarathes; dört adedi I. Ariobarzanes ve beş adedi III. Ariobarzanes dönemidir. Isparta Müzesi'nde ise bir adet I. Ariobarzanes sikkesi bulunmaktadır.

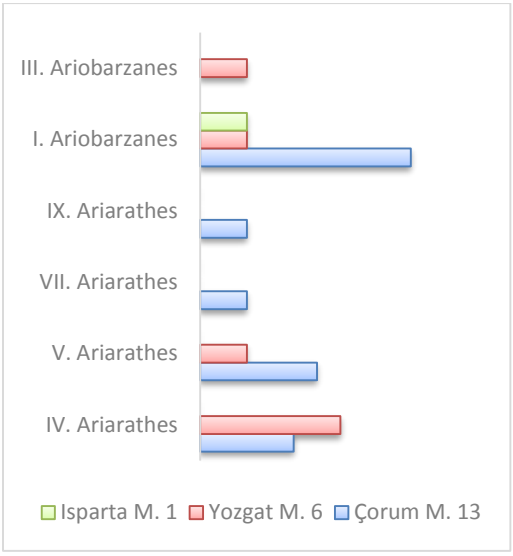

Yozgat Müzesi envanterinde üç adet IV. Ariarathes, bir adet V. Ariarathes, bir adet I. Ariobarzanes ve bir adet III. Ariobarzanes sikkesi olmak üzere toplam altı adet Kappadokia Krallık sikkesi bulunmaktadır.

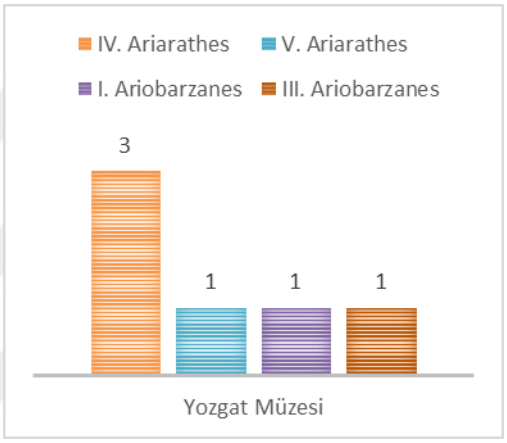

Sinop Müzesi'nde bir adet VI. Ariarathes, iki adet VII. Ariarathes, dört adet 1. Ariobarzanes ve bir adet IX. Ariarathes sikkesi mevcuttur.

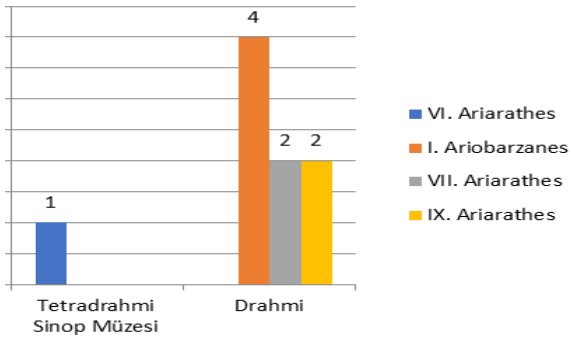

Elli dokuz adet Kappadokia Krallık sikkesi bulunan Elazığ Müzesi, iki adet AriaramnesDönemi bronz sikke ile iki adet IV. Ariarathes, bir adet V. Ariarathes, bir adet VII. Ariarathes, bir adet X. Ariarathes, elli bir adet 1. Ariobarzanes ve bir adet II. Ariobarzanes dönemi gümüş drahmi ile temsil edilmektedir.

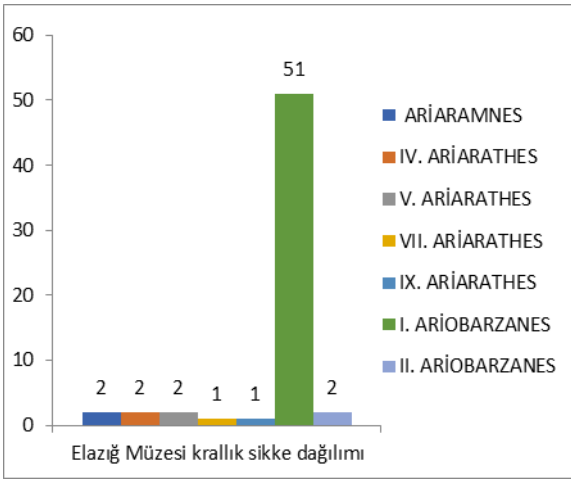

Samsun Müzesi koleksiyonundaki IV. Ariarathes'in bir tetradrahmisi ilebir drahmisi, VII. Ariarathes, IX. Ariarathes ve I. Ariobarzanes'in birer drahmisi kataloğumuzda yer almıştır.

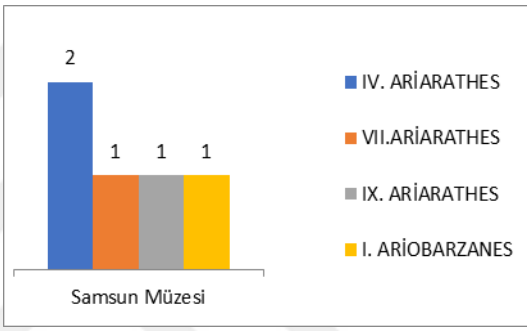

Kappadokia Krallık sikkeleri Niğde Müzesisikke koleksiyonunda yüz kırk iki eser ile temsil edilmektedir. III. Ariarathes'in bir, IV. Ariarathes'in on bir, V. Ariarathes'in üç, VI. Ariarathes'in altı,VII. Ariarathes'in üç, I. Ariobarzanes'in otuz altı, II. Ariobarzanes'in altı,III. Ariobarzanes'in altmış iki, X. Ariarathes'in beş ve Eusebeia Kenti'nin dokuz adet sikkesi tespit edilebilmiştir.

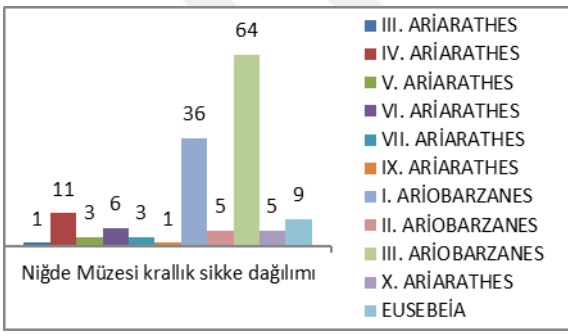

Türkiye'nin en köklü Müzesi olan İstanbul Arkeoloji Müzesi Kappadokia Krallık sikke kabinesinde ise 190 adet çeşitli kralların gümüş drahmileri, 1adet IX. Ariarathes Dönemi tetradrahmi ve 3 adet Ariaramnes, III. Ariarathes ve IV. Ariarathes'in bronz sikkesi bulunmaktadır.

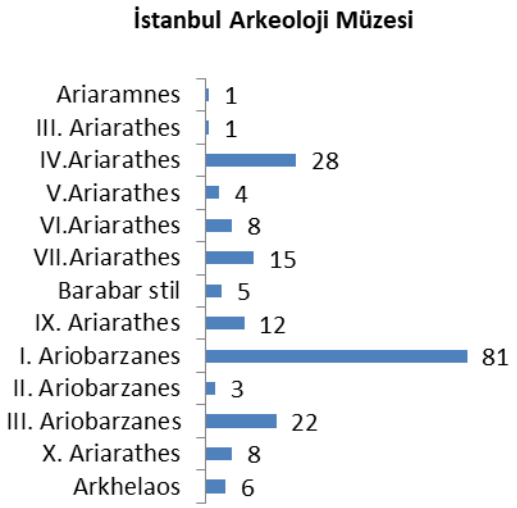

Amasya Müzesi'ndeki Kappadokia Krallık sikkeleriniS. Ireland, 2000 yılında bir katalog halinde yayınlamıştır. Amasya Müzesi'ndeki 4562 adet toplam koleksiyondan 20 adet krallık sikkesi yayınlanmıştır.

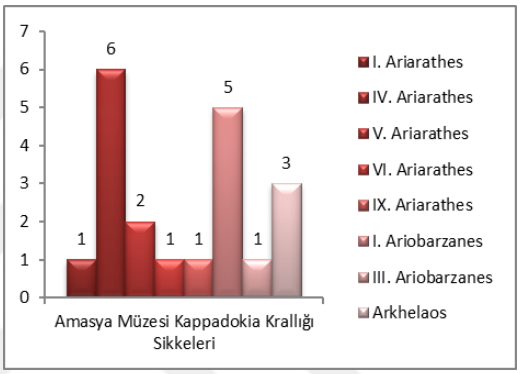

Toplamda ise katalogda kullanılan Müze koleksiyon sikkelerin sayısı 1306'dır. Kataloğa eklenen 61 adet özel koleksiyon sikkesi,açık artırma kataloglarında bulunan sikkeler ve yayınlanmış kimi sikke kataloglarındaki sikkeler ile beraber sikke sayısı 2631'e ulaşmıştır. Aşağıdaki tablolarda Kappadokia Krallığı'nda hüküm sürmüş iki sülaledeki kralların kataloğumuza yansıyan sikkelerinin istatistikleri verilmiştir.

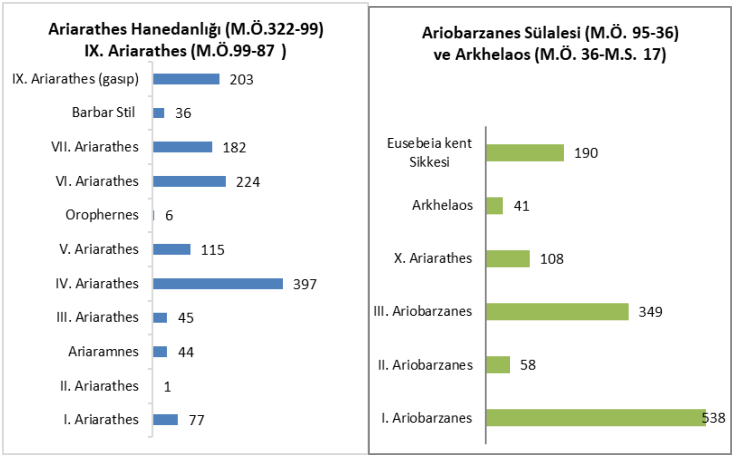

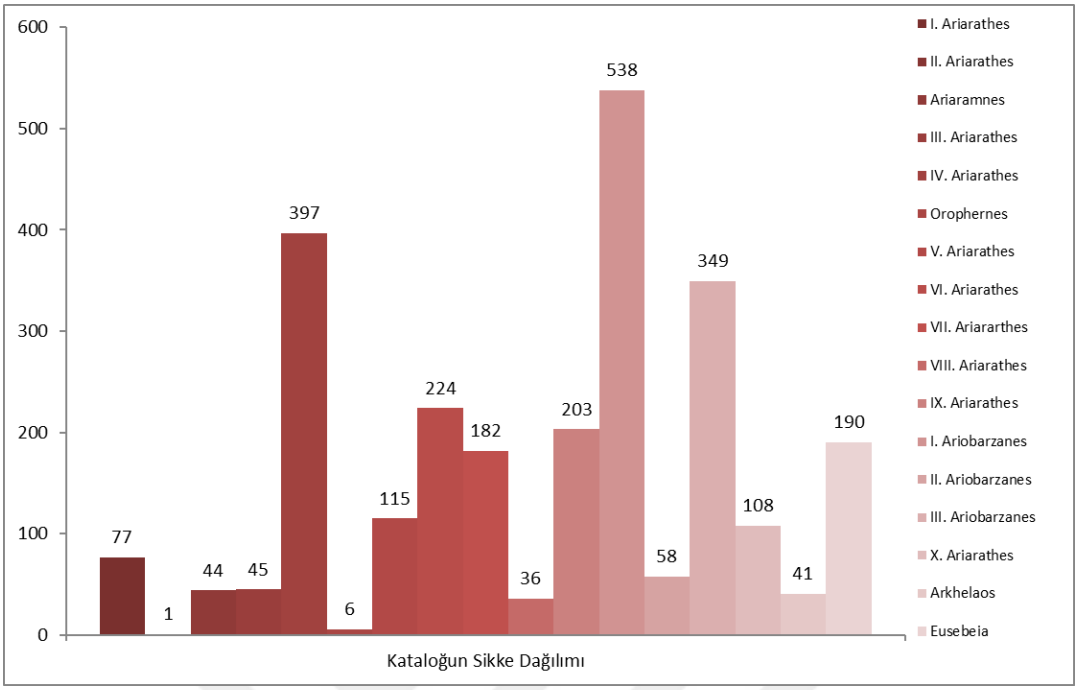

Yukarıdaki tabloda kralların darp ettirdikleri sikkelerin katalog içindeki dağılımları verilmiştir. Sonuç olarak Nevşehir Müze koleksiyonunda bulunan krallık sikkeleri ile diğer müzelerin Kappadokia Krallık koleksiyonları, müzayedelerde yayınlanan sikkeler ve literatür taramaları sonucunda erişilebilinen sikkelerle bu sonuç elde edilmiştir. KataloğumuzdaI. Ariarathes'in yetmiş yedi; II. Ariarathes'in bir; Kral Ariaramnes'in kırk dört; III. Ariarathes'in kırk beş; IV. Ariarathes'in üç yüz doksan iki; V. Ariarathes'in yüz on beş; Orophernes'in altı; VI. Ariarathes'in iki yüz yirmi beş; VII. Ariararthes'in yüz seksen üç; IX. Ariarathes'in iki yüz üç; I. Ariobarzanes'in beş yüz sekiz; II. Ariobarzanes'in elli altı; III. Ariobarzanes'in üç yüz kırk beş; X. Ariarathes'in yüz sekiz; Arkhelaos'un kırk bir ve kaba bir stilde darb edilmiş çeşitli kralların otuz altı adet sikkesiçalışılmıştır. Ayrıca kralların adları veya unvanları ile ilgili lejant taşımayan yüz doksan adet Eusebeia Kent Sikkesi eklenmiştir.

1. KAPPADOKİA KRALLIK SİKKELERİ

1.1.Katalog Hazırlık ve Değerlendirme

Nevşehir Müzesi sikke koleksiyonundaki Kappadokia Krallık sikkeleri kronolojik sıra ile verilmiştir. Katalog bilgilerinde sikkelerin ön ve arka betimleri verilip sikke üzerindeki monogram ve lejantlar belirtilmiştir. Metrolojik olarak değerlendirilebilmesi için ağırlık, çap ve aks yönleri belirtilmiştir.

Tezimizin katalog bölümü iki başlık halinde hazırlanmıştır. Nevşehir Müzesi koleksiyonundaki Kappadokia Krallık sikkeleri bir katalog halinde verilmiştir. Sikkeler sıralanırken kronolojik olarak sıralamaya uyulmuştur. Ancak Nevşehir Müzesi koleksiyonunu ele aldığımız sikkeler ikinci başlıkta çalışılan tüm sikkeler arasında da verildiğinden sikkelerin katalog numaraları tekrara girmemek adına değiştirilmeden ikinci bölümde verilen numaralar ile verilmiştir.

Kappadokia Krallık sikkelerinin analojik olarak değerlendirerek incelenmesi adına Nevşehir Müze koleksiyonunda bulunan Kappadokia Krallık sikkeleri ile diğer müzelerin, özel koleksiyonların ve müzayede şirketlerinin yayınladıkları kataloglarda yer alanKappadokia Krallık sikkeleri bir arada verilmek istenmiştir. Bu durum ek bir katalog oluşturma ihtiyacına sebep olmuştur. Türkiye'deki Kappadokia Bölgesi müzeleri başta olmak üzere ilişkili diğer müzelerin sikke koleksiyonları ile Türkiye ve dünyanın pek çok yerindeki önemli sikke koleksiyonlarında yer alan sikkeler, açık artırma kataloglarında satışa çıkan sikkeler ve sistematik kazı çalışmaları ile ele geçip yayınlanmış Kappadokia Krallık sikkeleri bu katalog içine alınmıştır.

Kappadokia Krallık sikkeleri kataloğu Krallık Öncesi Dönem ve Krallık Dönemi olarak iki bölüm olarak hazırlanmıştır. Sıralama olarak kralların öncelikle gümüş

sikkelerine, daha sonra bronz sikkelerine yer verilmiştir. Gümüş sikkeler birim ve darp yıllarına göre; bronz sikkeler ise kronolojik ve/veya tipolojik olarak yapılan gruplandırmalara göre sıralanmıştır.Aşağıda kralların sikkelerinin katalog numaraları ile sikke sayıları belirtilmiştir.

KRAL	KATALOG NUMARASI	SİKKE SAYISI
I. ARİARATHES	1-77	77
II. ARİARATHES	78	1
ARİARAMNES	79-123	45
III. ARİARATHES	124-170	47
IV. ARİARATHES	171-567	397
V. ARİARATHES	568-688	121
OROPHERNES	689-694	6
VI. ARİARATHES	695-920	226
VII. ARİARATHES	921-1097	177
IX. ARİARATHES	1098-1300	203
I. ARİOBARZANES	1301-1840	540
II. ARİOBARZANES	1841-1898	58
III. ARİOBARZANES	1899-2248	350
X. ARİARATHES	2249-2356	108
ARKHELAOS	2357-2397	41
BARBAR STİL	2398-2435	38
VII. ANTİOKHOS	2436-2442	7
EUSEBEİA KENT SİKKESİ	2443-2631	189

Çalıştığımız sikkelerin ön yüz ve arka yüz tanımları yapıldıktan sonra ön ve arka yüzde yer alan lejant ve betimler, kullanılan farklı kalıplara göre sıralanmıştır. Bu tanımlarda, lejantların korunan kısımları yazılmış ve eksik olan bölümler köşeli parantez içinde boşluk bırakılarak belli edilmiştir. Lejantların yazılış yönleri, harf formları ve varsa monogramlar mümkün olduğunca açık bir şekilde gösterilmiştir. Daha sonra katalog numarası verilerek ağırlık, çap, darp aksı ve bulundukları müzeler sırasıyla verilmiştir. Katalogda yer alan sikkelerin, bulundukları müze, koleksiyon, kazı veya açık artırma kataloglarına ilişkin kaynaklar aşağıda listelenmiştir:

Türkiye'deki Kamu Koleksiyonları

Amsy M.	Amasya Müzesi (19 sikke)
Burdur M.	Burdur M. (5 sikke)
Çorum M.	Çorum Müzesi /13 sikke)
Diyr. M.	Diyarbakır Müzesi (42 sikke)
Elzğ. M.	Elazığ Müzesi (59 sikke)
Güray	Güray Müzesi (5 sikke)
Isparta M.	Isparta Müzesi (1)
İstanbul Ark. M.	İstanbul Arkeoloji Müzesi (194 sikke)
Kony. M.	Konya Müzesi (57 sikke)
Krşh. M.	Kırşehir Müzesi (143 sikke)
Kysr. M.	Kayseri Müzesi (439 sikke)
Mrd. M.	Mardin Müzesi (76 sikke)
Nevş. M.	Nevşehir Müzesi (44 sikke)
Ngd. M.	Niğde Müzesi (142 sikke)
Samsun M.	Samsun Müzesi (4 sikke)
Snp. M.	Sinop Müzesi (8 sikke)
Tire M.	Tire Müzesi (24 sikke)
Tkt. M.	Tokat Müzesi (7 sikke)
Ürgp. M.	Ürgüp Müzesi (18 sikke)
Yozgat M.	Yozgat Müzesi (6 sikke)
Toplam	1306 sikke

Özel Koleksiyonlar

Koç	Fazlı Koç Koleksiyonu (2 sikke)
Özcan	Vedat Özcan Koleksiyonu (42 sikke)
Özkan	Aydın Özkan Koleksiyonu (13 sikke)
Uluer	Halil Uluer Koleksiyonu (4 sikke)
Toplam	61 sikke

Açık Artırma Katalogları

Acsearch	https://www.acsearch.info/ (14 sikke)
Apollo Numismatics	https://www.vcoins.com/en/stores/apollo_numismatics/12/product/cappadocian_kingdom_ariarathes_i_ae13__king_as_archeribex__rare/1012836/Default.aspx(1 sikke)
Asiaminorcoins	http://www.asiaminorcoins.com (14 sikke)
asta.inasta	https://asta.inasta.com/en/cat/0/0/coins/1/?f_search_string=cappadocia (5 sikke)
Auktionshaus H. D. Rauch GmbH	Auktionen H.D. Rauch Münzen Briefmarken Orden (26 sikke)
Baldwin	https://www.baldwin.co.uk/ (11 sikke)
Bertolami Fine Arts – ACR	Bertolami Fine Arts - Aste online (5 sikke)
biddr	https://www.biddr.ch/Auc.s/leu/browse?a=327&l=305386 (3 sikke)
Catawiki	https://www.catawiki.com (1 sikke)
Cgbfr	https://www.cgbfr.com/archive,Grecques.html (1 sikke)
Cngcoins	https://www.cngcoins.com (27 sikke)
coinarchives	https://www.coinarchives.com (29 sikke)
Coinhirsch	https://www.coinhirsch.de/index.php (2 sikke)
Coinproject	http://www.coinproject.com (3 sikke)
Dr. Busso Peus Nachfolger	https://www.peus-muenzen.de/en/ (1 sikke)
Ebay	https://www.ebay.it/itm/LANZ-KINGS-OF-CAPPADOCIA- (1 sikke)
Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG	https://www.kuenker.de/en/suche/archiv?typ=archiv&q=cappadocia (30 sikke)
Gemini Numismatic	http://www.geminiAuc..com/ (4 sikke)
Gerhard Hirsch Nachfolger	Gerhard Hirsch Nachfolger (coinhirsch.de) (5 sikke)

Gorny & Mosch Giessener Münzhandlung	Startseite - Gorny & Mosch GmbH (gmcoinart.de) (11 sikke)
Harlan J. Berk, Ltd.	Coinarchive, Harlan J. Berk, Ltd. - Buy or Bid Sale 212, lot 79 (1 sikke)
Helios Numismatik Gmbh	https://www.helios-numismatik.de/ (1 sikke)
Heritage World Coin	https://www.numisbids.com/n.php?lot=97032&p=lot&sid=3841 (1 sikke)
İnandedektor	https://inandedektor.com(2 sikke)
Jean Elsen & ses Fils S.A	https://www.elsen.eu/ (2 sikke)
Leu Numismatik	https://leunumismatik.com/ (23 sikke)
London Ancient Coins Ltd	https://londoncoins.co.uk/ (1 sikke)
Mail Bid Sale	https://www.cngcoins.com/Catalogs+and+Subscriptions.aspx3 sikke
Marti Hervera ve Soler & Llach	https://www.numisbids.com/n.php?p=sale&sid=2317&cid=61298&pg=0&so=2&search= (1 sikke)
Monnaies d'Antan	https://www.monnaiesdantan.com/ (1 sikke)
Münzen & Medaillen Deutschland GmbH	https://muenzenundmedaillen-gmbh.de/de/de_aktuelles.html(1 sikke)
Münzhandlung Ritter GmbH	https://www.muenzen-ritter.de/(1 sikke)
Naville Numismatics	https://www.navillenumismatics.com/ (1sikke)
Noble Numismatics	https://www.noble.com.au/ (2 sikke)
Nomos	https://nomosag.com/default.aspx?page=ucHome (24 sikke)
Numisbids	https://www.numisbids.com (7 sikke)
Numismatica Ars Classica	https://www.arsclassicacoins.com/ (3 sikke)
Numismatik Lanz München	https://www.lanz.com/ (6 sikke)
Numismatik Naumann	https://numismatik-naumann.com/ (16 sikke)
Obolos by nomos	https://www.coinarchives.com/a/; https://www.biddr.com/auctions/nomos/; https://www.cngcoins.com (36 sikke)
Roma Numismatics Ltd	https://www.romanumismatics.com/ (35 sikke)
Rzeszowski Dom Aukcyjny	Coinarchive, Rzeszowski Dom Aukcyjny - E-Auc. 3, lot 1171 (1 sikke)
Savoca Coins	https://www.savoca-coins.com/ (62 sikke)
Sixbid	https://www.sixbid-coin-archive.com/#/de/filter/search/companyId?text=cappadocia (2 sikke)
Solidus Numismatik	https://www.solidus-numismatik.de/(6 sikke)
the-saleroom	https://www.the-saleroom.com (1 sikke)
Triton	https://auctions.cngcoins.com/(13 sikke)
Vcoins	https://www.vcoins.com (2 sikke)
Wildwinds	http://www.wildwinds.com (3 sikke)
Toplam	416 sikke

Yayınlanmış Sikke katalogları

BMC Cappadocia	British M. Catalogue (42 sikke)
BMC Pontus	W. Wroth, A Catalogue of the Greek Coins in the British M., Pontus, Paphlagonia, Bithynia and the Kingdom of Bosporus (London 1889).(1 sikke)
Cox 1941	D. H. Cox, "A Tarsus Coin Collection In The Adana Museum", Numismatic Notes And Monographs, No. 92, 1941,1-67. (2 sikke)
Sydney	The Museum of Applied Arts And Sciences, Sydney (2 sikke)
Henseler Col.	T. Ganschovw, Münzen Von Kappadokien, band I (KöniGreich und Kaisareia bis 192n. Chr.), (Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2018). (7 sikke)
Hunterian Museum col.	M.A. George Macdonald, Catalogue of Greek Coins in The Hunterian Collection University of Glasgow, vol II, 1901. (64 sikke)
mfa	Museum of Fine Arts Collections (11 sikke) : https://www.mfa.org/collections
Kleiner 1974	F. S. Kleiner, "The Giresun Hoard", M. Notes ANS, vol. 19, 1974, 3-25. (3 sikke)
Lewis Collection	Sylloge Nummorum Graecorum VI. The Lewis Collection in Corpus Christi College, Part I. *The Greek and Hellenistic Coins (with Britain and Parthia)* (Cambridge 1972) (4 sikke)
McClean Collection	S. W. Grose (ed.) Catalogue of the McClean Collection of Greek Coins, Vol. III Asia Minor, Farther Asia, Egypt, Africa, (Cambridge University Press, 1923).(13 sikke)
McNicoll 1973	A. McNicoll, "The Aşvan Hoard: Coins of Two Cappadocian Monarchs", Anatolian Studies, 23, 1973, 181-186.(45sikke)
Mørkholm 2000	O. Mørkholm, Erken Hellenistik Çağ Sikkeleri Büyük İskender'in Tahta Çıkışından Apameia Barışına Kadar (İ.Ö. 336-188), çev. Oğuz Tekin, (2000). (4 sikke)
smb.M.	Berlin Devlet Müzesi https://smb.M.-digital.de/index.php?t=objekt&oges=181526 (1 sikke)

Rec. gén. 1904	W. Waddington, W. Babelon and T. Reinach, Recueil Général des monnaies Grecques d'Asie Mineure, (Paris 1904). (16 sikke)
Regling 1927	K. Regling, Die Münzen von Priene, (Berlin 1927). (1 sikke)
Regling 1935	K. Regling, "Dynastenmünzen von Tyana, Morima und Anisa in Kappadokien", ZfN 42, 1935. (8 sikke)
RPC	A. Burnett, M. Amandry ve P.P. Ripolles, Roman Provincial Coinage vol. 1 from the death Caesar to the death of Vitellius (MÖ 44- MS 69), (B.M. prees) (sikke)
SNG Ashmolean	R. Ashton and S. Ireland, SNG, vol V Ashmoleon M. Oxford, Part XI Asia Minor Caria to Commagene, (The British Academy 2013). (71 sikke)
SNG Blackburn	Sylloge Nummorum Graecorum, Volume VIII. The Hart Collection, Blackburn M., (London 1989). (6 sikke)
SNG BM Black Sea	SNG Volume IX The British Museum, Part 1 The Black Sea, (London 1993).(1 sikke)
SNG British Museum	Volume IXThe British Museum, I-II (1993, 2002) (1 sikke)
SNG Copenhagen	Sylloge Nummorum Graecorum Denmark Royal Collection of coins and Medals, Danish National M., Part 34, Cyprus-Cappadocia İmperial Cistophori (Copenhagen 1956).(313 sikke)
SNG Delepierre	Sylloge Nummorum Graecorum FranceBibliotheqe Nationale Cabinet Des Médailes Collection Jean et Marie Delepierre (1983) (4 sikke)
SNG Finland	Sylloge Nummorum Graecorum Finland The Erkki Keckman Collection In The Skopbank, Part II Asia Minor Exept Karia,(Helsinki 1999). (5 sikke)
SNG Fitzwilliam	Sylloge Nummorum Græcorum. Vol. IV IV. Fitzwilliam M., Leake and General Collections, part VII Asia Minori Lycia-Cappadocia (London 1967).
SNG I Newnham Davis Coins	Sylloge Nummorum Græcorum, Vol. I, Part II. The Newnham Davis Coins in the Wilson Collection of Classical and Eastern Antiquities, Marischal College, Aberdeen (London 1936).
SNG Lockett Collection	Sylloge Nummorum Græcorum. Vol. III, Part III, The Lockett Collection Macedonia – Aegina, (London 1942). (7 sikke)
SNG Newcastle Antiquaries soc.	Sylloge Nummorum Graecorum Volume XIII, The Collection of the Society of Antiquaries, Newcastle upon Tyne (2005) (3 sikke)
SNG Salting	Sylloge Nummorum Græcorum. Vol. I, Part II. The Collection of Capt. E. G. Spencer-Churchill, M.C., of Northwick Park vol.1 part 1, The Salting Collection in the Victoria and Albert M., (London 1931) (1 sikke)
SNG Sweden	Sylloge Nummorum Graecorum Sweden 1, The Collection of His Late Majestty King Gustaf VI Adolf The Fred Forbat Collection, (Stockholm 1974). (1 sikke)
SNG von Aulock	Sylloge Nummorum Graecorum Deutschland. Sammlung von Aulock heft: Galatien- Incerti (Berlin 1967); Heft 18: Nachträge Phrygien- Incerti (Berlin 1968). ; Sylloge Nummorum Graecorum Deutschland Samlung von Auolock Galatien-Kappadokien Kaiserzeitliche Kistophoren Postume Lysimachus- und Alexander-Tetradrachmen İncerti 14. Heft no-6099-6673, (Berlin 1967) (90 sikke)
SNG William Stancomb Collection	Sylloge Nummorum Græcorum, volume XI,The William Stancomb Collection of Black Sea Coins (2000) (2 sikke)
Willemart col.	Suna ve İnanç Kıraç Vakfı Pierre Willemart Sikke Kolleksiyonu (2009) (3 sikke)
Sydenham 1933	E. A. Sydenham, The Coinage of Caesarea in Cappadocia, (London 1933). (44 sikke)
Waddington	E. Babelon, Inventaire Sommaire de la Collection Waddington, (Paris 1898). (127 sikke)
Weber	L. Forrer, The Weber Collection, Volume III, Part I, Greek Coins Asia, (Descriptive Catalogue of The Collection of Greek Coins I823-I918), (London 1926). (15 sikke)
Simonetta 1977	B. Simonetta, The Coins of the Cappadocian Kings, Typos. Monographien zur antiken Numismatik 2, (Fribourg 1977). (11 sikke)
Simonetta 1961	B. Simonetta, "Notes on the Coinage of Cappadocian Kings", NC 7/1, 1961, 9-50 +3 lev. (4 sikke)
Simonetta 2007	A. M. Simonetta, "The Coinage of the Cappadocian Kings: A Revision and a Catalogue of the Simonetta Collection: Abbreviations and Bibliography", Parthica 9, 2007, 9-152. (17 sikke)
Mørkholm 2000	O. Mørkholm, Erken Hellenistik Çağ Sikkeleri Büyük İskender'in Tahta Çıkışından Apameia Barışına Kadar (İ.Ö. 336-188), çev. Oğuz Tekin, (2000). (1 sikke)

1.2. Nevşehir Müzesi Sikke Koleksiyonundaki Kappadokia Krallık Sikkeleri

AR Obol
Ö/ Deri pers başlığı giymiş Ariaramnes başı sağa
A/ tykhe başı
79 0,65gr. 10,5mm. 12h Koç Koleksiyonu En.4
AE
Ö/ Tiaralı Ariaramnes başı sağa
A/ üstte → APIAPAM; sağ elini kaldırmış atı dörtnala koşturan süvari. Atın altında

98 5,06gr. 22 mm. 12h Nevş. M.En.884 b. Simonetta 1977, lev.1 no. 5.
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIAPAΘOV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta alt kesim ΒΛ (32 yıl)
212 3,21gr. 18mm. 12h Nevş M. En.824
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIAPAΘOV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sağ boşlukta altta ΓΛ
283 2,68gr. 21mm. 12h Nevş M. En.367
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIAPAΘOV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sağ boşlukta altta ΓΛ
333 2,95gr. 19mm. 12h Nevş M. En.8047
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIAPAΘOV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ve sağ boşluktaki monogramlar aşınmışaltta ΓΛ
335 3,14gr. 18mm. 12h Nevş M. En.10740
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIAPAΘOV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sağ boşlukta Taltta ΓΛ
478 3,81gr. 18mm. 12h Nevş M. En.13837
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIAPAΘOV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta T sağ boşlukta belirsiz monogram altta ΓΛ
480 3,71gr. 18mm. 12h Nevş M. En.9327
AE
Ö/ Nokta bordür içinde yarım boğa
A/ Nokta bordür içinde solda ↓APIAPA sadak içinde yay
530 4,61gr. 19mm. 12h Nevş M. En.2226
AE
Ö/ Miğferli Athena başı sağa
A/ Sadak içinde yay
552 1,70gr. 11,3 mm. 12h Nevş. M. En.5987
553 1,36gr. 13,8mm. 12h Nevş. M. En.8942
AE

Ö/ Miğferli mızraklı Athena başı sağa
A/ Palmiye dalı tutan Nike sl.elindeki çelenk ile kralın adını onurlandırır sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩ solda ↓APIAPA tırtıklı kenarlı
555 7,85 gr. 20,5mm. 12h Nevş M. En.5297
AR Drahmi
Ö/Diademli V. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIAPAΘOV altta→ΕΥΣΕΒΟΥΣMiğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin altındaki boşlukta kalkanın üzerindeki sağ boşlukta K
679 3,81 gr. 17,4mm. 12h Nevş M. En.368
AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIAPAΘOY altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Sol içte
811 3,45 gr. 17mm. 13h Nevş M. En.823
AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIAPAΘOY altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşlukta sağ iç boşlukta Λ
1053 4,02gr. 17mm. 12h Uluer En.430
AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIAPAΘOY altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta monogram sikke dışında.
1299 3,24gr. 19mm. 12h Nevş M. En.9181
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol iç boşlukta altta KA(21.yıl)
1482 3,91gr. 20mm. 12h KoçEn.8
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl. kralın adına çelenk sunar. Sol içte altta KH.
1570 3,90 15mm. 12h Nevş M. En.8595
1571 4,20gr. 17mm. 12h Nevş M. En.8921
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte altta Λ.
1666 3,90gr. 16,5mm. 12h Uluer En.1765
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl. kralın adına çelenk sunar. Sol içte .
1742 3,93 gr. 17mm. 12h Güray Müze En.24
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte altta monogram okunaksız.
1746 3,38 gr. 15mm. 13h Nevş M. En.7221
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte ⍓ altta Λ.
1748 3,90gr. 17,5mm. 12h Nevş M. En.6493
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike. Sol içte ⍓.
1751 4,00 gr. 16,5mm. 12h Nevş M. En.5955
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte belirsiz monogram.
1753 3,38gr. 17,5mm. 13h Nevş M. En.7612
AR drahmi
Ö/ Diademli II. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk sunar. Altta Z.
1843 2,94gr. 16mm. 12h Nevş. M. En. 587
AR drahmi
Ö/ Diademli II. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk sunar.
1894 3,34 gr. 16mm. 12h Nevş. M. En. 5999
1895 3,21 gr. 17mm. 12h Nevş. M. En. 7881
AR drahmi
Ö/ Diademli II. Ariobarzanes başı sağa
A/Tahrip olmuş bir şekilde sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk sunar. Altta silik monogram.
1851 2,31gr. 18,5mm. 13h Nevş. M. En. 1336
AR drahmi
Ö/ Diademli II. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk sunar. Altta H.
1870 3,68gr. 16,7mm. 12h Nevş. M. En. 13098
AR drahmi
Ö/ Diademli II. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk sunar.
1896 3,39gr. 17mm. 13h Güray En. 65
AR Drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ✳ sağ içte ⋈ altta Θ
1928 3,85 gr. 16mm. 12h Uluer En. 47
1929 3,80 gr. 17mm. 13h Nevş. M.En. 574
1930 3,48gr. 18mm. 14h Nevş. M.En. 7214
1931 3,36gr. 17mm. 12h Nevş. M.En. 7759
1932 3,46 gr. 16,5mm. 12h Nevş. M.En. 7882
1933 3,52gr. 16,3mm. 13h Nevş. M.En. 13101
1934 4,00gr. 17,5mm. 14h Nevş. M.En. 8920
AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓APIOBAPZANOY altta sikke dışına taşmış [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ içte .
1998 3,43gr. 16mm. 12h Güray En. 66
AR Drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte
1999 3,54gr. 16,6mm. 13h Nevş. M. En.9183
AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta altta IA.
2127 3,43 gr. 16mm. 12h Güray En. 67
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta .
2128 4,03gr. 16mm. 12h Nevş M. En. 5295
2129 3,70gr. 16mm. 12h Nevş M. En. 6035
2130 3,17gr. 15mm. 12h Nevş M. En. 6105
AR drahmi
Ö/ Diademli kısa sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte silik [→ ΒΑΣΙΛΕΩΣ] solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta altta IA.
2131 3,41 gr. 21mm. 13h Nevş M. En. 1522
AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → [ΒΑΣΙΛΕΩΣ} solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta silik monogram altta silik monogram.
2214 3,68 gr. 16mm. 12h Nevş. M. En.6542
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte solda sağda ve altta silik lejant. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta silik (?) altta IA.
2215 3,60 gr. 17mm. 12h Nevş. M. En.1857
AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta IA.
2222 3,45gr. 15,7mm. 13h Nevş. M. En.9846
AR drahmi
Ö/ Diademli kısa sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta IA.
2238 3,51gr. 15,5mm. 12h Nevş. M. En.6019

AR Drahmi
Ö/ Diademli sakallı X. Ariarathes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta → ΦΙΛΑΔΕΛΦΟV Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike sağa dönük elinde çelenk Athena'ya çelenk sunar. Sol iç boşlukta trophy sağ iç boşlukta
2252 3,30gr. 16mm. 13h Nevş. M. En. 7217
AR Drahmi
Ö/ Diademli sakallı X. Ariarathes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta → ΦΙΛΑΔΕΛΦΟV Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike sağa dönük elinde çelenk Athena'ya çelenk sunar. Sol iç boşlukta trophy sağ iç boşlukta
2304 3,33gr. 16mm. 12h Nevş. M. En. 6543
2305 3,84gr. 16,5mm. 13h Nevş. M. En. 14369Camihöyük kazısından
2306 2,1gr. 16,5mm. 13h Nevş. M. En. 9180
AR Drahmi
Ö/ Diademli sakallı X. Ariarathes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta → ΦΙΛΑΔΕΛΦΟV Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike sağa dönük elinde çelenk Athena'ya çelenk sunar. Sol iç boşlukta trophy sağ iç boşlukta
2347 2,44gr. 15,3mm. 12h Nevş.M.En.9182

1.3. Türkiye ve Dünya Müzeleri ile Özel Koleksiyonlarında Kayıtlı Kappadokia Krallık Sikkeleri

1.3.1. Krallık Öncesi Dönem

1.3.1.1.I. Ariarathes (MÖ 332-MÖ 322)

Gümüş

Siglos

Gaizura AR Siglos

Ö/ sağda↑𐤆𐤉𐤓𐤋𐤔𐤃 Tahtta sl. oturan yarı giyimli Baal Gaizur sağ elinde kartal buğday başağı ve üzüm salkımı sol elinde asa sol boşlukta 𐤌

A/ altta←𐤀𐤓𐤉𐤅𐤓𐤕 Geyiğe saldıran grifon(Arami yazıyla ARIOURAT)

1.	5.40gr.	19mm.	14h		Coinarchives, Cngcoins - Triton XVIII, lot 701
2.	4,84gr.	17mm.	7h	Amsy. M. En. 75.23.8.	Ireland 2000,41, no. 1764.
3.	c5,35gr.			Simonetta col.	Simonetta 1977, no lev.I, res. 1-2.
4.	5,35gr.	19mm.		Weber col.	Forrer 1926, lev. 283-7781
5.	5,54gr.	19mm.		Weber col.	Forrer 1926, lev. 283- 7782
6.	5,05gr.	19mm.			BMC Cappadocia, 29- 1.
7.	4,96gr.	17,7mm.			BMC Cappadocia, 29- 2.
8.	5,39gr.	19mm.			BMC Cappadocia, 29-3.
9.	5,64gr.	20,3mm.			BMC Cappadocia, 29- 4.
10.	5,20gr.	?mm.			SNG von Aulock Lev. 215- 6255.
11.	4,51gr.	?mm.			SNG von Aulock Lev. 215- 6256.
12.	4.54 gr.	19mm.	10h		bddr, Leu Numismatik, web action 5, lot 334.
13.	5,37gr.	?mm.			coinhirsch.deAuc. 346 lot 2307
14.	5,50gr.	18mm.	9h		Ganschow 2018, 1, no. 1.
15.	5,28gr.	19mm.	2h		Ganschow 2018, 1, no. 2.
16.	4,51gr.	?mm.	9h		SNG Copenhagen,629.
17.	5,50gr.	?mm.	12h	Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1946; SNG Lockett collection 3080
18.	5,32gr.	?mm.	12h	Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1947.
19.	5,39gr.	20mm.			Münzhandlung Ritter GmbH Item Number78010
20.	5,01gr.	?mm.			Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG eLive Auc. 31lot 119 3/2015
21.	5,30gr.	?mm.			Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG Spring Auc. Sales 2018 lot 625 3/2018
22.	5,34gr.	?mm.			10/2018Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG Fall Auc. Sales 2018 lot 2528
23.	5,26gr.	19,5mm.	8h		Cngcoins, LLCElectronic Auc. 39115.02.2017 lot 296
24.	5,13gr.	17mm.	12h		obolos by nomos 12, 31. March 2018 WebAuc.lot 419
25.	5,33gr.	19mm.	6h		Cngcoins - Auc. 103, lot 346; Cngcoins - Electronic Auc. 401, lot 196
26.	5,27gr.	?mm.			Gorny & Mosch Giessener Münzhandlung - Auc. 117, lot 315
27.	5,19gr.	?mm.			Baldwin's Auc.s Ltd - Auc. 34, lot 32
28.	5,29gr.	?mm.	11h		Cngcoins - Triton XI, lot 284
29.	5,43gr.	?mm.			Numismatik Lanz München - Auc. 144, lot 2825
30.	5,28gr.	?mm.			Numismatik Lanz München - Auc. 144, lot 283
31.	5,38gr.	?mm.			Numismatik Lanz München - Auc. 146, lot 244;Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG - Auc. 236, lot 645
32.	5,42gr.	?mm.			Gerhard Hirsch Nachfolger - Auc. 261, lot 387;Gerhard Hirsch Nachfolger - Auc. 264, lot 337;Gerhard Hirsch Nachfolger - Auc. 267, lot 345
33.	4,55gr.	?mm.			Gorny & Mosch Giessener Münzhandlung - Auc. 207, lot 392
34.	5,11gr.	18mm.			Pecunem | Numismatik Naumann (formerly Gitbud & Naumann) - Numismatik Naumann Auc. 39, lot 426
35.	5,29gr.	?mm.			Gorny & Mosch Giessener Münzhandlung – Auc. 211, lot 428
36.	5,33gr.	?mm.			Gorny & Mosch Giessener Münzhandlung - Auc. 212, lot 2206
37.	5,35gr.	19mm.			Solidus Numismatik - Online Auc. 9, lot 270
38.	5,34gr.	18mm.			Numismatik Naumann Auc. 50, lot 260
39.	5,5gr.	?mm.	10h		siglos SNG Lockett Collection,3080.

SinopeAR Siglos

Ö/Nokta bordür içinde kolyeli ve üç pendantlı küpeli Nymphe başı sola önde Aplustre

A/altta 𐤉𐤍𐤉𐤍Yunus balığını yakalayan kartal sola

40.	4,90gr.	19mm.		Weber col.	Forrer 1926, lev.175, no.4817.
41.	5,17gr.	18mm.			Six 1885, 29, n. 47.
42.	5,67gr.	20mm.		Weber col.	Forrer 1926, lev.175-.4818.
43.	5,15gr.	20mm.		Waddington col.	Babelon 1898, lev.19-12.
44.	4,97gr.	18mm.		Waddington col.	Rec. gén. 1904, 184, no.23, lev. XXV res. 1.
45.	5,00gr.	18mm.		Paris	Rec. gén. 1904, 184, no.23, lev. XXV res. 2.
46.	4,33gr.	18mm.		Paris	Rec. gén. 1904, 184, no.23, lev. XXV res. 1.
47.	5,30gr.	19mm.	15^h	Henseler col.	BMC Pontus 96,9.; Ganschow 2018, 1, no. 3

AR Siglos

Ö/Nokta bordür içinde kolyeli ve üç pendantlı küpeli Nymphe başı sola aplustresiz

A/altta 𐤉𐤍𐤉𐤍Yunus balığını yakalayan kartal sola

48.	5,12gr.	21mm.	Waddington col.	Rec. gén. 1904, 184, no.24, lev. XXV res. 4.
49.	5,48gr.	21mm.	Paris	Rec. gén. 1904, 184, no.24, lev. XXV res. 5. (kuşun kanadıyla gövdesi arasında bir harf (A?))
50.	5,18gr.	21mm.	Waddington col.	Rec. gén. 1904, 184, no.24, lev. XXV res. 6.(kartal ile Yunus arasındaki boşlukta Δ)
51.	5,16gr.	21mm.	Paris	Rec. gén. 1904, 185, no.24, lev. XXV res. 7.(kartal ile Yunus arasındaki boşlukta ΛΣTYO)
52.	4,78gr.	21mm.	Londra	BMC Lev. XXII,2.; Rec. gén. 1904, 185, no.24.
53.	5,91gr.	21mm.	LÖBB	Rec. gén. 1904, 185, no.24.

AR Siglos

Ö/𐤏𐤌 Nokta bordür içinde kolyeli ve üç pendantlı küpeli Nymphe başı sola

A/ altta 𐤉𐤍𐤉𐤍Yunus balığını yakalayan kartal sola

54.	5,08 gr.	17mm.	12^h	biddr	Obolos by nomos WebAuc. 8 lot 566.
55.	5,28gr.	18mm.		Paris	Rec. gén. 1904, 185, no.24, lev. XXV res. 8.
56.	4,44gr.	18mm.		Waddington col.	Rec. gén. 1904, 185, no.24, lev. XXV res. 9.
57.	5,08gr.	18mm.		L (Cat. Lev. XXII,1)	Rec. gén. 1904, 185, no.24.
58.	5,11gr.	18mm.		LÖBB	Rec. gén. 1904, 185, no.24.
59.	5,40gr.	18mm.		LÖBB	Rec. gén. 1904, 185, no.24.
60.	5,25gr.	18mm.		Hunterian Col.	Wroth 1899,236,no. 1. ;Rec. gén. 1904, 185, no.24.
61.	5,09gr.	?mm.	12^h	BM	SNG BM Black Sea lev. 53-1459.
62.	5,52gr.	19mm.	8^h		Roma Numismatics Ltd - E-Sale 73, lot 165
63.	5,41gr.	?mm.			NumisBids Spink Auc. 325, lot 120, 21.06.2016
64.	5,43gr.	18mm.	9^h		Roma Numismatics Ltd - Auc. 7, lot 743
65.	5,37gr.		12^h		Cngcoins - Triton XIII, lot 216
66.	5,18gr.	18mm.	9^h		Lewis Collection, 802.
67.	5,09gr.	19mm.	12^h	BM	British M. part Ino. 1459
68.	4,96gr.	19mm.	5^h		Lewis Collection, 802
69.	5,5gr.	19mm.	11^h		William Stancomb collection, 761.
70.	4,68gr.	18mm.	4^h		William Stancomb collection, 762.

AR Siglos

Ö/𐤏𐤌 Nokta bordür içinde kolyeli ve üç pendantlı küpeli Nymphe başı sola

A/ altta 𐤉𐤍𐤉𐤍Yunus balığını yakalayan kartal sağa

71.	5,25	18mm.		Berlin (Kônigliche Münzkabinett)	Rec. gén. 1904, 185, no.25, lev. XXV res. 11.

Bronz

AE

Ö/ Phryg başlığı takan okçu olarak betimlenmiş kral sağa

A/üstte↑ לארוּר֯ת L´RYYN (Arami yazıyla) Dağ keçisi sağa

72.	1,81gr.	12,8mm.	vcoins Apollo NumismaticsSKU: 003148
73.	2,5gr.	?mm.	Reinach 1888, 20, lev.1, no. 4.
74.	2,10gr.	?mm.	Coinarchive,Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG>Auc. 341,lot number: 5006
75.	1,70gr.	13mm.	Asiaminor coins Coin ID 3591
76.	1,40gr.	12mm.	Savoca 5th blue Auc.5th blue Auc. lot 607
77.	2,10gr.	13mm.	Savoca 25th online Auc.25th online Auc. lot 413

1.3.1.2. II. Ariarathes (MÖ 301-280)

Bronz
AE
Ö/ tiaralı kral başı sola başının arkasında konturmark
A/ .. PAT .. yavrusunu emziren dişi aslan sola
78. 3,55gr. ?mm. 6^h Newell 1926, 1-21,lev.II,res.11.; Simonetta 2007, lev. 1 possibly Cappadocian no. 2.

1.3.1.3.II. Ariaramnes (MÖ280-230)

Gümüş
Obol
Ö/ deri pers başlığı giymiş kral
A/ Tykhe başı
79. 0,65gr. 10,5mm. 12^h Koç Koleksiyonu En.4

Bronz
AE
Ö/ Tiaralı Ariaramnes başı sağa
A/ Otlayan at üstte 𐎠aşağıda 𐎡ve 𐎢
80. 2.99 gr. 16mm. 4^h Mørkholm 1969, 21-31, lev. 5, no. 1.; Reinach 1888, 29, lev.1,no. 5.
81. 7,89 gr. 19mm. Waddington, no.6830, lev. XIX.19.; Mørkholm 1969, 21-31.; Simonetta 1961, lev.II.3.
82. 7,85gr. 19mm. Regling 1935, 3,no.3
83. 4,81gr. 18mm. AcsearchMünzen & Medaillen GmbH (DE) Auc. 17 lot 975
AE
Ö/ Tiaralı Ariaramnes başı sağa
A/ Otlayan at üstte 𐎠aşağıda 𐎡
84. 4.24g 14mm. asiaminorcoins Coin ID 1041
AE
Ö/ Tiaralı Ariaramnes başı sağa
A/ Otlayan at sağa altta Ξ monogram korunmamış
85. 2.17 gr. ?mm. 12^h Danish National M. SNG Copenhagen,630.
AE
Ö/ Tiaralı Ariaramnes başı sağa
A/ Otlayan at altta 𐎢
86. 1.42 gr. 12mm. Reinach 1888, 29, lev.1,no. 5.; biddr Numismatik Naumann GmbHAuc. 71 lot 226.
AE
Ö/ Tiaralı Ariaramnes başı sağa
A/At protomu
87. 2,65gr. 13 mm. Asolati 2017,273-291. ; acsearch,Auktionshaus H. D. Rauch GmbH Auc. 94 lot. 4402 Ağustos 2015
AE
Ö/ Tiaralı Ariaramnes başı sağa
A/ üstte →APIAPAMNOY; yürüyen at sağa
88. 2.85gr. 15mm. 12^h Numisbids,Roma Numismatics Ltd E-Sale 455 Mayıs 2018 lot 308.
89. 2,79gr. 14mm. 11^h AcsearchSavoca Numismatik Live Online Auc. 11 lot 385
90. 2,18gr. 14mm. 11^h Mrd. M. En. 1419
91. 2,30gr 11mm 13^h Leu Numismatik AG - Web Auction 15, Lot 650 27 Feb 2021
AE
Ö/ Tiaralı Ariaramnes başı sağa
A/ üstte → APIAPAMNOY; koşan at sağa altta bir başAtın üstünde𐎢
92. 1.83gr. 13mm. 12^h obolos by nomos 15 lot 458
AE
Ö/ Tiaralı Ariaramnes başı sağa üstte 𐎢
A/ üstte →APIAPAM;sağ elini kaldırmış atı dörtnala koşturan süvari. Atın altında𐎢
93. 5.29gr. 20mm. 11^h Coinarchives Roma Numismatics LtdE-Sale 70 lot 756.

AE
Ö/ Tiaralı Ariaramnes başı sağa
A/üstte → APIAPAM; sağ elini kaldırmış atı dörtnala koşturan süvari. Atın altında 𐎠.

94.	4,85gr.	16,5mm.		Hunterian col.	Macdonald 1901, Hunterian col.,s. 573,lev.LXII. 3.
95.	4.00 gr.	17mm.	12^h		Acsearch, Cngcoins, Inc. Electronic Auc. 248 lot 184.;Regling 1935, lev I,no.2d. 2a-2b.
96.	4,46gr.	?mm.			acsearch Auktionshaus H. D. Rauch GmbH Auc. 97 lot 241
97.	4.47 gr.	18 mm.			vcoins pars coins SKU: PCW-G4894
98.	5,06gr.	22 mm.	12^h	Nevş. M. En.884	b. Simonetta 1977, lev.1 no. 5.

AE
Ö/ Tiaralı Ariaramnes başı sağa.
A/ üstte → APIAPA altta ΥΠΑΙΘΡΟΥ; Sağ elini kaldırmış atı dörtnala koşturan süvari.En altta ΔΣ.

99.	6,02gr.	21 mm.	9^h	Panagiotis- Lorber 2010, 432-447, fig. 1.

AE
Ö/ solda↓[Y]ΠΑΙΘΡΟΥ; Tiaralı Ariaramnes başı sağa.
A/ üstte→APΙ – A;sağ elini kaldırmış atı dörtnala koşturan süvari, atın altında, ΥΠΑΙΘΡΟΥ altta ΔΣ

100.	6,72gr.	23mm.	9^h	Panagiotis- Lorber 2010, 432-447, fig. 2.

AE
Ö/ Tiaralı Ariaramnes başı sağa.
A/ →AP - AP süvarinin başının önünde, sağ elini kaldırmış atı dörtnala koşturan süvari sağda ağaç (?)Y[Π] atın arka ayaklarının arkasında, TY ve karnının altında ΔΣ monogramları

101.	5,32gr.	18mm.	ll^h	Panagiotis- Lorber 2010, 432-447, fig. 3.

AE
Ö/ Tiaralı Ariaramnes başı sağa.
A/ üstte → APIAPA[...]/ altta → [...]ΠΑΙΘΡΟΥ;sağ elini kaldırmış atı dörtnala koşturan süvari

102.	6.73 gr.	21 mm.	9^h	Numisbids, Leu Numismatik AG Web Auc. 424 Haziran 2018lot.362

AE
Ö/ Tiaralı Ariaramnes başı sağa.
A/ üstte→ APIAPAMNOY; sağ elini kaldırmış atı dörtnala koşturan süvari, altta belirsiz monogram

103.	4.36 gr.		12^h		AcsearchCngcoins, Inc. Mail Bid Sale 76 lot 760;
104.	3,11gr.	16mm.		Wien	Regling 1935, 42, 1.
105.	4,82gr.	20mm.			Regling 1935, 42, 2.
106.	4, 829gr.	18mm.	12^h	İstanbul Ark. M. En. 9378	

AE
Ö/ Tiaralı Ariaramnes başı sağa.
A/ üstte → APIAPAMNOY; sağ elini kaldırmış atı dörtnala koşturan süvari, altta 𐎢𐎡 ve 𐎠.

107.	6,43gr.	19mm.	12^h	Elzğ. M. 71/S - 2-21-a	
108.	4,32gr.	17,5mm.	12^h	Elzğ. M. 71/S - 2-21-b	
109.	7,27gr.	20,5mm.	12^h	Kysr. M. En.87/224	
110.	5,3gr.	17mm.		Hunterian M. col.	Macdonald 1901, 573 no.1.
111.	4,85gr.	16,5mm.		Hunterian M. col.	Macdonald 1901, 573 no.2.
112.	4,27gr.	18mm.	9^h	Coinarchives, Roma Numismatics LtdE-Sale 73 lot 476	

AE
Ö/ Tiaralı Ariaramnes başı sağa.
A/ üstte → APIAPAMNOY; sağ elini kaldırmış atı dörtnala koşturan süvari, altta 𐎢𐎡 ve 𐎠.

113.	6,12gr.	20mm.	12^h	nomos 20 lot 252

AE
Ö/ Tiaralı Ariaramnes başı sağa.
A/ üstte →APIAPA; sağ elini kaldırmış atı dörtnala koşturan süvari, atın ön boşluğunda 𐎠 altta ΔΣ

114.	6,43 gr.	20mm.	11^h	Kysr. M. En.71/102/9

AE
Ö/ Tiaralı Ariaramnes başı sağa.
A/ üstte →APIAPAMN[OY] atı dörtnala koşturan süvari, sağ elini kaldırmış atın arka boşluğunda 𐎠 ve Δ altta yıldız

115.	3,98 gr.	?mm.			Mørkholm 1969, lev. V, no.3.
116.	4gr.	?mm.	11^h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 631.
117.	3,98gr.	?mm.			SNG von Aulock Lev. 215- 6257.

AE
Ö/ Tiaralı Ariaramnes başı sağa.
A/ üstte →APIAPAMNOY altta→ TYANA; atı dörtnala koşturan süvari, sağ elini kaldırmış atın arka boşluğundaΣ Δ

118.	4,63gr.	?mm.		Mørkholm 1969, lev. V, no.4.
119.	4,55gr.	19mm.	Paris	Acsearch Numismatik Naumann (formerly Gitbud & Naumann) Auc. 33 lot 263.
120.	?gr	19mm.		Waddington no 6800, lev. XIX no. 11.

AE Tetrachalkon
Ö/ Tiaralı Ariaramnes başı sağa.
A/ üstte →API-APA altta → TYANA; atı dörtnala koşturan süvari, sağ elini kaldırmış atın karnının altındaΣ Δ

121.	8,42gr.	21mm.	13^h	Leu Numismatik AG - Web Auc. 11, lot 1027

AE
Ö/ Tiaralı Ariaramnes başı sağa.
A/ üstte →APIAPAMNOY altta → TYANA; atı dörtnala koşturan süvari, sağ elini kaldırmış atın arka boşluğunda ΔΣ

122.	5,55gr.	21mm.	Berlin 1909	Regling 1935, lev I,no.5a
123.	4,55gr.	19mm.	Paris	Regling 1935, lev I,no.5b

1.3.2. Krallık Dönemi

1.3.2.1. III. Ariarathes (MÖ 230 - 220)

Bronz
AE
Ö/ III. Ariarathes'in tiaralı başı
A/ ↓ΒΑΣΙ[ΛΕΩΣ] / ↑APIAPA[ΘΟΥ]üstte T/Y;Cepheden gövdesinin üst kısmı betimlenmiş tanrıça (Ma-Kybele) beline bağladığı kuşakta bıçak/hançer iki yanında sfenks tanrıçanın dirsekten büküp yukarı kaldırdığı elinde bir çiçek

124.	5,43gr.	15mm.			coinarchives, sixbid numismatic7th blue Auc. lot 501 ; Simonetta 1977, 20, lev.1, no.8
125.	4,69gr.	19mm.			coinarchives Savoca Numismatik GmbH & Co. KG > Online Auc. 82 lot 139
126.	4,70 gr.	20 mm.	11^h		Coinarchives,Leu NumismatikWeb Auc. 8 lot 481
127.	5,98 gr.	?mm.			SNG von Aulock 14 heft, no.6258. lev.V.6.; Mørkholm 1969, 21-31,22. Lev. 5, no 6.
128.	5,97gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 632.
129.	5,98gr.	?mm.			SNG von Aulock Lev. 215-6258.
130.	4,80gr.	18,5mm.	11^h		Cngcoins > Electronic Auc. 477lot165
131.	3,62gr.	21mm.	13^h	İstanbul Ark. M. En.KD.650-1719	
132.	4,86g	?mm.			Auktionshaus H. D. Rauch Gmbh, Auc. 90, lot 209

AE
Ö/ III. Ariarathes'in tiaralı başı
A/ solda ↑APIAPA üstte T/Y altta → TYANA; Cepheden gövdesinin üst kısmı betimlenmiş tanrıça (Ma-Kybele) beline bağladığı kuşakta bıçak/hançer iki yanında sfenks tanrıçanın dirsekten büküp yukarı kaldırdığı elinde bir çiçek

133.	? gr.	?mm.	Simonetta 1961,9-50, lev. IV - 40.
134.	?gr.	20mm	Roma Numismatics Ltd - E-Sale 81, Lot 609 25 Feb 2021

AE
Ö/ III. Ariarathes'in tiaralı başı
A/ sağda ↓ΔΣΑΡΙ solda ↓ΑΝΙΣΑ ve ΔΩ; Cepheden gövdesinin üst kısmı betimlenmiş tanrıça (Ma-Kybele) beline bağladığı kuşakta bıçak/hançer iki yanında sfenks tanrıçanın dirsekten büküp yukarı kaldırdığı elinde bir kalkan

135.	6,07 gr.	21mm.	12^h	Kysr. M. En.88/456	
136.	7.25gr.	19mm.			Regling 1932,11, lev.1.11.; Simonetta 2007, 125, res 8.
137.	? gr.	?mm.			Mitchels 2013b, 291.
138.	7,95 gr.	19mm.		Berlin	Regling 1932, lev.1.11.
139.	6,14gr.	19,5mm.	12^h		Coinarchives Cngcoins,Auc. 114 lot 364

AE
Ö/ III. Ariarathes'in tiaralı başı
A/ üstte → API altta→ MOPIMA; Cepheden gövdesinin üst kısmı betimlenmiş tanrıça (Ma-Kybele) iki yanında sfenks tanrıçanın dirsekten büküp yukarı kaldırdığı elinde bir kalkan üstte üzüm salkımı?

140. 4,505 gr. 19 mm. Berlin Regling 1932, lev.1.9.; b. Simonetta 2007, 125, res 6.
AE
Ö/ III. Ariarathes'in tiaralı başı
A/ altta → MOPI; poloslu tanrıça ayakta cepheden ileriye uzattığı elinde çiçek sağ boşlukta ΣAPI ↓sağda kolunun altında H
141. 3,49gr. ?mm. Mørkholm 2000, res.426. ; Simonetta 2007, 125, res 7.
AE
Ö/ III. Ariarathes'in tiaralı başı
A/ solda ↓APIAPAΘ; ayakta çıplak olarak btimlenmiş Apollon sol dirseğiyle üçayağa yaslanmış sağ eliyle ok tutmakta sağ boşlukta Θ
142. 3,39gr. ?mm. Simonetta 2007, 125, res 10.; Asolati 2017, 273-291.
AE
Ö/ III. Ariarathes'in tiaralı başı
A/ üstte →API/AΘ altta → [KY]BICTPA; Mızrak tutarak atı koşturan süvari önde palmiye ağacı altta ΔΣ
143. 6,98 gr. ?mm. Yarkin 1981, 144-145.; b. Simonetta 2007, 124, res 4.
144. 6.89 gr. ?mm. Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG Auc. 182 (3/2011), lot 339; b.Simonetta 2007, 124, res 4.
145. 6,81gr. ?mm. Numismatik Lanz München - Auc. 154 lot 213, June 2012.
146. 6,61gr 19mm 8h Roma Numismatics Ltd - E-Sale 81, Lot 608 25 Feb 2021
AE
Ö/ III. Ariarathes'in tiaralı başı
A/ üstte →API/AΘ altta → TYANA; Mızrak tutarak atı koşturan süvari önde palmiye ağacı altta ΔΣ
147. 5,25 gr. ?mm. Mørkholm (1969), pp. 21-31, lev.res. 5.;Simonetta 1961, 49, lev.V no.5.; Mørkholm 1969,22.;Reinach 1888, lev.1, res.5.
148. 5,05gr. 18,4 mm. 12h Ngd. M.En.37.1.90b. Simonetta 2007, 124, res. 2.
149. 7,02 gr. 18mm. 1h Leu Numismatik Web Auc. 7 lot 455
150. 5,86 gr. 19 mm. 8h Coinarchives, Leu Numismatik Web Auc. 7 lot 456
151. 3,32 gr. 16 mm. 12h Coinarchives, VAuc.s - Triskeles Sale 26, lot 197
152. 8,67gr. ?mm. 12h Danish National M. SNG Copenhagen, 633.
153. 8,68gr. ?mm. SNG von Aulock Lev. 215- 6259.
154. 7,53gr. ?mm. NumisBids H.D. RauchAuc. 10610-11 Apr 2018 lot 85
155. 5,67gr. 19mm. 5h Cng Electronic Auc.422, lot 268.
156. 5,97gr. 17,81mm Biddr web Auc. 4 lot 216
AE
Ö/ III. Ariarathes'in tiaralı başı
A/ üstte →API; Mızrak tutan süvari önde palmiye ağacı altta H
157. 3,15 gr. 18 mm. 13h Kysr. M. En.72/134/12
AE
Ö/ III. Ariarathes'in tiaralı başı
A/ üstte →[API]AΘ; Mızrak tutan süvari önde palmiye ağacı
158. 4,16 gr. 16mm. 6h Kysr. M.En.83/251
AE
Ö/ III. Ariarathes'in tiaralı başı
A/ sağda ↓API;mızrak savuran süvari altta Δ
159. 4,11gr. 18mm. 8h Acsearch, Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG - Auc. 341, lot 5010; Nomos AG - obolos 5, lot 442; Roma Numismatics Ltd - E-Sale 24, lot 207
AE
Ö/ III. Ariarathes'in tiaralı başı
A/ üstte →[A]PIAP[A Θ], altta atın göbeğinin altında →YΠAI; Dörtnala koşan atın üstünde mızrak savuran süvari
160. 6,50gr. 20mm. 12h Roma Numismatics Ltd - E-Sale 64, lot 414
AE
Ö/ III. Ariarathes'in tiaralı başı, başının arkasında konturmark
A/ üstte → APIAPA, altta →YΠAIDörtnala koşan atın üstünde mızrak savuran süvari atın göbeğinin altında H
161. ?gr. 19mm. Asolati 2017, 273-291.res. 15; Gerhard Hirsch Nachfolger, Auc. 269, lot 2595
AE
Ö/ III. Ariarathes'in tiaralı başı, başının arkasında konturmark
A/ üstte → PA;Dörtnala koşan atın üstünde mızrak savuran süvari atın göbeğinin altında H
162. 3,72gr. ?mm. Asolati 2017, 273-291.res. 16; Auktionshaus H. D. Rauch GmbH, Auc. 90,2012, n. 210.
163. 3.77gr. 16mm. Özkan Kol. En. 922

AE
Ö/Tyche büstü sağa
A/ solda ↑ΒΑΣΙΛΕΩΣ sağda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ sarmaşık yaprağı, yaprağın üstünde ΔΣ - ΤΥ

164.	2.83gr.	17mm.	12^h		Asolati 2017, 276,no 5.;Gorny & Mosch Giessener Münzhandlung, Auc. 208, 16 October 2012, lot. 1618
165.	2,37gr.	14mm.			Numismatik Naumann Auktion 65 lot 212 asiaminorcoins Coin ID 14616
166.	4,02gr.	15mm.	5^h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 634.;Miller, Kappadokien Mysien, 15 res.11; Asolati 2017, 276,no 1.
167.	2,06gr.	?mm.			Gorny & Mosch Giessener Münzhandlung - Auc. 225, lot 1600
168.	1,78gr.	12mm.			Pecunem | Numismatik Naumann (formerly Gitbud & Naumann) - Gitbud & Naumann Auc. 23, lot 464
169.	3,08gr.	14mm.	11^h		Roma Numismatics Ltd - E-Sale 19, lot 328
170.	3,47gr.	14mm.	5^h		Roma Numismatics Ltd - E-Sale 19, lot 329

1.3.2.2. IV. Ariarathes (MÖ 220-163)

Gümüş

Tetradrahmi

29.yıl

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Sağa doğru bakan mığferli ve khitonlu Athena sol elinde mızrak ve Medusa başı deseniyle süslü kalkanını kavrar, ileriye uzattığı sağ elinde Nike kralın adını onurlandırır sol boşlukta Athena'nın sağ elinin altında sol boşlukta alt kesimde ΘΚ

171.	15,02 gr.	?mm.		Simonetta 1977, lev I,11.
172.	16,76gr.	33,8mm.		Numismatica Genevensis SA - Auc. 9, lot 67

AR Tetradrahmi

30.yıl

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta→ΕΥΣΕΒΟΥΣSağa doğru bakan mığferli ve khitonlu Athena sol elinde mızrak ve Medusa başı deseniyle süslü kalkanını kavrar, ileriye uzattığı sağ elinde Nike kralın adını onurlandırır sol boşlukta Athena'nın sağ elinin altında sol boşlukta alt kesimde Λ

173.	16,12gr.	?mm.		Paris Cabinet des Médailles	Mørkholm 1962, 407-411, lev. XX no. 2.; Waddington, lev. XIX-23.
174.	16,13gr.	34mm.			CNGTritonXIX lot 275
175.	15,89gr.	?mm.	12^h		Gemini, LLC - Auc. X, lot 127

AR Tetradrahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sağ boşlukta sol boşlukta altta Λ 30. yıl

176.	16,69gr.	?mm.	12^h	SNG von Aulock, 6263.

AR Tetradrahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Sağa doğru bakan mığferli ve khitonlu Athena sol elinde mızrak ve Medusa başı deseniyle süslü kalkanını kavrar, ileriye uzattığı sağ elinde Nike kralın adını onurlandırır sol boşlukta Athena'nın sağ elinin altında

177.	16,70gr.	30mm.		Samsun M. En. 2010-16

Tarihsiz (40.yıl ?)

AR Tetradrahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş miğferine yaslanarak tahtta oturur yana doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Sol boşlukta üzüm salkımına konmuş baykuş Athena'nın sağ elinin altında sağ boşlukta Δ

178.	15,77 gr.	?mm.		Reinach1888, lev.1, res.7. ; Simonetta 1961, 9-50, lev. II no. 8.
179.	15,77gr.	?mm.		Münzen & Medaillen Deutschland GmbH - Auc. 27, lot 2136 28 May 2008

Drahmi

28. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sağ boşlukta sol boşlukta alt kesim HK

180. 4,12gr. ?mm. 12h Danish National M. SNG Copenhagen, 638.

181. 4,12gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6265.

29 yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sağ boşlukta sol boşlukta alt kesim ΘK

182. 4,03gr. ?mm. 12h Danish National M. SNG Copenhagen, 639.

183. 4,09gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6266.

AR drahmi

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sağ boşlukta sol boşlukta yarım belirsiz monogram alt kesim ΘK

184. ?gr. ?mm. Simonetta 1977, lev. II-2.

AR drahmi

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sağ ve sol boşlukta belirsiz monogram alt kesim ΘK

185. 4,15gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 640.

30. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta sağ boşlukta altta Λ

186. ?gr. ?mm. Simonetta 1977, lev. II-3.

187. 3,51gr. 19mm. 12h Kysr. M.En.75/499

188. 4,15gr. ?mm. 12h Ashmolean M. SNG Ashmolean,1948.

31. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta sağ boşlukta alt kesim ΑΛ

189. 4,16gr. ?mm. 12h Baldwin Auc. Number 83 Tuesday24 September 2013 lot 4080

190. 4,08gr. ?mm. Coinarchive,Harlan J. Berk, Ltd. - Buy or Bid Sale 212, lot 79

191. 4,16gr. 18mm. 12h SNG Lockett Collection no.3081

AR drahmi

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sağ boşlukta sol boşlukta alt kesim ΑΛ

192. 4,08gr. ?mm. Simonetta 1977, lev.2-4.

193. 4,08gr. 20mm. 12h SNG Fitzwilliam, 5402

194. 4,15gr. ?mm. 11h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 641.

195. 4,15gr. ?mm. 11h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 642.

196. 4.12gr. 19mm. 12h Özcan kol. En.97. Aslan 2001,2-18, no.1 Kaman Definesi

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sağ boşlukta sol boşlukta alttaΑΛ
197. 4,16gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6267.
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta solda sağda alttaΑΛ
198. 4,13gr. ?mm. 12h Ashmolean M. SNG Ashmolean,1949.
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta solda alttaΑΛ
199. 3.97gr. 18mm. 11h Özcan kol. En.98. Aslan 2001,2-18,no.2 Kaman Definesi
200. 3.99gr. 18mm. 12h Özcan kol. En.104. Aslan 2001,2-18,no.3 Kaman Definesi
201. 4.11gr. 19mm. 12h Özcan kol. En.101. Aslan 2001,2-18,no.4 Kaman Definesi
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta→ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta alt kesim KA 21. yıl(?) veya ΛΑ
202. 3,13 gr. 18,5mm. 12h Kysr.M. En.2000/569

32. yıl

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta sağ boşlukta Δ alt kesim ΒΛ
203. 4.06 gr. 18mm. Bellaria Collection wildwinds, CNG e-Auc. 90, closed May 26th, 200.
204. 4,07gr. 20mm. Hunterian M. col. Macdonald 1901, 575,no.6.
205. 3,89 gr. 19,5mm. 12h Kysr. M.En.6382/5 b.Simonetta 1977, lev.2-5.
206. 4,07gr. ?mm. 12h SNG Delepierre lev. 80, 2928
207. 4.05gr. 20mm. 12h Özcan kol. En.107. Aslan 2001,2-18,no.5 Kaman Definesi
208. 4,14gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 644.
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta altta ΒΛ
209. 4,13gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6268
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta alt kesim ΒΛ
210. 4,14gr. 18,5mm. 12h Tkt. M.En.76.67.97
211. 3,90gr. 18mm. Hunterian M. col. Macdonald 1901, 575,no. 14.
212. 3,21gr. 18mm. 12h Nevş M. En.824 b. Simonetta 1977, 23,no. 11.
213. 3,75gr. 18mm. 12h Kysr. M.En.73/222
214. 4,22gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 643.
215. 3,87gr. ?mm. Ashmolean M. SNG Ashmolean,1950.
216. 4,13gr. ?mm. 12h Baldwin Auc. 83 lot.4081

33.yıl

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta solda sağda Δaltta alt kesim ΓΛ

217.	4,10gr.	?mm.		Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1951.
218.	4,12gr.	18mm.	12h		Coinarchive,Cngcoins - Electronic Auc. 476, lot 125
219.	4,17gr.	18mm.	12h		obolos by nomos 4, 21 February 2016 WebAuc.lot 401
220.	4,8gr.	19mm.	12h		SNG Fitzwilliam, 5403
221.	4,1gr.	19mm.	12h		SNG Fitzwilliam, 5404
222.	3,911gr.	19,5mm.	13h	İstanbul Ark. M. En. KD.650-1344	
223.	4,066gr.	18,5mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. KD.960-74	

AR drahmi

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta sağ boşlukta Δ alt kesim ΓΛ

224.	4,14 gr.	18mm.	12h	Kysr. M.En.75/381	b. Simonetta 1977, lev.2-8.
225.	4,18gr.	?mm.		Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1958.
226.	4,14gr.	17mm.			Savoca16th blue Auc.lot 434

AR drahmi

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sağ boşlukta alt kesim ΓΛ

227.	?gr.	?mm.			Simonetta 1977, lev.2-9.

AR drahmi

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta alt kesim ΓΛ

228.	4,15gr.	17mm.	12h	Diyr. M.En.2.196.08	
229.	3,916gr.	18,5mm.	13h	İstanbul Ark. M. En. KD.1417-1	

AR drahmi

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta sağ boşlukta altta ΓΛ

230.	4,19gr.	18/2,8mm.	13h	Diyr. M.En.8.65.04	b. Simonetta 1977, No. 21c.

AR drahmi

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta altta ΓΛ

231.	4,17gr.	19mm.	12h	Diyr. M.En.8.67.04	
232.	3,88gr.	18mm.	13h	Diyr. M.En.1210	
233.	4,12gr.	19mm.	12h		SNG Fitzwilliam, 5405
234.	3,97 gr.	17 mm.	12h	Kony. M. En. 589	
235.	3,84gr.	20mm.	12h	Kony. M. En. 1936/2	
236.	3,89gr.	17mm.	12h	Amsy. M. En. 92.11.5	İreland 2000,no.1767
237.	3,91gr.	19mm.	12h	Amsy. M. En. 92.15.4	İreland 2000,no.1768
238.	4,19gr.	?mm.	12h		Baldwin Auc. 83 lot.4082
239.	4,16gr.	18mm.	12h		SNG Fitzwilliam, 5406
240.	3,99gr.	19mm.	12h	Kysr. M.En.76/408	b. Simonetta 1977,no:23a
241.	4,01 gr.	19mm.	12h	Kysr. M.En.81/112	
242.	3,98gr.	17mm.	12h	Özcan kol. En.105.	Aslan 2001,2-18,no.13Kaman Definesi
243.	3,79gr	18mm		Kysr. M.	Taner 1974, 583-595,lev.1.5.
244.	4,12gr.	17mm.	13h	İstanbul Ark. M. En. 9408	

AR drahmi

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sağ boşlukta X altta ΓΛ

245. 2,45gr. 17mm. 12h Diyr. M.En.26.9.09 b. Simonetta 1977, No. 17a.
246. 3,54gr. 18mm. 13h Kysr. M.En.83/454
247. 3,80gr. 19mm. Kysr. M.En.2015/98

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta altta ΓΛ

248. 4,18gr. 19mm. 12h Krşh. M.En.19

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta sağ boşlukaltta ΓΛ

249. 4,10gr. 17mm. 12h Krşh. M.En.34 b. Simonetta 1977, 23,no. 14b.; b. Simonetta 2007, 48,no. 22.
250. 3,80 gr. 17mm. 11h Kysr. M.En.76/393
251. 4,11gr. ?mm. 12h Danish National M. SNG Copenhagen, 647.
252. 4.17,gr. ?mm. 11h Danish National M. Kappadokia definesi SNG Copenhagen, 648.
253. 4,11gr. ?mm. 12h Danish National M. SNG Copenhagen, 649.
254. 4,14gr. ?mm. 11h Danish National M. SNG Copenhagen, 650.
255. 4,18gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia definesi SNG Copenhagen, 651.
256. 4,15gr. ?mm. 12h Danish National M. SNG Copenhagen, 652.
257. 3.53gr. ?mm. 12h Danish National M. SNG Copenhagen, 653.
258. 4.11gr. ?mm. 12h Danish National M. SNG Copenhagen, 654.
259. 4,15gr. ?mm. Ashmolean M. SNG Ashmolean,1952.
260. 3,95gr. ?mm. Ashmolean M. SNG Ashmolean,1953.
261. 4,20gr. ?mm. Ashmolean M. SNG Ashmolean,1954.
262. 3,844gr 18,1mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.762-1779
263. 4.04gr. 19,5mm. 12h Özcan kol. En.95. Aslan 2001,2-18,no.6Kaman Definesi
264. 4.04gr. 18mm. 12h Özcan kol. En.100. Aslan 2001,2-18,no.7Kaman Definesi
265. 3.79gr 17mm Kysr. M. Taner 1974, 583-595,lev.1.8.

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta sağ boşlukta altta ΓΛ

266. 4.17,gr. ?mm. 11h Danish National M. Kappadokia definesi SNG Copenhagen, 705.
267. 4,16gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia definesi SNG Copenhagen, 706.
268. 3,947gr 17,5mm. 13h İstanbul Ark. M. En. KD.98a-729

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta Δaltta ΓΛ

269. 3,98gr. 20mm. 12h Kony. M.En. 2023/2

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta Haltta ΓΛ

270. 3,97 gr. 18mm. 13h Kony. M.En. 2023/3
271. 3,82gr. 17mm. 13h Kony. M.En. 2023/5

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta silik monogram altta ΓΛ

272. 3,87gr. 19mm. 13h Kony. M.En. 2023/6
273. 3,936gr. 16,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.1487-3

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sağ boşlukta Aaltta ΓΛ

274.	3,85gr.	18mm.	12h	Kony. M.En. 2023/10	
275.	4,08gr.	?mm.		Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1964.

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta altta ΓΛ

276.	3,77gr.	18mm.	12h	Mrd. M.En.289	b. Simonetta 1977, 23,no. 10.
277.	3,90gr.	18mm.		Mrd. M.En.443	
278.	3,90gr.	?mm.			Marti Hervera ve Soler & Llachauc. 1100, lot 2076

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sağ boşlukta altta ΓΛ

279.	2,82gr.	17mm.	13h	Mrd. M.En.834	
280.	3,84gr.	19mm.	12h	Mrd. M.En.1599	
281.	18mm.	3,72gr.	12h	Nğd. M.En.4.1.77	
282.	3,86 gr.	18mm.	12h	Nğd. M.En.8.13.95	
283.	2,68gr.	21mm.	12h	Nevş M. En.367	
284.	4,04 gr.	18mm.	14h	Kysr. M.En.73/223	
285.	4,13 gr.	18mm.	12h	Kysr. M.En.6151	
286.	3,81gr.	16mm.	12h	Mrd. M.En.862	
287.	3,90gr.	18mm.	12h	Mrd. M.En.1299	
288.	3,84gr.	17mm.	12h	Kysr. M.En.2368	
289.	3,98 gr.	17mm.	12h	Kysr. M.En.76/242	
290.	3,51 gr.	17mm.	12h	Mrd. M.En.889	
291.	4,02gr.	18mm.		Hunterian M. col.	b. Simonetta 1977,no. 27, lev.2-10..; Macdonald 1901, 575,no. 13.
292.	3.99gr.	18mm.	12h	Amsy. M. En. 74,10,6	İreland 2000,no. 1769.
293.	3,74gr.	16mm.	12h	Amsy. M. En. 75,23,11	İreland 2000,no. 1770
294.	3,86gr.	?mm.	12h	Erkki Keckman col.	SNG Finland lev. 31, 798
295.	4,24gr.	?mm.	12h		SNG von Aulock, 6269
296.	4,22gr.	17mm.	10h		obolos by nomos 11,8. December 2018 WebAuc.lot 346
297.	4,14gr.	18mm.	14h		Coinarchive,Rzeszowski Dom Aukcyjny - E-Auc. 3, lot 1171
298.	3,978gr.	19mm.	13h	İstanbul Ark. M. En.KD.1769-5	
299.	3,939gr.	17,1mm.	14h	İstanbul Ark. M. En. KD 762-1780	

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.monogramlar silik altta ΓΛ

300.	3,70gr.	19mm.	12h	Mrd. M.En.2002	
301.	3,45gr.	18mm.	12h	Mrd. M.En.2003	
302.	3,49gr.	19mm.	12h	Mrd. M.En.2005	
303.	3,55gr.	19mm.	12h	Mrd. M.En.2006	
304.	3,41gr.	18mm.	13h	Mrd. M.En.2007	
305.	3,60gr	17mm		Kysr. M.	Taner 1974, 583-595,lev.1.9.

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta solda H sağda Ψaltta ΓΛ

306.	3,86gr.	19mm.	12h	Amsy. M. En. 70.7.3	İreland 2000,no.1766

307. 3,98 gr. 18.12 mm. Biddr Web Auc. 4 lot 947
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓ solda H sağda Δaltta ΓΛ

308.	3,97gr.	17mm.	12h	Mrd. M.En.3057	
309.	4,12gr.	17mm.	12h	Krşh. M. En.58	
310.	3,86 gr.	19mm.	11h	Kysr. M.En.83/445	
311.	4,08gr.	18mm.	11h	Kysr. M.En.5680	
312.	3,78 gr.	17mm.	12h	Kysr. M.En.2000/49	
313.	4,06gr.	18 mm.	12h	Özkan Kol. En.551	
314.	4,02gr.	18mm.		Hunterian M. col.	Macdonald 1901, 575,no. 11.; b. Simonetta 1977,no 15.
315.	4,15gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 655.
316.	4,18gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 656.
317.	4,12gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 657.
318.	4,12gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia definesi SNG Copenhagen, 658.
319.	4,15gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 659.
320.	4,15gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 660.
321.	4,15gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 661.
322.	4,15gr.	?mm.		Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1955.
323.	2,97gr.	?mm.	12h	Erkki Keckman col.	SNG Finland lev. 31, 797
324.	4,04gr.	?mm.	12h		SNG von Aulock, 6274
325.	4,137gr	17,5mm.	12h	İstanbul Ark. M. En.9390	
326.	4,028gr	18,2mm.	11h	İstanbul Ark. M. En. KD.1154-210	

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
Asağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓ sol boşlukta ᛗaltta ΓΛ

327. 3,97gr. 18mm. 12h Mrd. M.En.1112

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓ sol boşlukta ⍐ sağ boşlukta ϕaltta ΓΛ

328. 4,01 gr. 18mm. 12h Mrd. M.En.1278

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓altta ΓΛ

329. 3,70gr. 18mm. 12h Tkt. M.En.80.17.38

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓ sol boşlukta⊢sağda X altta ΓΛ

330. 3,92gr. 19mm. 12h Nğd. M.En.12.1.82
331. 4,05gr. ?mm. 12h SNG Delepierre lev. 80, 2929

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓sağ ve sol boşlukta monogram belirsiz altta ΓΛ

332. 4,08gr. 18mm. 12h Nğd. M.En.1.13.90

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓sağ boşlukta 𐌰altta ΓΛ

333.	2,95gr.	19mm.	12h	Nevş M. En.8047	
334.	4,16gr.	?mm.	11h		Gemini Numismatic Auc.s IX lot 151

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ve sağ boşluktaki monogramlar aşınmış altta ΓΛ

335.	3,14gr.	18mm.	12h	Nevş M. En.10740	

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓sol boşlukta 𐌰sağ boşlukta 𐌱 altta ΓΛ

336.	4,17 gr.	18mm.	12h	Kysr. M.En.5681	

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓sol boşlukta 𐌰 sağ boşlukta 𐌱 altta ΓΛ

337.	4,00 gr.	20mm.	12h	Kysr. M.En.71/83/4	
338.	3,89gr.	18mm.	12h	Kysr. M.En.75/1002	
339.	4,04gr.	19mm.	14h	Diyr. M.En.8.61.04	
340.	4,04gr.	18mm.	12h	Kysr. M.En.81/153	
341.	4.14gr.	19,5mm.	12h	Özcan kol. En.96.	Aslan 2001,2-18,no.12Kaman Definesi
342.	4,03gr.	18mm.		Hunterian M. col.	b. Simonetta 1977, 23,no. 20a.; Macdonald 1901, 575, kat.no. 7.
343.	4,10gr.	18mm.		Hunterian M. col.	Macdonald 1901, 575, no. 8.

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓altta ΓΛ

344.	3,69 gr.	16mm.	12h	Kysr. M.En.74/314	
345.	3.98gr.	18mm.	12h	Amsy. M. En. 76.37.336	İreland 2000, no.1765
346.	3,99gr.	17,5mm.	11h	Çorum M. En. 20-6-74	
347.	3,89gr.	18,5mm.	12h	Çorum M. En. 26-2-2008	
348.	3,25gr	18mm		Kysr. M.	Taner 1974, 583-595,lev.1.6.
349.	3,40gr	18mm		Kysr. M.	Taner 1974, 583-595,lev.1.7.
350.	3.75gr	17mm		Kysr. M.	Taner 1974, 583-595,lev.1.10.

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta 𐌰 sol boşlukta 𐌱altta ΓΛ

351.	4,20gr.	18mm.	12h	Kysr. M.En.4825	
352.	3,6gr	19,6mm	12h	Kültepe kazısı Bul No: 07-KTK.32/3 Çizmeli Öğün 2006,35-41, no. 4	

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓sol boşlukta T sağda Δaltta ΓΛ

353.	3,99gr.	17,8mm.	12h	Özcan kol. En.103.	Aslan 2001,2-18, no.8Kaman Definesi

354.	4.13gr.	17,5mm.	12h	Özcan kol. En.102.	Aslan 2001,2-18, no.9Kaman Definesi
355.	4.04gr.	17mm.	12h	Özcan kol. En.106.	Aslan 2001,2-18, no.10Kaman Definesi
356.	4,05 gr.	18mm.	12h	Kysr. M.En.5093	b. Simonetta 1977, no:16a
357.	4,04gr.	16mm.	12h	Elzğ. M. 80/3- 14	
358.	3,98gr.	16mm.	12h	Elzğ. M. 2003/S 5	
359.	3,93gr.	17mm.	12h	Diyr. M.En.8.63.04	
360.	4,15gr.	18mm.	12h	Krşh. M. En.106	
361.	4,11gr.	18mm.	12h	Krşh. M. En.122	
362.	4,19gr.	17mm.	13h	Krşh. M. En.132	
363.	3,97 gr.	17mm.	12h	Krşh. M. En.2009-16	
364.	4,06gr.	17mm.	12h	Nğd. M.En.2004.62	
365.	3,91gr.	18mm.	12h	Nğd. M.En.2004.63	
366.	3,92gr.	16mm.	12h	Nğd. M.En.2011.69	
367.	4,05gr.	16mm.	11h	Kysr. M.En.74/523	
368.	3,79 gr.	18mm.	11h	Kysr. M.En.75/371	
369.	4,03 gr.	16mm.	12h	Kysr. M.En.81/116	
370.	4,06 gr.	16mm.	11h	Kysr. M.En.81/118	
371.	4,13 gr.	16mm.	13h	Kysr. M.En.2013/1165	
372.	4,20gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 662.
373.	4,17gr.	?mm.	11h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 663.
374.	4,14gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 664.
375.	4,14gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 665.
376.	4,10gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 666.
377.	4,16gr.	?mm.		Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1956.
378.	4,08gr.	?mm.		Coinarchive, noble numismatics auc. 124 28-30 july 2020 lot 3075	
379.	3,98gr.	16,5mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. 9379	
380.	4,078gr	18mm.	11h	İstanbul Ark. M. En. 9381	
381.	4,15gr.	16,5mm.	13h	İstanbul Ark. M. En. 9382	
382.	3,902gr	19,1mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. 762-1778	
383.	3,939gr	17mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. KD947-18	

AR drahmi

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta sağ boşlukta Δ altta ΓΛ

384.	4,21 gr.	20mm.	11h	Kysr. M.En.75/713	b. Simonetta 1977, no:16c

AR drahmi

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sağ boşlukta altta ΓΛ

385.	3,87 gr.	18mm.	13h	Kysr. M.En.75/957	b. Simonetta 1977, no:26, lev. II-9

AR drahmi

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sağ boşlukta yarım monogram

386.	4,00gr.	19mm.	12h	Kysr. M.En.2015/100	

AR drahmi

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta ΓΛ

387.	3,47 gr.	18mm.	12h	Kysr. M.En.75/372	b. Simonetta 1977, no:31
388.	3,94gr.	18mm.	13h	Kysr. M.En.76/86	
389.	3,24gr.	19mm.	12h	Kysr. M.En.76/395	Kültepe Kazısı

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta monogram silik sağ boşlukta altta ΓΛ

390.	3,62 gr.	17mm.	12^h	Kysr. M.En.76/394 Kültepe Kazısı	

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Silik monogram altta ΓΛ

391.	2,89 gr.	18mm.	12^h	Kysr. M.En.78/19	
392.	2,20 gr.	18mm.	12^h	Kysr. M.En.78/20	

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta sağda Taltta ΓΛ

393.	4,10 gr.	16mm.	14^h	Kysr. M.En.78/67	
394.	4,1gr.	18mm.		Hunterian M. col.	Macdonald 1901, 575, no. 12.
395.	4,229gr.	18mm.	12^h	İstanbul Ark. M. En.9411	
396.	3,842gr.	17,3mm.	13^h	İstanbul Ark. M. En.9412	
397.	4,121gr.	17,5mm.	13^h	İstanbul Ark. M. En.9413	
398.	4,028gr.	17mm.	13^h	İstanbul Ark. M. En.9414	
399.	3,714gr.	17,5mm.	12^h	İstanbul Ark. M. En.9415	

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta altta ΓΛ

400.	4,05gr.	18mm.	11^h	Kysr. M.En.78/69	b. Simonetta 1977, no. 23b

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta sağ boşlukta altta ΓΛ

401.	4,10 gr.	19mm.	12^h	Kysr. M. En. 81/115b. Simonetta 1977, no. 20b	
402.	3,97gr.	18mm.	12^h	Kysr. M.En.2000/570	
403.	3,91gr.	18mm.	12^h	Kysr. M.En.2000/574	
404.	4,18gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 673.
405.	4,14gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 674.
406.	4,11gr.	?mm.	13^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 675.
407.	4,19gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 676.
408.	4,14gr.	?mm.	13^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 677.
409.	4,05gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 678.
410.	4,02gr.	?mm.		Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1959.
411.	4,16gr.	?mm.	12^h		Baldwin Auc. 83 lot.4083a
412.	4,21gr.	?mm.	12^h		Baldwin Auc. 83 lot.4083b
413.	4,18gr.	?mm.	12^h		SNG von Aulock, 6272.
414.	4,079gr	18,4mm.	13^h	İstanbul Ark. M. En. KD762-1781	

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta H sağ boşlukta Y altta ΓΛ satın alma

415.	3,99gr.	18mm.	12^h	Kysr. M. En. 2006/28	

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta altta ΓΛ

416.	3,44gr.	18,8mm.	13h	Kysr. M.En.2008/471	Kültepe kazı buluntusu Çizmeli Öğün 2006,35-41, no. 2
417.	4,17gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 688.
418.	4,14gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 689.
419.	4,10gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 690.
420.	4,11gr.	?mm.	11h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 691.
421.	4,22gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 692.
422.	4,19gr.	?mm.	11h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 693.
423.	4,18gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 694.
424.	4,08gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 695.
425.	3,89gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 696.
426.	4,09gr.	?mm.		Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1961.
427.	4,16gr.	?mm.		Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1962.
428.	3,88gr.	?mm.		Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1963.
429.	4,24gr.	?mm.	12h		SNG von Aulock, 6271.
430.	4,11gr.	19mm.	12h		SNG Blackburn Museum,1029
431.	3,75 gr.	18mm.	12h	Ngd. M.En.16.11.82	b. Simonetta 1977, No. 20c.
432.	4,03gr.	17,6mm	12h	Yozgat m. En.3426	
433.	4,058gr	18mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. KD.1957-1	

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta A sağ boşlukta Taltta ΓΛ satın alma

434.	3,67gr.	17mm.	13h	Kysr. M.En.2014/135	

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sağ boşlukta altta ΓΛ

435.	4,38gr.	?mm.	13h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 697.
436.	4,15gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 698.
437.	4,13gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 699.
438.	4,12gr.	?mm.	11h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 700.
439.	4,09gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 701.
440.	4,03gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 702.
441.	3,91gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 703.
442.	4,15gr.	?mm.		Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1965.
443.	3,467gr	18,2mm.	13h	İstanbul Ark. M. En. KD.650-1751	

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta ΓΛ

444.	3,84gr.	17mm.	13h	Kysr. M.En.2014/ 141	b. Simonetta 1977, no. 31
445.	3,79 gr.	17,5mm.	12h	Kysr. M.En.2014/151	

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta ΓΛ

446.	3,88 gr.	19mm.	12h	Kysr. M.En.2014/144	
447.	4,03gr.	?mm.	12h	Fred Forbad Col.	SNG Sweden, 502.

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.monogram silik altta ΓΛ
448. 3,93 gr. 17,7mm. 13h Kysr. M.En.2015/99
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓sağ boşlukta Taltta ΓΛ
449. 3,91gr. 19mm. 12h Diyr. M.En.7.15.85
450. 4,14gr. 18mm. 12h Diyr. M.En.8.69.04
451. 4,1gr. 17,5mm. 14h Samsun M. En 2007-11
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓sol boşlukta T sağ boşlukta X altta ΓΛ
452. 4,18gr. 17mm. 13h Krşh. M. En.45
453. 4,29gr. ?mm. 12h Danish National M. SNG Copenhagen, 667.
454. 4,12gr. ?mm. 11h Danish National M. SNG Copenhagen, 668.
455. 4,09gr. ?mm. 11h Danish National M. SNG Copenhagen, 669.
456. 4,07gr. ?mm. 11h Danish National M. SNG Copenhagen, 670.
457. 4,06gr. ?mm. 11h Danish National M. SNG Copenhagen, 671.
458. 4,05gr. ?mm. 11h Danish National M. SNG Copenhagen, 672.
459. 4,12gr. ?mm. 12h Ashmolean M. SNG Ashmolean,1957.
460. 4,1gr. 19mm. 12h Fitzwilliam M. McClean Collection,no.9203 lev.333-4.
461. 4,15gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6273
462. 3,94gr. 19,5mm. 12h Özcan kol. En.99. Aslan 2001,2-18,no.11Kaman Definesi
463. 3,876gr. 17,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.762-1776
464. 3,704gr. 17,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD 762-1777
465. 4,00gr. 19mm. 12h Willemart col. En. PMS 443 Tekin 2009, kat. no 42
466. 4,02gr 18,7mm. 12h Yozgat M. En. 3427
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta⍓ sol boşlukta silik monogram sağ boşlukta Δaltta ΓΛ
467. 4,01gr. 17mm. 12h Krşh. M. En.4-15-91
468. 4,05gr 16,4mm Yozgat M. En.1372
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓sol boşlukta belirsiz monogram sağ boşlukta Taltta ΓΛ
469. 3,93gr. 19mm. 13h Mrd. M.En.3060
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓sağ boşlukta Δaltta ΓΛ
470. 4,03gr. 19mm. 12h Tkt. M.En.76.67.96
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓sol boşlukta A sağ boşlukta Taltta ΓΛ

471. 3,57gr. 20mm. 12h Ürgp. M.En.262
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta⍓ sol boşlukta A sağ boşlukta Δaltta ΓΛ
472. 4,13gr. 18mm. 12h Ürgp. M.En.1276 b. Simonetta 2007, 48,no. 21.
473. 4,00gr. 19mm. 12h Nğd. M.En.1.7.86
474. 4,10gr. 17mm. 12h Nğd. M.En.1.10.96
475. 4,17gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 645.
476. 4,21gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 646.
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓sağ boşlukta Δaltta ΓΛ
477. 4,04gr. 18mm. 12h Nğd. M.En.2004.18
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓sağ boşlukta Taltta ΓΛ
478. 3,81gr. 18mm. 12h Nevş M. En.13837
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta⍓ sağ boşlukta Taltta ΓΛ
479. 3,38gr. 17mm. 12h Kysr. M.En.2008/472Kültepe Kazı buluntusu Çizmeli Öğün 2006,35-41, no. 3.
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta⍓ sol boşlukta T sağ boşlukta belirsiz monogram altta ΓΛ
480. 3,71gr. 18mm. 12h Nevş M. En.9327
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓sol boşlukta belirsiz monogram sağ boşluktaΔaltta ΓΛ
481. 4,05 gr. 16mm. 11h Kysr. M.En.1878
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓sol boşlukta ⍓ sağ boşlukta T altta ΓΛ
482. 3,95gr. 18mm. 12h Kysr. M.En.4503
483. 4,24gr. ?mm. Ashmolean M. SNG Ashmolean,1960.
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓sol boşlukta ⍓ sağ boşlukta T altta ΓΛ
484. 4,19gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 686.
485. 3,94gr. ?mm. 11h Danish National M. SNG Copenhagen, 687.
AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓sol boşlukta T sağ boşlukta Xaltta ΓΛ

486. 3,98 gr. 17mm. 15h Kysr. M.En.5066

AR drahmi

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta⍓ sol boşlukta T sağ boşluktaΔ altta ΓΛ

487. 4,12gr. 17mm. 13h Kysr. M.En.2014/281

AR drahmi

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta⍓ sol boşlukta ⍓sağ boşlukta T altta ΓΛ

488. 4,03 gr. 17mm. 12h Kysr. M.En.2007/179

489. 4,15gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 680.

490. 4,12gr. ?mm. 12h Danish National M. SNG Copenhagen, 681.

491. 4,12gr. ?mm. 12h Danish National M. SNG Copenhagen, 682.

492. 4,11gr. ?mm. 12h Danish National M. SNG Copenhagen, 683.

493. 4,06gr. ?mm. 12h Danish National M. SNG Copenhagen, 684.

494. 4,03gr. ?mm. 12h Danish National M. SNG Copenhagen, 685.

AR drahmi

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓sol boşlukta A sağ boşlukta Δ altta ΓΛ

495. 3,78gr. 18mm. 11h Kysr. M. En. 2014/39 b. Simonetta 1977,lev. II-6.

496. 4,19gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6270

497. 4,17gr. 18mm. 12h obolos by nomos 6, 20.11.2016 WebAuc. lot 585

498. 4,3gr. 18mm. 12h SNG Blackburn Museum 1028

499. 4,08gr. 18mm. 12h SNG Newcastle Antiquaries soc.,547

500. 3,89gr 18,5mm Kysr. M. Taner 1973, 139-159,kat.no 4.

AR drahmi

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓sol boşlukta H sağ boşlukta A altta ΓΛ

501. 3,99gr. 19mm. Weber col. Forrer 1926, lev. 283, no.7783

AR drahmi

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/ aşınmış

502. 4,06gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 679.

AR drahmi

Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓ sol boşlukta ⍓alt kesim ΓΛ

503. 4,13gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 704.

AE

Ö/ Kyrbasialı / Tiaralı IV. Ariarathes başı sl.

A/ sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV nokta bordür içinde Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş miğferine yaslanarak tahtta oturur öne doğru uzattığı sağ elinde Nike çift darb.

504. 5,91 gr. 22mm. Paris Cabinet des Médailles Simonetta 1961,28, no.2; Mørkholm 1969, lev. V. 7.

505. 5,42 gr. 18 mm. 11h Coinarchives, Nomos AG - obolos 13, lot 423

506. ?gr. 21,5 mm. Mørkholm1979, 242-246. Lev. I.9.

507. 5,20gr. ?mm. Coinarchive, Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG - Auc. 341, lot 5007

508. 5,22gr. 16mm. Numismatik Naumann Auc. 48 lot 290

509. 5,75gr. 19mm. cng 43 (24 September 1997), lot 673.

AE

Ö/ Kyrbasialı / Tiaralı IV. Ariarathes başı sl.

A/ Nokta bordür içinde sağda↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV khitonlu ve miğferli Athena (veya Ma) ayakta sağ eliyle mızrak sol eliyle kalkanını tutmakta

510.	?gr.	17 mm.		Berlin	Simonetta 1961, 9-50,lev.II-7.
511.	4,18 gr.	16.5 mm.	12^h		obolos by nomos12,31. March 2018 WebAuc. lot 420
512.	3,75 gr.	17mm.	11^h		Coinarchives, Leu Numismatikweb action 4, lot 305
513.	1,78gr.	13mm.	12^h		obolos by nomos 12, 31. March 2018 WebAuc. lot 421
514.	4,01gr.	18mm.		Hunterian M. col.	Macdonald 1901,no.15,lev. 62-6.
515.	2,18gr.	14mm.	12^h		obolos by nomos 10, 30. June 2018 WebAuc. lot 212
516.	2,04gr.	14,5mm.	12^h		Coinarchives, Nomos AG - obolos 13, lot 425
517.	4,92gr.	15,5mm.	11^h		Coinarchives, Nomos AG - obolos 13, lot 424
518.	3,98gr.	15mm.		Henseler col.	Ganschow 2018, 1, no. 4.
519.	4,74gr.	17mm.		Henseler col.	Ganschow 2018, 1, no. 5.
520.	3,63gr.	17mm.		Henseler col.	Ganschow 2018, 1, no. 6.
521.	2,34gr.	13mm.	13^h		coinarchives Roma Numismatics Ltd - E-Sale 70, lot 757
522.	3,50gr.	?mm.			coinarchives Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG - Auc. 341, lot 5008
523.	1,99gr.	?mm.			coinarchives Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG - Auc. 341, lot 5009
524.	2,28gr.	15mm.			Savoca9th blue Auc. lot 600
525.	3.81gr.	13mm.	12^h		Roma Numismatics Ltd - E-Sale 78, lot 570, 17 Dec 2020
526.	1,95gr.	13mm.			Biddr Web Auc. 4 lot 72

AE

Ö/ Kyrbasialı / Tiaralı IV. Ariarathes başı sl.

A/ solda ↑ΑΡΙΑΡ sağa koşarak yayını geren okçu.

527.	?gr.	?mm.		Mørkholm 1969, lev. V. 8.
528.	1,51gr.	12 mm.	13^h	Coinarchives, Nomos AG - obolos 13, lot 426

AE

Ö/ Nokta bordür içinde boğa

A/ Nokta bordür içinde solda ↓ΑΡΙΑΡΑ[ΘΟΥ]sadak içinde yay

529.	3,87 gr.	14 mm.	7^h		coinarchives
530.	4,61gr.	19mm.	12^h	Nevş M. En.2226	b.Simonetta 1977 VII-2 ve 3.
531.	3,58gr.	16mm.			Savoca 15th blue Auc. - session 1 lot 720
532.	3,68gr.	16mm.			Solidus Numismatik - Online Auc. 7, lot 146
533.	3,67gr.	17,5mm.	11^h		Nomos AG - obolos 13, lot 428
534.	3,15gr.	15mm.			Solidus Numismatik - Monthly Auc. 23, lot 219
535.	4gr.	15,47mm.			Biddr Web Auc. 4 lot 248
536.	4,15gr	17mm.	10^h		Leu Numismatik AG - Web Auction 15, Lot 651

AE

Ö/ Nokta bordür içinde yarım boğa

A/ Nokta bordür içinde solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟ sağda ↓[Β]ΛΣΙΛΙΛ sadak içinde yay

537.	2,99gr.	14mm.	12^h	Coinarchive, Roma Numismatics Ltd - E-Sale 73, lot 479

AE

Ö/ Nokta bordür içinde diademli Artemis başı sl.omuzunda sadak

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩ; Nokta bordür içinde sl.duran geyik

538.	2,74 gr.	14,5mm.	12^h	Kysr. M.En.81/354	
539.	3,31gr.	16mm.	12^h	Özkan Kol. En.904	
540.	3.31gr.	?mm.			asiaminorcoins,Coin ID 3905, ex Aufhauser, Munchen, Auc. 9 (1992), lot 211
541.	3,16gr.	14mm.	12^h	Henseler Col.	Ganschow 2018,8, no. 24
542.	4,31gr.	?mm.			Coinarchive,Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG - Auc. 341, lot 5027
543.	3,36gr.	14mm.			Savoca13th blue Auc. lot 630
544.	3,16gr.	16mm.			Savoca5th blue Auc. lot 606
545.	4,75gr.	?mm.			Auktionshaus H. D. Rauch GmbH - E-Auc. 26, lot 105
546.	3gr.	13,7mm.			Biddr Web Auc. 4 lot 222
547.	2,97gr.	15mm.			Biddr Web Auc. 4 lot 73

AE
Ö/ Diademli Artemis başı sl.
A/ Sağa doğru duran geyik protomu sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ
548. 3,30gr. 13mm. 12h Henseler Col. Ganschow 2018,8, lev. sikke no. 25
AE
Ö/ Nokta bordür içinde defne çelenkli Apollon başı sl.
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ; Nokta bordür içinde sl.tripot
549. 1,94gr. 12mm. 12h Henseler Col. Ganschow 2018,8, lev. no. 26
550. 1,94gr. 12mm. 12h asiaminorcoins, Coin ID 8482, Lanz eBay (12/2011)
551. 1,79gr. 13mm. 12h Nomos AG - obolos 13, lot 427
AE
Ö/ Miğferli Athena başı sağa
A/ Sadak içinde yay
552. 1,70gr. 11,3 mm. 12h Nevş. M. En.5987
553. 1,36gr. 13,8mm. 12h Nevş. M. En.8942
554. 11mm. 2,915gr. Sydenham 1933, 28,no.30.
AE
Ö/ Miğferli mızraklı Athena başı sağa
A/ Palmiye dalı tutan Nike sl.elindeki çelenk ile kralın adını onurlandırır sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩ solda ↓ΑΡΙΑΡΑ tırtıklı kenarlı
555. 7,85 gr. 20,5mm. 12h Nevş M. En.5297 b. Simonetta 1977, lev.VII-4.;
556. ?gr. 22mm. Adana M. Cox 1941, 1-67, lev. X, no.225.
557. 10gr. ?mm. Dr. Busso Peus Nachfolger - e-Auc. 8, lot 126
558. 6,81gr. ?mm. Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG - Auc. 341, lot 5013
559. 11,24gr. 21mm. Savoca 11th blue Auc.lot 856
560. 11,06gr. 24mm. Naumann Auktion 79 lot 208
561. 9,69gr. ?mm. Numismatik Lanz München - Auc. 160, lot 244
562. 9,78gr. 23,2mm. 14h İstanbul Ark. M. En. KD.762-1841
563. 10,345gr. 19,5mm. 14h İstanbul Ark. M. En. KD. 896-351
AE
Ö/ Miğferli Athena başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩ solda ↓ΑΡΙΑΡΑ Palmiye dalı tutan Nike sl.elindeki çelenk ile kralın adını onurlandırır tırtıksız kenarlı
564. ?gr. ?mm. Simonetta 1977,lev. VII-5
565. 7,84gr. 20mm. Savoca Numismatik GmbH & Co. KG - Online Auc. 82 | Silver, lot 140
AE
Ö/ Örtülü Tyche başı sağa
A/ solda ↓okunaksız lejand [ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ] ayakta mızraklı kalkanlı ve miğferli Athena
566. 6,28gr. 22mm. 13h Kysr. M. En.72/36/3
567. 7,5gr. ?mm. Simonetta 2007, 138, res. 6.

1.3.2.3. V. Ariarathes (MÖ 163-130)

Gümüş

Tetradrahmi

3. yıl

AR Tetradrahmi
Ö/Diademli V. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV solda ↓ΕΥΣΕΒΟΥΣ altta →ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Sağ boşlukta Σ altta Γ
568. 16.23 gr. 29,5mm. Coinarchives, Cngcoins Auc. 114, lot 366
569. 16,27gr. 30mm. 12h Roma Numismatics Ltd - Auc. XIII, lot 391
570. 14,42gr. ?mm. Cab. 69 Simonetta 2007, lev.III, V. Ariarathes no. 5a.
571. 16,65gr. ?mm. Cab. 70 Simonetta 2007, lev.III, V. Ariarathes no. 5a.
572. 15,94gr. 30mm. Weber col. Forrer 1926, lev.283, no.7784

AR Tetradrahmi

Ö/Diademli V. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV solda ↓ΕΥΣΕΒΟΥΣ altta →ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin altındaki boşlukta Σ altta Γ

573. 16,26gr. ?mm. ANS 1944.1000.62351 Simonetta 2007, lev.III, V. Ariarathes no. 5b.

Drahmi

1. yıl

AR Drahmi

Ö/Diademli V. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin altındaki sol boşlukta T kalkanın üzerindeki sağ boşlukta A veya Λ altta Aveya B

574. 4,06gr. 17mm. 12h Krşh. M. En.110

AR Drahmi

Ö/DiademliV. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta→ΕΥΣΕΒΟΥΣMiğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin altındaki sol boşlukta T kalkanın üzerindeki sağ boşlukta A veya Λ altta monogram çıkmamış

575. 4,13gr. 17mm. 13h Krşh. M. En.125
576. 4,22gr. 17,3mm. 12h Krşh. M. En.130
577. 3,72gr. 18mm. 12h Elzğ. M. 74/S. 7-4
578. 4,05gr. ?mm. Ashmolean M. SNG Ashmolean,1982.
579. 3,71gr 18,2mm 12h Yozgat M. En 2368
580. 3,830gr. 17,1mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.762-1785

AR Drahmi

Ö/Diademli V. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta→ΕΥΣΕΒΟΥΣMiğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin altındaki sol boşlukta T kalkanın üzerindeki sağ boşlukta A altta A

581. 3,84 gr. 18,3mm. 12h Kony. M. En. 7927
582. 4,07gr. 20mm. 13h Krşh. M. En.82

AR Drahmi

Ö/Diademli V. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta→ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin altındaki sol boşlukta silik monogram altta A

583. 3,71gr. 17mm. 12h Nğd. M.En.62.5.93

2. yıl

AR Drahmi

Ö/Diademli V. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta→ΕΥΣΕΒΟΥΣMiğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki sol boşlukta kalkanın üzerindeki sağ boşlukta T altta

584. 3,77gr. 19 mm. 12h Özkan Kol. En.724
585. 3,53gr. 17mm. 14h Mrd. M.En.2695
586. 4,07gr. 18,2 mm. 12h Krşh. M. En.111
587. 4,02gr. 18mm. Hunterian M. col. Macdonald 1901, 575, no. 1.
588. 4,75gr. 17mm. 12h Amsy. M. En. 92.9.5 İreland 2000,41,no.1771
589. 3,98gr. 18mm. 12h Amsy. M. En.96.2.3 İreland 2000,41,no.1772
590. 4,12gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 831.
591. 4,11gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 832.
592. 4,07gr. ?mm. 11h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 833.
593. 3,73gr. ?mm. 13h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 834.
594. 3,96gr. ?mm. 13h Danish National M. SNG Copenhagen, 835.
595. 4,02gr. ?mm. 13h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 836.

596. 4,16gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 837.
597. ?gr. ?mm. Baldwin auc.83,lot 4084
598. 3,93gr. 18,3mm. 13h İstanbul Ark. M. En. KD.762-1790

AR Drahmi

Ö/Diademli V. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin altındaki sol boşlukta T kalkanın üzerindeki sağ boşlukta A altta

599. 4,00gr. 17,5mm. 12h Kysr. M.En.86/144
600. ?gr. ?mm. Baldwin auc.83,lot 4085
601. 4,09gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6303
602. 4.08gr. 18mm. 12h Özcan kol. En.107. Aslan 2001,2-18,no.15 Kaman Definesi

AR Drahmi

Ö/Diademli V. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta→ΕΥΣΕΒΟΥΣMiğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin altındaki sol boşlukta T kalkanın üzerindeki sağ boşlukta A altta

603. 3,96gr. 17,5mm. 13h Kysr. M.En.76/433 b.Simonetta 2007,56, no. 14
604. 4,12gr. 20mm. 12h Krşh. M. En.31
605. 4,11gr. 19mm. 13h Krşh. M. En.35
606. 4,15gr. 18,6mm. 14h Krşh. M. En.20
607. 4,08gr. 17,7mm. 12h Krşh. M. En.135
608. 4,05gr. 17,6mm. 12h Krşh. M. En.129
609. ?gr. ?mm. Baldwin auc.83,lot 4084
610. 4,09gr. ?mm. Künker Münzauktionen und goldhandel eLive Auc. 40 lot 7282
611. 3,916gr. 17,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.762-1784

AR Drahmi

Ö/Oldukça aşınmış bir şekilde diademliV. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta→ΕΥΣΕΒΟΥΣMiğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin altında silik bir şekilde T(?) kalkanın üzerinde silik bir şekilde A(?)

612. 4,05gr. 17,8mm. 12h Krşh. M. En.72

AR Drahmi

Ö/Diademli V. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta→ΕΥΣΕΒΟΥΣMiğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin altındaki boşlukta T kalkanın üzerindeki sağ boşlukta A

613. 4,01gr. 17,3mm. 13h Ürgp. M.En.1361
614. 4.54gr. 19,5mm. 12h Özcan kol. En.109 Aslan 2001,2-18,no.16Kaman Definesi
615. 3.98gr. 18,3mm. 12h Özcan kol. En.108 Aslan 2001,2-18,no.18Kaman Definesi

AR Drahmi

Ö/DiademliV. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta→ΕΥΣΕΒΟΥΣMiğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin altındaki boşlukta △ kalkanın üzerindeki sağ boşlukta K altta B

616. 4,13 gr. 17,5mm. 13h Kysr. M.En.4815 b.Simonetta 2007,56, no. 10
617. 4,08 gr. 17mm. 12h Kysr. M.En.3927/1
618. 4,08gr. ?mm. 12h Danish National M. SNG Copenhagen, 851.
619. 4,18gr. ?mm. 11h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 852.
620. 4,14gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6302
621. 4,09gr. 16mm. 12h obolos by nomos 6, 20 November 2016 WebAuc. lot 587
622. 4,20gr. 18mm. 12h Leu Numismatik AG - Web Auction 14, lot 507,12 Dec 2020

AR Drahmi

Ö/Diademli V. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta→ΕΥΣΕΒΟΥΣMiğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin altındaki boşlukta T kalkanın üzerindeki sağ boşlukta belirsiz monogram

623. 3,84gr. 17,7mm. 12h Nğd. M.En.2009.3
624. 4,09gr. 17,5mm. 12h Fitzwilliam M. SNG McClean Collection, 9203 lev.333-5.

625. 4.08gr. 17,2mm. 12h Özcan kol. En.111. Aslan 2001,2-18, no.17 Kaman Definesi

AR Drahmi
Ö/Diademli V. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta→ΕΥΣΕΒΟΥΣMiğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin altındaki boşlukta T altta B
626. 4,06gr. ?mm. 13h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 877.
627. 3,62gr. 18mm. 12h SNG Fitzwilliam, 5407
AR Drahmi
Ö/Diademli V. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta→ΕΥΣΕΒΟΥΣMiğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin altındaki boşlukta T altta B
628. 4,11gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 878.

3. yıl

AR Drahmi
Ö/Diademli V. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta→ΕΥΣΕΒΟΥΣMiğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki sol boşlukta kalkanın üzerindeki sağ boşlukta Σ alttaΓ
629. 4,20gr. 18,8mm. 13h Krşh. M. En.15
630. 4,11gr. 17mm. 12h Krşh. M. En.76
631. 4,09gr. 18,5mm. 12h Boston mfa collection Accession Number1984.808
632. 4,05gr. 18mm. 12h Roma Numismatics Ltd - E-Sale 73, lot 490
633. 4,09gr. 18mm. Hunterian M. col. Macdonald 1901, 575, no. 2.
634. 4,05gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 838.
635. 4,00gr. ?mm. 11h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 839.
636. 4,10gr. ?mm. 11h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 840.
637. 4,08gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 841.
638. 4,05gr. ?mm. 11h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 842.
639. 4,14gr. ?mm. 11h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 843.
640. 4,14gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 844.
641. 4,19gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 845.
642. 4,09gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 846.
643. 4,12gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 847.
644. 4,06gr. ?mm. 11h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 848.
645. 4,19gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 849.
646. 4,16gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 850.
647. 4,13gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6304
648. 3,87gr. 19mm. 12h SNG Lockett Collection, 3082
AR Drahmi
Ö/Diademli V. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta→ΕΥΣΕΒΟΥΣMiğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin altındaki boşlukta T kalkanın üzerindeki sağ boşlukta Λ altta L
649. 3,95gr. 18mm. 12h Özcan kol. En.110 Aslan 2001,2-18,no.19Kaman Definesi 664
AR Drahmi
Ö/Diademli V. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta→ΕΥΣΕΒΟΥΣMiğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin altındaki boşlukta kalkanın üzerindeki sağ boşlukta T
650. 4,27gr. 18,5mm. 12h Krşh. M.En.5
651. 4,03gr. 18mm. 12h Özcan kol. En.112. Aslan 2001,2-18,no.14Kaman Definesi
652. 4,05gr. 19mm. 12h Özcan kol. En.113. Aslan 2001,2-18,no.20Kaman Definesi

5. yıl

AR Drahmi
Ö/Diademli V. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta→ΕΥΣΕΒΟΥΣMiğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin altındaki boşlukta T kalkanın üzerindeki sağ boşlukta A altta E veya B

653.	3,33 gr.	17mm.	12h	Kysr. M.En.80/875	
654.	4,20gr.	18mm.		Weber col.	Forrer 1926, lev.283, no.7785 638
655.	4,07gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 853.
656.	4,02gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 854.
657.	4,10gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 855.
658.	4,05gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 856.
659.	4,09gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 857.
660.	4,04gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 858.
661.	4,12gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 859.
662.	4,14gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 860.
663.	3,99gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 861.
664.	4,11gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 862.
665.	4,06gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 863.
666.	3,89gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 864.
667.	4,07gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 865.
668.	3,97gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 866.
669.	4,13gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 867.
670.	4,04gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 868.
671.	4,14gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 869.
672.	4,02gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 870.
673.	4,14gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 871.
674.	4,02gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 872.
675.	4,05gr.	?mm.	11h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 873.
676.	4,03gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 874.
677.	4,09gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 875.
678.	4,09gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 876.

AR Drahmi

Ö/Diademli V. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta→ΕΥΣΕΒΟΥΣMiğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin altındaki boşlukta kalkanın üzerindeki sağ boşlukta K

679.	3,81 gr.	17,4mm.	12h	Nevş.M.En.368	
680.	4,10gr.	17mm.		Hunterian M. col.	Macdonald 1901, 574, no. 4.

AR Drahmi

Ö/Diademli V. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta→ΕΥΣΕΒΟΥΣMiğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin altındaki boşlukta kalkanın üzerindeki sağ boşlukta monogram altta E (5. yıl)

681.	?gr.	?mm.	Baldwin auc.83 lot 4086

AR drahmi

Ö/ Diademli V. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sağ boşlukta alt kesimde E

682.	?gr.	?mm.	177	Simonetta 1977, 23, lev. II.1.

AR drahmi

Ö/DiademliV. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sağ boşlukta altta E

683.	4,22gr.	?mm.	12h	SNG von Aulock, 6264.

AR drahmi

Ö/ Diademli V. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sağ boşlukta M alt kesimde E

684.	4,18gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 707.

AR drahmi

Ö/ Diademli V. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓ sağ boşlukta ⍓ alt kesimde E
685. 4,22gr. ?mm. 12h Danish National M. SNG Copenhagen, 708.
AR drahmi
Ö/ Diademli V. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⍓ sağ boşlukta yarım belirsiz monogram sol boşlukta ⍓ alt kesim monogramı silik
686. 3,75 gr. 16mm. 12h Kysr. M.En.2013/1150

6. yıl

AR Drahmi
Ö/Diademli V. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta→ΕΥΣΕΒΟΥΣMiğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin altındaki boşlukta T altta ⍓
687. 4,08gr. 18mm. 12h SNG Fitzwilliam, 5408
AR Drahmi
Ö/Diademli V. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta→ΕΥΣΕΒΟΥΣMiğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike. Nike'nin altındaki boşlukta ⍓
688. 3,315gr. 16,3mm. 14h İstanbul Ark. M. En. KD.762-1791

20. yıl

AR Drahmi
Ö/Diademli V. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta→ΕΥΣΕΒΟΥΣMiğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike. Nike'nin altındaki boşlukta T kalkanın üzerindeki sağ boşlukta Λ altta K
689. ?gr. ?mm. Simonetta 1977,lev.3, res.8-9.

1.3.2.4. Orophernes (MÖ 157)

Gümüş

Tetradrahmi

Tarihsiz

AR
Ö/ Diademli kral Oropharnes'in başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΟΡΟΦΕΡΝΟΥ altta →ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ khiton giymiş ve ayakta kanatlı Nike öne doğru uzattığı sağ elinde çelenk ile kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin sağ kolunun altında ⍓ ve bir altarın üstüne tünemiş baykuş

690.	16.53 gr.	?mm	BM En. 1870,0407.1		Regling 1927, 9.; Simonetta 1977, lev. 3-10. ; Mørkholm 1962, pl. XX, 3.; BMC Greek (Galatia) 1, s.34
691.	16,62gr.	34mm.	Waddington col.		Babelon 1898, 412,no 6871.
692.	16,32gr.	30,5mm.	12h	Boston	Boston Museum of Fine Arts Collections Accession Number 1984.579[1]
693.a	16,80gr.	?mm.			Gemini, LLC - Auc. II, lot 129
693b	16,82gr.	?mm.			Gemini, LLC - Auc. IV, lot 211
694.	16,59gr.	?mm.			Gorny & Mosch Giessener Münzhandlung - Auc. 207, lot 395 Müzayede tarihi: 15 Ekim 2012

1https://collections.mfa.org/objects/2980/tetradrachm-of-kingdom-of-cappadocia-with-bust-of-orophernes;jsessionid=0F9E4E171D2772D06DF5812228AB03EF

1.3.2.5. VI. Ariarathes (MÖ130-116)

Gümüş

Tetradrahmi

Tarihsiz

AR Tetradrahmi
Ö/ Nokta bordür içinde tiaralı VI. Ariarathes büstü sağa
A/Nokta bordür içinde sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk.
695. 17,04gr. 31mm. 12^h Snp. M.En.2.27.70 b.Simonetta 2007,132, lev.X-1.;Arslan 1994,137-157.

Drahmi

Tarihsiz

AR drahmi
Ö/ Nokta bordür içinde tiaralı VI. Ariarathes büstü sağa
A/Nokta bordür içinde sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk
696. 4,15gr. 18,5 mm. 12^h Nomos Auc. 17 lot 209
AR drahmi
Ö/ Nokta bordür içinde tiaralı VI. Ariarathes büstü sağa başının arkasında IAP
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk kralın adını onurlandırır Athena'nın elinin altındaki boşlukta IAP
697. 3,84 gr. ?mm. Simonetta 1977, lev.3-13.; Arslan 2003, 24-28. Fig. 3a.
AR drahmi
Ö/ Nokta bordür içinde çifte yıldız ile bezenmiş tiaralı VI. Ariarathes büstü sağa
A/ sağda iki satır halinde ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ solda iki satır halinde ↓ΘΕΟΥ ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ;Nokta bordür içinde Miğferli Athena bir tahtta sl.oturur. Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol koluyla destekler tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk Sol içte Athena'nın ayağının önünde sl.durup başını geriye çevirip Athena'ya bakan köpek?
698. 4,18gr. ?mm. Simonetta 1977, lev.3-12.; Simonetta 2007, 3-24. Fig. 2a.
AR drahmi
Ö/ Nokta bordür içinde çifte yıldız ile bezenmiş tiaralı VI. Ariarathes büstü sağa
A/Nokta bordür içinde sağda iki satır halinde ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ VLIALVΘΟΣ solda iki satır halinde ↓ΘΕΟΥ ΦΙΛΟΠΑΤoΡΟΣ Miğferli Athena bir tahtta sl.oturur Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol koluyla destekler tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk. Sol içte Athena'nın ayağının önünde sl.durup başını geriye çevirip Athena'ya bakan köpek?
699. 4,08gr. ?mm. 12^h Acsearch, Cngcoins, Inc., Triton IX, lot 981;Simonetta 2007, Fig. 2b.
700. 4,08gr. ?mm. 12^h Coinarchive,Cngcoins, Inc. Mail Bid Sale 75,lot 451
AR drahmi
Ö/ Başı Stephaneli ve örtülü Kraliçe Nysa'nın büstü ile VI. Ariarathes'in yıldız bezemeli tiaralı büstü sağa bakar şekildedir.
A/ ↓ΒΑΣΙΛΙΣΕΣ ΝΥΣΑ ΚΑΙ ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΤΟΥ ΥΙΟΥ Tahtta sl.oturan Athena sol kolu ile gorgoneion bezemeli kalkan ve mızrağını sl. uzattığı sağ elinde Nike Kral Ariarathes'in adını taçlandırır
701. 3.85gr. 20mm. Waddington col Babelon 1898, 412,no 6872.;Mørkholm 1978, 144-163, lev.40 no1.; Simonetta 1977,29, lev.3-11.; Wroth, 1899, xxıx; Magie, 1950, 202-203; Mørkholm, 1979: 245; Arslan 2007, 70.

1. yıl

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sol dış boşlukta Λ sol iç boşlukta Θ altta A
702. 4,11gr. 19mm. Savoca16th blue Auc.424

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sol iç boşlukta M sağ iç boşlukta K altta A

703.	?gr.	? mm.			Simonetta 1977, lev.III, 14

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sol iç boşlukta T dış sağ boşlukta H ve altta A

704.	4,14 gr.	?mm.	Oxford ex IGCH 1417	Mørkholm 1978, 144-163, lev.40-4.
705.	4,14gr.	?mm.	Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1966.

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sol dış boşlukta A dış sağ boşlukta Δ ve altta A

706.	4,01gr.	?mm.			Mørkholm 1978, 144-163, lev.40-6Winterthur ex IGCH 1419
707.	4,18gr.	?mm.			Mørkholm 1978, 144-163, lev.40- 8. London BMC Ariarathes VI no. I, Simonetta 1977, Ariarathes VI no.6. BMC no.35-1.
708.	4,11gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 712.
709.	4,05gr.	?mm.	11h	İstanbul 13456	Giresun Definesi Kleiner 1974, 3-25,no.33.

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk en altta A

710.	4,00 gr.	?mm.	Mørkholm 1978, 144-163, lev.40-5

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sol boşlukta A sağ boşlukta Δ en altta A

711.	4,00gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 713.
712.	4,17gr.	?mm.		Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1969.

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike. Nike'nin elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk takdim eder. Sol iç boşlukta Λ altta A

713.	4,09 gr.	?mm			Mørkholm 1978, 144-163,lev. 44,10
714.	4,00gr.	18,2mm.	12h	Nğd. M. En.2010.2478	b.Simonetta 2007,63,no. 15a
715.	4,13gr.	?mm.	13h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 741.
716.	4,09gr.	?mm.		Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1972.
717.	3,83gr.	?mm.			Auktionshaus H. D. Rauch GmbH - E-Auc. 16, lot 5112
718.	3,909gr	17,2mm.	14h	İstanbul Ark. M. En. KD.762-1783	
719.	4,160gr	18mm.	13h	İstanbul Ark. M. En. KD.802-29	

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike. Nike'nin elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk takdim eder. Sol dış boşlukta sağ iç boşlukta altta veya

720.	4,12gr.	?mm.		London, BM IGCH 1417.	Mørkholm 1978, 144-163,lev. 4,11.
721.	4,02gr.	?mm.		Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1973.

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sl. sol iç boşlukta sağ iç boşlukta A altta A.

722.	3,76 gr.	?mm.	Leningrad	Mørkholm 1978, 144-163,lev 42-I Simonetta 1977, lev. III, 13.

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sl. sol iç boşlukta sağ dış boşlukta Δ altta Δ veya Λ

723.	3,87 gr.	?mm.		Paris	Mørkholm 1978, 144-163,lev. 42-2.
724.	4,11gr.	?mm.	12h		SNG von Aulock, 6279.

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike. Nike'nin elinde çelenk sl.Sol iç boşlukta sağ dış boşlukta Δ altta Δ veya Λ

725.	3,59gr.	?mm.		Paris	London BMC Ariarathes VI no. 5. 1.; Mørkholm 1978, 144-163, lev. 42-3.
726.	3,95gr.	?mm.			London BMC Ariarathes VI no. 6, 1.; Mørkholm 1978, 144-163, lev. 42-4.

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sl. sol iç boşlukta altta A

727.	4,14gr.	?mm		Paris	Mørkholm 1978, 144-163,lev. 40,17.

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sl. sol iç boşlukta M sağ iç boşlukta K altta A

728.	?gr.	?mm.			Simonetta 1977, lev.3, no.14
729.	4,10gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 803.
730.	4,17gr.	?mm.	13h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 804.
731.	4,10gr.	?mm.	13h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 805.
732.	4,14gr.	?mm.	13h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 806.
733.	4,04gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 807.
734.	4,12gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 808.
735.	4,03gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 809.
736.	3,97gr.	18mm.	12h	Özcan kol. En.116.	Aslan 2001,2-18,no.22Kaman Definesi

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sl. sol iç boşlukta M altta A

737.	4,14gr.	?mm.	12h		SNG von Aulock, 6298
738.	4,19gr.	16mm.	12h		Bertolami Fine Arts - ACR Auc.s - Auc. 29, lot 189
739.	4,01gr.	?mm.			Marti Hervera and Soler & Llach - Auc. 1085, lot 2083
740.	3,87gr.	18mm.	12h	Özcan kol. En.119.	Aslan 2001,2-18,no.23Kaman Definesi

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sl. sol iç boşlukta M sağ iç boşlukta K altta A

741.	4,13gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 801.
742.	4,14gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 802.
743.	4,20gr.	16mm.	12h		Bertolami Fine Arts - ACR Auc.s - Auc. 19, lot 201

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sl. sol iç boşlukta T altta A?

744.	3,99gr.	17mm.	12h	Krşh. M.En.79

2. yıl

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sl. sol iç boşlukta T altta B

745.	4,13gr.	18mm.	12^h		Coinarchives, Roma Numismatics Ltd - E-Sale 73, lot 487
746.	3,78gr.	18mm.	12^h		Coinarchives, Roma Numismatics Ltd - E-Sale 73, lot 488
747.	4,06gr.	?mm.			Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG - Müzayede 153, lot 8376
748.	4,22gr.	?mm.		BM	Mørkholm 1978, 144-163, lev. 40,19.
749.	?gr.	?mm.		BM	Simonetta 1977, VI. Ariarathes no.12a
750.	3,97gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 815.
751.	4,07gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 816.
752.	4,00gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 817.
753.	4,11gr.	?mm.	13^h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 818.
754.	4,25gr.	?mm.	12^h		SNG von Aulock, 6276.
755.	4,17gr.	?mm.	12^h		SNG von Aulock, 6277.

AR drahmi

Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sl. sol iç boşlukta T sağ iç boşlukta Λ altta B

756.	4,13gr.	18mm.	12^h		Coinarchive, Roma Numismatics Ltd - E-Sale 73, lot 487.
757.	3,98gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 810.
758.	4,10gr.	?mm.	13^h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 811.
759.	4,23gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 812.
760.	4,03gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 813.
761.	4,03gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 814.

AR drahmi

Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Sol içte M altta B

762.	?gr.	?mm.	Cab. BMC 35-3. Simonetta 1977, VI. Ariarathes no. 13,14.

3. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Sol iç boşlukta M altta Γ

763.	4,17gr.	?mm.		İstanbul	Mørkholm 1978, 144-163, lev. 40, 14. SNG von Aulock, 6278
764.	4,12gr.	?mm.		London	Mørkholm 1978, 144-163, lev. 40, 15.; BMC Ariarathes VI no. III,
765.	4,1gr.	?mm.			Mørkholm 1978, 144-163, lev. 40,16. Winterthur ex IGCH 1419
766.	4,05gr.	18,5mm.	13^h	Diyr. M. En.2.198.08	
767.	4,19gr.	?mm.	13^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 723.
768.	4,14gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 724.
769.	4,15gr.	17mm.	11^h		Coinarchive, Roma Numismatics Ltd - E-Sale 73, lot 483
770.	3,77gr.	19mm.	12^h		Coinarchive, Roma Numismatics Ltd - E-Sale 71, lot 573
771.	4,14gr.	17,5mm.	12^h		obolos by nomos 11,8. December 2018 WebAuc. lot 347

4. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl. Nike elinde çelenk kralın adını onurlandırır. Sol içte Λ altta Δ

772.	3,93gr.	17,5mm.	12^h	Kysr. M.En. 81/119	
773.	4,06gr.	19mm.	12^h	Özcan kol. En.115.	Aslan 2001,2-18,no.24Kaman Definesi

AR drahmi

Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Nike elinde çelenk kralın adını onurlandırır. Sol içte sağ dışta Λ altta Δ

774. 4,16gr. 17,4mm. 12h Krşh. M. En.37 .
775. 3,96gr. 18,2mm. 12h Nğd. M.En.3
776. 4,1gr. 18mm. 12h SNG Fitzwilliam, 5411

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Nike'nin elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk takdim eder. Sol içte T sağ içte A altta Δ

777. 3,80 gr. 18,5mm. 12h Kysr. M.En. 86/3
778. 3,96gr. ?mm. 13h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 799.
779. 4,08gr. ?mm. 12h Danish National M. SNG Copenhagen, 800.
780. 3,99gr. 18mm. 13h Roma Numismatics Ltd - E-Sale 65, lot 462

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sağa elinde çelenk tanrıçaya sunar. Sol içte T Sağ içte A alttaΔ?

781. 3,53 gr. 18mm. 12h Kysr. M.En.6420/7
782. 3,89gr. 18mm. 12h Fitzwilliam M. McClean Collection, 9204 lev.333-6.

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sağa elinde çelenk tanrıçaya sunar. Sol içte Π alttaΔ

783. 4,13gr. ?mm. 13h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 732.

5. yıl

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sağa elinde çelenk tanrıçaya sunar. Sol içte T sağ içte A veya Δ altta E

784. 3,75gr. 18,3mm. 13h Diyr. M.En.2.195.08

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sağa elinde çelenk tanrıçaya sunar. Sol içte T sağ dış boşlukta Δ

785. 4,10gr. 18mm. 12h obolos by nomos 8, 2 December 2017 WebAuc. lot 322
786. 3,67gr. 17mm. 12h İstanbul Ark. M. En. 9418

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Nike sağa elinde çelenk tanrıçaya sunar. Sol içte T

787. 3,95gr. 18mm. 13h Kysr. M.En.6527/2
788. 4,04gr. ?mm. Coinarchive,Auktionshaus H. D. Rauch GmbH - E-Auc. 35, lot 107

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Nike sağa elinde çelenk tanrıçaya sunar. Sol içte T sağ boşlukta B

789. 4,06gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 725.
790. 4,15gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 726.
791. 3,97gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 727.
792. 4,15gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 728.
793. 4,13gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 729.
794. 4,22gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 730.
795. 4,20gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 731.

796. 3,97gr. ?mm. Ashmolean M. SNG Ashmolean,1968.

6. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike. Nike sağa elinde çelenk tanrıçaya sunar. Sol iç boşlukta H altta

797. 4,14gr. ?mm. 12h İstanbul Mørkholm 1978, 144-163,lev. 42-9. von Aulock Coll. İstanbul, 6280.

798. 4,20gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6281

AR drahmi

Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sağa elinde çelenk Tanrıçaya sunar. Sol iç boşlukta O sağ dış boşluktaΛ altta

799. 3,75gr. ?mm. İstanbul Mørkholm 1978, 144-163, lev. 42-10.

800. 4,22gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 734.

801. 4,08gr. ?mm. Emporium Hamburg - Auc. 79, lot 169

AR drahmi

Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sağa elinde çelenk Tanrıçaya sunar. Sol iç boşlukta Taltta

802. 3,825gr. 16,5mm. 13h İstanbul Ark. M. En. 9431

AR drahmi

Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sağa elinde çelenk Tanrıçaya sunar. sol iç boşlukta sağ dış boşluktaΛ altta

803. 4,19gr. ?mm. BM. Mørkholm 1978, 144-163,lev. 42-11-12.

804. 4,07gr. ?mm. 12h İstanbul Mørkholm 1978, 144-163,lev. 42-13. SNG von Aulock, 6282

AR drahmi

Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. sol iç boşlukta sağ iç boşluktaΛ

805. 4,14gr. 18,7mm. 12h Krşh. M. En.48

806. 4,21gr. 19mm. Hunterian M. col. Macdonald 1901, 576, no. 1, lev. 62-8.

807. 4,22gr. ?mm. 11h Danish National M. SNG Copenhagen, 735.

808. 4,07gr. ?mm. 12h Danish National M. SNG Copenhagen, 736.

AR drahmi

Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Sol içte sağ dışta B

809. 4,01 gr. 15,5mm. 12h Kysr. M.En.73/812

AR drahmi

Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Sol içte sağ dışta altta B

810. 3,9gr. 18mm. 12h SNG Fitzwilliam, 5410

AR drahmi

Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Sol içte

811. 3,45 gr. 17mm. 13h Nevş M. En.823

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Sol içte T sağ dışta B

812. 4,10 gr. 18,5mm. 12h Kysr. M.En.2014/142
813. 4,22gr. 18mm. 12h Krşh. M. En.89
814. 4,01gr. 17,1mm. 12h Nğd. M. En.2010.2477

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Sol içte T sağ dıştaΩ veya Λ

815. 3,88 gr. 18mm. 12h Kysr. M.En.2014/133

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Sol içte E sağ içte H

816. 4,09gr. 18mm. 12h Krşh. M. En.74
817. 4,12 gr. ?mm. Copenhagen Mørkholm 1978, 144-163, lev. 42-7. Copenhagen IGCH 1419,
818. 3,90gr. ?mm. Leningrad Mørkholm 1978, 144-163,lev. 42-8.

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Sol içte T altta belirsiz monogram

819. 3,95gr. 17,8mm. 13h Kony. M. En. 2023/9
820. 4,11gr. ?mm. 12h Danish National M. SNG Copenhagen, 819.

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk.

821. 3,91gr. 22mm. 12h Mrd. M. En. 372

10. yıl

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve palmiye dalını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde çelenk. Sol iç boşlukta sağ iç boşlukta altta I

822. 4,12gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 738.
823. 4,17gr. ?mm. 12h Danish National M. SNG Copenhagen, 739.

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve palmiye dalını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde çelenk. Sol iç boşlukta sağ iç boşlukta altta I

824. 4,18gr. 18mm. 12h Cngcoins - Electronic Auc. 175, lot 98

11. yıl

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Sağ dış boşlukta altta AI

825. 4,15gr. 18 mm. coinarchives, Numismatik Naumann (formerly Gitbud & Naumann) - Auc. 79, lot 209
826. 4,14gr. ?mm. Ashmolean M. SNG Ashmolean,1974.

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena, Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve palmiye dalını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Sol iç boşlukta sağ iç boşlukta A altta AI

827. 4,25gr. 18mm. 13h SNG Lockett Collection, 3083

AR drahmi

Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve palmiye dalını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Sağ dış boşlukta ⊢⊣ altta AI

828. 4,19gr. ?mm. 11h Triton IX /06 no. 983 Cngcoins, Feature Auc. Closing Date: Monday, 9 January 2006. CoinID=76211

829. 4,17gr. ?mm. 11h Coinarchive,Cngcoins - Electronic Auc. 476, lot 126

12. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Sol iç boşlukta T sağ dış boşlukta H altta IB

830. 4,05gr. 17mm. 12h Kysr. M.En.2014/280

AR drahmi

Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. sol dış boşlukta altta IB

831. 4,08gr. 18mm. 12h Kysr. M.En.6224

832. 4,16gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6283

13. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Sol dış boşlukta altta IΓ

833. 4,13gr. 17,1mm. 11h Krşh. M. En.46

834. 3.9gr. 17,5 mm. Özkan kol. En. 907

835. 4,18gr. 18mm. 12h Krşh. M. En.101

836. 4,19gr. ?mm. 11h cngcoins, coin ID 76210,Triton IX /06 no: 982

837. 4,16gr. ?mm. 11h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 737.

838. 4,11gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6284

839. 4,05gr. 19mm. 12h Özcan kol. En.118. Aslan 2001,2-18,.no.25Kaman Definesi

AR drahmi

Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Sol iç boşlukta monogram yok. Sol dış boşlukta sağ dış boşlukta Δ? altta IΓ.

840. 3,65gr. 18,2mm. 12h Nğd. M.En.5.1.92

AR drahmi

Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Sol iç boşlukta T sağ iç boşlukta A altta monogram silik

841. 3,53 gr. 18mm. 12h Kysr. M.En.6420/7

14. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. sol iç boşlukta T içte sağ dış boşlukta H ve altta ΔI

842. 4,2 gr. ?mm. Vienna Mørkholm 1978, 144-163, lev.40-2.

843. 4,07gr. ?mm. 13h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 710.

844. 4,08gr. ?mm. Ashmolean M. SNG Ashmolean,1967.
845. 4,24gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6285
846. 4,066gr 18,5mm. 14h İstanbul Ark. M. En. KD.667-88

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve palmiye dalını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde çelenk. Sol iç boşlukta sağ iç boşlukta altta IΔ

847. 4,12gr. ?mm. 12h Danish National M. SNG Copenhagen, 740.

15. yıl

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk.sol iç boşlukta T sağ dış boşlukta altta EI.

848. 3,68 gr. 16mm. 12h Kysr. M.En.72/42/5
849. 4,92gr. 18mm. 12h Fitzwilliam M. McClean Collection, 9205lev.333-7.
850. 4,19gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6286

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. sol iç boşlukta T içte sağ dış boşlukta H ve altta EI.

851. 4,19gr. Copenhagen Mørkholm 1978, 144-163, lev.40-3.Copenhagen ex IGCH 1419
852. 4,14gr. ?mm. 13h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 711.

Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Sol dış boşlukta A dış sağ boşlukta Δ ve altta EI

853. 4,18 gr. ?mm. Ashmolean Müze Mørkholm 1964, 21-25, lev. IV- 11.; IGCH 1417 Oxford, Ashmolean Müze
854. 4,10gr. ?mm. BM Mørkholm 1978, 144-163, lev.40-7 London BM ex IGCH 1417
855. 4,12gr. 19,5mm. 12h Boston Museum of Fine Arts Erişim no: 1984.809[2]
856. 4,13gr. ?mm. Copenhagen Mørkholm 1978, 144-163, lev.40- 9.Copenhagen ex IGCH 1419
857. 4,11gr. ?mm. Copenhagen Mørkholm 1978, 144-163, lev.40-10. Copenhagen ex IGCH 1419
858. 4,17gr. ?mm. BM Mørkholm 1978, 144-163, lev.40-11, London BM ex IGCH 1417
859. 4,14 gr. ?mm. New York ANS Mørkholm 1978, 144-163, lev.40.
860. 4,01gr. ?mm. 11h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 714.
861. 4,13gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 715.
862. 4,16gr. ?mm. 11h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 716.
863. 4,02gr. ?mm. 11h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 717.
864. 4,20gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 718.
865. 4,13gr. ?mm. 11h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 719.
866. 4,03gr. ?mm. 11h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 720.
867. 4,11gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 721.
868. 4,17gr. ?mm. 11h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 722.
869. 4,05gr. ?mm. Ashmolean M. SNG Ashmolean,1970.
870. 4,18gr. ?mm. Ashmolean M. SNG Ashmolean,1971.
871. 4,15gr. 18mm. 12h Özcan kol. En.117. Aslan 2001,2-18, no.26Kaman Definesi
872. 4,06gr. 18mm. 12h Coinarchive,Roma Numismatics Ltd - E-Sale 71, lot 575
873. 4,17gr. 18mm. Coinarchive, Numismatik Naumann Auc. 86, lot 235
874. 3,70 gr. 17,5mm. 12h Kysr. M.En.76/431
875. 4,07gr. 18mm. 11h obolos by nomos12,31.03. 2018 WebAuc. lot 423
876. 4,01gr. 19mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD762-1782

2https://collections.mfa.org/objects/2987

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Sol iç boşlukta T sağ dış boşlukta B

877.	4,08 gr.	?mm.	The Hague En. 6774	Mørkholm 1978, 144-163,lev. 40,18 ve 20-24.
878.	4,04 gr.	?mm.	Berlin	Mørkholm 1978, 144-163,lev. 40,18 ve 20-24.
879.	4,09 gr.	?mm.	BM	Mørkholm 1978, 144-163,lev. 40,18 ve 20-24.
880.	4,17gr.	?mm.	İstanbul	von Aulock Coll. İstanbul, SNG 6277.; Mørkholm 1978, 144-163,lev. 40,18 ve 20-24.
881.	4,25gr.	?mm.	İstanbul	von Aulock Coll. İstanbul, SNG 6276; Mørkholm 1978, 144-163,lev. 40,18 ve 20-24.
882.	4,07 gr.	?mm.	Munich	Mørkholm 1978, 144-163,lev. 40,18 ve 20-24.
883.	4,13gr.	17mm.		Coinarchive, Numismatik Naumann (formerly Gitbud & Naumann) - Auc. 87, lot 195

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Sol iç T sağ dış korozyonlu belirsiz altta IE?

884.	3,33 gr.	17mm.	12^h	Kysr. M.En.80/875

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Sol dış A sağ dış Δ altta EI

885.	4,09gr.	17,7mm.	12^h	Krşh. M. En.102
886.	3,99gr.	19,2mm.	12^h	Mrd. M.En.783
887.	3,79gr.	18mm.	11^h	Kysr. M.En.88/237
888.	4,06gr.	18mm.	12^h	Kysr. M.En. 89/169
889.	3,95 gr.	18mm.	11^h	Kysr. M.En.98/115
890.	3,99gr.	19,2mm.	12^h	Mrd. M.En.783
891.	4,053gr.	18mm.	12^h	İstanbul Ark. M. En. 9429
892.	3,880gr.	17,9mm.	12^h	İstanbul Ark. M. En. 9428

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Sol dış ve sağ dış monogramlar silik altta EI.

893.	4,00 gr.	17,5mm.	12^h	Kysr. M.En.2000/48

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓[Β]ΑΣΙΛΕ[ΩΣ] solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘ[ΟΥ] altta →ΕΠΙ[ΦΑΝΟΥΣ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Sol iç boşlukta T

894.	4,13gr.	19mm.	12^h	Krşh. M.En.56

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk. Sol iç boşlukta E sağ iç boşlukta H altta monogram yok

895.	4,12gr.	?mm.	12^h	Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 733.
896.	4,20gr	?mm		Tahran definesi, Newell 1924,141-180,kat.no.4,lev. XI-8.

AR drahmi
Ö/ Diademli VI Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve palmiye dalını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde çelenk. Sol iç boşluktaⅭ sağ dış boşlukta ⏃ altta FI

897.	4,02gr.	18mm.	12^h	SNG Fitzwilliam, 5412

Obol

AR
Ö/ Tiaralı VI Ariarathes başı sağa

A/ Üstte →[BA]ΣΙΛΕ[ΩΣ] altta →A[PIAPA]ΘOY başı geriye dönük sl.koşan koç.

898.	0,39 gr.	10,5mm.	12^h	Kysr. M.En.72/57/5
899.	0.84gr.	9 mm.,	11^h	Acsearch Obolos by nomos Web Auc. 8 lot 568
900.	0,63gr.	10 mm.	15^h	Acsearch Leu Numismatik, Web Auc. 4, lot 364; Simonetta 1977, 34, lev. 4 fig. 9

Bronz

AE

Ö/ Tiaralı VI Ariarathes başı sağa sol boşlukta

A/ Sağda ↓ BAΣΙΛΕ[ΩΣ] solda ↓ APIAPAΘ[OY], kanatları kapalı kartal sl. .

901.	2,33 gr.	? mm.		Auktionshaus H. D. Rauch GmbH - Auc. 97, lot 243
902.	2.94	12mm.	12^h	Leu Numismatik, Web Auc. 2 lot 298
903.	3,36gr.	?mm.		Hauck & Aufhäuser - Auc. 20, lot 184
904.	3,30gr	14mm	12^h	Leu Numismatik AG - Web Auction 15, Lot 654 27 Feb 2021

AE

Ö/ nokta bordür içinde tiaralı VI Ariarathes başı sağa sol boşlukta

A/ sağda ↓ BAΣΙΛΕ[ΩΣ] solda ↓ APIAP[AΘOY], Miğferli Athena arkalıksız bir tahtta oturur. Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk.

905.	4,8 gr.	17 mm.	12^h	Asiaminorcoin Coin ID 8504 Numismatik Lanz Auc. 144(11/2008), lot 285
906.	5.43	?mm.	11^h	Danish National M. SNG Copenhagen,635.
907.	5,10gr.	?mm.	13^h	Danish National M. SNG Copenhagen,636.
908.	5,12gr	?mm		SNG Deutschland von Aulock Lev. 215. no. 6261.
909.	4,54gr	22mm	11^h	obolos by nomos14 lot 272

AE

Ö/ nokta bordür içinde tiaralı VI Ariarathes başı sağa sol boşlukta ⋈

A/ sağda ↓ BAΣΙΛΕ[ΩΣ] Miğferli Athena arkalıksız bir tahtta oturur. Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk.

910.	4,32gr.	12,2mm.	12^h	Nğd. M. En.2015.56 Kınık Höyük

AE

Ö/ nokta bordür içinde tiaralı VI Ariarathes başı sağa sol boşlukta konturmark

A/ sağda ↓ BAΣΙΛΕ[ΩΣ] Miğferli Athena arkalıksız bir tahtta oturur. Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk.

911.	5,83gr.	19mm.	11^h	Leu Numismatik web action 4 lot 306
912.	4,72gr.	17mm.	12^h	VAuc.s - Auc. 320, lot 189
913.	4,54gr.	18mm.	12^h	Nomos AG - obolos 13, lot 431

AE

Ö/ nokta bordür içinde tiaralı VI Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ BAΣΙΛΕΩΣ Miğferli Athena arkalıksız bir tahtta oturur. Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.

914.	5,45gr.	?mm.		SNG Deutschland von Aulock Lev. 215. no. 6260.

AE

Ö/ nokta bordür içinde tiaralı VI Ariarathes başı sağa başın önünde konturmark

A/ sağda ve solda silik lejand Miğferli Athena arkalıksız bir tahtta oturur. Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike sl.elinde çelenk.

915.	5,81gr.	20mm.	11^h	Nğd. M. En.2015.58 Kınık Höyük

AE

Ö/ nokta bordür içinde tiaralı VI Ariarathes başı sağa sol boşlukta

A/ sağda ↓ BAΣΙΛ[EΩΣ] solda ↓ APIAP kılıf içinde yay

916.	4,53 gr.	17 mm.		Simonetta 2007, Fig. 6.; acsearch Solidus Numismatik Auc. 5 lot 98
917.	3,11gr.	?mm.		Coinarchive Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KGAuc. 341 lot 5015
918.	2,30gr.	?mm.		SNG Deutschland von Aulock Lev. 215, 6262.
919.	5,60gr.	17,5mm.	11^h	obolos by nomos14 lot 273

AE

Ö/ nokta bordür içinde tiaralı VI Ariarathes başı sağa sol boşluktaΘ

A/ sağda ↓ BAΣΙΛ[EΩΣ] solda ↓ APIAP kılıf içinde yay

920.	3,30gr.	?mm.	12^h	Danish National M. SNG Copenhagen, 637.

1.3.2.6. VII. Ariarathes (MÖ 116-101)

Gümüş

Tetradrahmi

1. yıl

AR Tetradrahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ solda →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ unvanına uzatır. Nike'nin altında ⍋Sol iç boşlukta O sağ iç boşlukta Λ

921.	16,37 gr.	28,5mm.	12h	the-saleroomTriton XIX lot 276
922.	16,44 gr.	?mm.		asiaminorcoins Coin ID #1049
923.	16,63gr.	29mm.	12h	cng coins Auc. 114 lot 365
924.	16,38gr.	?mm.		Coin archive, Helios Numismatik - Auc. 1, lot 164
925.	16,47gr.	?mm.		Gorny & Mosch Giessener Münzhandlung - Auc. 114, lot 137
926.	16,48gr.	?mm.		Gorny & Mosch Giessener Münzhandlung - Auc. 141, lot 160
927.	?gr.	28mm.		Numismatik Lanz München - Auc. 125, lot 439
928.	16,48gr	?mm		Lorber ve diğ. 2006, 49-97,lev. 15-1.; Berk 148, 29 March 2006

Drahmi

1. yıl

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşluktaΓΛΙ

929.	3,89 gr.	18mm.	12h	Mrd. M.En.671	
930.	4,01gr.	?mm.	12h		SNG von Aulock, 6287
931.	3,96 gr.	17mm.	12h	Kysr. M. En.6420/12	
932.	4,10 gr.	18mm.	13h	Krşh. M. En.38	
933.	3,73gr.	?mm.		Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1975.
934.	4,08gr.	17mm.	12h		Roma Numismatics Ltd - E-Sale 73, lot 484
935.	4,01gr.	?mm.			Coinarchive,Auktionshaus H. D. Rauch GmbH - E-Auc. 35, lot 105

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşluktaΓΛΙ altta A

936.	4,14gr.	17mm.	12h	Diyr. M. En.8.62.04	
937.	4,02gr.	17,5mm.	12h	Krşh. M. En.65	
938.	4,12gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 742.
939.	4,17gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 743.
940.	3,89gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 744.
941.	3,92gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 745.
942.	4,17gr.	?mm.	13h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 746.
943.	3,98gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 747.
944.	4,23gr.	?mm.	13h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 748.
945.	4,12gr.	?mm.	13h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 749.
946.	3,54gr.	?mm.	13h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 750.
947.	4,02gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 751.
948.	4,14gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 752.
949.	4,22gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 753.
950.	4,30gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 754.
951.	3,91gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 755.
952.	3,83gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 756.
953.	4,19gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 757.
954.	3,84gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 758.
955.	3,92gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 759.
956.	3,96gr.	18mm.	12h	Fitzwilliam M.	SNG Fitzwilliam, 5413

957. 4,134gr. 17,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En.9433
958. 3,88gr. 16,5mm. 13h İstanbul Ark. M. En.9432

2. yıl

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşluktaΓΛΙ altta B.
959. 3,82gr. 17,7mm. 12h Nğd. M. En.2004.65
960. 3,67 gr. 17mm. 12h Kysr. M. En.2014/103
961. 3,82gr. 17,7mm. 12h Nğd. M.m En.2004.65
962. 4,23gr. 17,3mm. 13h Diyr. M. En.8.79.04
963. 3,83gr. 16,5mm. 12h Snp. M. En.1.10.014
964. 4,06gr. 17mm. 12h obolos by nomos 11, 8. December 2018 WebAuc. lot 348
965. 4,05gr. 16,5mm. Samsun M. 2007-13

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşluktaΓΛΙ altta yarım belirsiz monogram.
966. 3,93gr. 18mm. 12h Snp. M. En.1.9.2014

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşluktaΓΛΙ altta B(?)
967. 4,08gr. 16,7mm. 13h Krşh. M.En.42

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşluktaΓΛΙ.
968. 4,03gr. 16,9mm. 12h Krşh. M. En.49
969. 4,00gr. 17mm. 13h Krşh. M. En.83

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşluktaΓΛΙ altta yarısı belirsiz B(?)
970. 4,04gr. 17,5mm. 14h Krşh. M.En.90

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşluktaΓΛΙ.
971. 3,84gr. 17,9mm. 12h Krşh. M. En.107
972. 3,98gr. 17,2mm. 14h Krşh. M. En.113
973. 4,043gr. 17mm. 13h İstanbul Ark. M. En. KD.650-1346

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşluktaΓΛΙ altta B(?)
974. 4,13gr. 17,7mm. 13h Krşh. M. En.126
975. 3,845gr. 16,5mm. 13h İstanbul Ark. M. En. KD.2038-16

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşluktaΓΛΙ altta B
976. 3,99gr. 17,6mm. 13h Krşh. M. En.88-646

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşluktaΓΑΙ

977.	4,02gr.	17,4mm.	14h	Krşh. M. En.27	b. SNG Fitzwilliam,no.5413.
978.	3,82 gr.	17mm.	12h	Nğd. M. En.5.6.97	
979.	4,05gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 762.
980.	3,94gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 763.

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşluktaΓΑΙ sağ dış Α boşlukta

981.	3,81gr.	18mm.	12h		Coinarchive, Roma Numismatics Ltd - E-Sale 69, lot 527

5. yıl

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşluktaΓΑΙ altta Ε

982.	4,09gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 760.
983.	4,10gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 761.

6. yıl

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşluktaΓΛΙ altta ⊏.

984.	3,90gr.	18,6mm.	13h	Krşh. M. En.41	

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. sol iç boşlukta T altta ⅂.

985.	4,13gr.	17,4mm.	13h	Krşh. M.En.14	

7. yıl

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşluktaΓ sağ iç boşluktaΛ altta Z (7.yıl)

986.	3,98gr.	18,2mm.	12h	Nğd. M. En.2004.64	
987.	4,02 gr.	18mm.	13h	Kysr. M. En.2000/573	
988.	4,17gr.	?mm.	13h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 765.
989.	4,14gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 766.
990.	4,13gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 767.
991.	4,10gr.	?mm.	13h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 768.
992.	4,18gr.	?mm.	11h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 769.
993.	4,33gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 770.
994.	4,15gr.	?mm.	12h		SNG von Aulock, 6288
995.	4,21gr.	17mm.	13h		Coinarchive, Roma Numismatics Ltd - E-Sale 73, lot 485
996.	3,74gr.	18mm.	12h	Ahmet Erdener kol. En.107	Aslan 2001,2-18, no.27Kaman Definesi
997.	3,927	17,5mm.	13h	İstanbul Ark. M. En. 9437	

8. yıl

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşlukta sağ iç boşlukta Λ altta H

998.	3,90gr.	18,6mm.	13h	Diyr. M. En.15.2.97	
999.	3,83gr.	17,4mm.	12h	Diyr. M. En.16.9.75	
1000.	3,62gr.	18mm.	13h	Diyr. M. En.16.114.09	
1001.	4,17gr.	17,4mm.	14h	Krşh. M. En.47	
1002.	4,11gr.	?mm.	11h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 771.
1003.	4,10gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 772.
1004.	4,23gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 773.
1005.	3,49gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 774.
1006.	3,56gr.	?mm.	11h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 775.
1007.	4,14gr.	?mm.	12h		SNG von Aulock, 6289
1008.	4,18gr.	18mm.	12h		Coinarchive, Roma Numismatics Ltd - E-Sale 73, lot 486
1009.	4,14gr.	18mm.	12h		Coinarchive, Leu Numismatik AG - Web Auc. 12, lot 518
1010.	4,07gr.	17mm.			Leu Numismatik,web auc.1, lot 642
1011.	4,14gr.	18mm.	12h		Leu Numismatik,web auc.12 lot 518
1012.	4,09gr.	?mm.			Coinarchive,Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG - Auc. 341, lot 5016
1013.	4,10gr.	18mm.	12h		Coinarchive,Cngcoins - Electronic Auc. 476, lot 127
1014.	4,20gr.	18mm.	11h	Willemart col.En. PMS 444	Tekin 2009, no.43

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşlukta sağ iç boşlukta Λ altta yarım belirsiz monogram

1015.	4,10gr.	17mm.	12h	Krşh. M. En.61	
1016.	4,17gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 764.
1017.	3,97gr.	18mm.	12h	Özcan kol. En.121.	Aslan 2001,2-18,no.29Kaman Definesi
1018.	4,15gr.	18mm.	11h	Çorum M. En. 2013/290	

9. yıl

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşlukta sağ iç boşlukta Λ altta Θ (9.yıl)

1019.	3,24gr.	16mm.	12h	Elzğ. M. 86/s1-7	
1020.	3,3 gr.	16mm.	11h	Mrd. M.En.194	
1021.	3,12 gr.	18mm.	12h	Kysr. M. En.80/78	
1022.	3,86gr.	16,5mm.	11h	Kysr. M. En.2004/24	
1023.	4,03 gr.	16,5mm.	12h	Kysr. M. En.72/49/10	
1024.	3,81gr.	17,6mm.	12h	Diyr. M. En.9.7.83	
1025.	4,14gr.	?mm.	11h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 776.
1026.	4,17gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 777.
1027.	4,18gr.	?mm.	11h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 778.
1028.	4,21gr.	?mm.	11h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 779.
1029.	4,13gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 780.
1030.	4,16gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 781.
1031.	4,13gr.	?mm.	11h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 782.
1032.	4,10gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 783.
1033.	4,16gr.	?mm.	12h		SNG von Aulock, 6290
1034.	4,11gr.	19mm.	12h		Coinarchive, Roma Numismatics Ltd - E-Sale 72, lot 584
1035.	4,10gr.	18mm.	14h	Krşh. M. En.66	
1036.	3,91gr.	?mm.		Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1977.
1037.	4,07gr.	?mm.		Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1978.
1038.	3,87gr.	18mm.	12h	Kysr. M. En.2014/ 148	
1039.	4,02gr.	?mm.	12h		cngcoins CoinID=76212 Triton IX, lot: 984
1040.	4,16gr.	18mm.	12h		Coinarchive, Nomos AG - obolos 15, lot 460
1041.	4,13gr.	17mm.			Savoca 16th blue Auc. 423
1042.	3,99gr.	18mm.			SNG Fitzwilliam, 5414

1043. 4,00gr. 17,5mm. 12h Özcan kol. En.120. Aslan 2001,2-18,no.28Kaman Definesi
1044. 3,3gr. 16,2mm. 13h İstanbul Ark. M. En. KD.1761-1
1045. 3,870gr 17mm. 11h İstanbul Ark. M. En. 9445
1046. 3,428gr 17,2mm. 11h İstanbul Ark. M. En. 9444
1047. 3,902gr 18,4mm. 12h İstanbul Ark. M. En. 9443
1048. 3,616gr 19mm. 12h İstanbul Ark. M. En. 9441
1049. 4,084gr 17,5mm. 14h İstanbul Ark. M. En. 9440
1050. 4,033gr 17,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En. 9439
1051. 3,974gr 17,2mm. 12h İstanbul Ark. M. En. 9438

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşlukta sağ iç boşlukta Λ altta yarım belirsiz monogram
1052. 4,04 gr. 17mm. 14h Kysr. M.En.5631

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşlukta sağ iç boşlukta Λ
1053. 4,02gr. 17mm. 12h Uluer En.430
1054. 4,05gr. ?mm. Ashmolean M. SNG Ashmolean,1976.
1055. 3,52gr. 17,7mm. 11h Mrd. M.En.720
1056. 3,522gr. 17,2mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.2002-1

10. yıl

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşlukta sağ iç boşlukta Λ altta I (10. yıl)
1057. 4,14gr. 18,1mm. 12h Krşh. M. En.115
1058. 4,08gr. 17mm. Savoca 10th blue Auc. 764

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşlukta sağ iç boşlukta Λ altta okunaksız monogram
1059. 3,62 gr. 17mm. 12h Mrd. M.En.3061

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşlukta sağ iç boşlukta altta I (10. yıl)
1060. 3,85 gr. 18mm. 13h Kysr. M. En.72/42/4
1061. 4,13gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 784.
1062. 3,94gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 785.
1063. 3,98gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 786.
1064. 4,07gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 787.
1065. 4,09gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 788.
1066. 4,07gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6291
1067. 4,05gr. 18mm. 12h coinarchive, Leu Numismatik AG - Web Auc. 13, lot 460
1068. 4,17gr. 18mm. 13h Roma Numismatics Ltd.E-SALE 1lot 255

AR Drahmi
Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. sağ iç boşlukta altta I (10. yıl)
1069. 4,15gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6292
1070. 3,99gr. 19mm. 12h Coinarchive, Roma Numismatics Ltd - E-Sale 70, lot 769

11. yıl

AR Drahmi

Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşlukta M sağ iç boşlukta K altta I[A veya B] (11. yıl)

1071. 4,09gr. 19,5mm. 12^h Krşh. M. En.120
1072. 4,01gr. 18mm. 12^h Kony. M. En. 2023/4

AR Drahmi

Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşlukta M sağ iç boşlukta K altta IA

1073. 4,03gr. 18,2mm. 13^h Kony. M. En. 2023/7
1074. 4,16 gr. 19 mm. Coinarchives, Savoca Numismatik GmbH & Co. KG - Online Auc. 38 | Silver, lot 131
1075. 4,14gr. ?mm. Auktionshaus H. D. Rauch GmbH - Auc. 94, lot 445
1076. 4,00gr. 18mm. 12^h Roma Numismatics Ltd - E-Sale 60, lot 331
1077. 3,81 gr. 18,4mm. 13^h Kony. M. En. 2023/8
1078. 4,18gr. ?mm. 11^h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 789.
1079. 4,18gr. ?mm. 12^h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 790.
1080. 4,16gr. ?mm. 12^h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 791.
1081. 4,09gr. ?mm. Ashmolean M. SNG Ashmolean,1979.
1082. 4,10gr. ?mm. 12^h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 792.
1083. 4,16gr. ?mm. 12^h SNG von Aulock, 6293
1084. 4,067gr 18mm. 12^h İstanbul Ark. M. En. KD.98a-730

AR Drahmi

Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta yazı yok Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşlukta M sağ iç boşlukta K altta IA

1085. 4,14gr. ?mm. 12^h SNG von Aulock, 6297

AR Drahmi

Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşlukta M sağ iç boşlukta H altta IA

1086. 3,67 gr. 17,5mm. 12^h Kysr. M. En.1169

12.yıl

AR Drahmi

Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşlukta M sağ iç boşlukta K altta IB. satın alma

1087. 4,10gr. 18mm. 12^h Kysr. M. En.91/61
1088. 4,02gr. ?mm. 12^h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 793.
1089. 4,06gr. ?mm. 12^h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 794.
1090. 4,05gr. ?mm. 11^h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 795.
1091. 4,19gr. ?mm. 11^h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 796.
1092. 4,07gr. ?mm. 12^h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 797.
1093. 4,10gr. ?mm. 12^h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 798.
1094. 4,16gr. ?mm. 12^h SNG von Aulock, 6294
1095. 4,02gr. 18mm. 12^h Leu Numismatik ,web auc.9 lot 461

AR Drahmi

Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol iç boşlukta T sağ iç boşlukta A altta IB.

1096. 3,84gr. 17,7mm. 12^h Nğd. M. En.2009.3

16.yıl

AR Drahmi

Ö/ Diademli VII. Ariarathes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa Athena'ya takdim eder. Sol içte 𐤌 sağ iç boşlukta monogram 𐤑altta I𐤕.
1097. ?gr. ?mm. Simonetta 1977, 35, kat.no 14

1.3.2.7. IX. Ariarathes (MÖ 99-87)

Gümüş

Tetradrahmi

1. yıl

AR tetradrahmi
Ö/Dalgalı uzun saçlı diademliIX. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta. Nike'nin altındaki boşlukta𐤉altta A
1098. 15,67 gr. ?mm. Cab. 66 Simonetta 2007, lev.III, V. Ariarathes no. 1. Reinach 1888, lev. II, res 17- 18.

AR tetradrahmi
Ö/Dalgalı uzun saçlı diademliIX. Ariarathesbaşısağa
A/sağda iki sartır halinde ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV solda ↓ ΕΥΣΕΒΟΥΣ altta → ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırır altta A
1099. 15,65gr. ?mm. Cab. 65 Simonetta 2007, lev.III, V. Ariarathes no. 2.;Simonetta 1977, lev.II-11.
1100. 15,94gr. 30 mm. Weber col. Forrer 1926, lev. 283 no.7784; Simonetta 2007, lev.III, V. Ariarathes no. 2.

2. yıl

AR tetradrahmi
Ö/Dalgalı uzun saçlı diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırır altta B
1101. 16,23gr. ?mm. Cab. 681142 Simonetta 2007, lev.III, V. Ariarathes no. 4.
1102. 16,73gr. ?mm. 14^h 1144 Cngcoins - Mail Bid Sale 69, Auc. date: 8 June 2005 lot number: 504

5. yıl

AR tetradrahmi
Ö/Dalgalı uzun saçlı diademliIX. Ariarathesbaşısağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟY solda ↓ ΕΥΣΕΒΟΥΣ altta →ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırır altta E.
1103. 16,02gr. ?mm. Cab. 67 Simonetta 2007, lev.III, V. Ariarathes no. 3.; Simonetta 1977, lev.II-12
1104. 16.73gr. ?mm. 14^h Wildwinds, CNG 69, lot. 504
1105. 16.45 gr. ?mm. 13^h coinproject Nomos 1, lot 116 KF 222
1106. 16,28gr. ?mm. 12^h SNG von Aulock, 6300
1107. 16,375gr. 33,1mm. 13^h İstanbul Ark. M. En. KD. 650-1345 1141

6.yıl(?)

AR tetradrahmi
Ö/Dalgalı uzun saçlı diademliIX. Ariarathesbaşısağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟY solda ↓ ΕΥΣΕΒΟΥΣ altta →ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırır altta⊏
1108. 16,21gr. ?mm. 13^h 1143 Cngcoins - Triton VIII, lot 514
1109. 16,23 gr. 30,5mm. 13^h 1138 cngcoins lot: 455. Cngcoins - Triton XXIII, lot 455

14. yıl

AR tetradrahmi

Ö/Dalgalı uzun saçlı diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/ Bitkisel çerçeve içine üstte iki satır →ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta iki satır → ΕΥΣΕΒΟΥΣ ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ otlayan Pegasos sol boşlukta ay yıldız sağ boşluk

1110.	16.60gr.	?mm.	12^h		Coinarchives, Gorny & Mosch Giessener Münzhandlung - Auc. 269, lot 510 ,Cngcoins - Triton V, lot 1477; Simonetta 1977,lev.4, no.16.; BMC Cappadocia levVII-1.
1111.	16,62gr.	?mm.			coinarchives,Cngcoins - Triton V, lot 1477
1112.	16,62gr.	31mm.		Waddington col.	Babelon 1898, 414,no 6900.
1113.	16,50gr.	?mm.	12^h		SNG von Aulock, 6299
1114.	16,63gr.	30mm.	12^h		SNG Salting Collection, 38
1115.	16,33gr.	33mm.			Lockett Collection, 3085
1116.	16,60gr.	?mm.			Gorny & Mosch Giessener Münzhandlung - Auc. 269, lot 510
1117.	16,44gr.	?mm.			Numismatica Ars Classica - Auc. 114, lot 347

Drahmi

1. yıl

AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta kalkanın üzerinde Taltta A

1118.	4,07gr.	17mm.	14^h	Krşh. M. En.8	
1119.	4,07gr.	19mm.		Waddington col.	Babelon 1898,414, no 6901.
1120.	4,11gr.	18mm.	13^h		Roma Numismatics Ltd - E-Sale 73, lot 489
1121.	3,89gr.	19mm.	12^h		Roma Numismatics Ltd - E-Sale 71, lot 582
1122.	4,06gr.	?mm.			Auktionshaus H. D. Rauch GmbH - E-Auc. 35, lot 106
1123.	3,79gr.	15mm.			Savoca 10th blue Auc.lot 759
1124.	3,91gr.	17mm.	13^h		obolos by nomos12,31. March 2018 WebAuc. lot 424

AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta kalkanın üzerinde Taltta A

1125.	4,09gr.	17,6mm.	14^h	Krşh. M. En.93	
1126.	3,84gr.	16,6mm.	14^h	Diyr. M.En.7.14.85	
1127.	3,96gr.	17mm.	13^h	Kysr. M.En.5164	
1128.	3.721 gr.	18.2 mm.			coinproject[3] ID:81483; forum ancient coins GS81483
1129.	4,19gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 820.
1130.	3,98gr.	?mm.			coinhirsch.de Auc. 361, lot 2166
1131.	3,97gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 821.
1132.	4,23gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 822.
1133.	4,14gr.	?mm.	13^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 823.
1134.	4,06gr.	?mm.	13^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 824.
1135.	4,14gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 825.
1136.	4,20gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 826.
1137.	4,14gr.	?mm.	11^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 827.
1138.	4,19gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 828.
1139.	3,97gr.	?mm.		Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1980.
1140.	4,04gr.	?mm.		Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1981.
1141.	3,98gr.	18,2mm.			Gerhard Hirsch Nachfolger - Auc. 361, lot 2166

AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta kalkanın üzerinde Taltta A

1142.	4,01gr.	17,4mm.	12^h	Krşh. M. En.128	
1143.	3,78gr.	?mm.	12^h		SNG von Aulock, 6301
1144.	4,11gr.	18mm.	12^h		Roma Numismatics Ltd - E-Sale 71, lot 581
1145.	4,17gr.	?mm.			Auktionshaus H. D. Rauch GmbH - E-Auc. 34, lot 53

3 http://www.coinproject.com/coin_detail.php?coin=206762.

2. yıl

AR drahmi

Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⛛ kalkanın üzerinde Taltta B.

1146.	4,05gr.	17,9mm.	12h	Ngd. M.En.2011.178	
1147.	3,57gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 829.
1148.	3,92gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 830.

AR drahmi

Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⛛altta B.

1149.	4,08gr.	?mm.	12h		Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG - Auc. 341, lot 5017
1150.	4.00gr.	19mm.	12h	Özcan kol. En.127.	Aslan 2001,2-18,no.30 Kaman Definesi

4. yıl

AR drahmi

Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟY altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⛛ altta Δ

1151.	4,2gr.	16mm.			Savoca Numismatik Auc. 25 Silver, lot 406, Sept 2018.
1152.	4,20gr.	17mm.	11h		obolos by nomos 11, 8. December 2018 WebAuc. lot 349
1153.	3,58gr.	20mm.	11h		obolos by nomos 8, 2 December 2017 WebAuc. lot 323

AR drahmi

Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟY altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta Δ

1154.	4,07gr.	17,6mm.	12h	Krşh. M. En.69	
1155.	4,02gr.	19mm.	12h	Krşh. M. En.78	
1156.	4,16gr.	19,3mm.	12h	Krşh. M. En.88	
1157.	4,13gr.	19mm.	12h	Krşh. M. En.100	
1158.	4,07gr.	?mm.		Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1983.
1159.	4,19gr.	?mm.	12h		SNG von Aulock, 6305
1160.	4,09gr.	?mm.			Jean Elsen & ses Fils S.A. - Auc. 145, lot 81
1161.	4,07gr.	19mm.	12h		SNG Fitzwilliam, 5409

AR drahmi

Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟY altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta Δ

1162.	4,07gr.	?mm.		Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1984.
1163.	3.93gr.	19mm.	12h	Özcan kol. En.123.	Aslan 2001,2-18,no.31 Kaman Definesi

AR drahmi

Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟY altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta monogram belirsiz

1164.	4,07gr.	?mm.		Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1985.

AR drahmi

Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟY altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta Δ

1165.	3,83gr.	18,6mm.	12h	Krşh. M. En.117	
1166.	4,20gr.	18,5mm.		Hunterian M. col.	Macdonald 1901, 577, no.3.

1167.	4.09 gm	19,5 mm.	12h	Boston	Museum of Fine Arts Erişim Numarası1984.810[4]; BMC Cappadocia levVII-3
1168.	4,25gr.	?mm.	12h		SNG von Aulock, 6306
1169.	4,42gr.	18mm.			Savoca Numismatik GmbH & Co. KG - Online Auc. 82 | Silver, lot 143
1170.	4,07gr.	18mm.	12h		Roma Numismatics Ltd - E-Sale 71, lot 583
1171.	4,07gr.	18mm.	12h		Roma Numismatics Ltd - E-Sale 71, lot 584
1172.	4.07gr.	17mm.		Strickhausen Coll.	asiaminorcoins[5] Coin ID4049
1173.	4,08gr.	18mm.	12h		Cngcoins - Electronic Auc. 175, lot 99
1174.	4,22gr.	18mm.	12h		Leu NumismatikWeb Auc. 11 lot 191
1175.	4,13gr.	18mm.	12h		Leu NumismatikWeb Auc. 11 lot 192
1176.	4,14gr.	?mm.			Auktionshaus H. D. Rauch GmbH - E-Auc. 35, lot 108

AR drahmi

Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta 𐌀 altta Δ

1177.	3,89gr.	18mm.	12h	Snp. M.En.1.8.014	b. BMC Cappadocia levVII-3.
1178.	4,03gr.	19,4mm.	12h	Krşh. M. En.39	
1179.	4,00gr.	?mm.	11h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 879.
1180.	4,07gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 880.
1181.	3,90gr.	?mm.	11h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 881.
1182.	4,17gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 882.
1183.	4,19gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 883.
1184.	4,33gr.	?mm.	11h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 884.
1185.	4,00gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 885.
1186.	4,06gr.	19mm.	12h		Savoca Numismatik GmbH & Co. KG - Online Auc. 82 | Silver, lot 142
1187.	3,733gr.	18,3mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. 9461	
1188.	3,765gr.	18,5mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. 9460	

5. yıl

AR drahmi

Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırır.Nike'nin altındaki boşlukta 𐌀 altta E.

1189.	3,89gr.	18,2mm.	14h	Krşh. M. En.2010-21	
1190.	3,66gr.	19mm.	11h	Kysr. M.En.2014/42	
1191.	4,08gr.	18,8mm.	12h	Krşh. M. En.3	
1192.	4,02gr.	18,3mm.	12h	Krşh. M. En.4	
1193.	4,05 gr.	17,5 mm.	12h	Kysr. M.En.2014/143	
1194.	3,86gr.	17,5 mm.	12h	Kysr. M.En.78/1461	
1195.	4,06gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 886.
1196.	4,06gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 887.
1197.	4,23gr.	?mm.	11h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 888.
1198.	4,26gr.	?mm.	11h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 889.
1199.	4,08gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 890.
1200.	4,31gr.	?mm.	11h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 891.
1201.	4,04gr.	?mm.	11h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 892.
1202.	4,05gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 893.
1203.	4,16gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 894.
1204.	4,05gr.	?mm.	11h		Coinproject, ID:73000416; Classical Numismatic group 43 (24 September 1997), lot 675 .
1205.	4,24gr.	17,6mm.	12h	Krşh. M. En.28	
1206.	4,25gr.	18mm.	12h	Krşh. M. En.36	
1207.	4,12gr.	18mm.			Savoca Numismatik GmbH & Co. KG - Online Auc. 84 | Silver, lot 144
1208.	4,10gr.	18mm.	12h	Özcan kol. En.124	Aslan 2001,2-18,no.32 Kaman Definesi

4https://collections.mfa.org/objects/2988/drachm-of-kingdom-of-cappadocia-with-head-of-ariarathes-ix?ctx=4f3b275c-8b6f-4172-a68c-5671c14badfb&idx=5

5https://www.asiaminorcoins.com/gallery/displayimage.php?album=288&pid=4049#top_display_media

1209. 3,90gr. 18mm. 12h Özcan kol. En.125 Aslan 2001,2-18,no.33 Kaman Definesi
1210. 4,05gr. 19mm. 12h Özcan kol. En.126 Aslan 2001,2-18,no.34 Kaman Definesi

AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta E

1211. 4,03gr. 17mm. 12h Krşh. M. En.40
1212. 3,95gr. 18mm. Waddington col. Babelon 1898,415, no. 6902.
1213. 4,10gr. 18,5mm. 12h Boston Museum of Fine Arts Erişim Numarası 65.511[6]; Macdonald 1901, 577, no.1 lev. 62-10.
1214. 4,04gr. 19mm. 12h Krşh. M. En.84
1215. 4,12gr. 17,8mm. 12h Krşh. M. En.87
1216. 4,02gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6308
1217. 4,01gr. 18mm. 13h obolos by nomos 14, 15. December 2019 WebAuc. lot 274

AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta

1218. 4,06gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6313

AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta E.

1219. 4,15gr. 18mm. 13h Krşh. M. En.60 b.BMC Cappadocia levVII-4.
1220. 4,24gr. 19,1mm. 13h Krşh. M. En.133 b. BMC Cappadocia levVII-4.
1221. 4,11gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6309

AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta E.

1222. 4,03gr. ?mm. 12h Auktionshaus H. D. Rauch GmbH - E-Auc. 34, lot 55
1223. 4,04gr. 18mm. 12h obolos by nomos12,31. March 2018 WebAuc. lot 425
1224. 4,15gr. 18mm. 12h obolos by nomos 6, 20 November 2016 WebAuc. lot 586

6. yıl

AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta F (6.yıl)

1225. 3,95gr. 18,5mm. 13h Krşh. M. En.24

AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta .

1226. 4,17gr. 18mm. 12h Krşh. M.En.73

AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta

6https://collections.mfa.org/objects/3704/drachm-of-kingdom-of-cappadocia-with-filleted-head-struck-u?ctx=4f3b275c-8b6f-4172-a68c-5671c14badfb&idx=8

1227. 4,05gr. 17mm. 12h Amsy. M. En. 93.1.18 İreland 2000, kat no. 1774
1228. 4,19gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6307
1229. 4.20gr. 18mm. 12h Özcan kol. En.128. Aslan 2001,2-18,no.36 Kaman Definesi

12.yıl

AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta IB.
1230. 4,11 gr. 17,5mm. 13h Kysr. M.En.81/56

AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta IB
1231. 4,09gr. 16,5mm. 13h Kysr. M.En.91/60
1232. 3,95gr. 18mm. Waddington col. Babelon 1898,415, no. 6903.
AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sağ boşlukta altta IB
1233. 3,69gr. 18,5mm. 12h Elzğ. M. 2009/s-137
1234. 4,27gr. 18,7mm. 12h Krşh. M. En.13
1235. 3,75gr. 18mm. Savoca Numismatik GmbH & Co. KG - Online Auc. 84 | Silver, lot 145
1236. 4,14gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 895.
1237. 3,88gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 896.
1238. 4,18gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 897.
1239. 4,23gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 898.
1240. 4,00gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 899.
1241. 3,77gr. 17,2mm. 12h Çorum M. En. 11-12-2005
1242. 3,78gr. 16mm. Savoca 14th blue Auc.lot 405
1243. 4,02gr. 18mm. 12h SNG Lockett Collection, 3084
1244. 3,532gr 17mm. 13h İstanbul Ark. M. En. KD.1396-6
1245. 4,026gr 17,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.762-1788
1246. 4,28gr. 18,36mm Bddr Web Auc. 4 lot 946
AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta kalkanın üzerindeki boşlukta E veya Ξ altta tarih olarak yarım şekilde IB?
1247. 4,12gr. 17mm. 12h Krşh. M.En.26
AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta kalkanın üzerindeki boşlukta E ve L altta IB
1248. 4,21gr. 19mm. 13h Krşh. M.En.68
AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta tarih olarak yarım şekilde IB.
1249. 4,15gr. 18mm. 13h Krşh. M.En.121
AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⛛ altta IB

1250. 4,19gr. 18,5mm. 13h Boston mfa collection erişim numarası1984.811[7]

1251. 3,852gr. 17,5mm. 13h İstanbul Ark. M. En.9459 ⛒

1252. 3,9gr. 18mm. 12h Samsun M. 2007-12

AR drahmi

Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⛫ altta IB.

1253. 4,17gr. 18mm. 13h Krşh. M.En.131

13. yıl

AR drahmi

Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta 🜁 altta IΓ.

1254. 3,97 gr. 17,5mm. 12h Kysr. M.En.77/456

AR drahmi

Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta 🜂 altta IΓ.

1255. 3,87gr. 18mm. 12h Krşh. M.En.12

AR drahmi

Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta ⛛ altta IΓ.

1256. 4,04gr. 18,7mm. 12h Krşh. M.En.25

1257. 3,84gr. ?mm. 12h İstanbul 13457 Giresun Definesi Kleiner 1974, 3-25.kat.no. 34

AR drahmi

Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta 🜁altta IΓ.

1258. 3,73gr. 18,3mm. 12h Krşh. M. En.30

1259. 4,00gr. 18,6mm. 12h Krşh. M. En.59

1260. 4,08gr. 19mm. 12h Krşh. M. En.85

AR drahmi

Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta 🜃 altta monogram silik.

1261. 3,93 gr. 18,5mm. 13h Mrd. M.En.721

1262. 3,95 19mm. Hunterian M. col. Macdonald 1901, 577, no.10.; BMC Cappadocia levVII-4.

1263. 4,397gr. 18,4mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.762-1789

AR drahmi

Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta 🜃 altta IΓ

1264. 3,72gr. 17mm. Waddington col. Babelon 1898,415, no. 6904.

1265. 4,00gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 900.

7https://collections.mfa.org/objects/2989/drachm-of-kingdom-of-cappadocia-with-head-of-ariarathes-ix?ctx=4f3b275c-8b6f-4172-a68c-5671c14badfb&idx=6

1266. 3,96gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 901.
1267. 3,90gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 902.
1268. 3,82gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 903.
1269. 4,20gr. ?mm. Ashmolean M. SNG Ashmolean, no.1986.
1270. 4,10gr. ?mm. Ashmolean M. SNG Ashmolean, no.1987.
1271. 4,08gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, no.6311
1272. ?gr. 18mm. 13h The Moris Col. Heritage World Coin Auc.s - Monthly Auc. 61160, lot 97032
1273. 3,97gr. ?mm. Auktionshaus H. D. Rauch GmbH - E-Auc. 35, lot 109
1274. 4,16gr. 17mm. Savoca10th blue Auc.lot 760
1275. 4.07gr. 20mm. 12h Özcan kol. En.122. Aslan 2001,2-18,no.35 Kaman Definesi

AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta ΙΓ.
1276. 3,84gr. 17,2mm. 12h Krşh. M.En.32

AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta ΙΓ.
1277. 4,12gr. 18,7mm. 12h Krşh. M. En.63
1278. 4,32gr. 18mm. 11h Leu Numismatik Web Auc. 6 lot 317

AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta ΙΓ.
1279. 4,09gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6312

15. yıl

AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta IE
1280. 3,88gr. ?mm. Ashmolean M. SNG Ashmolean,1988.

AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta EI.
1281. 4,05gr. 18mm. 11h Kysr. M.En. 83/7
1282. 3,922gr. 18,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En. 9457

AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta EI
1283. 3,604gr. 19mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.650-1347

AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta EI.
1284. 4,30gr. 17,7mm. 12h Krşh. M.En.10.

AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta

1285. 3,78gr. 17,5mm. 12h Kysr. M.En.2014/152

AR drahmi

Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta monogram yarım.

1286. 4,12gr. 18,6mm. 12h Krşh. M. En.21

1287. 3,232gr. 17,2mm. 13h İstanbul Ark. M. En. 9458

AR drahmi

Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta IE

1288. 4,00gr. 18mm. Waddington col. Babelon 1898,415, no. 6906.

1289. 3,952gr. 18,2mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.762-1787

1290. 3,99gr. 17,1mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.762-1786

AR drahmi

Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta IE veya F?

1291. 4,21gr. 17mm. 12h Krşh. M.En.70

AR drahmi

Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta monogramın büyük kısmı dışarıda olduğundan okunmuyor.

1292. 4,12gr. 18,8mm. 12h Krşh. M.En.104

AR drahmi

Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta monogramın büyük kısmı dışarıda olduğundan okunmuyor.

1293. 4,12gr. 18,9mm. 12h Krşh. M.En.112

AR drahmi

Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta monogramın büyük kısmı dışarıda olduğundan okunmuyor.

1294. 4,05gr. 17,7mm. 12h Krşh. M.En.123.

AR drahmi

Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta monogram silik.

1295. 3,84gr. 17,8mm. 13h Mrd. M.En.847

1296. 4,00gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6310

AR drahmi

Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa

A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta monogram sikke dışında.

1297. 3,43gr. 17,8mm. 13h Mrd. M.En.3054

1298. 3,98gr. 17mm. F. Febrer col. Monnaies d'Antan - Auc. 25, lot 496, 18.02.2019
AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓[ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ] altta →[Ε]ΥΣ[ΕΒΟΥΣ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta altta monogramkısmı kırık.
1299. 3,2gr. 19mm. 12h Nevş M. En.9181
AR drahmi
Ö/Dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sağ boşlukta altta IE? (yarım monogram)
1300. 4,31gr. ?mm. 12h Auktionshaus H. D. Rauch GmbH - E-Auc. 35, lot 110

1.3.2.8. I. Ariobarzanes (MÖ 95-63)

Gümüş

Drahmi

1. yıl

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar.
1301. 4,02gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6314
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol içte altta A.
1302. 4,12gr. ?mm. 12h Danish National M. SNG Copenhagen, 909.
1303. 4,19gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6324

2. yıl

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol içte sağ içte E altta B.
1304. 4,13 gr. 18mm. 12 h Kysr. M. En.92/128
1305. 3,99gr. 18mm. SNG Fitzwilliam, 5415
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol iç boşlukta ΘE altta B.
1306. 3,95gr. 17mm. 13h Boston mfa collection erişim numarası1984.813[8]
1307. 3,90 gr. 19,2 mm. 13h Kysr. M. En.2367
1308. 3,54gr. 16,8mm. 13h Diyr. M.En.16.111.09
1309. 4,19gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 912.
1310. 4,06gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 913.
1311. 4,12gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 914.
1312. 4,09gr. ?mm. 13h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 915.
1313. 4,11gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 916.
1314. 4,08gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 917.
1315. 4,16gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 918.

8https://collections.mfa.org/objects/2991/drachm-of-kingdom-of-cappadocia-with-head-of-ariobarzanes-i?ctx=4f3b275c-8b6f-4172-a68c-5671c14badfb&idx=7

1316. 4,23gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 919.
1317. 4,13gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 920.
1318. 4,07gr. ?mm. 13h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 921.
1319. 4,05gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 922.
1320. 4,01gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 923.
1321. 4,17gr. ?mm. 11h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 924.
1322. 4,27gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 925.
1323. 4,03gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6315

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol içte sağ içte belirsiz monogram altta belirsiz monogram.
1324. 4,18gr. ?mm. 14h İstanbul 13458 Giresun Definesi Kleiner 1974, 3-25,no34.

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol içte sağ içte E altta B.
1325. 3,7gr. 16mm. Savoca 11th blue Auc.lot 859
1326. 4,021gr. 16,8mm. 14h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1794

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol içte sağ içte E altta B.
1327. 4,16gr. 18,6mm. 13h Krşh. M. En.134
1328. 4,00gr. 17,5mm. 12h Krşh. M. En.109
1329. 4,21gr. 17,5mm. 13h Krşh. M. En.114
1330. 4,09gr. 17,9mm. 12h Krşh. M. En.77
1331. 4,16gr. 18mm. 14h Krşh. M. En.81
1332. 4,21gr. 18mm. 12h Kysr. M.En.75/1010

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol içte sağ içte E altta B.
1333. 3,95 gr. 18mm. 13h Kysr. M.En.75/223

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol iç boşlukta T sağ içte E altta B.
1334. 4,09gr. 17,2mm. 13h Krşh. M. En.108
1335. 4,18gr. 17,6mm. 13h Krşh. M. En.57

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ lejantı sikke dışında kalmış. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol iç boşlukta T altta monogram sikke dışında kalmış.
1336. 3,71gr. 17,5mm. 12h Tkt. M.En.2328.6

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ lejantı sikke dışında kalmış. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol iç boşlukta altta B
1337. 4,20gr. ?mm. 11h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 910.
1338. 4,14gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 911.
1339. 4.09gr. 18mm. 12h Özcan kol. En.130. Aslan 2001,2-18,no.37 Kaman Definesi

3. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ lejantı sikke dışında kalmış. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol iç boşlukta T altta Γ.

1340. 4,16gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6317

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ lejantı sikke dışında kalmış. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol iç boşlukta sağ içte E altta Γ.

1341. 4,09gr. 18,5mm. 12h Krşh. M. En.62

1342. 4,05gr. 17mm. 13h Krşh. M. En.64

1343. 4,44 gr. 18mm. 12h Kysr. M.En.75/956

1344. 4,24gr. 18,8mm. 14h Krşh. M. En.53

1345. 4,17gr. ?mm. 13h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 926.

1346. 4,07gr. ?mm. BM BMC Cappadocia,39,no. 2, lev.VII-5.

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ lejantı sikke dışında kalmış. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol iç boşlukta sağ içte E altta Γ.

1347. 4,05gr. ?mm. Ashmolean M. SNG Ashmolean, 1989.

1348. 4,1gr. 17mm. 13h SNG Lockett Collection,no.3086

1349. 4.13gr. 18mm. 12h Özcan kol. En.129. Aslan 2001,2-18,no.39 Kaman Definesi

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte sağ içte M altta Γ.

1350. 4,15gr. 16,6mm. 13h Krşh. M.En.116

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte altta monogram çıkmamış.

1351. 4,25gr. 18mm. 13h Krşh. M. En.80

1352. 3,6gr. 18mm. 12h Lewis Collection, 1053

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta XE altta Γ.

1353. 4,18gr. 18,8mm. 14h Krşh. M. En.86

1354. 4,06gr. 18,6mm. 13h Krşh. M. En.118

1355. 4,09gr. ?mm. 13h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 927.

1356. 4,20gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6316

1357. 3,72gr. 19mm. 12h Özcan kol. En.132. Aslan 2001,2-18, no.38 Kaman Definesi

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta XEΛ altta Γ.

1358. 4,16gr. 19mm. 12h Krşh. M. En.52

1359. 3,65 gr. 18,5mm. 14h Kysr. M.En.2014/145

5. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol iç boşlukta T altta E

1360.	3,53gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 928.
1361.	4,03gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 929.
1362.	4,02gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 930.
1363.	3,86gr.	?mm.		Ashmolean M.	SNG Ashmolean,1990.

6. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol iç boşlukta TE sağ içte H alttaF(6.yıl)

1364.	3,53 gr.	18mm.	13^h	Kysr. M.En.72/50/12

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol iç boşlukta T altta

1365.	4,18gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 931.
1366.	4,28gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 932.
1367.	4,04gr.	?mm.	12^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 933.
1368.	4.09gr.	17mm.	12^h	Özcan kol. En.133.	Aslan 2001,2-18, .no.40 Kaman Definesi

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol iç boşlukta altta

1369.	?gr.	?mm.	12^h		Baldwin auc. 83 lot 4087

10. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. sağ içte E AlttaI(10.yıl)

1370.	4,04gr.	18mm.		Waddington col	Babelon 1898, 415, no 6907

11. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. AlttaIA(11.yıl)

1371.	4,14gr.	18,3mm.	13^h	Diyr. M.En.8.60.04	
1372.	4,09gr.	?mm.	13^h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 942.

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte altta AI.

1373.	4,02gr.	17mm.			Savoca16th blue Auc. lot 443
1374.	3,74gr.	18mm.			Savoca18th blue Auc.lot 420
1375.	3,849gr.	17,3mm.	12^h	İstanbul Ark. M. En. KD.1154-208	
1376.	3,666gr.	17mm.	12^h	İstanbul Ark. M. En. KD.879-22	

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol iç boşlukta sağ iç boşlukta altta yarım belirsiz monogram

1377.	3,96gr.	17mm.	12^h	Kysr. M.En.6420/14/2	
1378.	3,87gr.	18,5mm.	11^h		Cngcoins - Electronic Auc. 476, lot 128

1379. 3,668gr. 17mm. 13h İstanbul Ark. M. En. KD.960-73

13. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta AP altta ⅂Ⅱ.

1380. 4,04gr. 20mm. 13h Krşh. M. En.54
1381. 4,18 gr. 18,8mm. 12h Krşh. M. En.92
1382. 4,23gr. 20mm. 12h Krşh. M. En.94

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta 🜁altta ΙΓ.

1383. 4,13gr. 18,5mm. 12h Krşh. M. En.124
1384. 3,85gr. 17mm. Waddington Babelon 1898, 415, no. 6908

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl. kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta **AP** altta ΙΓ.

1385. 3,97gr. 17,5mm. 13h Boston mfa collection erişim numarası 1984.814 Boston[9]
1386. 4,27gr. 18mm. 14h Krşh. M. En.105
1387. 4,17gr. 19mm. 13h Krşh. M. En.11
1388. 3,98 gr. 19mm. 13h Kysr. M.En.71/156/1
1389. 4,12gr. 18,5mm. 12h Krşh. M. En.67
1390. 4,31gr. 18,6mm. 14h Krşh. M. En.1
1391. 4,31 gr. 17mm. 13h Kysr. M.En.79/240
1392. 3,82gr. 17,5mm. 14h MrdnM.En.832
1393. 3,63gr. ?mm. BM BMC Cappadocia,39,no. 6.; SNG Fitzwilliam, 5416.
1394. 4,45gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6319
1395. 4,29gr. ?mm. Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG - Auc. 341, lot 5019
1396. 4,53gr. 18mm. SNG Fitzwilliam, 5416
1397. 3,86gr. 17,5mm. 12h Özcan kol. En.134. Aslan 2001,2-18, no.42 Kaman Definesi
1398. 4.00gr. 18mm. 12h Özcan kol. En.135. Aslan 2001,2-18, no.43 Kaman Definesi
1399. 4,266gr. 19mm. 13h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1796
1400. 4,054gr. 18,1mm. 13h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1795
1401. 4,378gr. 18mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.802-30
1402. 4,174gr. 18mm. 13h İstanbul Ark. M. En. KD.98a-735

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta 🜁sağ iç boşlukta Θ altta ΙΓ.

1403. 3,98 gr. 17mm. 12h Kysr. M.En.76/403
1404. 3,82gr. 17,3mm. 12h Nğd. M.En.2004.61
1405. 4,17gr. 17mm. Savoca 1st blue Auc. London lot 462
1406. 3,72gr. 18mm. Savoca 1st blue Auc. London lot 454
1407. 4.29gr. 18mm. 12h Özcan kol. En.131. Aslan 2001,2-18, no.41 Kaman Definesi
1408. 3.97gr 18mm Savoca Numismatik GmbH & Co. KG - Online Auction 97 | Silver, Lot 17214 Mar 2021
1409. 3,859gr. 17,5mm. 14h İstanbul Ark. M. En. 9463
1410. 4,114gr. 17,5mm. 11h İstanbul Ark. M. En. 9462

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

9https://collections.mfa.org/objects/264338/drachm-of-kingdom-of-cappadocia-with-head-of-ariobarzanes-i?ctx=4f3b275c-8b6f-4172-a68c-5671c14badfb&idx=11

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta sağ iç boşlukta A altta IΓ.

1411.	4,00gr.	16,5mm.	12h	Kysr. M.En.4685	
1412.	3,94gr.	?mm.	13h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 934.
1413.	3,99gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 935.
1414.	3,91gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 936.
1415.	3,95gr.	17mm.	13h		obolos by nomos 14, 15.12.2019 WebAuc. lot 275
1416.	3,922gr	16,8mm.	13h	İstanbul Ark. M. En.KD.1957-2	

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta sağ iç boşlukta altta IΓ.

1417.	4,25gr.	18,4mm.	14h	Diyr. M.En.2.197.08	
1418.	3,88gr.	17mm.		Weber col.	Forrer 1926, lev. 283 no 7789

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta sağ iç boşlukta altta IΓ.

1419.	4,50 gr.	17mm.	14h	Kysr. M.En.77/455	
1420.	4,39gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 938.
1421.	4,00gr.	?mm.	12h	Danish National M.	Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 939.
1422.	3,87gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 940.

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta sağ iç boşlukta M altta IΓ

1423.	4,10gr.	?mm.	13h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 937.
1424.	3,70gr.	?mm.			Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG - Auc. 341, lot 5018

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta sağ iç boşlukta altta I(Γ?)

1425.	3,75gr.	17,2mm.	12h	Krşh. M.En.55	

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta altta IΓ?

1426.	4,10g	17,9mm.	13h	Krşh. M. En.2	
1427.	3,89gr.	16mm.			Savoca 13th blue Auc. lot 627

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol iç boşlukta sağ iç boşlukta Θ altta IΓ.

1428.	4,21gr.	17mm.	12h	Tkt. M. En.94.5.3	
1429.	3,83gr.	17,1mm.	12h	Nğd. M.En.2010.2464	
1430.	4,05gr.	16,5mm.	12h	Nğd. M.En.3.6.97	
1431.	4,00	17mm.		Waddington col.	Babelon 415,no.6912
1432.	3,81gr.	?mm.		Ashmolean M.	SNG Ashmolean, 1991.

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta sağ iç boşlukta silik monogram altta ΙΓ.
1433. 3.49 gr. 16,5mm. 12h Snp. M.En.En.1.5.75
1434. 3,16 17mm. Waddington col. Babelon 415, no.6911
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta sağ iç boşluk altta yarım belirsiz monogram.
1435. 3,68gr. 17,5mm. 12h Kysr. M.En.75/380
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta altta ΙΓ
1436. 4,18gr. 19mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.762-1792
1437. 3,875gr. 17,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.762-1830

14. yıl

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta sağ iç boşluk altta ΔΙ.
1438. 4,08gr. 17mm. Waddington col. Babelon 1898, no. 6915.
1439. 4,07gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6321
1440. 3,79gr. 18mm. SNG Fitzwilliam, 5417
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar.sol iç boşlukta alttaΙΔ
1441. 3,80gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6318
1442. 4,125gr. 16,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.1769-8
1443. 3,621gr. 17mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.98a-733
1444. 3,756gr. 16,3mm. 14h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1797
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kıralın adına çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta altta ΙΔ
1445. 4,135gr. 17,5mm. 14h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1800
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta monogram altta ΔΙ.
1446. 3,88 gr. 17mm. 12h Kony. M. En. 5971
1447. 3,77gr. ?mm. Ashmolean M. SNG Ashmolean, 1994.
1448. 4,044gr. 17mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1799
1449. 3,987gr. 18mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1798
1450. 3,49gr. 18mm. 12h Mrd. M.En.665
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte altta ΔΙ.
1451. 3,71gr. 18mm. 13h Kony. M. En. 8206

1452. 3,57gr. ?mm. Ashmolean M. SNG Ashmolean, 1993.
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta EP.
1453. 3,86gr. 17mm. 12h Mrd. M.En.666
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte altta ΙΛ.
1454. 4,01gr. 17,3mm. 14h Mrd. M.En.3055
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike. Sol iç boşlukta sağ iç boşlukta EP altta ΙΔ.
1455. 4,09gr. 17,5mm. 12h Kysr. M.En.2014/138
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta sağ iç boşlukta EP altta ΙΔ.
1456. 3,80gr. 19mm. 12h Kysr. M.En.75/373
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta ΔΙ altta ΙΛ.
1457. 3,84gr. 16,7mm. 12h Diyr. M.En.8.15.99

15. yıl

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar.sol iç boşlukta alttaIE
1458. 3,81gr. 16mm. Savoca14th blue Auc.lot 412
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta sağ iç boşlukta altta silikmonogram
1459. 4,00gr. 17mm. 12h Kysr. M.En.2301/2
1460. 3,45gr. ?mm. Ashmolean M. SNG Ashmolean,1992.
1461. 3,90gr. ?mm. 12h SNG Delepierre lev. 80, 2930
1462. 4,18gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6320
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta altta IE
1463. 3,75gr. 17,4mm. 12h Ngd. M.En.2010.2473 b. BMC Cappadocia,39,no. 11.
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol iç boşlukta altta IE.
1464. 3,76 gr. 18,1mm. 12h Ngd. M.En.2010.2465 b. BMC Cappadocia,39,no. 9.

16. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol iç boşlukta T sağ iç boşlukta Α altta ⊏.

1465. 3,95gr. 17,5mm. 12h Kysr. M.En.71/77/9

1466. 3,95gr. 18mm. Savoca 16th blue Auc. Lot 446

1467. 3,73 gr. 17mm. 12h Kysr. M.En.77/79

1468. 4,29gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6322

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda↓ solda↓ ve altta → silik lejant Athena kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar.

1469. 3,80gr. 18mm. 13h Elzğ. M. 78/s1-1

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol iç boşlukta T altta ⊏.

1470. 4,41gr. 19mm. 13h obolos by nomos 10, 30.06.2018 WebAuc.lot 216

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol iç boşlukta Α sağ iç boşlukta Μ alttaI⅂?

1471. 3,80gr. 17,7mm. 12h Diyr. M.En.16.115.09

1472. 3,93gr. 17mm. Waddington col. Babelon 1898,no. 6921.

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte silik monogram altta silik[I⅂ veya IE?].

1473. 3,7gr. 18mm. 12h Mrd. M.En.53

17. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte Αaltta IZ

1474. 4,24 gr. 15mm. 12h Savoca 12th blue Auc.lot 683

18.yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda silik [↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ] solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Altta IH

1475. 3,89gr. 17mm. 13h Mrd. M.En.2694

20. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol iç boşlukta Α alttaK(20.yıl)

1476. 3,71 gr. 17mm. Waddington col. Babelon 1898,no. 6922.

21. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol iç boşlukta alttaKA

1477.	3,88 gr.	18,2mm.	12h	Ngd. M. En. 2012-25	
1478.	3,93gr.	?mm.	12h		SNG von Aulock, 6323
1479.	4,25gr.	?mm.			Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG - Auc. 341, lot 5020
1480.	3,509gr.	18,5mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1804	

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol iç boşlukta alttaKA

1481.	4,10gr.	18,5mm.	12h	Ngd. M.En.2010.2463	
1482.	3,91gr.	20mm.	12h	KoçEn.8	
1483.	3,63 gr.	18,5mm.	13h	Kysr. M.En.1191	
1484.	4,04gr.	17mm.		Waddington col.	Babelon 1898,no. 6923.
1485.	4,12gr.	18mm.	12h	Fitzwilliam M.	SNG McClean Collection, 9206 lev.333-8.
1486.	4,22gr.	?mm.			Auktionshaus H. D. Rauch GmbH - E-Auc. 35, lot 112
1487.	3,67gr.	17mm.	12h		SNG Blackburn Museum, 1031

22. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol iç boşlukta altta KB

1488.	3,83gr.	18mm.	12h	Tkt. M. En.82.4.3	
1489.	4,00gr.	?mm.			BMC Cappadocia,39,no. 12. ; SNG Fitzwilliam, no.5418.
1490.	3,96 gr.	18mm.	12h	Münzkabinett	smb.M.[10] Berlin Devlet Müzeleri
1491.	4,15gr.	18mm.		Waddington col.	Babelon 1898,kat. no. 6924.
1492.	4,22gr.	?mm.	12h	Danish National M.	SNG Copenhagen, 941.
1493.	3,59gr.	?mm.	12h	Erkki Keckman col.	SNG Finland lev. 31, 799
1494.	4,12gr.	?mm.			Auktionshaus H. D. Rauch GmbH - E-Auc. 35, lot 113
1495.	3,997gr	18mm.	13h	İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1803	
1496.	4,204gr	18,2mm.	14h	İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1802	
1497.	4,132gr	18,3mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1801	
1498.	4,28gr.	19mm.		Fitzwilliam M.	SNG Fitzwilliam, 5418

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ çift darb altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol içte silik monogram altta silik KB?

1499.	3,74 gr.	18,5mm.	12h	Kysr. M.En.72/55/2

24. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol iç boşlukta altta KΔ

1500.	4,16g	17mm.	12h		Savoca 3rd blue Auc. lot 345
1501.	3,99gr.	17mm.	13h	İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1825	

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. sol içte altta KΔ

1502.	3,84 gr.	16,5mm.	12h	Kysr. M.En.72/121/20	
1503.	3,83gr.	?mm.			BMC Cappadocia,39,no.13.

10https://smb.museum-digital.de/index.php?t=objekt&oges=181526

1504. 4,10gr. 18mm. 12h Özkan Kol. En.553

25. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. sol içte altta KE 25. yıl

1505. 4,06gr. 18mm. 13h Kysr. M.En.75/549

1506. 3,90gr. ?mm. BMC Cappadocia,39,no. 14.

1507. 3,97gr. 17mm. Waddington col. Babelon 1898,no.6925

1508. 4,36gr. ?mm. Ashmolean M. SNG Ashmolean, 1996.

1509. 4,36gr. ?mm. Auktionshaus H. D. Rauch GmbH - E-Auc. 35, lot 114

1510. 4,1gr. 18mm. 13h Willemart col. En. PMS 445 Tekin 2009,no 44

26. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. sol içte altta K 26.yıl

1511. 3,81 gr. 18mm. 13h Kysr. M. En.2014/137

1512. 3,19gr. 16mm. 12h Özkan Kol. En.552

1513. 3,84gr. 17,5mm. 12h Elzğ. M.69/s.9-52 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.

1514. 4,13gr. 16,5mm. 13h Elzğ. M.69/s.9-58 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.

1515. 4,14gr. 17,5mm. 13h Elzğ. M. 69/s.9-41 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.

1516. 3,82gr. 18mm. 12h Snp. M.En.1.6.2014

1517. 4,20gr. ?mm. 12h Erkki Keckman col. SNG Finland lev. 31,800

1518. 3,86gr. 18mm. Savoca 16th blue Auc. lot 444

1519. 4,1gr 17mm 12h Tire M. En.2003-650. Tekin 2008, 1137-1142,no.1.

1520. 3,760gr 16,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1806

1521. 3,386gr 17,2mm. 14h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1805

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte altta K[ ].

1522. 3,76gr. 16,4mm. 13h Kony. M. En. 53/2

1523. 3,98 17mm. Waddington col. Babelon 1898,no 6926.

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte .

1524. 3,37gr. 17,5mm. 13h Nğd. M. En. 2004.53

1525. 3,89gr. 17,6mm. 11h Nğd. M.En.2010.2466

1526. 4,10gr. 17mm. 12h Cngcoins - Electronic Auc. 476, lot 129

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte .

1527. 3,43gr. 17,6mm. 11h SNG Fitzwilliam, 5419

27. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol içte altta ZK

1528. 3,89gr. 18mm. 14h Elzğ. M. 69/s.9-37 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.

1529. 3,83gr. 16mm. 12h Mrd. M. En. 409

1530. 3,86gr. 16,5mm. 12h Snp. M.En.1.4.014
1531. 4,148gr 16,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.650-1349
1532. 4,007gr 17,5mm. 14h İstanbul Ark. M. En. KD.944-11
1533. 4,046gr. 18,7mm. 12h İstanbul Ark. M. En. 9476
1534. 4,01gr. 17mm. 12h İstanbul Ark. M. En. 9478
1535. 3,307gr 16mm. 13h İstanbul Ark. M. En. 9479
1536. 4,133gr 16,5mm. 13h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1807

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol içte belirsiz monogramaltta ZK

1537. 4,34gr. 17mm. 13h Elzğ. M. 69/s.9-38 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1538. 3,89gr. 16mm. 13h Elzğ. M.69/s.9-55 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1539. 3,89gr. 17mm. Waddington col. Babelon 1898,no.6927.

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralınadına çelenk sunar. Sol içte altta ZK.

1540. 3,89gr. 19mm. 12h Mrd. M.En.437

28.yıl

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol içte altta KH

1541. 4,19gr. 17mm. 12h Elzğ. M. 69/S . 9.57 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1542. 3,847gr 16,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En. 9474
1543. 3,478gr 17,3mm. 13h İstanbul Ark. M. En. 9472
1544. 4 gr 16mm 11h Tire M. En.2003-635. Tekin 2008, 1137-1142,no.2.
1545. 3,7gr 17mm 12h Tire M. En.2003-646.Tekin 2008, 1137-1142,no.3.
1546. 4,1gr 17mm 11h Tire M. En.2003-647.Tekin 2008, 1137-1142,no.4.

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol içte altta KH

1547. 3,84gr. 16mm. 12h Kysr. M.En.2014/ 139
1548. 3,44gr. ?mm. 12h Ashmolean M. SNG Ashmolean,1998.
1549. 4,13gr. 16,5mm. 12h Fitzwilliam M. McClean Collection, 9207 lev.333-9.

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol içte altta KH

1550. 4,11gr. ?mm. Auktionshaus H. D. Rauch GmbH - E-Auc. 35, lot 115
1551. 4,11gr. 16mm. Savoca15th blue Auc. - session 1lot 735
1552. 4,144gr. 17,5mm. 13h İstanbul Ark. M. En. KD.98a-732
1553. 4,243gr. 17mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1808
1554. 3,753gr. 17,9mm. 14h İstanbul Ark. M. En. 9473
1555. 4,23gr. 17,1mm. 12h İstanbul Ark. M. En. 9471
1556. ?gr. 17mm. Samsun M. En 2.3.1998

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol içte altta KH

1557. 3,95gr. 16mm. 12h Kysr. M.En.2014/285

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte altta KH
1558. 3,84 gr. 18mm. 12h Kysr. M.En.2000/571
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta belirsiz monogram altta KH
1559. 3,21 gr. 16mm. 12h Kysr. M.En.74/316
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta altta KH
1560. 4,06gr. 15,7mm. 12h Mrd. M.En.781
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta silik [ΔΘ?] altta HK.
1561. 4,12gr. 17,6mm. 12h Kony. M. En. 5983
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta altta KH
1562. 3,85gr. 16,4mm. 12h Kony. M. En. 7684
1563. 3,90gr. 17mm. 12h Elzğ. M. 69/s.9-31 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓[ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ] lejant sikke dışında kalmış altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike. Sol içte altta KH
1564. 3,85gr. 16,6mm. 12h Kony. M. En. 6111
1565. 4,11gr. 17mm. Waddington col. Babelon 1898,no.6928.
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte altta KH?
1566. 3,85 gr. 17,3mm. 12h Kony. M. En. 52/3
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte altta KH
1567. 4,11gr. 15,5mm. 12h Kysr. M.En.6345/2
1568. 4,36gr. 16mm. 12h Elzğ. M. 69/s.9-26 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1569. 4,17gr. 16,5mm. 12h Mrd. M.En.669
1570. 3,90 15mm. 12h Nevş. M. En.8595
1571. 4,20gr. 17mm. 12h Nevş. M. En.8921
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte altta KH
1572. 4,24 gr. 17mm. 12h Kysr. M.En.71/74/2
1573. 4,448gr. 19,1mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.650-1353

1574. 4,02gr. 16,5mm. 13h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1809
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte altta FH (28. yıl)[11]
1575. 3,68 gr. 17mm. 12h Kysr. M.En.74/473

29. yıl

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol içte altta HKveyaΘK
1576. 4,16gr. 18,5mm. 12h Kysr. M.En.5717
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol içte altta HK veya
1577. 3,46gr. 16mm. 12h Elzğ. M.69/s.9-32 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kıralın adına çelenk sunar. Sol içte altta KΘ
1578. 3,8 gr. 17mm. 12h Mrd. M.En.110
1579. 4,290gr. 16,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1815
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kıralın adına çelenk sunar. Sol içte altta ΘK
1580. 3,74gr. 16mm. 12h Kysr. M.En.5682
1581. 4,14gr. ?mm. BMC Cappadocia,40,no. 16.
1582. 3,77gr. 17mm. Waddington col. Babelon 1898,no.6929
1583. 3,95gr. 17mm. 12h SNG Newcastle Antiquaries soc., 547
1584. 3,986gr. 16,3mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD1769-9
1585. 3,802gr. 16,5mm. 13h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1814
1586. 4,025gr. 19,4mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1813
1587. 4,317gr. 17,2mm. 14h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1812
1588. 3,91gr. 16mm. 12h Elzğ. M. 75/s-6-19
1589. 4,14gr. ?mm. 12h BMC Cappadocia,39,no.16.
1590. 3,81gr. ?mm. 12h Ashmolean M. SNG Ashmolean, 2004.
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte altta KΘ.
1591. 3,95gr. 16,5mm. 12h Mrd. M.En.3027
1592. 4,1gr 17mm 12h Tire M. En. 2003.652. Tekin 2008, 1137-1142,no.6.
1593. 4,4gr 16mm 12h Tire M. En. 2003.639. Tekin 2008, 1137-1142,no.7.
1594. 4,2gr 17mm 12h Tire M. En. 2003.651. Tekin 2008, 1137-1142,no.9.

11 FH (28.yıl) kappa harfi f gibi görünüyor. Hasan Malay, Epigrafi, Ege Üniversitesi basımevi, İzmir,1987,9. F ile K harfinin bölgelerdeki yazım şekilleri verilmiştir. Buradan Fnin aslında K olduğunu görebiliriz.

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kıralın adına çelenk sunar. Sol içte altta [?]K (20+?.yıl)
1595. 4,14gr. ?mm. 12h Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG - Auc. 341, lot 5021
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte altta ΘK.
1596. 4,10gr. ?mm. 12h Ashmolean M. SNG Ashmolean, 2003.
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol içte altta ΘK .
1597. 4,25gr. Ashmolean M. SNG Ashmolean, 2005.
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol içte altta ΘK.
1598. 3,83gr. ?mm. Ashmolean M. SNG Ashmolean, 2006.
1599. 4,1gr 17mm 11h Tire M. En. 2003.637. Tekin 2008, 1137-1142,no.5.
1600. 4.1gr 18mm 12h Tire M. En. 2003.653. Tekin 2008, 1137-1142,no.8.
1601. 3,611gr. 16,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1811
1602. 4,246gr. 17,5mm. 13h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1810
1603. 3,234gr. 17mm. 13h İstanbul Ark. M. En. 9466
1604. 3,564gr. 16,5mm. 13h İstanbul Ark. M. En. 9465

30. yıl

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol içte
1605. 4,12gr. ?mm. Auktionshaus H. D. Rauch GmbH - E-Auc. 35, lot 111
1606. 4,2gr 17mm 12h Tire M. En. 2003.640. Tekin 2008, 1137-1142,no.12.
1607. 4,06gr 17,4mm 12 Yozgat M. En.824
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta A.
1608. 4,013gr. 16,1mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.1535-15
1609. 3,89gr. 16mm. 13h İstanbul Ark. M. En. KD.762-1827
1610. 3,68gr. 17mm. 13h İstanbul Ark. M. En. KD.762-1826
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol içte .
1611. 3,44gr. 16,5mm. 13h Kysr. M.En.81/361
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa tanrıçaya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta A.
1612. 4,03 gr. 16mm. 12h Kysr. M.En.2000/528
AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol içte A

1613. 3,72gr. 17,8mm. 12h Diyr. M.En.2.200.08
1614. 2,52gr. 19mm. 12h Amsy. M. En. 81.10.59 İreland 2000,kat. no.1776
1615. 3,86gr. 17,4mm. 13h Diyr. M.En.2.201.08

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adını taçlandırır. Sol içte A

1616. 3,20gr. 17mm. 12h Diyr. M.En.2.209.08
1617. 4,01gr. 17,5mm. 12h Fitzwilliam M. McClean Collection, no.9210 lev.333-12.
1618. 3,9gr 17mm 12h Tire M. En. 2003.658. Tekin 2008, 1137-1142,no.10.
1619. 3,8gr 17mm 12h Tire M. En. 2003.643. Tekin 2008, 1137-1142,no.11.
1620. 4gr 16mm 12h Tire M. En. 2003.638. Tekin 2008, 1137-1142,no.13.
1621. 4,19gr. 17,6mm. 13h İstanbul Ark. M. En. KD.1894-9

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟ[ΒΑΡΖΑΝΟΥ] altta →silik[ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol içte A monogram ve Nike çift darbın etkisiyle iki defa tekrar eder.

1622. 3,93gr. 18,7mm. 12h Diyr. M.En.2.217.08
1623. 3,08gr. 16mm. 12h Diyr. M.En.9.16.08

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda↓ solda↓ ve altta → silik lejand Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike Sol içte ve altta belirsiz monogram.

1624. 4,20gr. 17mm. 12h Elzğ. M.69/s.9-6-a Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol içte A.

1625. 4.04gr. 18mm. 12h Elzğ. M. 69/s.9-6-b Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1626. 3,84gr. 16,5mm. 13h Elzğ. M. 69/s.9-14 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol içte A altta belirsiz monogram Λ?

1627. 3,93gr. 16,5mm. 13h Kysr. M.En.87/30
1628. 3,36gr. 16mm. 12h Fitzwilliam M. McClean Collection, 9208 lev.333-10
1629. 3,83gr. 17mm. 12h Fitzwilliam M. McClean Collection, 9209lev.333-11

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol içte A altta Λ.

1630. 3,64gr. 17,5mm. 12h Elzğ. M. 69/s.9-19 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1631. 3,697gr 18,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1824

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk. Sol içte A.

1632. 4,28gr. 20mm. 13h Elzğ. M.69/s.9-28 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol içte 𐡀 altta monogram silik.

1633. 3,34gr. 17mm. 12h Elzğ. M. 69/s.9-35 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1634. 3, 868gr. 17,2mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.98a737
1635. 3,234gr. 16,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.98a-734

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda [↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ] ve altta [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] lejantları sikke dışında kalmış Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte 𐡀.

1636. 4,04gr. 18mm. 12h Elzğ. M.69/s.9-39 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda [↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ] ve altta [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] lejantları sikke dışında kalmış Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte 𐡀 altta Λ .

1637. 3,61gr. 20mm. 12h Elzğ. M. 69/s.9-42 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1638. 3,31gr. 16mm. 12h Kysr. M.En.2007/165

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda [↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ] ve altta [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] lejantları sikke dışında kalmış. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralınadına çelenk sunar. Sol içte 𐡀

1639. 3,75gr. 17mm. 12h Elzğ. M.69/s.9-54 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1640. 4,21gr. 17mm. 12h Elzğ. M.69/s.9-59 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1641. 4,08gr. 18mm. 13h Elzğ. M.69/s.9-60 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1642. 3,04gr. 16,6mm. 14h Ürgp. M.En.441
1643. 3,80gr. 18,8mm. 12h Kony. M. En. 52/1 Atak 1980, 180 fig. 1706.
1644. 3,40gr. 17,7mm. 13h Kony. M. En. 52/2
1645. 3,68gr. 16,5mm. 12h Kony. M. En. 1588
1646. 3,58 gr. 17mm. 12h Kony. M. En. 2251

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte 𐡀 altta Λ.

1647. 3,71 gr. 17mm. 14h Kony. M. En. 1952

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike. Sol içte 𐡀 altta silik yarım monogram.

1648. 3,95 gr. 17,5mm. 14h Kony. M.En. 6110

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike. Sol içte 𐡀 altta Λ.

1649. 3,72gr. 13mm. 13h Mrd. M.En.288

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → silik [ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte 𐡀.

1650. 3,90 gr. 17mm. 12h Mrd. M.En.668
1651. 4,22 gr. 20mm. 12h Nğd. M.En.2010.2467
1652. 4,19 gr. 17,7mm. 12h Nğd. M.En.2010.2468
1653. 3,08gr. 17,8mm. 12h Nğd. M.En.2010.2469
1654. 4,02gr. 18,6mm. 12h Nğd. M.En.2010.2470

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Tanrıça Athena'ya çelenk sunar. Sol içte altta monogram belirsiz.
1655. 3,31gr. 17mm. 12h Nğd. M.En.2010.2471
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte altta Λ.
1656. 3,86gr. 17,8mm. 12h Nğd. M.En.2010.2472
1657. 4,07gr. ?mm. 12h SNG Blackburn Museum,1032
1658. 3,95gr. 17mm. 12h SNG Newcastle Antiquaries soc., 547
1659. 3,99gr. 18mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.650-1350
1660. 4,17gr. ?mm. Auktionshaus H. D. Rauch GmbH - E-Auc. 35, lot 116
1661. 3,897gr. 18mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1823
1662. 3,989gr. 16mm. 13h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1822
1663. 3,698gr. 19mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1820
1664. 3,475gr. 17mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1816
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte altta Λ.
1665. 3,71 gr. 17mm. 12h Kysr. M.En. 2014/140
1666. 3,90gr. 16,5mm. 12h Uluer En.1765
1667. 4,17gr. 17,5mm. 13h Elzğ. M. 69/s.9-27 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1668. 3,74gr. 16mm. 12h Elzğ. M. 69/s.9-33 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1669. 3,99 gr. 17,5mm. 12h Elzğ. M.69/s.9-51 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1670. 4,41gr. 16mm. 12h Elzğ. M.69/s.9-53 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1671. 4,29gr. 17,5mm. 12h Elzğ. M.69/s.9-47 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1672. 3,61gr. 17,5mm. 12h Elzğ. M.69/s.9-23 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1673. 4,171gr 17,8mm. 13h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1821
1674. 3,813gr 17mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1819
1675. 3,939gr 18,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1818
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte altta Λ.
1676. 3,72gr. 17mm. 12h Mrd. M.En.288
1677. 4,17gr. 18mm. 12h obolos by nomos 6, 20 November 2016 WebAuc. lot 589
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓[Β]ΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓[ΑΡΙΟ]ΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte altta Λ
1678. 3,86gr. 16,4mm. 12h Nğd. M.En.2010.2475
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralınadına çelenk sunar. Sol içte altta Λ ve belirsiz harf.
1679. 3,78gr. 16,9mm. 12h Nğd. M.En.2010.2474

31.yıl

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralınadına çelenk sunar. Sol içte altta ΛΑ

1680.	3,87gr.	19mm.	12^h	Elzğ. M. 69/s.9-43	Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.; b. BMC Cappadocia,39,no. 22.
1681.	4,59gr.	?mm.			SNG Copehagen, Nat Mus. 34 no.157.; Sheedy 1992/93, 143-160, lev.40, no. 89
1682.	4,26gr.	17mm.		Weber col.	Forrer 1926, lev. 283, no. 7787
1683.	4,21	17mm.		Weber col.	Forrer 1926, lev. 283, no. 7788
1684.	4,19gr.	17mm.	12^h		obolos by nomos 10, 30. June 2018 WebAuc. lot 217
1685.	3,50gr.	18mm.	12^h		obolos by nomos 9, 25. March 2018 WebAuc. lot 654
1686.	4,162gr	18,5mm.	13^h	İstanbul Ark. M. En. 9475	

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralınadına çelenk sunar. Sol içte .

1687.	3,95gr.	16,5mm.	11^h	Kysr. M.En.6225	
1688.	3.96 gr.	16mm.	13^h		obolos by nomos 9, 25. March 2018 WebAuc. lot 655
1689.	3,31gr.	17,5mm.	12^h	Kysr. M.En.75/379	
1690.	4,00 gr.	18mm.	11^h	Kysr. M.En.75/583	
1691.	3,53 gr.	17mm.	12^h	Kysr. M.En.75/786	
1692.	4,20gr.	17mm.	11^h	Kysr. M.En.75/1024	
1693.	4,13gr.	16,5mm.	12^h	Kysr. M.En.76/189	
1694.	3,70 gr.	16mm.	12^h	Kysr. M.En.2000/355	
1695.	3,73 gr.	17,5mm.	11^h	Kysr. M.En.2009/239	
1696.	3,78gr.	17,5mm.	12^h	Kysr. M.En.2013/1166	
1697.	3,68gr.	16mm.	12^h	Kysr. M.En.2014/132	
1698.	3,53gr.	16mm.	12^h	Kysr. M.En.2014/134	
1699.	4,11 gr.	18mm.	12^h	Kysr. M.En.2014/ 136	
1700.	4,06gr.	18mm.	12^h	Kysr. M.En.2014/146	
1701.	3,47 gr.	27mm.	12^h	Kysr. M.En.2014/150	
1702.	3,65gr.	17mm.	13^h	İstanbul Ark. M. En. 9464	
1703.	4,1gr	17mm	12^h	Tire M. En. 2003.641.	Tekin 2008, 1137-1142,no.17.
1704.	3,9gr	19mm	12^h	Tire M. En. 2003.648.	Tekin 2008, 1137-1142,no.20.

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte .

1705.	3,98gr.	17mm.	12^h	Kysr. M.En.6420/14/1	
1706.	3,8gr	19mm	12^h	Tire M. En. 2003.656.	Tekin 2008, 1137-1142,no.19.

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralınadına çelenk sunar. Sol içte altta ΛΑ.

1707.	3,82 gr.	16,5mm.	12^h	Kysr. M.En.71/121/5	
1708.	4,14gr.	?mm.		BM	BMC Cappadocia,39,no.22.
1709.	4,26gr.	17mm.	12^h	Weber col.	Forrer 1926, lev. 283 no 7787.; BMC Cappadocia,39,no.22.
1710.	4,50gr.	17mm.	13^h		obolos by nomos 8, 2 December 2017 WebAuc. lot 324
1711.	3,57gr.	18,2mm.	13^h	İstanbul Ark. M. En. KD.762-1828	
1712.	3,81gr.	16,6mm.	12^h	Isparta Müzesi En. 2860	

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralınadına çelenk sunar. Sol içte .

1713.	3,53gr.	17,8mm.	13^h	Nğd. M.En.2010.2476	
1714.	3,929gr.	17mm.	13^h	İstanbul Ark. M. En. KD.98a-731	
1715.	4,4gr	17mm	12^h	Tire M. En. 2003.636.	Tekin 2008, 1137-1142,no.16.

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte .

1716.	4,30gr.	15,8mm.	13h	Diyr. M.En.9.2.99	
1717.	3,48gr.	17,5mm.	14h	Diyr. M.En.9.3.99	
1718.	4,01gr.	17,5mm.	12h	Elzğ. M. 69/s.9-44	Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1719.	4,08gr.	16,5mm.	13h	Elzğ. M. 69/s.9-65a	Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1720.	3,25gr.	16mm.	14h	Elzğ. M. 80/s-1-2	
1721.	4,18 gr.	16,7mm.	13h	Kony. M. En. 53/3	
1722.	4,20gr.	15,5mm.	12h	Kony. M. En. 5980	
1723.	3,91gr.	16mm.	12h	Mrd. M.En.446	
1724.	3,23gr.	16mm.	12h	Mrd. M.En.441	
1725.	4,07gr.	16mm.	12h	Nğd. M.En.2004.60	
1726.	4,11gr.	15mm.	12h	Kysr. M.En.72/68/22	
1727.	4,00 gr.	17mm.	13h	Mrd. M.En.28	
1728.	4,1gr	17mm	12h	Tire M. En. 2003.654.	Tekin 2008, 1137-1142,no.14.
1729.	4,4gr	18mm	12h	Tire M. En. 2003.655.	Tekin 2008, 1137-1142,no.15.
1730.	3,4gr	16mm	12h	Tire M. En. 2003.649.	Tekin 2008, 1137-1142,no.21.
1731.	4,07gr.	?mm.		Ashmolean M.	SNG Ashmolean, 1997.
1732.	3,82gr.	18mm.	12h		Lewis Collection,1052
1733.	3,738gr	16,5mm.	13h	İstanbul Ark. M. En. KD.1154-207	

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte .

1734.	3,81 gr.	15mm.	12h	Kysr. M.En.74/1116	
1735.	3,89gr.	15mm.	12h	Kysr. M.En.2007/172	
1736.	4,45 gr.	17mm.	12h	Kysr. M.En.2009/245	
1737.	4,03gr.	16,5mm.	12h	Kysr. M.En.2014/41	
1738.	4,00gr.	?mm.	12h	Ashmolean M.	SNG Ashmolean, 2000.
1739.	3,93gr.	?mm.	12h	Ashmolean M.	SNG Ashmolean, 2001.
1740.	4,02gr.	?mm.	12h	Ashmolean M.	SNG Ashmolean, 2002.
1741.	4,057gr.	17,7mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. KD.98a-736	

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte .

1742.	3,93 gr.	17mm.	12h	Güray Müze En.24	
1743.	3,19gr.		12h	Ashmolean M.	SNG Ashmolean, 1999.
1744.	4,03gr.	15mm.			Savoca11th blue Auc.lot 858

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte altta monogram okunaksız.

1745.	2,94gr.	18mm.	12h	Diyr. M.En.2.206.08
1746.	3,38 gr.	15mm.	13h	Nevş M. En.7221

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte altta Λ.

1747.	4,11gr.	17mm.	13h	Elzğ. M. 69/s.9-40	Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1748.	3,90gr.	17,5mm.	12h	Nevş M. En.6493	
1749.	3,50gr.	17mm.		Waddington col.	Babelon 1898,no.6930
1750.	4,378gr	16mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. KD. 762-1817	

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike. Sol içte ⩚.

1751. 4,00 gr. 16,5mm. 12h Nevş M. En.5955

1752. 4,3gr 17mm 12h Tire M. En. 2003.642. Tekin 2008, 1137-1142,no.18.

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte belirsiz monogram.

1753. 3,38gr. 17,5mm. 13h Nevş M. En.7612

32.yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ⩛ altta ΒΛ.

1754. 3,99gr. 17,5mm. 13h Kysr. M.En. 2014/149

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ⩚ altta ΒΛ .

1755. 3,71gr. 16mm. 13h Savoca 9th blue Auc. Lot 605

1756. 3,85gr. ?mm. Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG Spring Auc. Sale 2015 lot 7266

1757. 4,01gr. 17,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.762-1829

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte ⩓.

1758. 4,00gr. 16mm. 12h Kysr. M.En.82/955

1759. 3,923 17,2mm. 13h İstanbul Ark. M. En. KD.650-1352

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte ⩙ altta monogram silik.

1760. 3,81 gr. 17mm. 13h Nğd. M.En.28.5.98

1761. 3,31gr. 17,2mm. 12h Mrd. M.En.2812

1762. 3,54gr. 18mm. 11h Mrd. M.En.663

1763. 3,9gr 17mm 12h Tire M. En. 2003.644. Tekin 2008, 1137-1142,no.22.

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte ⩙ altta Λ.

1764. 4,112gr. 17mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD. 650-1348

1765. 3,947gr. 19,5mm. 14h İstanbul Ark. M. En. 9468

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ⩚ altta silik monogram

1766. 3,90 gr. 17mm. 13h Mrd. M.En.1113

1767. 3,42gr. 17mm. 13h Mrd. M.En.3056

1768. 3,54gr. 17,5mm. 12h Mrd. M.En.2598

1769. 3,85gr. 15,6mm. 13h Mrd. M.En.860

1770. 3,54 gr. 18,2mm. 12h Mrd. M.En.858

1771. 3,90 gr. 17mm. 12h Mrd. M.En.668

1772. 3,961gr. 19,3mm. 13h İstanbul Ark. M. En.KD. 650-1351

1773. 3,868gr. 18,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En. 9470
1774. 4,203gr. 16,5mm. 14h İstanbul Ark. M. En. 9469
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte .
1775. 3,29gr. 16mm. 12h Mrd. M.En.442

33. yıl

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte altta ΛΓ.
1776. 3,82gr. 17,5mm. 12h Mrd. M.En.438
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte altta ΛΑ?
1777. 3,91 gr. 16mm. 12h Mrd. M.En.445
1778. 3,80 gr. 16,7mm. 12h Kony. M. En. 7990
1779. 4,06 19mm. Waddington col. Babelon 1898,kat. no. 6931.
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte silik monogram.
1780. 3,83gr. 16,7mm. 12h Kony. M. En. 7976
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte .
1781. 3,64 gr. 17,5mm. 13h Kony. M. En. 5982
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte .
1782. 3,81gr. 16,5mm. 12h Krşh. M. En.2008-49
1783. 3,59gr. 16,2mm. 12h Çorum M. En. 5-13-91
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte .
1784. 3,60 gr. 18,1mm. 13h Kony. M. En. 8341
1785. 4,17gr. 20mm. 13h Elzğ. M.69/s.9-56 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1786. 3,63gr. 18,6mm. 12h Çorum M. En. 27-6-81
1787. 3,32gr. 17,6mm. 11h Çorum M. En. 27-8-81
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte .
1788. 2,95gr. 17,6mm. 14h Krşh. M. En.7-2-92
1789. 3,84gr. 16,7mm. 14h Krşh. M. En.90-853
1790. 3,12gr. 18mm. 12h Amsy. M. En. 84.5.7 İreland 2000, 42,no. 1777.
1791. 3,99gr. ?mm. 12h Ashmolean M. SNG Ashmolean, 2009.

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte .
1792. 3,99gr. 19mm. 12h Elzğ. M.69/s.9-65-b Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte altta Λ.
1793. 3,63gr. 17,5mm. 12h Elzğ. M.69/s.9-63 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte
1794. 4,38gr. 17,5mm. 12h Elzğ. M.69/s.9-46 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1795. 4,12gr. 18mm. 12h Elzğ. M. 69/s.9-29 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1796. 4.17gr. 16mm. 12h Amsy. M. En. 76.21.1 İreland 2000, 42,no. 1775
1797. 3,87gr. 16,5mm. 11h Elzğ. M. 69/s.9-25 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1798. 4,12gr. 16mm. 12h Elzğ. M.69/s.9-24 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1799. 4,09gr. 12h Ashmolean M. SNG Ashmolean, 2008.
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte .
1800. 3,77 gr. 16,3mm. 13h Kony. M. En. 7928
1801. 4,10gr. 17mm. 14h Elzğ. M. 69/s.9-36 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta silik monogram sağ iç boşlukta altta Λ.
1802. 3,85gr. 16mm. 12h Kysr. M.En.75/370
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte altta Λ.
1803. 3,84gr. 16,5mm. 13h Elzğ. M.69/s.9-21 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte altta yarım monogram.
1804. 4,16gr. 16mm. 12h Elzğ. M. 69/s.9-22 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1805. 3,7gr. 16,2mm. 14h İstanbul Ark. M. En. 9467
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta silik [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte silik monogram.
1806. 4,08 gr. 17mm. 11h Elzğ. M. 69/s.9-30 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1807. 3,98gr. 16mm. 12h Amsy. M. En. 78.18.2 İreland 2000, 42,no. 1778
1808. 3,86gr. 17mm. 12h Amsy. M. En. 78.18.3 İreland 2000, 42,no. 1779
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte ᛗ.

1809. 4,35gr. 16mm. 13h Elzğ. M. 69/s.9-34 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1810. 4,14gr. 17mm. 12h Elzğ. M. 69/s.9-45 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.
1811. 3,88gr. 12h Ashmolean M. SNG Ashmolean, 2007.
1812. 3,77gr. 17,5mm. 13h İstanbul Ark. M. En. KD.490-748

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte ᛗ altta Λ.

1813. 4,14gr. 18mm. 12h Elzğ. M.69/s.9-64 Aşvan Höyüğü Kazısı; McNicoll 1973, 181-186.

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte ᛗ.

1814. 4,21gr. 17mm. 12h Elzğ. M. 72/s-10-12

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda sikke dışında kalmış [↓APIOBAPZANOY] altta sikke dışında kalmış [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar.

1815. 3,22gr. 16mm. 12h Elzğ. M. 76/s-5-35

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte ᛗ sağ iç boşlukta EP altta ΔI.

1816. 3,81gr. 17mm. 14h Krşh. M. En.2015-667

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte ᛗ.

1817. 4,02gr. 15,5mm. 13h Snp. M.En.1.5.2014
1818. 2,98gr. 15,4mm. 12h Ürgp. M.En.1472

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta silik [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ᛗ.

1819. 3,32gr. 17,3mm. 12h Kony. M.En. 761

AR rahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda silik [↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ] solda silik [↓APIOBAPZANOY] altta silik [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte silik monogram sağ iç boşluk A.

1820. 3,58gr. 17mm. 12h Kony. M. En. 2051

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte ᛗ.

1821. 4,20gr. 17,9mm. 13h Kony. M. En. 5028

AR drahmi

Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol içte ᛗ altta Λ.

1822. 4,39gr. 16mm. 13h Kony. M. En. 7221
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte .
1823. 3,8 gr. 17mm. 11h Mrd. M.En.115
1824. 4.0gr. 17mm. 12h Mrd. M. En. 410
1825. 3,51gr. 16mm. 12h Mrd. M.En.440
1826. 3,72 gr. 16mm. 13h Mrd. M.En.667
1827. 3,89gr. 16,6mm. 13h Mrd. M.En.888
1828. 3,61gr. 17mm. 13h Nğd. M.En.27.5.98
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Altta silik monogram.
1829. 3,80 gr. 18mm. 12h Nğd. M.En.2010.2706
1830. 4,244gr. 18mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.762-1831
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta
1831. 3,70gr. 17mm. 12h Kysr. M.En.72/62/18
1832. 3,80gr. 18,3mm. 12h Çorum M. En. 2017/98
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. sol iç boşlukta
1833. 3,80gr. 17,5mm. 12h Kysr. M.En.80/50
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. sol iç boşlukta
1834. 3,86gr. 16mm. 12h Kysr. M.En.2000/572
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol iç boşlukta altta Λ.
1835. 3,61 gr. 17,5mm. 13h Kysr. M.En.2013/1160
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol iç boşlukta Β.
1836. 3,81gr. 17mm. 13h Kysr. M.En. 2014/40
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta
1837. 3,76gr. 17,2mm. 13h Diyr. M.En.2.205.08
1838. 3,98gr. 16,3mm. 12h Diyr. M.En.2.203.08
AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta ΔΙ altta ΒΛ.

1839.	3,65gr.	16mm.	12h	Nğd. M.En.4.6.97	
1840.	4,09gr.	17mm.		Waddington col.	Babelon 1898,no.6932.

1.3.2.9.II. Ariobarzanes (MÖ 63-52)

Gümüş

Drahmi

6. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli II. Ariobarzanes başı sağa

A/ Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk sunar. Altta 卐.

1841.	3,59 gr.	16,5 mm.	12h	Kysr. M.En. 81/317
1842.	3,963gr.	17mm.	13h	İstanbul Ark. M. En. KD.490-341

7. yıl

AR drahmi

Ö/ Diademli II. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk sunar. Altta Z.

1843.	2,94gr.	16mm.	12h	Nevş. M. En. 587	
1844.	2,85gr.	?mm.			BMC Cappadocia,39,no.1,lev. VII-8.
1845.	4,4gr.	?mm.			BMC Cappadocia,39,no.2,lev. VII-8.
1846.	3,7gr.	?mm.			BMC Cappadocia,39,no.3,lev. VII-8.
1847.	3,89	17mm.		Waddington col.	Babelon 1898,kat. no. 6935.
1848.	3,66	16mm.		Waddington col.	Babelon 1898,kat. no. 6936.
1849.	3,6gr	18mm	12h	Tire M. En. 2003.645.	Tekin 2008, 1137-1142,no.23.
1850.	3,7gr	18mm	12h	Tire M. En. 2003.657.	Tekin 2008, 1137-1142,no.24.

AR drahmi

Ö/ Diademli II. Ariobarzanes başı sağa

A/Tahrip olmuş bir şekilde sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk sunar. Altta silik monogram.

1851.	2,31gr.	18,5mm.	13h	Nevş. M. En. 1336

AR drahmi

Ö/ Diademli II. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΠΑ[ΤΟΡΟΣ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk sunar. Altta monogram sikke dışında kalmış.

1852.	4,03 gr.	17mm.	14h	Nğd. M. En. 2004.19	
1853.	3,76gr.	?mm.	12h	Ashmolean M.	SNG Ashmolean, 2010.
1854.	3,8gr.	14mm.			Savoca 13th blue Auc. lot 625
1855.	3,99gr.	16mm.			Savoca 16th blue Auc. lot 442
1856.	3,93gr.	16mm.	13h		obolos by nomos 10, 30. June 2018 WebAuc. lot 218
1857.	4,17gr.	17mm.	12h		obolos by nomos 9, 25. March 2018 WebAuc. lot 656
1858.	3,96gr.	16mm.	13h		obolos by nomos 6, 20 November 2016 WebAuc. lot 590
1859.	2,78gr.	15mm.	12h		SNG Fitzwilliam, 5421
1860.	3,66gr.	?mm.	12h		SNG vol VIII, Blackburn Museum, 1033
1861.	3,569gr	16,5mm.	14h	İstanbul Ark. M. En. KD.2041-7	

AR drahmi

Ö/ Diademli II. Ariobarzanes başı sağa

A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk sunar. Altta belirsiz yarım monogram.

1862.	2,98gr.	17,4mm.	12h	Nğd. M. En. 18.3.75	Taner 1972, 98-107.
1863.	3,50gr.	17mm.			Savoca 14th blue Auc. lot 411

1864. 3,62gr. 16mm. 12h SNG Lockett Collection, 3087
AR drahmi
Ö/ Diademli II. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk sunar.
1865. 3,23gr. 17mm. 12h Nğd. M. En. 17.5.82
1866. 3,15gr. 16,5mm. 12h Fitzwilliam M. McClean Collection, 9211,lev.333-13.
AR drahmi
Ö/ Diademli II. Ariobarzanes başı sağa
A/ Belli belirsiz birşekilde sağda ↓[ΒΑΣΙΛΕΩΣ] solda ↓[ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ] altta → [ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk sunar.
1867. 3,85gr. 17,2mm. 12h Nğd. M. En. 18.4.75 Taner 1972, 98-107.

8. yıl

AR drahmi
Ö/ Diademli II. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk sunar. Altta H.
1868. 3,31gr. 17,4mm. 12h Nğd. M. En. 18.2.75 Taner 1972, 98-107.
1869. 3,48gr. 16mm. 12h Nğd. M. En. 18.1.75 Taner 1972, 98-107.
1870. 3,68gr. 16,7mm. 12h Nevş. M. En. 13098
1871. 3,90gr. 16,5mm. 13h Elzğ. M. En. 2003/s-1103
1872. 3,25gr. 16mm. 11h Mrd. M. En. 439
1873. 3,94 gr. 16mm. 14h Kysr. M.En. 71/26/9
1874. 3,74gr. 17mm. 12h SNG Fitzwilliam, 5420
AR drahmi
Ö/ Diademli II. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk sunar. Altta monogram sikke dışında.
1875. 3,97 gr. 17mm. 14h Mrd. M. En. 3126
AR drahmi
Ö/ Diademli II. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk sunar. Altta monogram belirsiz.
1876. 3,72gr. 15,5mm. 12h Kysr. M.En.2009/242
AR drahmi
Ö/ Diademli II. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk sunar. Altta yarım halde monogram [H?]
1877. 3,90gr. 16,5mm. 13h Elzğ. M. En. 2003/s-1103
AR drahmi
Ö/ Diademli II. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk sunar. Sol iç boşlukta silik monogram (trophe?) satın alma
1878. 3,48 gr. 16,5mm. 11h Kysr. M.En. 80/49
AR drahmi
Ö/ Diademli II. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk sunar. Altta belirsiz monogram (H?)
1879. 3,01 gr. 16,5mm. 12h Kysr. M.En. 80/51
AR drahmi
Ö/ Diademli II. Ariobarzanes başı sağa
A/ Sağda, solda ve altta silik lejant Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa dönüp Tanrıça Athena'ya çelenk sunar.
1880. 3,14 gr. 16mm. 12h Kysr. M.En. 81/60

1881. 4,02gr. 16mm. 13h Kysr. M.En. 81/155
1882. 3,93gr. 16mm. 13h Kysr. M.En. 82/954
1883. 3,654gr. 17,8mm. 13h İstanbul Ark. M. En. KD.1029-115
AR drahmi
Ö/ Diademli II. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk sunar. Sol iç boşlukta silik monogram.
1884. 3,62 gr. 17mm. 12h Kysr. M.En.87/32
AR drahmi
Ö/ Diademli II. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk sunar. Sol iç boşlukta silik monogram Altta H.
1885. 2,79gr. 16,5mm. 12h Kysr. M.En. 2000/172
1886. 3,74gr. 16mm. Waddington col. Babelon 1898,no. 6937
1887. 3,83gr. 17mm. Waddington col. Babelon 1898, no. 6938
1888. 3,74gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6325
1889. 3,95gr. ?mm. Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG - Auc. 341, lot 5022
1890. 3,92gr. 15mm. SavocaSavoca Numismatik17th blue Auc. lot 740
1891. 4,30gr. 16mm. Savoca17th blue Auc.lot 741
1892. 4,21gr. 17mm. Savoca17th blue Auc. lot 742
AR drahmi
Ö/ Diademli II. Ariobarzanes başı sağa
A/ korozyonlu ve silik bir şekilde sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk sunar.
1893. 3,58gr. 16,8mm. 13h Diyr. M. En. 15.1.97
AR drahmi
Ö/ Diademli II. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa dönüp Athena'ya çelenk sunar.
1894. 3,34 gr. 16mm. 12h Nevş. M. En. 5999
1895. 3,21 gr. 17mm. 12h Nevş. M. En. 7881
1896. 3,39gr. 17mm. 13h Güray En. 65
1897. 4,27gr. 17mm. 12h Henseler Kol. Ganschovw 2018,12, res. no. 39.
AR drahmi
Ö/ Diademli II. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ solda ↓vealtta → silik lejant Athena ayakta solunda kalkan ve mızrak.
1898. 2,71 gr. 17,1mm. 12h Nğd. M. En. 2009.384

1.3.2.10. III. Ariobarzanes (MÖ 52-42)

Gümüş

Drahmi

9.yıl

AR Drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☉ sağ içte ⋈ altta Θ
1899. 3,42gr. 17m 12h Kysr. M.En. 5940
1900. 3,82gr. 18mm. Waddington col. Babelon 1898, no. 6939
1901. 3,52gr. 16,5mm. 12h Kysr. M. En. 6420/13/3
1902. 3,13 gr. 17mm. 12h Kysr. M. En. 71/76/50
1903. 3,55 gr. 16mm. 12h Kysr. M. En. 72/46/1
1904. 2,98 gr. 16,5mm. 12h Kysr. M. En. 75/708
1905. 3,81 gr. 16mm. 13h Kysr. M. En. 75/760
1906. 3,51 gr. 17mm. 12h Kysr. M. En. 76/190

1907.	4,08gr.	16mm.	13h	Kysr. M. En. 2006/266
1908.	3,74gr.	16mm.	13h	Kysr. M. En. 2006/275
1909.	3,79 gr.	16mm.	13h	Kysr. M. En. 2006/280
1910.	3,77 gr.	16,5mm.	12h	Kysr. M. En. 2006/322
1911.	4,05 gr.	15mm.	11h	Kysr. M. En. 2006/283
1912.	3,81 gr.	16,5mm.	12h	Kysr. M. En. 2006/285
1913.	3,57gr.	16mm.	11h	Kysr. M. En. 2006/300
1914.	3,70gr.	17mm.	11h	Kysr. M. En. 2014/43
1915.	3,81 gr.	16,5mm.	11h	Kysr. M. En. 2014/163
1916.	3,88 gr.	17mm.	11h	Kysr. M. En. 2006/ 312
1917.	3,88 gr.	16mm.	11h	Kysr. M. En. 2014/286
1918.	3,12 gr.	15mm.	11h	Kysr. M. En. 88/144
1919.	3,44 gr.	17mm.	12h	Kysr. M. En. 2000/168
1920.	3,44 gr.	16mm.	12h	Kysr. M. En. 2000/299
1921.	3,54gr.	16mm.	12h	Kysr. M. En. 2000/568
1922.	3,26 gr.	16mm.	12h	Kysr. M. En. 2001/4
1923.	3,82gr.	16mm.	12h	Kysr. M. En. 2006/243
1924.	3,99 gr.	15,5mm.	11h	Kysr. M. En. 2006/306
1925.	3,34gr.	17mm.	13h	Krşh. M. En.6-2-00
1926.	3,11gr.	16mm.	12h	Kony. M.En. 6256
1927.	3,33gr.	16mm.	12h	Kony. M.En. 7439
1928.	3,85 gr.	16mm.	12h	Uluer En. 47
1929.	3,80 gr.	17mm.	13h	Nevş. M.En. 574
1930.	3,48gr.	18mm.	14h	Nevş. M.En. 7214
1931.	3,36gr.	17mm.	12h	Nevş. M.En. 7759
1932.	3,46 gr.	16,5mm.	12h	Nevş. M.En. 7882
1933.	3,52gr.	16,3mm.	13h	Nevş. M.En. 13101
1934.	4,00gr.	17,5mm.	14h	Nevş. M.En. 8920
1935.	2,69gr.	15,5mm.	11h	Nğd. M. En. 16.12.82
1936.	4.00gr.	16mm.	13h	bddr, Leu Numismatik, web action 5, lot 335.
1937.	4,17gr.	?mm.	12h	Ashmolean M. SNG Ashmolean, 2011.
1938.	3,52gr.	?mm.	12h	Ashmolean M. SNG Ashmolean, 2012.
1939.	3,45gr.	?mm.	12h	Ashmolean M. SNG Ashmolean, 2013.
1940.	3,36gr.	?mm.	12h	Ashmolean M. SNG Ashmolean, 2014.
1941.	4,25gr.	?mm.		Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG - Auc. 341, lot 5023
1942.	4,073gr.	16,5mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. KD.762-1833
1943.	3,95gr.	19,05mm		Hunterian M. col. Macdonald 1901, 579,no.1lev.LXII-12.

AR Drahmi

Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ içte ⋈

1944.	3,65gr.	16,5mm.	12h	Kysr. M. En. 71/76/49
1945.	3,36gr.	17mm.	11h	Kysr. M. En. 72/56/10
1946.	3,37gr.	18mm.	11h	Kysr. M. En. 73/221
1947.	3,81gr.	16,2mm.	12h	Çorum M. E. 4-11-2002
1948.	4,00gr.	16mm.	13h	Leu Numismatikweb. Auc. 2 lot 299
1949.	3,765gr.	17mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. KD.762-1832
1950.	3,428gr.	15,7mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. KD.490-749
1951.	3,325gr.	15mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. 9491
1952.	3,838gr.	16,2mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. 9488
1953.	3,929gr.	16,2mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. 9485
1954.	3,721gr.	17mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. 9487
1955.	3,995gr.	17,3mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. 9484

AR drahmi

Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆sağ içte ⋈ altta monogram sikke dışında.

1956.	3,99 gr.	16mm.	12h	Kysr. M. En. 2006/251

AR Drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ içte ⋈

1957.	3,40 gr.	16mm.	12^h	Kysr. M. En. 2006/254
1958.	4,08 gr.	16,5mm.	13^h	Kysr. M. En. 2006/269
1959.	3,56 gr.	17mm.	12^h	Kysr. M. En. 2006/291
1960.	3,60gr.	16,5mm.	12^h	Kysr. M. En. 2006/298
1961.	4,05gr.	16,5mm.	11^h	Kysr. M. En. 2006/303

AR Drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ içte ⋈

1962.	3,83gr.	16mm.	11^h	Kysr. M. En. 2006/325
1963.	4,16 gr.	16mm.	11^h	Kysr. M. En. 2006/326
1964.	3,66 gr.	16mm.	12^h	Kysr. M. En. 2009/107
1965.	3,38 gr.	16mm.	12^h	Kysr. M. En. 2009/241
1966.	3,87 gr.	17,5mm.	12^h	Kysr. M. En. 2014/30
1967.	3,25gr.	15mm.	11^h	Kysr. M. En. 2014/156
1968.	4,52 gr.	16mm.	12^h	Kysr. M. En. 81/363
1969.	3,23gr.	17mm.	13^h	Kysr. M. En. 81/364
1970.	3,07gr.	16,5mm.	12^h	Kysr. M. En. 83/447
1971.	3,27gr.	15mm.	12^h	Kysr. M. En. 88/143
1972.	2,12gr.	16mm.	13^h	Kysr. M. En. 91/6
1973.	2,75 gr.	16mm.	12^h	Kysr. M. En. 91/11
1974.	3,28gr.	15mm.	12^h	Kysr. M. En. 2000/169
1975.	3,50 gr.	17,5mm.	11^h	Kysr. M. En. 2000/479
1976.	3,91gr.	16mm.	12^h	Kysr. M. En. 2000/567
1977.	4,00gr.	17mm.	12^h	Kysr. M. En. 2006/30
1978.	3,86 gr.	18mm.	12^h	Kysr. M. En. 2006/242
1979.	4,08 gr.	15,5mm.	12^h	Kysr. M. En. 2006/320
1980.	3,53gr.	15mm.	15^h	Amsy. M. En. 75.27.1 İreland 2000, 42,no. 1780
1981.	3,65gr.	16,6mm.	12^h	Krşh. M. En.4-9-91
1982.	3,58gr.	16mm.	14^h	Krşh. M. En.12-4-00
1983.	3,38gr.	16,6mm.	12^h	Krşh. M. En.2008-50
1984.	3,65gr.	16mm.	12^h	Krşh. M. En.2008-415
1985.	3,50gr.	15,7mm.	12^h	Krşh. M. En.2015-1140

AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆sağ içte yarım monogram altta Θ.

1986.	3,72gr.	16mm.	13^h	Krşh. M. En.4-10-91

AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ aşınmış.

1987.	2,69gr.	17,4mm.	12^h	Ürgp. M. En.440
1988.	3,30gr.	15,4mm.	12^h	Ürgp. M. En.445
1989.	3,44gr.	15,5mm.	12^h	Ürgp. M. En.446

AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓APIOBAPZANOY altta aşınmış silik [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆sağ içte ⋈.

1990.	2,91gr.	16,6mm.	12^h	Kony. M. En. 5985
1991.	3,37gr.	15mm.	12^h	Kony. M. En. 6191
1992.	3,11gr.	16,6mm.	12^h	Kony. M. En. 6256
1993.	3,30gr.	16mm.	12^h	Kony. M. En. 6433

AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta sikke dışına taşmış [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆sağ içte ⋈.

1994. 3,91gr. 16,1mm. 12h Kony. M. En. 7991
1995. 3,32gr. 16,6mm. 12h Mrd. M. En. 991
1996. 3,36gr. 17mm. 12h Mrd. M. En. 3028
1997. 3,54 gr. 16,5mm. 13h Mrd. M. En. 1317
1998. 3,43gr. 16mm. 12h Güray En. 66

AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆

1999. 3,54gr. 16,6mm. 13h Nevş. M. En.9183

AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆sağ içte ⋈.

2000. 3,85gr. 16mm. 13h Nğd. M. En.9.2.74
2001. 3,45gr. 15mm. 14h Nğd. M. En. 18.5.75 Tepebağları Kazısı Taner 1972, 98-107.
2002. 3,18gr. 17,4mm. 12h Nğd. M. En. 18.6.75 Tepebağları Kazısı Taner 1972, 98-107.
2003. 2,95gr. 17mm. 12h Nğd. M. En. 18.8.75 Tepebağları Kazısı Taner 1972, 98-107.
2004. 3,73gr. 17mm. 12h Nğd. M. En.18.9.75 Tepebağları KazısıTaner 1972, 98-107.
2005. 3,69 gr. 16mm. 12h Nğd. M. En. 18.16.75 Tepebağları Kazısı Taner 1972, 98-107.

AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta sikke dışında kalmış [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆sağ içte ⋈.

2006. 3,23gr. 16,5mm. 11h Nğd. M. En.16.13.82 Sultanpınarı Köyü

AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆sağ içte ⋈.

2007. 3,06 gr. 16,3mm. 12h Nğd. M. En.16.14.82 Sultanpınarı Köyü
2008. 3,70gr 15mm 12h Burdur M. En.32008 Burdur Definesi Köker 2016, 39-43, no2.

AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ içte ⋈ altta Θ.

2009. 2,67gr. 16mm. 12h Nğd. M. En. 21.7.82 Sultanpınarı Köyü
2010. 3,66gr 18mm 12h Burdur M. En.31997 Burdur Definesi Köker 2016, 39-43, no.1.

AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆sağ içte ⋈.

2011. 3,50gr. 11mm. 12h Nğd. M. En. 3.1.84
2012. 3,19 gr. 17mm. 13h Nğd. M. En. 2.1.88
2013. 3,50gr. 16mm. 12h Nğd. M. En. 2.1.92

AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆sağ içte ⋈altta Θ.

2014. 3,66gr. 16,6mm. 11h Nğd. M. En.3.1.92
2015. 3,31 gr. 16,1mm. 12h Nğd. M. En.20.1.97
2016. 3,80gr. 17mm. 12h Nğd. M. En.3.11.95

AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → [ΒΑΣΙΛΕΩΣ] solda ↓[E]VΣEBOVΣ KAI sağda ↓[APIO]BAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆sağ içte ⋈altta Θ.
2017. 2,54gr. 17mm. 12h Henseler Kol. Ganschovw 2018,13, res. no. 40.;BMC Cappadocia 42.1.
AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓EVΣEBOVΣ KAI sağda ↓APIOBAPZANOY altta yarısı sikke dışında kalmış → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆sağ içte ⋈.
2018. 3,76 gr. 16,8mm. 12h Nğd. M. En. 2011.45
2019. 3,55gr. 16,9mm. 12h Nğd. M. En. 2011.223
2020. 3,41 gr. 16mm. 12h Nğd. M. En.2017-38
2021. 3,47gr. 16mm. 12h Kysr. M. En. 2006/238
2022. 3,30 gr. 16mm. 12h Kysr. M. En.72/62/17
AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Korozyonlu ve belirsiz Athena ayakta Sol içte ☆
2023. 2,46gr. 15,8mm. 12h Nğd. M. En.9.1.92
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte →ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓EVΣEBOVΣ KAI sağda ↓APIOBAPZANOY altta sikke dışında [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ]. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⋈
2024. 3,90gr. 16,2mm. 14h Diyr. M. En.2.212.08
AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Silik bir şekilde üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓EVΣEBOVΣ KAI sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆sağ içte ⋈
2025. 3,33gr. 15,2mm. 12h Nğd. M. En.2009.383
2026. 2,85 gr. 16mm. 12h Nğd. M. En.2010.1708
2027. 3,29 15mm. Weber col. Forrer 1926,707, lev. 283, 7790; BMC Cappadocia ,42,no. 1
2028. 3,82 18mm. Waddington col. Babelon 1898,417, no. 6939
2029. 3,3gr. 16,2mm. 12h Çorum M. En. 32-254-74
2030. 3,5gr. 16,9mm. 11h Çorum M. En. 2017/110
AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓EVΣEBOVΣ KAI sağda ↓APIOBAPZANOY altta sikke dışında kalmış [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆sağ içte ⋈altta Θ.
2031. 3,06 gr. 15,6mm. 12h Nğd. M. En. 2017-39
2032. 3,65gr. 15mm. 12h Kysr. M. En. 6420/13/2
AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆
2033. 3,49gr. 16mm. 12h Nğd. M. En. 2010.2684
2034. 3,78gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6327
AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte →ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓EVΣEBOVΣ KAI sağda ↓APIOBAPZANOY altta →ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥMiğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ✳
2035. 3,47 gr. 16mm. 12h Kysr. M. En.6420/13/4
2036. 3,52gr. 16,6mm. 13h Mrd. M. En. 2995
2037. 3,38 gr. 16,8mm. 12h Nğd. M. En.9.1.94

11. yıl

AR drahmi
Ö/ Diademli kısa sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta

2038.	3,38gr.	17mm.	12h	Kysr. M. En. 2000/575	
2039.	3,42 gr.	15,5mm.	13h	Kysr. M. En. 2006/245	
2040.	3,85gr.	?mm.	12h		SNG Delepierre lev. 80, 2931
2041.	3,47gr.	?mm.	12h	Erkki Keckman col.	SNG Finland lev. 31, 801
2042.	3,839gr.	15,2mm.	13h	İstanbul Ark. M. En. KD.762-1838	
2043.	3,396gr.	15,5mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. 9496	
2044.	3,253gr.	16mm.	13h	İstanbul Ark. M. En. 9495	
2045.	3,981gr.	15,5mm.	13h	İstanbul Ark. M. En. 9494	
2046.	3,817gr.	15,5mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. 9493	
2047.	3,729gr.	15,5mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. KD.667-87	
2048.	3,832gr.	16mm.	11h	İstanbul Ark. M. En. 9490	
2049.	3,976gr.	16,5mm.	13h	İstanbul Ark. M. En. 9489	

AR drahmi

Ö/ Diademli kısa sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte [→ ΒΑΣΙΛΕΩΣ] sikke dışında solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta altta AI

2050.	3,42 gr.	16mm.	12h	Kysr. M. En. 5491
2051.	3,965gr.	16mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. KD.762-1837
2052.	3,827gr.	16,2mm.	13h	İstanbul Ark. M. En. KD.762-1835
2053.	3,711gr.	16,5mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. KD.762-1834
2054.	3,922gr.	16,5mm.	13h	İstanbul Ark. M. En.KD.762-1836

AR drahmi

Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte altta IΛ.

2055.	3,45gr.	16mm.	11h	Kysr. M. En.78/1496

AR drahmi

Ö/ Diademli kısa sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta altta silik monodram AI?

2056.	3,87 gr.	16,5mm.	11h	Kysr. M. En.2006/248

AR drahmi

Ö/ Diademli kısa sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta altta IA.

2057.	3,49	16mm.	12h	Henseler Kol.	Ganschovw 2018,13, res. no. 41.;BMC Cappadocia ,42,no. 4
2058.	3,39gr.	16mm.	13h	Henseler Kol.	Ganschovw 2018,13, res. no. 42.;
2059.	4,04gr.	15mm.		Waddington col.	Babelon 1898,417, no. 6942
2060.	4,16 gr.	16mm.	12h	Kysr. M. En. 2006/259	
2061.	4,21gr	15,4mm	12	Yozgat M. En.74	

AR drahmi

Ö/ Diademli kısa sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta altta monogram sikke dışı.

2062.	4,48 gr.	16mm.	12h	Kysr. M. En. 2006/260

AR drahmi

Ö/ Diademli kısa sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta altta IA

2063.	4,10 gr.	15,5mm.	13h	Kysr. M. En. 2006/267

2064. 3,95 gr. 15mm. 12h Kysr. M. En. 2006/268
2065. 3,98 gr. 16,5mm. 12h Kysr. M. En. 2006/270
2066. 4,21gr. 16mm. 13h Kysr. M. En. 2006/274
2067. 3,87 gr. 16,5mm. 12h Kysr. M. En. 2006/277
2068. 3,65 gr. 16,5mm. 13h Kysr. M. En. 2006/281
2069. 4,16 gr. 16mm. 13h Kysr. M. En. 2006/289
2070. 3,80gr. 16mm. 12h Kysr. M. En. 2006/292
2071. 3,96 gr. 16,5mm. 12h Kysr. M. En. 2006/293
2072. 3,63gr. 15,5mm. 12h Kysr. M. En. 2006/301
2073. 4,18 gr. 15mm. 11h Kysr. M. En. 2006/302
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠
2074. 3,79 gr. 17mm. 12h Kysr. M. En. 2006/305
2075. 4,15gr. 15,5mm. 12h Çorum M. E. 20-4-74
2076. 2,89gr. 16,5mm. 12h Çorum M. E. 32-257-74
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte☆ sağ iç boşlukta ⊠ satın alma
2077. 3,73 gr. 15mm. 13h Kysr. M. En. 2006/307
2078. 3,62gr. ?mm. 12h Ashmolean M. SNG Ashmolean, 2015.
AR drahmi
Ö/ Diademli kısa sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠ altta IA.
2079. 3,80gr. 16mm. 12h Kysr. M. En. 2006/308
2080. 3,68gr. ?mm. 12h Ashmolean M. SNG Ashmolean, 2016.
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠
2081. 4,01 gr. 15mm. 11h Kysr. M. En. 2006/209
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte☆ sağ iç boşlukta ⊠ altta IA.
2082. 3,66gr. 16,5mm. 12h Kysr. M. En. 2006/313
2083. 4,03gr. 17mm. 11h Kysr. M. En. 2006/318
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠
2084. 3,15gr. 15mm. 12h Kysr. M. En. 2009/240
2085. 3,46 gr. 16mm. 12h Kysr. M. En. 2009/246
2086. 3,37gr. 16mm. 13h Kysr. M. En. 2014/157
2087. 3,69gr. 14mm. 13h Kysr. M. En. 2014/160
2088. 3,31 gr. 15mm. 12h Kysr. M. En.2007/303
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte silik [→ ΒΑΣΙΛΕΩΣ] solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠ altta IA.
2089. 3,41gr. 17mm. 12h Kysr. M. En. 2009/76

2090. 3,71gr. 15mm. 13h Kysr. M. En.2013/1712
2091. 3,60gr. 16mm. 12h Kysr. M. En. 2014/155
2092. 3,93gr. 16mm. 12h Kysr. M. En. 2014/161
2093. 3,53gr. 15mm. 12h Kysr. M. En. 80/53
2094. 3,35 gr. 16mm. 12h Kysr. M. En. 80/54
AR drahmi
Ö/ Diademli kısa sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta silik monogram.
2095. 3,91gr. 18,5mm. 13h Kysr. M. En. 2006/323
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte [→ ΒΑΣΙΛΕΩΣ] sikke dışına taşmış solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝ[ΟΥ] altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠ altta silik IA.
2096. 3,87 gr. 15mm. 12h Kysr. M. En. 2014/162
AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠ altta AI?
2097. 3,57 gr. 17mm. 12h Kysr. M. En. 80/55
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠
2098. 3,31gr. 17mm. 12h Kysr. M. En. 80/449
2099. 3,56gr. 16,5mm. 12h Kysr. M. En. 87/464
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Oldukça aşınmış bir şekilde üstte → [ΒΑ]ΣΙΛ[ΕΩΣ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ✳ sağ iç boşlukta belirsiz monogram.
2100. 3,62gr. 16mm. 13h Kysr. M. En.91/10
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta sikke dışında kalmış [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠
2101. 3,63gr. 15mm. 12h Kysr. M. En.2006/31
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta sikke dışında kalmış → [ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠
2102. 4,00gr. 15,5mm. 13h Kysr. M. En. 2006/237
2103. 3,57 gr. 16,5mm. 11h Kysr. M. En. 2006/239
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte üst kısmı sikke dışında kalmış → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠ altta IA.
2104. 3,86gr. 18,5mm. 12h Kysr. M. En. 2006/244
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠

2105. 3,64gr. 17,4mm. 14h Diyr. M. En.2.207.08

2106. 3,66gr. 15,7mm. 13h Diyr. M. En.54.14.06

AR drahmi

Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta sikke dışında kalmış [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠

2107. 3,37gr. 15mm. 12h Krşh. M. En.90-817

AR drahmi

Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta silik [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠

2108. 3,18gr. 17,4mm. 12h Krşh. M. En.4-6-91

AR drahmi

Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠ altta IA.

2109. 3,17gr. 15,7mm. 12h Krşh. M. En.4-8-91

AR drahmi

Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠

2110. 3,68gr. 16mm. 14h Krşh. M. En.4-11-91

AR drahmi

Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta sikke dışında kalmış [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠

2111. 3,09gr. 16mm. 12h Krşh. M. En.12-2-00

AR drahmi

Ö/ Silik bir şekilde diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Silik bir şekilde üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta silik [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠ altta AI.

2112. 2,95gr. 15,4mm. 12h Krşh. M. En.12-6-00

AR drahmi

Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕV[ΣΕΒΟVΣ] sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡ[ZANOY] altta sikke dışında kalmış [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sağ iç boşlukta ⊠

2113. 3,13gr. 14mm. 12h Krşh. M. En.2008-52

AR drahmi

Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar.

2114. 3,08gr. 15mm. 12h Ürgp. M. En.56

AR drahmi

Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta silik monogram altta AI.

2115. 3,40gr. 17,4mm. 12h Ürgp. M. En.438

AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa (korozyonlu ve aşınmış)
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda sikke dışına taşmış [↓APIOBAPZANOY] altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠
2116. 3,09gr. 16mm. 12h Ürgp. M. En.75
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte, sağda ve solda silik ve aşınmış lejantlar altta → ΦΙΛΟΡ[ΩΜΑΙΟΥ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike. Sol içte silik ☆ sağ iç boşlukta ⊠
2117. 3,05gr. 15,5mm. 12h Ürgp. M. En.444
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠
2118. 3,18gr. 17mm. 13h Kony. M. En. 53/1
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓APIOBAPZANOY altta sikke dışında kalmış [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠
2119. 3,40gr. 15,2mm. 12h Kony. M. En. 54/1
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ silik
2120. 3,10 gr. 15mm. 12h Kony. M. En. 54/2
2121. 3,57gr. 16,5mm. 14h Kony. M. En. 2034
AR drahmi
Ö/ Diademli kısa sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda silik ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠
2122. 3,29gr. 16,8mm. 12h Kony. M. En. 2035/1
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠ altta IA.
2123. 3,39gr. 14,5mm. 12h Kony. M. En. 5012
AR drahmi
Ö/ Diademli kısa sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte silik [→ ΒΑΣΙΛΕΩΣ] solda [↓ΕVΣΕΒΟVΣ] sağda ↓APIOBAPZ[ANOY} altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta silik monogram altta IA.
2124. 3,74gr. 15,9mm. 12h Kony. M. En. 8204
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda silik [↓ΕVΣΕΒΟVΣ] sağda ↓APIOBAPZANOY altta silik [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠
2125. 2,90gr. 16mm. 12h Mrd. M. En. 990
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠
2126. 3,51gr. 17mm. 12h Mrd. M. En. 3059

AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠ altta IA.
2127. 3,43 gr. 16mm. 12h Güray En. 67
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠.
2128. 4,03gr. 16mm. 12h Nevş M. En. 5295
2129. 3,70gr. 16mm. 12h Nevş M. En. 6035
2130. 3,17gr. 15mm. 12h Nevş M. En. 6105
AR drahmi
Ö/ Diademli kısa sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte silik [→ ΒΑΣΙΛΕΩΣ] solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠ altta IA.
2131. 3,41 gr. 21mm. 13h Nevş M. En. 1522
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠ altta IA.
2132. 3,35 gr. 16,5mm. 12h Ngd. M. En. 18.7.75 Tepebağları Kazısı Taner 1972, 98-107.
AR drahmi
Ö/ Diademli kısa sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠ altta [I]A.
2133. 3,53gr. 16,3mm. 14h Ngd. M. En. 18.10.75 Tepebağları Kazısı Taner 1972, 98-107.
AR drahmi
Ö/ Diademli kısa sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠ altta IA.
2134. 3,85gr. 17mm. 12h Ngd. M. En. 18.12.75 Tepebağları Kazısı Taner 1972, 98-107.
2135. 3,15gr. 16mm. 14h Ngd. M. En. 18.14.75
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda [↓ΕVΣΕΒΟVΣ] sikke dışında kalmış, sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta lejant [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] sikke dışında kalmış. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠
2136. 3,37gr. 16,2mm. 12h Ngd. M. En. 18.15.75 Tepebağları Kazısı Taner 1972, 98-107.
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta silik → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠ altta IA.
2137. 3,59gr. 15mm. 12h Ngd. M. En. 18.17.75 Tepebağları Kazısı Taner 1972, 98-107.
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ☆ sağ iç boşlukta ⊠
2138. 3,92 gr. 14,5mm. 13h Ngd. M. En. 18.18.75 Tepebağları Kazısı Taner 1972, 98-107.
2139. 3,77gr. 15,3mm. 14h Ngd. M. En. 18.20.75 Tepebağları Kazısı Taner 1972, 98-107.
2140. 3,38gr. 15,5mm. 14h Ngd. M. En. 18.21.75 Tepebağları Kazısı Taner 1972, 98-107.

AR drahmi
Ö/ Diademli kısa sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda [↓ΕVΣΕΒΟVΣ] sikke dışında kalmış sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] sikke dışında kalmış. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sağ iç boşlukta ⊠
2141. 3,08 gr. 15mm. 11h Ngd. M. En. 18.19.75 Tepebağları Kazısı Taner 1972, 98-107.
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte [→ ΒΑΣΙΛΕΩΣ] sikke dışında kalmış, solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ○ sağ iç boşlukta ⊠
2142. 3,29gr. 15,6mm. 12h Ngd. M. En. 4.2.77
AR drahmi
Ö/ Diademli kısa sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte [→ ΒΑΣΙΛΕΩΣ] sikke dışında kalmış, solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ○ sağ iç boşlukta ⊠ altta AI.
2143. 3,14 gr. 16,5mm. 12h Ngd. M. En.4.3.77
AR drahmi
Ö/ Diademli kısa sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ○ sağ iç boşlukta ⊠
2144. 3,26gr. 16mm. 14h Ngd. M. En. 1.11.87
2145. 3,30gr. 16,4mm. 13h Ngd. M. En. 36.1.90
2146. 2,76 gr. 15,6mm. 13h Ngd. M. En.6.1.92
2147. 2,85gr. 17mm. 11h Ngd. M. En.7.1.92
2148. 3,33 gr. 14,8mm. 12h Ngd. M. En.20.11.95
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Silik lejantlar [üstte →ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar.
2149. 2,76gr. 16mm. 12h Ngd. M. En.8.1.92
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ○ sağ iç boşlukta silik monogram altta IA.
2150. 3,60gr. 15,7mm. 12h Ngd. M. En. 3.3.96
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte ○ sağ iç boşlukta ⊠ altta IA.
2151. 3,91 gr. 16mm. 12h Ngd. M. En.3.13.99
2152. 3,79gr. 15,9mm. 12h Ngd. M. En. 2010.2480
2153. 3,46 gr. 15,5mm. 12h Ngd. M. En. 2014.123
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte silik monogram sağ iç boşlukta ⊠ altta silik monogram.
2154. 3,49gr. 16mm. 12h Ngd. M. En. 2010.2683
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta altta IA.

2155. 3,69gr. 16,5mm. 12h Tkt. M. En.77.38.6
2156. 3,48gr. 15mm. 12h Fitzwilliam M. McClean Collection, 9212, lev.333-14.
2157. 4,38gr. ?mm. Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG - Auc. 341, lot 5025
2158. 3,84gr 15mm 12h Burdur M. En.32007 Burdur Definesi Köker 2016, 39-43, no.4.
2159. 3,72gr 15mm 12h Burdur M. En.32009 Burdur Definesi Köker 2016, 39-43,no.5.

AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓APIOBAPZANOY altta [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] sikke dışında. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta belirsiz monogram

2160. 3,43gr. 16mm. 12h Kysr. M. En.72/49/35

AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓APIOBAPZANOY altta [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] sikke dışında. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta

2161. 4,00 gr. 16mm. 12h Kysr. M. En.72/62/16
2162. 3,82gr. 16,5mm. Hunterian M. col. Macdonald 1901, 580,no.4.
2163. 3,96gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6326
2164. 3,64gr. ?mm. Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG - Auc. 341, lot 5024
2165. 3,86gr. 16mm. 13h obolos by nomos 10, 30. June 2018 WebAuc. lot 219
2166. 3,84 gr. 15mm. 12h Kysr. M. En.5121
2167. 3,87 gr. 16mm. 12h Kysr. M. En.75/1003

AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta altta IA.

2168. 3,89gr. 16mm. 13h Kysr. M. En.5079

AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ KAI sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta altta IA?

2169. 3,86gr. 16mm. 11h Kysr. M. En. 2006/246

AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta silik monogram altta IA.

2170. 3,70 gr. 16mm. 11h Kysr. M. En. 2006/250

AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta altta IA.

2171. 3,78 gr. 16mm. 12h Kysr. M. En. 2006/ 262
2172. 3,68 gr. 15mm. 13h Kysr. M. En. 2006/264

AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓APIOBAPZANOY altta [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] sikke dışında. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta

2173. 3,82gr. 16mm. 13h Kysr. M. En. 2006/ 263
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşluktasilik altta IA?
2174. 4,18 gr. 16,5mm. 13h Kysr. M. En. 2006/ 265
2175. 4,18gr. 17mm. Waddington col. Babelon 1898, 417, no.6944.
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] sikke dışında. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte 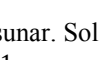 sağ iç boşlukta silik
2176. 4,05 gr. 16,5mm. 13h Kysr. M. En. 2006/271
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ]. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta
2177. 3,63 gr. 15,5mm. 14h Kysr. M. En. 2006/ 284
2178. 4,06gr. 15mm. 12h Kysr. M. En. 2006/290
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta
2179. 3,99 gr. 15,5mm. 12h Kysr. M. En. 2006/272
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta altta IA.
2180. 3,74gr. 15,5mm. 12h Kysr. M. En. 2006/273
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta altta IA.
2181. 3,89 gr. 16,5mm. 13h Kysr. M. En. 2006/278
2182. 4,03gr. 16,5mm. 12h Kysr. M. En. 2006/ 279
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta altta IA.
2183. 4,35 gr. 15mm. 11h Kysr. M. En. 2006/287
2184. 3,89 gr. 15,5mm. 13h Kysr. M. En. 2006/ 295
2185. 3,44gr. 15mm. 12h Kysr. M. En. 2006/ 297
2186. 3,97gr. 16,5mm. 14h Kysr. M. En. 2006/299
2187. 4,03 gr. 15,5mm. 11h Kysr. M. En. 2006/314
2188. 3,90 gr. 16mm. 13h Kysr. M. En. 2006/315
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta
2189. 4,18gr. 16mm. 13h Kysr. M. En. 2006/286

2190. 3,63 gr. 15mm. 11h Kysr. M. En. 2006/ 296
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] sikke dışında. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta
2191. 4,41 gr. 15,5mm. 11h Kysr. M. En. 2006/311
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte [→ ΒΑΣΙΛΕΩΣ] sikke dışında solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta altta IA.
2192. 4,38 gr. 15mm. 12h Kysr. M. En. 2006/317
2193. 3,80gr 16mm Burdur M. En.32010 Burdur Definesi Köker 2016, 39-43, no. 3.
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta altta IA.
2194. 3,89gr. 15mm. 12h Kysr. M. En. 2006/ 321
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta altta IA.
2195. 4,00 gr. 15mm. 13h Kysr. M. En. 2006/327
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] sikke dışında. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta
2196. 4,19 gr. 16mm. 12h Kysr. M. En. 2006/329
AR drahmi 15,5/2,5mm. 11 h
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta altta IA.
2197. 3,91 gr. 15,5mm. 11h Kysr. M. En. 2007/150
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta
2198. 3,81 gr. 15mm. 13h Kysr. M. En. 2014/158
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] sikke dışında. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta
2199. 3,20 gr. 15mm. 12h Kysr. M. En. 2014/154
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta silik [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ]. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola

doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta ⊠ altta IA.

2200. 3,80gr. 15mm. 12h Kysr. M. En. 2014/159
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte silik → [ΒΑΣΙΛΕΩΣ] solda silik ↓[ΕΥΣΕΒΟΥΣ] sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ]. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta ⊠

2201. 3,63gr. 15,5mm. 12h Kysr. M. En. 18/61
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕΥΣΕΒΟΥΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta ⊠ altta IA.

2202. 4,16gr. 16mm. 12h Kysr. M. En. 82/15
2203. 3,33 gr. 15,5mm. 12h Kysr. M. En. 81/58
2204. 3,08gr. 16mm. 13h Kysr. M. En. 84/11
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ solda ↓[ΕV]ΣΕ[ΒΟVΣ] sağda ↓[ΑΡ]ΙΟΒΑΡΖ[ΑΝΟΥ] altta silik lejant → [ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ]. Aşınmış ve silik figür ve monogram.

2205. 3,53gr. 15,5mm. 12h Kysr. M. En.88/142
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕ[ΒΟVΣ] sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] sikke dışında kalmış. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta ⊠

2206. 3,37gr. 16mm. 13h Kysr. M. En. 2000/170
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte silik → [ΒΑΣΙΛΕΩΣ] solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta ⊠ altta IA.

2207. 3,02gr. 16mm. 11h Kysr. M. En.2006/32
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda [↓ΕVΣΕΒΟVΣ] lejantı sikke dışında kalmış, sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta [→ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ] lejantı sikke dışında kalmış. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta ⊠

2208. 3,81 gr. 14mm. 12h Kysr. M. En. 2006/ 210
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte silik (?) sağ iç boşlukta silik monogram altta IA.

2209. 3,65 gr. 16mm. 12h Kysr. M. En. 2006/240
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΟVΣ sağda sikke dışında [↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ] altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta ⊠

2210. 3,60gr. 15,9mm. 14h Diyr. M. En.2.204.08
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ solda silik ↓EVΣE[BOVΣ] sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦIΛOPΩMAIOY. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta

2211. 3,67gr. 15mm. 13h Krşh. M. En.16

AR drahmi

Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → BAΣIΛEΩΣ solda ↓EVΣEBOVΣ sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦIΛOPΩMAIOY. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta

2212. 3,53gr. 15mm. 12h Krşh. M. En.90-791

2213. 4,251gr. 15,2mm. 13h İstanbul Ark. M. En. 9486

AR drahmi

Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → [BAΣIΛEΩΣ} solda ↓EVΣEBOVΣ sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦIΛOPΩMAIOY. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta silik monogram altta silik monogram.

2214. 3,68 gr. 16mm. 12h Nevş. M. En.6542

AR drahmi

Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte solda sağda ve altta silik lejant. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta silik (?) altta IA.

2215. 3,60 gr. 17mm. 12h Nevş. M. En.1857

AR drahmi

Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → BAΣIΛEΩΣ solda ↓EVΣEBOVΣ sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦIΛOPΩMAIOY. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta

2216. 3,12gr. 16mm. 14h Nğd. M. En.18.11.75 Tepebağları Kazısı Taner 1972, 98-107.

AR drahmi

Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → BAΣIΛEΩΣ solda ↓EVΣEBOVΣ sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦIΛOPΩMAIOY. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte

2217. 3,15gr. 16mm. 12h Nğd. M. En. 18.13.75 Tepebağları Kazısı Taner 1972, 98-107.

AR drahmi

Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → BAΣIΛEΩΣ solda ↓EVΣEBOVΣ sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦIΛOPΩMAIOY. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta altta IA.

2218. 2,63 gr. 15,2mm. 12h Nğd. M. En. 21.8.82

2219. 3,77 gr. 16,5mm. 12h Nğd. M. En. 4.1.85

2220. 3,46gr. 15,8mm. 14h Nğd. M. En.1.13.99

AR drahmi

Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → BAΣIΛEΩΣ solda ↓EVΣEBOVΣ sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦIΛOPΩMAIOY. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta

2221. 3,89gr. 15,6mm. 12h Nğd. M. En. 2010.2479

AR drahmi

Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → BAΣIΛEΩΣ solda ↓EVΣEBOVΣ sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦIΛOPΩMAIOY. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta IA.

2222. 3,45gr. 15,7mm. 13h Nevş. M. En.9846

AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓APIOBAPZANOY altta sikke dışına taşmış → [ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ]. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta IA.
2223. 3,68 gr. 16mm. 13h Kysr. M. En.2250
2224. 3,89 gr. 16,5mm. 11h Kysr. M. En. 2006/247
AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte bir kısmı sikke dışına taşmış → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta IA.
2225. 4,03gr. 17mm. 12h Kysr. M. En. 2006/257
AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte bir kısmı sikke dışına taşmış → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓[APIO]BAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta IA.
2226. 3,93 gr. 15,5mm. 13h Kysr. M. En. 2006/261
AR drahmi
Ö/ Diademli kısa sakallı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓APIOBAPZANOY altta silik → ΦΙΛΟΡ[ΩΜΑΙΟΥ]. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta IA.
2227. 3,60 gr. 15mm. 14h Kysr. M. En. 2006/ 282
AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓APIOBAPZA[NOY] altta bir kısmı sikke dışına taşmış → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta IA.
2228. 4,16gr. 15,5mm. 12h Kysr. M. En. 2006/288
AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta IA.
2229. 4,01gr. 16,5mm. 12h Kysr. M. En. 2006/294
2230. 4,21gr. 16mm. 11h Kysr. M. En. 2006/304
2231. 3,578gr. 16mm. 12h İstanbul Ark. M. En. 9483
AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓[E]VΣΕΒΟ[VΣ] sağda ↓APIOBAPZANOY altta bir kısmı sikke dışına taşmış → [ΦΙ]ΛΟΡΩΜ[ΑΙΟΥ]. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta IA.
2232. 4,07 gr. 16mm. 11h Kysr. M. En. 2006/310
AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓APIOBAPZANOY altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta IA.
2233. 3,74 gr. 16mm. 13h Kysr. M. En. 2006/328

AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte
2234. 3,25gr. 15mm. 12h Kysr. M. En. 81/128
AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta IA.
2235. 3,93gr. 16,5mm. 12h Kysr. M. En. 2006/324
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta IA.
2236. 3,66 gr. 15,5mm. 12h Kysr. M. En. 81/316
2237. 4,20 gr. 15mm. 12h Kysr. M. En. 2006/241
AR drahmi
Ö/ Diademli kısa sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta IA.
2238. 3,51gr. 15,5mm. 12h Nevş. M. En.6019
2239. 3,43gr. 16,2mm. 12h Nğd. M. En. 18.22.75 Tepebağları Kazısı Taner 1972, 98-107.
2240. 3,57gr. 18mm. 14h Nğd. M. En. 18.23.75 Tepebağları Kazısı Taner 1972, 98-107.
2241. 3,34 gr. 15mm. 12h Nğd. M. En.5.1.79
AR drahmi
Ö/ Diademli kısa sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta belirsiz monogram
2242. 2,90gr. 16mm. 12h Nğd. M. En. 2.2.82
AR drahmi
Ö/ Diademli kısa sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağ iç boşlukta IA.
2243. 2,71 gr. 16mm. 12h Nğd. M. En.4.1.92
2244. 2,66gr. 17,3mm. 13h Nğd. M. En. 2011.224
AR drahmi
Ö/ Diademli kısa sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ. Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte
2245. 3,76gr. 17,5mm. 12h Kysr. M. En.6420/13/1
2246. 3,95 gr. 18mm. 12h Kysr. M. En. 2006/253
AR drahmi
Ö/ Diademli III. Ariobarzanes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sağa Athena'ya çelenk sunar. Sol içte sağa içte AI.
2247. 3,52gr. 15mm. 12h Kysr. M. En.74/102
AR drahmi
Ö/ Diademli uzun sakallı ve bıyıklı III. Ariobarzanes başı sağa

A/ Üstte → belirsiz lejant [ΒΑΣΙΛΕΩΣ?] solda ↓ΕVΣΕΒΟΣ sağda lejant sikke dışına taşmış altta → IVOΛII. Athena sağ elinde Nike sağında kalkan ve mızrak. Sol içte (?) sağ iç boşlukta belirsiz monogram altta VAI (sahte?)

2248. 3,66gr. 15mm. 13h Kysr. M. En.2014/13

1.3.2.11. X. Ariarathes (MÖ 42-36)

Gümüş

Drahmi

4. yıl

AR Drahmi

Ö/ Diademli sakallı X. Ariarathes başı sağa

A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta → ΦΙΛΑΔΕΛΦΟV Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike sağa dönük elinde çelenk Athena'ya çelenk sunar. Sol iç boşlukta trophy sağ iç boşlukta

2249. 3,79gr. 16mm. 12h Kysr. M. En. 2006/221
2250. 3,83gr. 16mm. 12h Kysr. M. En. 2006/ 225
2251. 3,67 gr. 16mm. 12h Kayseri MüzesiEn. 2006/233
2252. 3,30gr. 16mm. 13h Nevş. M. En. 7217
2253. 3,57 gr. 16,6mm. 12h Nğd. M. En.18.24.75 Taner 1972, 98-107.
2254. 3,13 gr. 16,5mm. 12h Kysr. M. En.87/24
2255. 3,719gr. 16,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En. 9498

5. yıl

AR Drahmi

Ö/ Diademli sakallı X. Ariarathes başı sağa

A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta → ΦΙΛΑΔΕΛΦΟV Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike sağa dönük elinde çelenk Athena'ya çelenk sunar. Sol iç boşlukta trophy sağ iç boşlukta

2256. 3,2gr. 15,5mm. 12h Mrd. M. En. 21
2257. 3,53 gr. 16mm. 12h Kysr. M. En. 80/52
2258. 3,38gr. 16mm. 13h Kysr. M. En. 81/66
2259. 3,28gr. 15,5mm. 12h Kysr. M. En. 87/31
2260. 4,11 gr. 16,5mm. 12h Kysr. M. En. 2006/29
2261. 4,07 gr. 16mm. 12h Kysr. M. En. 2006/192
2262. 3,69 gr. 16mm. 12h Kysr. M. En.2006/194
2263. 3,69gr. 16mm. 13h Kysr. M. En. 2006/195
2264. 3,94gr. 16,5mm. 12h Kysr. M. En.2006/196
2265. 3,48gr. 15,5mm. 13h Kysr. M. En. 2006/198
2266. 4,16gr. 16mm. 12h Kysr. M. En. 2006/200
2267. 3,96 gr. 16mm. 12h Kysr. M. En. 2006/201
2268. 4,08 gr. 17mm. 13h Kysr. M. En. 2006/204
2269. 3,69gr. 18mm. 12h Kysr. M. En. 2006/ 205
2270. 3,93gr. 15,5mm. 13h Kysr. M. En. 2006/208
2271. 4,02 gr. 16mm. 14h Kysr. M. En. 2006/209
2272. 3,86 gr. 16mm. 11h Kysr. M. En. 2006/212
2273. 4,00gr. 16mm. 12h Kysr. M. En. 2006/214
2274. 4,01gr. 15,5mm. 13h Kysr. M. En. 2006/ 215
2275. 3,81gr. 16,5mm. 12h Kysr. M. En. 2006/216
2276. 3,85 gr. 16mm. 12h Kysr. M. En. 2006/217
2277. 4,05gr. 16mm. 12h Kysr. M. En. 2006/218
2278. 4,30gr. 16mm. 12h Kysr. M. En. 2006/ 219
2279. 4,10gr. 16mm. 14h Kysr. M. En. 2006/220
2280. 3,61gr. 16mm. 12h Kysr. M. En. 2006/222
2281. 4,00gr. 15mm. 12h Kysr. M. En. 2006/ 223
2282. 3,70gr. 15,5mm. 12h Kysr. M. En. 2006/226
2283. 4,14gr. 16,5mm. 12h Kysr. M. En. 2006/227
2284. 3,88gr. 15mm. 12h Kysr. M. En. 2006/228
2285. 4,10 gr. 15mm. 12h Kysr. M. En. 2006/231
2286. 3,91gr. 15mm. 14h Kysr. M. En. 2006/ 234
2287. 4,12gr. 15,5mm. 12h Kysr. M. En. 2006/236

2288.	3,88gr.	16mm.	12h	Kysr. M. En. 72/27/22	
2289.	3,60 gr.	16mm.	12h	Kysr. M. En. 72/49/33	
2290.	3,64 gr.	15,5mm.	13h	Kysr. M. En. 72/21/14	
2291.	3,45 gr.	16mm.	13h	Kysr. M. En. 2301/1	
2292.	3,22 gr.	16mm.	12h	Kysr. M. En. 76/191	
2293.	4,18 gr.	17mm.	13h	Kysr. M. En. 2006/255	
2294.	4,00gr.	15,5mm.	13h	Kysr. M. En. 2006/256	
2295.	3,68 gr.	16mm.	14h	Kysr. M. En. 2009/108	
2296.	4,01 gr.	17,5mm.	12h	Kysr. M. En. 2014/153	
2297.	3,44gr.	16,4mm.	13h	Diyr. M. En. 2.208.08	
2298.	2,84gr.	15,5mm.	12h	Kırş. M. En.18-2-2003	
2299.	2,88gr.	15,3mm.	13h	Kırş M. En.2006-203	
2300.	3,59gr.		12h		SNG von Aulock, 6329
2301.	4,05gr.	17mm.	12h		SNG Fitzwilliam, 5423
2302.	3,88gr.	16mm.	12h		SNG Fitzwilliam, 5422
2303.	3,93gr.	14,7mm.	12h	Mrd. M. En.835	
2304.	3,33gr.	16mm.	12h	Nevş. M. En. 6543	
2305.	3,84gr.	16,5mm.	13h	Nevş. M. En. 14369	Camihöyük kazısından
2306.	2,1gr.	16,5mm.	13h	Nevş. M. En. 9180	
2307.	3,82gr.	15mm.	12h	Nğd. M. En.18.25.75	Tepebağları Kazısı Taner 1974,97-111.
2308.	3,17gr.	16mm.	12h	Nğd. M. En. 2.13.99	
2309.	2,98 gr.	16,2mm.	13h	Nğd. M. En. 4.13.99	
2310.	3,57 gr.	16,7mm.	11h	Nğd. M. En. 2009.382	
2311.	4,08gr.	17,5mm.	13h	Boston erişim numarası1992.174	Boston M. of Fine Arts Collections[12]
2312.	2,95gr.	16mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. KD.1404-15	
2313.	4,12gr.	16mm.	13h	İstanbul Ark. M. En. 9500	
2314.	3,711gr	15,5mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. KD.762-1793	
2315.	3,225gr	16mm.	14h	İstanbul Ark. M. En. KD.667-89	
2316.	3,622gr	16,8mm.	13h	İstanbul Ark. M. En. 9497	
2317.	3,665gr	16,8mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. 9496	

AR Drahmi
Ö/ Diademli sakallı X. Ariarathes başı sağa
A/ Solda ve altta silik lejant. Aşınmış Athena figürü elinde Nike. Sol iç boşlukta silik betim

2318.	2,88gr.	15,7mm.	12h	Ürgp M. En.242

AR Drahmi
Ö/ Diademli sakallı X. Ariarathes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta → ΦΙΛΑΔΕΛΦΟV Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike sağa dönük elinde çelenk Athena'ya çelenk sunar. Sol iç boşlukta trophy sağ iç boşlukta

2319.	3,74 gr.	16mm.	12h	Kysr. M. En. 81/117
2320.	4,11 gr.	16,5mm.	13h	Kysr. M. En. 2006/276
2321.	3,62gr.	15,5mm.	12h	Kny M. En. 6192
2322.	3,15gr.	16,5mm.	12h	Kysr. M. En. 91/5
2323.	4,16gr.	16mm.	12h	Kysr. M. En. 2006/193
2324.	3,63 gr.	17,5mm.	11h	Kysr. M. En. 2006/197
2325.	3,95gr.	16mm.	11h	Kysr. M. En. 2006/ 206
2326.	4,22 gr.	17mm.	12h	Kysr. M. En. 2006/207
2327.	3,57 gr.	15,5mm.	12h	Kysr. M. En. 2006/211
2328.	4,02gr.	16mm.	11h	Kysr. M. En. 2006/224
2329.	3,98gr.	15,5mm.	11h	Kysr. M. En. 2006/229
2330.	3,88gr.	16mm.	12h	Kysr. M. En. 2006/230
2331.	4,18gr.	16,5mm.	11h	Kysr. M. En. 2006/232
2332.	3,50 gr.	15mm.	11h	Kysr. M. En. 2/49/34
2333.	3,56gr.	17,5mm.	12h	Kysr. M. En. 2267/4
2334.	3,49 gr.	16mm.	12h	Kysr. M. En. 2006/249
2335.	3,88gr.	16mm.	12h	Kysr. M. En. 2006/252
2336.	4,10gr.	16mm.	11h	Kysr. M. En.2006/316

12 https://collections.mfa.org/objects/3021/drachm-of-kingdom-of-cappadocia-with-head-of-ariarathes-x?ctx=2f70275b-dd61-47f7-a406-37c2dd6cada9&idx=4

2337.	3,06gr.	16mm.	11h	Kysr. M. En. 2014/147	
2338.	3,95gr.	16mm.		Waddington col.	Babelon 1898, 417, no.6946.
2339.	3,87gr.				Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG - Auc. 341, lot 5026
2340.	3,96gr.	17,5mm.	12h		nomos 18lot 210

6.yıl

AR Drahmi
Ö/ Diademli sakallı X. Ariarathes başı sağa
A/ Üstte → ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΕVΣΕΒΟVΣ ΚΑΙ sağda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta → ΦΙΛΑΔΕΛΦΟV Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sola doğru uzattığı sağ elinde Nike sağa dönük elinde çelenk Athena'ya çelenk sunar. Sol iç boşlukta trophy sağ iç boşlukta

2341.	3,63gr.	16mm.	12h	Kysr. M. En. 2006/199	
2342.	3,90gr.	15mm.	12h	Kysr. M. En.2006/203	
2343.	4,67 gr.	15,5mm.	12h	Kysr. M. En. 2006/213	
2344.	3,93 gr.	15mm.	12h	Kysr. M. En. 2006/235	
2345.	3,33gr.	16mm.	12h	Kysr. M. En. 6420/15	
2346.	3,66gr.	15,6mm.	12h	Diyr. M. En. 2.210.08	
2347.	2,44gr.	15,3mm.	12h	Nevş.M.En.9182	
2348.	3,50gr.	17mm.	12h	Nğd. M. En.18.26.75	Tepebağları Kazısı Taner 1972, 98-107.
2349.	2,22gr.	17mm.	14h	Nğd. M. En. 4.7.93	
2350.	3,92gr.	17mm.		Waddington col.	Babelon 1898, 418, no.6947.
2351.	3,85gr.	15mm.		Waddington col.	Babelon 1898, 418, no.6948.
2352.	3,58gr.	?mm.	12h		SNG von Aulock, 6328
2353.	3,88gr.	16mm.	12h		SNG Fitzwilliam, 5422
2354.	3,838gr	15,5mm.	12h	İstanbul Ark. M. En. 9499	

Bronz

AE
Ö/ Çelenk içinde Herakles Gürzü
A/ üstte→ ΑΡΙΑΡΑΘ altta →ΒΑΣΙΛΕ Yay.

2355.	1,55gr.	11mm.	Acsearch, Numismatik Naumann (formerly Gitbud & Naumann) Auc. 58 lot 191, 01.10.2017
2356.	1,16gr.	10mm.	Numısmatık Naumann (Formerly Gıtbud & Naumann), Auctıon 46, lot 268

1.3.2.12. Arkhelaos (MÖ 36 - MS 17)

Gümüş

Drahmi

20. yıl

AR Drahmi
Ö/ Diademli Arkhelaos başı sağa
A/ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΧΕΛΑΟV ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΤΙΣΤΟV; Herakles Gürzü ve K (20. yıl)

2357.	3,65gr.	?mm.	12h		Simonetta 1977, lev.6-15.; RPC 3601
2358.	3,77gr.	18mm.		Waddington col.	Babelon 1898, kat no. 6950.
2359.	3,98gr.	19,5mm.	12h	Fitzwilliam M.	McClean Collection, 9213 lev.333-15
2360.	3,85gr.	21mm.		Fitzwilliam M.	Sng Fitwilliam IV part VII, 5424
2361.	3,84 gr.	19mm.			Numısmatık Naumann (Formerly Gıtbud & Naumann), Auc. 76, lot 168 07.04.2019

22. yıl

AR Drahmi
Ö/ Diademli Arkhelaos başı sağa
A/ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΧΕΛΑΟV ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΤΙΣΤΟV; Herakles Gürzü ve K-B (22. yıl)

2362.	3,54gr.	19mm.	13h		Coinarchives, Roma Numismatics Ltd >Auc. XIX lot number: 573 ; Simonetta 1977, lev.6-16.
2363.	262gr.	19mm.		Weber col.	Forer 1926, lev. 283,kat.no. 7791.
2364.	3,30gr.	?mm.		NY	Sheikler Definesi[13] RPC 3602.
2365.	3,81gr.	18mm.			Numısmatık Naumann (Formerly Gıtbud & Naumann), Auctıon

13 Abramzon 2003, 243-256

76, lot 167 07.04.2019

2366. 3,81gr. 20mm. 13h Roma Numısmatıcs Lımıted, E-Sale 57, lot 508 30.05.2019

39. yıl

AR Drahmi

Ö/ Diademli Arkhelaos başı sağa

A/ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΧΕΛΑΟΥ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΤΙΣΤΟΥ; Herakles Gürzü ve . Λ-Θ (39. yıl)

2367. 3,46 19mm. 12h Waddington col. Babelon 1898, kat no. 6951.; RPC 3603

40. yıl

AR Drahmi

Ö/ Diademli Arkhelaos başı sağa

A/ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΧΕΛΑΟΥ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΤΙΣΤΟΥ; Herakles Gürzü ve M (40. yıl)

2368. 3,45 19mm. Waddington col. Babelon 1898, kat no. 6952.; Simonetta 1977, lev.6-17.; RPC 3604.

2369. 3,052gr. 19mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.1373-4

41. yıl

AR Drahmi

Ö/ Diademli Arkhelaos başı sağa

A/ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΧΕΛΑΟΥ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΤΙΣΤΟΥ; Herakles Gürzü ve M-A (41. yıl)

2370. 3,53gr. ?mm. 12h London BMC 3 RPC 3605

2371. 3,11gr. ?mm. Sydney N8888 Sheedy 1992/93,143-160,No. 90

2372. 3,40gr. 19mm. Waddington col. Babelon 1898, kat no. 6953.; Simonetta 2007, 148, Arkhelaos 5/1-5/2.

2373. 2,70gr. 15mm. 12h Amsy. M. En. 81.10.58. İreland 2000, kat no.1781

2374. 2,54gr. 19,5mm. 12h Özkan 954

2375. 3,133gr. 18,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.1519-42

2376. 3,707gr. 18,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.787-85

2377. 3,55gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6330

2378. 2.89 gr. 18mm. 12h CNG Electronic Auc. 291, Lot: 121. CoinID=221669

42. yıl

AR Drahmi

Ö/ Diademli Arkhelaos başı sağa

A/ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΧΕΛΑΟΥ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΤΙΣΤΟΥ; Herakles Gürzü ve M-B (42. yıl)

2379. 3,24gr. ?mm. 12h London Simonetta 1977, lev.6-18.; BMC Cappadocia 44-4, RPC 3606

2380. 3,44gr. 18mm. Waddington col. Babelon 1898, kat no. 6954.

2381. 3,38gr. 18mm. 12h Kysr. M. En.72/50/11

2382. 3,66 gr. 17.5 mm. 13h Numisbids, Nomos AG Auc. 18 lot 211

2383. 3,74 g. 21 mm. 12h . Cgbfr, bgr.325682

2384. 3,72gr. 18mm. Catawiki, ancientartcoinsAncient Coin Auc. (Greek& Eastern) lot 4359259

2385. 3,57gr. ?mm. Wildwinds, Jean Elsen & ses Fils S.A. Auc. 116, lot 164, March 2013.

2386. 2,358gr. 18mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.1270-9

2387. 3,673gr. 19mm. 12h İstanbul Ark. M. En. 9502

2388. 3,487gr. 17,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En. 9501

2389. 3,65gr. ?mm. Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG - Auc. 341, lot 5028

2390. 3,65gr. ?mm. Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG - Auc. 341, lot 5029

2391. 3,66gr. 17,5mm. 13h nomos 18 lot 211

2392. 3,37gr. 18mm. 12h obolos 14, 15. December 2019 WebAuc. lot 276

Hemidrahmi

39. yıl

AR Hemidrahmi

Ö/ Boynunda Aslan postu olan Herakles başı sağa

A/ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΧΕΛΑΟΥ Argaios Dağı Λ-Θ (39. yıl)

2393. 1,84gr. ?mm. 12h RPC 3607; Simonetta 2007,108, Arkhelaos 7

2394. 2,17gr. 16mm. 12h Henseler Kol. Imhoof-Blumer, Gr.Mk 11,38.; Ganschov 2018, 15,no. 46.

2395. 1,92gr. ?mm. CNG 54 lot 1134

2396. 2,46g ?mm. Auktıonshaus H. D. Rauch Gmbh, Auctıon 94, lot 448 09.04.2014

40. yıl

AR Hemidrahmi

Ö/ Boynunda Aslan postu olan Herakles başı sağa

A/ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΧΕΛΑΟΥ Argaios Dağı M (40. yıl)
2397. 1,23gr. ?mm. RPC 3608; Reinach 1887,lev.3-24.

1.3.2.13.Barbar İmitasyon

GümüşDrahmi

IV. Ariarathes 31. Yıl

AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta A sağ boşluktaΔ altta IA
2398. 3,84gr. 18mm. 12h Fitzwilliam M. SNG Fitzwilliam, 1051 modern imitasyon

IV. Ariarathes 33. Yıl

AR drahmi
Ö/ Diademli kral başı
A/ oldukça bozuk sağda ↓[ΠΙVΕΙΗ] solda ↓[ΛΙΛΖΙΟΟ] altta →[ΕVΣΕΙΛ] Athena Nikephoros ayakta sağa altta ΓΛ
2399. 3,66gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6275
AR drahmi
Ö/ Diademli kral başı sağa
A/ sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓API[…] altta → […]; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta Sol içte sağ dış boşlukta Λ altta Λ ¬.
2400. 3,558gr. 18,2mm. 11h İstanbul Ark. M. En. 9477
Barbar İmitasyon AR drahmi
Ö/ Diademli IV. Ariarathes başı sağa
A/ monogram ve lejant belirsiz; Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta
2401. 4,00gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 709.
2402. 3,65gr 17mm Kysr. M. Taner 1974, 583-595,lev.1.11.

V. Ariarathes 3. yıl

AR drahmi
Ö/Oldukça kaba bir şekilde dalgalı uzun saçlı diademli kral başı sağa
A/ oldukça özensiz okunamaz şekilde sağda ↓[B]ΑΣΛΕΣ solda ↓…VIVΘOV ve altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin altındaki boşlukta kalkanın üzerinde A sağ boşlukta Γ ve altta ¬
2403. 3,01gr. 19,6mm. 13h Diyr. M.En.2.199.08
AR drahmi
Ö/ Kaba bir şekilde işlenmiş dalgalı uzun saçlı diademli kral başı sağa
A/ Kaba ve özensizce sağda ↓ ΙΛΣΛΣΕV solda ↓ IVVIVOOV ve altta→EYΣEVIΞMiğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin altındaki boşlukta sol boşlukta ¬ sağ boşlukta Γ ve altta ¬
2404. 3,20 gr. 17mm. 12h Kysr. M.En.72/42/3
AR drahmi
Ö/ Kaba bir şekilde işlenmiş dalgalı uzun saçlı diademli kral Ariarathes başı sağa
A/ oldukça bozuk sağda ↓ΙΛΕΙΛΕΙΣ solda ↓ΙΛΙΛΙΛΟΦ ve altta→IVΣEIVΣMiğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin altındaki boşlukta kalkanın üzerinde A sağ boşlukta Γ ve altta ⌟
2405. 3,71gr. 17,5mm. 12h Mrd. M.En.3058
2406. 3,85gr. ?mm. 11h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 906.
2407. 3,914gr. 17mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.762-1840
AR drahmi
Ö/ Kaba bir şekilde işlenmiş dalgalı uzun saçlı diademli kral Ariarathes başı sağa

A/ oldukça bozuk sağda ↓IVICΛOΛI solda ↓VCAVU ve altta→VNΓΛV Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike kralın adını taçlandırmakta. Nike'nin altındaki boşlukta altta

2408. 4,00gr. 18,5mm. 12h Kysr. M.En.2009/70
2409. 3,23gr. 18,8mm. 12h Krşh. M. En.4-13-91
2410. 4,02gr. ?mm. Gorny & Mosch Giessener Münzhandlung - Online Auc. 270, lot 2106

AR drahmi
Ö/ Kaba bir şekilde işlenmiş dalgalı uzun saçlı diademli kral Ariarathes başı sağa
A/ oldukça bozuk sağda ↓ΛCICΓX solda↓ NIAVCA ve altta→VΣEIACЦ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Athena'yı taçlandırmakta. Nike'nin altındaki boşlukta altta□

2411. 3,93gr. 17mm. 12h coinarchives[14] Bertolami Fine Arts - ACR Auc.s - E-Auc. 78, lot 525; Bid inside, Bertolami Fine Arts - E-Live Auc. 77 lot 971

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı ve konturmark
A/ sağda ↓IΛVIOVΛV solda ↓ ΛVEIOIΛV altta →ΓVΣΛVIV Athena Nikephoros ayakta sağa altındaki boşlukta altta

2412. 3,94 gr. ?mm. asta.inasta. lot.26 Auc. 77
2413. 3,65gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6295

AR drahmi
Ö/ Diademli kral başı
A/ oldukça bozuk sağda ↓[BAΣIΛVIV] solda ↓[VIVIVOO] altta →[ΛOΣIOK] Athena Nikephoros ayakta elinde Nike. Nike'nin altındaki boşlukta , kalkanın üzerinde Λ altta

2414. 3,11gr. 17mm. 12h SNG Blackburn Museum,1030
2415. 3,56gr. 17mm. 11h Coinarchive Nomos AG > obolos 15 lot 459
2416. 3,97gr. 17mm. Savoca 14th blue Auc.lot 410
2417. 4,11gr. 17mm. 11h Sixbid Roma e-sale 1 lot 25
2418. 3,93gr. ?mm. Bid inside, InAsta s.p.a. - Auc. 67lot 329; Bid inside, InAsta s.p.a. - Auc. 77 - E-live lot 26

AR drahmi
Ö/ Diademli kral başı
A/ oldukça bozuk sağda ↓[…] solda ↓[…] altta →[…] Athena Nikephoros ayakta sağa Nike'nin altındaki boşlukta altta belirsiz harf(ler)

2419. 3,91gr. ?mm. 12h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 904.

AR drahmi
Ö/ Diademli kral başı
A/ önceki sikke gibi Nike'nin altındaki boşlukta O-Δ altta IB (?)

2420. 4,16gr. ?mm. 11h Danish National M. Kappadokia Definesi SNG Copenhagen, 905.

AR drahmi
Ö/ Diademli kral başı
A/ önceki sikke gibi Nike'nin altındaki boşlukta T sağ boşlukta Λ altta belirsiz harf (L)

2421. 3,88gr. ?mm. 11h Danish National M. SNG Copenhagen, 907.
2422. 3,89gr. ?mm. 12h Danish National M. SNG Copenhagen, 908.
2423. 3,40gr. ?mm. Auktionshaus H. D. Rauch GmbH > Auc. 103 Auc. date: 23 March 2017 lot number: 81
2424. 3,91gr. 18mm. 12h Özcan kol. En.114. Aslan 2001,2-18,no.21Kaman Definesi
2425. 3,476gr. 16,5mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.1769-6

AR drahmi
Ö/ Diademli kral başı
A/ sağda ↓IVΛƆI solda ↓IIΠΛƆI altta→IICIΛIIΠ önceki sikke gibi Nike'nin altındaki boşlukta T altta

2426. 3,84gr. 18mm. 11h obolos by nomos 11,8. December 2018 WebAuc. lot 345

VII. Ariarathes 8. yıl

AR drahmi
Ö/ Diademli kral başı ve konturmark
A/ sağda ↓BΛΣIΛEΩΣ üstte solda ↓IΛIΛOOY altta →ΦIΛOHMTOP [?] Athena Nikephoros ayakta sağa altta H

14https://www.coinarchives.com/a/results.php?results=100&search=Ariarathes+IX

2427. ?gr. ?mm. Halep Taylor 1968, 269-270.

IX. Ariarathes 4. yıl

AR drahmi
Ö/Dalgalı uzun saçlı diademliIX. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta. Nike'nin altındaki boşlukta altta Δ
2428. 4,08gr. 18mm. 12h Danish National M. Roma Numismatics Ltd - E-Sale 70, lot 771, 7 may 2020

IX. Ariarathes 9. yıl

AR drahmi
Ö/ Diademli kral başı
A/ oldukça bozuk sağda ↓[ΒΑΣΙΛVIV] solda ↓[VIVIVOO] altta →[ΛΟΣΙΟΚ] Athena Nikephoros ayakta elinde Nike. Nike'nin altındaki boşlukta , kalkanın üzerinde Λ sağa altta O
2429. 3,76gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6296
2430. 3,704gr. 17mm. 12h İstanbul Ark. M. En. KD.1769-7
2431. 4,31gr. 17mm. 12h Bid inside, Bertolami Fine Arts - E-Live Auc. 49 lot 509

IX. Ariarathes14. yıl

AR drahmi
Ö/Oldukça kaba bir şekilde dalgalı enseye kadar uzun saçları ile diademli IX. Ariarathes başı sağa
A/sağda ↓[ΒΑΣΙΛΕΩΣ]? solda↓yazı [ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ]? altta → [ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ]? Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar öne doğru uzattığı sağ elinde Nike Tanrıça Athena'yı çelenk ile taçlandırmakta.Nike'nin altındaki boşlukta kalkanın üstündeki boşlukta Λ altta ΙΑ veya ΙΔ
2432. 3.93gr 16mm. wildwins,Solidus Numismatik Auc. 43, lot 86, June 2019.
2433. 4,20 gr. 16mm. 11h Kysr. M.En.81/401

I. Ariobarzanes Tarihsiz

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta AP
2434. 4,06gr. 18mm. 12h obolos by nomos 6, 20 November 2016 WebAuc. lot 588

I. Ariobarzanes 3.yıl

AR drahmi
Ö/ Diademli I. Ariobarzanes başı sağa
A/Sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkanını ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike elinde çelenk sl.kralın adına çelenk sunar. Sol iç boşlukta APaltta Γ
2435. 2,753gr. 17,2mm. 11h İstanbul Ark. M. En. KD.762-1739

1.3.2.14.Postumus Antiokhos

Gümüş Tetradrahmi

AR Tetradrahmi
Ö/ Diademli VII. Antiokhos başı sağa
A/ Sağda ↓↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ solda↓ΕVΕΡΓΕΤΟΥ Miğferli Athena Gorgo başıyla bezenmiş kalkan ve mızrağını sol eliyle tutar sl. uzattığı sağ elinde Nike'nin elinde çelenk sağa kralın adına uzatır. Sol iç boşlukta O sağ iç boşlukta Λ.
2436. 16,63gr. 30mm. 12h Leu Numismatik web auc.12 lot 519
2437. 16,01gr. 31mm. 12h Leu Numismatikweb auc. 10 lot 532
2438. 16,56gr. 29mm. 11h nomos 16 lot 141
2439. 16,44gr. ?mm. noble numismatics auc. 124 28-30 july 2020 lot 3076
2440. 16,38gr. 29.5mm. Naville Numismatics Ltd. Auc. 59 lot 185
2441. 16,03gr. ?mm. 12h SNG I Newnham Davis Coins, 426,

2442. 16,08gr. ?mm. Lockett Collection, 3162

1.3.2.15. Sivil Kent Sikkeleri

1.3.2.15.1. Eusebeia Kent Sikkeleri

Bronz

Tarihsiz

AE
Ö/ Tyche başı sağa
A/ sağda ↓EYΣE solda ↓BEIAΣ Bereket Boynuzu
2443. 5,01gr. 19,9mm. 12h Krşh. M. En.5.1.00
2444. 1,88gr. 17,8mm. 12h Krşh. M. En.2016-46

AE
Ö/ Tyche başı sağa
A/ solda ↑EYΣE sağda ↑BEIAΣ Bereket boynuzu
2445. 2,38gr. 15,4 mm. 12h Krşh. M. En.2016.49
2446. 5,832gr. 23mm. Sydenham 1933, 28, no.24.
AE
Ö/ Tyche başı sağa
A/ solda ↑EYΣE sağda ↑BEIAΣ Bereket boynuzu sol boşlukta kanatlı kerykeion
2447. 3,08gr. 17,4 mm. 12h Krşh. M. En.2016.47
2448. 5,4gr. 18mm. Asiaminorcoins, Coin ID 9898
2449. 4,536gr. 17mm. Sydenham 1933, 28, no.27.
2450. 4,859gr. 18mm. Sydenham 1933, 28, no.28.
AE
Ö/ Tyche başı sağa
A/ sağda ↓EYΣE solda ↓BEIAΣ Bereket boynuzu sağ boşlukta A
2451. 7,39gr. 20,4mm. 12h Kony. M. En.7978
2452. 6.43gr. 22mm. 12h Asiaminorcoins Coin ID 9266,
2453. 6,98gr. ?mm. 12h SNG von Aulock, 6335
2454. 4,536gr. 18mm. Sydenham 1933, 28, no.25.
AE
Ö/ Tyche başı sağa
A/ solda ↑EYΣE sağda ↑BEIAΣ Bereket boynuzu
2455. 2,63gr. 17mm. 12h Nğd. M. En.2010.1658
2456. 6,15gr. 19mm. Savoca1st blue Auc. London lot 471
2457. 5,86gr. 19mm. Savoca1st blue Auc. London lot 473
2458. 5,62gr. 18mm. Savoca8th blue Auc. lot 501
AE
Ö/ Tyche başı sağa
A/ sağda ↓EYΣEsolda ↓BEIAΣ Bereket boynuzu sağ boşlukta M
2459. 6,67gr. 16mm. 12h Coinarchives, Savoca Numismatik GmbH & Co. KG - Blue Auc. 5, lot 613
2460. 6,20gr. 21mm. Coinarchive, Solidus Numismatik - Monthly Auc. 19, lot 267
2461. 5,184gr. 20mm. Sydenham 1933, 28, no.26.
2462. 5,96 gr. ?mm. Dr. Busso Peus Nachfolger, Auc. 403, lot 780
2463. 9,33gr. 21mm. 12h Nomos, Obolos Web Auc. 5, lot 450
AE
Ö/ Tyche başı sağa
A/ okunaksız lejand Bereket boynuzu
2464. 3,40gr. 16mm. 12h Nğd. M. En.2010.1706
2465. 1,76 gr. ?mm. Heidelberger Münzhandlung Herbert Grün E.K., Auc. 53, lot 111
AE
Ö/ Miğferli ve sur taçlı Tyche başı sağa omuz üzerinde sadak
A/ sağda ↓EYΣEsolda ↓BEIAΣ palmiye dalı iki yanda pileus üstünde yıldız boşlukta A
2466. 4,45gr. 16,9mm. 12h Nğd. M. En. 2015.59 Kınık Höyük Simonetta 2007,149, res.1.
2467. 3.18gr. 17mm. Asiaminor coins coin ID: 3902 url:http://www.asiaminorcoins.com/gallery/displayimage.php?pid=3902 23.11.2020
2468. 5,8gr. 17mm. Savoca 9th blue Auc.607

2469.	4,859gr	19mm.			Sydenham 1933,27, no.17.
2470.	3,888gr	15mm.			Sydenham 1933,27, no.18.
2471.	3,82gr.	13,65mm			Biddr Web Auc. 4 lot 217

AE
Ö/ Miğferli ve sur taçlı Tyche başı sağa omuz üzerinde sadak
A/ sağda ↓EYΣEsolda ↓BEIAΣ palmiye dalı ve T

2472.	2,52gr.	15mm.			Savoca 1st blue Auc. London lot 472
2473.	2,93gr.	15mm.			Savoca 1st blue Auc. London lot 469
2474.	4,211gr.	16mm.			Sydenham 1933,27, no.19.
2475.	4,536gr.	17mm.			Sydenham 1933,27, no.20.
2476.	?gr	15mm		Kysr. M.	Taner 1974, 583-595,kat. no. 12,lev.2.3. 12.

AE
Ö/ Miğferli ve sur taçlı Tyche başı sağa omuz üzerinde sadak
A/ sağda ↓EYΣEsolda ↓BEIAΣ palmiye dalı T-A

2477.	2,31gr.	16mm.	12^h	Ürgp. M. En.1422	
2478.	2,31gr.	13mm.			Savoca5th blue Auc.lot 612.
2479.	3,35gr.	16mm.			Asiaminorcoins, Coin ID14406; Naumann Auc. 42 (4/2016), lot 320
2480.	3,03gr.	15mm.	12^h	Henseler Kol.	Ganschov 2018, no. 53.; SNG von Aulock 6336; SNG Tubingen 4615.
2481.	2,62gr.	?mm.	12^h		SNG von Aulock, 6336
2482.	2,81gr.	15mm.			Savoca 1st blue Auc. London lot 470,24.03.2019

AE
Ö/ Boynunda aslan postu olan sakallı Herakles başı sağa
A/ sağda ↓EVΣE solda ↓BEIAΣ Herakles Gürzü

2483.	18,72gr.	?mm.			Simonetta 2007, 149, res. 5.
2484.	4,36gr.	17mm.			Sydenham 1933,27, no.13.

AE
Ö/ Boynunda aslan postu olan sakallı Herakles başı sağa
A/ solda ↑EVΣE sağda ↑BEIAΣ Herakles Gürzü

2485.	4,47gr.	14,8mm.	12^h	Nğd. M. En.2013-85	
2486.	2,96gr.	15mm.		Henseler Kol.	Ganschov 2018, no.64.; Berlin Löbb.
2487.	1,10gr.	11mm.			Naumann Auktion 69 lot 166
2488.	2,915gr.	11mm.			Sydenham 1933,26, no.10.

AE
Ö/ Diademlierkek (Herakles?) başı sağa
A/ sağda ↓EVΣE solda ↓BEIAΣ Herakles Gürzü

2489.	3,9 gr.	18mm.	12^h	Mrd. M. En.156	
2490.	5,9 gr.	20mm.	12^h	Ürgp. M. En.1447	
2491.	5,18gr.	19mm.	12^h	Henseler Kol.	Ganschov 2018, no. 62.
2492.	4,44gr.	19mm.	12^h	Henseler Kol.	Ganschov 2018, no. 63.
2493.	6,22gr.	18mm.			Savoca 2nd blue Auc. London 409
2494.	6,48gr.	25mm.			Sydenham 1933,26, no. 9.
2495.	5,22gr.	19,57mm			Biddr Web Auc. 4 lot 945
2496.	4,46gr.	18mm.	12^h		London Ancient Coins Ltd, Auc 27, lot 115 25.07.2013

AE
Ö/Erkek (Herakles?) başı sağa
A/ solda ↓EVΣE sağda ↓BEIAΣ Herakles Gürzü arkasında sadak içinde ok altta monogram

2497.	6,94 gr.	?mm.	12^h		Simonetta 2007, no 7.
2498.	6,94gr.	?mm.	12^h		SNG von Aulock, 6334

AE
Ö/ Miğferli Athena başı sağa
A/ altta→ EVΣEBEIAΣ kartal sağa

2499.	4,97gr.	15mm.	12^h	Diyr. M. En.22.14.06	b.Simonetta 2007, 110, no. 21.
2500.	4,09gr.	17mm.	12^h	Henseler Kol.	Ganschov 2018, no. 50.
2501.	3,83gr.		12^h		SNG von Aulock, 6333

AE
Ö/ Miğferli Athena başı sağa
A/ altta→ EVΣEBEIAΣ kartal sağa

2502.	4,536gr.	18mm.			Sydenham 1933,26, no. 6.
2503.	3,23gr.	14mm.			Biddr Web Auc. 4 lot 922

AE
Ö/ Miğferli Athena başı sağa

A/ altta→ EVΣEBEIAΣ kartal sağa

2504.	4,536 gr.	18mm.			Sydenham 1933,26, no. 7.

AE

Ö/ Miğferli Athena başı sağa

A/ altta→ EVΣEBEIAΣ kartal sağa

2505.	4,211gr.	16mm.			Sydenham 1933,26, no. 8.

AE

Ö/ Miğferli Athena başı sağa

A/ Palmiye dalı tutan Nike sağa doğru yürür A

2506.	12,68gr.	24mm.	12h	Kysr. M. En.78/1479	
2507.	10,86gr.	?mm.			Simonetta 2007, 109, no. 10.
2508.	11,64gr.	23mm.	12h	Henseler Kol.	Ganschov 2018, no. 47.

AE

Ö/ Miğferli Athena başı sağa ve konturmark

A/ sağda ↓EYΣEsolda ↓BEIAΣ Argaios Dağı

2509.	7,32gr.	22mm.	12h	Henseler Kol.	Ganschov 2018, no. 61.
2510.	6,22gr.	24mm.	12h	Kysr. M. En. 2000/425	

AE

Ö/ Miğferli Athena başı sağa

A/ sağda ↓EYΣEsolda ↓BEIAΣ Argaios Dağı altta yıldız

2511.	6,93gr.	23,5mm.	12h	Kysr. M. En.2252/2	
2512.	8,75gr.	?mm.			Sydenham 1978,12.
2513.	6,99gr.	24mm.	13h		biddr.ch Leu Numismatikweb Action 5 lot 333.

AE

Ö/ Miğferli Athena başı sağa

A/ sağda ↓EYΣEsolda ↓BEIAΣ Argaios Dağı üzerinde kanatları açık kartal

2514.	6,04gr.	20mm.	12h	Kysr. M. En.5484	Simonetta 2007, 109, no. 12.
2515.	5,61gr.	19mm.	12h	Kony. M. En.7977	
2516.	5,36gr.	20mm.	12h	Amsy. M. En..4.1.	İreland 2000, kat no. 1784.
2517.	5,71gr.	24mm.	12h	Henseler Kol.	Ganschov 2018, no. 48.; elsen 60, 1999, no.269
2518.	5,12gr.	20mm.	12h	Henseler Kol.	Ganschov 2018, no. 49.
2519.	7,67gr.	22,5mm.	12h	Mrd. M. En.1354	
2520.	6,63gr.	18mm.	12h	Özkan 905	
2521.	5,832gr.	23mm.			Sydenham 1933,27, no.14.
2522.	5,832gr.	23mm.			Sydenham 1933,27, no.15.
2523.	6,156gr.	24mm.			Sydenham 1933,27, no.16.
2524.	6,52gr.	?mm.	12h		SNG von Aulock, 6331
2525.	6,71gr.	?mm.			Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG - Auc. 341, lot 5001
2526.	4,5gr.	17mm.			biddr Web Auc. 4 lot 71
2527.	8,37gr.	22,4mm.			biddr Web Auc. 4 lot 943
2528.	5,58gr.	20mm.			Savoca 9th blue Auc.606

AE

Ö/ Miğferli Athena başı sağa

A/ solda ↓BEIAΣ Argaios Dağı üzerinde kanatları açık kartal altta monogram

2529.	8,75gr.	?mm.	12h		SNG von Aulock, 6332
2530.	6,48gr.	26mm.			Sydenham 1933,27, no.11.
2531.	6,156gr.	24mm.			Sydenham 1933,27,no.12.

AE

Ö/ Sakallı Zeus başı sağa

A/ altta →EYΣEBEIAΣ Argaios Dağı

2532.	8,66gr.	21mm.	12h	Kony. M. En.8207	
2533.	7,23gr.	20mm.			Simonetta 2007, 110, no. 15.; CNG 54 lot 1132
2534.	7,61gr.	19mm.	12h	Henseler Kol.	Ganschov 2018, no. 54.
2535.	6,61gr.	19mm.	12h	Henseler Kol.	Gansgov 2018, no. 55.
2536.	7,96gr.	20mm.	12h	Özkan 769	
2537.	8,89gr.		12h		SNG von Aulock, 6338
2538.	7,95gr.	20mm.		Asiaminor coinsCoin ID: 14402 url:http://www.asiaminorcoins.com/gallery/displayimage.php?pid=14402; Savoca Numismatik GmbH & Co. KG - Auc. 11, lot 384	
2539.	8,32gr.	21mm.	12h		Biddr, Saint Paul Antiques act.6, lot 154.
2540.	3,31gr.	21mm.			Savoca Numısmatık, 13th Blue Auctıon, lot 629

AE
Ö/ Tyche başı sağa
A/ altta→ EVΣEBEIAΣ Argaios Dağı

2541.	2,33gr.	12mm.	12h	Krşh. M. En.2016-50	
2542.	1,45gr.	11,4mm.	12h	Krşh. M. En.2016-51	
2543.	1,81gr.	9,05mm.			Biddr Web Auc. 4 lot 218

AE
Ö/ Nike başı sağa
A/ sağda ↓EYΣE solda↓BEIAΣ kanat

2544.	2,21gr.	12,5mm.	13h	Krşh. M. En.2016-56	
2545.	2,93gr.	12mm.	12h	Henseler Kol.	Ganschov 2018, no. 72.
2546.	3,82gr.	15,2mm.	12h	Nğd. M. En.3.8.90	
2547.	3.55gr.	15,4mm.			Asiaminorcoins, Numismatik Naumann (formerly Gitbud & Naumann) - Auc. 53, lot 354
2548.	1,89gr.	?mm.			Asiaminorcoins, Solidus Nümizmatik - Premium Müzayede 13, lot 133
2549.	3,888gr.	15mm.			Sydenham 1933,27, no.21.
2550.	3,888gr.	15mm.			Sydenham 1933,27, no.22.
2551.	3,24gr.	12mm.			Sydenham 1933,27, no.23.
2552.	2,31gr.	15mm	13h		Leu Numismatik AG - Web Auction 15, Lot 647 27 Feb 2021

AE
Ö/ Sakallı Zeus başı sağa
A/ sağda ↓EYΣE solda ↓BEIAΣ Poloslu tanrıça cepheden ayakta

2553.	3,60gr.	19mm.	12h		Berlin Löbb.;BMC Galatia 45, 5-6 lev. 8-3.; Simonetta 2007, 110, no. 16.
2554.	4,859gr.	19mm.			Sydenham 1933,26, no. 1.
2555.	5,508gr.	21mm.			Sydenham 1933,26, no.2.
2556.	5,852gr.	23mm.			Sydenham 1933,26, no. 3.

AE
Ö/Medusa başı betimli kalkan
A/ altta →EYΣEBEIAΣ Argaios Dağı ve T

2557.	3,96gr.	16mm.	12h	Kysr. M. En. 85/3177	
2558.	5,70gr.	18,6mm.	12h	Kony. M. En.7994	
2559.	3,50gr.	17,5mm.	12h	Mrd. M. En.1647	
2560.	3,60gr.	22mm.	12h	Nğd. M. En.2010.1736	
2561.	6,16gr.	20mm.	12h	Snp. M. En. 20.10.2013	
2562.	5,98gr.	18,8mm.	12h	Ürgp. M. En.83	
2563.	4,22gr.	15mm.	12h	Ürgp. M. En.1454	
2564.	4,536gr.	18mm.			Sydenham 1933,26, no. 4.
2565.	3,564gr.	14mm.			Sydenham 1933,26, no. 5.

AE
Ö/ Profilden sağa verilmiş petasoslu Hermes başı
A/ sağda ↓EYΣE solda ↓BEIAΣ Kerykeion

2566.	0,88gr.	10mm.	12h	Henseler Kol.	Simonetta 2007,150, no. 24Ganschov 2018, 34.
2567.	1,14gr.	9mm.	12h		Biddr, Saint Paul Antiques act.6, lot 155.
2568.	2,592gr.	10mm.			Sydenham 1933, 28, no.29.
2569.	1,27gr.	10mm.			asiaminorcoins Coin ID 15703

AE
Ö/ Profilden sağa verilmiş Hermes başı omuzunun üstünde kerykeion
A/ solda ↑EYΣE sağda ↑BEIA[Σ] Herakles Gürzü üzerinde palmiye dalı

2570.	?gr.	17mm.	12h	Adana M.	Cox 1941, 1-67, lev. XI, no. 226.

AE
Ö/Miğferli tanrıça başı
A/ sağda ↓EYΣE solda ↓BEIAΣ kın içinde kılıç

2571.	1,27gr.	11,9mm.	12h	Krşh. M. En.2016-52	
2572.	1,00gr.	11,7mm.	12h	Nğd. M. En.2017-1	
2573.	2,20gr.	?mm.			Simonetta 2007, 149, res. 6.; BM 1914/7-9-33
2574.	0,74gr.	8mm.	12h	Özkan 923	
2575.	1,16gr.	9mm.	12h	Özkan 968	
2576.	1,5gr.	9mm.	12h	Erkiletlioğlu kol.	Erkiletlioğlu 2019,235
2577.	1,10gr.	10mm.	12h	Henseler Kol.	Ganschov 2018, no. 73
2578.	1,58gr.	11mm.	12h	Henseler Kol.	Ganschov 2018, no. 74

AE
Ö/ Profilden sağa verilmiş tanrıça (Artemis?) başı alnının üzerinde hilal
A/ sağda ↓EYΣE solda ↓BEIAΣ kın içinde kılıç

2579.	1,06gr.	10mm.	12h		coinarchives, Auktionshaus H. D. Rauch GmbH - E-Auc. 27, lot 115
2580.	1,39gr.	12mm.			Naumann Numismatik Auc 77 lot 289
2581.	1,18gr.	10mm.			Savoca 23rd blue Auc. - Session 1lot 478
2582.	1,91gr.	11mm.	12h		Savoca 15th blue Auc. - session 1 lot 738
2583.	0,76gr	7mm	13h		Leu Numismatik AG - Web Auction 15, Lot 648 27 Feb 2021

12. yıl

AE
Ö/ Tyche başı sağa
A/ solda ↑EYΣEsağda ↑BEIAΣ Bereket boynuzu sağ boşlukta IB

2584.	3,63gr.	19mm.		Berlin	Löbb. RSN, 1898, lev. I-18.; RPC 3609
2585.	4,859gr.	19mm.			Sydenham 1933, 28, no.31.

16. yıl

AE
Ö/ Çelenkli Dionysos başı sağa
A/ sağda ↓EYΣE solda ↓BEIAΣ Erciyes Dağı üzerinde kartal sağ boşlukta Thyrsos altta ⌂IS

2586.	5,16gr.	17mm.	12h	Ngd. M. En. 6.1.72	b.Simonetta 2007,150, res.18.
2587.	6,58gr.	20mm.	12h		Asiaminorcoins,Coin ID14400;Roma Numismatics, E-Sale 10, lot 413
2588.	5,15gr.	21mm.	12h		Sydenham 1978; RPC 3610
2589.	4,39gr.	17,8mm.		Kony. M. En.2022/5	
2590.	5,35gr.	19mm.	13h	Henseler Kol.	Ganschov 2018, no. 75.
2591.	5,84gr.	?mm.	12h		SNG von Aulock, 6337
2592.	5,503gr.	21mm.			Sydenham 1933, 28, no.32.
2593.	?gr.	21mm.			Gerhard Hirsch Nachfolger, Auc 343, lot 2380, 26.09.2018

19. yıl

AE
Ö/ Miğferli ve sur taçlı Tyche başı sağa omuz üzerinde sadak
A/ sağda ↓[EYΣE]? solda ↓[BEIAΣ]? palmiye dalı iki yanda pileus üstünde yıldız ve IΘ

2594.	1,94gr.	14mm.			RPC 3612

AE
Ö/ Defne çelenkli Apollon başı sağa ensesinde lir
A/ sağda ↓EVΣEsolda ↓BEIAΣ üçayaklı kazan IΘ

2595.	7,35gr.	25mm.	12h	Waddington col.	RPC 3611; Babelon 1898, kat no. 6723
2596.	7,18gr.	22mm.	12h	Ngd. M. En. 1.4.86	b.Simonetta 2007, 150, res.19.
2597.	6,90gr.	21mm.	12h	Henseler Kol.	Ganschov 2018, no.76
2598.	8,82gr.	22mm.	12h	Henseler Kol.	Ganschov 2018, no.77
2599.	7,25gr.	?mm.	12h		SNG von Aulock, 6339
2600.	7,51gr.	?mm.			Auktionshaus H. D. Rauch GmbH > E-Auc. 17 Auc. date: 10 July 2015 lot number: 110
2601.	6,480gr	25mm.			Sydenham 1933, 28, no.33.
2602.	6,91gr.	23mm.	12h		London Ancıent Coıns Ltd, Auc. 27, lot 114

25. yıl

AE
Ö/ Boynunda aslan postu olan diademli Herakles başı sağa
A/ sağda ↓EVΣE solda ↓BEIAΣ dört sütunlu tapınak arşitravda üç figür aşağıda KE

2603.	8,66gr.	?mm.	12h	Londra BMC 3	RPC 3613
2604.	7,55gr.	23mm.		Waddington col.	Babelon 1898, kat no. 6725
2605.	7,68gr.	22mm.	12h	Amsy. M. En.76.33.6.	İreland 2000, kat no. 1785
2606.	7,42gr.	22mm.		Özkan 970	
2607.	6,71gr.	?mm.			Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG - Auc. 341, lot 5003
2608.	5,832gr	23mm.			Sydenham 1933, 29, no.34.
2609.	7.68 g.	?mm.			Helios Numismatik Gmbh, Auc. 8, lot 398 13.10.2012

26.yıl

AE
Ö/ Boynunda aslan postu olan diademli Herakles başı sağa
A/ sağda ↓EVΣE solda ↓BEIAΣ dört sütunlu tapınak arşitravda üç figür aşağıda KS

2610. 5,12gr. 21mm. Savoca Numısmatics London, 2nd Blue Auc. lot 814

1.3.2.15.2. Kaisareia Kent Sikkeleri

Bronz

28. yıl

AE
Ö/ Aslan postluHerakles başı sağa
A/ altta →KAIΣAPEIAΣ Argaios Dağı ve üstünde kartal KH

2611.	6,96gr.	23mm.	12h	Waddington col.	Babelon 1898, kat no. 6738 lev. XIX-8.; RPC 3614; Simonetta 2007, no. 25
2612.	6,47gr.	24mm.			CNG 54 lot 1135
2613.	6,92gr.	24mm.			CNG 54 lot 1136
2614.	5,85gr.	23mm.	12h	Henseler Kol.	Ganschov 2018, no.80
2615.	8,20gr.	?mm.			Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG Fall Auc.s 2016 lot 487 9/2016
2616.	6,48gr.	25mm.			Sydenham 1933, 29, no.35.

47.yıl

AE
Ö/ Çelenkli Dionysos başı sağa
A/ sağda ↓KAIΣAsolda ↓PEIAΣ Erciyes Dağı üzerinde kartal MZ

2617.	3,7gr.	18mm.	12h	Erkiletlioğlu Kol.	Erkiletlioğlu 2019, 236.
2618.	3,68gr.	19mm.	12h		RPC 3615
2619.	4,859gr.	19mm.			Sydenham 1933, 29, no.36.

AE
Ö/ Defne çelenkli Apollon başı sağa ensesinde lir
A/ sağda↓KAIΣAsolda ↓PEIAΣ Lyre MZ

2620.	7,56gr.	19mm.	12h	Berlin	Rpc 3615; löbb. Berlin; Simonetta 2007, no. 26
2621.	5,184gr.	20mm.			Sydenham 1933, 29, no.37.

53.yıl

AE
Ö/Miğferli Athena başı önünde baykuş
A/ sağda ↓KAIΣA solda ↓PEIAΣ kalkan ve mızrak altta NΓ monogramı

2622.	3,78gr.	19mm.	12h		RPC 3617
2623.	3,21gr.	?mm.			Cab. 241; Simonetta 2007, 151, res. 30.
2624.	4,859gr.	19mm.			Sydenham 1933, 29, no.38.

AE
Ö/Tyche başı sağa
A/ sağda ↓KAIΣA solda ↓PEIAΣ Argaios Dağı üstünde çelenk altta NΓmonogramı

2625.	7,05gr.	23mm.	12h		RPC 3618; Simonetta 2007, 151, res. 29.
2626.	6,25gr.	21mm.	12h	Waddington col.	Babelon 1898, kat no. 6739;
2627.	7,67gr.	?mm.		BM 1938 19.7.72	Simonetta 2007, 151, res. 29.; Erkiletlioğlu 2019,236.
2628.	5,832gr.	23mm.			Sydenham 1933, 29, no.39.

AE
Ö/Tyche başı sağa
A/ sağda ↓KAIΣA solda ↓PEIAΣ iki buğday başağı NΓ monogramı

2629.	2,93gr.	15mm.	12h		RPC 3619
2630.	3,13gr.	?mm.			Simonetta 2007, 151, res. 31.;Ber. 5453
2631.	3,888gr.	15mm.			Sydenham 1933, 30, no.40.

2. ANTİK KAYNAKLARDA KAPPADOKİA BÖLGESİ

2.1. Kappadokia Bölgesi'nin Genel Coğrafi Konumu ve Sınırları

Kappadokia Bölgesi'nin tarih boyunca doğu-batı ve kuzey-güney yönünden gelen yolların kavşak noktasında yer alması, jeopolitik önemini daha da artırmıştır. Farklı dönemlerde Kappadokia Bölgesi ve çevresi büyük siyasi çekişmelere sahne olmuştur[15]. Antikçağ'da Kappadokia Bölgesi'nin sınırları, Strabon'un da değindiği gibi zaman içinde değişikliklere uğramıştır[16]. Örnek olarak Kappadokia Krallığı'nın temellerinin kurulduğu I. Ariarathes'in Büyük İskender olarak bilinen III. Aleksandros'a isyan ettiği dönemde, Pontos ve Paphlagonia Bölgesi I. Ariarathes'in egemenliği altındadır[17]. Gaizura ve Sinope darplı sikkeleri bu kanıyı teyit etmektedir. MÖ 301'deki İpsos Savaşı'nın ardından gelişen uygun ortam Pontos Krallığı'nın oluşmasına zemin hazırlamış ve Pontos Krallığı'nın lehine bu bölge kaybedilmiştir[18]. Kappadokia'nın son kralı Arkhelaos'un Pontos Kraliçesi Pythodoris ile evlenmesinden sonra ise Pontos Bölgesi tekrar Kappadokia Krallığı'nın hükmü altına girmiştir[19]. Pontos Kappadokia'sı örneğinde olduğu gibi Kappadokia Krallığı, dönemin değişen siyasi olayları ve konjonktür içerisinde bazen toprak kaybedip bazen de kazanmalarından dolayı sınırlar zaman zaman daralıp genişlemiştir.

Coğrafi sınır olarak I. Ariarathes'in hükümdarlık zamanındaki ilk egemenlik alanları Pontos ve Paphlagonia ile Kappadokia'nın bir kısmı ile sınırlı iken son kral Arkhelaos Dönemi'nde ise en geniş sınırlara ulaştığı görülmektedir. MS 17'de son kral Arkhelaos'un ölümünden sonra ise Kappadokia Krallığı son bulup Romaya bağlı

15 Arslan - Bulut 2017, 49-65.

16 "…ve Kappadokia da çeşitli kısımları olan bir ülkedir ve birçok değişiklikler geçirmiştir."Strabon, XII,1,1.

17 Borrell 1862, 1-19.; Arrianus, II.4

18 Arslan 2007,50-52.

19 Koyuncu 2015, 139.

Kappadokia Eyaleti'ne dönüşmüştür[20]. Kappadokia Krallığı'nın mevcut sınırları bu dönemler arasında geçen ve zamanla farklılaşan sınırlar göz önünde bulundurulacaktır.

Hellenistik Dönem Kappadokia Krallığı zamanında bölgenin ulaşmış olduğu en geniş hali şöyledir: Güneyde Kilikia Torosları, güneydoğuda Gordyene[21], doğuda Armenia ve Kolkhis, kuzeyde Eukseinos (Karadeniz), batıda Paphlagonia, Phrygia ve Galatia tarafından sınırlandırılan bölgedir[22].

Strabon[23] ise bölgenin sınırlarını şu şekilde tarif etmiştir: *"Kilikia Trakheia'ya kadar uzanan İsos Körfezi ve Sinope ile Tiberanlar kıyısına kadar uzanan Eukseinos tarafından sınırlandırılmış olan Kappadokia, büyük bir yarımadanın berzahını oluşturur. Yarımadadan kastım, berzahın bu tarafında Kappadokia'nın batısında kalan kısımdır."*Burası Herodotos[24] tarafından da *"Halys Irmağının bu tarafındaki ülke"* diye tanımlanmıştır." Yani bugünkü sınırlarıyla yaklaşık olarak Kırşehir, Nevşehir, Kayseri, Niğde, Malatya ve Aksaray illerinin tamamını; Adana'nın kuzey, Ankara'nın doğu, Yozgat ve Sivas'ın güney bölümlerini kapsamaktaydı[25] (harita 1, 2).

Strabon[26], Kappadokia Bölgesi'nin komşularını ise şu şekilde sayar:

> "*Bununla birlikte, aynı dili konuşan en çok da güneyden Tauros denilen Kilikia Bölgesi'ndeki halklarla, doğudan ise Armenia ve Kolkhis ile ve ikisinin arasında farklı dili konuşan halklarla, kuzeyden ise Halys'in döküldüğü (ağzı) yere kadar Eukseinos'la sınırları vardır. Batıdan ise hem Paphlagonia ırkıyla ve Phrygia'da yerleşmiş olan Lykaonialılara kadar uzanan Galatia halkıyla ve Kilikia Trakheia'ya yerleşmiş Kilikia halkıyla sınırları vardır."*

---

20 Tacitus Annales 2.42.

21 Appianus Mithridateios, 105

22 Sevin 1998a, 46-61.

23 Strabon 12, I, 3.

24Herodotos I - 72.

25 Sevin 1998a, 46-61.

26Strabon 12.1.1.

Strabon, Kappadokia Bölgesi ile bölgenin batı kısımdaki toprakları iki deniz arasındaki bir boğaza benzetir. Kilikia Trakheia'ya kadar İssos körfezi ile Sinope ve Tiberan'ların kıyılarına kadar uzanan Eukseinos arasındaki Kappadokia, iki deniz ile birbirine bağlanmış büyük bir yarımadanın boğazı gibidir der. Yarımada derken boğazın bu tarafındaki yani Kappadokia'nın batısındaki bütün ülkeyi kasteder[27].

Strabon, Kappadokia Bölgesi'nin coğrafi genişliğini ölçüler kullanarak verir. Buna göre, Kappadokia kuzey-güney yönünde yaklaşık bin sekiz yüz stadion ve Lykaonia ve Phrygia'dan doğuda Euphrates Irmağı boyunca Armenia'ya kadar doğu-batı yönünde yaklaşık olarak üç bin stadionluk bir alanı kapsar[28].

Pilinius[29] ise "Doğa Tarihi" adlı eserinde bu konu hakkında şu değerleri verir:

> *"Kappadokia halkından başlayacağız. Bütün Pontos halklarının içerisinde bu (Kappadokia) iç kısımların en uzak noktasına uzanır. Solunda (doğusunda) Küçük ve Büyük Armenia'yı ve Kommagene'yi arkasında bırakır ve sağında (batısında) ise gerçekten Asia'daki daha önceden bahsedilen bütün soyları vardır. Birçok ulusu aşarak, büyük bir hareketle Tauros silsilesi tarafına güneşin doğuşuna (doğuya) doğru hızlı bir hareketle tırmanarak Lykaonia, Pisidia ve Kilikia'yı aşar ve Antiokhae'nin üstündeki bölgeye ilerler ve Kataonia diye adlandırılan kısmıyla da Antiokhea'nın bir kısmı olan Cyrrestiaca'ya kadar uzanır. Bu nedenle Asya'nın oradaki uzunluğu 1250 milia (1.250.000 adım), genişliği ise 640 miliadır."*

C. Koyuncu tarafından hazırlanan doktora tezinde, Ptolemaios'un Geographica'sında verdiği bilgiler ışığında Kappadokia Bölgesi'nin genel coğrafi sınırları koordinatlarıyla verilir:[30]

27Strabon 12.1.3.

28 Strabon, 12.2.10.

29Pilinius, Doğa Tarihi, 6 .8. 24.

30 Koyuncu 2015, 256.

"Kappadokia'nın konumu, batıdan Galatia ve Pamphylia'nın bir kısmıyla ki bizim daha önceden gösterdiğimiz gibi burası bir hat boyunca Pontos'dan başlayıp sınıra kadar takip eder. Ve buranın konumu şöyledir: 64°, 37°, 40°; Güneyden ise, Kilikia ile bir hat boyunca Tauros Dağları'ndan geçen ve Amanoslara kadar uzanan bir sınıra kadar takip eder ki burası konumu 70°, 37°, 20°,'dir. Bu yüzden Amonoslar üzerinden Euphrates'in bir kısmına kadar Syria'nın bir parçasını kapsar ki, burasının konumu 71°, 20°, 38°'dir. Doğudan, Büyük Armenia'nın Euphrates boyunca Amanos'un bahsedilen kısmından onun kuzeyi boyunca gelen ve daha sonra doğu tarafına doğru sapan bir noktaya kadar ki buranın konumu şöyledir: 71°, 42°, 30°. Bundan sonra Moskhikos Dağları hattı boyunca ve sınıra kadar uzanır ki buranın konumu ise şöyledir: 73°, 44°, 30° ve bu böylece bahsedilen sınırlar kıyıda bağlanan bir hatla, kuzeyden ise Euksenos Pontos'un bir kısmıyla sınırlıdır. Amisos Kenti'nden sınıra kadar uzanır ki buranın konumu: 72°, 20°, 44°, 45°'dir. Bu bölgenin deniz kıyısı böyle bir sınıra (görünüme) sahiptir"[31].

2.1.1. Yüzey Şekilleri ve İklim

Bölgenin doğu kısmının güney yarısının tamamı, yükseklikleri 1400 ile3.300 metre arasında değişenTauros Dağları tarafından tamamen kaplanmıştır. Bu sıradağların batısı ve kuzeyinde, küçük ovalar yer alır. Kilikya Bölgesi'nde Tauros ve Anti-Tauros Sıradağları ile Kappadokia'nın Mazaka Kenti'nin sınırları içindeki volkanik Argaios Dağı'nın yanı sıra Melendiz ve Hasan Dağı bölgenin yer şekillerinin oluşmasında önemli katkıları olmuştur.

Strabon, Pontos ile Kappadokia arasında Buzluk Dağı, Deveci Dağı, Köse Dağı ve Tecer Dağları'ndan oluşan doğal sınırın varlığından bahseder.

31Ptolemaios Geographica 5.6.1.

"Pontos'la Kappadokia sınırı Tauroslara paralel dağlık bir bölge olup burası Khammanenê'nin en batı ucundan başlar ve burada sarp çıkışlı tahkim edilmiş bir yer olan Dasmenda bulunur ve Laviansênê'nin en doğu ucuna kadar uzanır."[32]

Kappadokia Bölgesi'nin batı tarafında Antik Dönem adı Tatta olan büyük Tuz Gölü yer almaktadır. Strabon, Tatta Gölü için der ki: "*burada ... O kadar yüksek ve sarp yamaçların arasına sıkışmıştır ki, insanlar ona, ancak merdivene benzer basamaklarla ulaşabilirler. Söylediklerine göre su ne azalır ne de gözle görülen herhangi bir yerden dışarı doğru akar*."[33]

Kappadokia'nın en büyük ve en önemli akarsuyu, kuzeybatıda Halys ve doğuda Euphrates Nehirleri'ydi. Strabon Halys Nehri'nin adının Halai'den geldiğini söyler[34]. Onun aktardığına göre nehir, "Halai" yakınından geçtiği için bu ismi almıştır. Kaynakları Pontos Ülkesi'nin civarında Büyük Kappadokia'daki Kamisene'dedir. Batıya kadar çoğalarak akar ve sonra Galatia ve Paphlagonia arasından kuzeye dönerek, bu iki ülke arasındaki sınırıyla, Beyaz Syrialıların ülkelerinin sınırını meydana getirir.

Bunun dışında güneyde, Akdeniz'e dökülen Pyramus ve Sarus Nehirleri vardı. Ancak, bu nehirler, gemilerle ulaşım için çok uygun değildi. Sargarausené Bölgesi'nde Kilikia Denizi'ne akan Karmalas Irmağı vardır[35].

Melas, Kappadokia Bölgesi'nin bir diğer akarsuyudur. Strabon, Mazaka'nın önündeki ovada Melas (Sarımsaklı Suyu) adında bir nehir olduğunu söyler. Söz konusu nehir şehirden aşağı yukarı kırk stadion uzaklıktadır. Bu nehrin suyu kentin bulunduğu

32 Strabon 12. 2.10.

33 Strabon 12. 2.5.

34Strabon 12. 3.12.

35 Strabon 12. 2.6.

seviyeden daha aşağıda bir yerde bulunmasına rağmen yayılarak bataklık ve göller meydana getirirdi[36].

Melas Nehri'nin kaynağı Mazaka/Kaisareia'nın batısında Argaios Dağı civarındadır. Akarsu bugünkü Karasu olarak adlandırılmaktadır[37]. Nehir, çeşitli kollarla beslenerek yaklaşık on altı kilometre sonra Halys'e dökülmektedir. Texier, bu bölgenin Ariarathes tarafından kapatılarak baraj yapılan yer olduğunu düşünmektedir[38]

Bir de başka bir Melas (Tohma) Nehri vardır[39]. Anti-Taurosların kuzeyinde yer alır. Sebasteia'nın güneyinde yer alan Euspena[40] Çayı ile Sargaurasene'de bulunan Gauraina[41] topraklarından doğarak Melitene dolaylarında Melas ile birleşen çaylar daha sonra Euphrates ile birleşmektedir[42]. Euphrates Nehri'nin kollarından birini oluşturan Tohma Su da Antik Dönem'de Melas olarak isimlendirilmiştir[43].

Antik dönem adı Karmalas Nehri olan Zamantı Nehri[44], kaynağını Uzunyayla, Şerefiye Köyü'nden (Ariaratheia/Pınarbaşı) almaktadır[45]. Bu nehir, Taurosların ortasında Saros'a (Seyhan) katılır. Strabon'un anlatımına göre Karmalas Nehri Dastarkon[46] adlı yerleşmenin etrafından geçer ve son olarak Kilikia Denizi'ne dökülür[47]. Karmalas Nehri, bölge coğrafyasındaki idari sınırların belirlenmesinde de etkili olmuştur. Merkezi Mazaka/Eusebeia olan Kilikia'nın sınırlarını kuzeyde Halys ve batıda Karmalas belirlemektedir. Ayrıca Kataonia da batıda Karmalas Nehri ile

36 Strabon 12. 2. 8.

37 Bulut 2018, 123-143.

38 Texier 2002, 75. ; Bulut 2018, 123-143.

39 Bulut 2018, 129.

40 Bugünkü Kangal, Hild- Restle 1981, 288. Ayrıca bk. Ramsay 1960, 304.

41 Bugünkü Gürün, Hild- Restle 1981, 181-182.

42 Sevin 1998a, 47.

43 Mitford 1980, 1185; Barrington Atlas of The Greek And Roman World, (ed. R. J. A. Talbert), 2000, Map. 64. ; Bulut 2018, 123-143.

44 Ramsay 1960, 318; Barrington Atlas of The Greek And Roman World, Map 64.

45 Tekin 1998, 201.

46 Ramsay, şehrin Ekrek (Kayseri'nin Bünyan İlçesi'ne bağlı yeni adıyla Köprübaşı Köyü) dolaylarında aramak gerektiğini ifade etmektedir. bkz. Ramsay 1960, 346. Ayrıca bk. Barrington Atlas of The Greek And Roman World, Map 64.

47 Strabon, 12, 2, 6.

Kilikia'dan ayrılmaktadır[48].Strabon'a göre daha önce Melas Nehri üzerinde kurulan baraj, Karmalas üzerine de yapılmıştır:

> "*Herpa'da da aynı şey olmuştur; kral orada da Karmalas Irmağı'nın bir koluna baraj yapmış ve ağzın açılmasıyla su, Malloscivarında Kilikia'da çeşitli bölgeleri harabetmiş, o da zarar görenlere tazminat vermiştir*."[49]

Antik Dönem adıyla Korax, günümüz adıyla Hurman Çay[50] olarak isimlendirilenakarsu, antik Maragos yerleşiminin (Marabuz/Dağlıca) yakınlarında yer almaktadır[51]. Bu su aynı zamanda Sobagena'nın (Hurman Kale) etrafından geçmekte ve bir nevi kalenin doğal tahkimatını oluşturuyor gibi görünmektedir[52]. Kappadox (Delice Irmak) ise Halys'in doğusunda yer alır.

Günümüzde Seyhan olarak isimlendirilen akarsu Hitit Dönemi'nde Šamri[53], Antik dönemde Saros olarak bilinir. Saros Nehri, Anti-Tauroslar'dan doğarak Komana'nın yanından geçer. Buradan sonra batı kolunu da içine alarak Kilikia sınırı yönüne doğru akmaya devam eder ve Tarsos'un güneydoğusundan denize dökülür[54].Anti-Tauroslar'dan doğup ve akan Ceyhan Nehri ise Hititlerde Puruna[55], Antik Dönem'de ise Pyramos olarak adlandırılmıştı[56].

Strabon, Kappadokia Bölgesi'nin ikliminin soğuk olduğunu söyler. Buranın sadece meyve değil özellikle tahıl ve her çeşit küçükbaş ve büyükbaş hayvan yetiştirilmesi bakımından da mükemmel bir ülke olduğunu söyler[57].

İ.S. 2. yüzyıl yazarı Iulinus Solinus, bölgenin coğrafyası ve iklimi ile ilgili şu bilgileri verir:

---

48 Ramsay 1960, 335-344.

49Strabon 12, 2, 8.

50 Sterret 1888, 305. ; Ramsay, aynı eser, s. 342; Hild-Restle, aynı eser, s. 190.

51 Barrington Atlas of The Greek And Roman World, Map 64. ; Ramsay 1960, 342.

52 Bulut 2018, 123-143.

53 Bulut 2018, 123-143.; Ünal 2000, 27.

54 Bulut 2018, 123-143.

55 Bulut 2018, 123-143.

56 Ünal 2000, 27.

57Strabon 12. 2.10.

"Kappadokia'da birçok ünlü kent vardır; gerçekten Claudius Caesar'ın kurduğu Archelaides Kolonisi başka kaynaklardan referans verdiğimiz gibi, Halys Irmağı ötesinden geçer. Neocaesarea'yı Lycus ırmakları sular. Semiramis, Melita'yı kurdu. Argaios'un altında olan Mazaka'yı Kappadokialılar kentlerin anası olarak adlandırırlar. Bu Argaios, karlı tepeleriyle çetindir, yaz ayında bile şiddetli kırağı (kar) eksik olmaz … "[58]

2.1.2. Kappadokia'nın Ekonomik Kaynakları

Kappadokia Bölgesi'ndeki ekonomik faaliyetler içinde tahıl üretimi en önemli yere sahiptir[59]. Strabon burası için sadece meyvenin değil tahıl ve her çeşit büyük baş hayvanın da beslenmesi için doğal bir ortama sahip olduğunu söylemektedir[60].

Kappadokia Bölgesi'nde MÖ 8200-7500'lü yıllarda Aşıklı Höyük yerleşiminde avcı-toplaycı yaşam şekli hala sürdürülürken bir taraftan da baklagil ile tahıl üretimi de yapmışlardır[61]. Köşk Höyük (Niğde) yerleşiminde ele geçen bir çömlek üzerinde başak demetleriyle tasvir edilen figür bu konu için güzel bir örnek oluşturmaktadır[62]. Kazılardan elde edilen verilere göre Asur Ticaret Kolonileri Çağı'nda bölgenin en önemli yerleşim merkezlerinin başında yer alan Kaneş'te buğday ve arpa tarımının yapıldığına dair kanıtlar tespit edilmiştir. Tahıl tarımının yaygın olarak yapıldığı sonucuna, Kültepe/Kaniš kazılarında evlerdeki zahire küpleri içerisinde kömürleşmiş buğday ve arpa gibi tahılların yanında çivi yazılı kaynaklar sayesinde ulaşılır[63].

---

58 Gaii Iulii Solini De Mirabilibus Mundi Capitula, 39 – 57; Koyuncu 1915, 255.

59 Ghita 2010, 42-47.

60Strabon 12. 2.10.

61 Özbaşaran ve diğ. 2010, 7-20. ; Arslan - Bulut 2018, 27-46.

62 Tiryaki 2013, 44.

63 T. Özgüç, Türk Tarih Kurumu Tarafından Yapılan Kültepe Kazısı Raporu 1948, TTK Yayınları, Ankara 1950a; Kültepe-Kaniş, Asur Ticaret Kolonilerinin Merkezinde Yapılan Yeni Araştırmalar, TTK Yayınları, Ankara 1959; Kültepe-Kaniş II, Eski Yakındoğu'nun Ticaret Merkezinde Yeni Araştırmalar, TTK Yayınları, Ankara 1986; F. Kulakoğlu, Kültepe-Kaniš Kazıları 2006 Yılı Raporu, Ankara 2006.; E. Öz, "Kültepe Tabletlerinde Geçen hašlātum Kelimesi Üzerine Bir Değerlendirme", Tarih Araştırmaları Dergisi, 31(51), 2012, 159-164.

Strabon, Hellenistik Dönem'de ise Themiskyra'da bol darı üretildiğini belirtilmektedir[64]. MS 4. yüzyılda yaşayan Nazianzoslu Gregorios Ozizala'da sebze yetiştiğine, buna karşılık Nazianzos'ta ekmeğin daha çok tüketildiğine, dolayısıyla da burada tahıl üretildiğine değinmektedir[65].

Kappadokia Bölgesi'nde tahıl üretimi yapıldığını İvriz Kaya Kabartması gibi bölgedeki kaya anıtları da kanıtlamaktadır. İvriz Kaya Kabartması'nda betimlenen tahıl demeti daha sonraki dönemde özellikle Kappadokia Krallık sikkelerinde pek tercih edilmemiştir. I. Ariarathes[66] ve son kral Arkhelaos Dönemi bir grup krallık sikkelerinin dışında[67] tahıl resmi betimlenmez iken Roma Dönemi'nde Traianus Dönemi'nden (MS 98-117) itibaren bu motif bolca kullanılmıştır[68].

Strabon'un anlattığına göre Melitene'de de zeytin üretimi yapılmaktaydı[69]. Nyssalı Gregorios'un Adeplhios'a yazdığı mektupta Vanaso'nun (Venessa/Avanos)[70] güzelliklerinden bahsederken Halys'in yakınında bulunan dağın sık meşe ormanıyla kaplı olduğunu ifade etmektedir[71]. Ayrıca Argaios Dağı çevresindeki ormanlar, kerestecilik faaliyetleri çerçevesinde kullanılıyordu. Kappadokia Krallığı'nın inşaat için kullandığı keresteler buradan temin ediliyordu[72].

Bunun yanında bağcılık da vardır. Üzüm bağları hem toprak yapısı hem de uygun iklim koşulu nedeniyle Kappadokia'da yetişebilmekteydi[73]. Asur Kolonileri Çağı'nda, insanlar, üzümü meyve olarak tükettikleri gibi meyveyi işleyerek şarap haline

64 Strabon, 12.3.15.

65 Arslan - Bulut 2018, 27-46.

66kat. no.1-39.

67 kat no. 2629-2631; RPC Cappadocia 3619.

68 Ma shops Aeternitas Numismatics, MA-ID: 50802156, Aeternitas Numismatics sikkenin arka yüzünde demet şeklinde bağlanmış altı adet buğday başağı. https://www.ma-shops.com/an/item.php?id=508 er tar. 6.12.2020

69 Strabon, 12: 2. 1.

70 Thierry 1981, 121-140.

71 Arslan - Bulut 2018, 27-46.

72 Strabon 12. 2.7.

73 Baydur 1970, 17.

de getirmişlerdir. Kappadokia Bölgesi'nde bulunan Tegarama'nın (Gürün) en önemli şarap üretim merkezlerinden biri olduğu düşünülmektedir[74].

MÖ I. bin başlarında Kappadokia Bölgesi'nde bağcılığın temel geçim kaynaklarından biri olduğunu gösteren işaretler antik Kappadokia sınırları içinde yer alan İvriz (Kybistra/Ereğli), Ambar Deresi, Gökbez, Niğde ve Keşlik anıtlarında görülmektedir. Bütün bu anıtlarda asma meyvesi resmedilmiştir[75].

Strabon, meyve ağaçları yetiştiriciliğinin Kataonia'da[76], Melitene'de[77] ve Themiskyra'da[78] olduğunu yazar. Şarap ve zeytinyağının Panaroia'da[79], Pontic Komana'da[80] olduğunu; ama özellikle Monarit şarabını üreten Melitene'nin ise, Antik Yunan şarabıyla rekabet ettiğini söyler[81].

Ülkede tarımın yanı sıra hayvancılığın da önemli bir ekonomik etkinlik olduğu görülür. Tercih edilen hayvanlar genelde koyun ve sığırdır. Hatta Strabon'un ifadesindenkralların bile hayvancılık yapma gibi bir etkinlikleri olduğu anlaşılmaktadır[82].

Kappadokialılar sığır yetiştirdiklerinden, hayvan yemine de çok miktarda gereksinimleri vardır. Hatta Strabon'un ifadesinden öğrendiğimize göre Kappadokia'nın kralları, diğer şeylerin yanı sıra çevredeki meraları sebebiyle Mazaka'da ikamet etmeyi tercih etmişlerdir[83]. Mazaka'nın haricinde Garsauira, Lykaonia ve Morimene civarında

74 Laflı 2017, 20. ; Arslan - Bulut 2018, 27-46.

75 Tiryaki 2013, 39 ; Arslan - Bulut 2018, 27-46.

76 Strabon, 12.2.2.

77 Strabon, 12.2.1.

78 Strabon, 12.3.15.

79 Strabon 12.3.30.

80 Strabon 12.3.36.

81 Strabon 12.2.1.

82 Strabon 12. 2.7.

83 Strabon, 12.2.9.

da hayvanların otlaması için meralar vardır.Morimene'de kent düzeyinde yerleşim bulunmadığını ve bu bölgede iyi eşeklerin yetiştirildiğini söylemiştir[84].

> *"Bagadania[85] hem düz ve hem de hepsine oranla daha güneyde olduğu halde (zira Taurosların dibinde bulunur) burada hemen hemen hiç meyve ağacı yetişmez. Ülkenin geri kalan kısmının çoğunda ve özellikle Garsauira, Lykaonia ve Morimene civarında çok sayıda eşek otlar*."[86]

Tuz Gölü civarında koyun üretimi ile koyun üretimine bağlı yün üretimi hala günümüzde bile yapılan bir ekonomik faaliyettir. Strabon bu coğrafyadaki koyun ve yabani merkeplerin otlak yerlerini anlatmaktadır. Söylediğine göre Orkaorki ve Pitnissos'un etrafındaki bölgeler ile Lykaonia Platosu yabani merkeplerin otlak yeridir; su az bulunabilmesine karşın olağanüstü koyun yetiştirir. Fakat koyunların yünü sert olmasına rağmen bazı kimseler yalnız bunun üzerinden büyük servet elde etmişlerdir. Amyntas'ın bölgede üç yüzün üzerinde sürüsü vardı. Büyüğü Koralis, küçüğü Trögitis Gölü olmak üzere iki de göl bulunur. Ayrıca bu civarda iyi iskân edilmiş, yukarıda sözü edilen merkep otlaklarından daha zengin toprakları bulunan İkonion Kenti de yer alır. Buraya Polemon egemendi. Sözü geçen bölge Kappadokia'yla Lykaonia'yı Kilikia Trakheia'dan ayıran yerdedir[87].

Gazelonitis Bölgesi'nde (Samsun civarı)[88] yumuşak yünlerinden ve derilerinden kumaşlar elde edilen koyunlar üretilebilinmiştir. At yetiştiriciliği ekonominin bu sektörüne dâhil edilebilir. Her ne kadar atlar, koyun, keçi ve sığır gibi kazançlı görünmüyor olsa da, özellikle, savaş için elzem idi. Kappadokia'da atlar, Küçük

84 Strabon 12. 2.10.

85 Anadolu'da, Kappadokia Bölgesi'nin en güney bölümü

86 Strabon 12. 2.10.

87 Strabon 12. 6.1.

88 Strabon, 12.3.13.

Armenia ya da Paphlagonia Bölgeleri'nde olduğu gibi binek hayvanı olarak da kullanılıyordu[89].

Kappadokia'da Sinopeli olarak adlandırılan bir aşı boyası üretimi vardır. Bu aşı boyaları Sinope Limanı'ndan alıcılara yayıldığı için bu şekilde adlandırılmıştı.

> *"Kappadokia'da ayrıca Sinopeli (Sinoplu) olarak adlandırılan aşı boyası yapılır. İberialılar bununla rekabet ettikleri halde bunlarınki dünyadakilerin en iyisidir. Sinopeli olarak adlandırılmasının nedeni, Ephesos'luların ticareti Kappadokia halkına ulaşıncaya kadar buralı tüccarların onu Sinope'den sevk etmeyi adet edinmelerindendir."*[90]

Kappadokia Bölgesi önemli yolların kavşak noktasıydı. Anadolu Yarımadası'nın jeolojik yapısı, doğu-batı ve kuzey-güney ticaret yollarının Kappadokia Bölgesi'nden geçmesini mecbur kılıyordu. Kuzey-güney ekseni Kara Deniz'deki Amisos Limanı'ndan, İris Vadi'sindeki Amasseia Kenti ve Mazaka'ya ilerliyordu. Mazaka'dan da Kilikia Limanı veya Kilikia Kapısı'ndan devam ediliyordu. Kuzey-güney istikametli Euxine- Amissos- İris vadisindeki Amasseia- Mazaka- Kilikia Kapısı'sından da eğer istenirse kara yolundan Mezopotamia'ya, istenirse Kilikia Limanı'ndan deniz yolu ile Doğu Akdeniz'e gidilebilirdi.

Doğu-batı yönünde üç farklı rota izlenebilirdi. Birincisi Amnias Nehri (Gök Irmak) vadisi boyunca Bithynia - Paphlagonia – Pontik Kappadokia üzerinden Küçük Armenia ve Büyük Armenia güzergâhı. İkincisi Ege'den başlayıp Kuzey Mezopotamya'ya ulaşan Pers Kral Yolu güzergâhı idi[91]. Bu yol, Perslerin idaresinde

89 Ghita 2010, 43.

90 Strabon 12. 2.10.

91 Herodotos, 5.52.

yönetildikleri dönemde, Perslilerin geliştirdiği bir güzergahtı. Sonuncusu ise Zeugma üzerinden Kilikia Bölgesi ile Suriye bağlantısını sağlayan yol idi[92].

Kappadokia Bölgesi'nde değerli maden ve taş ocakları da bulunmaktaydı. Strabon, Arkhelaos'un madencileri tarafından Galatia Bölgesi civarında kristal ve onyks plakaların bulunduğunu söyler. Galatialıların ülkesi civarında renk bakımından fildişine benzeyen beyaz bir taş bulunur.Bu taşlardan küçük bileği taşları ölçüsünde parçalardan küçük hançerler için saplar yapıldığını ekler[93].

Strabon ayrıca bölgeden dışarıya ihraç edilen saydam taş parçalarından söz etmektedir[94]. Ancak bu saydam taşların ne renklerinden ne de başka bir özelliğinden söz etmemiştir. Bu sebeple bu taşların, Yozgat'ta yatağı bulunan pembe turmalin taşı mı[95], Malatya'daki son derece değerli bir taş olan yakut mu[96], pırlanta mı yoksa başka bir değerli taşı mı kastettiği anlaşılamamaktadır.

Kappadokia Bölgesi'nde bulunan maden ocaklarının işletilmesi ekonomik gelir açısından bir artı değer idi. Yozgat ve Niğde'de gümüş madeni (harita 3) ve yine Niğde'de demir madeni bulunmaktaydı. Mermer ocakları Pharnakeia, Nyssa, Mazaka ve Melitene gibi yerlerden, temin ediliyordu[97]. Strabon eserinde, Mazaka Kenti yakınındaki taş ocağı çalışmalarını ve Melas Nehri'nin (Sarımsaklı Suyu) çevreyi bataklığa dönüştürmesinden dolayı yaşanan zorlukları anlatmıştır. Şehirden yaklaşık kırk stadion uzaklıktan geçen Melas'ın bataklığa çevirdiği taş ocağında Mazakalıların yapıları için

92T.C.Nevşehir ValiliğiÇevreveŞehircilik İlMüdürlüğü İl Çevre Durum Raporu 2012.

93Strabon 12. 2.10.

94 Strabon 12. 2.10.

95 Bozkurt 1993, 300-306.

96 Ay ve diğ. 2013, 222-223.

97 Ghita 2010, 45-46.

bol miktarda çıkardıkları düz taşların su altında kaldıklarında ocak faaliyetinin durduğunu söyler[98].

Pilinius için Kappadokia'da demirin varlığının suya mı yoksa toprağa mı bağlı olduğu bir soru işaretiydi. Çünkü bu bölgede demir sadece Mazaka ile Tyana arasındaki bölgede ve Kerasus Nehri'nin sürüklediği alüvyonlardan elde ediliyordu[99].

2.1.3. Kappadokia Bölgesi'nin Yönetim Şekli

Perslerin hakim olduğudönemde Kappadokia ülkesi başlangıçta on, daha sonra on bir adet birime ayrılarak yönetilmiştir. Bu bölgelerin adları, Melitene, Kataonia, Kilikia, Tyanitis, Garsauria, Laviensene, Sargausene, Khammanene, Saravene ve Morimene'dir (harita 1ve 2). Bu bölgelerden her biri, ülkenin aristokrat ailelerinden gelen ve stratagos adı verilen bir lider tarafından yönetiliyordu[100]. Toprak büyük ölçüde kralın, soyluların, Komana ve Vanesa gibi bazı büyük tapınak rahiplerinin mülkiyetindeydi. Bu tapınak devletlerinin yöneticisi olan soyluların devlet hiyerarşisindeki yeri kralın yalnızca bir basamak altındaydı[101].

2.1.3.1. Melitene

Strabon, Melitene Strategiası'nın, Kappadokia'nın en doğu ucundaki kısımda olduğunu[102] Melitene'nin Kommagene'ye bitişik olduğunu yazar. Melitene için on strategiae'ya bölünen ülkenin onuncu kısmıdır der ve bu eyaletin bir kentinin olmadığını ancak dağlarda tahkim edilmiş yerleri olduğunu belirtir[103].

98 Strabon 12. 2.8.

99Pilinius, Doğa Tarihi,34. 12. 142.

100 Strabon, 12.1.2-4.

101 Speidel 2019,120.

102 Strabon, 12.1.2.

103 Strabon 12.2.7.

Ptolemaios'a göre Melitene'nin sahip olduğu yerleşim yerleri şunlardır: Dagusa, Melitene, Zoparistos, Titarissos, Kianika, Phousipara, Eusimara, Iassos, Kiakis, Leugaisa, Karmala, Semisos ve Ladoineris'tir. Ptolemaios'un söz ettiği Melitene'nin Zoparistos, Titarissos, Kianika, Eusimara, Iassos, Kiakis ve Ladoineris yerleşim yerlerinin lokalizasyonu yapılamamıştır[104].

Melitene Strategiası'ndaki yerleşim yerlerinden en önemlisi, adını ait olduğu strategiadan alan Melitene'dir. Plinius'a göre Büyük Armenia ile sınırdır ve dolayısıyla Melitene Şehri, Kappadokia'nın en doğudaki sınırıdır[105]. Flavius Josephus da, Kappadokia ile Armenia arasında sınırın Melitene olduğunu yazar[106].

Strabon'a göre bu eyalet, Kappadokia'nın diğer bölgelerine benzemez. Her tarafta bulunan meyve ağaçlarından dolayı burayı Kommagene'ye benzetir. Meliteneliler hem zeytin yetiştirir hem de Grek (Yunan) şarabıyla rekabet eden Monarite şarabı üretirler. Melitene Sophene'nin karşısında kurulmuştur. Euphrates Irmağı, Melitene ile Kommagene arasında akar ve Kappadokialılara ait ismi Tomisa olan önemli bir kale vardır. Burası Sophene'nin hükümdarlarına yüz talanton'a satılmıştı. Fakat sonradan Lucullus tarafından Mithridates'e karşı yapılan savaşta kendisi ile birlikte sefere katılan Kappadokia hükümdarlarına yiğitlik armağanı olarak sunulmuştur[107]. Melitene, IV. Ariarathes Dönemi'nde kısa bir süreliğine Kommagene Krallığı'na geçmişse de derhal müdahale edilip geri kazanılmıştır[108].

2.1.3.2. Kataonia

Kataonia, Kappadokia'nın on strategiasından birisidir. Bölgenin güney tarafında yer alan Kataonia, eyaletlerin sıralamasında, doğudan batıya gelirken Melitene'den

104 Koyuncu 2015, 285.

105 Pilinius, Doğa Tarihi, 6.9: *"Kappadokia'nın Büyük Armenia'nın önünde uzanan kısmı Melitene diye adlandırılır."*

106 Josephus, Bellum Judaicum, 7.1.3.: *"... Melitene denilen yere gönderdi; Euphrates'in yanında Armenia ile Kappadokia'nın sınırları arasındadır."*

107 Strabon 12.2.1.

108Diodoros 31.19a; Taşdöner Özcan 2015, 97-118.

sonra ikinci sırada yer alır. Strabon'dan öncekiler Kataonialıları Kappadokialılardan ayırıp ayrı bir kabile saymışlardır. Strabon'un da şaşırarak anlattığı gibi, Kataonia, Kappadokialılardan kültür ve dil bakımından faklı olmasına rağmen, ilk Kral Ariarathes tarafından Kappadokia'nın sınırlarına dâhil edilmiştir. Ama Strabon'un yaşadığı dönemde Kataonialıların Kappadokialılarla hem dil hem de gelenek görenek bakımından benzedikleri aktarılır[109].

Kataonia Strategiası, ülkenin en verimli yeridir. Kataonia geniş çukur bir ovadır. Yaprak dökmeyen ağaçlardan başka her türlü meyve yetişir. Güney tarafında Kilikia Tauroslarının bir kolu olan Amanos'la ve aksi yöne doğru yayılan Anti-Tauroslarla çevrilidir. Amanos, Kataonia'dan batıya ve güneye, Kilikia ile Syria Denizi'ne doğru uzanır ve bu arada kalan alanda bütün İsos Körfezi'ni ve Tauroslara doğru uzanan Kilikia Ovası'nı çevirir. Fakat Anti-Tauroslar, kuzeye ve hafifçe doğuya doğru yönelirler ve ülkenin ortalarına doğru son bulurlar[110]. Strabon, bölgeyi Amanoslar ve Antitauroslarla çevrili geniş ve çukur bir ova olarak tarif eder[111].

Strabon, Pyramos Irmağı'nın kaynağının ovanın ortasında bulunduğunu ve gidiş gelişi açık olan ırmağın Kataonia'yı baştanbaşa geçtiğini söyler[112]. Plinius ise, Kataonia Bölgesi'nin Antiokheia (Cyrrestica) ile sınır olduğunu ve Kappadokia'nın Kommagene'nin önünde uzanan bölgesi olduğunu belirtir[113].

---

109 Strabon 12. I,2. *"Aynı dili konuşanlar arasından eskiler Kataonialıları, farklı bir ırk oldukları için mantıklı bir şekilde onları Kappadokialılardan ayırarak ona göre düzenlediler ve eskiler ulusları anlatırken Kataonia'yı Kappadokia'dan sonra yerleştirdiler, daha sonra Euphrates ve ötesindeki kabileleri ve çünkü bizim zamanımızdaki Arkhelaos'tan önce gelen krallar Kappadokia'nın yönetimini bu şekilde yürüttüler. Kataonia, Kappadoka'nın onuncu kısmıdır. (onda biridir.) Bizim zamanımızda her bir eyalet kendi yöneticisine sahipti. Diğer Kappadokialılarla karşılaştırıldıkları zaman, Katanoialıların konuşma bakımdan ne de başka alışkanlıklar bakımından herhangi bir farklılık olmadığı göründüğü için, başka bir ırkın izlerinin nasıl tamamen kaybolmuş olması, hayret vericidir. Zamanında bunlar ayrı ulustular. Kappadokialıların ilk kralı olarak selamlanan (anılan) Ariarathes onları ilhak etti."*

110 Strabon 12.2.2.

111 Strabon, 12.2.2.

112 Strabon 12.2.4.

113 Pilinius, Doğa Tarihi, 6.9.

Strabon, *"İkisi dışında diğer valilikler de hiçbir şehre sahip değildir"* demekle, Kataonia'nın da Melitene gibi Yunan tarzında örgütlenmiş bir polise sahip olmadığını ima eder. Buna karşılık korunaklı çok sayıda kaleye sahip olduğunu bildirir[114].Cornelius Nepos da Kataonia'nın sık ormanlara sahip olduğunu yazar. Burasını sık ormanlar ve kalelerle korunan bölge olarak tarif eder[115].

Kataonia Bölgesi'nin yerleşim yerleri Kabassos[116], Tynna[117], Tirallis, Kybistra[118], Kastabala, Claudiopolis/Claudias, Dalisandos (Koropissos), Podandos, Kappadokia Komanası, Tanadaris, Mopsukrene, Leandis, Arabissos, Siricis (Sirica), Sarikha ya da Siricha, Badimon, Thebe'dir[119].

Kataonia'nın yerleşim yerlerinden biri günümüzdeki adı Ereğli olan Kybistra'dır[120]. Tyana gibi Kybistra'nın da Hitit Dönemi'ne kadar inen bir tarihi vardır. Hitit Dönemi'ndeki ismi Kubisna idi[121]. Strabon'a göre, Romalılar Kybistra'yı korsan Antipatros'dan Kastabala ile birlikte Kilikia'dan alarak, Kappadokia'nın son Kralı Arkhelaos'a on birinci eyalet olarak vermişlerdir. Strabon, Kybistra ve Kastabala'yı Tyana'dan çok uzakta olmadığını söyler. Kentleri Tauros Dağı'na yakın kasabalar olarak niteler[122]. Kybistra, Kaeserea'ya giden yol üzerindedir ve bu yolun ortasında

---

114 Strabon, 12.2.6.

115 Pers Dönemi'nde Kataonia'yı ele geçiren Aspis, Anadolu'da yolların güvenliğini ciddi tehdit ediyordu ve yakalanması oldukça güç olmuştu. Bunun nedeni Cornelius Nepos'un da belirttiği gibi, Katonia'yı, Kilikia'nın üzerinde ve Kappadokia'nın sınırında yer alan kalelerle savunulan ormanlık bir bölge olmasıdır:*"Büyük bir özenle ordusunu hazırlayıp Mısır üzerine sefere çıkmaya hazırlanırken, birden kral tarafından ona Kataonia'yı ele geçirmiş olan Aspis'e saldırması için mektuplar geldi. Bu halk Kilikia'nın üzerinde ve Kappadokia'nın sınırlarındadır. Zira Aspis ağaçlık ve kalelerle korunan bölgeyi işgal etti (yerleşti)..."*Cornelius Nepos' Life of Datames, 4.1.http://www.thelatinlibrary.com/nepos.html

116 Koyuncu 2015, 300. Kabassos'u Adana'nın Tufanbeyli İlçesinin Doğanbeyli Köyü'ne lokalize ettiğini; Ramsay, Kabassos'un Koukissos (Göksun) da olabileceğini söyler.

117 Yeri tam olarak bilinmemekle beraber Tynna Kenti'nin yeri konusunda için iki öneri vardır. Biri, Ulukışla'ya bağlı Porsuk Köyü'ndeki Zeyve Höyüğü ve öbürü ise, Kayseri İlinin Akkışla İlçesi Kululu Köyü'dür. Koyuncu 2015,302.

118 Günümüz Ereğli iline denk gelir Strabon, Tauros Dağı'nın yakınlarında olan Kastabala ve Kybistra kasabalarını Tyana'nın pek de uzağında olmadığını söyler. Strabon, 12.2.7.

119 Koyuncu 2015, 300.

120 Ereğli, Ramsay 1960, 378. ; Kurt 2010, 489.

121 Jones 1998, 178.

122 Strabon, 12.2.7.

Tyana bulunur. Tyana-Kybistra ile arasındaki mesafe 300 stadiondur (57 km)[123]. Cicero'nun ailesine gönderdiği mektupta Tauros'un yakınındaki bir kasaba olan Kybistra civarında ordugâh kurduğunu yazmaktadır[124].

Kastabala'nın modern yerleşim yeri Bodrumkale (Osmaniye)'dir[125]. Ancak Leake, burasının Niğde'de bir yer olabileceğini belirtir[126]. Plinius, Kastabala'yı Kappadokia'nın kasabaları arasında sayar[127]. Strabon, bu kasabada Artemis Perasia'ya adanmış bir tapınak olduğunu belirtir[128]. Ek olarak bu tapınaktaki rahibelerin hiç acı duymadan kor ateşin üzerinden yürüyebildiklerinin söylendiğini aktarmıştır.

> *"Buradan pek uzakta olmayan Kastabala ve Kybistra kasabaları dağa daha yakındır. Kastabala'da bulunan Perasi Artemis'in tapınağında rahibelerin çıplak ayakla hiç acı duymadan kızgın kor üzerinde yürüdükleri söylenir. Burada da bazı kimseler Orestes ile Tauropolos'u tekrar tekrar anlattılar ve diğer taraftan geldiği için Perasia'lı dendiğini ısrarla söylediler."*[129]

Ramsay ise iki adet Kastabala Kenti'nin olduğundan söz etmektedir. Bunlardan ilki Pyramos (Ceyhan) Nehri üzerinde yer almakta olup Hieropolis olarak da isimlendirilmektedir. Bu kent, Osmaniye'nin 12 km kuzey-kuzeybatısında yer almaktadır[130]. İkinci Kastabala Kenti'nden ise Strabon Kybistra (Ereğli) Kenti ile beraber söz etmiştir. Bu kentin ise Tyana'ya (Niğde) çok uzak olmadığını ancak dağa daha yakın olduğunu ifade etmiştir[131]. Kent ayrıca Bor yakınlarındaki Narezen Köyü'ne,

123 Koyuncu 2015, 303.

124 Cicero Epistulae ad Familiares, 15.2.

125 Koyuncu 2015,305.

126 Leake 1824, 63.

127 Pilinius, Doğa Tarihi, 6.3.9.

128Nitekim arkeolojik ve epigrafik kanıtlar Strabon'u desteklemektedir. kentte ele geçen bir yazıtta Artemis Perasia'nın adı yazılıdır. L. Robert, Noms İndigénes Dans L'Asie-Mineure Gréco-Romaine. Bibliotheque Archeologique et Historique De L'İnstitut Français D'Archeologie D'İstanbul. XIII, Paris, 1963, 410-435.; Y. Albarak, "Anadolu'da Artemis'in Sıfatları", Atatürk Üniversitei Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi,cilt12, sayı 48, 2012, 1-15.

129Strabon 12. 2.7.

130 Ramsay 1960, 378; Zeyrek 2011, 25; Kurt 2010, 486. ; Arslan - Bulut 2017, 49-65.

131 Strabon 12. 2.7.

Ambararası'na (Konya)[132], lokalize olunmaktadır. Texier ise bu bölgenin Roma-Bizans Dönemlerinde Kappadokia ve Lykonia sınırına verilen ad olarak tanımlamaktadır[133].

Kappadokia Komanası, günümüzde Adana İli Tufanbeyli İlçesine bağlı Göksu Vadisi yerleşimlerinden Şar Köyü'nün merkezine yerleştirilmektedir. Burada Roma ve Bizans Dönemi'ne ait olan bazı yapılar hala durmaktadır. Ancak dini bir merkez olarak tarihi çok daha eskilere gittiği tahmin edilmektedir[134].

Hitit Dönemi tabletlerinde adı geçen Kizzuvvatna Bölgesi'ndeki Kummanni ile Komana kentlerinin aynı kent olup olmadığı yönünde tartışmalar sürmektedir[135]. Bahsedilen iki kentin aynı şehir olma ihtimali dikkate alındığında kent adının kökenin Hurrice olma olasılığı yükselir. Ünal'a göre Komana kent isminin kökeni, büyük Hurri tanrısı Kumarbi'nin şehri olan Kumme kentinin adında aranmalıdır. Hurrice kumma- sözcüğünün "kutsal" anlamına geldiği öne sürülür[136]. Bu şekilde Kataonia Komana'sının kutsal sayılmasının sadece Hellenistik ve Roma Dönemiyle sınırlanmadığını gösterir. Gerçekten de, Strabon'un sık sık sözünü ettiği, idareci ve sakinlerinin tamamının rahiplerin oluşturduğu kutsal Anadolu kentlerinin öncülerinin daha Hititler Dönemi'nde mevcut olduğu düşünülmektedir. Böyle rahip krallıklar, Dağlık Kilikya'daki Olba-Diocaesareia (Uzuncaburç) ve Venasa'da Romalılar Devri'nde uzun süre varlıklarını devam ettirmişlerdir[137].

---

132 Ramsay 1960, 378.

133 Texier 2002, III,55.

134 Ünal 2000, 19-41.

135 Casabonne 2009, 81-89.

136 Casabonne 2009, Kummani ile Komana'nın aynı kentler olmadığını savunmaktadır. Ünal 2000, 19-41. Roma Devri Kataonia Komana'sı veya Kappadokia Komana'sı olduğu düşünülen yer için temkinli davranmaktadır."*Büyüleyici bir doğal güzellik içinde bugün yer üstünde sadece dev bina temelleri, tiyatrosu, kapıları, mezarlık alanı, yollan ve diğer yapıları görülebilen Şar'da, M. Ö. 2. Binyıl yerleşmesinin izleri olup olmadığı da bilinmemektedir. Ne tuhaftır ki, Şar'da ele geçen çok sayıda Antik Yunanca ve Latince yazıtlarda, burasının Strabo'nun sözünü ettiği Kapadokia veya Kataonia'nın kutsal kenti Komana olduğunu kanıtlayan ipuçları da yoktur"* dese de burasının olma ihtimali üzerine yoğunlaşmıştır."

137Ünal 2000, 37.

Ünal'ın düşüncesine göre nasıl ki Kizzuwatna'nın kutsal kenti ve başkenti Kummanni sonraki devirlerde Komana (bugün Şar) olarak değişmiş ve yaşamış ise, Kizzuwatna adı da halk ağzında biraz bozularak Kataonia'ya çevrilmiş olabilir[138]. İmparatorluk Dönemi'ne tarihlenen bir fal metninde Arusna Kentiyle birlikte anılır[139]. Ayrıca kırık bir tarihi metinde de Arusna ve Kummani yanında Adaniya'dan da söz edilir[140].

Kappadokia Bölgesi sınırları içinde bulunan Komana Tapınak Devleti Tanrıça Ma'ya adanmış en önemli kült merkezidir. Fakat günümüzde Tanrıça Ma'nın tapınağı olabilecek bir yapıya ait herhangi mimari bir kalıntı tespit edilememiştir. Antikçağ yazarlarından edinilen bilgiye göre tanrıçaya kültsel gücünden dolayı çok büyük ölçüde saygı duyulmaktaydı. Strabon Pontos Komana'sındaki kült merkezinde tapınak köleleri ve tanrıçanın takipçileri olan bir topluluğun yaşadığını belirtmiştir. Kadın ve erkeklerden oluşan bu topluluğun sayısının 6000'den fazla olduğunu bildirmektedir[141].

> "*Bu Anti-Tauros'lardaki derin ve dar vadilerde Komana ve buradaki halkın Ma dedikleri Enyö Tapınağı bulunur. Burası önemli bir kenttir. Halkını çoğunlukla dindar kişiler ve tapınakta yaşayan hizmetkârlar oluşturur. Halkı Kataonialılar olup genellikle krala tabi olarak sınıflandırılırsa da, aslında çoğunlukla rahibe tabidirler. Rahip tapınağın ve hizmetkârlarının ruhani başkanıdır. Ben orada konuk olduğum zamanlar bunların sayıları kadın erkek karışık altı binden fazlaydı. Ayrıca tapınağın geliri rahipler tarafından kullanılan önemli bir de arazisi vardı. Kappadokia'da kraldan sonra rahip gelir ve genellikle rahip kralla aynı soydandır. Artemis Tauropolos onuruna yapılan ayinlerin buraya Orestes'le kız kardeşi Iphigenia Tauros'lar Skythia'sından getirildiği ve kentte ismini veren yas saçının buraya bunlar tarafından bırakıldığı zannedilmektedir"*

138Ünal 2000, 20.

139Ünal 2000, 22. (KUB 46.37 Ay. 14)

140Ünal 2000, 22. (KUB 48.81, 1).

141Strabon 12. 2.3.

MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısında kentin ismi Hierapolis olarak değiştirilmiştir[142]. En erken, İmparator Nero Dönemi şehir sikkeleri de Komana'nın isminin değiştirildiğini belgelemektedir[143]. Bu yeni isimden de anlaşılacağı üzere Roma Dönemi'nde de Tapınak Devleti'nin eski dinsel karakteri en azından bu isimle vurgulanmaya çalışılmıştır. Hierapolis olarak değiştirilen kent adının uzunca bir dönem Komana olarak yazılı[144] kaynaklarda kullanılmaya devam ettiği görülmektedir[145].

2.1.3.3. Kilikia

Kilikia Strategiası,Kappadokia'nın metropolisi Mazaka (Eusebeia) Kenti'nin bulunduğu yönetim birimidir. Kilikia Strategiası, kuzeyinde Halys ve batısında Karmalis (Zamanti Nehri) ile sınırlanır. Kente, V. Ariarathes Dönemi'nde Eusebeia denilmiştir. Kappadokia'nın son kralı olan Arkhelaos Dönemi'nde ise kentin adı Kaisareia olarak tekrar değiştirilmiştir. Günümüze kadar da bu ad değiştirilmemiştir.

Strabon'a göre Mazaka Kenti, dağların en yücesi olan Argaios'un yamacında konumlandığı için "Argaios yanındaki" belirtecini alarak Eusebeia adını almıştır. Strabon, Argaios (Erciyes) Dağı'nı ise zirvesinden kar eksik olmayan ve tepesine tırmananlarınaçık havada hem Karadeniz'i hem de Akdeniz'in görülebildiğinin söylendiği bir dağ olarak anlatır[146]:

Strabon, Kappadokia hükümdarlarının doğal bir savunmaya sahip olmayan Mazaka'yı ülkenin başkenti olarak tercih etmelerini garip bulur. Üstelik yöneticiler şehri tahkim etmeyi bile önemsememişlerdi[147]. MÖ 77'deki Armenia saldırısında

142 Mutlu 2016, 311-322.

143 Baz 2009, 65-69.

144 Aksaray'da bulunmuş ve MS 2. yüzyıla tarihlendirilen bir mezar yazıtı buna örnek olarak verilebilir. Bunun için bkz. Aydaş 2002, 23-27 ve Jones 2004, 95-100.

145 Baz 2007, 26-40.

146 Strabon 12. 2. 6-7.

147 Strabon 12. 2.7.

Kappadokia'nın büyük darbe almasında Kappadokialıların yaptığı bu stratejik hatanın büyük bir etkisi vardı.

Kappadokia'nın neredeyse tamamı ağaçsız olmasına karşın Argaios çepeçevre ormanlık olduğu için burada kerestecilik yapılır. Kereste üretimi hem savaş teçhizatı için hem de imar faaliyetleri ve marangozluk için önemliydi. Kappadokia Bölgesi içinde yapılar için gerekli kereste ve taş bulunan merkeze en yakın yer Mazaka Kenti idi[148]. Kappadokia Krallığı'nın inşaatlarda kullanacağı kereste ve taş ihtiyacı buradan karşılanıyordu[149].

Strabon, Mazaka Şehri'den yaklaşık olarak kırk stadion uzaklığından geçen Melas Nehri'nin kaynağının kentin seviyesinden daha aşağıda bir yerde olduğunu söyler. Yukarı doğru düzenli bir şekilde akamadığından yerli halkın pek faydalanamadığı bir su olduğunu belirtir. Anlattığına göre Melas, yayılarak bataklık ve göller meydana getirir ve yazın kentin etrafındaki havayı bozar. Burada Mazakalıların yapıları için bol miktarda çıkardıkları düz taşlar vardır. Bataklık olduğu mevsimdebu sal taşlar su ile örtüldükleri için kolay çıkartılamazlar. Yani başka zamanlarda kolay olan taş çıkarma işi zorlaşır[150].

Strabon'a göre Mazakalıların Bölgesi yukarıda saydığı birçok olumsuz şarta rağmen ülke içinde, yapılar için gerekli kereste ve taş bulunan, merkeze en yakın yer olmasından dolayı başkent olarak tercih edilmesini sağlamıştır. Ayrıca kralların sığır yetiştirmelerinden dolayı yeterli miktarda hayvan yeminin karşılandığı meraların olması da bu tercihi etkilemiştir[151].

148 Strabon 12. 2.9.

149 Strabon 12. 2.7.

150 Strabon 12. 2.9.

151 Strabon 12. 2.7.

Strabon'a göre Argaios'un eteklerindeki ormanlık alanın biraz aşağısında kurulan kent ovalık bir bölgeye yerleşmiş olmasına rağmen bütün arazi, kumluk ve toprak altı da kayalıktır. Toprak, kıraç ve tarım için elverişsizdir. Su kaynakları azdır. Biraz daha ilerleyince ateş çukurları olan volkanik bir arazi gelinir[152]. Buranın birçok yerinde ateş çukurları ve aynı zamanda yeraltı soğuk su pınarları vardır. Fakat ne ateş ne de su toprağı yararak gün yüzüne çıkmadığı için bölgenin büyük kısmında gür çayırlar yeşerir. Ayrıca zemini bataklık olan bazı yerlerde geceleyin alevler yükselir. Bu nedenle ancak deneyimli kişiler tedbirini alarak kerestecilik yapabilirken bölge birçokları için, özellikle de fark edilmeyen ateş çukurlarına düşebilecek sığırlar için, oldukça tehlikelidir[153].

Kent Kappadokialılar için bir kamptı. Kappadokialıların bazıları kendilerinin ve tutsaklarının güvenliğini krala bazıları da dostlarına ait olan çok sayıda müstahkem mevkiyi savunarak sağlıyorlardı[154].

Strabon'a göre şehirde Kharondas Yasaları yürürlükteydi. Bu kanun vatandaş çocuklarının toplum hesabına eğitimini, öksüzlerin bakımını ve aile münasebetlerini düzenlerdi. Kharondas Yasalarının yanında bir de şehirde bir "Nomodos" seçerlerdi. Bu seçilen Nomodos, Romalıların kanun bilginleri gibi kanunları yorumlardı.

Yine Strabon'un aktardığına göre şehir surları yoktu[155]. Armenia Kralı Tigranes MÖ 77 yılında şehre saldırıp sakinlerini yeni kurduğu Tigranokerta (Silvan) şehrinde çalıştırmak için göç ettirmişti[156]. Tigranes, Kappadokia'yı aldığı zaman Mezopotamya'ya göç etmeye zorlamasından dolayı halkı kötü duruma sokmuştu. Tigranes'in, MÖ 69'da Romalı genaral Lucullus'a yenilmesinden ardından Tigranokerta

152 Strabon 12. 2.7.

153 Strabon 12. 2.7.

154 Strabon 12. 2.9. *"Kent onlar için bir kamptı. Ve genellikle hem kendilerinin hem de tutsaklarının güvenliğini bazıları krala bazıları da dostlarına ait olan çok sayıda müstahkem mevkileri savunmayı sağlıyorlardı."*

155 Cohen 1995, 377.

156 Strabon 12. 2.9.

ele geçirilmiş ve mültecilerin yurtlarına geri dönmesine izin verilmiştir[157]. Daha sonra Pompeius terkedilmiş şehir olan Mazaka'yı (Argaios yamacındaki Euseebeia) tekrar imar etmiştir[158].

> *"Armenia Kralı Tigranes, Kappadokia'yı aldığı zaman halkı kötü duruma soktu çünkü her birini Mezopotamia'ya göç etmeye zorladı ve bunların çoğuyla Tigranokerta Kentini kurdu. Fakat Tigranokerta'nın zaptından sonra gelebilenler geri geldiler."*[159]

Kappadokia Krallığı'nın başkenti ve kralın resmi ikametgahı olarak bilinen kentin bilinen eski adı Mazaka idi. Mazaka Kenti'nin adının Argaios yakınındaki Eusebeia olarak değiştirildiğini belirten Strabon,kentin kim tarafından değiştirildiğini söylemez. Kentin adı, muhtemelen Philhellene olarak bilinen V. Ariarathes Eusebes Philopator tarafından değiştirilmiştir[160]. Eusebeia kent adı kral adı belirtilmeden darp edilen kent sikkelerinde görülmektedir. Eusebeia adının krallığın sondöneminde terkedilip Kaisareia olarak değiştirilinceye kadar kullanıldığı görülmektedir[161]. Kent adı değişikliği otonom bir şekilde darp edilen sivil kent sikkelerinden de görülebilmektedir. Kent sikkelerinde on ikinci, on altıncı, on dokuzuncu ve yirmi beşinci yılları gösteren monogramlarda Eusebeia adı yazılırken yirmi sekizinci yılı işaret eden KH monogramı ile Kaisareia adı görülmektedir[162].

Kilikia Eyaleti'nin diğer kentleri, Moustilla, Siva ya da Seiva, Kampae, Kuzistra, Ebagena veya Sebagena, Arkhalla, Sobara/Sorpara ve Ariaramneia'dır. Saccasena, Kayseri'nin kuzey batısındaki Süksün Köyü'ndedir[163].

---

157 Strabon 12. 2.9.

158 Appianus Mithridateios. 12. 84-86.; Cohen 1995, 377.

159 Strabon 12. 2.9.

160 Tekin 2019a, 167.

161 Cohen 1995, 377.

162 Bkz. Sydenham 1978,2. ;RPC,550; SNG Cappadocia 166-71. ; Cohen 1995,378.

163 Koyuncu 2015, 342.

Strabon güneyde Taurosların eteğinde "Bagadania" denilen hiçbir meyvenin yetişmediği, muhtemelen sadece hayvanların otlatıldığı meraları olan bir bölgeden söz eder.

> *"Bagadania (Anadolu'da, Kappadokia Bölgesi'nin en güney bölümü) hem düz ve hem de hepsine oranla daha güneyde olduğu halde (zira Taurosların dibinde bulunur) burada hemen hemen hiç meyve ağacı yetişmez. Ülkenin geri kalan kısmının çoğunda ve özellikle Garsauira'da (İlkçağ'da Arkhelais adını taşıyan kenti, son Kappadokia Kralı Arkhelaos'un Garsuara adlı yerleşmeyi geliştirerek kurduğu sanılmaktadır) çok sayıda eşşek otlar"*[164]

Strabon eski adı Argos olan ve Eumenes'in kuşatmasına uzun bir süre dayanabilen Nora adında bir kentten ve Kilikia Strategiası sınırları içinde Kral Arkhelaos'a ait Kadena adında bir yerleşim yerinden söz eder:

> *"Tauros yakınında yüksek tahkim edilmiş bir yer olan Argos ve şimdi Neroassos denen Nora vardır. Bu sonuncusunda Eumenes uzun zaman bir kuşatmaya karşı koyabilmiştir. Benim zamanımda burası, Kappadokialıların imparatorluğuna saldıran Sisines'in hazinesi görevini yapıyordu. İçinde krali saray bulunan ve bir kent manzarası gösteren Kadena da ona aitti.*" "*Kadena kent görünümlü içinde Sisines'in krali sarayının da olduğu küçük bir şehirdir"*[165].

Kappadokia Bölgesi'nde yer alan Ariaramneia Kenti, Rodandos olarak da geçmektedir. Günümüzde Kayseri İlinin Yahyalı İlçesine bağlı, modern adı Faraşa/Çamlıca denilen yer, bölgenin Antik Dönem yerleşimidir. Antik kaynaklarda adı geçmeyen bu kentin adına, Çamlıca (Faraşa)'da bulunan ve milattan önce üçüncü yüzyıldan kalma çift dilli bir yazıt sayesinde ulaşılabilinmiştir[166]. Söz konusu yazıtın, M. Henri Grégoire 1907 yılında Pontos- Kappadokia araştırma gezisine çıktığı dönemde

164 Strabon 12. 2.10.

165 Strabon 12. 2.6.

166 Koyuncu 2015, 341.; Alireza Shapour Şahbazi, "Ariaramneia", Encyclopaedia Iranica, Vol. II, Fasc. 4. 1986, 406.

Cumont'un söz ettiğini ve bu sebeple yazıtın ilgisini çektiğini söylemektedir[167]. Yazıt, Ariaramneia'nın Strategosu olan Sangarios adında birisi ile ilgilidir[168]. Strategos sıfatı Mithras törenini yöneten anlamına da gelebilir.

Ariaramneia, Strabon'da geçen şehirlerden birisi değildir. Ariaramneia büyük olasılıkla, Kappadokia Kralı Ariaramnes (MÖ 280-230) tarafından kurulmuştu. M. Henri Gregoire, Ariaramneia'nın Bizans Dönemi'ndeki Rodandos olabileceğini düşünmüştür[169].

2.1.3.4. Tyanitis

Tyanitis, Hasandağ ile Toroslar arasında kalan bölgedir. Başlıca kentleri Tyana Bazis, Dratae (Tracias?), Bagadonia ve Andavalis'tir[170].

20. yüzyılın başlarında Anadolu'yu dolaşan Fransız seyyâh Ch. Texier[171], bölgenin Antikçağ doğu sınırı konusunda şunları kaydetmektedir:

> *"Tyana şehrini, İsauria ve Lykaonia şehirlerinden ayıran sınırın, coğrafya açısından belirlenmesi mümkün değildir. Çünkü bunlar, Romalılar Dönemi'nde genişletilmiş ve çok değişmiştir. Bizanslılar zamanında yeniden büyümüş ve önemli şehirler adını alarak, örnek olarak Homonada diye adlandırılmıştır. Bazı haritalar, İsauria memleketini ta denize kadar götürürler; gerçekte bu memleket hiçbir zaman Karaman ve Tyana Çöllerini ayıran sınırdan öteye gitmemiştir ve Tyana şehri sürekli olarak Kappadokia'dan sayılmıştır.*

167 Grégoire 1908, 434-447.

168 Cohen 1995, 375.

169 Grégoire 1908, 434-447.; Koyuncu 2015, 341.

170 Koyuncu 2015, 343- 355.

171 Texier 2002, 121.

Ereğli'nin güneyi dağlara kadar hep çıplaktır. İki saha arasındaki sınırı bu oluşturur"[172].

Tyana Antik Kenti, Niğde'nin 23 km güneybatısında, Bor'un 5 km güneydoğusunda Kemerhisar Kasabası sınırları içerisindedir. Üç tarafı sıradağlar ile korunmaktadır. Güneyde Bolkar Dağları, kuzeyde Melendiz Dağları ve doğuda Pozantı Dağı vardır. İç Anadolu Bölgesi'nin, Akdeniz Bölgesi'ne sınır oluşturduğu yerde, İç Anadolu'yu Gülek Boğazı'yla Akdeniz Bölgesi'ne bağlayan yol kavşağı üzerindedir. Stratejik konum itibariyle pek çok uygarlığın yerleşip yaşadığı yer olmuştur. Yerleşme tarihi MÖ 1600'lere Hititlere kadar inmektedir. Kayseri ve Nevşehir arasındaki Geç Hitit Devri'nde (MÖ 1200-700) Tabal memleketlerinin merkezi statüsüne ulaştığı muhtemeldir. Tarih boyunca çeşitli isimler almıştır. Hitit Dönemi'nde Tuvanuwa, Tuhanuwa ya da Thoana diye söyleniyordu[173]. Yerleşim ile ilgili ilk tarihsel referans, Hitit Dönemi'ndendir. Tuwanuwa yerel bir krallığın başkentidir. Kayseri ve Nevşehir arasındaki Geç Hitit Devri'ne (MÖ 1200-700) ait bulunan bazı yazılı kitabelerden birkaçı yine Kilisehisar çevresinde hüküm süren Tuvanuva Kralı Varpalava'dan söz etmektedir. Tuvanuva adıyla anılan şehir, bu devirde önemini muhafaza ettiği gibi daha da gelişerek muhtemelen Tabal memleketlerinin merkezi statüsüne ulaşmıştır[174]. Bölge, M.Ö 7. yüzyılda Phryg Krallığı; MÖ 7. yüzyılın sonlarında Med Krallığı'nın hükmü altındadır ve MÖ 6. yüzyılın ortasından itibaren Pers Devleti'ne dâhil edilmiştir. Persler bölgeye geldiklerinde Dana olarak adlandırmışlardır[175].

MÖ 400 civarında Ksenephon'un katıldığı seferde Antik Dönem'de önemli bir şehir olan Tyana Kenti'nin, dini ve askeri üst olarak kullanılması, şehrin önemini

172 Kurt 2015.

173 Bahar 2015, 277.

174 Öcal 2010, 388 - 408.

175 Öcal 2010, 388 – 408.;Ksenophon, Anabasis, II,20.

göstermektedir[176]. Nitekim yaklaşık 70 yıl sonra III. Aleksandros'un ordusu, doğuya ilerlediği esnada yol üzerinde bulunan henüz ele geçirilmiş, Tyana'da kamp kurulmuştur[177].

Tyana Ariarathesler Dönemi'nde Kappadokia Devleti'ne dâhil edilmiştir.Kent ismi, kataloğumuzda 118-122 numara ile verilen eserlerde görüldüğü üzere ilk olarak hükümdar Ariaramnes'in yönetimi sırasında sikkeler üzerinde hakkedilmiştir. Kral III. Ariarathes Dönemi'nde (MÖ 255-220 yıllarında) de şehir, hanedan darphanelerinden biridir[178]. Tyana Şehri'nin adının geçtiği sikkeler, III. Ariarathes ve babası Ariaramnes Dönemi'nde darp edilmiştir[179]. Bu iki kralın Tyana kent adını sikkelerinde belirttikleri görülmektedir[180].

Ariaramnes'in hükümdarlığı zamanında ve III. Ariarathes Dönemi'nde şehir çok önemli bir pozisyondadır. Tezimizin kataloğunda da verildiği üzere Ariaramnes Dönemi'nde ve III. Ariarathes Dönemi'nde darp edilen Tyana adının yazıldığı sikkeler mevcuttur. 118- 122 katalog numarasıyla verilen sikkeler Ariaramnes Dönemi 133, 134; 149-156 numarayla verilen III. Ariarathes Dönemi'nde darp edilmiş sikkelerdir. Bu şehir adına sikke darp ettiği ender kentler arasındadır. Tyana, Tyanitis Bölgesi'nin başkentidir ve Hellenistik Dönem'de Kappadokia'nın en önemli ikinci şehri konumuna yükselecektir[181].

V. Ariarathes Eusebes (MÖ 164/3-159 ve 157/6-130), Tyana Kenti'nin adını değiştirip şehre Tauros yanındaki Eusebeia adını vermiştir[182]. MS 213 yılına kadar bu

176 Ksenephon, Anabasis1.2.20.

177 Öcal 2010, 388 - 408.

178 Regling 1935,1-23.

179 Sikkeler için bkz. Regling 1935,1-23,4ff., nos.5-8; SNG (von A)6258-59.

180kat.no. 118-122, 149-156.

181 Ariaramnes sikkeleri için bkz. Simonetta 1977, 17; III. Ariarathes sikkeleri için bkz. Regling 1935,1-23, Simonetta 1977, 19.

182 Strabon 12.2.7.

isim kullanılmış bu tarihten sonra İmparator Caracalla tarafından koloni unvanı verilmesiyle kentin adı Colonia (Aureliana) Antoniana Tyanorum olarak değiştirilmiştir.

Şehrin kuruluşu ile ilgili iki mit vardır. İlki Orestes ve Pylades adındaki iki kahramanın diğeri ise Ünlü Asur Kraliçesi Semiramis'in şehri kurduğu ili ilgili mitlerdir.

> *"Kilikia'yla Syria'ya en kolay geçit veren ve en çok kullanılan Tauros'ların altındaki Kilikia Kapıları'nda bulunan Tyanitis'te Tyana Kenti. Buna "Tauros yakınındaki Eusebeia" da denir. Toprakları genellikle düz ve verimlidir. Tyana iyi bir şekilde tahkim edilmiş bulunan Semiramis Tepeleri'nden birinde kurulmuştur."*[183]

Şehrin MÖ 1. yüzyılda bir Gymnasiumu vardı. VI. Ariarathes'e ithaf edilmiş bir yazıtta Gymnasiarkların[184] ve agonothetelerin[185] Hermes ve Herakles'in[186] şerefine düzenlenmiş festivalile ilgili liste kaydedilmiştir. Bu verilere göre, Tyana, Tyanitis'in eyaletinin başkenti ve Kappadokia Krallığı'nın ikinci önemli şehri olduğu kuşkusuzdur.

Tyana'da ibadet edilen tanrılar arasında Asur kökenli Tanrıça Astarteşehir adlarının belirtildiği sikkelere yansıyacak ölçüde önemli olduğu görülmektedir. Yerleşimin Hitit geçmişinin kalıntıları, Tyana tapınaklarının bölgeler arası öneme sahip olduğu yerel epitet Asbamaeus adı altında, Boğa ve Zeus'un kültleriydi. Suriye ve Fenike etkisi ile bilhassa Herakles kültü popüler olmalıdır. Tanrıça Ma, Athena ile özdeşleşmiş gibi görünmektedir. Asklepios, Hygeia ve Telesphorus'un kültleri hakkında

183Strabon 12. 2.7.

184 Gymnasiumlardaki tüm etkinlikler Gymnasiarkhos unvanını taşıyan yöneticinin idaresi altında yapılırdı. Gymnasiarkhoslar, Antik kentlerdeki görev yapan kamu görevlileridir. Halka açık gösterilerde yapılan spor etkinlikleriyle oynanan oyunlardan sorumludurlar. Ayrıca okulları yöneten ve yarışmacıları denetim altında bulunduran kamu görevlileridir.

185 Eski Yunanistan'da yarışmaların düzenlenmesinden sorumlu görevlilere verilen ad.

186 SEG I. 466; Cohen 1995, 378.

da bir kanıt vardır. Bu da muhtemelen şehrin etrafındaki birçok kaplıca mevcudiyetiyle ilişkilidir[187].

Kınık Höyük, Bor Ovası'nda Altunhisar'ın yaklaşık 10 km güneyinde yer almaktadır. Burada bulunan MÖ 2. bin ile 1. bin arası bir dönemde dikilmiş Tavşan tepe Dikilitaşı'nda resmedilen şehrin baş tanrıçasının uzun bir dönem etkisi devam etmiştir. Kınık Höyük araştırma ekibi Akamenid ve hatta Hellenistik Dönem'de de bu tanrıçayla ilgili tapınımların izlerine rastlamış olması[188], tanrıçanın Klasik Dönem hatta Roma İmparatorluk Dönemi'nde de etkinliğini koruduğunu düşündürmektedir.

Tyana şehri içinde edebi kaynaklarda da (Philostratos[189]ve Ammianus Marcellinus[190]) bir kaynaktan bahsedilir. Bu kaynağa göre Zeus Orkios Asbamaios'a adanmış bir tapınak vardır. Antik Yunan inanışına göre bu suya giren dürüst insanlara bu su çok tatlı ve yumuşak gelirmiş ancak yalancı ve yeminlerini tutmayanların gözlerini, kollarını ve ayaklarını hastalıkla çarparmış[191].

Philostratos, Tyanalı Apollonius'un Hayatı adlı eserinde Tyana yakınlarında, yeminlerin Zeus'una (Dios Horkios) adanmış Asbama adı verilen kutsal bir çeşme bulunduğunu söyler. Marcellinus, filozof Apollonius'un doğduğu yer Tyana'da, Zeus Asbamaeus Tapınağı yanında bulunan bir kaynak olduğunu söyler[192].Buradaki soğuk kaynak, kaynayan bir kazan gibi kabarcıklanır. Su, yeminlerini tutanlara iyi gelir ve tatlıdır, ama yeminlerini bozanlara çabuk bir adalet getirir. Su, yüzlerine ve gözlerine saldırır. O kişiler ödeme ve mahveden hastalıklara kurban giderler ve buradan uzaklaşamazlar, olay yerinde kalakalırlar. Kaynağın kenarında kendilerini şikâyet eder

187Berges- Nollé 2000, 497, 513.

188 Lanaro ve diğ. 2015, 63-74.

189 Philostratus Life of Apollonius 1.6; Frazer 2015, 90.

190 Marcellinus, Res Gestae, 23.6.19.

191 Lachin – Rosada 2015, 111-120; http://www.theoi.com/Cult/ZeusCult3.htmler. tarihi 20.07.2020

192 Hakman 2012, 81.

ve tutmadıkları yeminleri anlatırlar. Bu yerin insanları, Apollonius'un, bu Zeus'un oğlu olduğunu söyler[193].

Tyanitis Bölgesi'nde yer alan bir diğer yerleşim yeri Niğde'dir. Niğde Kent adının kökeni de Hititlere kadar dayanmaktadır. Niğde yakınlarındaki Eski Aktaş köyü Andaval Kilisesi'nde bulunan ve MÖ 8. yüzyıl'a tarihlenen Hitit hiyeroglifiyle kitabede Niğde'den "Nahitiya" diye söz edilmektedir[194]. Ortaçağ kaynaklarında "Nekîdâ" (Yâkūt, Muʿcemü'l-büldân V, 350) veya "Nekîde" şekline dönüştüğü görülür. "Nîgde" veya "Nîkde" tarzındaki kayda ise ilk defa 14. yüzyılda Hamdullah el-Müstevfî'nin Nüzhetü'l-ḳulûb adlı eserinde rastlanır[195].

Hayvancılığın yoğun olduğu Tyana çevresi, Roma orduları tarafından kullanılan Kappadokia ahırlarındaki ünlü atlarda, burada yetiştirilirdi. Bölgenin çevresindeki dağlık alanlarda gümüş yataklarının işletilmesi, gümüşün para olarak kullanıldığını göstermektedir. Günümüzde de üzüm bağları fazladır. Üzümler sofralık olmadığı için, pekmez yapımında kullanılmaktadır. Fakat üzümler şarap yapımında da kullanmış olduğu muhtemeldir[196].

2.1.3.5. Garsauria

Diğer adıyla Garsauritis, Aksaray ve çevresindeki alana verilen isimdir. Başlıca yerleşim yerleri, Phreata, Arkhelais, Nanessos, Diocaesarea, Salambria veya Sarabraka, Tetrapurgia, Argustana, Chusa ve Arianzus'tur[197].

Strabon,Lykaonia sınırında kurulmuş olan Garsauria Kasabasının bir zamanlar ülkenin metropolisi olduğunu duyduğunu söyler[198].

193 Philostratus, Life of Apollonius, 1.6.

194 Niğde 1973, 107-111.

195 Mustafa Üflaz, "Niğde", https://islamansiklopedisi.org.tr/nigdeer. tarihi: 15.06.2020

196 Öcal 2010, 388 - 408.

197 Koyuncu 2015, 355-365.

Sarre'ye göre Arkelais Kenti (Aksaray) altın çağını Bizans ve Selçuklu Denemi'nde yaşamıştır[199]. Beyaz Saray adından ötürü Selçuklu sultanlarının yazlığı olduğu sanılır. 14. yüzyılda yaşamış olan İbni Batuta burasının yaşadığı dönemin en güzel ve en sağlam yapılmış şehri olarak ifade eder. Meyve bağlarının yanında yetiştirdikleri koyunların yünleri ile dokudukları halıları Mısır, Suriye, Irak, Hindistan Çin ve Türklerin ülkesine satıldığını anlatır[200].

2.1.3.6. Laviansene

Laviansenê,Malatya'nın kuzeydoğusu Arguvan - Hekimhan dolaylarıdır[201]. Laviansene Strategiası'nın kentleri, Korne[202], Metita[203], Klaudias/Klaudia/Kaloudia[204], Barsalium[205], Kaparkelis, Zizoatra[206], Sabus, Aran[207], Varsapa[208] ve Evgoni'dir[209].

> *"Kappadokia ve Pontos'un sınırı Tauros'a uzanan paralel bir dağdır ki, Khammanene'nin en batısındaki tepeden başlar ve burada sarp çıkışlı olarak inşa edilmiş Dasmenda Kalesi bulunur ve Laviansene'nin en doğusuna kadar uzanır. Hem Khammanene hem de Laviansene Kappadokia'nın valilikleridir." [210]*

Ptolemaios'a göre Laviansene, Melitene ile Saravene eyaletleri arasındadır. Eupharates kısmındakiler ve daha içerdekiler olmak üzere ikiye ayırır. Ptolemaios'un

---

198 Strabon 12.2.7.

199 Sarre 1998, 113.

200 Sarre 1998, 113. Dipnot.2

201 Umar 2008, 287.

202 Koyuncu'ya göre (Koyuncu 2015, 365-372. Dipnot 1107), Korne, modern Malatya'nın Pütürge İlçesindeki Şiro Çayı ağzındaki ve Doğanyol İlçesi Burçköy yakınındaki Kerar Kalesi olabilir. (Mitford 1980, 1169-1228.) Fakat burasını, Miller, Battalgazi-Kuluşağı Köyü olarak konumlandırmaktadır. (Miller 1916, 684.)

203 Mitford, Siirt-Tillo (Aydınlar) civarında bir yere konumlandırmaktadır. (Mitford 1998, 255-72.) Ayrıca Metita'nın lokalizasyonu için Malatya- Elazığ sınırındaki Kömürhan Bölgesi önerilmektedir. (Preiser-Kapeller 2001.) Koyuncu 2015, 365-372.

204 Malatya'nın Pütürge İlçesindeki Kerar Kalesi (*TIB*, Kappadokien 204.) önerilmektedir. Koyuncu 2015, 365-372.

205 Şanlıurfa'nın Bozova İlçesi Killik Köyü. Koyuncu 2015, 365-372.

206 Malatya'nın 56 km güney batısındaki Doğanşehir. Koyuncu 2015, 365-372.

207 Sivas'ın Kangal İlçesi Akçakale Köyü. Koyuncu 2015, 371.

208 Varsapa, Sarsap deresinin üç kilometre güneyi Elbistan'ın yaklaşık dokuz kilometre kuzeyindeki Küçük Yapalak'dır. Koyuncu 2015, 371.

209 Koyuncu 2015, 365-372.

210 Strabon 12.2.10.

yazdığı listeye bakacak olursak, Strabon gibi Laviansene'nin bazı kısımlarını Armenia Minor'a eklediğini görürüz. Ptolemaios; Korne, Meteita ve Claudias'ı Euphrates Nehri üzerinde tanımlarken, diğerlerini Euphrates'in batısına konumlandırır[211].

2.1.3.7. Sargarausene

Pınarbaşı - Gürün arası bölgedir. Strabon'un belirttiğine göre, Sargarausene'nin hiç bir kente sahip olmaması gerekir. Ancak Herpa Şehri ve Karmalas Nehri'nin Sargarausene Strategiası'nın içerisinde yer aldığını aktarır[212].

Plinius'a göre, Sargarausene Phrygia'nın önünde uzanan strategiadan birisidir. Ptolemaios da, benzer şekilde, burasını Galatia sınırına yakın olarak gösterir. Strabon, Sargarausene'yi Kilikia'nın kuzeydoğusuna yerleştirir[213].

Sargarusene'de Herpa isimli küçük kasaba[214] dışında Phiara, Sadagena, Gauraina, Sabalassos, Moraga[215], Armaksa[216] ve Ariaratheia adlarında yerleşimler vardır[217].

Sargarausene Eyaleti içindeki Ariaratheia Kenti, Kayseri'nin 80 km doğusunda Karmalas (Zamantısu) Nehri üzerinde Modern adı Aziziye (Pınarbaşı) olan yerde kurulmuştur[218]. Ariaratheia'nın lokalizasyonu, Sargarausene[219], Sebasteia ve Kaukes ile Nikopolis ve Arabisos arasındadır[220]. Antiokhos'un damadı III. ya da IV. Ariarathes

211 Koyuncu 2015, 365-372.
212 Strabon 12.2.6.
213 Koyuncu 2015, 373.
214 Strabon 12. 2.6.
215 Kahramanmaraş ilinin Afşin İlçesi Dağlıca (Marabuz) Beldesi
216 Sivas'ın Gemerek İlçesi
217 Koyuncu 2015, 374.
218 Cohen 1995, 376. ; Ramsay 1890, 310.
219Ptolemaios Geographica, 5.12
220 Cohen 1995, 376. ; Ramsay 1890, 310.

tarafından kurulmuştur[221]. Kurulan Ariaratheia Kenti bir süre krallığın başkentliğini yapmıştır[222].

Ariaratheia Şehri, Strabon'un değinmediği en ünlü Kappadokia kentlerinden birisidir.Zira adından anlaşılacağı gibi, Kappadokia Kralı Ariarathes tarafından kurulan bu yerleşim yeri Strabon Dönemi'nde mutlaka olması gerekirdi. Ancak Ariaratheia'nın şehir statüsüne sahip olup olmadığını bilinmemektedir. Bununla birlikte, MÖ ikinci yüzyılın ortasına tarihlenen bir yazıttaki, Ariaratheus soyundan Mithraksides'in oğlu olarak tanımlanan birisine vatandaşlık hakkı verilmiştir. Jones'a göre; bu resmî belgedeki soyun kullanımı kesinlikle şehir statüsünde olduğuna kanıt olarak gösterilebilir[223]. Basilius, bir mektubunda yakınlarım dediği Ariaratheia halkının fakirliğinden söz etmektedir.

Ariaratheia, Roma Dönemi'nde bir sessizlik içindedir ta ki milattan sonra dördüncü yüzyıldaki dini organizasyona kadar hiçbir kaynakta adı geçmemektedir[224].

2.1.3.8. Khammanene/Khamennesia

Khammanene Strategiası, Kırşehir-Kaman yöresidir. Kappadokia'nın kuzeybatı bölgesidir. Strabon'a göre, Pontos ile Kappadokia sınırı Tauros'a kadar uzanan dağlık bir bölgedir. Khammanene'nin en batı kısmı Pontos ile sınırını belirlediğini yazar[225].

> *"Pontos ile Kappadokia'nın sınırı Tauros'a paralel dağlık bir bölgedir ve buranın başlangıcını Khammanene'nin batı hudutlarıdır (tepeleridir), ki buranın*

221 Steph.Byz.'a atıf: Koyuncu 2015, 376.

222 Tekin 1998, 201.

223 Jones 1998, 180; Koyuncu 2015, 377.

224 Mitchell 1993, 98.

225 Koyuncu 2015, 378.

üzerinde dik bir kaleolan Dasmenda vardır, Laviansene'nin doğu hudutlarına kadar uzanır. Khammanene ve Laviansene de Kappadokia'nın strategialarıdır."[226]

Ptolemaios'a göre Khammanenê Strategiası'nın yerleşim yerleri, Zama, Andraka, Gadiana, Ouadata (Vadata), Sarvena[227], Odogra, Parnassos[228] ve Mokissos / Iustinianopolis'tir[229].

2.1.3.9. Saravene

Strabon, Saravena Strategiası'nı Kappadokia'nın kuzeyine, Khamanene ile Laviansene'nin arasına yerleştirir. Yerleşim yerleri, Iulipolis, Barzalo, Serastere, Lakriassos, Entelea, Adattha, Basilika Therma, Sibora ve Korniaspa'dır[230].

Ptolemaios, Saravene yöresinin Fırat Nehri civarında olduğunu söyler. Kommagene Bölgesi'nde bulunan Adatha adındaki kenti de Saravene Strategiası içinde sayar[231]. Ramsay Ptolemaios'un yanılmış olduğunu, gerçekte Yozgat İli Sarıkaya İlçe'sinde olması gerektiğini belirtir[232].

Gerçekten Cumhuriyet Dönemi'nde Terzili Hamam olarak adlandırılan Sarıkaya İlçesi'ndeki ılıca, ilkçağda Aquae Saravenae (Saravene Suları) adıyla ünlü idi[233]. Sarıkaya İlçe merkezinde bulunan yerleşimin Roma Dönemi'nde Aquae Sarvenae,

---

226 Strabon 12. 2.10.

227 Büyük bir ihtimal Saravene Strategiası ile karıştırılmıştır. Ramsay'a göre de, Aquae Sarvenae ile Sarevena'nın büyük bir ihtimalle aynı yerdir. Aquae Sarvenae'nın yeri Kayseri'den Yozgat'a giden yol üzerindedir ve modern adıyla Sarıkaya eski adıyla Terzili Hamam'dır. Bugün burada sıcak su kaynakları ve Roma hamamın kalıntıları mevcuttur. Bu yer, Bizans Dönemi'nde Therma Basilika adıyla piskoposluk merkezi olmuştur. Koyuncu 2015, 384.

228 Ankara İlindeki Şereflikoçhisar İlçe'sinin eski ismi Parlasan ve şimdiki ismi Değirmenyolu olan mevkiinin Antik Dönem adı Parnassos'tur. Kentin Hitit Dönemi'ndeki ismi Parnassa'dır. Polybios'tan da bu kentin eski bir yerleşim yeri olduğunu öğrenebiliyoruz. Polybios, M.Ö. 180 yılında Pontos Kralı Pharnakes'in Kappadokia'yı işgal etmesinden sonra, Galatia'dan yola çıkan Eumenes'in birliğinin beşinci günde Halys'e vardığından bir gün sonra ise Parnassos'a ulaştığını yazar: *"Kalpitus'den çıkıp beşinci günde Halys ırmağına, altıncı günde ise yeniden Parnassos'a vardı. (Eumenes'in ordusu) Burada Kappadokialıların Kralı Ariarathes yerel birliklerini onlarla birleştirdi ve Mokisseosluların (Mokisseus) memleketine ulaştı."* Polybios Historiae 24.14.8-9.

229Ptolemaios Geographica, 5.6.12; Koyuncu 2015, 380.

230 Koyuncu 2015, 390.

231 Umar 2008, 74. Ptolemiaos'un söz ettiği Aravene Bölgesi ile Sarauene bölgelerinin farklı yerler olduğunu açıklamıştır.

232 Ramsay 1890, 297.

233 Umar 2008,74. ; Koyuncu 2015, 283.

Bizans Dönemi'nde ise Therma Basilika olarak isimlendirildiği düşünülmektedir. Hristiyan kaynaklarında Hz. İsa'nın havarilerinden olan Aziz Petrus'un Sebasteia'dan (Sivas) Mazaka'ya (Kayseri) ve Mazaka'dan da Tavium'a (Yozgat Büyüknefes Köyü) yaptığı seyahatlerde Therma Basilika'dan geçtiği ifade edilmektedir[234].

2.1.3.10. Morimene

B. Umar'a göre Morimene adı Luvi Dilinin bölgesel ardılı Kappadokia dilindendir; Ma (Ana, Ana Tanrıça) adının geç dönemdeki bir çeşitlenmesi olan, Mo adından türetilmiştir[235].

Morimenê Strategiası, Avanos dolaylarını da kapsayarak, Kızılırmak ile Tuz Gölü arasında yayılıyordu[236].Strabon, batıda Tatta (Tuz) Gölü, kuzey ve doğuda ise Halys Irmağı ile çevrili olan Morimene'de kent düzeyinde kalabalık bir yerleşim bulunmadığını söylemiştir[237]. Yerleşim birimleri, Zoropassos, Ochrai Arasaksa veya Araksata, Karnalis veya Komaralis, Zela veya Ziela, Soanda, Ozizala, Matiane, Sasima, Limnae ve Malakopiaea'dır[238].

En dikkat çekici yerleşim yeri ise Hitit İmparatorluk Çağı'ndaki Zuvinasa ya da Vananda adıyla anılan Ouenesa'dır. Ancak Sevin'e göre Ouenesa'nın Avanos olduğu kesin değildir[239].

Strabon,Ouenesa'nınKomana gibitapınak devleti şeklinde örgütlenmiş bir dini merkez olduğunu belirtir:

> *"Ouenasa'daki Morimene'de, üç bin hizmetkarı barındıran Ouenasa Zeus'una ait tapınakla rahibe yılda yüz talantonluk bir gelir sağlayan verimli ve kutsal bir arazi*

234 Yılmaz ve diğ. 2014, 187-206.; Şenyurt 2016; Şenyurt- Yılmaz, 2011,1-16.

235 Mo-(u)r(a)-ima(a)na "Yüce Ana Tanrıça Halkının Ülkesi" anlamına gelmektedir. Umar 2008, 83.

236 Umar 2008, 83.

237 Strabon 12. 2.10. ; Sevin 1998, 52.

238 Koyuncu 2015, 390-406.

239 Sevin 1998, 52.

bulunur. Komana'da olduğu gibi bu da yaşamı boyunca rahiplik eder ve rütbe itibariyle Komana rahibinden sonra ikinci gelir."[240]

Bölgeyi 1830'larda ziyaret eden Texier, antik eserlerden de faydalanarak Orta Kappadokia'da Tyana, Mazaka, Kastabala (Bor yakınlarında Narezen Köyü), Kybistra (Yeşilhisar), Erciyes Dağı (Argaios), gibi önemli yerlerin yanında Rumların Antik Çağ'da Nyssa olduğunu söyledikleri yer olan Nevşehir'den de söz etmektedir[241]. Nevşehir'in eski bir şehir olduğuna dair eski bir kaynak bulunmamasına karşın buranın yakınında bulunan Nar adlı yerleşim yerinde pek çok eski eser vardır. Texier'e göre, Nevşehir'in eski yeri Nar'dır. Ona göre buranın halkı daha sonra 12. yüzyılda şimdiki Nevşehir'in olduğu yere taşınmış olabilir[242].

Bölgedeki en önemli kentlerden biri de Nysa (Harmandalı)'dır[243]. Araştırmacılar[244]bu kenti Kırşehir'in 30 km güney doğusuna yerleştirir[245]. Nyssa Kenti'ne en erken atıf Ptolemaios ve St. Basil tarafından yapılmıştır. V. Ariarathes'in eşi Kraliçe Nysa'nın onuruna bu isim verilmiştir. Nyssa'nın Hellenistik Dönem tanımı için daha fazla bilgi olması gerekir[246]. Kentin, Kayseri'den yaklaşık yüz kilometre uzaklıkta Halys Nehri kıyısında olduğu belirtilmiştir[247].

Nevşehir, ilk dönemlerde "Nyssa", daha sonraki dönemlerde "Soandos Nisa" ve "Muşkara" adları ile anılmıştır. Nevşehir İlinin en eski yerleşim yeri Gülşehir ilçesi Civelek Mağarası'nda görülür. Yapılan kazılar sonucunda Eski Tunç Çağı'na (MÖ 3000– 2000) ve Assur Ticaret Kolonileri Çağı'na (MÖ 2000–1750) ait eserler ele geçmiştir. Nevşehir civarında bulunan çok sayıdaki höyüklerde özellikle Eski Tunç

240 Strabon 12. 2.7.

241 Texier 2002, III,55.

242 Texier 2002, III, 95; Gökhan 2012, 255-270.

243 Ruge 1937,1662-1663; Klagenfurt 2000, 1076. ; Ramsay 1890, 298. ; Tekin 2008, 160.

244 Hild- Restle 1981, 246-248.

245 Seco- Maspero 2010, 535.

246 Cohen 1995, 379.'da St. Basil (Ep.239) ve Ptolemaios Geographica 5.6.23 atıf yapılmıştır.

247 Schaff- Wace 1890-1900.

Çağı'na ait kalıntılar tespit edilmiştir. MÖ 2000–1750 yılları arasında Kuzey Mezopotamya'da yaşayan Assurlu tacirler Anadolu'da ticaret kolonileri kurarak ilk ticaret örgütünü oluşturmuşlardır. Bu ticaretin merkezi Kayseri Kültepe, Kaniş - Karum'dur[248]. Belgelerde adı geçen ve yeri saptanabilen karumlardan biri de Karum-Hattuşa'dır (Boğazköy). Karumlardan daha küçük pazaryerleri ise Wabartum olarak adlandırılmıştır. Nevşehir civarında sayısız wabartumlar tespit edilmiştir. Ancak bu yerleşim yerlerinde yazılı belge bulunamadığından wabartum yerleşimlerin adları bilinememektedir.

Mazaka'nın kuzeydoğusundaki Anisa'nın adı, MÖ ikinci yüzyılın sonu birinci yüzyılın başına ait Kültepe civarında bulunan bronz tablet üzerine yazılmış yazıtta geçmektedir. Yazıt, Zeus Soter ve Herakles için yapılan festival ile ilgilidir. Kararnamede geçen adların Antik Yunan adlarından çok Hellenize olmuş yerlilerin adları olması dikkat çekmektedir[249]. Bu yazıtta Anisalıların kendilerini bir politeuma olarak tanımladıkları görülür. Politeuma kelimesi bir otonomi değil topluluk veya cemaati temsil etmektedir[250]. Adı geçen kararname, Anisalıların kendi kendilerini yöneten bir toplum olduğunu gösterirken Anisa'nın tam anlamıyla kent olmadığına işaret eder. Yine gelişmiş bir anayasaları vardı. En büyük yönetsel görevli Demiurgos idi[251]. Ayrıca Anisa'da bir boule ekklesia bir archon, prytaneis, eponymous demiourgos vardı[252].

Erken Kappadokia krallık bronz sikkelerinde kral adının yanı sıra yazılan yer adlarında Tyana, Kybistra ve Hanisa'nın yanısıra 140-141 katalog numaralarıyla verilen sikkelerde görüldüğü üzere Kappadokia'nın on strategia'sından biri olan Morimene adı

248 Karum: Ticaretin yapıldığı pazaryeri, ticari organizasyonun yapıldığı yer, liman, koy anlamındadır.

249 T.C. Nevşehir Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü İl Çevre Durum Raporu 2012

250 Mitchel 2013b, 283-307.

251 Tekin 1998, 194-225

252 T.C. Nevşehir Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü İl Çevre Durum Raporu 2012

da görülür[253]. Söz konusu sikkelerin iki ana arka yüz tipinde de tanrıça betimleri yer almaktadır. Birinde tanrıça bir bütün olarak cepheden betimlenirken diğerinde iki sfenks tarafından desteklenen bir tanrıçanın torsosu vardır[254].

2.1.4. Kappadokia Halkının Etnik Yapısı ve Dili

Kappadokia Bölgesi'nde yazı ilk defa Hititler Dönemi'nde Asur Ticaret Kolonileri Çağı'nda kullanılmış olmasından ötürü Kappadokia halkının dili ve etnik yapıları hakkındaki en eski kalıntılar Hitit İmparatorluk Çağı'na aittir. Büyük Hitit İmparatorluğu sınırları içindeki Kappadokia Bölgesi'nde bulunan birçok höyükte Hititlerden kalma kalıntılara rastlamak mümkündür. Bu höyüklerden kalan tabletler sayesinde bölge halkının konuştuğu dil hakkında da bilgi sahibi olunmaktadır. Günümüze kalan kitabe ve yazıtlardan Hititçenin Hind-Avrupa dil grubunda olduğu görülmektedir[255].

Kappadokia'nın Kilikia Bölgesi'nin MÖ 2000'li yıllarına tarihlenen yazıtlardaki yer, şahısve tanrı adlarının morfolojik incelemesinden, halkının, en eski devirlerden itibaren karışık bir demografik yapıya sahip olduğu anlaşılmaktadır. Asıl yerli halkın yanında Luvilerin ve Sami kavimler ile beraber üstün bir Hurri çoğunluğunun varlığı gözlenebilmektedir. Kültürel açıdan da Kilikia (Kizzuwatna) Orta Anadolu ve Hititlerden ziyade, daha çok Mezopotamya'ya bağımlıdır. Bu sebeptendir ki tüm tarih boyunca Sami kavimler, burada çoğunluğu oluşturmuştur[256].

Phryglerin Orta Anadolu'ya gelerek Hitit İmparatorluğu'nu ortadan kaldırmasından sonra Orta ve Güneydoğu Anadolu'da Geç Hitit Krallıkları ortaya çıkmıştır. Kappadokia Bölgesi'ndeki Geç Hitit Krallığı ise Kayseri, Niğde, Nevşehir'i

253 Regling 1935,1-23; Yarkin 1981, 144-145.

254 kat.no. 140-141.

255 Akurgal 1997, 35.; Akurgal 2015, 1-2.

256 Ünal 2000, 30.

içine alan Tabal Krallığı'dır[257]. Bu döneme ait Gülşehir Sivasa (Gökçetoprak), Acıgöl-Topada, Hacıbektaş-Karaburna Köyü'nde Hitit Hiyeroglifi ile yazılmış kaya anıtları bulunmaktadır. Kimmerler'in Phryg egemenliğine son vermesi sonucu Anadolu'ya Medler (MÖ 585), daha sonra da Persler (MÖ 547) yerleştiğinde ise yerli halk aynı dil grubunu konuşan farklı halklar ile tanışma fırsatı bulmuşlardır. Çünkü, Hititlerden sonra bölgeye yerleşen Phryg, Med ve Perslerin konuştukları diller Hind-Avrupa dil grubu içindeki dillerdir. Ancak Aramice geniş bir halk kitlesinde konuşuluyordu. Milâttan önce II. binyıldan beri Ön Asya'da diplomatik yazışma dili olan Aramice, bilhassa Pers Hâkimiyeti Dönemi'nde (MÖ 538-330) bir milletlerarası ticaret dili haline gelmiştir. Bu dilde yazılmış belgelerin Yunanistan, Mısır, Anadolu, Suriye, Kuzey Mezopotamya, İran, Afganistan ve hatta Pakistan'a kadar genişleyen bir bölgeye yayıldığı görülmektedir. Aramiler'in bütün eski Ön Asya'da geniş çaplı nüfus hareketlerine sebep olmalarının yanı sıra, yayıldıkları ülkelerin gerek idari gerekse ticari faaliyetlerinde önemli rol oynamalarının da bu hususta büyük etkisi olmuştur. Bölgenin konuştuğu dillerden biri olan Aramice Antik Yunancanın yayılmasını da engellemiştir. Konuşulan dilin etkisiyle Yunanlar Kappadokialılara "Suriyeli" demişlerdir[258].

Perslerden sonra egemenliği alan Makedonialıların, Anadolu'da güç sahibi olmasından sonra, Kappadokia Bölgesi'ne Pers nüfusunun yerine geçen yoğun bir Yunan ve Makedon nüfusunun olduğu söylenemez. Yunanlar, Kappadokia gibi denizden ve şehir yaşantısından uzak bir coğrafyayı tercih etmemişlerdir. Pers Devleti'nin yıkılıp egemenliklerinin son bulmasına rağmen, Kappadokia Bölgesi'ndeki Persli yöneticiler, III. Aleksandros'un generallerine karşı yaptığı savaşlarda büyük bir

257 H. Hande Duymuş, "Asur Kaynaklarına Göre Demirçağı'nda Tabal Krallığı", ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, Cilt: 2 Sayı: 3, 2011, 34-46.

258 Herodotos I- 72 "*Kappadokialılara Yunanlılar, Suriyeli derler Bu Suriyeliler, (Kappadokialılar) Pers egemenliği altına düşmeden önce Med'lere bağlıydılar. Med'lerin toprakları ile Lydia'lılarınkiler arasında sınır, aslında Halys Irmağıydı ki, bu ırmak Armenia dağlarından çıkar. Kilikia'dan geçer, Matienleri sağına, Phrygia'yı soluna alıp, bu iki ülke arasında akar; bu ülkeleri geçtikten sonra kuzeye doğrularak Kappadokia Suriyelileri ile sol kıyıdaki Paphlagonia arasında sınır çizer.*"

kararlılık göstermişlerdir. Uzunca bir dönem hem askeri hem de kültürel olarak direnmişlerdir[259].

Hellenistik Dönem'deki Anadolu'da görülen hızlı bir şekilde Hellenleşmeye doğru evrilme durumu Kappadokia Bölgesi'nde daha ağır işlemiştir. III. Aleksandros'un Anadolu'yu almasıyla beraber bulunan yazıtlarda Hellencenin de hakim dil olduğu görülmektedir. Fakat halkın kullandığı dili yazı dili olmasa da uzunca bir süre bırakmadıkları tahmin edilmektedir.

Yukarıda da belirtildiği üzere Kappadokia'nın coğrafi konum olarak iç bölgede olması, fazla kentsel yerleşiminin olmaması gibi sebeplerden dolayı Hellen (Yunan-Makedon) nüfusu burayı tercih etmemiştir. Bundan ötürü Antik Yunancanın konuşma dilinin yanı sıra yazı dili olması için de Kappadokia bir süre gecikmiştir. Sikkelerde de bu gecikme açıkça görülmektedir. Antik Yunan harflerini lejant olarak kullanma geleneği, Kappadokia'nın üçüncü kralı olan Ariaramnes Dönemi'nde başlamıştır. Newell tarafından II. Ariarathes Dönemi'ne tarihlenen sikkenin tarihlemesi doğru ise zaman biraz daha geriye gider[260]. Yine aynı dönemde Faraşa'da bulunan Antik Yunanca-Aramice çift dilli yazıt ile Helenizasyon aşaması kademe kademe görülmektedir. Kappadokia'nın Seleukoslarla diplomatik ilişkileri ve akabinde aile bağları oluştuktan sonra Kappadokia'da saray dili Hellenceye dönüşmüşse de yerli halkın kendi yerel dillerini konuşmaya devam ettiği tahmin edilmektedir.

Kraliyetin idari yapılanması Seleukos Hanedanlığı ile kurulan aile ilişkileri sayesinde hızlı bir dönüşüm göstermiştir. İdari yapı Seleukos Hanedanlığı modelinin etkisi altına girmiş olsa da bu hızlı dönüşüm tabanda aynı hızda olmamıştır. Kappadokialıların yerel dili Phrygia ve Lykonialıların dili gibi Hint-Avrupa dil grubu

259 Koyuncu 2015,471.

260 Newell 1926, 1-21,lev.II,res.11.

içine girmektedir[261]. Strabon Kappadokia'da Paphlagonia ve Kappadokia dillerinin konuşulduğunu söyler. Kızılırmak dolaylarında "Bagas", "Biasas", "Ainiatês", "Rhatötês", "Zardökês", "Tibius", "Gasys", "Oligasys ve Manês" gibi Paphlagonia'lı adlar yer almaktadır ve bu adlar Bamonitis ve Pimolitis, Gazakênê ve daha birçok bölgede geçerlidir[262].

D. Berges ve J. Nollé, ise Tyana halkının genel özelliklerinden yola çıkarak halkın, Kappadokialılardan, Pontik Kappadokialılar, Persler (İranlılar), Phrygyalılar, Yunanlılar, Romalılar, Suriyeliler ve Mısırlılardan oluştuğunu düşünmüştür[263].

Halk kendi dillerinin yanında Antik Yunancayı konuşsa da Aramice'yi de unutmamıştır[264]. Ancak kişinin anadili haricinde sonradan öğrendiği her dilde konuşurken dilinde aksan olması gayet doğaldır. Bu şekilde de aslında Kappadokialıların uzunca bir süre bu kültürel değişime direndikleri ve Antik Yunancayı ikinci bir dil olarak öğrendikleri ve konuştukları ortaya çıkmaktadır. Bu farklı aksan Antik Dönem metinlerine de yansımıştır.

Philostratos, sofist ve hatip Pausanias'ınbile konuşmasındaki ağır aksandan rahatsız olmuştur. Onun deyimiyle Herodes tarafından eğitilen Kaisareialı sofist Pausanias'ın her ne kadar Herodes'in özel üstünlüklerini miras alıp doğaçlama söylev vermede yetenekli ise de onu, pahalı nefis yiyeceklerin hazırlanış aşamasında bozan bir aşçı gibi görür. Aksanını söylevinin daha başında bir eğreti gibi durmasından dolayı dezavantaj olarak görür. Pausanias'ın bu kadar eğitimden sonra bile hala

261 Trombley 2001, 120; dipnot 239'da Küçük Asya'nın güneyi Hitit, Luwi ve Palaic dillerinin bir kombinasyonudur.(Vladimir, I. Georgiev, Introduction to the History of the Indo- European Languages, Sofia, 1981,194.) Likyalılar ve Lykaonialılar Luwilerin soyundandır. (Ibid.206.) Kappadokialılardan kalma çok fazla bir yazıt kalmadığı için sınıflandırılmaları oldukça zor ise de coğrafyanın Hint- Avrupa dil grubu konuşulan bölge içine alınması gerekir.

262 Strabon 12.3.25.

263Berges- Nollé 2000, 500.

264 Speidel 2019, 120.

konuşmalarının bütün Kappadokialılar gibi ağır bir aksan ile yaptığını, kısa heceleri uzatıp, uzunları kısalttığını söyler[265].

Philostratos, Tyana'lı Apollonius'un hayatını yazdığı eserinde Apollonius'un farklı bir dil kullandığına değinir. Bu eserinde, Apollonius'un kendi dilinde yıldız bilimi ve kehanet üzerine yazmış olduğu Antik Yunancaya çevirilmemiş bir kitabı bulunduğunu yazar[266].

Hellenistik Dönemin sonlarında yaşamış Strabon da eserinde Kappadokia'daki etnik farklılıkları dilleri ile birlikte anar. Farklı diller konuşan halkların etnik köken ile olan bağlantısını ve zamanla gerçekleşen değişimi hayretle gözlemler. Kataonialıları örnek gösterir. Pers İmparatorluğu Dönemi'nde burasının farklı etnik yapısından dolayı ayrı bir eyalet olarak sınıflandırılmasına karşılık, yaşadığı dönemde bu farklı etnik grubun, dillerini unuttuğunu yazmaktadır[267]. Fakat yine de Kappadokialılardan ayrı bir halk olduğunu belirtir. Kappadokia Kralı Ariarathes Dönemi'nde, Kataonialıların da kendilerine ait özgün bir dilleri olmasına rağmen, bu dilin kendisinin yaşadığı döneme kadar izleri tamamen kaybolduğu söyler. Strabon'un yaşadığı dönemde artık bu dil ile ilgili en ufak bir ipucu olmadığı için gizemini hala korumaktadır[268].

2.2. Kappadokia Bölgesi Hakkında Yapılan Çalışmalar

Kappadokia Bölgesi hakkında en erken çalışmalar 19. yüzyılda başlamıştır. Charles TexierBayındırlık İşleri Müfettişliği görevi esnasında Fransız Hükümeti tarafından Anadolu'ya gönderildikten sonra Anadolu'nun çok büyük bir kısmını baştan başa gezip dolaşmış, kazılar yapmış, araştırmalarda bulunmuştur. Anadolu'da yıllarca süren seyahat ve incelemeleri sırasında Kappadokia Bölgesi'ni dâhil ettiği bütün bu

265 Philostratus, Bioi Sofiston, II, 13.

266Koyuncu 2015, 483. Philostratus, Life of Apollonius, 3. 41; https://www.livius.org/sources/content/philostratus-life-of-apollonius/philostratus-life-of-apollonius-3.41-45/#3.41

267 Strabon 12. I. 2.

268 Strabon 12.1.2. Strabon'un hangi Ariarathes'ten bahsettiği net değildir.

çalışmalarının sonuçlarını ilki 1833 ve ikincisi 1843 yılında olmak üzere yayınlamıştır[269]. 1882'de W. M. Ramsay ve Wilson, W. Waddington ve J.R.S. Sterrett, Komana'yı araştırmış ve yazıtlarını yayınlamışlardır[270]. 1891'de D.G. Hogart ve J.A.R. Munro[271], 1893-1894'de E. Chantre[272], 1898'de V.W. Yorke[273], bölgeyi araştırıp yeni yazıtları bilim dünyasına kazandırmışlardır. H. Grothe, 1912'de yayınladığı eserinde yazıtlarla birlikte Komana'nın tarihi ve topografyası hakkında bilgiler vermiştir[274]. G. De Jerphanion ve L. Jalabert yine Komana'da üç adet mezar yazıtını 1908'de yayınlamışlardır. 1908 yılında H. Rott, Pisidia, Pamphylia, Kappadokia ve Lykia'nın anıtsal yapılarını içeren bir kitap yazmıştır. H.M. Grégoire, Pontos ve Kappadokia bölgelerinde yaptıkları araştırmalarını 1909'da yayınlatmışlardır[275]. G. Bernardakis, Kayseri'nin topografisi hakkında bir makale kaleme almıştır[276].

1930'larda G. Jacopi[277], Paphlagonia ve Kappadokia Bölgeleri'nde bir inceleme gerçekleştirmiş, arkeolojik kalıntılar hakkında bilgi vermiş ve bunların fotoğraflarını yayınlamıştır. K. Bittel 1939'da Kappadokia Bölgesi'nde yapmış olduğu incelemeleri yayınlamıştır. Fransız L. Delaporte, Kırşehir Has Höyük'te 1930-1932 yıllarında kazı yapmıştır. H. Çambel ise aynı yerde 1944 yılında bir kontrol hafriyatı gereği duymuştur[278]. Brown, 1962'de Kayseri, Sivas, Malatya ve Kahramanmaraş'ta yüzey

---

269 Charles Texier'in bizim için en önemli eseri bildiri konumuz olan Asie Mineure adlı eserinin Türkçe çevirisi Küçük Asya'dır. Bu eserin Fransızca ilk baskısı, Küçük Asya'nın Tasviri; Güzel Sanatları, Anıtların Tarihi, Antik Şehirlerin Planları ve Topografyası adıyla 1839-1849 yılları arasında Paris'te üç cilt olarak yayımlanmıştır. Aslında bu eser, 19. yüzyılın ortalarında Fransa'da basılan ve 60-70 ciltten oluşan L'Univers Pittoresque başlıklı dizinin üç eserinden birisidir. Bunlardan birisi Ph. Le Bass tarafından yazılmış Anadolu'nun Antik Tarihi, diğeri ise Van Gaver ile Jovannini'nin hazırladığı Osmanlı Tarihi'dir. M. J. Van Gaver'ın, Turquie (Paris 1840) adlı eseri, 462 sayfa metin, 97 gravür ve bir haritadan oluşur. Yıldız 2007,111-119. ; Durukan 2012,13.

270 Ramsay 1882, 142-160; W. Waddington, Inscriptions de la Cataonie, Bulletin de Correspondence Hellenique VII, 125-148. ; Sterrett 1888. ; Anabolu, 1967, 7. ; Durukan 2012, 13.

271 Hogart- Munro 1893, 643-744.

272 Chantre 1898, 89.

273 Yorke 1898, 316-319.

274 Baz 2007, 19; Durukan 2012, 13.

275 Jalabert- Jerphanion 1908, 437 vd. ;Rott 1908. ; Grégoire 1909,3-147; Durukan 2012,13.

276 Bernardakis 1908, 22-27.

277 Jacopi 1937.

278 Koşay ve diğ. 2013,928.

araştırmaları yapmış ve prehistorik seramikleri yayınlamıştır. 1963-65 yılları arasında R.P. Harper, Komana'da epigrafik incelemeler yapmıştır[279]. 1969'da R.P. Harper ve İ. Bayburtluoğlu, Komana'nın planını çıkarıp Kırık Kilise ve Alakapı'da kazı çalışmaları yapmışlardır[280]. Yapılan kazılarda Roma İmparatorluk Dönemi şehri kısmen araştırılıp, Komana'nın Roma İmparatorluk Dönemi planı çıkartılmıştır. Kırık Kilise olarak bilinen bir yapı, Roma İmparatorluk Dönemi'ne tarihlenen mezar anıtı ile Alakapı olarak isimlendirilen Roma İmparatorluk Dönemi Korinthos Tapınağı araştırılmıştır[281].

M.U. Anabolu 1966'da Komana'daki tiyatro tapınak mezar anıtı, hamam ve kilise gibi iyi korunmuş yapıları incelemiştir[282]. N. Baydur, 1970 yılında Kültepe esas alınmak kaydıyla bölgenin tarihini ve o güne kadar yapılmış olan arkeolojik çalışmaları içeren bir kitap yayınlamıştır[283]. 1977 yılında, Kappadokia Bölgesi'nin Roma'dan başlayarak Arap egemenliğine kadarki tarihini yazan N. Thierry, 1981 yılında ise makale şeklinde yayınlamıştır[284].

S. Gülçur[285], 1993 yılında Aksaray, Niğde ve Nevşehir İllerinde yüzey araştırması yapmıştır. C. Börker ve D. Berges[286], 1996 yılında Tyana isimli çalışmasını yayınlamıştır. 2000 yılında D. Berges ve J. Nollé[287] tarafından Tyana Kenti tekrar ele alınmıştır. L. d'Alfanso[288], Tyanis'in kuzeyinde arkeolojik araştırmalarını Pavia Üniversitesi'nin 2006 yılındaki ilk raporu olarak yayınlamıştır. Daha sonra çalışmalar ikinci rapor[289] ve üçüncü rapor[290] olarak ilerleyen zamanlarda yayınlanmıştır. En son

279 Harper 1968. ; Harper 1972, 225-239. ; Bittel 1939.
280 Harper – Bayburtluoğlu 1968,149-158.
281 Harper - Bayburtluoğlu 1968, 149-158
282 Anabolu 1967. ; Durukan 2012, 14.
283 Baydur 1970.
284 Thierry 1977, 98-145.; Thierry 1981, 121-140.
285 Gülçur 1994, 191-213.
286 Börker-Berges 1996, 17-26.
287 Berges- Nollé 2000.
288 d'Alfanso 2007, 1-12.
289 d'Alfanso 2009, 161-172.
290 d'Alfanso - Basso 2009, 1-14.

rapor[291] 2010 yılında yine 28. AST'de yayınlanmıştır. Adı geçen raporlar İtalya'da Athenaeum dergisinde yıllık olarak yayınlanmıştır[292].S. H. Öztaner, Kappadokia Bölgesi'den Tapınak Planlı Bir Anıt Mezar Kayseri Felahiye Mezar Anıtıadlı çalışmayı 2012 yılında yazmıştır[293]. Niğde Kınık Höyük ile ilgili bilimsel çalışmaları 2015 yılında N. Highcock, P. Crabtree, D.V. Campana, M. Capardoni, A. Annalanaro, N.F. Miller ve L. d'Alfonso yapmıştır[294]. L. d'Alfonso ve L. Castellano da güney Kappadokia'daki Kınık Höyük adlı makaleyi 2018 yılında yayınlamıştır[295].

2002 yılından itibaren Çukurova Üniversitesi adına Serdar Girginer başkanlığında, Kappadokia ve Kilikya Yüzey Araştırmaları'nda çoğu Roma Dönemi'ne tarihlenen yirmi altı yeni yer tespit etmiştir. Yahyalı merkezde ise MÖ 1. binin ilk yarısından itibaren arkeolojik kalıntılar tespit etmiştir[296]. Şar Köy'de de daha kapsamlı bir yüzey araştırması ise 2002 yılında K. Serdar Girginer başkanlığında yürütülmüştür. Bu projede Şar Köyü'nde yapılan çalışmalar sonucunda Orta Tomas Tepe ve Çatal Tepe yerleşimleri ile Kavak Tepe'yi "Kapadokya Komanası" olarak adlandırılmıştır[297].

N. Balkan-Atlı, N. Kayacan, B. Dinçer, Y. Çakan ve L. Astruc, "Niğde ve Aksaray İlleri Yüzey Araştırması (Göllü Dağ Obsidyen Araştırmaları) 2007", isimli makaleyi 2008 yılında yayınlamıştır[298].

---

291 d'Alfanso 2010, 231-242.

292 L. D'Alfonso ve C. Mora, " Viaggi Anatolici", dell'Universita di Pavia: rapporto preliminare della quarta campagna di ricognizione archeologica nella Tyanide settentrionale', Athenaeum 96.2, 2010, 819-836. ; L. D'Alfonso ve C. Mora, " Viaggi Anatolici", dell'Universita di Pavia: rapporto preliminare della terza campagna di ricognizione archeologica nella Tyanide settentrionale', Athenaeum 96.2, 2009, 855-865. ; L. D'Alfonso ve C. Mora, " Viaggi Anatolici", dell'Universita di Pavia: rapporto preliminare della secunda campagna di ricognizione archeologica nella Tyanide settentrionale', Athenaeum 96.2, 2008, 819- 836. ;L. D'Alfonso ve C. Mora, " Viaggi Anatolici", dell'Universita di Pavia: rapporto preliminare della prima campagna di ricognizione archeologica nella Tyanide settentrionale', Athenaeum 96.2, 2007, 825- 840.

293 Öztaner 2012,369-384.

294 Highcock ve diğ. 2015, 98-127.

295 d'Alfonso- Castellano 2018, 84-93.

296 Girginer 2008, 379-403.

297 Girginer 2004, 313-314.

298 Balkan-Atlı ve diğ. 2008.

S. Gülçur, P. Çaylı, I. Demirtaş ve C. Wawruschka[299], "Aksaray Nevşehir, Niğde İlleri 2008 Yılı Yüzey Araştırması", adlı çalışmada Melendiz'den Tuz Gölü eşiğine kadar olan bölgede gerçekleştirilmiş olan arkeolojik kazılar ve yüzey araştırmaları değerlendirilmiştir. Bu çalışmalar sonucunda saptanmış Çanak-Çömlekli Neolitikten Kalkolitik Çağın (MÖ 7000-3200) sonuna kadar tarihlenen bütün yerleşmelerle birlikte çevrede mevcut hammadde kaynakları, akarsular, göller, antik/eski yollar vb. bilgiler de belgelenerek elektronik ortamda değişik katmanlı haritalara işlenmiştir.

F. Kulakoğlu, K. Emre, R. Kontani, H. Tsumura ve S. Ezer, "Kayseri Arkeolojik Yüzey Araştırması Projesi (Kayap) 2008 Yılı Çalışmaları Sonuç Raporu"nu 2009'da sunmuştur. Bu çalışmada N. Özgüç ve K. Emre tarafından yapılan "Doğu Kapadokya Yüzey Araştırmaları" sırasında da ziyaret edildiği aktarılmıştır[300]. S. Mazzoni, A. D'agostino ve V. Orsi, Florence Üniversitesi'nin desteğiyle MÖ 2000'lerden Bizans Dönemi'ne kadar iskân görmüş "Uşaklı/Kuşaklı Höyük (Yozgat-Sorgun) 2009 yılı çalışmalarını yayınlamıştır[301].

Yozgat il sınırları içinde bulunan Çadır Höyük kazısı ile ilgili olarak R.L. Gorny, G. McMahon, S. Paley, S. Steadman B. Verhaaren "The 2000 and 2001 Seasons at Çadır Höyük in Central Turkey: A preliminaly Report" adlı raporu yayınlamıştır. Chikago Üniversitesi desteğiyle R. Gorny başkanlığında ve Alişar Bölge Projesi adı altında yapılmıştır. Çadır Höyük kazı ekibinin 1993'ten beri yaptığı çalışmalar için R. S. Steadman, C. J. Ross, G. McMahon ve R. L. Gorny ise "Excavations on the North-Central Plateau: The Chalcolithic and Early Bronze Age Occupation at Çadır Höyük" isimli makalelerini 2008 yılında tamamlamıştır[302]. C. J. Ross, "Excavations on the North-Central Plateau: The Chalcolithic and Early Bronze Age Occupation at Çadır

299 Gülçur ve diğ. 2009, 319-332.

300 Kulakoğlu ve diğ. 2009, 205-218.

301 Mazzoni ve diğ. 2010, 91-104.

302 R. S. Steadman, C. J. Ross, G. McMahon and R. L. Gorny ise "Excavations on the North-Central Plateau: The Chalcolithic and Early Bronze Age Occupation at Çadır Höyük", Anatolian Studies 58 , 2008, 47-86.

Höyük" isimli makaleyi 2010 yılında yayınlamıştır[303]. 2019 yılında ise "Anatolian Empires: Local Experiences from Hittites to Phrygians at Çadır Höyük" makalesi yayınlanmıştır[304].

Yozgat'ın Sorgun İlçesine bağlı Şahmuratlı Köyü'nün batısındaki Kerkenes Dağı'nda yer alan ve antik adı henüz net olarak bilinmediği için Kerkenes olarak anılan yerleşim bölgesinde, Yozgat Müzesi tarafından 2012-2013 yılında yapılan kazı çalışmasının raporu A. Baran tarafından yazılmıştır. "Kerkenes (Sorgun-Yozgat) Kazı Çalışmaları 2012"[305] ve "Kerkenes Kazısı 2012-2013 Yılları Çalışmaları ve Yerleşimin Tanımlanması Üzerine Değerlendirmeler", adlı çalışmalar yayınlanmıştır. A. Baran, Nil Dirlik, R. Kendirci tarafından ise "Kerkenes (Sorgun-Yozgat) Kazı Çalışmaları 2013"[306] isimli bir makale yayınlanmıştır[307].

2009- 2020 yılları arasıda da Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca Bakanlar Kurulu Kararı İle Kappadokia Krallık Dönemi sınırları içinde olan bölgelere izin verilen Türk kazıları şunlardır:[308]

no	İl	Kazı Adı	Kazı Başkanı	Kurumu	Tarih
1	Adana	Tatarlı Höyük	Serdar Girginer	Çukurova Üniversitesi	2009- 2020
2	Aksaray	Acemhöyük	Aliye Öztan	Ankara Üniversitesi	2009-2015
3	Aksaray	Acemhöyük	Yalçın Kamış	Nevşehir Üniversitesi	2020
4	Aksaray	Aşıklı Höyük	Mihriban Özbaşaran	İstanbul Üniversitesi	2009-2020
5	Aksaray	Güvercinkayası	Sevil Gülçur	İstanbul Üniversitesi	2009-2019
6	Amasya	Oluz Höyük	Şevket Dönmez	İstanbul Üniversitesi	2009-2020
7	Amasya	Harşena Kalesi, Kızlar Kalesi	Emine Dönmez	İstanbul Üniversitesi	2009- 2020
8	Çorum	Ortaköy	Aygül Süel	Hitit Üniversitesi	2011-2020
9	Çorum	Eskiyapar Höyük	Tunç Sipahi	Ankara Üniversitesi	2011-2020

303 J. Ross, "Excavations on the North-Central Plateau: The Chalcolithic and Early Bronze Age Occupation at Çadır Höyük" Anatolica 36,2010, 67-87.

304 Jennifer C. Ross, Gregory McMahon, Yağmur Heffron, Sarah E. Adcock, Sharon, R. Steadman, Benjamin S. Arbuckle, Alexia Smith, Madelynn von Baeyer, "Anatolian Empires: Local Experiences from Hittites to Phrygians at Çadır Höyük", Journal of Eastern Mediterranean Archaeology and Heritage Studies, Volume 7, Number 3, 2019, 299-320.

305 A. Baran, "Kerkenes (Sorgun-Yozgat) Kazı Çalışmaları 2012". KST XXXV (2012) 76-92.

306 A. Baran, "Kerkenes (Sorgun-Yozgat) Kazı Çalışmaları 2012". KST XXXV (2012) 76-92.; A. Baran, N. Dirlik ve R. Kendirci, "Kerkenes (Sorgun-Yozgat) Kazı Çalışmaları 2013",KST XXXVI, 1. Cilt, 2014, 1-20.

307 A. Baran, "Kerkenes Kazısı 2012-2013 Yılları Çalışmaları ve Yerleşimin Tanımlanması Üzerine Değerlendirmeler", Mediterranean Journal of Humanities · December 2016, 49-87.

308 Koşay ve diğ. 2013,701-707.

10	Çorum	Resuloğlu Mezarlığı ve Yerleşim Yeri	Tayfun Yıldırım	Ankara Üniversitesi	2011-2019
11	Çorum	Alacahöyük	Aykut Çınaroğlu	Kültür ve Turizm Bakanlığı	2012-2017
12	Çorum	Alacahöyük	Tayfun Yıldırım	Ankara Üniversitesi	2020
13	Kayseri	Kültepe	Fikri Kulakoğlu	Ankara Üniversitesi	2009-2020
14	Nevşehir	Ovaören	Yücel Şenyurt	Gazi Üniversitesi	2009-2020
15	Niğde	Tepecik Höyük	Erhan Bıçakçı	İstanbul Üniversitesi	2009-2020
16	Niğde	Tyana	Osman Doğanay	Aksaray Üniversitesi	2020
17	Niğde	Konstantin-Helena Kilisesi	M.Sacit Pekak	Hacettepe Üniversitesi	2011-2015
18	Osmaniye	Karatepe	Halet Çambel	Kültür ve Turizm Bakanlığı	2009- 2012
19	Osmaniye	Kastabala	Turgut Zeyrek	Gaziantep Üniversitesi	2010- 2019
20	Tokat	Komana	Burcu Erciyas	ODTÜ	2009-2020
21	K. Maraş	Direkli Mağarası	Cevdet Meri Erek	Gazi Üniversitesi	2010
22	Mersin	Olba Antik Kenti	Emel Erten	Gazi Üniversitesi	2010
23	Sinop	Balatlar Kilise Kompleksi	Gülgün Köroğlu	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	2010-2020
24	Samsun	İkiztepe	Önder Bilgi	İstanbul Üniversitesi	2009-2012

2009-2020 yılları arasında Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca Bakanlar Kurulu Kararı ile Kappadokia Krallık Dönemi sınırları içinde olan bölgelere izin verilen yabancı kazılar şunlardır:[309]

no	İl	Kazı Adı	Kazı Başkanı	Ülkesi	Kurumu	Tarih
1	Adana-Ceyhan	Sirkeli Höyük	Miroslav Novak	İsviçre	Bern Üniversitesi	2011-2020
2	Çorum	Boğazköy	Andreas Schachner	Almanya	Alman Arkeoloji Enstitüsü	2011-2020
3	Kırşehir	Kalehöyük	Sachihiro Omura	Japonya	Japonya Ortadoğu Kültür Merkezi	2009-2019
4	Kırşehir	Yassıhöyük	Masako Omura	Japonya	Japon Anadolu Arkeoloji Enstitüsü	2009-2019
5	Mersin	Kilisetepe	Nicholas Postgate	İngiltere	İngiliz Arkeoloji Enstitüsü	2009,
6	Mersin	Elaiussa Sebaste	Eugenia Equini Schneider, Annalisa Polasa	İtalya	Roma Üniversitesi	2009-2014, 2016
7	Mersin	Yumuktepe	İsabella Caneva	İtalya	Lecce Üniversitesi	2009-2020
8	Niğde	Porsuk Höyük	Dominique Beyer	Fransa	Fransız Anadolu	2009-2015

309 Koşay ve diğ. 2013,701-707.; https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-44150/kazi-ve-yuzey-arastirmalari-faaliyetleri.html

					Araştırmaları Enstitüsü	
9	Niğde	Tyana	Guido Rosada	İtalya	Padova Üniversitesi	2009-2014
10	Niğde	Kınık Höyük	Lorenzo d'Alfonso	İtalya	Pavia Üniversitesi	2011-2020
11	Samsun	Oymaağaç Höyük	Rainer Czichon	Almanya	Freie Üniversitesi	2011
12	Yozgat	Çadırhöyük	Ronald L. Gorny	ABD	Chicago Üniversitesi	2009
13	Yozgat	Çadırhöyük	Gregory McMahon	ABD	Chicago Üniversitesi Doğu Enstitüsü	2012-2019
14	Yozgat	Kerkenesdağ	Geoffrey Summers	İngiltere	İngiliz Arkeoloji Enstitüsü	2009-2011
15	Yozgat	Kerkenesdağ	Scott Andrew Branting	ABD	Chicago Üniversitesi	2015-2019
16	Yozgat	Uşaklı Höyük	Stefania Mazzoni	İtalya	Floransa Üniversitesi	2015-2020

2.3. Kappadokia Bölgesi'nin Antik Dönem Siyasi Tarihi

2.3.1. MÖ 334 Granikos Savaşına Kadar Kappadokia Tarihi

2.3.1.1. MÖ 550'ye Kadar Kappadokia Tarihi

Kappadokia Bölgesi'nde yerleşim Alt Paleolitik Dönem'den itibaren başlamıştır. Alt Paleolitik ve Orta Paleolitik Dönem, Kaletepe Deresi 3 kazısında ele geçen obsidyen ve yontma taş buluntularıyla temsil edilir[310]. Kaletepe Deresi 3 kazıları[311] ve Kappadokia Obsidyen Araştırmaları Projesi[312] ile çok yakın zaman öncesine kadar neredeyse hiç bilinmeyen Paleolitik Çağ'a ilişkin bilimsel sonuçlara ulaşılmıştır[313]. Bölgede yapılan arkeolojik çalışmalarda Neolitik Dönem'den başlayan birçok yerleşme tespit edilmiştir. Örneğin Ürgüp yakınlarındaki Avla Tepesi'nde Neolitik Dönem'e ait taş aletler bulunmuştur[314]. Çanak Çömleksiz Neolitik ve Orta ve Geç Neolitik

310 Balcı 2015, 177-187.

311 Slimak ve diğ. 2008, 99-111.; Balcı 2015,177-187.

312 Balkan-Atlı ve diğ. 2011, 259-278. ; Balcı 2015, 177-187.

313 Kapadokya Obsidyen Araştırmaları Projesi (KOAP) Göllüdağ ve Nenezi Dağı obsidiyen yataklarının çevresinde, obsidiyen yatağı-işlik-yerleşme ilişkilerini saptanmak amacıyla yürütülen bir araştırma projesidir. Balcı 2015,177-187.

314http://www.korumakurullari.gov.tr/TR-89606/nevsehir.html

merkezleri olarak Aşıklı Höyük, Musular, Kömürcü/Kaletepe ve Çatalhöyük önemlidir. Köşk Höyük ve Tepecik Çiftlik yine Neolitik ve Kalkolitik merkezlerinden bazılarıdır[315].

Kappadokia Bölgesi'ni anlatan yazılı kaynakların en eskisi Asur Ticaret Koloni Çağı'nda Asurluların Anadolu'da ve özellikle Kappadokia Bölgesi'nde MÖ 1900'lerde kurduğu merkezlerde bıraktıkları tabletlerdir[316].

MÖ I. bin yılda Phryglerin doğu kolu olduğu düşünülen Muşkiler ise başlangıçta Halys yayı içine yerleşmişler, ancak sonraları nehrin güneyine çekilmişlerdir. Muşkilerin yer değiştirmesinin nedeni olarak güneydeki Asur baskısı olduğu düşünülmektedir[317]. Herodotos, Phryglerin Halys Nehri'nin sol kıyısında bulunduklarından bahsederken[318], Asur kaynakları, Halys Nehri'nin doğusunu MÖ 12. yüzyıldan itibaren iskân edenleri, Phrygler değil Muşkiler olarak isimlendirmiştir[319]. Kappadokia'da MÖ 9. yüzyıldan MÖ 8. yüzyılın sonlarına kadar Tabal, Kaşka ve Muşki Devletleri varlık göstermiştir[320]. Hitit Devleti'nin siyasi varlığının ortadan kalkması ile birlikte onun siyasi ve kültürel mirasçıları olan Geç Hitit Beylikleri ortaya çıkmıştır. Bu beyliklerden en batıda yer alanı Tabal Krallığı'dır. Sınırları kesin hatlarla belli olmasa da Tabal Krallığı'nın, kuzeyde Halys kavisinden, güneyde Tauros Dağ silsilesine, batıda Tatta Gölü'nden, doğuda Sivas'ın Gürün İlçesine kadar uzandığı söylenebilir[321]. Bu alan bugünkü Kayseri, Nevşehir ve Niğde İllerinin bulunduğu bölgeye denk düşmektedir[322]. Tabal'ı yöneten son Kral Mugallu'dan sonra (MÖ 7. yüzyılın ilk yarısı) Tabal Ülkesi'nin siyasi varlığının ortadan kalktığı kabul

315 Güngördü 2015, 79-93.

316 Koyuncu 2015,1. ; Sever 2018, 247-256.

317 Arslan - Bulut 2017, 49-65.

318 Herodotos, I, 72.

319 Barnett 1987, 50 -57.; Arslan - Bulut 2017, 49-65.

320 Sevin, 1998a, 48.

321 Barnett, 1987, 50 - 57. ; Pullu, 2013, 24.; Arslan - Bulut 2017, 49-65.

322 Arslan - Bulut 2017, 49-65.

edilmektedir. Nitekim bu tarihten sonra Asur kaynaklarında Tabal'a dair hiçbir bilgi yer almamaktadır[323].

MÖ 6. yüzyıl öncesinde bölgenin orta kesimi Tabal olarak isimlendirilirken, Halys'in kuzeyinde kalan alan Kaşka, güneybatısı Tuwana ve doğu kesimi Melid olarak adlandırılmıştır[324]. Kappadokia ismi tarihi kayıtlarda ilk defa MÖ 6. yüzyılda geçmektedir. Ancak bu dönemde orta Anadolu coğrafyasının büyük bir kısmını kaplayan Kappadokia'nın sınırları kesin olarak belli değildir[325].

Phryg Devleti'ni yıkan (MÖ 676) Kimmerler bu havzada kendilerine göç için bir yol bağlantısı kurmuş ayrıca Kappadokia Bölgesi'ne de yerleşmişlerdir. Ancak Kimmerlerin batıdaki Lydialıların topraklarını taciz etmeye başlaması üzerine Asur Kralı Assurbanipal'in desteğini alan Lydia Kralı Gyges, Kimmer akınlarına karşı koymuş, iki Kimmer beyini zincire vurup zengin hediyeler ile birlikte Asur'a göndermiştir (MÖ 657). Ancak ikinci bir Kimmer saldırısında (MÖ 652) Asur desteğini kaybeden Lydia bu kez dayanamamış, böylece Sardeis yağmalanmış ve Kral Gyges öldürülmüştür[326].

MÖ 6. yüzyılda Med Kralı Kyaksares batıya yönelmiş ve Halys'ı kendine sınır yapmıştır. MÖ 590 yılında Medler ve Lydialılar arasında Halys kavisi içinde meydana gelen savaş beş yıl sürmüş ve ancak MÖ 585 yılında bu savaş sona ermiş, taraflar arasında anlaşma sağlanmıştır. Anlaşmaya göre Halys sınır yapılmış, Halys'ın doğu tarafı Medlere bırakılmıştır. Yapılan bu anlaşma ile Anadolu'nun bu kesiminde

323 Arslan - Bulut 2017, 49-65.

324 Şar 2004, 46.

325 Esin 1998, 65.

326 Arslan - Bulut 2017, 49-65.

Medlerin egemenliği başlamıştır. Bu dönemde Kappadokia, Phrygia satraplığı sınırları içinde yer almaktadır[327].

Med Krallığı, Ön Asya coğrafyasında güçlü bir konumda olduğu dönemde Lydia Krallığı'nın başında Alyattes (MÖ 612-560) vardır. Lydia Kralı Alyattes ile Med Kralı Kyaksares arasında meydana gelen savaşlar sırasında MÖ 28 Mayıs 585'te yaşanan Güneş tutulması, hem Med hem de Lydialılar tarafından tanrıların savaşı bitirilmesi isteği olarak yorumlanmış ve neticesinde bir barış antlaşmasıyla noktalanmıştır. Bu antlaşmaya göre, Halys (Kızılırmak) Nehri iki krallık arasında sınır kabul edilmiştir[328]. Lydialılar ve Medler arasında yapılan anlaşmayı daha da sağlamlaştırmak için Lydia Kralı Alyattes (MÖ 612-560), kızı Aryenis'i Med Kralı Kyaksares'in (MÖ 625-585) oğlu Astyages (MÖ 585-550) ile evlendirmiştir. Astyages ile Aryenis'in evliliğinden, Mandane (Kyros'un annesi) doğmuştur[329]. Alyattes'ten sonra Lydia Krallığı'nın başına oğlu Kroisos (MÖ 560-546) geçmiştir.

Diğer tarafta Med Prensesi Mandane ile Persli bir asilzade olan Kambises'in oğlu olan[330] Pers Kralı Büyük Kyros (MÖ 559-530), Med Kralı Astyages (MÖ 585-550) ile yaptığı savaşı kazanıp Media'nın başkenti Ekbatana'yı (Hemedan) ele geçirmiştir. Bundan sonra Persler, Büyük Kyros liderliğinde Med topraklarını da devralarak kendi imparatorluklarını kurmuşlardır[331].

Pers Kralı Kyros'un Medler'in kralını ortadan kaldırmasıyla Anadolu'da Kızılırmak'a kadar uzanan alanda Perslerin egemenliği başlar (MÖ 550)[332]. Bu sırada

327 Herodotos, I: 74; Arslan - Bulut 2017, 49-65.

328 bkz. Herodotos, 1.74.

329Başka bir ifade ile Pers Kralı Büyük Kyros aynı zamanda Lydia ve Med Krallarının da kanını taşımaktadır. Karaketir 2016, 68-83.

330 Herodotos 1-49.

331 Karaketir 2018, 1-27.

332 Mansel 2014, 265.

Kroisos Lidya'nın sınırlarını daha da genişletmek için Kappadokia'ya yönelmiştir[333]. Bu durum karşısında Kyros ordusuyla birlikte Tigris (Dicle) Nehri'ni geçerek Kappadokia üzerine yürümüştür (MÖ 547). Lydia ve Pers ordusu arasında gerçekleşen bu savaş sonuçsuz kalmış, kışın yaklaşması yüzünden Kroisos geri çekilmiştir. Ancak Kyros, Kroisos'u kovalamış, Sardeis yakınında meydana gelen savaşın galibi Kyros olmuştur[334]. Kappadokia'yı yöneten Ariabaios savaş sırasında saf değiştirerek Lydia tarafına geçmiştir. Sardeis'in düşmesi ile Lydia topraklarının bütününe hâkim olan Kyros Anadolu topraklarını beş satraplığa ayırmıştır[335]. MÖ 546 yılında Kappadokia Satraplığı'nın yönetimine ise Artabates'i tayin etmiştir[336].

2.3.1.2. Pers Egemenliği Altındaki Kappadokia

Kyros, İ.Ö. 559 yılında Med Krallığı'nı yıkıp Pers Kralı olarak tahta çıkmadan önce, Asya'da Lydia, Med ve Babil Krallıkları vardı. Mısır'da ise 26. hanedan hüküm sürüyordu[337]. O zamanki Med topraklarına aniden egemen olan[338] Persler, bir anda Halys Irmağı sınır olmak üzere Lydia ülkesine sınır komşusu olmuştur[339]. Persler ile Lydialılar arasında patlak veren savaşta Lydialıların yenilmesi Perslerin Anadolu'da mutlak güç olmasını sağlamıştır.

---

333 Herodotos, I: 73.

334 Mansel 2014, 265.

335 Arslan - Bulut 2017, 49-65.

336 Ksenophon, Cyropedeia, VII: VI, 7.

337 Sarıkaya 2011, 195-211.

338 "Pers Kralı Büyük Kyros ile Lydia Kralı Kroisos arasında yaşanan savaşlar hakkındaki bilgiler antik kaynaklar, arkeolojik veriler ve çivi yazılı belgeler yoluyla günümüze ulaşabilmiştir. Yeni Babil Kralı Nabonidus'un kroniğinde yer alan ve Nabonidus'un iktidarının dokuzuncu yılında yaşanan olayları anlatan bölüme göre, Büyük Kyros, M.Ö. 547/546 yılının Nisanu ayında ordusunu toplayarak Ayaru (Mayıs) ayında Arbela'nın (Erbil) aşağısındaki Tigris'i (Dicle) geçerek Lu[dia] üzerine yürümüştür. Bölgenin kralını yenip servetini almış ve garnizonunu oraya yerleştirmiştir. Sonrasında ise kendisi de oraya yerleşmiştir. Burada geçen yerin isminin yer aldığı kronikteki kısım kırık olduğu için sefer düzenlenen yerin ismi açıkça okunamamaktadır. Bilim insanlarının bazıları, gerek antik kaynakların gerekse arkeolojik verilerin verdiği bilgilere dayanarak bu yerin Lydia olduğunu savunmaktadırlar." ; Karaketir 2018 1-27. ; Cahill 2010, 348.

339 bkz. Herodotos, 1.28;1.103.

2.3.1.2.1. Perslerin Yönetim Biçimi ve Satraplıklar

II. Kyros Dönemi'nde Anadolu, Babil ve Suriye'nin bir kısmı ile Fenike şehirleri; halefi Kambyses zamanında ise Mısır[340] egemenlik altına alınmıştı. I. Darius Dönemi'ndeyse Avrupa'ya kadar ulaşan Persler üç kıtada da varlığını hissettirmişlerdir. Bu denli geniş topraklara sahip olan imparatorluğun yönetiminde kolaylık sağlamak ve kraliyetin merkezi gücünü buralarda en derinden hissettirebilmek için yönetim bölgeleri oluşturulmuştur. Satraplık adı verilen bu idari sistemde bölge coğrafi unsurlara göre değil, etnik unsurlara göre düzenlenmiştir. Pers toprakları on satraplığa bölünmüştü ve her bir eyaletin başına kral ile aynı kanı taşıyan satraplar getiriliyordu. Böylece hem vergi toplama hem de isyan olduğunda müdahale etme kolaylaşıyordu[341]. Erken Akamenid Dönemi'nde satrapların, büyük kralın ailesi ve yakınları gibi mahiyete dâhil olan kişilerden seçildiğini görmekteyiz. Söz konusu bu kişilerin kraliyet aile üyelerinin sorumlu olduğu meseleler gibi birçok sorumlukları olmuştur[342]. Antik kaynaklardan öğrendiğimiz Kappadokia'nın ilk satrapı (MÖ 515-513) Ariaramnes'tir[343]. II. Darios Dönemi'nde ise oğlu Kyros, Kappadokia, Lydia ve Phrygia satrabı idi. Ksenephon, Anabasis adlı eserinde MÖ 400 yıllarında Kappadokia ve Lykaonia'nın satrabı olarak Mithridates adındaki bir yöneticiye değinir[344]. Bölge satrabı olarak Mithridates'i, Anaphas, Kamisares, Datames ve Sysinas adlı baba oğullar silsilesi izlemiştir[345]. En son olarak da Pers egemenliği altındaki Kappadokia Bölgesi'nde Granikos Savaşı'na katılmış Mithrobuzanes adında bir satrap yardımcısından bahsedilir[346].

340 Mansel 2014, 266.

341 Duran 2012, 19-20.

342 Duran 2015, 61-86.

343 Briant 2002, 142; I. Darius, imparatorluğun genişletilmesi faaliyetlerine hiç ara vermemiştir. Bu amaçla Kral I. Darius, Kappadokia satrapı Ariaramnes'e İskit seferi yapmak için Karadeniz'e geçmesini emretmiştir. Satrap Ariaramnes bu seferde de 30-50 kürekli gemi ile harekete geçerek İskit kralının erkek kardeşi Marsagetes de dahil olmak üzere birçok kişiyi esir olarak ele geçirmiştir. (Ktesias, Persica., XII-XIII, F13.20.) Duran 2015, 61-86.

344 Ksenophon, Anabasis, 7.8.25; Koyuncu 2015, 16.

345 Didoros XV 91.

346 Arrian Anabasis of Alexander., 1.16.3. ; Duran 2015, 61-86.; Koyuncu 2015, 21.

2.3.1.2.2. Datames

Ariarathes Hanedanı'nın atalarından biri olması itibariyle Kappadokia Krallığı'nın üzerine oturduğu temelleri daha iyi açıklayabilmek adına Satrap Datames'e yer vermeyi uygun bulduk. Genel anlamda, Datames ile ilgili en çok bilgi edindiğimiz kaynak, Cornelius Nepos'un on altı bölüm olarak tasarladığı "De Viris İllustribus - Ünlü Kişiler Üzerine" adlı yapıtıdır[347]. Cornelius Nepos, bu eserinde, bağımsızlık için ayaklanan Kappadokia satrabı Datames'in hayat hikayesini anlatır[348].

Datames'in babası Karialı Kamisares, annesi, Paphlagonialı Skiytissa'dır[349]. Pers Kralı II. Artakserkses Menemon (MÖ 404-359) Dönemi'nde Kilikia satrabı olan babası Kamisares, Cadusii'ye karşı savaşırken MÖ 382'de öldürülmüştü[350]. Datames babasının yerine Paphlagonia satrabı Thyus ve Kataonia satrabı Aspis'in isyanlarını bastırmak için görevlendirildi[351]. Bithynia'daki Daskylion satrabı olan Pharnabazos, MÖ 379'da Pers İmparatoru tarafından Mısır'ı tekrar ele geçirmekle görevlendirildiğinde Kappadokia satrabı Datames de onun yardımcılığına atandı. MÖ 374'te Pharnabazos'un ölmesiyle birlikte Datames, Mısır seferinin tek komutanı oldu[352]. Bundan sebeptir ki saray çevresinin kıskançlık ve hasetlerini üstüne çekmiş ve onların çevirdikleri entrikalar nedeniyle kralın gözünden düşmüştü. Datames kısa bir zamanda bu durumun farkına varmış ve asi satraplar ile birleşip, ordusunu Kappadokia'ya çekmiştir.

Nepos'un aktardığına göre Kral II. Artakserkses Menemon başkaldırıyı Datames'in oğlu Sysinas'ın gönderdiği mektup ile haber almıştı[353]. II. Artakserkses

347 M.Ö. 110-24. Romalı biyografi yazarı ve tarihçi. Antikçağ'ın politikacı, edebiyatçı ve komutanlarının biyografilerini yazmıştır. ;http://www.tertullian.org/fathers/nepos.htm#Datames

348 Nepos, Ünlü Kişilerin Yaşamları, Datames.

349 Keleş 2006, 103. ; Reinach 1924, 165 -177.; Sekunda 1988, 35-53.

350 Nepos, Datames 1.1-2; Reinach, 1924, 165-177.

351 Borrell 1862, 1-19.

352 Tahberer 2005, 87-88.

353 Nepos, Datames, 7.1.

Menemon, Datames'i yenmek için karşı koydu ancak başarılı olamadı. Çünkü geçmişte bastırdığı Thyus ve Aspis'in isyan girişimleri sırasında Datames, hem bölgeyi hem de karşı koyduğu gücü tanıma fırsatı bulmuştu. Muhtemelen Datames'in satraplar ayaklanmasından önce bölgeyi tanıması bağımsızlık isyanı için ona bir artı avantaj oluşturmuştu[354].Datames, MÖ 370 tarihinde kendi devletini kurmak için ayaklandı ve satraplığın sınırlarını güneye doğru Kilikia ve kuzeyde Karadeniz'e kadar genişletti[355]. Bu ayaklanmaya karşı çıkan Pisidia satrapı Artabazos bir orduyla Datames'in üzerine yürüyerek Kappadokia'yı işgal etmeye yönelmiştir. Ancak Datames, süvari birlikleri ve topladığı yirmi bin ücretli askeriyle Artabazos'un karşısında güçlü bir şekilde durabilmiştir[356]. Daha sonra kral tarafından Sardes'den gönderilen Lydia satrapı Autophrodates, büyük bir çoğunluğu Anadolu'daki satraplıklardan da sağlanan ve içinde de sekiz bin Kappadokialı askerin de bulunduğu büyük bir orduyla Datames'e saldırdı fakat büyük kayıplar verdikten sonra Phyrgia'ya çekilmek zorunda kaldı.

Datames,üzerine yürüyen Artabazus ve Autophradates'in yönettiği Persia ordularını bu şekilde mağlup etmiştir. II. Artakserkses Menemon, Datames'i savaş meydanında yenemeyeceğini anladığından farklı planlar yaparak amacına ulaşabildi. II. Artakserkses Menemon, isyanı Ariobarzanes'in oğlu Mithradates ile anlaşıp Datames'i arkadan hançerletmesiyle MÖ 362'de bastırabildi[357].

Persler tarafından Satrap Ayaklanması'nın savuşturulmasından iki yıl sonra (MÖ 360) Kappadokia Satraplığı'nın sınırlarının çok geniş olduğu kanısına varıldı ve bölge Pontos ve Büyük Kappadokia olarak iki satraplığa bölündü[358].

---

354 Keleş 2006, 103.

355 Borrell 1862, 1-19.

356Diodoros,15.9.

357 Nepos, Datames, 9-11. http://www.thelatinlibrary.com/nepos.html

358Diodoros31 19; Strabon 12-4.

Datames yaşamının son dönemlerini Kappadokia'da asi satrap olarak askeri etkinlikler ile geçirmiştir. Zaten Diodoros da Datames'ten Kappadokia Satrabı olarak bahseder[359]. Ancak nümismatik kanıtlar daha çok Kilikia Bölgesi'ni öne çıkarsa da Kilikia, Kappadokia, Paphlagonia ve Pontos Bölgesi'ni de bir süre egemenliği altına aldığı yine numismatik kaynaklar teyit etmektedir[360]. Datames'in Kilikia ve Sinope'de çeşitli tiplerde sikke darp ettiği görülmektedir. Kilikia'da (MÖ 378-972) darp ettirdiği sikkelerde lejant ve tiplerin Arami karakterli olduğu görülmektedir. Bizim resim 37-38'de verdiğimiz örnekler, I. Ariarathes sikkesi ile bağlantı kuracağımız iki tip sikkedir. Sikkelerin ön yüzünde Baaltars arka yüzde ise muhtemelen kendisini betimlediği tiplerdelejand olarak Aramice Tarkumuwa (Datames)'in adı yazmaktadır.

Datames isyan ettiği MÖ 369-368 yıllarından ölümüne kadar Tarsus'ta birkaç tip sikke darp ettirmiştir. Sikke çeşitlerinden birinin ön yüzünde Baaltars, arka yüzünde kendisini resmetmiştir. Yay tutarak satraplık tiarası takmış diphrosta[361] oturur şekilde kendisini savaşçı bir pozda (okçu) betimletmiştir[362]. Ancak Kappadokia Kralı I. Ariarathes sikkesindeki Baalgazur betimi Datames'in sikkesinden çokDatames'in halefi olan Kilikia satrabı Mazaus'un darp ettiği sikkelerdeki Tarsus Baal'ı betimine oldukça yakındır[363].

Kilikia Bölgesi'nde Tanrı An/Ana[364] tasviri, yalnızca Tarsos Kenti'nde Pers SatrabıDatames Dönemi'ne ait sikkelerin arka yüzlerinde görülür[365]. Tanrı An/Ana

---

359Diodoros 15.91.2

360 Bing 1998, 41-76.

361 Diphros: Antik Yunan'da kullanılan, arkalığı olmayan iskemle. Bunun katlanabilir olanına diphros okhladias deniliyordu

362 res.37, Leu Numismatik AG - Auction 6, lot 250 Stater

363 res.39, Bing 1998, 41-76.; Moysey 1986, 17. ; Harrison 1982,173.

364 Sümer, Assur ve Babil mitolojilerinde tanrıların kralı/babası, gökyüzünün ve cennetin tanrısı olarak geçen An, Mezopotamya tanrılarının en eskilerinden biridir. Kültü, Sümer kenti Uruk'tan çıkmış olan tanrı, Mezopotamya pantheonunda yeryüzü tanrısı Enlil ve su tanrısı Enki (=Ki) üçlemesinin ilk parçasını oluşturmaktadır. Sümer Devleti'nin Akkad Kralı Sargon tarafından işgal edilmesinden sonra Anu adını almıştır. M.Ö. 5. yy'da tanrının kültü Uruk Kenti'nde yeniden canlanmış ve ritüel metinlerine göre, Seleukos Krallığı Dönemi'ne kadar varlığını sürdürmüştür. Tanrının kesin bir anthropomorphik tasviri bilinmemektedir. Belirteci boynuzlu taçtır. Kutsal hayvanı ise boğadır.

365(res. 38) Classical Numismatic Group - Triton XXIV, lot 23

çıplak olarak betimlenmiştir. Giysili (himationlu) Datames konuşur şekilde buhurdanlığın (thymiaterion) sağındadır. Sonuç olarak Datames, tanrının yanına kendisini de tasvir ettirdiği bu tiple,bölge halkı üzerinde "gücünü Mezopotamya'nın büyük tanrısı Ana'dan alan satrap"veya "tanrıya denk satrap" algısı yaratmaya çalışmıştır[366].

Datames'in Sinope'de hüküm sürdüğü MÖ 368-367 yıllarında Sinope standartında kent sikkesi darp ettirmiştir. (res.40) Ön yüzde Nymphe Sinope arka yüzde yunus balığına saldıran kartal betimi vardır[367]. Lejant olarak ΣΙΝΩ yerine ΔΑΤΑ, ΔΑΤΑΜ veya ΔΑΤΑΜΑ kullanılmıştır.

2.3.1.2.3. Aria(ra)mnes

Datames, isyan etmiş ve devrilmiş bir satrap olmasına rağmen ailesinin gücünden bir şey eksilmemiştir. Buna kanıt olarak da Kappadokia Bölgesi'nin satraplığının oğul Ariaramnes'e sessizce devredildiği gösterilmektedir[368]. Datames'in oğlu olan Ariaramnes'in I. Ariarathes ve Holophernes'in babası olduğu düşünülmektedir[369].

Diodoros, Ariaramnes'in Satraplığı'nın elli yıl sürmüş olduğunu öne sürer lakin bu görüş abartı olmalıdır. Gerçek olan MÖ 350 yılında satraplık artık oğul Ariaramnes'in elinde olduğudur[370]. Kimi araştırmacılar Datames'ten sonra Kappadokia Satraplığı'nın başına babasına ihanet eden diğer oğul olan vefasız Sysinas'ın getirilmiş olduğunu savunur[371]. Kanıt olarak dönemin Sinope sikkelerindeki Aramice "A*bdssn*" ya

366 Erhan 2014, 19. ; Datames Dönemi hakkında detaylı bilgi ve kaynakça için bkz. Sekunda 1988, 35 – 53.

367 Datames'in Sinope'de darp ettirdiği gümüş sikkesi. Res.40 L. Forrer, The Weber Collection, Volume 111, Part 1,Greek Coins Asia,(Descriptive Catalogue of The Collection of Greek Coins I823-I918), London, 1926, plate 175, no 4814

368 Tahberer 2005, 88.

369 Smith 1844, 283.

370 Borrell 1862, 1-19.

371 Sevin 1998b, 170-193.

da "Abrssn" lejantını gösterirler[372]. Ancak bu gizemli sikkelerin tanımlanması ile ilgili (Sysinas'ın Satrap oluşu ile ilgili) hala ikna olmamış araştırmacılar mevcuttur[373].

2.3.2. Hellenistik Dönem

2.3.2.1. I. Ariarathes (MÖ 332-MÖ 322)

Ariarathes adının kökeni Hint Avrupa dil ailesinden Hint-İran dilleri bölümünde aranmalıdır. Kappadokia Krallarının çoğunun adı Ari heceleriyle başlar. Bir çok Pers ismi de bu ön ekle başlar[374]. Pers platosunun sakinlerine ya da Medlere de eskiden Ari denmekteydi. Aria Sanksritçede saygı duyulan anlamına geliyordu. Rathes de yönetici anlamındadır. Bu iki sözcük birleşimiyle oluşan Ariarathes kelimesinden de onurlu yönetici anlamı çıkıyordu[375].

Ariarathes adı on Kappadokia Kralı'nın adı olarak görülmektedir. Bu krallardan sekizi olan Ariarathes hanedanlık üyeleri, soy geçmişlerini I. Darius'un MÖ 522 yılında Akhaemenid tahtına geçmesinde yardımcı olan yedi Persliden biri olan Anaphas'a kadar götürmektedirler[376].

I. Ariarathes, Akhaemenid Hanedanı prenseslerinden Atossa'nın 8. batın torunu olan I. Ariaramnes'in (MÖ 380-350) büyük oğlu[377] olarak MÖ 404 yılında doğmuştur. Pers İmparatorluğu'nun kurucusu Kyros'un kızkardeşi Atossa ve Anaphas'ın torunu

372 Sysinas Ö/ (𐡁𐡃𐡔𐡎𐡍 Arami yazıyla) Nokta bordür içinde Nymphe Sinope A/ Yunus balığını yakalayan kartal M.E.S.G. Robinson, Babeleon'un Aramice lejandı Abrocamou olarak okumasına karşı çıkmaktadır. Robinson bu yazıyı ABDSISSN diye okumaktadır. Forrer 1926,29.

373 Bing 1998, 41-76. dipnot 38'da Pontik Kappadokyia sikkeleri üzerindeki "Abdssn" lejantının Datames'in hain oğlu Sysinas'ın onun halefi olarak tahta geçtiğinin kanıtı olmadığını düşünür. Ayrıca Harrison 1982, 181-194, dipnot 8' te bu görüşün henüz kabul edilmesi için yeterli olmadığını savunur. Konu ile ilgili görüşler için bkz. Fogazza 1972, 130-131, Sinope'deki I. Ariarathes sikke tipinin sikkeler ile benzerliği ve Arami alfabesiyle 'bdssn lejantı ile ilişkilendirilen Datames'in oğlu Sysinas için bkz. Harrison 1982, 181-194.

374 Herodotos, 7.66.

375 Koyuncu 2015, 467.

376 Long 1843, 381. ; Scratchley 1843, Ariarathes I- IX, 381-383.

377Diodoros (31. 19. 1-40) Kappadokia Krallarının şecerelerini Pers Kralı Kyros'a ve yedilerden Anaphas'a(Otanes?) dayandırmakta; Anaphas'ın cesaretinden ötürü Perslere phoros ödemesi koşuluyla Kappadokia Satraplığı'nın bahşedildiğini aktarmaktadır. Diodoros'un zikrettiği Anaphes, Otanes'le özdeşleştirilmektedir.; Sarıkaya 2016, 75-90.; Orhun 2018, 569-588.

olmasından kaynaklı I. Ariarathes'in, Pers Kralı Büyük Kyros'un soyuna dayandığı ileri sürülür[378]. Bu tezden hareketle, Kappadokia Krallığı'nda hüküm sürmüş Ariarathes Hanedanı aslen Pers'li olup, Hellenistik Dönem'in şartları içinde zamanla doğulu kimliklerini bırakıp Hellenleştikleri söylenebilir.

I. Ariarathes, MÖ 340 dolaylarından itibaren Kuzey Kappadokia'nın satrapı idi. III. Aleksandros, Perslere karşı yaptığı sefer sırasında Ankyra'dan Kappadokia'ya doğru ilerleyerek bölgenin Halys Irmağı'nın (Kızılırmak) güneyinde kalan kısmını ele geçirdikten sonra Ariarathes yönetiminde olan Kuzey Kappadokia'ya Sabiktas adlı bir Persliyi Kappadokia satrabı olarak atamıştı[379]. Karargahı Gaziura'da (Tokat-Turhal) bulunan ve "Pontos Kappadokia'sı" (Kappadokia Pontika) olarak bilinen Kuzey Kappadokia'ya egemen olan satrap Ariarathes bu karara karşı çıkmış ve III. Aleksandros'un Perslere karşı yaptığı sefer sırasında meydana gelen karışıklıktan yararlanmıştır. Ariarathes kırk beş bin kişilik ordusuyla MÖ 332'de kendisini bağımsız Kappadokia satrabı olarak ilan edip, Gaziura'yı devletin merkezi yapmıştır. III. Aleksandros, Anadolu'da isyancı satraplar meselesini pek önemsememiştir. Asi satraplar ile teker teker uğraşmakla oyalanmayıp esas hedefi olan Pers İmparatorluğu'nun kaderini belirlemek için bütün dikkatini Pers Kralı Büyük Kyros'u takip etmeye yöneltmiştir[380]. III. Aleksandros'un bu kararı Kappadokia'da bağımsız bir krallık kurma yolunda ikinci teşebbüsün[381] başarı ile neticelenmesine yol açmıştır[382]. Ariarathes, Kappadokia'nın güney kısımlarını da ele geçirerek[383] MÖ 322 yılında bütün Kappadokia'nın egemeni olmuştur[384]. Böylece Ariarathes, III. Aleksandros'un ölümüne

---

378 Bing 1998, 41-76. ; Diodoros 31.19.2.

379 Arrianus, II.4.

380 Appianus Mithridateios, 12. 8.'de şöyle aktarılır: *"Hieronymos ise, III. Aleksandros'un bu ülkeye hiçbir şekilde girmediğini ve Dareios'u yenmek için başka bir yoldan Pamphylia ve Kilikia kıyıları üzerinden gittiğini söyler."*

381 Birincisi Datames'in ayaklanmasıdır.

382 Günaltay 1987, 259; Orhun 2018, 569-588.

383 Anson 2004, 66.

384Diodoros 18.16.1-3.

kadar (yaklaşık on yıl) satrap olarak Kappadokia Bölgesi'ni yönetmeye devam etmiştir[385].

Gaziura (Turhal) Kalesi, Pers hakimiyeti altında olduğu dönemden kalmaydı. Ova tabanından yaklaşık 180m yüksek bir tepenin üzerine inşa edilmiş olan bu kale kuvvetli surlarla çevriliydi. Hem Dazimonitis hem de Zelitis yörelerini kontrolü altında tutuyordu[386].

Üzerinde Aramice Ariarathes'in adının yazıldığı ve ön yüzde yayını geren okçu; arka yüzde dağ keçisi betimli bronz sikkeyi (kat.no. 72-77) A. Simonetta I. Ariarathes'e vermektedir[387].

III. Aleksandros'un İÖ 13 Haziran 323'te Babylon'da ölümünden sonra, İmparatorluğun başına kimin geçeceği sorun oldu. Çünkü III. Aleksandros, tahta varis bırakmamıştı. Bu belirsizlik nedeniyle kısa bir süre sonra III. Aleksandros'a en yakın olan komutanlar[388] arasında taht mücadelesi başladı. Diadokhlar, denilen bu komutanlar, Babylon'da bir Devlet Konseyi oluşturarak, imparatorluğun yönetim biçiminin nasıl olacağı konusunu tartıştılar. III. Aleksandros'un Roksane'den doğan oğlu ve üvey kardeşi III. Philippos Arrhidaios'u çifte kral ilan ettiler[389]. III. Philippos Arrhidaios'un naibi olarak Kraterus atandı. Generallerden herhangi birinin sivrilmesine mahal vermemek için askeri idare ve mülki idare ayrıldı. Hassa kıtaları komutanı Perdikkas'a Asia, Antipatros'a da Avrupa askeri idareleri verildi[390].

---

385 Borrell 1862, 1-19.

386 Arslan 2007, 24.

387 Simonetta 2007, 28.

388 Arrianus'a göre, süvari komutanlarının en önemlileri Orontes oğlu Perdikkas; Anthes oğlu Leonnatos; Lagos oğlu Ptolemaios; onlardan sonra ise, Agathokles oğlu Lysimakhos; Peisaios oğlu Aristonous; Krateuas oğlu Pithon; Antiokhos oğlu Seleukos ve Kardia'lı Eumenes'ti. Süvari komutanları bunlarken; piyadelerin komutanı ise Meleagros'tu. http://www.dfhg-project.org/

389 Günaltay 1951, 60.

390 *"İmparatorluk ordusu ile Asya'nın yönetimi Perdikkas'a verildi. Krateros ve Antipatros, Makedonya ve Yunanistan'ı; Antigonos Monophthalmos (tek gözlü), Büyük Phrygia, Lykia ve Pamphylia'yı; Leonnatos, Hellespontos Phrygiası'nı (Küçük Phrygia) aldı. Menandros ise Lydia'yı; Lysimakhos, Trakya'yı; Philotas, Kilikia'yı; Laomedon, Suriye'yi; Eumenes, Kappadokia ve*

III. Aleksandros'un MÖ 332'deki atamasına karşı çıkan ve onu tanımayan bir tavır sergileyen Ariarathes, MÖ 322'ye kadar sorunsuz bir şekilde Kappadokia Bölgesi'ni yönetmiştir. Ancak III. Aleksandros'un ölümünden sonra şartlar değişmiştir. İmparatorluk ordusunun ve Asya'nın yönetimi Perdikkas'a geçmiştir. Perdikkas, Kappadokia'nın büyük bölümüne egemen bulunan I. Ariarathes'e karşı savaş yürütmek üzere Kardia'lı Eumenes'i görevlendirmiş, Antigonos Monophtalmos ile Leonnatos'a da, Eumenes'e yardımcı olmalarını buyurmuştur. Ancak Diodoros'a göre, III. Aleksandros, henüz hayattayken, generallerine imparatorluğun satraplıklarını paylaştırdığını söyler[391]. Kappadokia'dan Paphlagonia ve Trapezus'a kadar olan Pontos Denizi'nin altında kalan bölgenin Ariarathes'ten alınıp Eumenes'e verildiğini Plutarkhos[392] da aktarmıştır. Antigonos Monophtalmos ve Leonnatos'un bu emre itaat etmemeleri üzerine ise, kendisi Anadolu'ya geçerek I. Ariarathes'e karşı savaşın bizzat komutanlığını üstlenmiştir[393].

İmparatorluğun birliğini korumak düşüncesinde olan Perdikkas'ın Anadolu satraplıkları arasında stratejik bir konuma sahip olan Kappadokia'da, ilerisi için devamlı

Paphlagonia'yı; Ptolemaios da Mısır'ı aldı. Seleukos ise bu paylaşımından bir pay alamadı. Seleukos, Perdikkas'ın sağ kolu olarak, Süvari Birliği'nin komutanlığı verildi. Triparadeisos'taki Perdikkas'ın bu denli güçlenmesi diğer komutanları rahatsız ediyordu. Perdikkas, III. Aleksandros'un naaşını Babylon'dan Makedonya'ya götürmek isteyince, Ptolemaios, III. Aleksandros'un Mısır'da (Siva'da) gömülmesini vasiyet ettiğini söyleyerek, cesedi Memphis'te alıkoydu ve Aleksandreia'da (İskenderiye) bir mezar anıtı inşa ettirmeye başladı. Böylece Diadokhlar arasındaki ilk ciddi sürtüşme başladı. Bu dönemde, bir iç savaş içinde olan Kyrene, Ptolemaios'tan yardım isteyince, Ptolemaios olumlu cevap verdi (Perdikkas'ın iznini almaksızın) Kyrene'ye girdi ve kenti, ele geçirdi. Perdikkas, l.Ö. 321 baharında Ptolemaios'un, bu tavrına karşılık ve III. Aleksandros'un cesedini almak için Mısır'a girdi. Fakat Memphis yakınında kurmuş olduğu kampta, içlerinde Seleukos'un da olduğu biekaç subay tarafından öldürülünce Perdikkas'ın askerleri de Ptolemaios'un safına geçtiler. Bundan böyle devlete yeni bir düzen vermek ve yönetim şeklini belirlemek üzere İ.Ö. 321yılında Suriye'deki Triparadeisos'ta, Antipatros ve Antigonos'un da katılımıyla ikinci bir konsey toplandı. Bu konseyde alınan kararlar uyarınca Antipatros imparator vekili; Antigonos ise Asya'daki büyük ordunun komutanı seçildi. Seleukos, Babylonia Satraplığı'nı; Ptolemaios, Mısır ve Kyrenaika'yı aldı." Tekin 1995,106-108.; Mansel, 2014, 477.

391 *"III. Aleksandros, Dareios'a karşı savaşı bitirmek istediği için, şartlar yüzünden engellenince işgal etmediği Paphlagonia ve Kappadokia ve bunlara sınır olan bütün bölgeyi Eumenes'de toplayarak (Eumenes'e verdi)"*. Diodoros18. 3; Koyuncu 2015, 27.

392 "*Komutanlar kendi aralarında anlaştıktan sonra, ilk olarak kargaşalı işlerini düzenlediler ve satraplıkları ve strategiaları bölüştüler. Eumenes, Kappadokia ve Paphlagonia'yı ve Trapezos'a kadar Pontus denizinin altında uzanan tüm bölgeyi alır, çünkü o zamana kadar Makedonia'nın egemenliğinde olmayan bu bölgede, Ariarathes hüküm sürüyordu, ancak Leonnnatos ve Antigonos büyük bir orduyla, Eumenes'i oraya getirip ve onu bölgenin satrapı yapmaları gerekiyordu."Plutarkhos Vitae Parallelae, Eumenes., 3.3-4. ;* Koyuncu 2015, 28.

393 Umar 1999, 434, 435.

bir tehlike yaratacak bağımsız bir devlet bırakması söz konusu olamazdı[394].Ariarathes, otuz bin piyade ve on beş bin atlı ile direnmişse de başarılı olamayıp Perdikkas'a mağlup olmuştur. Esir alınan I. Ariarathes, çarmıha gerilerek asi sıfatı ile idam edilmesinin yanı sıra ailesi de öldürülmüştür[395]. Justinus, Perdikkas'ın Ariarathes ile yaptığı savaşta Perdikkas ile adamlarının Ariarathes'e ve ailesine yaptığı işkencenin yanında Kappadokialılara yaptığı vahşet derecesindeki zalimliği anlatır. Savaşanların karıları ve çocukları öldürülür. Evleri, malları ve köleleri ateşe verilir[396].

Diodorosise olayı şöyle aktarır:

> "*Bunlar olurken, Perdikkas, kendisiyle birlikte Kral Philippos'u ve krallık ordusunu alıp, Kappadokia yöneticisi Ariarathes'in üzerine sefere çıktı. Zira O, Makedonialıların emirlerine ilgi göstermedi ve bu durum, Dareios ile mücadelesi ve oyalanması yüzünden III. Aleksandros tarafından dikkate alınmadı ve uzunca bir süre Kappadokia'nın kralı oldu. Bu yüzden vergilerden çok para topladı ve kendi halkından ve paralı askerlerden oluşan büyük bir ordu oluşturdu. Krallığını savunmak için, Perdikkas ile otuz bin piyade ve on beş bin atlı askeriyle çarpışmaya hazırdı. Perdikkas ise onunla savaşa girerek, çarpışmada galip geldi ve dört bin kadar adamını öldürdü, beş binin üzerinde insanı da tutsak aldı ki onlar içerisinde Ariarathes de vardı. Bu adama ve tüm akrabalarına işkence ederek çarmıha gerdi. Fakat mağlup olanlara güvence bahşetti ve Kappadokia'daki işleri düzene soktuktan sonra, aslında başlangıçtan itibaren ona verilmiş olmasına rağmen, bu satraplığı Kardia'lı Eumenes'e verdi."*[397]

394 Özsait 1982, 289.

395 Bosch 1943, 43; Umar 1999, 435; Tekin 2007, 158. Koyuncu 2015, 28.

396 Justinus:, Epitome of Pompeius Trogus' Philippic Histories, 13.6. http://www.attalus.org/translate/justin1.html#13.1

397Diodoros 18.16.1-3.

Yunanlı Tarihçi ve General Kardia'lı Hieronymos da 82 yaşındakiKappadokia Kralı Ariarathes'in, Perdikkas ile yaptığı savaşta yakalanıp çarmıha gerildiğini söyler[398].

Ariarathes, ileri bir yaşta olmasına rağmen esir alınıp öldürülünceye kadar Makedonialılarla savaşma cesaretini gösteren bir komutandır. Anadolu'da III. Aleksandros'a karşı gelenler arasında ülkesini en iyi şekilde savunan Kappadokia yöneticisi idi. Hatta, Ariarathes Kappadokia'da topladığı birliklerini Gaugamela'daki (MÖ 331) savaşa da göndermiş olması onun cesaretini ve gücünü kanıtlar niteliktedir[399].

Bu felaketten yalnızca yeğeni/evlatlığı[400]II. Ariarathes, Armenia'ya kaçıp canını kurtarmayı başarabildi[401]. I. Ariarathes'in ölümünden sonra Kappadokia Bölgesi, 20 yıl boyunca Makedonialı satraplar tarafından yönetildi.

I. Ariarathes, Sinope ve Gaziura'da Pers siglosu (ortalama 5,6 gr.) ağırlık ölçüsünde ve adının Aramice olarak yazılı olduğu gümüş sikkelerine darp ettirmiştir[402]. Sinope'de darp edilenler, nadir bulunan sikkelerdir. Her iki sikkede Kralın adı Aramice "Ariorat" biçiminde yazılıdır[403].

2.3.2.2 Ara Dönem (Makedon Hakimiyeti)

2.3.2.2.1. Perdikkas / Eumenes

Babil'de yapılan bir toplantıda Perdikkas, Kappadokia'nın yönetimini Kardia'lı Eumenes'in idaresine verdi[404]. Curtius'a göre, Eumenes, Perdikkas'ın verdiği bu görevi ilk önce kabul etmek istememişti[405]. Aslında bu atama zor bir karardı çünkü ne

398 Lucianus Macrobii 10-13. Koyuncu 2015, 30.

399 Koyuncu 2015, 30.

400 II. Ariarathes, I. Ariarathes'in M.Ö. 350 yılında Pers Kralı Ochus'a yardım için Mısır'a sefere gönderdiği kardeşi Holophernes'in oğludur. Kardeşi savaşta ölünce geriye kalan oğlunu evlatlık almıştır.

401Diodoros 18.16.2.

402 Mørkholm 2000,106-107.

403 Babelon 1898, 408, lev. 19, fig. 14.

404 Nepos, Ünlü Kişilerin Yaşamları, Eumenes.

405 Koyuncu 2015, 31.

Kappadokia ne de Paphlagonia Bölgesi o sırada Makedonialıların egemenliğindeydi. III. Aleksandros, Kappadokia'nın güney kısmını şeklen almış olmasına rağmen, Kuzey Kappadokia Bölgesi hala Ariarathes'in yönetimindeydi[406].

MÖ 333 ile 323 arasında, Pamphylia, Lykia ve Büyük Phrygia satrapı Antigonos ile Ariarathes arasında on yıllık süreç içerisinde herhangi bir savaş olmamıştı. Perdikkas'ın Eumenes'i Kappadokia Satraplığı'na atamasının ardındaki gerekçe Antigonos'un güçlenmesini istememesi olabilir[407]. Perdikkas, en güvendiği komutanlardan birisi olan Eumenes'i satrap olarak atayarak bölgedeki var olan düzeni değiştireceğini umuyordu. Eumenes, bu göreve atandığında ise ilk olarak bölgenin yöneticisi Ariarathes ile savaşmak zorunda kalacaktı. Perdikkas, Eumenes ve Leonnatus'a, Kappadokia seferinde asker kiralaması için beş bin talentum para verdi[408].

Kardia'lı Eumenes III. Aleksandros'un krallık katibi/sekreteri idi. III. Aleksandros'un ölümünden sonra komutanların mücadeleleri arasında sıyrılıp Paphlagonia ve Kappadokia'nın idaresini elde edilmesi gibi önemli kazanımlar elde etti[409]. Eumenes Kappadokia'nın yönetimini aldıktan sonra, arkadaşlarını önemli görevlere getirdi. III. Aleksandros Dönemi'nde sürdürülen Pers yönetim yapısı genel olarak Eumenes tarafından da devam ettirildi. Bu dönemde Armenia Bölgesi'nde huzursuzluklar vardı ve Kappadokia'nın sınırında olan Armenia'nın güvenliğinin derhal sağlanması gerekiyordu. Aslında bu kargaşanın nedeni konusunda kaynaklar yetersiz olmasına rağmen, yenildikten sonra doğuya kaçan Ariarathes yanlıları olabilirdi[410]. Eumenes, Armenia'da huzuru sağlamak için, Kappadokia halkından süvari birliği kurmayı plandı ve bunun için vergiden muaf etmek ve onlara hediyeler vermek gibi

406 Plutarkhos Vitae Parallelae, Eumenes, 3.4.

407 Koyuncu 2015,31

408 Plutarkhos Vitae Parallelae, Eumenes, 3. 11.

409 Plutarkhos, Vitae Parallelae Eumenes, 3.14.

410Diodoros18. 16. 23; 31. 19. 5; Plutarkhos Vitae Parallelae, Eumenes, 3. 12-13

yolları denedi. Eumenes, Kappadokia halkından altı bin üç yüzden fazla atlı topladı ve bunları eğitti[411]. Armenia'daki bu savaşa aralıklarla katıldı ve bu görevini, aralıklarla yaklaşık olarak MÖ 320 yılına kadar sürdürmüş olmalıdır[412].Eumenes,Antigonos ve oğlu Demetrios Polierketes ile giriştiği büyük savaşı kaybedince esir düşüp MÖ 316'da ölmüştür[413].

2.3.2.2.2. Antigonos

Perdikkas, merkezi yönetime itaat etmeyen Ptolemaios'a karşı MÖ 321'de yaptığı sefer sırasında öldürüldü[414].Yeni durumun değerlendirilmesi adına MÖ 320 yılında Orontes (Asi) Nehri üzerindeki Triparadeisos adlı bir kasabada üst düzey komutanların katılımıyla bir toplantı düzenlenmiştir[415]. Triparadeisos'taki toplantıda Antipatros, devletin başı ve kralların koruyucusu oldu. Kappadokia'nın yönetim yetkisi Eumenes'ten alındı ve Nikanoros'a (ölüm tarihi MÖ 312) verildi; birkaç yıl sonra da Antigonos'a geçti. İpsos Savaşı patlak verene kadar Kappadokia'nın hakimi olarak kaldı.

2.3.2.2.3. Lysimakhos (MÖ 301-281)

Antigonos, MÖ 301'de gerçekleşen İpsos Savaşı'nda yenilince[416] Küçük Asya'daki toprakları Lysimakhos'un eline geçmiştir. İpsos Savaşı'nın sonucunda, kısmen yeni ve kalıcı değişimler yaşanmıştır. Bu değişimler, Mısır'da Ptolemaios, Trakya ve Küçük Asya'da Lysimakhos, Makedonya'da Kassandros, Ön Asya'da ise Seleukos tarafından kurulan devletler noktasında yaşanmıştır.

411 Plutarkhos Vitae Parallelae, Eumenes, 4.

412 Koyuncu 2015, 33.

413 Anson 2004. ; Borrell 1862, 1-19.

414 Mørkholm 2000, 59.

415 Errington 2008, 7-8. ; Yıldırım - Temizkan 2017, 117-131.

416 B. İplikçioğlu, Hellen ve Roma Tarihi, (İstanbul 2007), 46.

III. Aleksandros'un imparatorluğunun doğusunu kapsayan alanda Seleukoslar, güçlü bir devlet kurmuşlardı[417]. Kappadokia Bölgesi, MÖ 281'deki Kurupedion Savaşı'nda Lysimakhos'un, Seleukos Nikator'a yenilmesine kadar Lysimakhos'un kontrolünde olmaya devam etmiştir. Ancak o tarihten sonra Kappadokia'daki Makedonia Krallarının egemenliği yerine Seleukos'un egemenliği başladı[418]. MÖ 281'deki Kurupedion Savaşı'nın sonucundan biri de Kappadokia'nın kuzeyinde Pers kökenli Mithridates'in önderliğinde Pontos Krallığı doğmasına uygun zemin oluşturmasıdır. "Seleukos Kappadokia"sı olarak bilinen güneyde ise Seleukos ve ardılları bir süre daha egemenliği ellerinde tutmaya devam etmiştir.

Lysimakhos'un darphanesi yoktu İpsos Savaşı'ndan önce Lysimakheia'da MÖ 306-301'e tarihlenen az sayıda tetraobollardan başka sikke darp ettirmemişti. İpsos Savaşı sonrasında Küçük Asya'nın batısına hakim oldu. Birkaç yıl içinde ele geçirdiği Küçük Asya darphanelerinden Lampsakos, Abydos, Teos, Kolophon, Magnesia ve Sardes'te birkaç tetradrahmi serisi darp ettirmiştir. Sestos ve Abidos Darphaneleri'nin her birinde tek bir altın stater serisi darp edildi. Bütün bu sikkeler hala III. Aleksandros'un sikke tipleriyle ve adıyla darp ediliyordu. Fakat önceki darplardan, sikke boşluğunda yer alan ve Lysimakhos'un arması olan 'saldıran aslan protomu' sembolüyle ayırt edilirler. Aynı darphanelerde MÖ 299'dan 296'ya kadar aynı birimlerde sikke darp edilmeye devam etti. Fakat yazı ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ olarak değişti[419].

MÖ 297/296 da kendi sikkelerinde önemli değişiklikler yaparak yeni bir sikke tedavüle soktu. Bu sikkede de Attika ağırlık ölçüsü korunmuştu. Lysimakhos'un sikke

417 Yıldırım - Temizkan 2017, 117-131.

418 Lysimakhos ve Seleukos arasındaki savaş, M. Ö. 281'de Hermos (Gediz) Irmağı'nın kuzey yakasındaki Kyropedion/Kurupedion' da gerçekleşmiştir. Lysimakhos yenilgiye uğramış ve öldürülmüştür. Seleukos neredeyse tüm Yakın Doğu'nun hakimi olmuştur. Bryce, 2014: 169.

419 Mørkholm 2000, 90.

özelliklerine bakarsak ön yüzde diademli ve Amon boynuzlu III. Aleksandros başı arka yüzde tahta oturan Athena solundaki kalkanına yaslanmaktadır. Mızrağı, vücudunun arka tarafında görünmektedir. Sağ elinde Nike'yi öne doğru uzatmaktadır. Nike elinde tuttuğu çelengi kralın adının ilk harfi üzerine tutmaktadır. Athena'nın arkasında 'kral' unvanı yazmaktadır[420].

2.3.2.2.4. I. Seleukos Nikator

I. Seleukos Nikator Kyropedion/Kurupedion Savaşı'ndan sonra sadece Anadolu ve Trakya'ya sahip olmakla kalmamış, ordusu tarafından Makedonia Kralı olarak da ilan edilmiştir. Fakat Çanakkale Boğazı'ndan (Hellespontos) geçip Lysimakhos'un başkenti Lysimakheia'ya gelen Seleukos I Nikator orada Ptolemaios Keraunos tarafından öldürtülmüştür[421]. Ölümünün ardından yerine geçen oğlu I. Antiokhos Dönemi'nde babasından kalan geniş toprakları, daha da genişletmiştir. Öyleki egemenlik, Trakya'dan Hindistan'a kadar uzanmış ve çeşitli milletleri içine almıştır. Fakat MÖ 3. yüzyıl içinde bunlardan ayrılan topraklarda yeni krallıklar kurulmuştur. Küçük Asya'da Bergama, Galatia, Pontos, Kappadokia ve Bithynia, doğuda Hazar Denizi'nin kuzeyinde Parthia, biraz daha doğuda da Hint-Baktria Devleti Seleukos Krallığı'ndan ayrılmışlar.Böylece III. Aleksandros'un ölümünden sonra komutanlarınca kurulan devletlerin en büyüğü olacak şekilde geniş sınırlara ulaşan Seleukos Devleti önemli ölçüde küçülmüştür[422].

2.3.2.3. II. Ariarathes (MÖ 301-280)

Orophérnës'in –Holophernes- oğlu ve I. Ariarathes'in yeğenidir[423]. II. Ariarathes, amcasının öldürüldüğü MÖ 322 yılından beri Armenia'da yaşıyordu. III. Aleksandros'un subaylarının birbirine düştüğü İpsos Savaşı (MÖ 301) sonrası oluşan

420 res. 41, Mørkholm 2000, 90, kat.no.181-182.

421 Mansel 2014, 486.

422 Atlan 2014, 102; Yıldırım - Temizkan 2017, 117-131.

423 Shayegan 2007, 97-126.

belirsizlik, I. Ariarathes'in o sırada Armenia'da bulunan yeğeni (evlatlık oğlu) II. Ariarathes'in işine yaradı[424]. İpsos Savaşı'nda Antigonos yenilmiş Seleukos'un ordusu da Kappadokia'nın güneyinde ortadan kaldırılmıştı. Ailesini öldüren Perdikkas ve Eumenes zaten ölmüştü. II. Ariarathes, Armenia Kralı Ardoates'in yardımıyla Kappadokia'ya gelerek iktidar mücadelesine ortak olduğunu gösterdi[425].

Antigonos'un yerine bakan Amyntas, ülkesine geri gelip direniş başlatan II. Ariarathes'in mücadelesini bastırmaya çalışmışsada başarılı olamadı.Amyntas,Kızılırmak Vadisi'nde yapılan bir savaşta öldürüldü[426]. Diodoros, bu olayı şöyle anlatmaktadır:

> "*(I.)Ariarathes savaşta yenilip ölünce, bizzat Kappadokia ve onun komşu bölgeleri Makedonia tarafından ele geçirildi. Önceki hükümdarın oğlu olan II. Ariarathes var olan durumdan umutsuzluğa kapılıp, bir kaç arkadaşıyla beraber Armenia'ya çekildi. Çok uzun zaman sonra değil, Eumenes ve Perdikkas ölünce, Antigonos ve Seleukos başka işlerle meşgul olduğu için, II. Ariarathes, Armenia Kralı Ardoates tarafından sağlanan bir orduyla Makedonialıların Kralı Amnytas'ı öldürdü. Makedonialıları hızlı bir şekilde memleketten attı ve babadan kalma yönetimi yeniden ele geçirdi*."[427]

II. Ariarathes'in Kappadokia yönetimini yeniden alabilmesinin nedenlerinden birisi de Diadokhlar arasındaki savaştan faydalanabilmesidir. Hem Kappadokia yöneticisi II. Ariarathes, hem de Pontos Kralı Mithridates, Lysiamakhos ve Seleukos'dan yardım görmüşlerdi[428]. Hatta II. Ariarathes, Antigonos'un rakiplerini desteklediği için Seleukoslar'dan ülkesini yeniden kazanmak için söz almış dahi olabilirdi. Ancak şimdi Lysimakhos ile Seleukos arasında ya da iki Yunanlı komutan

---

424Diodoros 31. 19. 5.

425 Sicilyalı Diodoros, 31.19.5. ; Yavuz 2015, 1-17.

426 Koyuncu 2015, 43.

427Diodoros 31. 19. 4.

428 Ghita 2010, 63; Koyuncu 2015, 43.

arasında bir seçim yapmak zorundaydılar ve Ariarathes Seleukos'u, Mithridates de Lysimakhos'u destekledi. Siyasi ortam bu durumda iken Kappadokia'ya egemen olan II. Ariarathes, dönemin en güçlü krallığından biri olan Seleukoslara bağlı kaldı[429].

MÖ 281 yılında Korupedion'da (Gediz Vadisinde) yapılan savaşta Lysimakhos, Seleukos'a yenildi. Anadolu, (Asia Minor) Seleukos'un egemenliğine geçti. Seleukoslar, Phrygia'dan Indus'a kadar tüm bölgenin egemenliğini elinde bulunduruyordu. Mezopotamya, Armenia ve Seleukos Kappadokia'sı denilen Bölgesi de aynı şekilde MÖ 188 yılına kadar onların egemenliğindeydi[430]. Böylece II. Ariarathes de Seleukos Krallığı'nın emrine geçmiş olabilirdi. Sonuç olarak Kappadokia yönetimi I. Seleukos (Nikator)'un İmparatorluğu'nu zaten tanımak zorundaydı. Ancak Kappadokia yöneticileri, Romalılar Anadolu'ya gelinceye kadar Seleukoslarla son derece iyi ilişkiler kurmuşlardır. Böylece yönetimlerini korumayı başardıkları görülmektedir[431].

2.3.2.4. Ariaramnes MÖ 280-230

II. Ariarathes'ten sonra tahta, halefi olarak Ariaramnes'in geçtiğini görürüz[432]. Ariaramnes, II. Ariarathes'in üç oğlundan en büyüğü idi[433]. Kayseri iliYahyalı ilçesi sınırları içinde Ariaramneia (modern adı Faraşa/Çamlıca) adındaki yerleşim biriminin kurucusudur[434]. Seleukoslarla aile bağları kurarak krallığının temellerini sağlamlaştırmıştır. Seleukos İmparatorluğu Kralı II. Antiokhos Theos, kız kardeşi Prenses Stratonike'yi[435], Ariaramnes'in oğlu III. Ariarathes ile evlendirmiştir[436].

---

429 Orhun 2018, 569-588.

430 Appianus Syriaca, 9.55; Koyuncu 2015, 43.

431 Koyuncu 2015, 43.

432 *"Bu adamın üç oğlundan en büyüğü olan Ariaramnes krallığı ele geçirdi."Diodoros 31.19.*

433 BMC Galatia, Cappadocia and Syria, 1999,XXV.

434 Ariaramneia Kenti başlığı altında kent hakkında detaylı bilgi verildiğinden burada tekrara gidilmemiştir.

435 Araştırmacılar yanlışlıkla II. Antiokhos Theos'un kızı olarak belirtmişlerdir. Gabelko 2009, 47-63.

436 Seleukoslarla olan aile bağları için soy ağacı bölümüne bakınız.

Ariaramnes ise kızını II. Antiokhos Theos'un oğlu Antiokhos Hieraks'a (MÖ 246-225) gelin olarak vermiştir[437].

Ariaramnes'in hüküm sürdüğü yılların hangi tarihler arasında olduğu konusunda bir fikir birliği yoktur. II. Ariaramnes'in yönetimde kaldığı yılları MÖ 280-230 yılları arasına ve MÖ 250-225 arasına yerleştirenler vardır. Diodoros'a göre ise II. Ariaramnes çocuklarına çok düşkündü ve daha yönetimdeyken diademini bilinmeyen bir tarihte oğluna taktı ve onu kendisine eş yönetici olarak tayin etti ve beraber hüküm sürdüler. Oğlu da kendisi gibi bir yöneticinin sahip olduğu bütün yetkilere sahip oldu[438]. Sikkelerde II. Ariaramnes'in ne krallık unvanı ne de diademtaşıdığı görülür. Ama krallık unvanı Makedon kökenli Hellenistik kralla akrabalık bağı kurmuş olan oğlu III. Ariarathes tarafından taşınmıştır[439].

2.3.2.5. III. Ariarathes MÖ 255-220

III. Ariarathes bir süre babası Ariaramnes ile ortak hüküm sürdü[440]. Babasının ölümünden sonra ise krallığı müstakil olarak MÖ 220'ye kadar yönetti[441]. Sikkelerinde ilk defa Basileus (kral) unvanını kullanan hükümdardır.

Genel olarak araştırmacılar III. Ariarathes'in kral unvanını aldığı yaklaşık MÖ 255 yılını, Kappadokia Krallık takviminin miladı kabul etmiştir. Seleukos İmparatorluğu Kralı II. Antiokhos Theos'un kız kardeşi ile olan evliliği sebebiyle oluşan akrabalık durumu[442] satraplığın krallığa dönüşmesinde büyük etkisi olmuş olmalıdır. Bu evlilikler siyasi açıdan Ariamnes'in yönettiği Kappadokia Krallığı'nı

---

437 "*Antiokhos o savaşta yeniden yenilince günlerce kaçmaktan yorulmuştu ve sonunda kayınpederi Kappadokia Kralı Ariamenes'in sarayına kabul edilir. İlk önce burada kibarca kabul edildikten birkaç gün sonra kendisine karşı tuzak hazırlandığını anlayınca esenliğini buradan kaçmakta buldu*." Just. Epitome, 27.3.7.; Billows 1995, 107.

438Diodoros, 31.19.6.

439 Speidel 2019, 121.

440 Tekin 1998, 194-225.

441 "Ariarathes III", The Biographical Dictionary of the Society for the Diffusion of Useful Knowledge (Great Britain)cilt 3, 1843, 381.

442Diodoros, 31.19.6.

tanıdığı anlamına gelebilir[443]. Bu şekilde Kappadokia yönetimi, dönemin bölgedeki en güçlü imparatorluğu ile akrabalık bağı kurmuş ve yönetimini güvence altına almıştı. Ayrıca bölgedeki önemini ve yükselişini arttırmış oldu[444].

Hanedanlar arası evliliklerin, Antik Dönem'de dış politikayı kullanmanın geleneksel bir aracı olduğu göz önüne alındığında, iki kraliyet evinin üyeleri arasındaki evlilik Seleukos ailesinin çıkarlarına da hizmet ettiği görülmektedir. Tyana Kenti'nden geçen ana yol, Toros Dağları'ndaki Kilikia Kapıları'ndan geçerek Kilikia'daki bereketli Seleukeia Ovası'na ulaşıyordu. Kappadokialıların ülkesi Seleukos Bölgesi ile Küçük Asya'nın batısındaki Seleukos toprakları arasındaki en önemli ana güzergâhı üzerindeydi. Bu durum Seleukoslar ile Kappadokia Hanedanı arasında bir ittifakın kurulmasına yol açtı[445].

II. Antiokhos Theos, dâhil olduğu İkinci Suriye Savaşı (MÖ 260-253) sırasında Kappadokia Krallığı ile olan iyi ilişkilerle Mısır Kralı II. Ptolemaios'a birçok kayıp vermeyi başarmıştır. Ancak bu durum Mısırlılar ile barış yapmayı sağlamışsa da Baktria gibi bir bölgenin krallıktan kopup bağımsızlık ilan etmesine engel olamamıştı[446].

III. Ariarathes'in Hükümdarlığı süresi içinde egemenlik alanlarının genişlediği görülmektedir. Kataonia Bölgesi'nin krallığın topraklarına katılması bu fetih harekâtının bir sonucudur. Kral, fethettiği kentleri ilan edercesine kendi adına Tyana, Morima, Kybistra ve Anisa yer adlarını belirttiği bronz sikkeler darp ettirmiştir.

III. Ariarathes Dönemi'nde ne dil ne de ırk bakımından Kappadokialılara benzemeyen Kataonialılar, sonraki dönemlerde Kappadokialılar arasında "kültürel

443Diodoros, 31. 19. ; Soslu 2017, 9-29.

444 Koyuncu 2015, 45.

445 Mørkholm 2000, 143.

446 Mansel 2014, 493-494. ; Yıldırım - Temizkan 2017, 117-131.

özümseme"[447] yoluyla Kappadokialılara benzedikleri görülmektedir. Nitekim Strabon, Kappadokialıların ilk Kralı Ariarathes tarafından ilhak edilmiş Katonia Bölgesi'ndeki halkın, yaşadığı dönemde iki farklı kabile olduklarını gösterir tüm işaretlerin yok olduğu belirtilir[448].

Hellenistik Dönem her ne kadar bir fetih hareketi olarak başlamışsa da kültürel bütünleşme esnasında hem doğuyu hem de batıyı bir oranda birbirine benzetmiştir. Benzeşmeye bir örnek olarak Mezopotamya'da olan fakat uzunca bir süre terkedilen hükümdar kültü III. Aleksandros ile beraber tekrar canlanması verilebilir[449]. III. Aleksandros, Mısır'da Amon; Didyma'da Zeus'un oğlu olarak çağırılmıştır[450].

Hellenistik Dönem'de III. Aleksandros ve ardıllarının kendi adlarıyla şehir kurmaları bir gelenek haline gelmişken III. Ariarathes'in de babası gibi bu modaya uyduğu görülmektedir. III. Ariarathes, Sargarausene Strategiası'nda[451] yeni bir kent

447 Bir diğer adı Assimilation = Bir kültürün başka bir kültürü, çeşitli nedenlerle etki altına alması ve giderek kendine benzetmesi bu sürecin sonucunda da kendi içinde eritmesi olarak tanımlanabilir. S. Aydın, "Kültür Kavramı", içinde: Handan Üstündağ Aydın (ed.), Antropoloji, Anadolu Üniversitesi, (Eskişehir 2007), 40.

448 Strabon 12, 1.2.

449 Mezopotamya'daki ilk tanrı-kral Akkad Kralı Naram-Sin(MÖ 2254–2218) idi. (Bernbeck 2003, 157-170. ; Cooper 2008, 261-266.) ilk defa bir kral dingir determinatifini yazıtlarda kullanmış ayrıca Naram-Sin'in Zafer Steli'nde (Sippar Steli) tanrısallığının belirteci boynuzlu başlık ile olarak gösterilmiştir. (Oates 2004, 42, res.24.) Mezopotamya ikonografisinde boynuzlu başlığı sadece tanrılar giyer ve Naram-Sin boynuzlu başlık ile betimlenen tek kraldır. (Cooper 2008, 262.) Ayrıca stel üzerinde "dört ordu birliğinin kralı, yeryüzünün tanrısı" yazmaktadır. (Yurtsever 2015, 1-16. ; Nissen 2004, 199. ; Winter 2008, 76.) işaret edilen dönemden sonra uzun bir süre yöneticiler tarafından tanrı-krallık sıfatı kullanılmadı. Fakat daha sonra Yunanistan ve Makedonia'da tekrar canlanmaya başladı. II. Philippos, kendini tanrı gibi gösteren bir heykel yaptırmış ve bu heykeli tiyatroda yer alan 12 Olymposlu tanrının arasına koydurmuştur. (Arrian Anabasis of Alexander I. XVII. 11) Ayrıca II. Philippos, Olympia'daki Philippeion'da kendisi ve ailesini bir tanrı ailesiymiş gibi gösterip ve onurlandırmıştır. Bu yapı aslında kral ailesine adanmış bir tapınak olarak değerlendirilebilir. (Taylor 1975, 12-13.) Kendisinden sonra tahta geçen III. Aleksandros'un babası soyunun Herakles'e dayandığı iddia etmişti.; Dionysos kültüne mensup annesi (Plutarkhos, İskender & Caesar II. 1.) ise III. Aleksandros'un ejder şeklinde yaklaşan bir tanrının çocuğu olduğunu söylemekteydi.(Plutarkhos, İskender & Caesar III. 1-2; Thomas 2004, 96-97.) Öncelikle babası ve daha sonra annesinin iddia ettiği tanrısallık düşüncesi zamanla III. Aleksandros üzerinde etkisini göstermişti. (Plutarkhos, İskender & Caesar V. 5).

450 Stoneman 2004, 100.

451Ptolemaios Geographica, 5.6.12.

kurup, kente kendi adını vermişti[452]. Ariaratheia adını verdiği bu kenti Kappadokia Krallığı'nın başkenti ilan etmiştir.

2.3.2.6.IV. Ariarathes (Eusebes)(MÖ 220-163)

Kappadokia'nın Basileus unvanlı ilk kralının MÖ 220 yılında ölümüyle yerine Eusebes unvanlı IV. Ariarathes geçmiştir[453]. Diodoros, III. Ariarathes'in öldüğünde oğul Ariarathes'in daha çocuk olduğunu söyler[454]. Polybios'un aktardığına göre, Ariarathes, Antiokhos Theos ve Ptolemaios Philopator ile aynı dönemlerde kral olmuştur (MÖ 224-220)[455].

IV. Ariarathes, Seleukoslar ile ilişkilerini güçlü tutmak için babasının evlilikle kurduğu ittifakı, MÖ 192 yılında aynı zamanda kuzeni olan Seleukos İmparatorluğu Kralı III. Antiokhos'un kızı Antiokhis ile evlenerek daha da güçlü duruma getirmiştir[456]. IV. Ariarathes III. Antiokhos'un damadı ve IV. Antiokhos Epiphanes'in kayınbiraderidir[457]. Antiokhos, Romalılarla savaşmaya karar verdiğinde kızı Antiokhis'i Ariarathes ile evlendirerek müttefikliğini güçlendirmiştir[458]. IV. Ariarathes'in evliliği,

---

452 Bu kent kuruluşu ile ilgili çeşitli görüş ayrılıkları vardır. Görüşlerin biri kentin IV. Ariarathes'in kurduğu diğeri ise V. Ariarathes'in babasına ithafen bu şehri kurduğudur. Cohen 1995, 376; T.A. Sinclair' e göre ise II. Ariarathes'in zamanında kurulmıştu. Sinclair 1989, 507.

453Diodoros, 31.19.4.; Özsait 1982, 355.

454Diodoros, 31.19.4.

455*"Bütün dünyanın tarihsel sürecinde yeni bir olay ortaya çıktığı için, özellikle de bu dönemden başladım. Zira Demetrios'un oğlu Philippos henüz bir çocuk olmasına rağmen yetişkin evlat olduğu için Makedonia'nın hükümdarı oldu. Akhaios ise, Tauros tarafındaki kısmın yöneticisi olarak sadece krallık düzenine değil aynı zamanda krallık gücüne de sahip oldu. Büyük diye adlandırılan Antiokhos kısa bir süre önce kardeşi Seleukos öldüğü için, henüz bir genç olmasına rağmen çağrılarak Syria'daki krallığın başına geçti. Bunlarla aynı zamanda Ariarathes Kappadokia yönetimine geçti. Philopator Ptolemiaos ise bu aynı dönemlerde Mısır'ın hükümdarı olmuştu"*

Polybios, Historiae, http://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Roman/Texts/Polybius/4*.html

456Diodoros, 31.19.

457Diodoros, 31,19.7.

458*"O, büyük diye adlandırılan Antiokhos'un kızı ve son derece vicdansız olan Antiokhis isimli kızı ile evlendi. Antiokhos, Romalılara savaşmaya kara verdiğinde kızı Antiokhis'i Ariarathes'in yanına yollamıştır*. Appianus, Syriaca, 1.5.

kayınpederi III. Antiokhos'un Roma'ya karşı vereceği mücadelede taraf olmasına sebep olmuştur[459].

IV. Ariarathes'in ikinci karısı olan Antiokhis, uzun süre çocukları olmadığı için, IV. Ariarathes'i, Ariarathes ve Orophernes adlı iki çocuğu evlatlık alması için ikna etti. Belli bir zamandan sonra, Antiokhis, Ariarathes'ten Mithridates isminde bir erkek evlat ve iki kız çocuğu doğurunca, evlatlıklarından büyük olanını Roma'ya, genç olanı da İonia'ya öz çocuğuyla krallık uğruna çarpışma çıkmasını önlemek için göndermiştir[460].

Ancak kimilerine göre, bu iki erkek çocuk IV. Ariarathes'in muhtemelen başka bir kadından olan çocuklarıydı ve bu hikâye bundan sonraki Kral V. Ariarathes'in tartışmalı olan krallık hakkını yasal bir zemine kavuşturmak için uydurulmuştu[461]. Bu yorumun da haklılık payı vardır, çünkü Polybios'a göre Attalos'a yardım için gönderilen birliğin başında bulunan kişi IV. Ariarathes'in oğlu Demetrios'tur[462].

Hellenistik dünyada MÖ 3. yüzyıl başlarında kurulan güçler dengesine dayalı politik yapı yüzyılın sonunda bir anda alt üst oldu. MÖ 204 yılında Mısır Kralı IV. Ptolemaios Philopator'un ölüp yerine çocuk yaştaki oğlu Kral V. Ptolemaios Epiphanes'in geçmesi üzerine Mısır'da karışıklıklar ortaya çıkmıştı. Hellenistik dünyanın diğer iki büyük kralı (Antigonoslardan V. Philippos ile Suriye'deki Seleukos İmparatorluğu Kralı III. Antiokhos), Ptolemaios'ların etki alanındaki toprakları ele geçirmek üzere anlaşmışlardı[463]. Bu anlaşma üzerine harekete geçen V. Philippos, Roma'nın baş düşmanı Hannibal ile savaşmasını da (II. Kartaca Savaşı MÖ 218-201) fırsat bilerek, MÖ 201 yılında Ege havzasında bir dizi askeri harekât düzenleyip

459 Magie 1950, 202. ;Soslu 2017, 9-29.

460Diodoros, 31.

461 http://asiaminor.ehw.gr/Forms/fLemmaBody.aspx?lemmaid=7480, 3 Mart 2013;Koyuncu 2015,51.

462 Polybios Historiae, 33.12

463 Polybios, Historiae, III. 2. 8; XVI. 1. 8; 24. 6. Bu anlaşmanın gerçekten var olup olmadığına uzun süre şüpheyle yaklaşılsa da Bargylia'da ele geçmiş olan bir Rhodos dekreti iki kral arasında böyle bir anlaşmanın yapıldığını kanıtlamıştır (Tozan 2014, 135-169.).

Ptolemaiosların Ege Denizi'ndeki donanma üssü olan Samos'u ve yine Ptolemaiosların kontrolündeki Karia'nın kıyı kesimlerini ele geçirdi[464].

Varlıkları Hellenistik dünya sistemindeki dengelerin devamına bağlı olan Rhodos Cumhuriyeti ve Pergamon Krallığı, Hellenistik dünyadaki dengelerin değişmesinden en fazla rahatsız olan devletlerdi. MÖ 201 yılında Rhodos ve Pergamon elçilerinin yeni bir denge unsuru olarak gördükleri Roma'ya, elçiler göndererek bulundukları yardım taleplerine Roma Senatosunun olumlu yanıt vermesi Hellenistik dünyanın kaderini değiştirecek bir "diplomatik devrim" idi. Roma'nın doğrudan müdahale kararı Hellenistik dünyanın adım adım Roma egemenliğine girme sürecini başlatmıştır[465].

IV. Ariarathes Dönemi'nin en önemli siyasi gelişmesi, Romalılar ile Seleukos İmparatorluğu Kralı Antiokhos arasındaki MÖ 192 ve 190 yılında yapılan savaşların sonucunda Romalıların Anadolu'daki meselelere karışmasıdır. Romalılar, ezeli düşmanları olan Hannibal'in II. Kartaca harbinde mağlup olmasından sonra Seleukos İmparatorluğu Kralı III. Antiokhos'un yanına sığınması ve Yunan kent devletlerine müdahale etmesinin ardından Anadolu'da ve Syria'da büyük bir güç haline gelmesini dikkatle izliyorlardı. Bu savaşlar bahanesiyle, Antiokhos'u tamamen Taurosların kuzeyinden çıkarmak için Anadolu'ya geçmesinin zamanı geldiği düşünülmüştür.

Antiokhos ile Roma arasında yapılan Magnesia Savaşı, Anadolu'da kurulu düzeni yerle bir etti. IV. Ariarathes, Magnesia Savaşı'nın (MÖ 190) başlarında III. Antiokhos'un müttefiki olarak yer almıştır. IV. Ariarathes, Antiokhos'un damadı ve kuzeni olarak Seleukoslarla olan akrabalık ilişkileri nedeniyle -belki de Roma'nın gücünü tam olarak idrak edememesinden- MÖ 191 yılında Yunanistan'da aldığı yenilgiden sonra Magnesia Savaşı'nda Sardes'den çıkıp yardım isteyen Antiokhos'a

464 Polybios, Historiae, XVI. 1-12; 24; Tozan 2014, 135-169

465 Tozan 2014, 135-169.

asker sağladı[466] ve böylece Romalılara karşı Phrygia, Lydia ve Galatia Kralları gibi Antiokhos'u desteklemiş oldu.

Magnesia Savaşı'nda Antiokhos'un yetmiş bin kişilik ordusuna Kappadokia Kralı IV. Ariarathes, en az iki bin asker sağlamıştır[467]. Kappadokialıların askerlerinin yanında paralı Galatialı askerler ve Paphlagonialılar, Antiokhos'un ordusunda merkezde saf tutmuşlardı[468].

Ariarathes'in de Kappadokialı asker göndererek taraf olduğu Magnesia Savaşı'nda[469] Antiokhos, Romalılara yenik düştü (MÖ 190/189). MÖ 188 Apameia Barışı'ndan sonra Antiokhos, Anadolu'daki egemenliğini kaybetti ve Taurosların kuzeyinden ve batısından çekilmek zorunda kaldı. Bu savaş sırasında Roma'nın yanında yer alan Bergama Kralı Eumenes de krallığının sınırlarını genişletti.

Bu savaşta, Romalıların karşısında yer alan IV. Ariarathes krallığını kaybetmemek ve tazminat ödeyerek kurtulmak için çareler aramaya başladı. Savaştan önce Antiokhos'un tarafını tutan IV. Ariarathes Romalılara ağır bir para cezası ödemeye zorlandı.

Romalı General Manlius Vulso, Magnesia Savaşı'nda Antiokhos'a yardım edenleri cezalandırmakta oldukça kararlıydı ve bunun için yola koyulmuştu. İlk olarak Galatialıları çok sert bir şekilde yaklaşık sekiz bin kişiyi öldürerek cezalandırdı. Bunu

---

466 Livius, 37. 31. *"Fakat Kolophon kuşatmasından kurtuldu ve kendisini Sardes'e attı ve oradan kendisine yardım sağlayacak olan Ariarathes'in yanına Kappadokia'ya ve askeri güç toplamak için gidebileceği her yere gitti ve tek bir amaç için cephede savaşmak niyetindeydi*."

467 Livius, 37. 40. *"Phalanksların sol cenahında bin beş yüz Gallograeci piyade askeri vardı ve aynı zamanda bunların yanında iki bin silahlı Kappadokia askeri vardı- Kral Ariarathes tarafından yollanmışlardı-, orada bütün ırktan toplanmış iki bin yedi yüz yardımcı birlik vardı ve üç bin zırhlı süvari ve bin kadar kralın atlı muhafiz alayı …"*

468 Livius, 38.26. *"Düşmanların durumu ise şöyleydi, Tectosagi Trokhmiler merkez cenahı tutuyorlardı ve sayıları elli bin kişiydi; atlar eşit olmayan zeminde hiçbir faydası olmadığı için süvariler atlarından indiler, on bin asker sağ cenahta konuşlandı; Ariarathes'in Kappadokialıları ve Morzeos'un (Paphlagonia Kralı) yardımcı kuvvetler sol cenahı yaklaşık dört bin kişiyle tutuyorlardı."*

469 Appianus, Syriaca, 5. 32.

gören Kappadokia Kralı IV. Ariarathes, Manlius Vulso'nun Kappadokia'ya girmesini iki yüz talentum ödeyerek engelleyebildi[470].

Consül Manlius Vulso, kendisinden 600 talentum drahmi ödemesini istemişti[471]. Kesilen altı yüz talentumluk cezayı, yarıya indirmek için Roma'nın müttefiki Bergama Kralı Eumenes'in arabuluculuğuyla Manlius Vulso'ya elçiler göndermeyi başardı. Bu miktar Roma'nın müttefiki olan aynı zamanda IV. Ariarathes'in damadı olacak Bergama Kralı Eumenes'in ricası ile yarı yarıya indirilmişti. Daha sonra IV. Ariarathes ilk eşinden olan kızı Stratonike'yi Eumenes ile nişanladı (MÖ 188)[472]. IV. Ariarathes'in günümüze kalan drahmilerinin çoğunun otuz üçüncü iktidar yılının (MÖ 188 yılı) tarihini taşıması ekonomik sıkıntı yaşayan kralın bu sikkeleri borcunu ödeyebilmek için darp ettirdiği biçimde yorumlanmaktadır[473].

Magnesia Savaşı'nın neticesinde Antiokhos'un Anadolu'daki sahip olduğu hemen hemen tüm topraklar Bergama Kralı Eumenes'e ödül olarak verildi.[474] Bergama Krallığı Trakya'nın büyük bir bölümünün yanı sıra Boğazlar Bölgesi'ni, Mysia, Lykaonia, Lydia'ya ilaveten ünlü ve zengin kentlerden Tralleis, Ephessos ve Telmessos gibi kentleri de elde etmiştir. İkinci kazançlı taraf ise Rhodoslular olmuştur. Zira Lykia, Karia ve Menderes Irmağı'nın güney kısmını hâkimiyet alanlarına almıştır. Bergama Krallığı ve Rhodoslular bu toprak kazanımlarını elde ederken Romalılar ise herhangi bir toprak talebinde bulunmayıp 15.000 talentlik yüklü bir savaş tazminatı almışlardır. Bu

---

470 Appianus, Syriaca, 7. 42. "*Kappadokia Kralı Ariarathes, Antiokhos'a asker gönderdiği için korkunca, yalvararak ve ülkesine girmemesi için anlaşma olarak iki yüz talentum* (Bir talentum 6,000 drahmi eder.) *gönderince, Vulso onu takip etmeyi bıraktı...."* Ayr. bkz. Cassius Dio, 19. 63.

471 Polybios, Historiae, XXI, 40.; Livius. 38. 39.*"Antiokhos'dan bizzat Gallialardan barışın şartlarını konuşmak için elçiler geldiler ve de Kral Ariarathes tarafından Kappadokia'dan elçiler, af dilemek ve Antiokhos'a asker göndermek suretiyle yardım ettiği için para cezasından kurtulmak için geldiler. Ona 600 gümüş talentum ödemesi emredildi."*

472 Livius, 38.37. *"Gnaeus Manlius, Antiokhos'dan alınacaklardan geri kalanlar arasında filleri dahi almıştı ve hepsini Eumenes'e hediye olarak vermişti, yeni olaylar yüzünden birçok kent politik kargaşaya girince devletlerin durumlarını araştırmaya başladı. Ve Kral Ariarathes emredilen paranın yarısını, kızını o günlerde evlendirdiği Eumenes'in yardımıyla ödemesi emredildi ve dostluğa kabul edildi.*" Ayr. bkz. Polybios, Historiae, 21.40; 21.44

473 Tekin 2008. 1137-1142.

474 Appianus, Syriaca, 7.44.

savaş tazminatından ziyade Roma'nın asıl kazancı sürdürdükleri yayılmacı politika doğrultusunda Akdeniz ticaretini kontrol altına almalarının yanı sıra tüm antik dünyada büyük bir güç ve hâkimiyet sahibi bir dünya devleti olmalarıdır. Bu tarihten itibaren bölgedeki her kent her adımını Roma'yı gözeterek atmış ve her önemli kararını da yine Roma'yı gözeterek almıştır[475]. Roma güçleri, Roma'ya döndükten sonra MÖ 133 yılına kadar bir daha ordusuyla birlikte Anadolu'ya dönmedi. Fakat bölgedeki siyasi gelişmeleri yakından takip ediyor ve elçileri sayesinde politik düzenlemelerini gerçekleştiriyordu.

III. Antiokhos'un yenilip Romalılarla ağır bir antlaşmaya imza atmak zorunda kalmasıyla, IV. Ariarathes taraf değiştirip Romalıların ve Bergama Kralı II Eumenes'in yanında yer alarak, Seleukoslarla olan müttefikliğine bir son verdi. Bu tarihten sonra Roma'nın çıkarlarına göre davranarak Romalıların yanında, Roma'nın Anadolu'daki dostu olan Eumenes'le birlikte hareket etti. Kızını Bergama Kralı ile evlendirmesiyle dış politikasını değiştirerek durumu kurtarmaya çalıştı[476].

Bergama Kralı II. Eumenes, bu gelişmelerle beraber Roma'nın desteğini arkasına aldıktan sonra, Anadolu'nun en güçlü krallığı konumuna yükselmişti. Tam da bu dönemlerde Kappadokia Kralları Roma'nın çıkarlarına uygun hareket ederek sınırlarını korumayı başarabildiler[477].

---

475 Özgan 2013, 38.

476 IV. Ariarathes'in ilk karısından olan kızı Stratonike de önce II. Eumenes ile evlendi.(bkz. soy ağacı bölümü) II. Eumenes'e yapılan suikast arefesinde dul kaldığı düşünülen zamanlarda bile Bergama siyasetinde güç kaybetmemiştir. Mattingly 1997, 139 ; Constantakopoulou 2017, 265. IV. Ariarathes'in kızı ve son Pergamon Kralı III. Attalos'un annesi olan Bergama Kraliçesi Stratonike için iki adet heykel günümüze ulaşmıştır. Stratonike'nin heykellerinden biri Deloslulara aittir. Deloslular Stratonike'yi iyiliği ve erdemliliğinden ötürü onurlandırıp mermer heykelini yapmışlardı. İlginç olan bu şeref anıtında Pergamonlu her iki kocasının adını anmamışlardır. Belki de dul olduğu yıllara tarihlenmektedir (M.Ö. 138-134). (J. Roy, "The masculinity of the Hellenistic King", içinde: Lin Foxhall, John Salmon (ed.), When Men Were Men: Masculinity, Power and Identity in Classical Antiquity,(1998), 131.) ki daha sonra kardeşi V. Ariarathes Hükümdarlığı Dönemi'nde ise II. Eumenes'in kardeşi II. Attalos ile evlenmiştir (M.Ö.159). Bu evlilikler IV. Ariarathes'in Bergama ile olan ilişkisinin boyutunu göstermeye yeterlidir.

477 Koyuncu 2015, 55.

Kappadokia Krallığı açısından dönemin bir diğer önemli tehlikesi yayılmacı ve saldırgan bir politika izleyen Pontos Kralı I. Pharnakes idi. Pharnakes büyükannesi Seleukos Prensesi Laodike'nin, büyükbabası II. Mithradates ile evliliği için çeyiz olarak getirdiği Galatia Bölgesinde hak iddia ediyordu[478]. I. Pharnakes imparatorluğunun egemenlik alanını genişletmek için hem Karadeniz'deki Yunan kentlerine, hem de Kappadokia Bölgesi'ne saldırılar düzenliyordu[479]. Pontos Kralı I. Pharnekes, Paphlagonia'yı işgal etti. Kappadokia Kralı IV. Ariarethes'i de yenerek bu kralın ülkesini ve hazinelerini ele geçirdi[480].

Bergama Kralı Eumenes, Roma'nın Galatia Bölgesi'ni kendisine vermesi sebebiyle Pontos ile sınır komşusu olmuştu. Kral Eumenes de bu yapılan saldırılarla uğraşmak zorunda kaldı ve IV Ariarathes ile birlikte Pharnakes'i Roma Senatosuna şikâyet etmek için Roma'ya elçiler gönderdi. Fakat Roma senatosunun o dönemdeki genel politikası, sorunların askeri yöntem yerine diplomasi yolu ile çözülmesi şeklindeydi. Bu politika çerçevesinde askeri durumu yerinde görmesi için bölgeye yetkililer göndereceğini bildirerek onları bu şekilde ülkelerine geri gönderdi[481].

Apameia Antlaşmasını ihlal ederek savaşı başlatan Pontos Kralı Pharnakes, Bithynia Bölgesi'ndeki Yunan kenti olan Tieum'u işgal etti.Akabinde de on bin adamını Leokritos ile birlikte Galatia'yı işgal etmesi için gönderdi. MÖ 183 yılından itibaren Pontos Kralı I. Pharnekes'in Pergamon Krallığı'na karşı başlattığı mücadele, IV. Ariarathes'in hâkimiyet sınırlarının tehdit edilmesine neden olmuştur[482]. Pharnakes'in

478 Günaltay 1951, 234.

479 CAH, 8. s. 329

480 Özdemir 2018, 59-79.

481 Livius, 40.20. *"Bundan sonra krallardan Eumenes'in ve Kappadokialı Ariarathes'in ve Pontos Kralı Pharnakes'in elçileri ilk olarak senatoya kabul edildiler, onlara tartışmalı konularını anlaması ve karar vermesi için elçiler gönderileceği cevabı verilmesinden başka bir şey olmadı."*

482 Polybios, Historiae, 23. 9. 3; Kınacı 2014, 210.

kendisi de Kappadokia'yı işgal etmek için adam toplama işine girişti (MÖ 181-180)[483]. Armenia Kralı I. Mithridates ile müttefik olan Pontos Kralı I. Pharnakes'in Sinope'yi ele geçirmesinin (MÖ 183) ardından Bithynia Kralı II. Prusias ve Pergamon arasında yapılan ittifak anlaşmasına IV. Ariarathes ve Paphlagonia prensi Marsias (Morzios) da katılmıştır.

Bu şekilde başlayan çatışmada bir tarafta Bergama Kralı Eumenes, Bithynia Kralı Prusias ve Kappadokia Kralı IV. Ariarathes iken karşı tarafta ise, Pontos Kralı Pharnakes, Galatlar ve Armenia Kralı Mithridates vardı. Seleukoslar gerilimin başında Pharnakes'in yanında yer almış hatta bu savaş sırasında Kappadokia'nın Soandos (Suenda) Kalesi'ni ele geçirmiştir[484].Ne var ki daha sonra Roma ile yaptığı anlaşmayı bozmamak için bu savaştan çekilmiştir[485]. Roma ile diplomatik görüşmeler sürerken, II. Eumenes ve IV. Ariarathes, Pontos Bölgesi'ne Kamisine'ye doğru harekete geçtiler[486] ve Bergama Kralı Eumenes'in kardeşi Attalos ile IV Ariarathes Kappadokia sınırındaki Parnassos'da[487] buluştular:[488] Müttefik güçler buradan Mokisseos'a[489] hareket etmişlerdir[490].

Mokisseosluların memleketinde kamp kurdukları sırada Roma'dan gelen elçiler barış görüşmelerine başladıklarını bildirdiler. Roma, her iki tarafın savaşı tam olarak sonlandırmaları için bir heyet göndermiştir. Roma heyetinin geldiğinin duyulması

---

483 Polybios Historiae, 24.14.

484 Koyuncu 2015, 56.; Strabon 3.2.8-9 *"Antiokhos, Kappadokia'daki Suenda kalesine giremediği için, tahıl getirmek için dışarı çıkan hayvanları yakaladı ve adamları öldürdükten sonra, aynı kişilerin kıyafetlerini kendi askerlerine giydirdi ve onları sanki yiyecekleri getiriyorlamış gibi gönderdi; nöbetçiler bu tuzağa düşünce onlara da kalenin içine girdiler ve Antiokhos'un askerlerini aldılar."*

485 CAH, 8, s. 329

486 Polybios Historiae, 24.14. 22; Ramsay 1960, 330; Kınacı 2014, 209 vd. ; Arslan –Bulut, 2017,49-65. ; Koyuncu 2015,57.

487 Parsalan Köyü-Şereflikoçhisar

488 Polybios, Historiae, 24.14.22

489 Bu kentin Kırşehir olduğuna işaret edilmektedir, Ramsay 1960: 331. ; Arslan –Bulut, 2017, 49-65.

490 Polybios, Historiae, 24.14.910.

üzerine ilerleme durdurulmuştur[491]. Ancak, I. Pharnakes'in uzlaşmaz tavırları nedeniyle diyalog yerini tekrar savaşa bırakmıştır.

Durumu değerlendiren II. Eumenes ise, MÖ 179 yılında müttefikleri IV. Ariarathes, Bithynia Kralı II. Prusias ve Paphlagonia'nın güneyinde yer alan Gangra'nın Kralı Morzios ile ortak saldırı hattı oluşturmuş ve I. Pharnakes'e saldırmaya başlamıştır. IV. Ariarathes'in, II. Eumenes ile güçlü bir ittifak kurmuş olması, II. Eumenes'in müttefikleri ile ortak saldırı hattı oluşturmasını sağlamıştır[492]. Roma'nın arabuluculuk yaptığı barış görüşmelerinden ancak bir yıl sonra (MÖ 179 yılında) Bithynia, Bergama, Kyzikos ve Hereklia'nın da dâhil olduğu müttefiklerin ortak savunma gücüne fazla direnemeyen I. Pharnakes, elçilerini barış görüşmeleri yapmaları için göndermiştir. IV. Ariarathes, Eumenes, Prusias, Pharnakes ve Mithridates'in katıldığı barış anlaşmasında I. Pharnakes işgal ettiği topraklardan geri çekilmiştir[493].

I. Pharnakes'in yenilgisi ve savaş tazminatı şartı ile sonlandırılan mücadele, IV. Ariarathes'e kısa bir süre önce kaybetmiş olduğu ganimetlerini geri kazandırmıştır.[494] Pharnakes, IV. Ariarathes'ten aldığı tüm bölgeleri ve tutsakları geri vermesi ve Paphlagonia Kralı Morzius ile IV. Ariarathes'ten aldığı para ve hazineye karşılık olarak dokuz yüz talentumu geri ödemekle yükümlü kılındı[495]. Armenia Kralı Mithridates de, Kappadokia Kralı IV. Ariarathes'e savaş açarak Eumenes'le yapılan anlaşmayı bozduğu için üç yüz talentum ödemeye mahkûm edildi[496].

Roma gibi dönemin süper gücünü arkasına alan Bergama Kralı Eumenes, Anadolu'daki en büyük konumunda altın çağını yaşıyordu. Süreç dünyayı iki blokta yaşamaya mecbur kılıyordu. Anadolu'da Bergama Krallığı'nın önderliğinde Roma'nın

491 Ramsay 1960, 330; Kınacı 2014, 212-213. ; Arslan -Bulut 2017,49-65.

492 Soslu, 2017,9-29.

493 Özsait, 1982, 355; Kınacı 2014, 214; Arslan -Bulut 2017,49-65.; Özdemir 2018, 59-79.

494 Polybios, Historiae, 25. 2. 9; Kaya 2012, 241-242

495 Polybios, Historiae, 25.2.10.

496 Polybios, Historiae, 25.2.

yanındakiler ve karşısındakiler olmak üzere iki blok oluştu. Roma'nın yanındakiler; Bergama, Galatia ve Kappadokia, karşısındakiler ise Bithynia, Armenia, Syria ve Pontos'tur. Anadolu'daki düzen, Roma tarafından sürekli olarak desteklenen Kral Eumenes'in kontrolünde gerçekleştiği için Kappadokia Kralı IV. Ariarathes de onunla beraber hareket etmesi doğal bir sonuçtu[497].

Magnesia Savaşı'nda Seleukosların müttefiki olarak Roma'ya karşı savaşan Kappadokialılar yaşanan bu gelişmelerden sonra, Roma ile ilişkilerini iyileştirdi ve Romalıların "dost ve müttefik" (amicus et socius) statüsüne sahip olan devletlerin arasında yerini aldı[498].

Kartaca ve Makedonya gibi Roma'nın karşılaştığı iki büyük tehlikenin geçtiği Üçüncü Makedonia Savaşı'ndan sonra, Roma'nın Anadolu ve Doğu Akdeniz'e yayılma hırsı başladı. İtalya'yı biri denizden, diğeri karadan tehdit eden iki kuvvet Kartaca ile Makedonia Devletleri mevcut iken Roma, Ege Denizini bile düşünemiyordu. Fakat önce Kartaca arkasından da Makedonia Krallığı ortadan kalktıktan sonra Roma'nın, Anadolu'ya ve doğu Akdeniz'e doğru yayılma iştahı başladı. Bu sebeple Bergama Krallığı'na karşı politikasını değiştirmiş, el altından hasımane bir tutum takınmıştı[499]. Roma Senatosu'nun, Eumenes ile IV. Ariarathes'in Galatlar konusundaki isteklerini ve şikâyetlerini kabul etmeyerek Galatia'nın bağımsızlığını kabul etmesinin (MÖ 167) altındaki asıl neden, bu siyasi karar değişikliğidir[500].

IV. Ariarathes'in son dönemlerinde ülkenin doğu sınırında karışıklık çıkmıştır. Sicilyalı Diodoros'un aktardığı bilgilere göre MÖ 163 civarında Seleukos Krallığı'nda bir vali olan Ptolemaios, Seleukos (Syria) Krallığı'nda ortaya çıkan bir iktidar

497 Livius, 42.29 *"Kappadokia Kralı Ariarathes, Romalılara kendi adına yardım göndereceğine söz verdiği şey dışında Eumenes ile evlilik yoluyla birbirleriyle bağları vardı. Hem savaş hem de barıştaki tüm işlerde kendisi onların kararlarına katıldı."*

498 Kaya 2012, 241.

499 Günaltay 1951, 238.

500 Polybios, Historiae, 29.6,30.19; Koyuncu 2015,58-59.

boşluğundan yararlanarak hiçbir müdahale görmeksizin Kommagene'de kendi krallığını kurmuştur. Seleukos Krallığı'nın Makedon kökenli asi valisi Ptolemaios, yüzünden Kappadokia Devleti toprak kaybına uğramıştır[501].

Kommagene Kralı Ptolemaios[502], ülkesini genişletmek için bir ordu kurarak Kappadokia Krallığı'na ait olan Melitene'ye saldırarak bu kentin kullanıma en uygun yerlerini ele geçirmişfakat güçlü bir orduyla Melitene'ye gelen Kappadokia Kralı IV. Ariarates karşısında başarılı olamayarak kendi eyaleti olan Kommagene'ye geri çekilmek zorunda kalmıştır[503].

2.3.2.7. V. Ariarathes (Eusebes Philopator) (MÖ 163-130)

IV. Ariarathes'in ölümü üzerine tahta Mithridates geçti ve adını V. Ariarathes olarak değiştirdi[504]. V. Ariarathes, hem Eusebes[505] hem de Philopatoros[506]sıfatını kullandı[507]. V. Ariarathes Eusebes Philopator, Ariarathid sülaleden gelmektedir. IV. Ariarathes ile Antiokhis'in oğludur.

Philopator, unvanıyla çağrılan V. Ariarathes kral olduğunda babasına görkemli bir cenaze töreni düzenledi. Daha sonra arkadaşlarını krallıkta önemli mevkilere getirdiği için halkın büyük sevgisini kazandı[508].

V. Ariarathes'in annesi Kraliçe Antiokhis, kocasıIV. Ariarathes'in ölümünden sonra ülkeden ayrılmıştı. Kraliçe Antiokhis ile kızıSyria'daykenIII. Antiokhos Eupator'un üst düzey yöneticilerden birisi olan Lysias tarafından kendi otoritesine karşı

501Diodoros 31.19a; Taşdöner Özcan 2015, 97-118.

502 İÖ 163 (ya 162) yılında Seleukos Krallığı'nın Makedon kökenli valisi Ptolemaios, Seleukos (Syria) Krallığı'nda ortaya çıkan bir iktidar boşluğundan yararlanarak hiç bir müdahale görmeksizin Kommagene'de kendi krallığını kurdu.. Taşdöner Özcan, 2015, 97-118.

503Diodoros 31.19a; Taşdöner Özcan 2015, 97-118.

504Diodoros 31,19.8.; Simonetta 1977, 21.

505 Dindar

506 Babasını seven

507 Babelon 1898, 412.

508Diodoros, 31.21.

bir tehdit olarak görüldüğü için öldürülmüştü[509]. Fakat V. Ariarathes tahta geçtikten sonra Roma'ya gönderdiği elçilerin geri gelmesinden sonra Lysias'ı suçlamadan[510] annesi ve kız kardeşinin naaşlarını istemiştir. Naaşların, MÖ 163'te cenaze törenlerinin yapılması ve kraliyet topraklarına defnedilebilmesi için Kappadokia'ya getirtmiştir[511].

V. Ariarathes, Kappadokia Kralı olur olmaz, yaptığı ilk işlerden biri Roma'ya elçiler göndererek Roma ile müttefikliğini ve dostluğunu onaylatmak için oldu. Roma'ya giden V. Ariarathes'in elçileri Roma'ya varmadan önce Romalı görevliler, tüm Anadolu'yu kapsayan bir teftişe çıkmıştı.IV. Ariarathes'in durumunu araştırarak Kappadokia Krallığı hakkında da bilgi toplayan Romalı görevlilerin V. Ariarathes'in Roma'ya olan bağlılığını rapor etmesiyle Roma'da senato tarafından müttefikliği onaylanmış oldu[512].

V. Ariarathes, Roma'ya gönderdiği elçilerle, Romalı yetkililere sunulmak üzere on bin parça altından oluşan bir taç göndermişti[513]. Roma senatosu ise bu jest karşısında Romalılar için son derece öneme sahip fildişi bir koltuk ve kılıcı V. Ariarathes'e hediye etti.

> *"Yüz elli beşinci Olimpiyatta Ariarathes'ten, kralın Romalılara karşı olan iyi niyetini göstermek için, dahası da onlarla ilişkisi nedeniyle Demetrios'la olan evlilik ve dostluk ilişkilerinden feragat ettiklerini göstermek için yanlarında binlerce altından yapılmış bir çelenkle Senato'ya elçiler geldiler. T. Gracchus ve çevresindeki*

509 Mattingly 2004, 48.

510 Polybius, 31.7. *"Kappadokia Kralı V. Ariarathes Roma'ya göndermiş olduğu elçilerden almış olduğu cevapla krallığının emniyetli olduğunu düşünüyordu… bundan sonra Antiocheia'daki Lysias'a annesinin ve kızkardeşinin kemiklerini alma konusunda elçiler gönderdi. Lysias bunu kabul etti ve annesi ile kızkardeşinin kemiklerini törenle babasının mezarı yanına gömdü*."

511 Dov Gera, Judaea and Mediterranean Politics: 219 to 161 B.C.E, cilt III,1998, 259.

512 Polybios, Historiae 31, 3-7.

513 Polybios, Historiae, 32.1.

komisyon[514] *da buna tanıklık edince, Ariarathes'i onaylayan bu heyet, çelengi kabul etti ve onlar tarafından en büyük sayılan hediyelerle*[515]*onu gönderdi."*[516]

V. Ariarathes yönetiminde politik olarak ilk ilgilenmesi gereken problem babasının döneminden kalma Galatlar sorunuydu. Galatların Trokhmi boyu MÖ 163'te Kappadokia topraklarına istila hareketleri düzenlemişlerdir. Galatlar, Anadolu'nun doğusuna doğru bir yayılım göstermiştir. Kappadokia'dan toprak almayı başaramasalar da Galatlar'ın yağmaları ve oluşturdukları terör ortamı, karışıklığa neden olmuştur[517]. V. Ariarathes, Galatlar'ın istila hareketlerine karşı harekete geçmiş ve onları yenilgiye uğratmıştır.

Galatlar, Roma'nın Bergama Krallığı'na yönelik uyguladığı politik tavır değişikliğinin farkına varmıştı. Bu durumdan fayda sağlamayı umut ederek, V. Ariarathes'ten saldırı gördüklerini belirterek onu saldırgan politikalarından ötürü Roma'ya şikâyet ettiler. V. Ariarathes Roma'nın gönderdiği elçilere, Syria konusunda onlarla işbirliği yapacağını ve istedikleri zaman asker sağlayacağını söyleyerek diplomatik yönden akılcı bir tavır almıştır. Bu yüzden Romalı elçiler, V. Ariarathes'in tarafında yer alıp, Kralı, Roma'nın gerçek dostlarından birisi olarak kabul ettiler[518].

Livius'un belirttiğine göre, Üçüncü Makedonia Savaşı sırasında (MÖ 172-168/167), V. Ariarathes genç yaşta Roma'ya gelmiş ve burada eğitim görmüştür. Çünkü Kappadokia Kralı IV. Ariarathes, Roma ile olan ilişkilerini düzelttikten sonra, daha sonra V. Ariarathes unvanı ile tahta çıkacak oğlunu Roma'ya yollamıştır.

"Senato umut içerisinde, açıkça beyan edilmese de karar verilen savaşta, krallıklardan hangisinin Perseus'u izleyeceğini ve dostluk kuracağını beklerken,

514 Bunlar Demetrius'un Syria'ya kaçmasından sonra Tib. Sempronius Gracchus eşliğinde doğuya M.Ö. 162 yılında gönderilen heyettir. Amaçları Hellenistik Kralların durumu ve Syria'daki gelişmeleri takip etmektir. Polybios, Historiae, 31.15.

515 Polybios, Historiae, 32.1.

516Diodoros, 31.28.

517 F.Staehelin, Geschichte der kleinasiatischen Galater, Leipzig, 1907, 73.

518 Polybios, Historiae, 31.8.

Ariarathes'in genç oğlunu yanında getiren elçiler Roma'ya vardılar, konuşmaları ise şöyleydi, artık burada çocukluktan itibaren Romalıların geleneklerine ve insanlarına alışsın diye kralın oğlunu eğitilmesi için göndermiş olduğunu ve onu sadece özel konukların gözetiminde değil, devletin gözetiminde ve tıpkı korumasında gibi olmasını istediklerini belirttiler. Elçinin bu isteği senatonun hoşuna gitti. Bunun üzerine senato, Praetor Cn. Sicinius'a kralın oğlunun ve arkadaşının kalabileceği bir yerde bina inşa etmek için yer ayarlamasına karar verdiler."[519]

Livius, Antiokhis tarafından daha önceden Roma'ya yollanan Ariarathes ile eski adı Mithridates olan Ariarathes'i karıştırmış olabilir. Çünkü V. Ariarathes gençliğinde muhtemelen Atina'da çok iyi bir eğitim görmüştü. Yunan felsefesi alanında başarılı birisiydi. Yunan felsefesine ve yaşam tarzına öylesine ilgi göstermiştir ki Kappadokia'yı Yunanlı eğitimcilerin kalması için önemli bir ülke haline getirmişti[520].

"Bu çocuk yetişkin olunca adını (V) Ariarathes ile değiştirdiğini ve Yunan eğitimden geçtiğini ve başka erdemler bakımından övgüye değer olduğunu anlatırlar. Baba da, baba sevgisi ile dolu oğluna, evlat sevgisini göstermede daha hızlı davrandı ve birbirlerine karşı duydukları iyi niyet öylesine bir noktaya ulaştı ki babası, bütün yönetimi oğluna bırakmak için çekildi, oğlu ise hala hayattayken ailesinden böylesine bir jesti kabul etmesinin imkânsız olduğunu gösterdi. Fakat babası ölünce, krallığa geçti ve son derece övgüye değer başka bir hayat tarzı benimseyerek ve özellikle de kendini felsefeye adadı. Ariarathes, Roma ile dostluğu ve müttefikliği yeniledi."[521]

V. Ariarathes, Yunan kültürü ile yetişmiş iyi eğitimli bir kişiydi. Aynı zamanda filozof Karneades'in (MÖ 214-129)[522] öğrencisi olan Ariarathes, Atina vatandaşlığına da geçmiş Hellenizm ve Hellenistik kurumların kendi ülkesinde kök salması için çalışmıştır. V. Ariarathes ve Bergamalı II. Attalos'un tahta geçmeden önce Filozof

519 Livius, 42.19.

520 Koyuncu 2015, 60.

521Diodoros, 31.19.8.; Koyuncu 2015, 60.

522 Karneades, Şüpheci Akademia akımının kurucusudur, Cicero'nun da hayran olduğu ve takip ettiği filozofların başında gelir.

Karneades'in bir heykelini Attalos Stoası'na diktiği, Attalos Stoası kazılarında görülmüştür[523]. V. Ariarathes, filozof Karneades ile yakın temas halindeydi. Kralın, filozof Karneades ile mektuplaşmasından bahsedilir[524]. Kappadokia Krallığı'nı kaybettiği dönemde bile Atina'ya gitmiş olması bu yakınlığın bir sonucudur.

Onun zamanında Strabon'un da söz ettiği Kharondas yasalarını Mazaka'da uygulanması için bir anayasa heyeti oluşturmuştu[525]. Bu yasalar Kappadokialı çocukların eğitimi, öksüzlerin bakımı ve ailenin korunması ile ilgili idi.

Ancak tüm çabalarına karşın Kappadokia "Hellenize" olmamış yerel adetler ve köy ekonomisi var olmaya devam etmiş, Yunan dili, yerel dil ve lehçeler karşısında zayıf kalmıştır. Öyle ki Hellenistik Dönem'den epey sonra MS 3. yüzyılda yaşamış Philostratos, yaşadığı dönemde bile Kappadokialıların Antik Yunancayı kötü konuştuklarını yazmaktadır[526].

Bu arada Roma'da tutsak tutulan Demetrios, (M.Ö.162-150) gizlice kaçıp Syria'ya gitmiştir. Demetrios, taraftarlarıyla Antiokheia kentini kuşatma altına alıp ele geçirmiştir. Kenti savunan V. Antiokhos ve Kral Naibi Lysias'ı öldürüp tahta çıkmıştır (M.Ö.162-161)[527]. Kappadokia'nın desteğini yanına almak isteyen Demerios Soter, kız kardeşini V. Ariarathes Eusebes ile evlendirmek istemiştir.

Kappadokia Kralı V. Ariarathes Eusebes, Roma'nın karşısında olmamak ve Roma ile ilişkileri sürdürmek için, Syria Kralı Demetrios Soter'in kız kardeşi ve Roma'nın savaş ilan ettiği Makedonia Kralı Perseus'un dul karısı olan Laodike ile evlenmeyi reddetmiştir. Demetrios'un uzattığı dostluk elinin V. Ariarathes tarafından

523 A. Herrmann, "A Hellenistic Portrait Head", The J. Paul Getty Museum, JOURNAL Volume 21/1993, 38.fig.6a-c.; res. 74.

524 Diogenes Laertius, 4.65.

525 Cohen 1995, 58. Filozof Karneades'ten de aynı sayfada bahsediyor. Krallığın en az dört şehir kurduğunu Ariaramneia, Ariaratheia ve Tyana ve Argaios yakınlarındaki iki Eusebeia son ikisini Philhellene Ariarathes V. Eusebes kurmuş. Yunan kültürünü medeniyetini Kappadokia'ya yerleştirmeye çalışmıştı.

526 Tekin 1998, 194-225.

527 Polybios, Historiae, 31.12.1-15.3; Appianus, Syriaca, 47; Livius per. 46; Just. Epitome 34.3.9.

geri çevrilmesi[528], V. Ariarathes'in tahtının gasp edilmesine neden olmuştur. Demetrios, IV. Ariarathes'in diğer oğlu ve V. Ariarathes'in üvey kardeşi Orophernes'in taht iddiasını destekleyerek Kappadokia'nın başına geçmesini sağlamıştır. Oropharnes MÖ 159/8 yılları arasında tahtı ele geçirmiş, V. Ariarathes'i ülkeden sürmüştür.

Cassius Dio'ya göre Senato, Demetrios tarafından sürülen Roma'nın dostu V. Ariarathes'in arkasında durur ve onun Kappadokia Kralı olmasına karar verir[529]. Appianus ise olayı farklı anlatır. Roma'nın bu konuda tarafsız davranarak ülkenin iki kardeş tarafından yönetilmesinin uygun olduğuna karar vermişlerdir.

> *"Demetrios, Ariarathes'i Kappadokia yönetiminden alarak, Ariarathes'in erkek kardeşi olduğu düşünülen Orophernes'i bin talentum karşılığında onun yerine krallığa getirdi. Romalılar da Ariarathes ve Orophernes'in birlikte ülkeyi yönetmelerine karar verdiler."*[530]

Polybios, Diodoros ve Appianus olayı aynı şekilde aktarmışlardır. MÖ 159/8 yılında Kappadokia Krallığı'ndan kovulan V. Ariarathes, Roma'ya gider ve burada durumunu konuşmak için uzun süre bekler. Bu sırada Demetrios'dan ve Orophernes'den de elçiler gelir ve onlar da V. Ariarathes'i suçlayarak kendilerini başarılı bir şekilde savunurlar[531]. Senato MÖ 157 yılında krallığı her ikisinin ortak olarak yönetmesine karar verir[532].

Roma tarafından bir destek göremeyen V. Ariarathes, eniştesi II. Attalos'un yardımları sayesinde amacına ulaşabilmiştir. V. Ariarathes, Bergama Kralı II.

---

528 Just. Epitome, 35-2.; Diodoros 31. 28.

529 Cassius Dio, 20.24. *"Kappadokia Kralı Ariarathes, Syria Kralı Demetrios'nın kararıyla ve zorla (adamları tarafından) krallıktan kovulmasına rağmen senato tarafından yeniden krallığa getirildi."*

530 Appianus, Syriaca, 8.47.

531 Polybios, Historiae, 32.10 154 Diodoros, 32a.

532 Appianus, Syriaca, 8.47

Attalos'un desteğini yanına alarak Roma'nın verdiği bu karara uymayıp müstakil olarak Kappadokia Krallığına geçmiştir[533].

V. Ariarathes'in kiminle evleneceği siyasi açıdan hangi tarafta olacağına işaret idi. V. Ariarathes Pontos'u seçti. Pontos Kralı I. Pharnakes'in (M.Ö 223-187) kızı ve daha sonra Pontos Kralı olacak V. Mithridates'in kızkardeşi olan Pontos Prensesi Nysa ile evlendi[534].

V. Ariarathes ile Kraliçe Nysa MÖ 157 yılından sonra[535] evlenmiş olması muhtemeldir. Çünkü Kraliçe Nysa ile alakalı en erken yazıt MÖ 146 tarihlidir. Ferguson[536], Nysa'nın kökeninin Pontos sarayından geldiğinin söyler. Pontos Kralı Pharnakes ölümünden birkaç yıl önce MÖ 172 yılında Büyük Antiokhos'un torunu, I. Demetrios'un halası Kraliçe Nysa ile evlenmişti. Bu kraliçe Büyük Mithridates'in babası Mithridates Euergetes'i doğurmuştu. Kappadokia Kraliçesi Nysa ise MÖ 170/169 yıllarında doğmuş olduğu tahmin edilmektedir[537]. Bu hesaba göre Kraliçe evlendiğinde 13 veya 14 yaşındadır.

MÖ 153 yılında V. Ariarathes ve Attalos, Syria Kralı Demetrios'u devirmek ve misilleme yapmak için bir plan yapmışlarıdır. Aleksandros Balas adında Smyrna'da yaşayan birisini bulup IV. Antiokhos'un oğlu diye uyarlamışlardır. Smyrna'da buldukları bu kişiyi Syria Krallığı'nı alması için gönderdiler. Aleksandros Balas adındaki sahte prens, Kappadokia Kralı V. Ariarathes, Bergama Kralı II. Attalos, Roma

---

533 Polybios, Historiae, 3.5. *"...Kappadokialıların Kralı Ariarathes Demetrios'un yardımıyla Orophernes tarafından krallıktan kovulduktan sonra hızlıca Attalos'un yardımıyla babadan kalma krallığına yeniden sahip oldu."* Polybios, Historiae, 31.12. "Eumenes'in kardeşi Attalos krallığı aldıktan sonra gücünün politikasının ve icraatının ilk örneğini V. Ariarathes'i yeniden krallığa getirerek gösterdi."

534 Kraliçe Nysa, anne tarafından Makedon olmasından dolayı yarı Makedon yarı Persli idi. Nysa'nın annesi Seleukos Kralı III. Antiokhos Megas (M.Ö. 223-187) ile Kraliçe Laodike'nin kızıydı. Mattingly 1997, 123, 139; Arslan 2007, 66. ; Akarsu 2016, 858-861.

535 M.Ö. 130 yılında V. Ariarathes öldüğünde ergin bir oğlu olmaması nedeniyle M.Ö. 150 yılında evlenmesi akla uygundur?

536Ferguson 1907, 401-406.

537Ferguson 1907, 402.

Senatosu, Kommagene Kralı Ptolemaios ve Kilikia'daki Zenophanes'in yardımlarıyla Seleukos İmparatorluğu Kralı olmayı başardı[538].

Strabon, V. Ariarathes'in Mazaka'ya kırk stadia mesafede bulunan Melas'ın (Karasu) dar bir geçitte Halys'e (Kızılırmak) bağlandığı yerde bir baraj inşa ettirdiğinden söz eder. V. Ariarathes, muhtemelen tarım faaliyetleri için bir baraj imarına girişmiş fakat başarılı olamamıştır. Fakat Strabon'un aktardığına göre, Kral Ariarathes buraya bir baraj yaparak komşu ovayı denize benzer bir göl haline sokmuş ve bazı adaların (Kykladlar gibi) dünya ile ilgisini keserek, burada çocukça zevklerle vakit geçirmiştir. Ne yazık kiinşa edilen baraj aniden çökmüş, sular sel felaketi şeklinde yayılmıştı.Bu şekilde akan Halys Kappadokia topraklarının bir kısmını silip süpürmüş, birçok iskânı ve ekili araziyi bozmuş, ayrıca Phrygia'yı ellerinde tutan Galatialıların ülkelerine de oldukça zarar vermiştir. Barajın çökmesi sonucunda Kappadokia ve Galatia toprakları sular altında kalmış zarar gören halk, Roma'nın arabuluculuğuyla kraldan 300 talent tutarında tazminat almıştır[539].

Kral V. Ariarathes bir Hellen hayranı olarak çeşitli festivallere katılmış ve kimi festivallerin sponsoru olmuştur. Yalnız Kral V. Ariarathes değil Kraliçe Nysa da yerel festival Loncalarına Dionysos Sanatçılarına bağışlarda bulunmuş ve ülkesinde serbest bir şekilde seyahat etme sözü vermiştir[540].

Kral V. Ariarathes onuruna Dionysia, Panatheneia ve Eleusinia şenliklerindeki[541] cömertliği ile ilgili Atina'da Dionysos Sanatçılarının Kral Ariarathes

538Diodoros, 31.32a 156; CAH., 8. s.376

539 Strabon 12.2.8.

540 Stewart 2014, 65.

541 "Panathenaia şenliği: Hekatombaion ayının 28'inde Athena onuruna düzenlendiği ve efsanevi Atina Kralı Theseus zamanında başlatıldığı düşünülmektedir. İÖ 7. yüzyıldan başlayarak şenlik günü Athena'ya "peplos" sunusu yapılırdı. Bu şenlikte Büyük Panathenaia olarak bilinen Olympik oyunlara benzer yarışmalar yapılması ve bir diğer unsur da kurban edilecek hayvanların Atina'ya bağlı kabilelerin temsilcileri tarafından getirilmesiydi (Aristoteles, Athenaion Politai, (Atinalıların Devleti), 1998, 18, 49,54). Ancak Olympik oyunlar dört yılda bir yapılırken, Büyük Panathenaia her yıl düzenlenirdi. Bu oyunlar tanınmış bir aristokrat olan Hippokleides tarafından kurulmuştur." "Kır Dionysiası ya da Küçük Dionysia, Aristophanes'in Kömürcüler eserinden

ile Kraliçe Nysa ile ilgili bir karar yazıtı MÖ 156-130 yılları arasında olmalıdır. Dionysos Sanatçılar Derneği üyesi, tragedya şairi Menelaos'un MÖ 128 yılına tarihlenen bir eserinde V. Ariarathes, bir Pythaic Theoros olarak gözükmektedir[542].

Stewart'ın aktardığına göre Atina Akropolisi batı yamacında ele geçmiş ve şimdi Atina Ulusal Müze koleksiyonundaki Kral V. Ariarathes Philopator'un mermer portresi olduğu düşünülen heykel bulunmaktadır (res 42). Kral, gür saçları ile ve III. Aleksandros portrelerine benzeyen pozuyla betimlenmiştir[543].

V. Ariarthes birkaç kent de kurmuştur: bunlar, Nyssa, Anisa ve Eusebeia adlı iki kenttir. Gerçekte iki Eusebeia'dan biri Mazaka idi. Adı, "Argaios Dağı yanındaki

---

öğrendiğimiz şenlikte şarap, taşınır ve alayda bir teke dolaştırılırdı. Tümüyle Dionysos'a adanmış bir tarım şenliğidir. (Aristophanes, Acharnenses), 2006, 242 vd; Thukydides, Peloponnesos Savaşı, 1976. 5.20). Aralık ayında şenlikte bir geçit alayı eşliğinde phallos (erkeklik organı) taşınarak kırlara gidilirdi. Burada cinsel içerikli türküler ve şiirler söylenir, şakalar yapılır, düzenlenen oyunlarla da ekilen tohumun bereketi sağlanırdı. Yunan kabileleri arasında büyük öneme sahip olaylardan biri olan bu şenlik her kabilenin kendi geleneklerine ve değerlerine göre kutlanmakta ve kutlamalar her bölgede ya da demosda yerel yöneticiler tarafından düzenlenmektedir. Aristoteles'e göre bu eğlencelerin liderlerinden dolayı ve onların sayesinde komedya evrim geçirmiş ve gelişmiştir (Parke 1986, 100-103). Şenlik süresince kurbanlar kesilir, şarap içilir ve tanrıya armağanlar sunulurdu."'Kent Dionysia'sı, İÖ 6. yüzyılın ortalarına kadar Elaphebolion ayı içerisinde kutlanan, zaman içerisinde içeriği değişen eski bir yerel şenliktir. Bu şenlik köken olarak Atina ile Boiotia arasında yer alan küçük bir yerleşim olan Eleutherai'dan gelmiş ve bu ad sonra Dionysos'a ephitet olarak verilmiştir: Dionysos Eleuthereos (Pausanias, Periegesis tes Hellados: Description of Greece 1953, I. 38. 8, 20. 3). İÖ 5. yüzyılın sonlarına doğru sağlık tanrısı Asklepios'un yeni bir kültü Atina'ya gelmiş bu ay içerisinde bir gün de ona adanmıştır. Dionysia'sının diğer şenliklerden farklı bir kutlanış biçimi vardı. Metoikoslar (yerleşik yabancılar) mor renkli elbiseler giyerler ve adak sunularını koymak için "skaphia" adı verilen bir sunu tepsisi taşırlardı, bu nedenle sunu tepsilerinin taşındığı geçit törenine skaphephoroi denirdi (Claudius Aelianus, Varia Historia, Historical Miscellany, 1997. 6.1). Yurttaşlar ise günlük giysilerini giyip omuzlarında "askos" denen ve genellikle deriden yapılmış şarap tulumları taşıdıkları geçit törenine ise askophoroi denirdi. Dionysos tiyatrosunun yanındaki sunaklarda boğalar kurban edilirdi. Örneğin İÖ 333 yılında mali hesaplamalardan yola çıkarak tam tamına 240 boğa kurban edildiği bilinmektedir (Parke 1986, 127, dn.157). Ayrıca çok çeşitli dans gösterileri de yapılırdı. Bu dans gösterilerinin yapıldığı gün şenliğin son günü olup "komos" adı verilmekteydi. Akşamleyin yalnızca erkekler için içki şöleni verilirdi (Platon Symposium 2000, 212c vd). Dionysos için kutlanan şenliğinin tüm bu uygulamaları tragedyanın temelini oluşturmaktadır. Önceleri yerel olarak kutlanan Dionysia şenliği İÖ 5. yüzyılın başlarından başlayarak hemen hemen tüm Attika Bölgesi'nde hatta Yunanistan genelinde kutlanmaya başlanmıştır. Yalnızca yurttaş olanların katıldığı Lenaia şenliğinden farklı olarak bu şenlik tüm halka açıktır." A. Sina, "Eskiçağda Atina'da Şenlikler", Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl: 2, sayı 1,2015, 42-59.

"Eleusinia, isimlerin benzerliğine rağmen Eleusinian Gizemleri ile bağlantısı olmayan Demeter (tarım tanrıçası) onuruna eski Yunan festivali. Oyun ve yarışmaların yer aldığı Eleusinia, her iki yılda bir, muhtemelen Metageitnion (Ağustos-Eylül) ayında yapıldı. Her ikinci festivalin özellikle ayrıntılı bir görünümü vardı ve Büyük Eleusinia olarak biliniyordu. Demeter'e şükran ve fedakârlıklarını göstermek, tahıl hediye etmek için adaklarda bulunuluyordu." (https://www.britannica.com/topic/Eleusinia)

542 Ferguson 1907, 401-406.

543Res.42; Stewart 2014, 99.

Eusebeia" olarak değiştirilmişti. Diğer Eusebeia ise Tyana idi bu kentin adı da "Toros Dağı yanındaki Eusebeia" olarak değiştirilmişti.

Ariarathes Sülalesi Prenses Stratonike'nin Eumenes ile evlenmesinden dolayı kurulan akrabalık ilişkileri çerçevesinde son derece yakın bir şekilde hareket etmekteydi. Kraliçe Stratonike'nin II. Attalos ile evliliği sırasında ve hatta oğlu III. Attalos'un krallığında bile durum değişmemişti. Bergama Kralı III. Attalos'un ölümünden sonra ise ülke karışmıştır. Bu karışıklığın sebebi kralın kendi topraklarını Roma Halkı'na kalması için vasiyettebulunmasıydı. Kendisinin III. Eumenes olduğunu söyleyen Aristonikos bu vasiyetin düzmece olduğunu söyleyerek Roma'ya karşı isyan etmiştir[544]. Kappadokia Kralı Ariarathes, Bergama Krallığı'nın Roma'ya vasiyetle geçişi sonrasında yaşanan Aristonikos İsyan'ında çıkan çatışmaya Roma'nın müttefiği olarak katıldı. Müdahale sırasında Roma consülü Publius Licinius Crassus ile birlikte V. Ariarathes de hayatını kaybetmiştir (MÖ 130). Roma, V. Ariarathes'in ölümünden sonra bağlılığının ödülü olarak çocuklarına, Bergama egemenliğinde olan Kilikia'nın doğusunu ve Lykaonia Bölgesi'ni vermiştir[545].

2.3.2.8. Orophernes (MÖ 157)

IV. Ariarathes ile Antiokhis, Ariarathes ve Orophernes adlı iki çocuğu evlat edinmişti. Fakat sonra, Diodoros'un aktarımına göre Mithridates isminde bir erkek evladı olunca, evlatlıklarından büyük olan ve Ariarathes ismindeki çocuğunu Roma'ya, daha küçük olan Orophernes'i ise İonia'ya öz çocuğuyla krallık uğruna çarpışmasını önlemek için göndermişlerdi[546].

Diodoros'un, IV. Ariarathes'in öz oğluyla krallık uğruna çatışmamaları için evlatlık olan oğullarından birini İonia diğerini de Roma'ya gönderdiği tespitinde bazı

544 Sallust, Historiae 4.69.; Malay 1987, 13-47.

545 Just. Epitome, 37.1.

546Diodoros, 31.

sorunlar farkedilmektedir. Oysaki tahta varis olarak geçecek oğulları olan Mithridates'in (V. Ariarathes) de Atina'da eğitim gördüğünü görüyoruz. Yani IV. Ariarathes üç oğlunu da ülke dışına eğitimi göndermiş gibi görünmektedir. Bu pencereden bakıldığında IV. Ariarathes'in hangi oğlunun tahta çıkacağını Mithridates'in doğumuyla belirlemediği ortaya çıkar.

IV. Ariarathes'in ölümünden sonra kardeşi V. Ariarathes tahta geçince kardeşinin iktidarının ilk yıllarında, 1000 talentum vaat ettiği I. Demetrios Soter'in desteğiyle Nikephoros unvanını alarak, tahtı zorla ele geçirmiştir. Orophernes tahta oturur oturmaz kardeşini ülkeden sürmüştür.

Appianos, I. Demetrios Soter'in V. Ariarathes'in üvey kardeşi olan Orophernes'in Kappadokia tahtını ele geçirme düşüncelerini desteklemiş ve 1000 talent karşılığında V. Ariarathes'i tahttan indirdiğini söylemiştir[547].

Orophernes kardeşini ülkeden sürüp MÖ 159-158'de krallığını ilan etmişti[548]. Ancak Kral Orophernes'in krallık tarihleriyle ilgili tartışmalar vardır. Bazıları Orophernes'in krallık tarihini MÖ 158-157 olarak belirtirken[549], Simonetta da V. Ariarathes'in MÖ 159 yılına tarihlediği bir sikkesine atıf yaparak Orophernes'in hüküm sürdüğü yılların MÖ 161-159 yıllarında olabileceğini söylemektedir[550].

Cassius Dio, Kraliçe Athenais'in evlatlık aldığı Orophernes'in isyan ettiği dönemi ayrıntıları ile anlatmaktadır[551]. Orophernes, Polybios'un kendisinden detaylıca söz ettiği iki pasajda genel olarak kötü bir yönetici olarak gösterilmiştir. Orophernes bu kısa iktidarı sırasında Kappadokialıların gelenek ve göreneklerini küçümseyerek İonia'nın savurgan yaşamını, adetlerini benimsetmeye çalışmıştı. Cassius Dio

547 Appianos, Syrian Wars, 47.

548 Appianos Romaike Historia, (Mith.) III,5,2. ; Polybios, Historiae,V, 43.

549 W. Smith., Dictionary Of Greek and Roman Biography and Mythology, London, 1890, Orophernes.; Koyuncu 2015, 67.

550 Simonetta 1977, 28.

551 Cassius Dio, Historia Romana, XX, Zonoras,9,24.

daOrophernes'in kısa bir zaman Kappadokia'nın kralı olduğu ve onların geleneksel kültürü küçümseyerek, İon kültüründeki eğlenceye düşkünlüğü buraya yerleştirdiğini anlatır[552].

Polybios'un anlattığına göre ise Orophernes, daha fazla para kazanma hırsı yüzünden krallığını ve canını kaybeden birisidir[553]. Diodoros'a göre de Orophernes, Kappadokia Krallığı'nda bulunduğu sürede kötü bir yönetim sergilemiştir. Egemenliği altında bulunanlara çok kötü davranıyor, onlardan olabildiğince çok para almaya çalışıyordu. Halkın sevgisini kazanmak için herhangi bir şey yapmamış, zengin insanların malına mülküne el koymuş ve birçok insanı da öldürmeye başlamıştı[554].

Aslına bakılırsa Orophernes, krallığını elde edebilmek için yardım aldığı Demetrios'a vaat ettiği 1000 talentum tutarını ödemek için uğraştığı görülmektedir. Yine de Diodoros'un anlattığına göre bu borcunu kapatabilmek için krallığa yakışmayacak şekilde baskı ve zor kullanarak para toplamıştır.

Zorla bağış toplayarak ve birçok insanı öldürerek Kral Demetrios'a yetmiş talentum Timotheos'a ödül olarak elli talentum verdi. Ayrıca Kral Demetrios'a hem altı yüz talentumu hem de geri kalan dört yüz talentumu ise başka bir zamanda vereceğini söyledi. Kappadokialıların konulan vergilere sessiz kaldıklarını görünce, herkesten para toplamaya ve ünlü kişilerin mallarını da krallığa almaya (kamulaştırma) başladı. Çok fazla para toplayınca, talihin değişkenliğine karşı (kara günlerde kullanmak için) gençliğini geçirdiği, Priene Kenti'nde muhafaza edilmek üzeredört yüz talentumluk bir tür ihtiyat akçesi fonu oluşturdu[555].

552 Polybios, Historiae, 31.11.

553 Polybios, Historiae, 32.11.

554Diodoros 31, 32-34.; Bulut 2019, 148-161.

555Diodoros, 31.32.

Tahtını geri alıp Orophernes'i Syria'ya süren V. Ariarathes, Kappadokia Krallığı'na ait olduğunu ileri sürdüğü Orophernes'in Prienelilere emanet ettiği bu parayı istedi. Ancak Priene halkı haklı bir şekilde parayı kendilerine kim teslim etmişse ona teslim edeceklerini, dolayısıyla onun bu parayı almaya hakkı olmadığını söyleyerek Ariarathes'i geri çevirdiler. Emanet parayı Orophernes'e verdiler[556]. Ariarathes paranın Orophernes'e verilmesini engelleyemeyince öfkeye kapılarak, Prienelilerin topraklarını istila etti. Prienelilerle husumeti olan Bergama Kralı Attalos ile birlikte şehri harabeye çevirdi. Prieneliler bu olayda yardım talebinde bulunmalarına rağmen ne Rhodoslulardan ne de Romalılardan hiçbir destek bulamamışlardır[557]. Bu olayın yaklaşık olarak MÖ 154 yılında gerçekleştiği tahmin edilmektedir. Polybios tarafından da bu talihsiz olay detaylıca aktarılır. Bu emanet para yüzünden Kral Ariarathes tarafından haksız bir şekilde önemli zararlara maruz kaldıklarını anlatır[558].

Bu olaylardan sonra Orophernes, V. Ariarathes'ten kaçarak Syria'ya Demetrios'un yanına sığınmak zorunda kaldı. Antiokheia halkı ile birlikte, Demetrios'a öfkenin yoğun olduğu bir dönemde, onu krallıktan indirmek için bir tertibin içerisinde yer aldı. Bu tertip açığa çıktığında ise Demetrios, Orophernes'i yakaladı, fakat öldürmeyerek, muhtemelen ilerde Roma'nın desteklediği V. Ariarathes'i rahatsız etmek için Orophernes'i kullanmayı düşündüğünden Seleukia'da hapse attı[559]. Böylece Kappadokia siyasetinden istemese de çekilmek zorunda kaldı.

2.3.2.9. VI. Ariarathes (Epiphanes Philopator) (MÖ130-116)

V. Ariarathes'in ölümünden sonra krallıkta ciddi sorunlar ortaya çıktı. VI. Ariararthes Epiphanes Philopator, V. Ariarathes'in altı erkek çocuğundan en küçüğüdür. Babasının ölümünden sonra genç yaşta tahta oturmuştu. Çünkü annesi Pontos Kralı I.

556Diodoros, 31.32.

557 Polybios, Historiae, 33.6

558*Polybios*, Historiae, *33.6*.

559 Just. Epitome, 35.1.

Pharnakes'in (MÖ 223-187) kızı olan Kraliçe Nysa, iktidarı elde etmek için beş erkek evladını zehirleyip krallığı yönetmeye çalışmıştı. Oğluyla ortak hükümdarlık ettiği dönemin sikkesinde "Kraliçe Nysa ve Tanrının Tezahürü Oğul Kral Ariarathes" yazısı okunmaktadır[560].

Justunius, Kappodokia Kralı V. Ariarathes Eusebes'in karısı olarak bir yanılsamayla Laodike'yi zikretmektedir. Ancak epigrafik belgelerle Kappadokia Kralı V. Ariarathes'in karısının adının Nysa olduğu doğrulanmıştır[561]. Justunius, V. Ariarathes'in ölümünden sonra yaşananları şöyle anlatmaktadır:

> *"Roma halkı müttefiklerinin evlatlarına annelerinin çocuklarına gösterdiğinden daha fazla sadakat göstermiştir; çünkü bu küçüklerden birisi krallığa getirildi diğerleri ise canlarından oldu. Laodike[562] altı çocuğu arasından ki bunları Kral Ariarathes'ten doğurmuştu, bazıları büyüyünce uzun süre krallık yönetiminde kalamayacağından korktuğu için, beş evladını zehirleyerek öldürdü. Yakınlarının ilgisi küçük bir çocuğu annesinin günahından kurtardı ve bu kişi, Laodike'nin ölümünden sonra (zalimliği yüzünden halk anneyi öldürdü) tek başına krallığa geçti."*[563]

Ama en küçük oğlu elinden kurtulunca VI. Ariarathes Epiphanes Philopator (Simonetta'ya göre MÖ 130-116 veya Mørkholm'a göre[564] MÖ 125-111) annesi Kraliçe Nysa ile ortak hükümdarlık yapmıştır[565]. Çocuk yaşta olduğu için ilk yıllarını annesinin naipliğinde hüküm sürmüştür. (MÖ 130-126). Kraliçe Nysa, altı oğlundan beşini uzun süre egemenliğine devam edebilmesi için zehirledi. Altıncı oğlu olan VI. Ariarathes ise akrabaları tarafından kaçırılıp bu katliamdan kurtarıldı[566]. Ancak, Kraliçe Nysa'nın

---

560kat. no: 701.

561 Cohen 1995, 279. ; Mattingly 1997, 139. ; Arslan 2007, 78.

562 Simonetta, Justinus'un eserini Ariarates'ten yaklaşık 3 asır sonra yazdığı için kraliçenin adını yanlış yazmış olduğunu ve aslında Laodike'nin Nysa olduğunu söyler. Simonetta 1977, 29.

563 Just. Epitome, 37.1.

564 Mørkholm 1969, 21-31.

565 McGing 1986, 34; Sayles 2007, 201-202; Akarsu 2016, 858-861.

566 Boyce-Grenet 1991, 268; Arslan, 2007: 70.

oğullarını zehirlemesi, endişeli Kappadokia halkı arasında beklenmedik bir isyana neden oldu. İsyanda Kraliçe Nysa öldürüldü.

VI. Ariarathes'in dayısı Pontos Kralı V. Mithridates Euergetes, Kappadokia halkının isyan ettiği dönemde bölgeye girdi ve işgal etti[567]. Appianus'a göre, Mithridates M.Ö 115 yılından itibaren Pontos Krallığı'nın sınırlarını genişletebilmek için Karadeniz kıyılarında egemenliğini güçlendirmeye çalıştı. Akabinde Halys Irmağı'nın batısına Roma'nın egemenlik alanına doğru yöneldi[568] ve Kappadokia'ya VI. Ariarathes Epiphanes Philopator'un ülkesine saldırdı[569]. Ancak savaşta ısrar etmeyip VI. Ariarathes Epiphanes ve kızı Laodike'yi Kappadokia Krallığı ve Pontos Krallığı arasında tekrar aile kurmak için evlendirdi[570].

VI. Ariarathes, annesinin MÖ 125'te öldürülmesinden sonra[571] tek başına iktidarda kalabildi[572]. VI. Ariarathes, Pontos Kralı V. Mithridates'in kızı ve VI. Mithridates Eupator Dionysos'un kızkardeşi olan Laodike ile evlendi. Laodike iki oğlan ve bir kız çocuğu (Nysa) dünyaya getirdi[573]. VI. Ariarathes ile Laodike'nin kızı Kappadokia Prensesi Nysa, daha sonra Bithynia Kralı olacak Nikomedes Philopator ile evlendi[574].

VI. Ariararthes, Pontos Kralı VI. Mithridates'in kız kardeşi Laodike ile evlenerek Mithridates Eupator'un planlarının tam ortasında yer almıştır. Mithridates,

---

567 Appianus, Mith. 10.

568 Sherwin-White 1977a, 62-75.

569 Appianus Mithridateios, 10.

570 Just. Epitome, 38,1,1. ; Hazel 2002, 20; Sayles 2007, 202.

571 Günaltay 1987, 268-269.

572 Arslan 2000, 116-127.

573 Simonetta 1977, 30.

574 Arslan 2000, 116-127.; Evlilik aracılığıyla Bithynia Kraliçesi olan Kappadokia Prensesi Nysa'nın, Bithynia hanedanlığında kiminle evlendiği konusunda bir netlik oluşamamaktadır. Herakleia Pontikalı Memnon, Kraliçe Nysa'yı Nikomedes III Euergetes'in karısı ve Nikomedes IV Philopator'un annesi olarak anar (Memnon XXX.3); Justin ise Euergetes'in karısını bir dansçı olduğunu söyler ve annesinin adı zikretmez (Justinus.38.5). Licinianus ise, son Bithynia Kralı Nikomedes IV Philopator'un annesinin Aristonika isimli bir kadın olduğunu söylemektedir (Licinianus XXXV.85). Sallustius ise kraliçeyi Nikomedes IV Philopator'un eşi olarak anar. (Sallustius, Historiae IV.69.9). Bora 2018, 12-47.

VI. Ariarathes'in öldürülmesiyle kız kardeşini iktidara getireceğini düşünüyordu. Böylece Pontos'un Kappadokia'daki nüfuzu artmış olacaktı. Bu düşüncelerle bir suikast planlandı. Kappadokia kanunlarına göre kralın ölümünden sonra yerine geçecek olan kişi, küçük yaşta ise onun yerine annesi vekâlet edebilirdi. Anadolu'yu tek başına yönetmek isteyen Mithridates için bu kanun iyi bir fırsattı ve kız kardeşi vasıtasıyla Kappadokia Krallığına egemen olabilecekti[575]. Mithridates'in adamı Gordios'un tuzağıyla VI. Ariarathes'i öldürüldü[576].

2.3.2.10. VII. Ariarathes (Philometor) (MÖ 116-101)

VII. Ariarathes Philomateros, VI. Ariarathes'in en büyük oğludur. Babası, dayısı Pontos Kralı VI. Mithridates'in adamı Gordios tarafından öldürüldüğünde henüz küçük bir çocuk olduğu için annesi Laodike vekilliğinde tahta geçmiştir. Leodike ilk iş olarak Gordios'u ülkeden kovdu[577]. Kappadokia'daki sıkıntılı durum Bithynia Kralı Nikomedes'in Kappadokia'yı ele geçirme arzusunu açığa çıkarmış olacak ki ordu ile ülkeye girecek kadar ileri gitmiştir.

Pontos Kralı Mithridates, kız kardeşi Kappadokia Kraliçesi Laodike'ye yardım etmek bahanesi ile ülkeye girdiğinde[578] Laodike'nin, III. Nikomedes ile evlendiklerini öğrendi. Bu oldubittiye oldukça sinirlenen Mithridates, zor kullanarak her ikisini de bölgeden uzaklaştırdı. Mithridates'in niyeti çocuk kralın naipliğini üstlenerek Kappadokia'nın yönetimini elinde tutmak olduğu için, yeğenin tarafını tutarak onun Kappadokia Kralı olmasını sağladı[579]. Nikomedes'in ordularını Kappadokia'dan kovdu. Fakat bir süre sonra dayı yeğen arasındaki ilişkiler bozuldu. Mithridates, yeğeninden

575 Tekin 2007,160.

576 Just. Epitome, 38.1. *"Mithridates karısının ölümüyle zalimliklerine başladı ve diğer kız kardeşi Laodice'nin çocuklarını -ki onun kocası Kappadokia Kralı Ariarathes'i Gordios'un kurduğu tuzaklarla öldürdü."*

577 Speidel 2019, 125.

578 *"Mithridates bu düşüncelerle uğraştığı sırada Bithynia Kralı Nicomedes, kralın ölmesiyle boş kalan Kappadokia'yı işgal etti. Bu durum Mithridates'e haber verilince, kız kardeşine olan bağlılığının görüntüsü altında Nikomedes'i Kappadokia'dan kovmak için yardım gönderdi.*" Just. Epitome, 38. 2-3.;Koyuncu 2015, 73

579 Tekin 1998, 194-225.

baba katili Gordios ile Kappadokia yönetimini paylaşmasını istedi. VII. Ariarathes ise teklifi geri çevirdi. VII. Ariarathes kendisinin de akıbetinin babası gibi olacağını çok net bir şekilde tahmin etmişti. Buna karşılıkVII. Ariarathes'indirenmekten başka çaresi yoktu[580].

VII. Ariarathes, Mithridates'in topladığı seksen bin piyade ve on bin İskit atlısına ve altı yüz savaş arabasına karşı, komşu eyaletlerden topladığı askerlerle sayıca denk olacak şekilde hazırlıklar yapmıştı. Mithridates büyük bir orduyla Kappadokia'yı işgal etmek için yaklaştı. Fakat savaşın belirsizliklerinden çekindiği için savaş yapmaktan kaçındı. Bunun yerine hayin bir tuzak kurarak her iki ordunun gözü önünde VII. Ariarathes'i görüşmeye çağırdı. O gün her iki ordunun (Pontos ve Kappadokia) gözleri önünde Kappadokia Kralı VII. Ariarathes dayısı Mithridates tarafından hainceı bıçaklanarak öldürüldü[581].

> *"Genç Ariarathes, onun ne için çabaladığını bildiğinden, özellikle dayısı tarafından sürgünden çağrılacak olan babasının katiline çok öfkelenerek büyük bir ordu topladı. Mithridates, cepheye seksen bin süvarisi ve on bin atlısı ve keskin tırpanlarıyla altı yüz savaş arabası sürdü. Ariarathes'in birlikleri komşu krallıkların yardımlarıyla ondan daha az değildi. Savaşın belirsizliklerinden korkan Mithridates, kafasında yeniden tuzaklar kurmayı planlar ve genç Ariarathes'i toplantıya davet edince, aynı zamanda elbisenin altına gizlenmiş bir kılıçla, Ariarathes tarafından üstünü aramakla gönderilen kişiye, krallığa ait bir gelenek olarak, dikkatlice kasıklarına dokunan kişiye aradığından daha farklı bir silah bulmamaya dikkat etmelisin dedi ve gülüşüyle hainliğini öylesine gizledi ki dostlarının arasından sanki gizli bir konuşma yapmak için bir kenara çeker gibi yeğenini her iki ordunun bakışları arasında öldürdü."*[582]

---

580 "Fakat gerçekten birkaç ay geçtikten sonra, kendisini Ariarathes'i öldürürken kullandığı hain Gordios'u vatanına yeniden kazandırmak isteyen birisi gibi davranır, çünkü eğer genç adam bunu reddedecek olursa, (Mithridates) savaş çıkarma bahanesine sahip olacaktı, eğer izin verirse, babasını katlettikleri aynı yöntemle, oğlunu da ortadan kaldırmayı umuyordu." Just. Epitome, 38.1.; Koyuncu 2015, 73

581 Koyuncu 2015, 75.

582 Just. Epitome, 38.1.

2.3.2.11. VIII. Ariarathes (100?-?)

VII. Ariarathes, dayısı Mithridates tarafından hançerlenerek öldürüldükten sonra, kendi oğlunu IX. Ariarathes adıyla tahta çıkarmıştır. Kappadokia Krallığı'na geçen IX. Ariarathes, kral babasının desteğiyle krallığa kesintilerle on beş yıl kadar hâkim oldu. Bütün bu olanlardan hoşnut olmayan Kappadokialıların bazı ileri gelenleri, bir isyan çıkarıp IX. Ariarathes'i istemeyerek ayaklandılar. İsyancılar, VI. Ariarathes'in diğer oğlunu VIII. Ariarathes adıyla tahta çıkarmak istemişlerse deVIII. Ariarathes'in de kısa bir süre sonra hastalık nedeniyle hayatını kaybetmesi üzerine ayaklanma boşa çıkmıştır.

> *"Kappadokialılar, praefectusların zalimliğinden ve zevk düşkünlüğünden rahatsız olanlar Mithridates'e isyan ederler ve bizzat Ariarathes diye anılan krallarının kardeşini eğitim gördüğü Asia'dan çağırırlar. Bunun üzerine Mithridates yeni bir savaş başlatır ve onu (yenilen kişiyi) Kappadokia Krallığından kovar. Kısa zaman sonra genç güçsüzlükle birlikte hastalık yüzünden ölür."*[583]

VIII. Ariarathes'in kendi adına sikke darp edip etmediği henüz kesin bir netlik kazanmamıştır[584]. Ariarathes Hanedanlığı'nın saltanatı bu kralla son bulmuştur[585].

Tarihçi Diodoros ve Appianos'un, Kappadokia Kralları Dönemi'ndeki olayları uzun uzun anlatmalarına rağmen Kappadokia Kralı VIII. Ariarathes'e hiç değinmemeleri[586] VIII. Ariarathes'in Kappadokia'da çok kısa bir krallık sürmüş olmasından kaynaklı olabilir.

---

583 Just. Epitome, 38.1.

584 Tekin 2007, 161.

585 Tekin 1998, 194-225.

586 Simonetta 1977, 36.

2.3.2.12. IX. Ariarathes (Eusebes, Philopator) (MÖ 101-87)

MÖ 101'de Justinus'un da aktardığı gibi Pontos Hanedanlığı'nın bir üyesi olan IX. Ariarathes, sekiz yaşındayken babası Pontos Kralı Mithridates tarafından görevlendirilen Gordios'un gözetiminde Kappadokia Krallık tahtına geçti.

"Kappadokia Krallığı'nı, ismini Ariarathes olarak değiştirdiği sekiz yaşındaki oğluna verdi ve onu koruması için de Gordios'u bıraktı."[587]

Fakat halk VI. Ariarathes'in doğal bir varisi (VIII. Ariarathes) daha hayattayken, kuzen IX. Ariarathes'in hükümdarlığını red edip ayaklandılar. Ayaklanmaya karşı çok fazla dayanamayan küçük Kral IX. Ariarathes, Pontos'a kaçmış ancak babasının desteğiyle tahtı tekrar ele geçirmiştir. Bundan sonraki dönem, Kappadokia Krallığı tahtına kendi adaylarını yerleştirmek için mücadele eden Pontos Kralı Mithridates ile Bithynia Kralı Nikomedes'in entrikaları ile geçti[588].

Mithridates'in kendi topraklarına saldırmasından da korkan Nikomedes, karısı Laodike'nin önceki kocasından üçüncü bir çocuğu olduğunu iddia etti ve bu iddia ile Kappadokia'nın meşru halefinin şu an kendi gözetiminde olduğunu öne sürdü. Bunu kanıtlamak için Laodike ve üçüncü oğlu olduğunu söylediği çocuk ile birlikte Roma'ya Senatoya gitti. Mithridates de karşı atağa geçti ve Gordios'u Roma'ya gönderdi. Gordios da kendisinin Ariarathesler soyundan geldiğini iddia etti. Asi Aristonikos'un Roma'ya karşı başlattığı başkaldırıyı bastırmak için yapılan savaşta Roma'nın yanında Roma için can veren V. Ariarathes'in oğlu olduğunu söyledi. Böylece Mithridates senatoyu ikna edebileceğini umdu.

"Onun ölümünden sonra, Nikomedes, Mithridates'in Kappadokia'ya girmesiyle komşusu Bithynia'yı işgal etmesinden de korktuğundan, babasından kalan krallığı

587 Just. Epitome, 38.1.

588 Magie 1950, 204.

(Kappadokia) Roma senatosundan istemek için Ariarathes'in iki çocuğa sahip değil de üçüncü çocuğu olarak çok güzel bir çocuk ayarlar. Karısı Laodike'yi de Ariarathes'ten doğurduğu üçüncü bir çocuk olduğuna dair tanık olarak Roma'ya gönderir. Mithridates bunu anlayınca, aynı utanmazlıkla, Gordios'u, Aristonikos'la yapılan savaşta Roma'ya yardım ederken ölmüş olan, V. Ariarathes'ten olan bu çocuğa Kappadokia Krallığı'nı bırakmış olduğu konusunda senatoyu ikna etmesi için gönderir.[589]

Senato ise her iki kralın da Kappadokia'ya sahip olma hevesleri nedeniyle kurdukları bu entrikaları farketti[590]. Roma senatosu bu entrikalara cevap olarak Mithridates'den Kappadokia Krallığı'nı aldı. Mithridates'in tepkisini azaltmak için Nikomedes'den de Paphlagonia'yı aldı. Bu şekilde her iki tarafı da eşitlemeye çalıştı. Roma'nın bu kararı ile hem Paphlagonia'ya hem de Kappadokia'ya özgürlük bahşedilmiş oldu[591].

Kappadokia seçimlerinden MÖ 88 yılına kadar IX. Ariarathes ile Ariobarzanes arasında çatışmalar yaşanmıştı. IX. Ariarathes tekrar tekrar tahtı kazanmış ancak Romalıların müdahalesiyle her seferinde tahtı bırakmak zorunda kalmıştır. Bu çatışmalar, I. Ariobarzanes başlığı altında ayrıntılarıyla anlatılmıştır.

MÖ 88-87'de Birinci Mithridates Savaşı tüm şiddetiyle devam ederken Pontos ordusu Thrakia'yı geçti. Pontos'un Roma'ya ait olan Makedonia Bölgesi'ni işgal ettiği bir dönemde[592] IX. Ariarathes, Theselia Bölgesi'nde, bir tepe olan Tisaion'da bilinmeyen bir hastalıktan dolayı öldü[593].

589 Just. Epitome, 38.2.

590 Sherwin-White 1977b,173-183.

591 *"Fakat senato sahte isimlerle başkasına ait krallıkları elde etmeye çalışan her iki kralın da niyetini bildiği için, Mithridates'den Kappadokia'yı, onu (Mithridates) sakinleştirmek için de Nikomedes'den Paphlagonia Bölgesi'ni alır. Bu durum onlardan alınan başkasına verilenen bir şey olmadığı için krallara yapılan bir küstahlık olarak düşünülmedi ve böylece her iki halka da özgürlük bahşedildi."* Just. Epitome, 38.2.

592 Plutarkhos Vitae Parallelae, Sulla, 9.1-3.

593 Speidel 2019, 126.

2.3.2.13. I. Ariobarzanes (Philoromaios) MÖ 95- 63

Philoromaios (Roma'yı seven) unvanıyla anılan I. Ariobarzanes, Kral VIII. Ariarathes'in ölümünden sonra oluşan kargaşada, Kappadokia tahtını seçimle elde etmiş[594] bir Kappadokia asilzadesi[595] olarak, Kappadokia Krallığı tahtında hüküm sürmüş 11. yöneticisidir. Onun başa gelmesiyle artık Ariobarzanes Hanedanlığı Dönemi başlamıştır. Bu sülalenin üç kralının adı Ariobarzanes[596] olmak üzere toplam dört üyesi krallık yapmıştır.

Yukarıda IX. Ariarathes bölümünde de anlatıldığı üzere Ariarathes sülalesinin son kralı VIII. Ariarathes'in ölümüyle Kappadokia Kraliyet tahtı boş kalmıştır[597]. Pontos Kralı VI. Mithridates Eupator ve Bithynia Kralı III. Nikomedes Euergetes, sahte iddialarla Roma Senatosunu kandırmayı planlayıp Kappadokia'nın yönetimine istedikleri kişileri geçirmeye çalışmışlardı[598]. Ancak senato her iki kralın da çevirdikleri entrikaların farkına varıp amaçlarına ulaşmalarına engel oldu[599]. Karşı hamle olarak Romalılar, Kappadokia'nın ileri gelenleri ile yapılan dostluk ve ittifak koşullarına uygun olarak, Kappadokialılara kendi kanunlarıyla yaşama hakkı tanıdılar. Romalılar aynı dönemde özgür bir seçimle yönetici seçebilme hakkını Paphlagonialılar'a da sunmuştu. Paphlagonialılar, bu ayrıcalığı kabul ettiklerini Bithynia'dan ayrılarak göstermişlerdir. Fakat Kappadokia elçileri bu bağımsız statüden kurtulmak için Romalılara yalvarmakla kalmayıp, başlarında kral olmadan yaşayamayacaklarını söyleyerek senatonun sunduğu vergiden muaf olma ve özgürlük hakkını kabul

---

594 Justinusus, Epitome, 38.2.8; Strabon 12.2.11; Tekin 1998, 207; Durukan 2012, 16; Brennan 1992, 147; Dmitriev 2006, 289; Sullivan 1980, 1127.

595 Dandamayev vd. 2013 406-409.

596 Vieusseux 1843, 392-293.

597 Justinus, Epitome, 38.2.2; Pastor, 2013, 189; Simonetta 1977, 36; Gökmen 2020, 173-192.

598 Justinus, Epitome 38.2.5; Simonetta 1977, 39; Niese 1896, 820.; Gökmen 2020, 173-192.

599 Sherwin-White 1977a,71.; Sherwin-White 1977b,173-183.; Justinus 38.1.7.; Dmitriev 2006, 285.

etmediler. Kendilerine bir kralın atanmasını rica ettiler[600]. Romalılar, Kappadokialıların bağımsızlığı reddedip kendi kanunlarıyla yaşamayı geri çevirmelerini bayağı garipsediler[601].

Magie, Hellen ve Roma halklarının değerli bulduğu bağımsızlığı kabul etmemeleri ve özgürlük teklifini geri çevirmeleri Kappadokialıların Antik Yunan kültürünü genel olarak benimseyemediklerinin göstergesi olarak görür[602]. Ayrıca ileride Tiberius Dönemi'nde Kappadokia Krallığı Roma eyaletine dönüştürüldüğü zaman kimsenin bu karara karşı çıkmamasını bu durumun bir sonucu olduğunu düşünmüştür[603].

Kappadokia seçimlerinde Mithridates'in adayı Gordios'tur[604]. Justin'in anlatımıyla, Gordios, VI. Ariarathes'in suikastından sorumlu bir Kappadokia asilzadesiydi. VII. Ariarathes dayısı Mithridates'in desteğiyle hakkı olan tahtına geçtiğinde ise ülkesinden kaçmak zorunda kalmıştı[605]. Hatırlanacağı üzere, Mithridates, VIII. Ariarathes'in ölümüyle tahta oğlu IX. Ariarathes'i çıkarmıştı. Gordios'u oğlu IX. Ariarathes'in taht naibi olarak da tercih etmişti[606]. Çünkü Gordios'un ailesinin mensubu olduğu yüksek sosyal statü sebebiyle oğlunun tahtını sağlamlaştırmak istemişti.

Kappadokia halkı VI. Mithridates'in kral olarak ilan ettiği IX. Ariarathes'e karşı ayaklanarak MÖ 97 yılında VI. Mithridates tarafından öldürülen VIII. Ariarathes'in

---

600 *"Ancak özgürlük hediyesini kabul etmeyen Kappadokialılar soyunun başlarında kral olmadan yaşabileceğini kabul etmediler"* Just. Epitome, 38.2.

601 *"Romalılar, Antiokhos'u yendikten sonra, ilk olarak Asia'daki işleri düzenlediler ve hem etnik gruplarla hem de krallarla dostluklar ve müttefiklikler kurdular, başka durumlarda kralların bizzat kendilerine bu onuru bireysel olarak verdiler, ancak Kappadokia kralına ve bizzat halkına bu onuru ortak olarak verdiler. Krallık hanedanlığı son bulunca Romalılar bu soyla olan dostluklarına ve müttefikliklerine uygun olarak onlara kendi yasalarıyla yaşamalarının yolunu açtı. Görüşmek için gelen elçiler sadece bu özgürlüğü reddetmekle kalmadılar (çünkü buna dayanamayacaklarını söylediler) kendilerine bir kral atanmasını istediler. Romalılar herhangi bir halkın özgürlükten bu denli sıkılmış olabileceğine şaşırdılar."* Strabon 12.2.11.

602 Magie 1950, 205.

603 Koyuncu 2015, 79.

604 Just. Epitome, 38.5.9.

605 Just. Epitome, 38.1.1.6.; Dmitriev 2006, 285-297.

606 Just. Epitome, 38.1.10.

kardeşini kendilerine kral olması için çağırmışlardır[607]. Fakat Senato, Kappadokialılara "kendi aralarından" yeni bir kral seçmelerini söylediğinde Mithridates'in oğlu olarak IX. Ariarathes'in seçilme şansı olmadığı için Mithridates tarafından tekrar Gordios desteklendi. Mithridates'in Gordios'u desteklemesinin bir başka sebebi Pontos ile kurduğu ittifak idi. Gordios'un hem yüksek mevkisi hem de kendisin taraftarı olması Mithridates'i böyle bir karara sevketmiştir[608].

Yapılacak seçimde VI. Mithridates Eupator'un adayı Gordios'a karşı, Roma'nın desteklediği Kappadokia soylusu Ariobarzanes taht için kapışmışlardır[609]. Ariobarzanes, Roma'nın desteğini aldığı için Kappadokia tahtını elde etmiştir (MÖ 96). Ariobarzanes, Roma ile bu ittifakını göstermek için Philoromaios (Roma'yı seven) unvanını, krallığı boyunca kullanmıştır.

Seçimlerde Roma'nın adayı I. Ariobarzanes'in galip gelmesi Mithridates'i üzdü ve Gordios'u tahta çıkarmak için de mücadele etmeyi bıraktı. Akabinde yapılan seçimi tanımayıp, Gordios ve damadı Armenia Kralı Tigranes'in yardımıyla I. Ariobarzanes'i Kappadokia'dan sürdüğünde Gordios'u değil oğlu IX. Ariarathes'i tahta çıkardı. Bunu kanıtlar şekilde bu tarihlerde Gordios'un değil, IX. Ariarathes kraliyet sikkesi yeniden ortaya çıkmıştır[610].

Justinius da Kappadokialıların, bu özgürlüğü kabul etmeyip aslında başlarına Gordios'un kral olarak gelmesini istemelerine rağmen Roma tarafından kabul görmemesini, Mithridates ile aralarındaki ilişkiye bağlar[611]. Roma'nın Kappadokia'ya

607 Just. Epitome 38.2.1; Tekin 2008, 167; Magie, 1950, 204; Dmitriev 2006, 290; McGing 1986, 76; Badian 1959, 291; Callataÿ 1997, 271.; Gökmen 2020, 173-192.

608 Dmitriev 2006, 285-297.

609 Strabon. 12. 2.11.

610 Dmitriev 2006, 285-297.

611 "onu küçümsemek için senato tarafından Kappadokia'ya acele bir şekilde özgürlük verildi, geri kalan soylardan bu özgürlüğü mahrum etmişlerdi- ancak Kappadokia halkı kendilerine sunulan bu özgürlük yerine Gordius'un kral olmasını çok istemelerine rağmen, Gordius Mithridates'in dostu olduğu için onu kral yapmamışlardı." Just. Epitome, 38.5.

özgürlük tanımasının Mithridates'i küçük düşürmek için olduğunu söyler[612]. Bu tarihten sonraki gelişmeler ve Gordios'un Kappadokia Bölgesi'nde önemli derece taraftarı olması da Justinius'un vurguladığı durumu kanıtlar niteliktedir.

Justinius'a göre Ariobarzanes, son derece pasif ve etkisiz birisiydi[613]. Doğudaki dost ve müttefik krallıklar arasında Roma'nın desteği olmadan tahtında kalamayacağının farkında olarak, Roma'nın sadık bir dostu olduğunu tasdik eder şekilde ilk kez Philoromaios unvanını alan bir kral olmuştur.

Mithridates, Roma'ya karşı uzun süredir tasarladığı savaş için bir güç oluşturabilmek amacıyla müttefiklik arayışına girişmişti. Roma'nın dostu ve müttefiği Ariobarzanes'in krallığa gelmesi Mithridates'in işine gelmiyordu. Son olaylardan sonra Nikomedes ile müttefik olması da mümkün değildi. Armenia Kralı Tigranes ile müttefiklik kurdu. Tigranes ile kızı Kleopatra'yı evlendirip bu müttefikliği güçlendirdi[614]. MÖ 93 yılında I. Ariobarzanes'i, Tigranes ve adamı Gordios'un desteğiyle Kappadokia'dan sürdü[615]. Bu sürgün, saldırılara direnmeden Roma'ya kaçıp sığınan Ariobarzanes'in -ki otuz yıldan fazla süren saltanatı boyunca krallıktan birkaç kez sürülmüştür- ilk kaybedişi idi. Gerçi, Mithridates ve Tigranes'in kurduğu güce Ariobarzenes'in tek başına mücadele etmesi mümkün değildi. Çünkü Kappadokia sınırında Euphrates'in doğu kıyılarındaki Sophene ele geçirilmişti. Bunun yanında Ariobarzanes'in öncüleri tarafından Tomisa Kalesi'nin de Tigranes'e satılmasıyla Kappadokia Bölgesi doğudan saldırılara açık hale gelmişti[616]. Bu avantajla Mithridates

612 VI. Mithridates Eupator, M.Ö. 89 yılında Ephesos'daki konuşmasında Roma'nın kendisini aşağılamak için Kappadokia'yı bağımsız ilan ettiğini söylemiştir. Just. Epitome, 38.5.9.

613 Just. Epitome, 38.3.1.

614 Just. Epitome, 38.3.1; Plutarkhos Vitae Parallelae, Lucullus 22.1; Memnon, 43.2.

615 McGing 1986, 77; Badian 1959, 293; Dmitriev 2006, 290; Borrell 1862, 12; Sullivan 1980, 1129; McGing 2009, 209; Arslan 2007, 103.

616 Koyuncu 2015, 81

de oğlu Ariarathes'i yeniden krallığa geçirmişti. Bu şekilde Kappadokia yeniden Pontos'un (VI. Mithridates Eupator'un) etkisi altına girmiştir[617].

Ariobarzanes'in Roma'da olduğu dönemlerde III. Nikomedes'in ölümünden sonra Bithynia tahtına geçen IV. Nikomedes de Roma'ya doğru yola koyulmuştu. III. Nikomedes ile Kappadokia Prensesi Nysa'nın oğlu olan IV. Nikomedes de Mithridates'in baskısına daha fazla direnemeyip çareyi Roma'ya kaçmakta bulmuştur[618]. Roma, kendisine sığınan her iki kralın da (Ariobarzanes ve IV. Nikomedes) ülkelerinin tahtına tekrar geçmelerine yardım etmeye karar vermiştir[619]. Roma, bu kararın uygulamaya geçirilmesi için Aquilius'u Bithynia'ya ve Maltinus'u Kappadokia'ya göndermiştir.

Mithridates ise hazırlıklıdır. Topladığı müttefikler ile Aquilius ile Maltinus'u kolayca yener[620]. Fakat bir yıl sonra Ariobarzanes'i yeniden krallığın başına geçirmek için görevlendirilen L. Cornelius Sulla'ya karşı başarılı olamaz[621]. Sulla, MÖ 92 yılında Anadolu'ya girer ve Ariobarzanes'i yeniden krallığa geçirir[622]. Plutarkos'un aktardığına göre Sulla, emrindeki az sayıda birlikle bunu gerçekleştirmiştir. Birliğine ek olarak

---

617 *"Tigranes'in daha ilk gelişiyle, Ariobarzanes, kendine ait şeyleri alıp Roma'ya doğru yola çıkar ve böylece Tigranes'in vasıtasıyla Kappadokia yeniden Mithridates'in etkisine girmeye başladı."* Just. Epitome, 38.3.

618 M.Ö. 94 yılında, Bithynia Kralı III. Nikomedes'in ölmesi ile yerine oğlu IV. Nikomedes geçmişti (M.Ö. 94 – 87). IV. Nikomedes'in kardeşi Sokrates, kardeşinin krallığını kabullenmeyip, başkaldırdı. Sokrates önce Roma'dan yardım istedi. Fakat Roma, olumlu cevap vermeyince, Mithridates'e başvurdu. Bu, Pontos'un istediği fırsattı. Pontos, Bithynia üzerine yürüyerek, Sokrates'i Bithynia Kralı yaptı. Şimdi hem Bithynia ve hem de Kapadokya devrik kralları Roma'ya sığınmışlardı. Kısakürek-Kısakürek 2009, 87.

619 Roma'nın o günkü koşulları da Anadolu'da müttefiklere yardım etmeye pek elverişli değildi. Çünkü İtalia halkları Roma vatandaşlığı almak için çabaladıkları için huzursuzluk başlamıştı. Senato bu durumu çözmeye çalışıyordu. Koyuncu 2015, 82.

620 Justinusus, Epitome, 38.3.

621 Roma, "Lex de Provinciis Praetoriis" olarak adlandırılan yasa çerçevesinde Anadolu'nun güneyindeki korsanları ortadan kaldırmaya çabalıyordu. (Appianus Mith. 57; Plutarkhos Vitae Parallelae, Sulla V.3; Mitchell 2008, 190). Korsanlarla mücadele için Kilikia Eyaleti'ne vali olarak görevlendirilen Sulla, Kilikia'ya doğru giderken Kappadokia'nın istila edildiğini öğrenir. Bunun üzerine I. Ariobarzanes'i tekrar tahta geçirmek için Kappadokia'ya doğru yola çıkar. Badian 1959, 284; Cagniart 1991, 287; Kallet-Marx, 1995, 248; Keaveney 2005, 30; Gökmen 2020, 173-192. Plutarkos ise Ariobarzanes'i yeniden tahta geçirmek için Sulla'nın praetorluğundan sonra, askeri bir sefer ile Kappadokia'ya gönderildiğini anlatır. Ancak seferin asıl nedeninin ise sürekli olarak gücünü ve yönetimini yeni yerlerle genişleten ve yerinde duramayan Mithridates'i durdurmak için olduğunu ekler. Plutarkhos Vitae Parallelae, Sulla, 5.

622 Livius Periochae, 70.

gönüllü olan müttefikleri (Ariobarzanes yanlıları) kullanmıştır. Bu şekilde Kappadokialıları (Gordios taraftarı) ve yardıma gelen Armenialıları olmak üzere onlardan daha fazlasını öldürerek Gordios'u memleketten kovmuştur. Ariobarzanes, bu sayede yeniden krallık tahtına oturabilmiştir[623].

Kappadokia'da Gordios'un tarafını tutan önemli sayıda insan vardı. Onların desteğiyle bile Tigranes ve Mithridates, Sulla'ya karşı duramamışlardır[624]. Böylece Sulla sayesinde tahtını geri alabilen Ariobarzanes'in de ancak Roma'nın desteğiyle krallıkta kalabildiği netlik kazanmıştı.

Sulla, Ariobarzanes ile birlikte Euphrates Irmağı civarında Parth Kralı Arsakes'den gelen elçi Orobazos ile görüşüp kralın dostluk ve müttefikliğini kabul etmişlerdir. Böylelikle Sulla'nın Anadolu'ya gelişiyle Roma ilk kez Parthia Kralı ile bir konuşma fırsatı olmuştu[625].

Sulla'nın bu seferi aslında Kappadokia'nın ekonomik yönden çökmesinin de başlangıcı olmuştu. Sulla, senato tarafından görevlendirilmesine rağmen yasadışı olarak krallardan para alıyordu[626]. Bu dönemden sonra Roma'nın himayesindeki kralların, saldırılara karşı korunmak ve yeniden krallığa geçmek için Romalı generallere para ödemesi sıradanlaşmıştı. I. Ariobarzanes, daha sonra bu tür olaylarda -ki Ariobarzanes'in birkaç kez sürülüp krallığa yeniden getirildiği düşünülecek olursa- Romalı tefecilere oldukça büyük miktarda borçlanmış olmalıydı. Muhtemeldir ki Cicero'nun vurguladığı Kappadokia'nın fakirliğinde bu olgunun bir etkisi olmuştur.

623 Plutarkhos Vitae Parallelae, Sulla, 5

624 *"Bithynia'yı Kral Nikomedes için Kappadokia'yı Ariobarzanes için geri aldı ve ilk olarak ortaya çıktığı gibi Asia yeniden bizim oldu, Mithridates neredeyse kovulmuştu."* Annius Florus, Epitome de T. Livio Bellorum omnium annorum Ann. DCC (L. 1. 40.) ; Koyuncu 2015, 83.

625 Koyuncu 2015, 83.

626 Roma'nın dostu ve müttefiki olan krallardan yasadışı para toplamak suçlamasıyla Roma'da dava açıldı.

Mithridates, Sulla'nın ayrılmasından sonraki bir yıl içinde (MÖ 91/90)Roma'nın Müttefikler Savaşı ile meşgul durumda olmasını fırsata çevirip generalleri Bagoas ve Mithraos aracılığıyla Kappadokia'ya tekrar saldırmış ve Ariobarzanes'i krallıktan alarak yerine IX. Ariarathes'i getirmiştir[627]. MÖ 90'da Ariobarzanes kendisiyle aynı kaderi paylaşan IV. Nikomedes ile birlikte Roma'ya yeniden sığınarak Senato'ya tahtlarına tekrar geçmek istediklerini aktarmışlardır[628]. Roma, İtalya'daki müttefik savaşları ile uğraştığı için bu olaya hemen tepki verememiş ancak durumla ilgilenmesi için elçiler gönderip Mithridates'ten Kappadokia'yı, kendilerine sığınmış olan Ariobarzanes'e bırakmasını istemişlerdir[629].

O yıl, bütün İtalya halklarına vatandaşlık hakkı veren yasayı geçirerek, iç savaş kâbusundan kurtulan Senato, dış ilişkilere daha fazla önem vermeye başladı ve her iki kralın da yeniden başa geçmesinin talimatını verdi. Bu görev için görevlendirilen Manius Aquilius'a, Asia valisi Gaius Cassius ve Galatia ile Phrygia'dan toplanan güçler yardım ettiler.Bu şekilde Mithridates'e isteklerini kabul ettirdiler ve her iki kral da ülkelerinin başına tekrar geçtiler[630].

Aquilius, Roma'ya döndüğü zaman Mithridates'in her iki krala saldıracağını tahmin ettiğinden kendilerini korumaları adına Pontos'a saldırılar düzenlemelerini tembih etti.Yapılacak savaşta Romalılardan destek geleceğinin sözünü verdi[631]. Kappadokia Kralı Ariobarzanes, ülkesindeki Pontos yandaşlarından çekindiği için bu öneriyi dinlemedi. IV. Nikomedes ise Romalı generallere verebilmek için Romalı tefecilerden yüklü miktarda borç para almıştı. Bu borcu karşılamak için MÖ 89 yılında

627 Appianus Mithridateios, 10.; Memnon, 30.1; Livius Periochae, 76; Pastor 2008, 54; Dmitriev 2006, 293; Glew 1977, 391; McGing 1986, 79; Kallet-Marx, 1995, 357; Sherwin-White 1977b, 176; Sherwin-White 1984, 111; Borrell 1862, 12; Brennan 1992, 152; Gökmen 2020, 173-192.

628 Livius Periochae, 76; Just. Epitome, 38.3.3-4; Gökmen 2020, 173-192.

629 Appianus Mithridateios, 11.

630 Appianus Mithridateios, 11; Tekin 1998, 194-225.

631 Appianus Mithridateios, 11.

Pontos üzerine sefere çıktı ve Amastris'e kadar olan yerleri işgal ederek yüklü bir ganimetle geri döndü. Mithridates ise direk karşılık vermeden generali Pelopidas'ı elçi olarak, Romalı generallerin ve elçilerin bulunduğu yere gönderdi. Elçi, IV. Nikomedes'in yaptığı haksızlıkları anlattı. Mithridates burada barışçıl bir şekilde diplomasi yolu ile durumu çözmek istediği halde ganimet peşinde koşan Romalı generaller buna yanaşmamıştır[632].

Mithridates, MÖ 89 yılında Romalı elçi Aquilius'un para hırsı yüzünden sebep olduğu karışıklıklar nedeniyle yeniden Bithynia ve Kappadokia'yı işgal etme kararı verip Roma halkının eyaleti Phrygia'ya büyük bir orduyla girer (I. Mithridates Savaşı)[633]. Mithridates, Kappadokia'nın bizzat babasından kendisine miras kaldığını da ekleyerek[634] oğlu IX. Ariarathes'i büyük bir orduyla Kappadokia'ya gönderir ve Ariobarzanes'i krallıktan alır[635]. Mithridates'in annesi Laodike Ariarathes kraliyet ailesinin bir mensubu olduğundan aile bağları hasebiyle kendisini Kappadokia tahtının mirasçısı olarak kabul ediyordu[636].

VI. Mithridates, MÖ 89 yılında Roma'nın Küçük Asya'daki müttefiklerinden Kappadokia Kralı I. Ariobarzanes'i ülkesinden üçüncü defa kovdu. Bu sebeple tarihte I. Mithridates Savaşı olarak adlandırılan bir savaş meydana geldi. Savaş için Anadolu'daki Roma generalleri ve Asia eyalet valisi Cassius, Bithynia, Paphlagonia, Galatia, Phrygia ve Kappadokia'dan birlikler toplamaya başladılar. Manius,

632 Apianus olayı şu şekilde anlatır: "Mithridates'in Kappadokia'yı yeniden işgal etmesi üzerine, Pelopidas'ı yeniden Romalıların yanına gönderir. Pelopidas'ın burada yaptığı tehditkâr konuşmasının ardından, Romalı generaller, Pelopidas'a, küstahça konuşmalarına bir son vermesini ve Mithridates'in Kappadokia'yı terk etmesini ve Ariobarzanes ile Nikomedes'i yeniden krallığına getirmesini kampı da bir an önce terk etmesini emrettiler ve kralının da bu emirlere uymadıkça kendilerine geri dönmemesini söylediler." Appianus Mithridateios, 15-16.

633 Livius Periochae, 77. I.

634 Appianus Mithridateios, 2.11.

635"Kappadokia Kralı Ariobarzanes, Bithynia Kralı Nikomedes, Pontos Kralı Mithridates tarafından krallıktan kovuldular". Livius Periochae,76.

636 Balleteros-Pastor 2014, 225-239.

Mithridates'in Bithynia'ya gidebileceği yol güzergâhı üzerinde, Cassius, Galatia ve Bithynia sınırında, Oppius da Kappadokia Dağları arasında mevzilenmişti[637].

Kral I. Ariobarzanes tekrar tahta çıktığında Kappadokialı soylu sınıfı toplayarak Birinci Mithridates Savaşları'nda büyük bir ordu kurulması ve orduya maddi bir destek oluşturulması hususunda çalışmalar yapmıştır. I. Ariobarzanes, Kappadokia'nın uç bölgelerinde ve Roma ordusunun geçecekleri noktalarda destek vermek üzere ek askeri birlikler yerleştirilmesi için hazırlıklar başlatmıştır. Kappadokia'nın jeomorfolojik yapısı kullanılarak askerler, derin vadilere ve volkanik kayaçları tıraşlayarak oydukları sığınaklara yerleştirilerek Pontos ordusuna karşı mevzilenmiştir[638].

Savaş sırasında Kappadokia Bölgesi'nin yönetiminde olan IX. Ariarathes ordusu ile Kappadokia'da beklemektedir[639]. Savaşı Mithridates ve müttefikleri kazanmıştır[640]. Bithynia Kralı IV. Nikomedes'in ordusunu kılıçtan geçirmesi ve Roma Elçisi Manius Aquilius'un komutasındaki Roma ordusunu ağır bir şekilde yenilgiye uğratması, onun Kappadokia, Bithynia ve Mysia bölgelerini kolayca ele geçirmesine neden olmuştu[641].

---

637 Appianus Mithridateios, 17.

638 Soslu 2019, 201-240.

639 Appianus Mithridateios, 15-17.

640 M.Ö. 89-85 Birinci Mithridates Savaşı diye bilinen bu muharebede, çatışma yerleri genel olarak Makedonia, Yunanistan ve Ege adaları idi. Pontos Kralı VI. Mithridates Eupator'un önemli bir deniz gücü vardı. Mithridates'in donanma komutanı, ileride Kappadokia'nın son kralı olarak göreceğimiz Kral Arkhelaos'un dedesi Arkhelaos ve dedesinin üvey kardeşi Neoptolemos öne çıkmışlardı (Plutarkhos Vitae Parallelae, Sulla, 9.1-3; 17) bu iki kardeş, Mithridates'in Anadolu'daki seferlerinde de üstün başarı gösterdiler. Mithridates Anadolu'yu kısa bir süre içinde ele geçirmişti. Amnias Ovasında (Gökırmak), Bithynia Kralı IV. Nikomedes'e karşı ilk başarısını kazandı. (Appianus Mithridateios, 19) daha sonra Romalı General Oppidius'u ve Aquilius'u esir almıştır. (Livius Periochae, 78; Appianus Mithridateios, 21, 112) Roma, Anadolu'daki bu savaşı kaybettiği için bölgedeki yaklaşık kırk yıllık egemenliği son buldu. Consul Sulla, I. Mithridates yenilgisi üzerine Mithridates'le bir kez daha savaşmak için yetki aldı. (The Cambridge Ancient History 9 s. 147-8) Mithridates, senatonun verdiği bu kararı ve savaş haberini duyunca Anadolu'daki tüm yöneticilere şehirlerinde yaşayan Roma vatandaşlarını ve eşlerini ve çocukları ile birlikte öldürülmesi emrini verdi (M.Ö. 88). Kaynaklara göre bu emirle Anadou'nun batı kıyılarında yaklaşık seksen bin kişi öldürüldü. (Livius Periochae, 78)

641 Arslan 2002, 115-128.; Daha sonra, M. Ö. 88 yılında, ordusunun ana bölümüyle Phrygia'ya girmesi üzerine, Asia Valisi Gaius Cassius ve Quintus Oppius yönetimindeki Roma orduları Mithridates'in karşısına çıkma cesareti dahi gösterememiş ve birbiri ardına ordularının büyük bir bölümünü terhis ederek Güney Phrygia'ya çekilmişlerdi. Bunun üzerine Oppius, Laodikeia Kenti'ndeki kısa direnişinden sonra hem kent hem de Romalı General, Mithridates tarafından teslim alınmış; Phrygia kentleri ve kaleleri krala teslim olmuş; Cassius, Apameia Kybotos'u terk ederek Rhodos'a kaçmıştır. Bu şekilde kral, kısa zamanda Roma'nın Küçük Asya'daki bütün topraklarının hâkimiyetini eline geçirmişti. Mithridates bundan sonra, Lykia, Pisidia ve Pamphylia bölgelerinde hala Pontos hâkimiyetine boyun eğmeyen kentleri ele geçirmek üzere bazı generallerini güneye yolladı. (Appianus Mithridateios, 20.) Böylelikle

Bithynia Kralı IV. Nikomedes'in yenilme haberi Pontos-Kappadokia sınırındaki Aquilius ve ordusunda büyük bir şok etkisi yaratmıştır. Çünkü Neoptolemos ve Arkhelaos kendisinden hem askeri hem de stratejik konumu itibariyle üstün durumdaki IV. Nikomedes'e karşı zafer kazanmışlardı. Aquillius'daki şok etkisinin bir başka nedeni de Küçük Asia'da para ve ün hırsına bürünerek Mithridates'e karşı çıkardıkları problemler ile yüzleşmesinin kaçınılmaz hissiyatıdır[642].

MÖ 90 ve 89 da Mithridates tarafından tahtından sürülen Ariobarzanes'in geri gelmesi Sulla'nın subayı Curio'nun yardımıyla MÖ 84'te gerçekleşti[643]. Livius, MÖ 89 yılındaki, Aribarzanes'in ve Nikomedes'in geri dönüşünü Sulla'nın bilgisi dahilinde gerçekleştiğini söyler[644].

Roma hâkimiyetindeki Yunanistan'a gelen Pontos generali Arkhelaos, Kiklad adaları ile Delos adasını aldı. Bu arada beş lejyonuyla Yunanistan'a gelen Sulla da savaşa dahil oldu. Arkhelaos, Piraeus (Pire) Limanı'nı almak için mücadele etti. Arkhelaos komutasındaki Kappadokialılar, Piraeus surlarında cesurca savaşıp Sulla'ya ciddi zarar vermişlerse de[645] savaşı kazanamadılar. Sulla'nın Orkhomenus'da ve Boetia'da Arkhelaos'u büyük bir bozguna uğratması (MÖ 86-85), Mithridates'in Avrupa'dan çekilmesi anlamına geliyordu. Tam da bu dönemde, IX Ariarathes, Thessalia'da hastalanıp veya zehirlenerek ölmüştü.

Sulla'nın Roma'daki düşmanları, Cinna ve Marius; onu devlet düşmanı ilan etmişlerdi ve Roma güçleri onun üzerine doğru sevk edilmişti. Marius taraftarları

---

savaşın başlangıcından beri işbirliği içinde olduğu korsanlara da donanma kurmaları için gereken her türlü yardımda bulunabilecekti.

642 Soslu 2019, 201-240.

643 Tekin 1998, 194-225.

644 Livius Periochae, 74. Sulla, Ariobarzanes ve Nikomedes'i barıştırdıktan sonra (Plutarkhos Vitae Parallelae, Sulla, 24.), senatoya yaptığı konuşmada (M.Ö.84) Curio'yla Ariobarzanes ve Nikomedes'i yeniden krallıklarına getirdiği bilgisini verir.

645 Appianus Mithridateios, 30. *"Sulla böylesi yüksek surlara derhal merdivenler yerleştirdi ve Kappadokialılar onu son derece güçlü bir şekilde engelledikleri için çok zarar verdi ancak çok da zarar gördü."*

Flaccus ve Fimbria tarafından, Mithridates'e karşı gönderilen bir Roma ordusu da Anadolu'da, Sulla'nın tarafında yer alanları cezalandırmıştır[646].

MÖ 85 yılında Dardanos'taki Mithridates'in temsilcisi Arkhelaos ile Sulla'nın arasında yapılan barış görüşmelerinde, bir anlaşma yapıldı[647]. Anlaşmaya göre Mithridates, Asia ile Paphlagonia'dan çıkacak, Bithynia'yı Nikomedes'e, Kappadokia'yı da Ariobarzanes'e geri verecekti. İlaveten güçlü donanmasını da teslim ederek Pontos Bölgesi'ne çekilecekti[648].

Ancak Mithridates, Sulla'ya çok fazla taviz veren Arkhelaos'dan işkillendiğinden yapılan anlaşmaya uymamış ve Kappadokia Bölgesi'ni hala tam olarak Ariobarzanes'e teslim etmemiş ve hala bir kısmını elinde bulundurmuştur[649].

> *"Çünkü henüz Ariobarzanes tüm Kappadokia'yı bırakmıyordu ancak hala o bir zamanlar sahip olduğu yerler onun krallığının sınırlarındadır."*[650]

Kendisinden şüphelenildiğini öğrenen Arkhelaos, Romalı komutan Sulla tarafından Anadolu'da görevlendirilmiş Murena'nın yanına sığınmıştır. İkinci Mithridates Savaşları (MÖ 83) denilen bu dönemde Murena ani bir saldırı ile Kappadokia'daki Komana Kenti'ne girer[651]. Bu arada savaş olanca şiddetiyle devam eder[652].

---

646 Appianus Mithridateios, 53.; Kappadokialılık yapan kişiler ya da şehirler çok sert bir şekilde cezalandırıldılar. Appianus Mithridateios, 61; The Cambridge Ancient History, 9, s. 151

647 Plutarkhos Vitae Parallelae, Sulla, 24.

648 "Mithridates ise, Asia ve Paphlagonia'dan ayrıldı ve Bithynia'yı Nikomedes'e ve Kappadokia'yı da Ariobarzanes'e bıraktı ..." Plutarkhos Vitae Parallelae, Sulla, 22.

649 Appianus Mithridateios, 60.

650 Appianus Mithridateios, 64.

651 Appianus Mithridateios, 64.

652 Yunanistan'ın, büyük bir bölümünün, tekrar Roma'nın eline geçtiği haberi, Pontos Kralı Mithridates'in dengesini bozdu. Roma'dan, Roma ordusundan, Roma casuslarından korkuyordu. Halkın nasıl yüz çevirdiğini görmüştü, güvenemiyordu. Böylece, Anadolu'da yanlış politikalar uygulamaya başladı. Galat şeflerinden şüphelendiği için öldürttü. Düzenlenen suikastlardan kaçabilen sadece 3 kişi kurtulabildi. Kios adası halkından şüphelendiği için onları Kolkhis'e sürüp bölgeye Pontoslular yerleştirildi. Gerek Roma gerekse de Pontos'un hışmından, Anadolu'da kimse canından, malından, emin değildi. İki yönlü haberler geliyordu. Pontos zulüm yaparken, Roma Yunanistan'a egemen oluyordu. Önce, Efes, Pontos'a başkaldırdı. Kentteki Pontos komutanı kovuldu ve

Baskı sonucu ülkeyi terk eden Ariobarzanes Murena'nın desteğiyle tahtına kavuştu. Mithridates, Murena'yı Roma'ya şikâyet eder ancak, Murena Halys Irmağını aşmış ve Mithridates'e ait dört yüz kasabayı işgal etmişti.

MÖ 82 yılında VI. Mithridates, komutanı Gordios'u bir orduyla birlikte Kappadokia'yı işgal etmesi için gönderir. Gordios başarılı olur.Hem asker hem de sivil pek çok insanı tutsak olarak ele geçirir. Murena büyük bir bozguna uğrayıp Phrygia'ya doğru kaçar. Mithridates, Murena'nın Kappadokia'daki bütün garnizonlarına saldırır ve bunları ülkenin dışına çıkarır[653]. Böylelikle Ariobarzanes yeniden kaçmaya zorlanır.

Savaşın sonunda (MÖ 81) Sulla'nın, Mithridates'in anlaşmayı bozmadığı sürece onunla savaşmanın doğru olmadığını düşünmesinden dolayı, Sulla, Aulus Gabinius'u Murena'nın yanına gönderir ve ona, Mithridates'le çatışmaya girilmemesini ve Ariobarzanes ile Mithridates arasında arabulucu olmalarını ister. Varılan anlaşmaya göre, Mithridates, dört yaşındaki kızı Athenais'i Ariobarzanes'in oğlu ile nişanladı ve bunun karşılığında Kappadokia'nın daha önce elinde bulundurduğu kısma ek olarak başka bir bölgesi de Pontos Krallığı'na ekledi[654].

Birkaç yıl sonra Ariobarzanes, Sulla'ya Kappadokia'nın kendisine verilmediğini ve hala büyük bir kısmının Mithridates'in elinde bulunmasından dolayı memnuniyetsizliğini belirterek şikâyette bulundu. Sulla, Mithridates'e Kappadokia'yı geri vermesini emreder. Mithridates de yapılan anlaşmayı imzalaması için bir elçi gönderir fakat Sulla'nın bu aradaki ölümü MÖ 78 sebebiyle imzalanamadı.

---

kent kendini müdafaaya başladı. Efes'i Tralles, Metropolis, Hypapa, Sardeis, Kolofon izlediler. Arkadan da diğer kentler geldiler. Mithridates, hatasını anladı. Kentlere özerklik vermiş ise de kentlerin borçlarını affetti, esirlere özgürlüklerini vereceği bu kentlere özgürlük vaadinde bulundu ama iş işten geçmişti. Başarılı olamadı. Kısakürek- Kısakürek 2009, 93.

653 Appianus Mithridateios, 65-66.

654 Appianus Mithridateios, 66.

Mithridates,antlaşmayı senatoya onaylatmak istemişse de senato o dönemde başka işlerle meşgul olduğu için elçileri bile kabul etmedi[655].

Sulla'nın ölümünden sonra gelişen olaylar nedeniyle Kappadokia bir kere daha zor bir döneme girer. Roma, Hispania Bölgesi'nde Romalı General Sertorius'un önderliğinde başlayan ayaklanma ile uğraşmak zorunda kaldığından Kappadokia ile ilgilenmesi mümkün değildi. Bu sırada, Mithridates ile Sertorius aralarında bir anlaşma yapmıştı (M.Ö. 76). Buna göre, Mithridates'in yardımları karşılığında Sertorius ona krallar tarafından yönetilen ve Roma'yı ilgilendirmeyen Kappadokia ve Bithynia Bölgelerini teslim edecekti. Roma, kendi iç problemleri ile uğraştığından Ariobarzanes'e yardım edememişti. Sonuç olarak Kappadokia ülkesi tekrar işgal edilmiştir[656].

MÖ 77 yılında Mithridates'in damadı ve müttefiki Armenia Kralı Tigranes, Kappadokia'ya saldırır ve Eusebeia Kenti'ndeki üç yüz bin kişiyi sürgün ile yerinden eder[657]. Tigranes bu insanları Silvan'daki Tigranocerta ya da Tigranes şehrinine sürer.

> *"Ancak şimdi Sulla da ölünce, delagasyonlar boş bir zamanda bu konuyu öncelikli konular arasında meclisin önüne getiremedikleri için, Mithridates, damadı Tigranes'i sanki kendisi için yapıyormuş gibi Kappadokia'ya saldırması için ikna etti. Bu uyanıklık Romalıların gözünden kaçmadı, Armenialılar, Kappadokia'nın etrafından bir çember örüp, üç yüz bin insanı yerinden ederek, Armenia'ya taşıdı ve diğerleri ile birlikte onları, ilk olarak Armenia Krallığı'nın diademasını taktığı bir şehre*

655 Appianus Mithridateios, 67.

656 Plutarkhos Vitae Parallelae, Sertorius, 24;23.

657 Tigranes Mithridates ile MÖ 95'te yaptığı antlaşmanın şartlarına göre Armenia Kralı Tigranes II Megas, büyük bir orduyla Kappadokia'yı yağmaladı. Zira Kappadokia'nın toprakları Pontos'a kalırken, Tigranes bütün ganimetleri ve esirleri alacaktı. Esir edilen Kappadokialı erkek, kadın ve çocuğu Tigranokerta adıyla bilinen başkentine göç etmeye zorladı. Onlara zarar verilmedi ve aileleri dağıtılmadı; hatta bazı özel eşya ve hayvanlarını yanlarına almalarına izin verildi. Kral ayrıca Klikia'dan Yunanlılar, Filistin'den Yahudiler ve göçer Araplar olmak üzere on iki kentin halkını Tigranokerta (Meyyafarikin-Silvan) şehrine göçe mecbur etti.Erkiletlioğlu 2019,122.

yerleştirdive ondan dolayı burası Tigranocerta olarak adlandırıldı ya da Tigranopolis (Tigranes'in şehri) olabilir."[658]

Strabon da bu sürgünü ve sürgünden dönüşü anlatır. Onun da teyit ettiği gibi Mazakalı göçmenler, MÖ 69 yılında Tigronercerta Şehri Romalı General Lucullus tarafından zapt edildiği zamana kadar burada kalmışlardı. Lucullus'un Tigronercerta'yı zaptından sonra Eusebeialı göçmenlerden ülkelerine geri dönebilenler olmuştur[659].

MÖ 74-73 yılında Bithynia Kralı IV. Nikomedes'in ölmesinden sonra, Bithynia vasiyet yoluyla Roma'ya bırakıldı[660]. Fakat bu topraklar hemen eyalete dönüştürülmedi. Aksine I. Ariobarzanes'in hakimiyetine verildi.I. Ariobarzanes'e Bithynia Eyaleti'nin verilme kararıBithynia'nın Kappadokia Ülkesi ile olan sınır yakınlığından dolayı denetiminin yapılabilmesiydi. Bölge, eyalet oluşturulması için gerekli düzenlemeler yapılıncaya kadar geçici olarak verilmiş olmalıdır. Zira Ariobarzanes; Mithridates ve Tigranes'in saldırılarına karşı kendi ülkesini bile korumakta zorluk çekiyordu[661].

MÖ 74'te başlayan Üçüncü Mithridates Savaşları tam da bu sebeple çıkmıştır. Patlak veren Üçüncü Mithridates Savaşı'nda (MÖ 74/3-63) da Kappadokia Kralı I. Ariobarzanes Roma'nın sadık müttefiki olarak Roma'nın yanında durmuştur. I. Ariobarzanes Roma Ordusu'nu hem askeri hem de gıda yardımları ile desteklemiştir. Birçok defa Romalı General Lucullus'a erzak ve hububat temin etmesi için yardımcı kuvvetlerini göndermişti[662].

---

658 Appianus Mithridateios, 69. ; Tekin 1998, 194-225. Appianus Mithridateios, 67.

659 Strabon, 12.2.9.

660 Livius Periochae, 93.

661 Koyuncu 2015, 95.; Sullivan 1980, 1125-1168.

662 Plutarkhos Vitae Parallelae, Lucullus,17. IV. Nikomedes'in Kappadokialı Nysa'dan olan oğlunun Mithridates'e sığınması ve Bithynia'nın vasiyetle Roma'ya bırakılması sebebiyle, Mithridates, Bithynia'ya saldırarak "Üçüncü Mithridates Savaşını" başlatmıştır. Mithridates, Asia eyaletine gönderilen Lucius Lucullus'un Pontos'a doğru ilerlemesini durdurmak için Kappadokia kentlerinde, kendi komutanı Diophantus Mitharus' büyük bir kuvvetle garnizonlar kurdurtmuştur. Lucullus, Mithridates'i Kyzikos ve Amisos civarında köşeye sıkıştırmıştı. Askerleri Mithridates'i takip etmek isterken, Lucullus bunun iyi bir strateji olduğunu düşünmüyordu. Çünkü Mithridates'in kaçacağı yer Armenia Kralı Tigranes'in yanıydı ve onu takip etmek, hem aşılması son derece

MÖ 71 yılında Lucullus, Kyzikos'da sıkıştığı için erzak ihtiyacını karşılamak için Fabius Hadrianus adında bir komutanını Kappadokia'ya buğday getirmesi için gönderdi. Gönderilen hububat konvoylarına sürekli saldırılar oluyordu. Dar bir geçitte yine saldırıya uğrayan Romalılar burada Mithridates'in birliklerini büyük bir yenilgiye uğrattılar[663]. Öte yandan MÖ 69 yılında, Lucullus; kendisine sığınmış kayınpederi Mithridates'i teslim etmeyen ve büyük bir krallık oluşturmaya çalışan Armenia Kralı Tigranes'e karşı Eupharates'in ötesine bir sefer düzenler. I. Ariobarzanes de onunla birlikte bu sefere katılır[664]. Strabon'un aktardığına göre, Lucullus sefer başarılı olunca Ariobarzanes'in bu kahramanlığı için, Euphrates Irmağı'nın karşı kıyısındaki Tomisa Kalesi'ni, ona hediye eder.

> *"Sophene'nin karşısında uzanır (Melitene) Euphrates Irmağı ikisinin arasından akar ve o (Euphrates) ve Kommagene sınırdaştırlar. Irmağın tam karşısında, Kappadokialıların dillere destan kalesi Tomisa vardır, bu kale Sophene'ye yüz talentuma satıldı. Daha sonra, Lucullus Mithridates'e karşı yapılan savaş sırasında kendisiyle beraber sefere çıkan Kappadokialıya (Ariobarzanes) bu kaleyi hediye etmiştir."*[665]

Görüldüğü üzere yapılan savaş sırasında Mithridates, Kral I Ariobarzanes'i yeniden tahttan uzaklaştırmışsa da[666]; Romalı Komutan Lucullus, Ariobarzanes'in bir kez daha tahta geçmesini sağlamıştır.

---

zor yerlerden geçmek anlamına geliyordu hem de gücünün doruğunda olan Tigranes'le çatışmak demekti. Plutarkhos'a göre Lucullus bu açmazı gördü ve Armenia ya da Tigranes ile Media'da savaşmaktansa, onun güç aldığı Kappadokialılarla ve Kolkhislilerle ve Tiberanlarla savaşmayı önerir. Böylece Mithridates'e destek olacak gücü de kesmiş olacağını düşünerek Amisos önlerinde beklemeye karar verir. (Plutarkhos Vitae Parallelae, Lucullus, 14.) Buradan anlaşılıyor ki, Mithridates'in Kappadokia'da önemli sayıda destekçisi bulunmaktadır. Daha sonra bu savaşta zor durumda kalan Lucullus Kappadokia civarında sıkıştırılmıştı. Bu yüzden Lucullus, Sornatius adlı elçisini Kappadokia Kralı I.Ariobarzanes'e erzak ve hububat temin etmesi için göndermişti. Fakat bu konvoylar sürekli olarak Mithridates'in adamları tarafından saldırıya uğruyordu.(Koyuncu 2015, 94)

663 Appianus Mithridateios, 80-81.

664 Memnon, 38.

665 Strabon, 12.2.1.

666 Tekin 1998, 194-225.

Lucullus'un zaferleri, becerileri, tüm yaptıkları, ona büyük bir saygınlık kazandırmıştı. Her taraftan, onu görmeye ve iyi dileklerini bildirmeye geliyorlardı. Bu gelenler arasında Kommagene Kralı 1. Antiokhos'da bulunuyordu. Kommagene Krallığı, o tarihlerde, Kuzey Suriye'den, Tauros Dağları'nın doruklarından Euphrates Nehri'ne kadar olan tüm toprakları yönetiyordu[667]. Bu arada usta bir politikacı olan Kommagene Kralı I. Antiokhos tahta çıkmasının ardından Kappadokia Kralı I. Ariobarzanes'in kızı Prenses Isias Philostorgos ile evlenmiştir. Bu evlilik ile hem Kommagene Krallığı'nın kuzeybatı komşusu olan Kappadokia ile müttefiklik sağlanmış hem de tahta geçecek olan çocuklarının soylu bir kan taşımasını garantilemiştir[668].

Romalı Komutan Lucullus'un yönettiği ordusu kış mevsiminde iklim koşulları nedeniyle geri çekilmek zorunda kaldı[669]. Ayrıca MÖ 67 yılında Romalılar, İtalia'nın içindeki karışıklıklar ile Akdeniz'deki korsanlar yüzünden yaşanan kıtlıkla mücadele ederken, daha büyük bir savaşla uğraşmak istemiyordu. Lucullus'un geri çekilmesiyle Tigranes ve Mithridates, Kappadokia'yı yeniden işgal edip Ariobarzanes'i kovmuşlardır[670].

Lucullus, Roma'da gereksiz yere savaşı uzatmak, rüşvet almak gibi suçlamalara maruz kalmıştı. Ordusunda baş gösteren yiyecek sıkıntısı ve iç karışıkları sebebiyle kendisiyle birlikte kalan emekli askerlerini daha fazla savaşa sokmaya cesaret edemediği için[671], Tigranes ve Mithrades'in Kappadokia'ya gerçekleştirdiği bu işgali seyretmek zorunda kalıyordu[672]. MÖ 66 yılında Armenia Minor'u işgal eden Lucullus

667 Kısakürek- Kısakürek 2009, 103.

668 Yıldırım 2013,247-268.; Soslu, 2017,9-29.

669 Plutarkhos Vitae Parallelae, Lucullus, 32.

670 Appianus Mithridateios, 91.

671 Appianus Mithridateios, 90.

672 *"şimdi askerler bu şekilde davrandıktan sonra, Mithridates, hemen hemen bütün topraklarını ve Kappadokia'yı yeniden kazandı ve ne Aquillius'un daha yakında olduğu bahanesiyle Lucullus, orayı (Kappadokia'yı) savundu ne de Aquillius'un kendisi de savunamayınca Kappadokia'ya çok şiddetli bir biçimde zarar verdi"* (Cassius Dio, 36.17) *"Askerlerin kendisiyle kalmasından çok memnun olmasına rağmen, Tigranes tarafından Kappadokia'nın işgal edilmesini ve daha önceden bizzat kendisi ona savaşta boyun*

görevinden alınmış ve Roma'ya dönmüştü. Cicero bu dönemde Mithridates ve Tigranes'in saldırılarının oldukça yıkıcı etkilerini söylevinde şöyle açıklar:

"Şimdi sizin bir eyaletiniz olan Bithynia'nın birçok kasabasının yakılmış olduğunu, Bithynia'nın sınırında bulunan ve sizin vergi aldığınız Ariobarzanes'in Krallığı (şu an) tamamen düşmanın elindedir. Lucullus birçok işler başarmasına rağmen, bu savaştan çekildi ve bu adamın yerine kim gelecek olursa olsun böylesi büyük bir savaşı yönetmek için yeterli olmayacak, bütün müttefikler ve halk tarafından bu savaşı yönetmesi için gereken ve arzu edilen tek bir general vardır, düşmanlar sadece bu adamdan korkarlar başka hiç kimseden değil."[673]

MÖ 67 yılının sonlarında ülkesinden kovulan Kral I. Ariobarzanes'i son kez Pompeius tahta geçirmiştir[674]. Mithridates'in Kappadokia'yı işgal ettiği sıralarda, Pompeius, Lex Gabinia yasası ile senato tarafından üç yıllığına consularis yetkisi ile korsanlarla mücadele görevi ile görevlendirilmiştir. Bu yasaya göre, bütün kralların, halkların ve kentlerin hem parasal hem de asker gücü olarak Pompeius'a yardım etmeleri emredildi[675]. Pompeius elindeki yetki ile üç ayda denizleri korsanlardan temizlemiştir[676]. Daha sonra senato tarafından Lex Manilia yasası ile olağanüstü yetkilerle donatılarak Mithridates Savaşı için görevlendirilmiştir[677]. Bu yasada, İtalya dışındaki tüm birlikler Pompeius'un emrine verilmiştir. Daha açık bir ifadeyle daha önce Lex Gabinia yasasının çerçevesinde olmayan; Kappadokia, Lykaonia, Phrygia, Galatia, Kilikia ve Armenia bölgeleri eklenmişti[678].

---

eğdiklerini yazarak senatoya bildirdiği Mithridates'in yeniden küstahlık yapmasını çaresizce izleyen Lucullus askerlerini daha fazla savaşa zorlamadan bir araya topladı." Plutarkhos Vitae Parallelae, Lucullus, 35.

673 Cicero, Pompeius'un Yetkisi Hakkında, 21.

674 Tekin 1998, 194-225.

675 Appianus Mithridateios, 94; Plutarkhos Vitae Parallelae Pompeius,25; Livius Periochae, 99.

676 Appianus Mithridateios, 94; Livius Periochae, 99; Plutarkhos Vitae Parallelae, Pompeius, 28.

677 İtalia dışındaki tüm birlikler Pompeius'un emrine verildi. Appianus Mithridateios,97; Livius Periochae, 100; Cassius Dio, 36.42.

678 Plutarkhos Vitae Parallelae, Pompeius, 30.

Pompeius doğuda bulunduğu üç yılda Roma için büyük başarılar elde etti. Roma'nın en büyük düşmanı Mithridates'i yendi[679]. Kolkhis'e ve Bosphorus'a kadar kovaladı. Öte yandan MÖ 66 yılında Tigranes, Roma'nın müttefiki oldu. Lucullus'dan aldığı Phonikia ve Galatia, Kilikia gibi ülkelerdeki tüm haklarından vazgeçti ve Pompeius'a tazminat vererek krallığında kalabilmeyi başardı. Mithridates, MÖ 63 yılında intihar etti[680].

Pompeius, bu savaşlardan sonra Anadolu'da siyasi düzenlemeler yaptı. Mithridates'in ve Tigranes'in elinde bulunan bölgeleri kendi tarafında duran krallar arasında paylaştırdı[681]. MÖ 65 yılında Ariobarzanes'i tekrar tahta çıkardı. Ariobarzanes'e ayrıca Sophene'yi, Gordyene'yi ve güneyde Kilikia Bölgesi'nin önemli şehirlerini verdi[682]. Böylece Kappadokia'nın doğu sınırlarını güvence altına almış oluyordu. Lykaonia Bölgesi'ndeki Kybistra'nın da Ariobarzanes'e verilmesiyle Kilikia Kapıları da kontrol altına alındı[683]. İÖ 64 yılında Romalı devlet adamı ve komutan Pompeius, Roma'nın Anadolu'daki egemenlik politikasının kapsamına aralarında Kappadokia'nın Kralı da olmak üzere bağımlı kralları da dâhil etti[684].

Pompeius'un Anadolu'da yaptığı düzenlemeler en fazla Kappadokia'ya yaradı. Örnek olarak Pompeius, savaşta tahrip olan Eusebeia'yı (Mazaka) yeniden inşa etti[685]. Ariobarzanes hem krallığını tekrar aldı hem de topraklarını genişletti. Euphrates kıyısı da damadı Antikhos'a bırakıldı. Kappadokia bu son toprak kazanımları ile Roma'nın daha sonraki dönemlerde en fazla uğraşacağı Mezopotamya ve Armenia Bölgesi'ne

679 Appianus Mithridateios, 100; Plutarkhos Vitae Parallelae, Pompeius, 32.

680 Appianus Mithridateios,104; Plutarkhos Vitae Parallelae, Pompeius, 33.

681 Ghita, 2010, 81. ; Appianus Mithridateios, 105; 114- 230 Appianus Mithridateios, 115 -231; CAH, 9.,s. 265 232. Pompeius fethettiği ülkelerin listesi için, bkz. Diodoros, 40.4.1.

682 Appianus Mithridateios, 105; 114 "(Pompeius), Ariobarzanes'e Kappadokia'yı yeniden yönetmesi için teslim etti ve Tigranes'in oğluna bıraktığı Gordyene ve Sophene'yi vermişti ancak şimdi Kappadokia'ya ait strategialar olarak yönetilmektedir. Ayrıca Kilikia'nın şehirleri olan Kastabala'yı ve başka şehirleri de verdi."

683 Tekin 1998, 194-225.

684 Taşdöner 2016, 25-42.

685 Appianus Mithridateios, 115.

giden yolları da tutmuş oluyordu[686]. Kybistra Kenti ile Kilikia şehirleri ile de Kilikia kapılarını kontrol altında tutuyordu. MÖ 63/62 yılında I. Ariobarzanes, Pompeius'un da katıldığı resmi bir törende, kendi rızasıyla tahtını oğlu II. Ariobarzanes'e bırakmıştır[687]. Valerius Maximus da Ariobarzanes'in Kappadokia Krallığı'nı oğluna bırakışını ayrıntılı bir şekilde anlatır.

> *"... Ariobarzanes de Pompeius'un gözetiminde Kappadokia Krallığı'ndan çekildi. Pompeius'un tribunal oturağına çıkınca ve onun tarafından curulis sella'ya (krallık tahtına) oturtulunca, daha sonra oğlunun kendi talihinden daha aşağıda bir yere kâtiplerin sırasına oturduğunu fark ettikten sonra, Ariobarzanes, kendisinden daha aşağıda oturmasını görmeye katlanmadı ve oturağından hemen kalkar ve tacını onun başına geçirir ve bizzat kendisinin kalkmış olduğu yere geçmesi için onu zorlamaya başladı. Gencin gözyaşları döküldü ve bedeni titredi ve tacı yerinde çıktı, emredilen yere ilerleyemedi, neredeyse gerçekliği aşsa da, krallığı bırakan kişi mutlu, teslim edilen kişi ise üzüntülüydü. Eğer Pompeius'un kişisel otoritesi vatan için olmamış olsaydı, bu olağanüstü kavga hiçbir zaman son bulmayacaktı; zira oğlunu kral olarak adlandırdı ve tacı almasını emretti ve curilis sella'ya oturmasına zorladı."*[688]

Roma açısından bakıldığında düşmanları da ortadan kaldırıldığına göre değişimin olmasının bir zararı yoktu. Antik kaynaklara göre Pompeius da bu değişime ön ayak olmuştur. Pompeius'un doğuda yaptığı düzenlemelerden son derece karlı çıkan I. Ariobarzanes, krallığı oğluna mutlu bir şekilde bıraktı. Birçok halk gibi Kappadokialılar da Pompeius'a olan saygılarını göstermek için MÖ 62 yılında onun onuruna yapılan ve iki gün boyunca süren kutlamalara katılmışlardır[689].

---

686 CAH, 9., s.265.

687 "Ariobarzanes ise daha sonra, bütün krallık yönetimi kendisi hayattayken oğluna bıraktı ve krallık Caesar Sebastus (Augustus) Dönemi'ne kadar birçok değişiklikler meydana gelmiştir ki, onun yönetiminde geri kalan krallıklar gibi, Kappadokia da strategia (eyalet) konumuna geldi." Appianus Mithridateios, 104; Tekin 1998, 194-225.

688 Valerius Maximus, Facta et Dicta Memorabilia, 5. 7.

689 "İki gün boyunca birçok halk temsil edildi; Pontos'dan, Armenia'dan, Kappadokia'dan ve Kilikia'dan ve Tüm Syria'dan…" Appianus Mithridateios,116.

I. Ariobarzanes'in ortalama otuz iki yıl süren kesintili hükümdarlık dönemi olmuştur. Bu süreç, Kappadokia için son derece sancılı geçmiştir. Kral I. Ariobarzanes, esasen çok yorulmuştu. En az beş-altı kez krallıktan uzaklaştırılmış ancak Roma'nın desteğiyle tahtını geri alabilmişti. Koyuncu'ya göre I. Ariobarzanes'in Mithridates ve Tigranes'in saldırılarına karşı koyamayışının sebebi; ya halkın çok fazla desteğini kazanamaması, ya da onun bu saldırılara karşı koyabilecek askeri gücünün olmamasıdır[690]. Bağımlı krallar arasında ilk defa Philoromaios unvanını kullanan kral I. Ariobarzanes'tir. Sullivan ve Koyuncu'ya göreKral bu unvanı, tahtı kendi gücüyle elinde tutamadığı ilk sürgün olduğu zamanlarda almış olmalıydı[691]. Bir ihtimal de bunu kolay bir yol olarak görmüş de olabilirdi. Çünkü bu yolla sürekli Roma'nın desteğini arayarak hem kendi canını hem de topraklarını kurtarmış oluyordu.

2.3.2.14. II. Ariobarzanes (Philopator) (MÖ 63-52)

I. Arioarzanes'in oğlu olan II. Ariobarzanes, daha babası hayattayken, Pompeius'un aracılığıyla Kappadokia yönetimini devralarak ülkenin yeni kralı oldu. II. Ariobarzanes'in iktidarı MÖ 63-52 yılları arasında sürmüştür.

Atina'da bulunan bir yazıtta, II. Ariobarzanes'in annesinin adı "Athenais Philostorgos" olarak geçer[692]. Pontos Prensesi olan Athenais'in MÖ 81 yılında II. Ariobarzanes ile nişanlandığı yukarıda anlatılmıştı. Anlaşma gereği olarak yapılan nişanın ardından evliliğin gerçekleştiği kayıtlarda görülmektedir. Ele geçen bir yazıtta Mithridates Eupator'un kızı olan Athenais'in, II. Ariobarzanes'in karısı olduğu görülür[693]. Kraliçe Athenais, II. Ariobarzanes'in eşi ve daha sonra Kappadokia tahtına geçen III. Ariobarzanes'in ve X. Ariarathes'in anneleridir[694]. Samos adasında bulunan

690 Koyuncu 2015, 101.

691 Sullivan 1990, 1125-1168.; Koyuncu 2015, 101.

692 Attica, IG II/III² 3,1, 3428. https://epigraphy.packhum.org/allregions ; Koyuncu 2015, 102.

693 Attica, IG II/III² 3,1, 3427 https://epigraphy.packhum.org/allregions ; Koyuncu 2015, 102.

694 von Eckel 1828.

bir yazıttan, halk tarafından erdemi ve dindarlığı nedeniyle II. Ariobarzanes ve karısı Athenais adına bir yazıt dikildiği anlaşılmaktadır[695].

II. Ariobarzanes, Antik Yunan geleneklerine ve kültürüne önem veren bir kral gibi görünmektedir. Atina'da Mithridates Savaşları sırasında yanan ve zarar gören Odeium'un II. Ariobarzanes'in tamir ettirdiği antik kaynaklara da yansımıştır[696]. Nitekim Atina'da bulunan bir yazıttan da Odeum'u yaptıran kişinin II. Ariobarzanes olduğu belgelenir[697].

Ariobarzanes Philopator Dönemi Kappadokia tarihinde bir refah dönemi olmamıştı. babasının iktidardan çekilmesiyle problemler bitmemiş farklılaşarak devam etmiştir. Bu dönemde de babasının döneminden kalan iç olaylar devam eder. Çünkü Pompeius'un düzenlemeleri her şeye çare olmamıştı. Babasına karşı çıkan Gordios ve Mithridates tarafını destekleyen Ariarathes ailesi ya da Persli bir grup oğluna da karşı çıkmayı sürdüreceklerdi. Çünkü bu gruplar, onu da meşru bir kral olarak tanımıyorlardı. Ayrıca Ariobarzanes sülalesinin Roma ile bu kadar yakın ilişki içinde olmaları, anlayışlarına ters düşüyordu.

Ayrıca Parthialılar ile oluşan sınır yakınlığı sebebiyle temas ister istemez olacaktı. Hatırlanacağı üzere Pompeius'un düzenlemeleriyle Kappadokia Krallığı'nın yeni toprak kazanımları olmuştu. Krallığa eklenen yeni topraklarla birlikte, komşularının ve Parthialıların ilgisini çekmeye başladı. Ayrıca Roma-Parthia arası yaşanan çekişmeler sırasında Roma taraftarı olmasından dolayı da olumsuz etkilenmiştir.

Parthların Kappadokia'da çıkardığı sıkıntıların kökeninde Crassus'un bir zafer kazanma hırsının sebep olduğu bir dizi olaylar silsilesi olduğunu söylemek yanlış

695 http://epigraphy.packhum.org/inscriptions/main, Samos (IG XII,6) IG XII,6 1:349, erişim tarihi:26.05.20.

696 Vitrivius De architectura, 5.9.1.

697 IG., 3426. https://epigraphy.packhum.org/allregions

olmaz. Roma'da kurulan 1. Triumvirlik yıllarında Pompeius VI. Mithridates Eupator'a karşı başarılar elde etmiş, Julius Caesar ise Galya'da Kelt Savaşları'nda zafer ile dönmüştü. Triumvirliğin üçüncü üyesi Crassus ise diğer iki üyenin başarısı gibi bir zafer elde etmek için yönünü doğuya çevirip Parthları hedef almıştı[698]. Bu sebeple kendisini MÖ 55 yılında Suriye valisi olarak atanmasını sağladı. Ne var ki Parth Seferi sırasında Crassus'un ordusu Karrhai'de (Harran) darmadağan olmuş, kendisi de canından olmuştu[699]. Roma Ordusu'nun yenilmesi ve bir de üstüne komutanın ölmesi Parthları oldukça cesaretlendirmiş, pervasız bir şekilde batıya yönelmişlerdi.

II. Ariobarzanes'in en büyük problemi ise kendisine muhalif gruplar idi. II. Ariobarzanes'in Mithridates Eupator'in kızı ile evlenerek muhalif kesime krallığının meşrutiyeti konusunda ikna etmeye çalıştığı açıktır. Bu evlilik ile ülkesindeki Mithridates taraftarı grupları kazanmayı ümit etmiştir. Fakat yapılan planların pek işe yaradığı söylenemez. Pers aristokrasine bağlı olan bir grup, Ariarathes Hanedanlığı'nın geri gelmesini isterken diğer taraftan, Roma ile tam bir iş birliği içinde çalışan ve onu destekleyen bir grup mevcut yapının sürdürülmesi taraftarıdır.

Kappadokia'da II. Ariobarzanes Hanedanlığı'na ya da Roma ile ilişkili siyaset anlayışlarına olan itiraz arttığından muhalif grupların tehditleri de artmıştı. Bu sebepledir ki II. Ariobarzanes'in tahtta oturduğu süreç oldukça sıkıntılı geçmişti. MÖ 58 yılında Piso ile birlikte consüllük yapan Syria valisi Aulus Gabinius'u kendisine karşı olan kişileri öldürmesi için MÖ 57yılında yardıma çağırdı. Fakat Roma tarafından bu yardım çağrısı hoş karşılanmamıştı. Cicero, II. Ariobarzanes'in bir proconsüle yaptığı yardım isteğini şiddetle eleştirmiştir.

698 M. Kurt, "Cicero'nun Kilikya Eyaleti Valiliği ve Parth Krallığı", Sosyal Bilimler Dergisi, cilt 12, sayı 2, 2010, 51-64.
699 Plutarkhos, Crassus, 41.

"Syria'da ise bir süre daha alıkonulması gereken yeni bir Semiramis mi var? Gabinius, kendi eyaletine giderken, sanki Kral Ariobarzanes sizin consülünüzü Trakyalı biri gibi eyalette kıyım yapması için gönderiyordu."[700]

Roma'dan gerekli desteği alamayan Kral II. Ariobarzanes, MÖ 52 de bu muhalif grup tarafından öldürüldü. Bu olay Cicero'nun Kilikia valisi olmasından kısa bir süre önce gerçekleşmişti.

2.3.2.15. III. Ariobarzanes (Eusebes Philorhomaios) (MÖ 52-42)

III. Ariobarzanes,Kappadokia Kralı II. Ariobarzanes'nin oğludur. III. Ariobarzanes babasının MÖ 52 yılında Roma karşıtı muhalif bir kesim tarafından öldürülmesinden sonra krallığın başına geçmiştir. III. Ariobarzanes hem anne hem de baba soyundan yarı Persli yarı Makedondur. Bir Pontos Prensesi olan annesi VI. Mithridates Eupator'un kızıdır. III. Ariobarzanes kendisini saygılı ve Roma dostu olarak tanıtacak unvanlar kullanmıştır. Yazıtlarda ve sikkelerde kralın adı Basileos Ariobarzanes Eusebes ve Philorhomaiosbiçiminde okunur.

Roma, gelişen Parth tehdidine karşı sınır bölgesinde bulunan Kilikia Eyaleti'ne önem vermiştir. Pompeius ile Caesar arasındaki iktidar mücadelesi sürerken Roma Cumhuriyeti tarafından Kilikia'yı koruma görevi müttefik krallara ve Romalı valilere verilmiştir[701].

MÖ 52 yılında Pompeius'un çıkardığı Eyaletler Yasası'na göre Cicero, Kilikia'ya proconsül seçilmiş ve MÖ 51 yılı Temmuz ayından MÖ 50 yılı Temmuz ayına kadar bir yıl süreyle bu görevde kalmıştır[702].

---

700 Marcus Tullius Cicero, M. T. Ciceronis Opervm tomvs I[-XI, XIV-XVII, XXIII-XXIV],1883, 24.

701 Kurt 2010, 51-64.

702 Kurt 2010, 51-64.; Tozan 2016, 105-126. Marcus Tullius Cicero, hukukçu, filozof, hatip ve devlet adamı kimlikleriyle çok yönlü bir kişiliğe sahiptir. Cicero'nun bu alanlarda kaleme aldığı eserler, dönemin politik, sosyal ve kültürel hayatının anlaşılmasında son derece değerli kaynaklardır. Felsefe ve hitabet ile ilgili eserlerinden insanı ve toplumu ilgilendiren birçok konuda

Romalı ünlü hatibin mektuplarından III. Ariobarzanes Dönemi ile ilgili önemli bilgiler edinebiliyoruz. MÖ 51 yılında Kilikia Valisi olarak atanan Cicero proconsüllüğü süresince doğudan gelebilecek Parth saldırılarına karşı bölgedeki Roma müttefiklerini korumak gibi bir misyon yüklenmiştir. Roma'ya dost ve müttefik Kral III. Ariobarzanes de Cicero'nun koruması altına alınmasının bir sebebi de budur. Senato, Cicero'nun aracılığıyla, III. Ariobarzanes'in krallığını kabul etmiştir[703].

III. Ariobarzanes Dönemi'nde Parthialıların, yavaş yavaş Anadolu'ya güneyden girmeye çalıştıkları görülmektedir[704]. Nitekim Cicero, MÖ 51 dolaylarında Kilikia Eyaleti'nde iken, Parthialıların Syria'ya saldırdıkları ve işgal ettikleri bilgisini alıyordu[705]. Kappadokia'nın Kybistra Kenti'nde kurduğu kamptayken bile Pacorus önderliğinde Parth ordusunun Euphrates'i aşıp Kappadokia'ya doğru ilerlediğine dair haberler geliyordu[706]. Cicero, Parthialıların Armenia lideri II. Artavasdes ile birleşip Kappadokia üzerine ortak bir saldırı yapma ihtimalinden endişelenmiş, Kappadokia'ya girmelerinin önüne geçebilmek niyetiyle güzergahını Lykaonia, Isauria ve Kappadokia üzerinden geçirip, Kybistra'da beş gün kamp kurup beklemiştir[707].

Cicero, Parthialıların ve Armenialıların Kappadokia'ya girmesini engellemek ve III. Ariobarzanes ile krallığını korumak için büyük çaba sarfetmiştir. Cicero'ya göre, III. Ariobarzanes, eski geleneklere bağlı Pontos ile Parthia taraftarlarına karşı kendisini savunmak ve geçmiş dönemlerde olduğu gibi Roma'nın desteğini elde edebilmek için Roma ile müttefikliğini devam ettirmesi gerekiyordu.

---

bilgiler vermiştir. Cicero bir ex-consul olarak M.Ö. 51 yılında kendisinin Kilikia valiliği gündeme gelince oldukça şaşırmış fakat bu görevi istemeyerek olsa kabul etmek durumunda kalmıştı.

703 Cicero, Ad., Fam., 2.17.7.

704 Tozan 2016, 105-126.

705 Cicero, Ad., Att., 5.18.

706 Cicero, Ad Fam., 15.3.

707 Cicero, Ad., Fam.,15.2.1; 15.3; Cicero, Ad., Att., 5.20.

Roma, doğudan ve kuzeyden gelebilecek saldırılara karşı Kappadokia'yı tampon bölge olarak düşünmüştü.Sırf bu yüzden doğudan ve kuzeyden gelen veya gelecek bu saldırıları engellemesi gerektiğinden Kappadokia'yı yalnız bırakmıyordu. Cicero III. Ariobarzanes'i koruması hakkında şöyle yazmıştır:

> *"Zira sizin otoriteniz araya girince, benim Kral Ariobarzanes Eusebes ve Philorhomaios'u korumam ve o kralın esenliğini, güvenliğini ve krallığını savunmam için, krala ve krallığına nefer olmam için, o kralın esenliğinin halk ve senato için son derece büyük önemde olduğunu eklediniz. Hiçbir zaman hiçbir kral hakkında bizim sıramızdan böyle bir karar çıkmadı. Ben de sizin kararınızı krala sunmayı ve onun benim korumamda ve gözetimimde olduğuna söz verdim çünkü bizzat onun esenliği ve krallığının güvenliği sizin tarafınızdan bana teslim edildiği için, her istediği şeyi bana söyleyebilirdi."*[708]

Kybistra'da olduğu dönemde Cicero, kralın erkek kardeşi Ariarathes'in içinde olduğu bir kalkışma hazırlığını senatoya rapor eder. Bu raporda, III. Ariobarzanes, bizzat kendisi Cicero'ya kardeşi Ariarathes'in darbe ile tahtına geçmeyi gizlice planladığından söz etmiştir. Ancak Kybistra'daki ordugâha gelen Ariarathes, ağabeyi hayatta olduğu sürece onu tahttan indirmeye çalışmayacağını Cicero'ya açıkça ifade etmiştir[709]. İlave olarak III. Ariobarzanes'e gerçekleştirilebilecek bir suikasta karşı hem krala hem kendisine dikkat etmesini söyleyip eğer gerçek bir kral olmak istiyorsa, kendi gücüyle ayakta kalmasını tavsiye etmiş hem de kralın yanındaki soyluları onu korumaları konusunda uyarmıştır[710]. Cicero Kilikia valisi iken ailesine yazdığı bir mektubunda, III. Aiobarzanes'in muhalif gruplarla ilgili yaşadığı sıkıntılar sonucunda,

---

708 Cicero, Ad., Fam., 15.2.4.

709 Cicero, Ad., Fam., 15.2.6.

710 Sullivan, 1980; 1125-1168. *"bunları söyledikten sonra, bütün özenini kendisini korumak için göstermesi için uyardım, dostlarının, babasının ve dedesinin onayını almış kişileri babasının bilinen ölümüyle son derece sıkı durumda olanlara tüm özenleriyle ve dikkatleriyle kralı korumalarını söyledim"* Cicero, Ad., Fam., 15.2.6.

babasının akıbetine uğramaması için uyanık olması gerektiği ile ilgili telkinlerde bulunduğunu yazar.

> *"ne kendi hayatına ne de krallığına bir şey olabileceğini anladı ya da şüphelenmedi. Ben onu tebrik ettikten sonra, bu durumun hoşuma gittiğini söyledikten sonra yine genç bir adam olduğu için onun babasının yitip gitmesine neden olan o felaketi hatırlamasını ve göz açık bir şekilde kendisini korumasını tavsiye ettim."*[711]

Yapılan suikast planı ifşa olunca Cicero'dan dolayısıyla Roma'dan çekinildiği için III. Ariobarzanes'e karşı yapılacak olan suikast önlenmiştir. Cicero'nun Cato'ya yazdığı mektupta kendisi, hem III. Ariobarzanes'i ve krallığı koruyabildiği için hem de müttefiklerin iradesinin Roma İmparatorluğuna bağlılığa yeniden dönüştürme başarısından dolayı övünür[712]. Görüldüğü üzere III. Ariobarzanes'in maruz kaldığı taht entrikalarını o sıralar Kilikia Proconsülü olan Cicero'nun desteğiyle savuşturabilmiştir.

> *"Ertesi günde, kardeşi Ariarathes ve kendisinden daha büyük olan babasının arkadaşlarıyla birlikte, kafası allak bullak olmuş bir biçimde ağlayarak bana, ordugâhıma geldi. Bu adam, kardeşi ve dostları da benim güvenceme, sizin bana yüklediğiniz sorumluluğumu yerine getirmem için yalvarmaya başladı. Ne olduğunu şaşırarak öğrendiğim sırada ve kendisine suikastın kesin işaretlerinin geldiğini ve ben oraya varana dek evvelce bunların gizlenmiş olduğunu söyledi çünkü ona bunları ifşa edebilecek olan kişiler korku yüzünden açıklayamamışlardı. Ama artık benim onları koruyacağım umuduyla, birçokları bildiği şeyleri cesurca anlattı. Onların içinde kendisini çok seven ve son derece itaatkâr olan kardeşinin kral olmayı istediği için heyecanlandığını söyledi. (Bu adam ben dinlerken dahi bunları söylüyordu.) kardeşi yaşarken böyle bir şeyin olması mümkün değildi. Kendisinin bu zamandan önce, tehlikeden korktuğu için böylesi ciddi bir meseleyi hiçbir zaman ortaya getirmemiş*

711Cicero, Ad., Fam., 15.2.5.

712 Cicero, Ad., Fam., 15.5. *"...Ariobarzanes'in bizzat kendisi ile birlikte krallığı savunulduğu için ve müttefiklerin iradesi imparatorluğumuza bağlılığa yeniden dönüştürüldüğü için düşüncemle ve kararımla övünmemi yaptım."*

olduğunu söyledi. Bunları konuştuktan sonra, krala kendisini koruması için tüm özeni göstermesi için uyardım ...”[713]

Kraliçe II. Athenais, her nekadaroğlu III. Ariobarzanes’in krallığının ilk yıllarındakorumuş kollamışsa da aslında diğer oğlunu tutuyordu. M.Ö 63 yılında Roma’ya mağlup olmuş ünlü Pontos Kralı VI. Mithridates Eupator’un kızı olan Kraliçe II. Athenais II. Ariobarzanes’in ölümünden kısa bir süre sonra Roma düşmanlığına başlamıştır. Cicero’nun Kilikia eyaletine gelmesinden bir yıl önce II. Athenais, babasının destekçilerini kendi tarafına çekme gibi bazı faaliyetlerde bulunmuştu. Ayrıca Kappadokia dostu iki Romalıyı Metras ve Athenaus’u kentten kovdurmuştur[714]. Bu iki Romalı ancak Cicero’nun desteğiyle tekrar eski görevlerine dönmüşlerdir[715].

Cicero, Pontos Kappadokia’sının tapınak şehri olan Komana’nın güçlü rahibi Arkhelaos’un, Kappadokia sınırında iç savaş çıkarma olasılığına karşı müdahalede bulunduğunu yazar. Bu Arkhelaos daha sonra Kappadokia Kralı olacak olan Sisynas’ın (Kral Arkhelaos) babasıdır. Komana Tapınak Kenti’nin Başrahibi olan Arkhelaos’u krallıktan uzaklaştırmayı başardığını ve bu sayede Kral III. Ariobarzanes’in, olası bir isyanla karşılaşmadan krallığındaki otoritesini güçlendirdiğini ekler.

“...Kappadokia’da büyük bir savaş çıkmak üzereydi, eğer kendisini at, piyade ve para ile donatan bu genç rahip, düzeni herhangi bir şekilde değiştirmeyi isteyen kişilere güvenerek silahlarla savunacak olursa ki, böyle yapacağı düşünülüyordu, onu krallıktan uzaklaştırmayı başardım ve kral, bir isyan ya da silahlar olmadan meclisin tüm otoritesiyle ve krallığını güçlendirilmiş bir onurla elde etti.”[716]

713 Cicero, Ad., Fam., 15.2.5-6.

714 Cicero, The Letters, Volume 2, M. Porcius Cato

715 “Methras’ın ve bana özenle methettiği, Athenaios’u Athenais’in uygunsuz davranışı yüzünden sürgünle cezalandırılmış olmalarına rağmen, onları kral nezdinde en büyük yetkiyle ve onurla ödüllendirdim.” Cicero, Ad., Fam., 15.4.6.

716 Cicero, Ad., Fam., 15.4.6.

III. Ariobarzanes Dönemi'nde yaşanan sıkıntılardan dolayı Roma'nın desteğine aşırı bağımlı olan ülkenin ekonomik durumunu da zayıflatmıştır. Öyle ki kralın bu fakirliği Latin edebiyatında dönemin şairi Quintus Horatius Flaccus'un dizelerine bile yansımıştır. Horatius dizelerinde, III. Ariobarzanes'i köle bakımından zengin fakat parası olmayan bir kral olarak tanımlamıştır[717].

Cicero, MÖ 51 yılı aralık ayında Atticus'a yazdığı mektupta[718] Ariobarzanes'i yeteneksiz ve aciz bir kral olarak tanımlamaktadır. Cicero, ailesine yazdığı mektupların birinde ise müttefikleri sınıflandırdığı sırada Galatia Krallığı'nın sadakatini ve zenginliğini överken, Kappadokia için faydasız sıfatını kullanır[719].

> *"Müttefiklerin yardımları bizim imparatorluğumuzun sertliği ve haksızlıkları yüzünden öylesine zayıftı ki bize çok fazla yardımları dokunamazdı ya da bizden öylesine uzaklaşmışlardı ki ne onlardan herhangi bir şey ummak ne de onlarla görünen bir işe girişmek uygun görünüyor. Kral Deiotarus'un hem iradesinin hem de ne kadar askeri varsa bizim olduğunu sayıyorum. Kappadokia ise faydasız bir ülkedir. Geri kalan krallıklar ve tiranların ne güçleri ne de iradeleri (güvenirliliği) bakımından yeterince sağlamdırlar."*[720]

Ancak yine aynı Cicero, III. Ariobarzanes'in erdemli ve zeki birisi olduğunu söyler.Kendisinin sayesinde Roma Senato'sunun onun erdemini ve bağlılığını gördüğünü belirtir.

---

717 Horatius, Epistulae, 1.6.39: "Kappadokialıların Kralı köle bakımından zengin para bakımından ise yoksundur: sen bu adam gibi olmayasın" Ayr. bkz Cicero, Ad., Att., 6.1.

718 Epist ad Atticum 6,1,3.

719 Cicero, Ad,. Fam., 15.1; ayr. bkz Cicero, Ad., Att., 6.1.

720 Cicero, Ad., Fam., 15.1.6.; Koyuncu 2015, 112.

"Çünkü ben, Kral Ariobarzanes'te erdemin, zekânın size karşı güvenin ve iyi niyetinin işaretlerini yakalamış olduğumu düşünüyorum o halde onun esenliği için böylesi bir özeni ve ilgiyi boş yere göstermemiş olduğunuz anlaşılıyor."[721]

MÖ 51 yılında Kappadokia'nın ekonomik durumunun bozuk olmasının ana nedeni I. Ariobarzanes Dönemi'nde süren savaşlar yüzünden yapılan borçlardır. I. Ariobarzanes, kesintilere uğrayan krallığı süresince bir çok defa borçlanmıştır. Bunlar, Romalı generallere verilmek üzere, tefecilerden alınan borçlardır. Bu durum ülkenin ekonomik durumuna oldukça fazla zarar vermiştir[722]. Ayrıca Pompeius'un I. Ariobarzanes'i koruması ve krallığına yeni topraklar eklemesinin de bir karşılığı olmuştu. Kralın o dönemlerde Pompeius'dan yüklü miktarda borç para aldığı bilinmektedir. Borcun anaparası bir yana aylık otuz üç talentum faizini bile karşılamayan bu miktardaki büyük borcu bir kralın her ay ödemesi pek de kolay değildir. Cicero bile Pompeius'un borcunun ödenebilmesi için Ariobarzanes ile Pompeius arasında arabulucu olmuştu.

"İlk olarak öylesine baskı uyguladım ki, Ariobarzanes tarafından bana söz verilen talentumları ona verdi, Kral benimle olduğu sürece, durum çok iyiydi. Daha sonra Pompeius'un yüzlerce procuratorları tarafından baskı görmeye başladı. Pompeius, geri kalan nedenlerden ötürü diğer insanlardan ziyade tek başına en fazla etkiye sahip kişiydi, çünkü o zaman Parthia Savaşı'nı onun üstleneceği düşünülüyordu. Böylece onun tarafından problem şimdi şu şekilde çözülür: her otuzuncu günde otuz üç Attika talentumu ve bu özel vergilerden toplanıyordu; bu para anaparanın aylık faizini dahi karşılamıyordu."[723]

III. Ariobarzanes'in borcu ödeyebilecek oranda verimli bir toprağı yoktu.Düzenli bir vergi toplayamıyordu. Zorla vergi toplamayı denese bile Pompeius'u

721 Cicero, Ad., Fam., 15.2.8.

722 Sullivan 1980, 1141.

723 Cicero, Ad., Att., 6.1.3.

memnun edecek parayı zar zor bulabiliyordu[724]. Bu durum da onu Romalı tefecilerin eline düşmesine neden oluyordu.

Kappadokia Kralı, elindeki tüm parayı da bu tür borçlara harcasa da toplanan paralarla Pompeius'un anaparasının faizini dahi ödeyemediği için, Romalı tefecilerin eline düşmeye devam ediyordu. Bu sırada Cicero, III. Ariobarzanes'e kendisine ödenmesi gereken para konusunda mektuplar yollayarak onu bir yandan ikna etmeye çalışırken, bir yandan da suçluyordu. Alacaklısı Brutus'un paraları konusunda Galatia yöneticisi Deiotauros, dahi arabulucu olarak ona elçiler göndermiştir. Ancak III. Ariobarzanes'den hiç parası olmadığına dair bir cevap alınca, Cicero da buna Herkül adına yemin ederek şöyle demiştir: *"Herkules aşkına, ben de aynı şekilde düşünüyorum zira hiçbir şey o krallıktan daha fazla yağma edilmemiştir, hiçbir şey de kraldan daha fazla bir şeye ihtiyaç duymamıştır."*[725]

Görüldüğü üzere Romalılar tarafından Kappadokia hazinesi boşaltılmıştı. İlerleyen dönemlerde III. Ariobarzanes'in alacaklısı olarak Pompeius'un yanına Brutus da eklenmişti. Cicero, faiz konusunda Brutus'un, Pompeius'dan daha insaflı birisi olduğundan bahseder. Brutus ile yılda yüz talentuma anlaşıldığını anlatır.

> *"Ariobarzanes, kendi iyiliği için Pompeius'a olan bağlılığı benim için Brutus'a olan bağlılığından fazla değildi. Fakat ben yine de ona kendimi kefil edemem. Zira kral yönetilmeye ihtiyaç duyuyordu ve oysa ben ondan öylesine uzaktaydım ki mektup dışında hiçbir şekilde ulaşamıyordum ama onu mektupsuz hiç bırakmadım. Önemli konular bunlardır. Paranın miktarı konusunda Brutus, Pompeius'dan daha özgürlükçü bir davranış sergiledi. Bu yıl Brutus'a yaklaşık yüz talentum ödendi, Pompeius'a ise altı ayda iki yüz talentum söz verildi."*[726]

724 Cicero, Ad., Att., 6.1.

725 Cicero, Ad., Att.6.1.

726*Cicero, Ad., Att., 6.3.5.*

Cicero, III. Ariobarzanes'in Pompeius'a ve bazı Romalı soylulara olan borcunu ödemesinde de yardımcı oldu. Atticus'a yazdığı bir diğer mektupta Brutus'a olan borcu için çabaladığını yazmıştır[727].

III. Ariobarzanes'in Pompeius ile ya da Romalı diğer kişiler ile bu tür bir para ilişkisi içinde olması göz önüne alındığında, Cicero'nun Kappadokia Kralı Ariobarzanes'i korumakta özenli davranmasının tek nedeninin Parthialıları engellemek olmadığı fikri belirir[728]. Nedenlerden birinin gelir getiren bir kaynağı Roma'ya dönünceye kadar kendi çıkarları için kullanmak istemesi de olabilir. Anlaşıldığına göre Cicero'nun eyaletteki görevleri arasında MÖ 50 yılında yazdığı mektupta[729] belirttiği gibi Cyprus ve Kappadokia eyaletinin patronu olduğu bilinen Pompeius ve Cato gibi cumhuriyetçi dostlarının çıkarlarını koruması gerekiyordu. Zira MÖ 51 yılında, Kybistra'dan, Roma'ya ailesine yazdığı mektuplarda çizdiği Ariobarzanes profilinin aksine Ariobarzanes'i övmüş ve senatonun kendisine kralı koruma görevinin verilme kararının ne kadar isabetli olduğunu anlatmaya çalışmıştı[730].

Cicero, Kappadokia Bölgesi ve civarının güvenliği için endişelenmekte ve Müttefik Krallıkların Roma'ya sadakatinden kuşkulanmaktaydı. Müttefik Krallıkların Parthia'ya karşı açıkça düşman olmaya cesaret edemeyeceklerini düşünmektedir.

> *"Bu nedenle ordumu Kappadokia'nın Kilikia Bölgesi'nin sınırındaki o bölgeden geçirmem gerektiğini düşündüm. Eğer direk olarak Kilikia Bölgesi'nden geçmiş olsaydım, Kilikia Bölgesi'ne Amanosların doğasından dolayı kolayca ulaşırdım. (Syria'dan Kilikia'ya iki geçiş vardır ve bunlar darlıkları sebebiyle küçük garnizonlarla kapatılabilir ve hiçbir şey Syria'ya karşı, Kilikia'dan daha tahkimli değildir.) Syria'ya açık olan, bize dost olmalarına rağmen açıkça Parthialılara düşman olmaya cesaret*

727 Cicero, Ad., Att., 6.1.

728 Koyuncu 2015, 114.

729 Cicero, Ad., Fam., 15.4.15.

730 Koyuncu 2015, 115.

edemeyen komşu krallara sahip olan Kappadokia beni endişelendiriyordu. Kappadokia'nın en dışında (güneyinde), Taurosdan fazla uzakta olmayan Kybistra kasabasında hem Kilikia'yı gözetlemek için hem de komşuların yeni planlarını engellemek için Kappadokia'yı tutarak ordugâh kurdum."[731]

Cicero, Parthialarla beraber Armenia Kralı'nın da Kappadokia üzerine bir saldırı yapmak üzere hazırlandıklarını söyler. Parthiaların büyük bir ordu ile Euphrates'e kadar geldiği haberini ise Roma'ya Kommagenelilerin ilettiğini yazar[732].

Cicero, Parthialıların Armenia Kralı II. Artavasdes birleşip Kappadokia üzerinden saldıracağını düşünmüş ancak Parthialıların birliklerinin Armenia Ordusu olmadan Kilikia sınırlarına doğru geldiklerini öğrenince ordusunu Amanus'a sürerek Parthialıları burada karşılamaya karar vermiştir[733].

Cicero, MÖ 50 yılında Roma'ya dönünceye kadar Romalılar ile Parthlar arasında ciddi anlamda bir savaş yapılmamıştır. Bu arada Roma'da ise uzun süredir devam eden iki karşıt grup olan Optimates ve Populares arasındaki kavgalar bir iç savaşa dönüştü. Optimatesin temsilcisi Pompeius ile Popularesin temsilcisi Caesar arasında başlayan bu iç savaş, tüm doğu krallıklarını etkilediği gibi Kappadokia Bölgesi'ni de yakından etkilemiştir[734].

Caesar, MÖ 49 yılında Gallia'dan dönüp Roma'ya girdi. Pompeius ise doğudaki çoğu krallıktan -ki bunların arasında Kappadokia Kralı III. Ariobarzanes de vardı[735]-

731 Cicero Ad. Fam., 15.4.

732 Cicero, Ad., Fam., 15.4. 4.

733"Parthialıların birliklerinin Kappadokia'dan uzaklaşmış ve Kilikia sınırlarından çok fazla uzakta olmadıklarını anlayınca, uzun yolculuklarla Amananos'lara orduyu sevk ettim." Cicero, Ad., Fam., 15.4.7.

734 Koyuncu 2015, 116.

735 Appianus, Bella civilia, 2.49) "(Pompeius), İonia'dan ve Makedonia'dan ve Peloponnesos'dan müttefikleri vardı. Boiotia'dan ve Girit'den okçular, Trakya'dan sapancılar ve Pontos çevresinde cirit kullananlar gelmişti. Keltlerden atlı süvarilere ve diğerleri doğu Galatia'dan gelenlerle birlikte, Antiokhos tarafından gönderilen Kommagenliler ve Kilikialılar, Kappadokialılar ve Küçük Armenia'dan bazı birliklere ve Pamphialılar ve Pisidialılara sahipti."

hem piyade hem de atlı yardımı alarak ordusunu geliştirdi[736]. III. Ariobarzanes, Pompeius'a yardım için kardeşi Ariarathes'in öncülüğünde beş yüz süvari göndermiştir[737].

Pompeius son bir yıldır savaşmadığı için asker toplamakta zorlanmamıştır. Vergi toplayıcılarının da zorlamasıyla Syria ve Anadolu'daki krallıklardan önemli miktarda para toplayabilmiştir. Anadolu'nun neredeyse tamamı Pompeius'a birlik göndermiştir[738].

Caesar ile Pompeius arasındaki çekişmede başlarda Pompeius avantajlı görülse de Thessalia'daki Pharsalia Bölgesi'nde yapılan savaşta Caesar, Pompeius'u kesin yenilgiye uğratmıştır. Sonraki adımda ise Caesar, savaşta Pompeius'a yardım eden krallıkları bir bir cezalandırırken III. Ariobarzanes'i muaf tutmuştur. Ariobarzanes bu olaydan hasar almadan kurtulmuş üstelik toprak bile kazanmıştır.

Pompeius'a destek veren kralların aldıkları cezalar birbirinden farklı olmuştur. Bütün kralların savaşa destek verme şekilleri birbirinden farklı olması cezanın şiddetini etkilemiş olmalıdır. Zira Kappadokia Kralı kardeşi Ariarathes'i gönderirken, Galatia Kralı Deiotarus'un kendisi birliğinin başında savaşa katılmıştı. Diğer yandan Pompeius, bazı birlikleri geri hizmette kullanmış, bazılarını da savaşta kullanmıştı ve birliklerin görev yerleri de bu cezasının ölçüsünü belirlemiş olabilirdi[739].

Cicero, Deiotaros ile ilgili bir davada Caesar'ın bu sert cezalandırma biçimini hatırlatıp bunu eleştirir[740]. Cassius Dio da Kral Deiotaros'un yönetiminde olan

736 Appianus, Bella civilia 2.70-71.

737 "Krallar ve hükümdarlar kendi ordularının komutanı olarak başlarındaydılar: Doğu Galatlarının tetrarkhı Deiotaros, Kappadokialıların Kralı Ariarathes,..." Appianus, Bella civilia, 2.71; Caesar, Bellum Civile, 3.4.

738 Appianus, Bella civilia, 2.71; Caesar, Bellum Civile, 3.4.

739 Sullivan 1980, 1144.; koyuncu 2015, 118.

740 Cicero, Kral Deiotaros Savunması, 3.8.

Armenia'nın bir parçasını Kappadokia Kralı Ariobarzanes'e verildiğini anlatır[741]. Öte yandan Cassius Dio, aslında Caesar'ın Deiotaros'a Armenia'nın diğer kısmını bağışlayarak ona iyilik yaptığını yazar[742].

III. Ariobarzanes'in son dönemlerinde Pontos Bölgesi'nden Kappadokia'yı tehdit eden başka bir tehlike belirdi. Bosphorus Kralı olarak Pompeius tarafından atanan Pharnakes, bu iç savaşdaki karışıklığı bir fırsat bilerek doğuda Kolkhis'i akabinde tüm Armenia Bölgesi'ni ve Kappadokia'nın doğu sınırları ile Bithynia'ya verilmiş olan Pontos'un kimi şehirlerini işgal etti[743]. Caesar, o dönemde Mısır'da olduğu için, Pharnakes ile savaşma görevini komutanı Gnaeus Domitius Calvinus'a verir[744]. Galatların tetrarkhı Deiotaros, Calvinus'dan kendi krallığı ve Kappadokia'nın işgal edilmesinin engellenmesini istiyordu[745].

Kappadokia Kralı III. Ariobarzanes ile Galatia Kralı Deiotaros, Gnaeus Domitius Calvinus'un ordusuna katılırlar[746]. Kappadokia Kralı III. Ariobarzanes, bu orduya yüz kişilik bir atlı grubu göndermiştir. Nicopolis'te II. Pharnakes ile yapılan savaşta Calvinus ordusunun neredeyse üçte ikisini kaybettiği için çekilmek zorunda kaldı[747].

Mısır'dan dönen Caesar, Anadolu'da "geldim, gördüm yendim" dediği yer olan Zile'ye gelmiş ve Pontos tehlikesini bitirmiştir. Bu olaydan sonra Caesar, Roma'nın

741 Cassius Dio, 42.48. *"bundan sonra, Pharnakes'in aldığı ve Romalılara ait olan ancak anlaşmalarla kendilerine bağlı olan ülkeyi yeniden düzenleyerek, sadece Ariobarzanes'e verdiği Armenia'nın bir (belirtilen) kısmı dışında bütün bölgeyi kaybetmiş olanlara verdi."*

742 Cassius Dio, 41.63.3.

743 Cassius Dio, 42.45

744 Cassius Dio, 42.45.

745 Bellum Alexandrinum, 34-36.

746 Cassius Dio, 42.46.

747 Bellum Alexandrinum, 34.5.

sahip olduğu tüm toprakları yeniden düzenledi ve ülkelerinden kovulan kralları yeniden eski yerlerine atadı[748].

Caesar'a MÖ 44 yılında yapılan suikastın ardından Caesar'ın katillerinden olan Brutus ve Cassius, triumvirlerden kurtulmak için doğuya kaçmışlardı. Burada bulabildikleri kadar para ve asker toplamaya çalışıyorlardı. Bu sırada Caesar'ın taraftarlarıyla işbirliği içinde olduğunu şüphelendikleri Kappadokia Kralı III. Ariobarzanes, MÖ 42 yılında Caesar'ın katillerinden biri olan Cassius'un emriyle öldürüldü.

> *" Burada diğer başka herkes ve daha önceden olayların değişmesini bekleyenler dahi hemen onlarla (Brutus ve Cassius) anlaşmaya vardılar, Ariobarzanes, Rhodoslular ve Lykialılar onlara farklı bir şekilde karşı durmadılar ancak müttefik olmayı da istemediler. Kappadokia Kralı'nın önceki Caesar'ın kendisine iyi davranması nedeniyle, düşmanların işlerini desteklemesinden şüphelendiler ve onlar ayrılınca bir kargaşa yaratmalarından ve başkalarını da isyana sürüklemesinden korkuttukları için, ilk olarak onlar üzerine eğilmeye karar verdiler…Ve bundan sonra kendisi (Cassius) de adaya geçti ve onlara başka hiçbir kötülük yapmadı. Onlar hiç direniş göstermediler, eğitimini orada yaparken geçirdiği vakitten dolayı onların sevgisini kazandı. Gemilerini, paralarını, kamuya ait ve kutsal alanları, Helios'un arabaları dışında ilgisini çekti. Bunlardan sonra, Ariobarzanes'i yakalayarak öldürdü."* [749]

Appianus ise Ariobarzanes'in Cassius'a suikast düzenlediği için cezalandırıldığını yazar. Cassius'un gönderdiği atlıların Ariobarzanes'i öldürüp büyük serveti ile askeri teçhizatlarını da ganimet olarak Cassius'a götürdüğünü anlatır.

> *"Cassius'un bizzat kendisi yeğenini Syria'da bir birlikle bıraktı, atlıları ise önden Kappadokia'nın üzerine gönderdi ve onlar Ariobarzanes'i Cassius'a suikast*

748 Bellum Alexandrinum, 34, 35, 67.

749*Cassius Dio, 47.33.*

düzenledikleri için hemen öldürdüler. Onun büyük servetini ile askeri teçhizatlarını da Cassius'a götürdüler."[750]

Roma'da da büyük yıkıma ve birçok insanın ölmesine neden olan cumhuriyetçiler ile triumvirler arasındaki savaş sürecinde Romalılarla olan ilişkilerinde ihtiyatlı davranamaması III. Ariobarzanes'in öldürülmesine neden olmuştur. Öte yandan III. Ariobarzanes'in zengin hazinelerine el konulması onun geçen yıllarda ekonomik durumunu düzelttiğini gösterirken Cicero'nun mektuplarında da söz ettiği Brutus'a olan borcunu ödememesinin öldürülmesinde bir etkisi olduğunu gösterir[751].

2.3.2.16.X. Ariarathes (Eusebes, Philadelphos) (MÖ 42-36)

X. Ariarathes, II. Ariobarzanes ile II. Athenais'in oğlu ve Ariobarzanes sülalesinin son kralıdır. Ağabeyi olan III. Ariobarzanes'in MÖ 42 yılındaki öldürülmesinden sonra tahta çıkma fırsatı bulmuştur. Krallığı sürecinde Kral, Basileos Ariarathes Eusebes Philadelphos unvanlarını kullanmıştır[752].

Cicero'nun mektuplarından da görüldüğü gibi, X. Ariarathes, daha ağabeyi III. Ariobarzanes yaşarken, Kappadokia tahtı için mücadele halindeydi. Caesar da Ariobarzanes ailesi içinde taht kavgasının olduğunu biliyordu. Caesar da dahil olmak üzere Roma senatosu Ariobarzanes ile kardeşi Ariarathes arasındaki mücadelenin bitirilmesi için girişimlerde bulunmuşlardı. Caesar, tedbir olarak bir yandan III. Ariobarzanes'in kardeşi Ariarathes'i krallığa hazırlarken bir yandan da Ariobarzanes'in Kappadokia'nın şu andaki hükümdarı olduğunu vurgulamayı uygun gördü[753].

"Roma Cumhuriyeti tarafından Ariobarzanes ile kardeşi Ariarathes iyi bir şekilde değer görmüşlerdi, Ariarathes'in krallığın mirasçısı olarak, Ariobarzanes'i

---

750 Appianus, Bella Civilia, 8.63.

751 Koyuncu 2015, 124.

752 Tekin 1998, 194-225.

753 Sullivan, 1980, 1145; Ghita, 2010, s. 85-86.

korkutamaması için Küçük Armenia'nın bir kısmını Ariarathes'in emrine verdi ve Ariarathes'i de Ariobarzanes'in emrinde ve otoritesinde bir kişi olarak atadı."[754]

Caesar, planladığı Parthia Savaşı'nı Armenia üzerinden yapmak istiyordu. Armenia'nın güvenli ellerde olması gerektiği için[755] Küçük Armenia'nın bir kısmının yönetimini Ariarathes'e verdi. Fakat MÖ 46-44 yıllarında Parthialıların etkili olduğu dönemlerde, Ariarathes bu bölgeyi uzun süre elinde tutamadı. Armenia'yı kaybeden Ariarathes'in bir süre sonra Roma'ya gitmesini değerlendiren Cicero, Caesar'dan kendisi için bir krallık satın almak isteyebileceğini tahmin eder[756].

"Ariobarzanes'in oğlu Ariarathes, Roma'ya geldi. Bence, Caesar'dan başka bir krallık satın almak isteyecek; şimdi olduğu gibi benim diyebileceği bir toprağa sahip değil. Bizim parochus publicus Sestius onu bütünüyle eline aldı; buna gerçekten üzülmüyorum. Aslında, onun kardeşine benim büyük iyiliklerim dokunduğu için ve buna kendimi mecbur hissettiğim için onu benim yanımda kalması için mektupla davet ediyorum. Bu iş için, Aleksandros'u gönderirken, ona bu mektupları da verdim."

X. Ariarathes, Roma'nın iç siyasetinde taraf olmak zorunda kalan ağabeyi III. Ariobarzanes'in Cumhuriyetçilerden birisi olan Cassius tarafından öldürülmesinden sonra Kappadokia Krallığı'na yükselmiştir.

MÖ 42 yılında Cassius ve Brutus'un öldürülmesiyle beraber, Caesar taraftarları Cumhuriyetçilere karşı galibiyeti elde ettiler. Cumhuriyetçiler bertaraf olur olmaz ikinci triumvirliği oluşturan komutanlar, imparatorluğun topraklarını paylaştılar. Ülkenin batısını Augustus alırken, doğusu Antonius'un egemenliğine geçti[757].

754 Bellum Alexandrinum, 66.

755 Sullivan 1980, 1145.

756 Cicero, Ad., Att.,13. 2.

757 Ghita, 2010, 86. Triumvirlik, İÖ 43 yılının Halk Temsilcisi (Tribuni Plebis) olan P. Titus tarafından 19 Kasım'da Halk Meclisine bir yasa tasarısı olarak getirildi ve Meclisce onaylanıp yasallaştırıldı. Yasaya göre, triumvirlerin her biri consullerin yetkilerine sahiptiler. Triumvirler, bu yetkiye beş yıl boyunca sahip olacaklardı. Kent magistratlarını atama yetkisi de triumvirlere geçmişti. Ayrıca Roma'nın batı eyaletlerinin tümünü kendi aralarında paylaştılar. Gallia Narbonenis Eyaleti dışındaki tüm Gallia,

Marcus Antonius'a Roma'nın Küçük Asia ile diğer Doğu Eyaletleri'ni yeniden düzenleme ve savaşta harcanan paranın telafisi için Doğu'dan savaş vergisi toplama görevi verilmişti. Bu şekilde Marcus Antonius'un siyasi ve ekonomik düzenlemeleri uyguladığı Doğu seferi başladı[758].

Marcus Antonius'un varsıl kesimin mallarına el koyma ve zorla vergi isteme uygulamalarından en çok etkilenen kentler, hiç kuşkusuz İç Savaşta'ta yanlış tarafı destekleyenlerdi. Zira Marcus Antonius, Octavianus ve Aemilius Lepidus'un Cumhuriyetçilerle yaptıkları Philippi Savaşı'nı zaferle sonuçlandırmalarından sonra geleneksel Roma politikası olan ödül veya ceza uygulamasını aynı şekilde sürdürdüler. Triumvirler, bu savaşta kendilerini destekleyen kentleri ödüllendirirken, rakiplerinin yanında yer alan kentleri ve bağımlı kralları cezalandırdılar.

Antonius, MÖ 41 yılında Anadolu'ya gelip Asia Eyaleti'ndeki Ephesos'a gelir gelmez kentlerden askerlerin ücretlerini ödemek için on yıl boyunca ödenmesi gereken vergiyi derhal bir yıl içinde ödenmesini emretti[759]. Ancak birkaç ay önce Ceasar'ın katilleri Brutus ve Cassius zorla vergi toplatmış, kısa bir süre önce de yine kendisi vergi toplatmıştı. Bu nedenle Marcus Antonius'un yeni talebinin gerçekleşmesi imkânsız gibi görünüyordu. Çünkü halk vergilerden dolayı oldukça yoksullaşmıştı[760].Çağının önemli hatibi Mylasalı Hybreas, Marcus Antonius'a ithafen yaptığı konuşmasında,"Eğer sen iki yıllık vergiyi bir anda alabilirsen, kuşkusuz bize de iki yaz ve iki hasat zamanı verebilirsin" diyerek sitemde bulunmuştur. Batı Anadolu'nun kendisine zaten 200 talanton ödediğini ekledi. Konuşmasına şu sözleriyle devam etti: "Eğer bu toplam parayı (200 talanton) almadıysan vergi toplayıcılarından hesabını sor; ama almışsan ve

---

Antonius'a bırakılmıştı. Gallia Narbonensis ve Hispania Citerior Aemilius Lepidus'un olmuş, Octavianus'un payına Sicilya, Sardunya ve Afrika eyaletleri düşmüştü. Augustus, Res Gestae 1, 7. Appianus, Bellum Civile IV.2-3. Cassius Dio, XLVI.54-56. Plutarkhos, Antonius, 18-20.; Taşdöner 2012, 209-236.

758 Taşdöner 2012, 209-236.

759 Appianus, Bella civilia, 5.6.27.

760 Taşdöner 2012, 209-236.

hepsini harcamışsan bizler mahvolmuşuz demektir". Bu sözlerden etkilenen Marcus Antonius, hem yıl olarak vergi indirimi yaptı hem de bir yıl daha müddet verdi. Antonius, M.Ö. 41 yılında Anadolu'ya gelip Asia Eyaleti'nden dokuz yıl boyunca ödenmesi gereken vergiyi iki yılda ona peşin ödemesini emretti[761].

MÖ 40 yılında Parthialılar, Syria'yı ele geçirirken, zamanında Pompeius taraftarlığı yapan Labienus ise Kommagene Kralı Antiokhos ile birlikte[762] Kilikia'yı ve Anadolu'daki birçok şehri işgal etti[763]. Ancak MÖ 39'da Antonius'un taraftarı Ventidus, Tarosların yakınında Labienus'u kesin bir şekilde mağlup edip[764] Parthialıları Euphrates'in ötesine çıkardı[765].

Mitchell'e göre, Labienus'un Parth ordusu ile Anadolu'yu istilası sırasında, bu istilaya karşı koyan kentler ve yerli beyler olmasına karşın savaşmayan beylerin olduğunu söylemiştir. Hatta Kommagene ve Kappadokia Krallıkları hakkında da aynı şüphelerin olduğunu belirtir[766].

Kappadokia Kralı X. Ariarathes'in, Antonius'un komutanı Ventidus'un karşısında yer alıp Labienus'a yardım edip etmediği konusunda net bir bilgi olmasa da Kappadokia içerisindeki Roma karşıtı grupları ile münasebetlerinden dolayı Antonius tarafından güvenilir bulunmamış olmalıdır. Nitekim Antonius'un, X. Ariarathes'in Krallığı'nın ikinci yılında ülkeyi Arkhelaos ile X. Ariarathes arasında paylaştırması, sonraki kral için bazı planlar yaptığını göstermektedir[767].

761 Appianus, Bella civilia , 5.6.27

762 Cassius Dio, 49.20.

763 Cassius Dio, 48.24-26.

764 Cassius Dio, 48.39-41.

765 Cassius Dio, 49.19-21.

766 Mitchell 1993, 38.

767 Appianus, Bella civilia, 5. 1.7.

Kappadokia Kralı X. Ariarathes'in bu gelişmeler sırasında Antonius tarafından öldürülmüş olma ihtimali yüksektir, hatta Valerius'a göre gün gibi ortadadır[768]. X. Ariarathes, altı yıl krallıkta kalabilmiştir. Görüldüğü gibi Antonius desteğiyle tahta çıkan X. Ariarathes'in yine Antonius'un emriyle öldürülmüştür[769].

2.3.2.17. Arkhelaos Philopatris Ktistes (MÖ 36 - MS 17)

MÖ 36 yılında Romalı Komutan Marcus Antonius, X. Ariarathes'i krallıktan azledip, Sisenes'i Kappadokia tahtına getirmiştir[770]. Kappadokia Kralı olarak atanan genç Sisenes, kral olduktan sonra atalarına ait olan Arkhelaos adını almış ve bu adına daha sonra Philopatris ve Ktistes unvanlarını eklemiştir. Sikkeler üzerine ad ve unvan olarak Arkhelaos Philopatris Kitistes yazdırmıştır[771].

Arkhelaos, Kappadokia soylusu değildir[772]. Fakat Arkhelaos'un ataları Pontos Bölgesi'nde tanınmış kişiler idi. Mesela Arkhelaos'un büyükbabası Pontos'un ünlü Kralı VI. Mithridates Eupator'un komutanlarından birisiydi[773]. VI. Mithridates Eupator ile Roma arasında yapılan savaşlar (MÖ 89-85) sırasında önce Sulla'ya karşı savaşmış, fakat daha sonra taraf değiştirerek savaşın yönünün değişmesine katkıda bulunmuştu. Bu kararı sayesinde hem Sulla, hem de Senato tarafından ödüllendirilmişti[774]. Kappadokia Kralı Arkhelaos'un dedesi olan Arkhelaos'un iki oğlundan biri Mithridates'in ordusunda savaşan Diogenes[775], diğeri de Pompeius'un Pontos Bölgesi'ni yeniden organize ettiği sırada Pontos Komana'sının rahibi olarak atadığı

768 Valerius Maximus, Facta et Dicta Memorabilia, 9.15. "Marcus Antonius tarafından öldürülmüş olduğu gün gibi ortada olan Ariarathes'e olağanüstü benzerliğinden ötürü barbar bir adam kendisini Kappadokia Kralı gibi göstererek, hemen hemen doğunun bütün devletlerinden ve soylarının kolay inanan oylarıyla desteklendi."

769 Tekin 2007,163;Tekin 1998, 194-225.

770 Cassius Dio, 49.32.3; Appianus, Bellum Civile V. 7; Cassius Dio, Historia Romana, XLIV, 32.

771 Michels 2013, 629–630.; Simonetta 1977, 46.

772 Strabon 12.2.11.

773 Plutarkhos Vitae Parallelae, Sulla 11 278 Appianus Mithridateios., 3. 17.; Sullivan 1980, 1149.

774 Plutarkhos Vitae Parallelae Sulla 23; Strabon 12.3.34.

775 Appianus Mith Mithridateios, 7. 49; Plutarkhos'a göre Diogenes Arkhelaos'un üvey oğludur. (Sull, 21)

Arkhelaos'du[776]. Tanrıça Ma'nın kutsal Tapınak şehri Komana Pontika'nın rahip prensi Arkhelaos'un babasıdır[777]. Kappadokia Kralı olan Arkhelaos ise Painichi'nin de belirttiği gibi ne ataları gibi Pontos Komana tanrıçasının rahipliği görevinde bulunmuş ne de Pontos'da önemli bir göreve gelebilmiştir[778].

Komana Pontika'nın rahip prensi olan baba Arkhelaos, MÖ 57 yılında Mısır tahtındaki Kraliçe Berenike ile evlendi. Kraliçe'ye kral soyundan gelen asil bir koca arandığı için, kendisini Mithridates Eupator'un oğlu gibi göstermiştir(M.Ö 56)[779]. Fakat sürgündeki Ptolemaios'u destekleyen Romalı Komutan Aulus Gabinius Aleksandria'ya geldiğinde Arkhelaos'u tahttan indirmek için darbe yapmıştır. Aulus Gabinius önderliğindeki orduyla krallık ordusu arasında yapılan savaşta çiçeği burnunda damat Kral Arkhelaos savaş meydanında ölmüştür[780]. Arkhelaos, böylece Mısır tahtında sadece altı ay kalabilmiştir.

Antonius, Syria proconsulü Gabinus tarafından savaşırken karşı tarafta savaşan Arkhelaos'un cesedini savaşın ortasından çıkarıp usule uygun bir şekilde gömmüştür. Antonius'un, karşı cephede savaşan Arkhelaos'un cesedini savaşın ortasından çıkarıp gömmesi Arkhelaos'u yakından tanıdığı anlamına gelebilir. Antonius'un savaşta ölmüş Arkhelaos'a göstermiş olduğu insani tavır pek çok kişinin dikkatini çekti. Plutarkhos'a göre Antonius, Arkhelaos'un Mısır'a damat olarak gitmeden önce onu yakından tanıyordu. Onun yakın dostu ve konuğu olmuştu. Fakat sonradan farklı cephelerde oldukları için zorunlu olarak onunla kahramanca savaştı. Arkhelaos'un ölümünü

776 Appianus Mith Mithridateios, 17. 114

777 Schmitz 1843, 275.

778 Panichi 2005, 200-215.

779 Sanford 1939, 64-92.

780 Strabon 12.3.34.

duyunca savaş alanında cesedi arayıp buldu ve onu krallara yakışır bir biçimde onurlandırarak gömdü[781].

Ferrary'e göre Arkhelaos, köken olarak Makedonialıdır[782]. Kralların tapınak devletlerine yönetici rahip olarak kendi yakın akrabalarını getirme gelenekleri göz önünde tutulduğundaArkhelaos'un Pontos kralı Mithridates'in akrabası olması muhtemeldir. Pontos kralı Mithridates'in bu aileyi bu hizmete vermesi akrabalık ilişkilerinden kaynaklanmış olmalıdır.

Arkhelaos'un annesi hetaira Glaphyra'dır[783]. Romalı şair Marcus Valerius Martialis'e göre Glaphyra güzel bir kadındı. Antonius, Glaphyra'nın bu güzelliğinden etkilenmiş ve onunla yakınlaşmıştı[784]. Appianus da Arkhelaos'un Kappadokia soylusu olmamasına rağmen krallığa yükselmesinin bir nedeni olarak Antonius ile Glaphyra arasındaki ilişkiyi dillendirmektedir[785].

Koyuncu'ya göre ise Arkhelaos'a Kappadokia Krallığı'nın yönetimin verilmesi, doğrudan Antonius ile Glaphyra ilişkisine bağlamak yeterli değildir. Antonius'un baba Arkhelaos'a göstermiş olduğu bu dostluk örneği; Arkhelaos'un, annesinin ilişkisi nedeniyle, krallığa atandığı dedikodusunu çürütebilir. Çünkü hem Martialis hem de Appianus ve daha sonra yaşamış Cassius Dio, olayların yaşandığı zamandan çok sonraları olayı kaleme almışlardır. Eserlerinde geçen bu bilgiler, yazarların birbirini etkiledikleri asılsız dedikodulardan yayılmış hikâyeler olması da mümkündür[786].

Iulius Caesar suikasta uğramadan önce, Galatia Kralı Deiotaros'a ait olan Küçük Armenia'yı Kappadokia'nın Kralı III. Ariobarzanes'e vermişti. Fakat III. Ariobarzanes,

781 Koyuncu 2015,129.; Plutarkhos, Marcus Antonius, 3.

782 Ferrary 2001,809.

783 Cassius Dio, 49.32.3.

784 Martialis Epigramlar 11.20.

785 Appianus Bella civilia, 5.1.7.

786 Koyuncu 2015,130.

Cassisus'un emriyle öldürülmüştü. X. Araiarates, ağabeyi III. Aribarzanes'ten boşalan taht için Roma'ya gidip kendisinin Ariobarzanes'in halefi olarak Kappadokia Kralı atanması talep etmişti. Iulius Caesar, daha önce Roma yandaşlığı sebebiyle ödüllendirmiş, III. Ariobarzanes'in genç kardeşi Ariarathes'e de vasal krallara özgü bazı imtiyazlar tanımıştı[787]. Iulius Caesar'ın MÖ 44 yılında öldürülmesinden sonra gelişen olaylar silsilesi ile Sisines'in Arkhelaos olarak Kappadokia Krallık tahtına geçmesine zemin hazırlamıştır. Diktatör Iulius Caesar'ın suikastından sonra Marcus Antonius, Octavius ve Aemilius Lepidus, Cumhuriyetçi katillere karşı ortak savaş kararı almak üzere anlaşıp ikinci Triumvirliğini kurdular[788]. Ancak Marcus Antonius, Philippi Savaşı'ndan önceki düzeni bozup, cumhuriyetçilerin elinde bulunan Roma'nın Doğu eyaletlerini yeniden düzenlemek, ihtiyaçları olan parayı Doğu'dan savaş vergisi olarak toplayarak temin etmek için harekete geçti. Böylece Marcus Antonius'un Doğu politikasını icra edeceği ve bu politika dâhilinde Anadolu'da yapacağı siyasi ve ekonomik düzenlemelerle ilgili süreç başlatılmış oldu. Philippi Savaşı'nda cumhuriyetçileri desteklemiş olan kentleri ve bağımlı kralları cezalandırarak onlarla ilgili yeni siyasal düzenlemeler yaptı[789]. Vergi toplamada o kadar katı davrandı ki kimi tarihçiler Marcus Antonius'un adını, halkı soymak konusunda vergi memurlarını bile geride bırakmış olduğu bilinen Sulla ve Pompeius'un adlarıyla birlikte anmıştır[790]. Silahsız halkın olduğu bölgeleri çok kolay bir şekilde ele geçirmişti[791]. Marcus Antonius, Kappadokia'da, Galatia ve Pontos Krallıkları'nda olduğu gibi kendisine yandaş olacak bir yönetim istiyordu.

787 Jones 1971, 166.

788 Augustus, Res Gestae 1, 7. Appianus, Bellum Civile IV.2-3. Cassius Dio, XLVI.54-56. Plutarkhos, Antonius, 18-20.; Taşdöner 2012, 209-236.

789 Plutarkhos, Marcus Antonius, 24.

790 Bean 1995, 15.

791 Kaya 2004, 78.

Antonius'un ya da Roma'nın genel doğu politikası üzerinden düşünüldüğünde Kappadokia Bölgesi, Parthia saldırılarına karşı Roma tarafında olması gereken önemli bir konumdaydı. Antonius, Arkhelaos'u kral olarak seçip Kappadokia'nın yönetimini vermesi, doğuyu kontrol altında tutma politikasının bir uygulamasıydı. Bu şekilde, Roma'nın doğu sınırına Roma'nın çıkarlarını gözeten yerel bir kral atayarak Kappadokia Bölgesi'ni Parthia gücüne karşı tampon bölge oluşturdu. Aslında zaten Caesar da Zela Savaşı'ndan sonra bu politikayı benimseyip III. Ariobarzanes'i desteklemişti. Antonius'tan sonra da Octavianus aynı politikayı devam ettirip bu bölgenin kendi denetiminde olmasını sağladı[792].

Arkhelaos'un Kappadokia Krallığı'na geçmesinden bir süre sonra, iki triumvir tarafından kurulan düzen bozulmaya başladı. Roma'da Antonius ile Octavianus arasında bir çekişme başladı. Devam eden çatışma sırasında Ariobarzanes sülalesinden olmayan Arkhelaos, Antonius sayesinde Kappadokia tahtına geçtiğinden Roma'daki iç savaş sırasında tam da beklenildiği gibi kendisini krallığa getirmiş olan Antonius'un safında durarak bizzat yanında yer almıştır[793].

Kral Arkhelaos, Octavianus'un (Augustus) Antonius'u yenilgiye uğratmasından sonra tahtını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kaldı. Bu savaş, o dönemde neredeyse tüm dünyayı etkilediği gibi Kappadokia'yı da etkilemişti. Yenilen Antonius tarafında savaşa destek veren tüm krallar ağır cezalarla karşılaşmışlar kimileri krallıktan azledilmiştir[794].

---

792 Craven 1920, 30.

793 Marcus Antonius'un Actium Deniz Savaşı'nda beş yüzü aşkın savaş gemisi vardı. Bunun yanında 100 bin yaya ve 12 bin atlı askere sahipti. Marcus Antonius'a Libya Kralı Bocchus, Arabistan Kralı Malkhos, Yudaha Kralı Herodes ve Pontos Kralı Polemon'dan yardım gelene kadar Yukarı Kilikia Kralı Tarcondemus, Kappadokia Kralı Arkhelaos, Paphlagonia Kralı Deiotarus Philadelphus, Kommegene Kralı Mithridates, Trakya Kralı Sasalas Sadalas). Med Kralı da bizzat yardım gönderdi. Bu Kralların hepsi şahsen savaşa katılıp onun yanında yer aldılar. Plutarkhos, Marcus Antonius, 61.; Tekin 2019a, 171.

794 *"Ki o (Augustus) bazı şehirlere para cezası verdi ve geri kalan şehirleri ise meclislerin halk üzerindeki otoritesini alarak cezalandırdı. Amyntas ve Arkhelaos dışındaki bütün hükümdarların Antonius'dan aldıkları topraklarını ellerinden aldı.*

Arkhelaos, savaş sırasında Oktavianus lehine taraf değiştirmiştir. Yaptığı bu hamle ve daha sonra Roma'ya verdiği güven sayesinde büyük bir felaketi savuşturmuş ve tahtını koruyabilmiştir.

Antoninus ve Octavianus arasındaki mücadele sonrasında Antoninus tarafından Amyntas'a verilen Galatia Krallığı da Amyntas'ınOctavianus tarafında yer almasından dolayı el değiştirmemişti. Hatta topraklarına ek olarak MÖ 30 yılında Antonius tarafından Kleopatra'ya verilen Dağlık Kilikia da Amyntas'a verildi. Galatia Kralı Amyntas, Pisidia'nın doğusundaki geçimini yağmacılıkla sağlayan Homonadlar halkı üzerine yürümüş ve buraları ele geçirip liderlerini öldürmüştü. Ancak öldürülen liderin karısı MÖ 25 tarihinde Amyntas'ı öldürdü. Kral Amyntas'ın öldürülmesiyle Galatia toprakları ve Klikia, Kappadokia Kralı Arkhelaos'a bırakıldı[795]. Augustus, MÖ 20 yılında ise II. Tigranes'i Armenia Krallığı'na getirmek için Tiberius ile birlikte sefere çıkan Arkhelaos'a[796] Roma'nın kendi istediği kralları yönetici olarak atadığı Armenia Minor'un yönetimini bırakmıştır[797]. Görüldüğü üzere Arkhelaos Actium Savaşı sonrasında gelişen olaylar neticesinde Kilikia Trakheia ve Armenia'nın küçük bir bölümünü alarak ülkesinin topraklarını genişletmiştir[798].

Augustus Octavianus, korsanlarla mücadelede yerel kralların valilere oranla daha başarılı olacağını düşündüğünden Kilikia'yı Kappadokia Kralı Arkhelaos'a vermeyi uygun bulmuştu. Zaten Arkhelaos da kısa bir süre sonra krallık sarayını Kappadokia topraklarına yeni katılan Kilikia Trakheia'ya[799] Elaioussa'ya taşıdı ve

---

Tarkondimotus'un oğlu Philopator'u, Kappadokikos Pontos kısmında hüküm süren Lykomedes'i, İamblikhos'un kardeşi Kral Aleksandros'un hükümdarlıklarına son verdi." Cassius Dio, 51.2.1.

795 Erkiletlioğlu 2019,134-135.

796 Josephus, Antiquitates Judaicae15.105.

797 Strabon12.1.4; 12.3.29; 14.5.6.; Cassius Dio, 54.9.2.

798 Plutarkhos, Marcus Antonius, 61.; Strabon 12.6.3.

799 Strabon12.2.11.

hayatının büyük bir bölümünü burada geçirdi[800]. Kilikia'yı almasıyla Kappadokia Krallığı'nın sınırları güneyde Akdenize ulaşabilmiştir. Arkhelaos bu sebepten yönetim merkezinin ismini sonra Sebaste[801] olarak değiştireceği Elaiussa'ya (Ayaş/Erdemli) taşıdı.

Arkhelaos, kızı Glaphyra'yı, Augustus'un Roma'ya bağımlı kralların aralarındaki ilişkileri güçlendirme politikası neticesinde[802] Judea Kralı Herod'un oğlu Aleksandros ile evlendirdi. Arkhelaos dünürü olacak Judea Kralı Herod'u Elaiussa'da ağırlamıştır[803]. Glaphyra'nın Aleksandros ile yaptığı bu evlilikten Tigranes ve Aleksandros adlarında iki oğlu oldu[804].

Augustus, Judae Kralı Herodes'in (MÖ 73-4) kendisine suikast yapacağı suçlamasıyla oğlu Aleksandros'u Roma'ya şikâyet ettiği zaman, baba-oğul arasındaki husumeti çözüme ulaştırmak için MÖ 7-6 yılında Berytus'da yapılacak toplantıya dünürü Arkhelaos'un katılmasını Herodes'e önermiştir.

> *"(Augustus) ondan Romalıların koloni kurduğu Berytus civarında bir meclis toplamasını ve önderleri, Kappadokialıların Kralı Arkhelaos'u, dostluk ve saygınlık bakımından seçkin olduğu düşündüğü kişileri bu toplantıya almasını, onların düşüncelerini alarak ne yapılması gerektiğine karar vermesini tavsiye etti."* [805]

Ancak Herodes, oğlu Aleksandros'un kayınbabası Arkhelaos'u güvenilir bulmamıştır. Arkhelaos ile oğlu Aleksandros'un kendisine karşı iş birliği içinde olduğunu düşündüğünden Arkhelaos'un bu toplantıda yer almasını uygun bulmayıp

800 Strabon 12.2.7; 14.5.6; 12.1.4;12.2.7, Josephus, Antiquitates Judaicae 16.325-334

801 Elaiussa Kenti bugünkü Silifke'nin 30 km doğusunda bir kenttir. Sebaste Augustus isminin Antik Yunanca karşılığı idi.

802 "Augustus'un müttefik kralların birkaçı dışında aldığı kişilere geri verdi ya da yabancılara dağıttı. Dost olan kralları kendi aralarında karşılıklı kız alıp vermeyle birbirine bağladı. Suetonius, Augustus. 48.

803 Yahudi tarihçi

804 Michels 2013, 629–630.; Jacobson 2001, 22-38, Glaphyra ile Aleksandros'un oğlu V. Tigranes ve kardeşi VI. Tigranes, Nero tarafından Armenia'nın yönetimine getirilmiştir. Kommagene Kralı Anitokhos'un kızı Jotape ile evli olan torunun oğlu Aleksandros ise Vespasianus tarafından Kilikia'daki Cetislerin başına getirilmiştir. Aleksandros en sonunda Roma Senatosuna girmiş ve consüllüğe kadar yükselmiştir. Josephus, Antiquitates Judaicae, 18.139-140.

805 Josephus, Antiquitates Judaicae 16.357.

toplantıya çağırmamıştır[806]. Aleksandros bu toplantıda Arkhelaos'dan sadece Roma'ya gitmek için yardım istediklerini ve başka planları olmadığını söylemişti[807].

Herodes, oğlu Aleksandros'u öldürdükten sonra (MÖ 7/6) onun eşi Glaphyra'yı[808] da çeyizi ile birlikte babasının yanına Kappadokia'ya yolladı. Glaphyra'nın ikinci evliliği (MÖ 1- MS 4 arası bir tarihte) Libya (Numidia) Kralı Juba ile olmuştur[809]. Juba'nın ölümünden sonra[810] Glaphyra eski kocası Aleksandros'un erkek kardeşi ile yaptığı evliliği sırasında gördüğü bir rüya onu bir hayli sarsmış ve kısa bir süre sonra da ölmüştür[811].

Arkhelaos, MÖ 8 yılında Pontos Kralı Polemon'un ölmesinden sonra Polemon'un dul karısı Pythodoris ile evlendi[812]. Daha önce Roma'nın onayı ile Armenia Minor ve Kilikia Trakheia'nın yönetimini de üstlenen Arkhelaos'un, bu evlilikle -her ne kadar Augustus'un bilgisi dahilinde gerçekleştiği söylense de-[813] oluşan Pontos Krallığı ile bağlantısı, Roma'nın istemediği olayların ortaya çıkmasına neden olmuştur[814]. Öte yandan, Arkhelaos, Armenia'nın başında olan Pythodoris'in oğlu Zenon ile oluşan akrabalık bağlantısı ile oraya da karışmış bulunuyordu. Yani, Arkhelaos'un etki alanı,

806 Josephus, Bellum Judaicum 1.538 "Herodes bunlara ikna olur ve Berytos'a gelince, Caesar'ın (Augustus) emrettiği yerde mahkemeyi topladı. Yöneticiler Caesar tarafından kendilerine yazılan şeylere göre otururlar, Saturninus ve Pedanius'un etrafındaki elçiler, diğerleri ile birlikte procurator Volumnius, daha sonra kralın akrabaları ve dostları Salome ve Pheroras, onlardan sonra Kral Arkhelaos dışında bütün Syria'nın en seçkin kişileri toplandı; Herodes, Aleksandros'un kayınbabası olan bu adamdan şüphelendiği için böyle davrandı" Josephus, Antiquitates Judaicae, 16.332-334.

807 Josephus, Antiquitates Judaicae 16.325.

808 "Glaphyra, Arkhelaos'un ilk karısından olan kızıdır." Josephus, Bellum Judaicum, 1.476'da Glaphyra'nın anne tarafından ise Hystaspes oğlu Dareios'un, baba tarafından Temenus'un soyundan geldiğini yazar. Glaphyra'nın Aleksandros ile evliliğinin tarihi, M.Ö. 18/7 yılıdır. Koyuncu 2015,135.

809 OGİS, 363.

810 E. Schürer, The History of the Jewish People İn The Age of Jesus Christ, Cilt. 1 (çev. Geza Vermes ve Fergus Millar) Edinburgh, 1973, 329. Glaphyra'nın Juba'dan ayrıldığını belirttir. Çünkü Glaphyra, kayınbiraderi ile evlendiği zaman Juba'nın hale hayatta olduğunu kanıtlar.

811 Glapyra rüyasında ilk kocası Aleksandros'a sarılmak isterken Aleksandros'un kendisini ittiğini görür. Glaphyra eski kocası Aleksandros'dan, kendisinden sonra başka evlilikler yaptığı için serzenişler duyar. Bu rüyayı bir türlü aklından çıkaramayan Glaphyra kısa bir süre sonra hayata veda etti. Tekin 1998, 194-225.

812 Strabon 12.3.29.

813 CAH 10, s. 152.

814 Koyuncu 2015, 139.

Kappadokia, Kilikia Trakheia, Pontos, Armenia Minor ve Büyük Armenia'ya kadar genişlemiş oldu. Arkhelaos'un Akdeniz'den Karadeniz'e kadar uzanan bu büyük gücü, Roma'da ileride kendisine karşı kullanılan bir güç olabileceği kuşkusunu uyandırmış olabilir.

Erkiletlioğlu koleksiyonunda bulunan bir yüzük taşında (res. 46) ortada Argaios Dağı'nın zirvesinde çelenk yer almaktadır. Çelengin üzerinde yıldız ve Pontos'un geleneksel arması Artemis (Anaitis)'in ve Mithra'nın sembolü hilal ve yıldız betimi yer almaktadır. Sol başta Tanrıça Artemis'in önünde Arkhelaos'un Pontoslu eşi Pythodoris'in büstü, sağ tarafta Tanrıça Athena ve Arkhelaos'un büstü yer almaktadır[815]. Bu sanat eserinin yansıttığı propaganda açıktır. İki krallığın gücü Erciyes Dağı (Kappadokia Krallığı) merkezinde birleşmiştir.

Özellikle, Arkhelaos'un Pythodoris ile evlenmesi sonucunda gelişen olaylar, Arkhelaos'un etki alanını güçlendirmiştir. Bu denli hızlı genişlemenin Kappadokia Krallığı'nın güçlenebilmesi ihtimalini doğurması, Tiberius tarafından farkedilmiştir. Güçlü ve bağımsız bir Kappadokia'nın tercih edilmemesi onu bir Roma Eyaleti'ne dönüştürme sürecini hızlandıran bir etki yaratmış olması muhtemeldir[816].

Arkhelaos'un Krallığı'nın ilk on yılının kendisi için sıkıntılı geçtiğini söyleyebiliriz. Bir kısım soylu Kappadokialıların Arkhelaos'un krallığını asla kabul etmedikleri görülmektedir. MÖ 26 yılında Kappadokia halkı, Augustus'a ulak yollayıp Arkeolos'un Philopatris "ülkenin sevgilisi" ve Ktistes "kurucu" unvanlarının anlamı olarak yeni bir hanedanlık kurma niyeti ile suçlayıp kendisine karşı bir dava açılmışlardı[817]. Tiberius, Arkhelaos'un kendisine çok yalvarmasından dolayı,

815 Erkiletlioğlu 2019, 133.

816 Koyuncu 2015, 139.

817 B. Levick, Vespasian, London, 2003, 9.

Augustus'un hazır bulunduğu bu dava için, avukatlık teklifini kabul etmiş ve onu bu davadan kurtarmıştır[818].

Tiberius'un Arkhealos'a yaptığı bu iyiliğe mukabil Arkhelaos'un pek vefalı davrandığı söylenemez. Rhodos'da bulundukları bir sırada[819] Augustus'un dostlarının uyarısıyla sürgündeki Tiberius'u sıkıntılı günlerinde yalnız bırakmıştı. Arkhelaos'un, sürgündeki Tiberius'a karşı bu tutumunun nedeni, o sıralarda Gaius Caesar'ın[820] Augustus'un en sevdiği kişi olması ve onun Roma İmparatorluğu'nun varisi olarak görülmesiydi[821]. Lucius ve kardeşi Gaius'un ani ölümlerinden sonra[822] imparatorluğun varisi olma hakkını Augustus'un üvey oğlu Tiberius aldı. Augustus'un ölümünden sonra da Roma İmparatoru oldu. Ancak Tiberius, Rhodos'da iken Arkhelaos'un kendisine yaptığı bu tutumunu asla unutmadı. Kappadokia'nın yaşlı kralını Roma'ya çağırdı ve onun bir daha geri dönmesine izin vermedi[823]. Tacitus'a göre Arkhelaos, Roma'da senato önünde suçlanarak kötü bir muameleye maruz bırakıldı. Fakat senatodan ölüm cezası kararı çıkmadı.

> *"Rhodos'dayken hiçbir işte kendisine saygı göstermediği için Tiberius'un nefret ettiği Kral Arkhelaos, Kappadokia'yı 50 yıldır yönetiyordu. Arkhelaos, aslında bunu kendi küstahlığı yüzünden değil Augustus'un dostlarının uyarısıyla yaptı çünkü revaçta olan Gaius Caesar, doğudaki işleri düzenlemek için gönderilince, Tiberius'un dostluğu sakıncalı bir şeymiş gibi düşünülüyordu. Caesar'ların soyu tükenince, imparatorluğu (Tiberius) elde etti ve annesinin mektuplarıyla onu kandırdı ve (Livia) bu mektuplarda oğlunun öfkesini gizlememesine rağmen, eğer yalvarmak için gelecek olursa oğlunun onu affedebileceğini öne sürüyordu. Tuzaktan haberi olmadan, durumu fark ettiğine*

818 Suetonius, Tiberius, 8.

819 M.Ö. 6 yılında Rhodos'a gider ve MS 2 yılında Roma'ya geri döner.

820 Augustus'un kızı Julia ile Agrippa oğludur. Augustus, Lucius ve kardeşi Gaius Caesar'u M.Ö. 17 yılında evlatlık almıştır.

821*" Onun Kappadokia Kralı Arkhelaos'a olan öfkesi şahlandı çünkü bu prens Augustus Dönemi'nde bazı meseleler nedeniyle suçlandığında, yardımını alabilmek için onun (Tiberius) ayaklarına kapanmıştı fakat daha sonra onu hiçe saydı ve Asia gezisinde Gaius'a dalkavukluk etti.*" Cassius Dio, Historia Romana,LVII,17,3.

822 Lucius, MS 2, Gaius MS 4 yılında hayatını kaybetmiştir.

823 Suetonius Tiberius, 37.4.

inanılsa da zorba bir tavırdan korktuğu için kente hızlıca gitti. Princeps tarafından kaba bir şekilde karşılandı ve daha sonra Senato'da suçlandı. Uydurma suçlarla itham edildiği için değil endişeden ve aynı zamanda yaşlılıktan yorulmuştu (zayıf düşmüştü). Çünkü krallar için diğer insanlarla eşit muamele görmek hiç alışılmış bir şey değildi daha aşağıda görülmek (hor görülmek) ise hiç değildi. Arkhelaos, hayatını kendi isteğiyle kaybetti ya da eceliyle öldü."[824]

Zaten ayaklarındaki gut hastalığından mustarip ve yaşlı olan kralın durumu o kadar kötüydü ki mahkemeye üzeri örtülü bir tahtırevan içerisinde çıkarılıyordu[825].

"Daha önceden, (Arkhelaos) Augustus Dönemi'nde kendi halkı tarafından suçlandığı zaman, avukatlık hizmetinden faydalanmak için ona (Tiberius'a) yalvarmış olmasına rağmen, Rhodos'a geldiği zaman onu görmezden geldiği ve Asia'ya gelen Gaius'a hürmet ettiği için, Kappadokia Kralı Arkhelaos'a karşı öfkeli olan Tiberius, onu isyana kalkışmak suçlamasıyla Roma'ya çağırttı ve durumunu senatonun kararına bıraktı, (Arkhelaos) sadece yaşlılıktan değil korkunç bir şekilde ayaklarındaki gut hastalığından acı çekiyordu bir de akıl sağlığını da yitirdiği düşünülüyordu. Bu akıl yitirmesi bir zaman öyle bir duruma geldi ki yönetimi alması için, Augustus tarafından bir yönetici atandı. Fakat o zaman bu durumdan kurtulmak için yalandan rol yaptığı hala tartışma konusudur. Eğer birisi o zaman onun, eve geri döndükten sonra ona nasıl bir güce sahip olduğumu göstereceğim, demesine tanık olmamış olsaydı yine de ölüme mahkum edilebilirdi. Tiberius, buna çok güldü çünkü ayakta durmasını bırak oturamıyordu bile, bütün bunlar olunca Tiberius, onu öldürmedi. Kralın durumu o kadar kötüydü ki üzeri örtülü bir tahtırevan içerisinde taşınıyordu (bu, kim kendini hasta hissederse, onun yatarak oraya getirilmesi gelenekti ve Tiberius da bir zamanlar bunu yaptı.) tahtırevandan eğilerek bazı şeyler söyledi."[826]

824 Tacitus Annales 2.42.

825 Cassius Dio, 57.17.

826 Cassius Dio, 57.17.

Tacitus, Arkhelaos'un bu dava için Roma'ya çağrıldığında krallığının ellinci yılında olduğunu yazar. Arkhelaos, MÖ 36 yılında başa geçtiğine göre, elli yıl sonrasında Roma'ya gelip mahkemeye çıkış tarihi MS 14 veya 15 yılı olmalıdır. Kappadokia'nın eyalet haline getirilmesinin tarihi MS 17 olduğuna göre 2 veya 3 sene Arkhelaos'un Roma'dan çıkmasına izin verilmemişti. Ya da Tacitus, Arkhelaos'un elli yıl gibi uzun süren bir krallıkta kalmasından dolayı yaklaşık bir tarih vermek istemiş ve bir iki yılı önemsememişti. Belki de Arkhelaos, Roma'ya çağrıldığında, Kappadokia eyalet yapılmıştı. Zira Arkhelaos, Roma'ya çağrıldıktan sonra bir daha geri döndüğüne dair bilgi yoktur. Belki de Arkhelaos, Roma'ya artık görevinin sona erdirildiği emri tebliğ edilmek üzere çağrılmıştı[827].

Cassius Dio'ya göre Augustus, bir dönem Arkhelaos'un akıl sağlığını yitirmesi üzerine Kappadokia Krallığı'nın başına bir koruyucu (rector) atamıştır[828]. Arkhelaos'un ilk mahkemesinin dava konusu hakkında bir bilgiden ziyade farklı görüşler ortaya atılır. Actium Savaşı'ndan sonra Augustus, Arkhelaos'u kendisine karşı savaştığı için yanına çağırıp bunun hesabını sormuş. Arkhelaos kimilerine göre bu davadan aklını yitirmiş taklidi yaparak kurtulduktan sonra yeniden krallığının başına yollanmıştır[829]. Akıl sağlığını yitirmiş birini kral olarak atama, Suetonius'un da belirttiği gibi İmparator Augustus'un genel bir politikasıydı. Augustus, Roma'nın dostu olan krallardan akıl sağlığı yerinde olmayanlar ya da çocuk yaşta olup krallığı yönetemeyecek durumda olanlar için geçici olarak bu yöntemi uygulardı[830].

Roma'da ikinci kez mahkemeye çıkarılan Arkhealaos'un ölümünün senatodan çıkan bir kararla gerçekleştiğini söyleyen bir belge yoktur. Cassius Dio, onun doğal

827 Gwatkin 1930. 8-9.

828 Bu mahkemenin M.Ö. 26 yılındaki Tiberius'un Arkhelaos'u savunduğu mahkeme ile aynı olduğunu söylemek için elimizde bir kanıt yoktur. Bowersock bu mahkemenin 19-16 yılları arasında en daha çok M.Ö. 18 yılında olabileceğini belirtir.

829 Demir 2012, 339.

830 Suetonius Augustus, 48.

nedenlerden ötürü hayatını kaybettiğini belirtmiştir. Strabon Arkhelaos'un ölümünden bahseder[831] ancak senatonun ya da Tiberius'un kararıyla öldürüldüğüne dair herhangi bir şey söylemez. Bu da Arkhelaos'un eceliyle öldüğünü düşündürtebilir. Fakat Suetonius'un anlattığına göre; Tiberius'un Germania'lı Marobodus ve Thrakialı Rhaskuporis gibi bazı kralları krallığını eyalet olarak Roma'ya bağladığı zaman Arkhealos gibi Roma'da zorla alıkoyması akıllarda bir şüphe uyandırmaktadır[832].

Cassius ve Tacitus'un aynı olayları anlattığı bölümlerde Tacitus Arkhelaos'un Roma'ya uydurma iddialarla çağrıldığını yazarken, Cassius Dio ise onun var olan düzeni değiştirmeye çalışmakla suçlandığı için çağrıldığından söz eder. Cassius Dio ile aynı dönemlerde yaşamış olan Philostratos da bu konuda onunla benzer olayları anlatır. Tyana'lı Apollonius bir gün gençliğinde Aegae'da iken, kendisini öldürmekle tehdit eden Kilikia'nın resmi görevlisinin, üç gün sonra bizzat yol kenarında öldürüldüğünü anlatır. Philostratos, bu görevlinin Arkhelaos ile birlikte Roma'ya karşı yeni ya da farklı bir şey getirme amacında olduğunu belirtir[833].

Arkhelaos'dan çok sonra yaşamış olan Philostratos'un da aynı olayı aktarması, bunun hafızalarda kalan önemli bir olay olduğunu göstermektedir. Arkhelaos'un kalkıştığı ve Roma'nın kabul etmediği bu mevcut düzeni değiştirmeye yönelik faaliyeti Armenia meselesi olabilir[834]. Kızı Glaphyra ile Aleksandros'un[835] oğlu yani torunu V. Tigranes, kendisi hayattayken yaklaşık olarak MS 6 ile 12 yılları arasında Armenia Krallığı'nın başındadır. Tacitus, Tigranes'in Armenia'ya bir dönem hükmettiğini ve

831 *"Büyük Kappadokia'nın şu andaki idari düzenlemesini bilmiyoruz çünkü Kral Arkhelaos krallık yaparken ölümünden sonra, Caesar ve Senatus buranın bir Roma eyaleti olmasına karar verdi."* Strabon 12.I .4;12.3.29.

832 Suetonius, Tiberius, 37.4.

833 Philostratus,Life of Apollonius, 1.12.

834 Koyuncu 2015,146-147.

835 M.Ö. 7 yılında ölmüştür.

Roma'da ölüme mahkûm edildiğini belirtmiştir[836]. Aynı şekilde Josephus da Tigranes'in Armenia Kralı iken MS 36'da Roma'ya çağrılıp öldürüldüğünü yazar.

> *"Babası tarafından öldürülen Kral Herodes'in oğlu Aleksandros'a gelince, Kappadokia Kralı'nın kızı olan Glaphyra'dan Aleksandros ve Tigranes adında iki oğlu olmuştu. Tigranes, Armenaia Kralı iken Roma'da suçlanarak hiç çocuğu olmadan ölür. Aleksandros ise kardeşi ile aynı isimde olan Tigranes adında bir oğlu olur ve Nero tarafından Armenia'nın Kralı olarak gönderilir."*[837]

Tigranes'in İmparator Tiberius tarafından desteklenmediği için öldürülmesi olayı ile Arkhelaos'un Roma'ya çağrılma nedeni birbirini izleyen olaylardan kaynaklanmış olabilir. V. Tigranes, Augustus tarafından MS 6 yılında Armenia'nın Kralı yapılmıştır[838]. Ancak Augustus'un Roma'da yetiştirip Parthia'ya gönderdiği Vonones'in, Armenia'ya kaçarak buranın krallığını ele geçirmesi[839] üzerine Tigranes, krallığı için dedesi Arkhelaos'dan yardım istemiş, Arkhelaos da onun bu isteğini muhtemelen kabul etmiştir.

Tiberius ise Pontos'lu Pythodoris'in oğlu Zenon'u (Artaksias) Armenia'nın başına getirmek istediği için, Vonones'den ve Tigranes'den kurtulması gerekiyordu[840]. Çünkü Generali Germanicus aracılığıyla Parthialılar ile barış sağlayınca, onların istemediği Vonones, önce Syria'ya daha sonra Kilikia'ya kaçmak zorunda kaldı. Tigranes'e destek veren Arkhelaos da Roma'ya karşı isyana kalkışmak suçlamasıyla krallıktan alınmış olmalıydı.

836 Tacitus Annales 6.40.

837 Josephus, Antiquitates Judaicae, 18.139- 140; Koyuncu 2015, 146.

838 337 Res Gestae Divi Augusti, 27

839 Tacitus Annales 2.3.

840 Josephus, Antiquitates Judaicae,18.50-52

Arkhelaos, politik zekâsıyla Roma ile ilişkilerini hep iyi tutarak gücünü artırmıştır. Tralleisli Pythodoros'un kızı[841] olan Pontos Kraliçesi Pythodoris ile evlenerek gücüne güç katmıştı. Glaphyra'nın oğlu Tigranes'in Armenia Krallığı'na yeniden gelebilmek için kendisinden yardım istemesi üzerine Arkhelaos'un, Roma'nın en hassas olduğu bölgelerden birisi olan Armenia'nın yönetimi ile ilgili planlar yapmaya kalkışması büyük bir hata olmuştur. Bu hatası sonucunda Arkhelaos, Roma tarafından istenmeyen kral konumuna düşmüştür[842]. Artık Roma, başlangıçta dostu ve müttefiki olan Arkhelaos'dan desteğini çekti. Tiberius Dönemi'nde, yaşı iyice ilerlemiş olan Arkhelaos, imparatorun kendisine beslediği kin ve Roma'daki ekonomik nedenler yüzünden, Kappadokia Krallığı'nı kaybetti.

Roma Senatosu tarafından suçlanan Arkhelaos, Kappadokia'ya bir daha geri dönemeden bu olaydan birkaç yıl sonra, MS 17 yılında Roma'da hayatını kaybetti ve Kappadokia Roma'nın bir eyaleti haline getirildi[843].

Romalılarca Kappadokia Krallığı'ndan genellikle ekonomik olarak zayıf bir ülke olarak bahsedilir. Arkhelaos Dönemi ile birlikte Kappadokia'nın durumunun iyileştiğini söyleyebiliriz. Çünkü Augustus'un getirdiği Barış Dönemi'nden sonra, tüm dünyada ticaret faaliyetleri artmış, Kappadokia'nın da durumu toparlanmıştır. Ayrıca Arkhelaos'un madencilik, tarım ve hayvancılık alanındaki entelektüel birikimi ülkenin ekonomik alanda ilerlemesine katkıda bulunmuştur. Plinius, Doğa Tarihi kitabının on sekizinci cildinde, Arkhelaos'un tarım ile ilgili bir kitap yazdığını belirtir[844]. Çiftlik hayvanlarını konu aldığı sekizinci cildinde ise keçiler ve yabani tavşanlar hakkındaki bilgileri açıklarken, onun eserini referans gösterir[845]. Değerli taşları açıklandığı kitabın

841 Strabon 12.3.29.

842 Soslu 2017, 9-29.

843 Tacitus Annales 2.42.

844 Pilinius, Doğa Tarihi,18.5.22.

845 Pilinius, Doğa Tarihi, 8. 76; 8.81.

son cildinde ise özellikle kehribar, lal, yakut ve akit taşı konusunda da yine Arkhelaos'a atıf yapar[846]. Strabon, Arkhelaos'un madencilik faaliyetleriyle uğraştığını, kristal ve oniks taşının kralın madencileri tarafından çıkarılıp ihraç edildiğini belirtir[847].

Arkhelaos, Yunan şehirlerine özellikle Atina ve Olympia'ya iyilik yaptı ve hediyeler sundu. Atina'da Parthenon'un karşısına dikilmiş yazıtta[848] ve Olympia'da Zeus Tapınağı'nın önünde bulunan yazıt ile halk, erdeminden ve şehre gösterdiği iyi niyetinden dolayı Arkhelaos'u onurlandırmıştır[849]. Kappadokia'nın kutsal kenti Komana'da bulunan bir yazıtta, Arkhelaos "philopatris" (vatanını seven), "ktistes" (kurucu) ve "soter" (kurtarıcı) epithetonları ile birlikte görülür[850].

Arkhelaos'un Ktistes epithetonunu, Kappadokia'nın en son kralı olmasına rağmen, Garsaura Kenti'nin Arkhelais adını alması gibi birçok şehrin kentleşmesinde ve kurulmasında çaba gösterdiği için almıştı. Imhoof-Blumer'e göre sikkelerinde kullandığı Ktistes unvanı Elaeusa/Sebaste Darphanesi'ne atıf yapmaktadır[851]. Philopatris sıfatını ise, Pontos'dan atanmış bir kral olarak muhtemelen geçmişi ile ilgili eleştirileri ortadan kaldırmak niyetiyle tercih etmiştir[852]. Ariobarzanes sülalesindeki kralların kullandığı "Philoromaios" (Romasever) sıfatı yerine, Kappadokialılara daha yakın olduğunu belirtmek ve iyi niyetini göstermek için göstermek için Philopatris unvanını kullandı.

---

846 Plinius Doğa Tarihi 37.30 -35.

847 *"Arkhealos'un madencileri tarafından Galatialıların ülkesinin yakınında kristal levhalar ve onyks taşı bulunduğu söylenir. Ayrıca renk bakımından fildişine benzeyen beyaz bir taşın tıpkı küçük biley taşları ölçüsünde çıkarıldığı bir yer vardı ve bunlardan hançerlere saplar yapılırdı; Başka bir yerde ise dışarıya satılacak kadar büyük plakalar (dioptras) halinde çıkarılırdı."* Strabon 12.2.10.; Koyuncu 2015, 138.

848 "Halk, Kappadokia'nın ve Trakheia Kilikia'nın Kralı Philopatris Arkhelaos'u Erdeminden ötürü (onurlandırdı)" OGİS, 357.

849 "Eleailıların şehri Philopatris Arkhelaos'u erdeminden ve onun şehre karşı gösterdiği iyi niyetinden dolayı. (onurlandırdı)" OGİS, 359.

850 OGİS, 358.

851 RPC, 551.

852 David 1984, 107.

Tacitus, X. Ariarathes'ten sonra kral olan Arkhelaos'un Roma'ya çağrıldığı zaman elli yıldır kral olduğunu yazar[853]. Appianus ise Antonius'un, X. Ariarathes'in Krallığının ikinci yılında (MÖ 41 yılı civarında) ülkeyi Arkhelaos ile X. Ariarathes arasında paylaştırdığını söylemişti[854]. Bu durumda, Antonius Arkhelaos'a yönetmesi için bir yer vermiş olmalıdır. Tacitus, Antonius'un, MÖ 36 yılı X. Ariarathes'i krallıktan aldığı tarih olduğunu söyler[855]. Buna göre X. Ariarathes'in ölümüne kadar ki 6 yıl ile MS 17 yılına kadar tek başına yönetimde olduğu yıllar toplandığında 58 yıl Kappadokia'nın yönetiminde olduğu görülecektir.

Kappadokia Krallığının siyasi tarihinin anlatılmaya çalışıldığı bu bölümün sonuna Kappadokia Krallığının Seleukos ve Pontos krallıkları ile bağlantıları soy ağacı şeklinde verilmiştir.

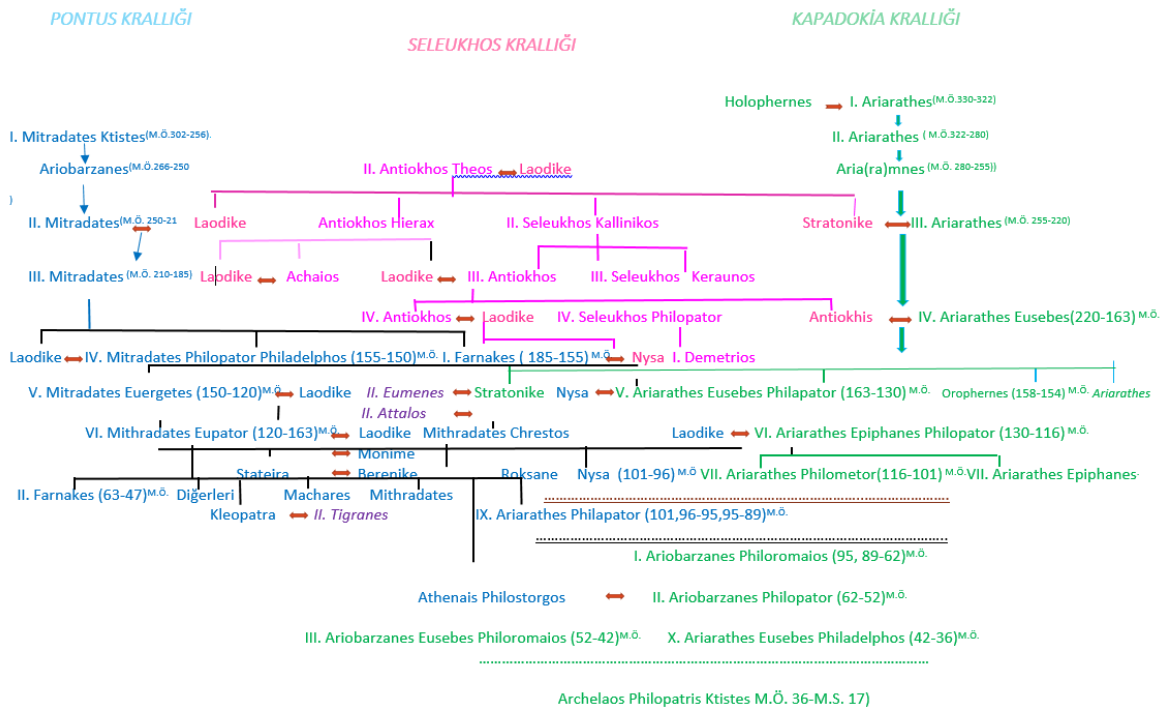

853 Tacitus Annales, 2.42.

854 Appianus, Bella civilia, 5. 1.7.

855 Cassius Dio, 49.32.

3. KAPPADOKİA KRALLARININ DARP ETTİĞİ SİKKELER IŞIĞINDA NÜMİSMATİK İNCELEME

3.1. Kappadokia Krallık Sikkeleri Konusu Üzerine Yapılmış Çalışmalar

Batı dünyasında Antik Çağ sanatı ve kültürüne ilginin kökeni Rönesans Çağı denilen 15. Yüzyıla dayanır. Rönesans Dönemi'nde aristokratlar ve soylular, sosyal statülerinin bir yansıması olarak sanat, doğa ve tarih bilimine ilgi göstermişlerdir. Bu alanlarla ilgili koleksiyonları toplandıkça kabineler oluşmuş ve ilgi gün geçtikçe çerçevesi genişleyerek günümüze kadar kesintisiz devam etmiştir. 17. yüzyıla gelindiğinde ise katalog ve ansiklopedik özellik taşıyan kaynakların yazımı artmıştır.

Kappadokia sikkeleri ile ilgili en erken örnek ise on sekizinci yüzyılın sonlarında yazılmıştır. 1794 yılında J. EckhelDoctrina Numorum Veterum, adlı yayının 1. Bölümünün 3. cildinde Küçük Asya'yı anlatırken,Antik Kappadokia'nın Hellenistik ve Roma Dönemi ile ilgili araştırmalarını, darphanesi bulunan şehirlerini, sikke darp eden magistratların isimlerini ve Kappadokia Krallık hükümdarlarının o zamana kadar bilinen sikkelerine değinmiştir. Kralların sikkelere yansımış unvanlarını dikte etmiştir[856].

3.1.1. Gümüş Sikkeler

3.1.1.1. Krali Sikkeler

On dokuzuncu yüzyıl ile araştırmacılar sistemli bir şekilde bu koleksiyonları yayınlamışlardır. Bu yayınlanan koleksiyonlar içinde elbette ki Kappadokia Krallık sikkeleri de bulunuyordu. Bu koleksiyonlardan bir tanesi 1898 yılında Babelon tarafından yayınlanan Waddington koleksiyonu[857] ile Forrer'in yayınladığı Weber'in I823-I918 yılları arası derlediği Grek (Antik Yunan) sikke koleksiyonudur[858]. 1862

856 Eckhel 1794, 186-201.

857 Babelon 1898.

858 Forrer 1926.

yılında Maximilian Borrell, NC Dergisi'nde Kappadokia Krallarının sikkeleri isimli makalesini yayınlamıştır[859]. W. Wroth, 1899'da British Museum'un koleksiyonundaki Galatia, Kappadokia ve Syria sikkelerini yayınlamıştır. 1985 yılında Weiss, Argaios ikonografisini makalesinde işlemiştir[860].

Otto Mørkholm, 1962 yılında NC'de "Some Cappadocian Problems"[861]; 1964'de "Some Cappadocian Die-Links"[862]; 1968 yılında "The Coinages of Ariarathes VIII and Ariarathes IX of Cappadocia"[863]; 1969'da "The Clasification of Cappadocian Coins"[864]; 1975'te "A Furter Comment on the Coinage of Ariarathes VIII and Ariarathes IX"[865]; 1978'de SNR 57'de "The Coinages of Ariarathes VI and Ariarathes VII of Cappadocia"[866] ve 1979'da "The Cappadocians Again"[867] isimli makalesini NC'da yayınlamıştır.

Bono Simonetta, 1958 yılında "Note di numismatica della Cappadocia. Sull'atribuzione delle dramme di Ariarathes IV e di Ariarathes V"[868]; 1961 yılında Notes on the Coinage of Cappadocian Kings[869]; Remarks on Some Cappadocian Problems[870]; Some Additional Remarks on the Royal Cappadocian Coinage[871];A proposito di alcune attribuzione di monete dei re di Cappodocia proposte dal Dr. Mørkholm[872]; 1973'te Ariarathes IV o Ariarathes VI: ossrvazioni in alcune rare moneta

859 Borrell 1862, 1-19.
860 Weiss 1985, 21-48. lev. 6-14.
861 Mørkholm 1962,407-411.
862 Mørkholm 1966, 21-25+I lev.
863 Mørkholm 1968, 241-248.
864 Mørkholm 1969, 21-23+ I lev.
865 Mørkholm 1975, 109-138.
866 Mørkholm 1968, 144-163.
867 Mørkholm 1979, 242-246.
868 Simonetta 1958, 11-20 + 1 lev.
869 Simonetta 1961, 9-50 +3 lev.
870 Simonetta 1964, 83-92.
871 Simonetta 1967, 7-12.
872 Simonetta 1970, 45-61.

di Cappadocia[873]; 1974'de "Osservazioni su alcune emissioni barbariche dei re di Cappadocia"[874]; aynı yıl "Problemi di numismatica dei re di Cappadocia: I'ipotetica monetzaione di Ariarathes VIII"[875]; 1975 yılında "Raffronto tra alcuni stateri di Mazaeus a Tarsus e le dramme di Ariarathes I di Cappadocia" ve "Sulla monetazione di Ariarathes di Cappadocia"[876]; 1977 yılında "The Coinage of the Cappadocian Kings" isimli kitabı ve 1979 yılında "Moneta inedite dei re di Cappadocia" isimli makalesi yayınlanmıştır[877]. A. Simonetta[878], 2007 yılında "The Coinage of the Cappadocian Kings: A Revision and a Catalogue of the Simonetta Collection" adlı eserle babasının yaptığı çalışmaya katkıda bulunmuştur.

1979 yılında P. R. Franke, "Zur Chronologie der Statthalter von Cappadocia-Galatia 91-107 n.Chr"[879] isimli yazısını yayınlamıştır. D.G. Glev, "The Cappadocian Expedition of Nikomedes III Euergetes, King of Bithynia"[880]; O. Güler, "Erciyes-Kappadokia Sikkeleri", "Antikçağ İkonografisinde Erciyes" ile "Kappadokia Krallığı ve Roma Koloni Devirlerinde Kayseri Darphanesi" isimli çalışmalarını yayınlamıştır[881].

S. Taner, "A Hoard Found at the Tepebağları- Tepebağları Definesi" ile "Kültepe Sikkeleri (1967-1973)"[882]; G. Taylor, "A Countermarked Coin of Ariarathes VII?" ile "A Find of Cappadocian Silver" isimli çalışmalarını 1968-72 yılları arasında yapmıştır[883].

873 Simonetta 1973, 37-42.

874 Simonetta 1974a, 95-105.

875 Simonetta 1974b, 49-62.

876 Simonetta 1975b, 91-95. ; Simonetta 1975a, 4-7.

877 Simonetta 1977. ; Simonetta 1979, 55-58.

878 Simonetta 2007.

879 Franke 1979, 377-382.

880 Glev 1987, 23-55.

881 Güler 1987, 26-32. ; Güler 1995. ; Güler 1998, 35-41.

882 Taner 1972, 85-107. ; Taner 1974, 583-595 + 7 lev. (Ariarathes IV ve diğerleri)

883 Taylor 1968, 269-270. ; Taylor 1972, 43-45.

1968 yılında S. Bendall, "A Coin Year I of Ariobarzanes I of Cappadocia"[884], François de Callatay, "Les tétradrachmes des rois de Cappadoce"[885]; J.van Heesch, "Les ateliers monétaires de Pescennius Niger"[886]; Fred S. Kleiner, The Giresun Hoard[887], Hasso Pfeiler, "Ein Fund von Tetradrachmen vom Alexander typ aus Aksaray"[888], L. Schmitt, Nouvel Drachme du Royaume de Cappadoce[889], Barry J. Yarkon, Kings of Cappadocia Struck Independent Coinage[890] adlı eserleriyle bilim dünyasına katkıda bulunmuşlardır. O. Tekin 1993 yılında, Antik Anadolu Numismatiği Bibliyografyası adlı eserinde bölge bölge yapılmış çalışmaları eserinde işlemiştir[891]. Z. Çizmeli Öğün, C. Özbil, Ö. D. Yalçın, Antik Dönem Anadolu Nümismatiği açısından önemli bir kaynak olan arkeolojik kazılarda ele geçen sikkelerin yayınının bibliyografyasını yayınlamışlardır[892].

3.1.1.2. Barbar İmitasyon Sikkeler

Türkiye ve dünya müzelerine dağılmış Kappadokia gümüş krali sikkelerinin yanında bu sikkeleri gerek ön ve arka yüzündeki betim, lejant ve monogram özelliklerini taklit eden kimi sikkeler mevcuttur. Krali sikkelerden farklı olarak, kataloğumuzun 2398-2435 numaralarında belirttiğimiz sikkeler üzerinde yer alan figür, lejant ve monogramların daha kaba bir şekilde işlendiği görülmektedir.

Simonetta V. Ariatarhes ve IX. Ariarathes'in barbar üsluptaki sikkelerini kitabına almıştır[893]. Simonetta bu tür kaba bir şekilde darp edilmiş sikkeler için kralların taht mücadeleleri sırasında merkezi darphaneyi kullanamadıkları olağanüstü durumlarda

884 Bendall 1968, 337.
885 Callatay 1990, 891-895.
886 Heesch 1978, 57-72.
887 Kleiner 1974, 3-25.
888 Pfeiler 1969, 49-54.
889 Schmitt 1990, 817-818.
890 Yarkon 1989.
891 Tekin 1993.
892 Çizmeli Öğün ve diğ. 2016, 229-254.
893 V. Ariarathes için bkz. Simonetta 1977,27-28, lev. 3,3- 6.IX. Ariarathes için bkz. Simonetta 1977,38. Lev. 5,2.

bu şekildeki paraları darp ettiklerini söylemiştir. Nitekim V. Ariarathes'in kardeşi Orophernes ile kavgalı olduğu dönemlerde darp ettiği drahmilerin bir kısmı bu stildedir. Sikkelerin üzerinde üçüncü yılı gösteren Γ monogramı yer almaktadır[894]. IX. Ariarathes'in 4. hükümdarlık yılını gösteren sikke de aynı şekilde çatışmalı ortamın olduğu yıllara işaret etmektedir. Mørkholm ise Simonetta'nın V. Ariarathes'in babar sitildeki sikkelerin Orophernes ile mücadele ettiği yıllarda darp edildiği hipotezine karşı çıkmıştır. Nitekim kralın sikkelerinin üzerindeki tarih monogramının sadece Γ olmadığını, dokuzuncu yıla atıf yapan Θ tarihi de görüldüğünü belirtmiştir[895].

Simonetta'nın barbar (kaba) (14-23 numaralı) yada semi barbar (yarı kaba) dediği (4a,4b ve 13 numaralı) sikkelere Mørkholm barbar imitasyon (kaba şekilde üretilmiş taklit) demiştir[896]. Bu tür sikkelerin krallığın merkezi darphanesinde bazı sebeplerden dolayı kaba ve özensiz bir şekilde darp edilmiş olması ihtimal dahilinde olduğu kadar Kappadokia Sikkeleri'ni taklit eden küçük eyaletlerin veya otonom şehirlerin darp ettirdiği sikkeler olabilme ihtimali de düşünülmelidir. Zira Hoover'in I. Demetrios Soter'in barbar stilde darp edilmiş bir grup sikke ile ilgili makalesinde I. Demetrios Soter'in barbar sikkelerinin komşu krallık tarafından darp edildiğini göstermiştir[897]. Diğer yandan Simonetta, kralın otoritesi altında acil durumda mesela büyük bir düşman tehlikesi altında veya tahttan indirildiğinde bu grup sikkeleri darp etmiş olabileceklerini önemle vurgulamıştır[898].

A. Simonetta bu gibi sıradışı sikkelerin gerçek veya sahte (taklit) olma konusunu tartışmıştır. Taklit sikkeler, çağdaş veya Antik Dönem taklit sikkeler olarak ikiye

894 Simonetta 1977,11.

895 Mørkholm 1979, 243.

896 Mørkholm 1978,144-163.

897 Nitekim I. Demetrios Soter'in (M.Ö. 162-150) de Kommagene'de darp edilen barbar stildeki bu sikkeleri görülmektedir. Seleukos Krallığı'nın asi komutanı Ptolemaios bağımsızlığını ilan ettiği Kommagene'de kendine özgü sikke darp ettirmek yerine Seleukos Kralı I. Demetrios Soter'in taklit sikkelerini darp ettirmiştir. O. D. Hoover, "Notes on Some Imitation Drachms of Demetrius I Soter From Commagene", American Journal of Numismatics, Vol. 10, 1998, 71-94.

898 Simonetta 1977,25, dipnot:1.

ayrılabilir. Antik Dönem kalpazanlar tarafından darp edilen sikke gruplarının olmasına karşılık kimi koşullar altında meşru otorite tarafından darp edilebildiğini anlatmıştır. Günümüzde Kappadokia ile ilişkili bu grup sikkelerin pek çoğunun günümüzde gerçek olarak kabul edildiği üzerinde durmuştur[899].

Kataloğumuzda derlediğimiz kadarıyla Kappadokia Krallık Dönemi'nde darp edilen bu tür sikkeler IV. Ariarathes Dönemi ile başlamaktadır. En son dönem olarak ise I. Ariobarzanes Dönemi ile temsil edilmektedir. IV. Ariarathes, V. Ariarathes, VI. Ariarathes VII. Ariarathes, IX. Ariarathes ve I. Ariobarzanes Dönemi'ni yansıtan barbar sikkeler mevcuttur. Bu grup sikkelerin bir kısmında kralların ad ve unvanlarını doğru olarak yazılmışsa da bir kısmında okunaksız kaba yazıt görülmektedir.

3.1.1.3. Kappadokia Krali Darphaneleri'nde Merkezi Otorite'nin Darp Ettirdiği Postumus Antiokhos Sikkeleri

Kataloğumuzda 2436-2442 numarayla verilen örneklerde olduğu gibi Seleukos İmparatorluğu Kralı VII. Antiokhos'un M.Ö 129 yılındaki ölümünden sonra onun adının ve portresinin kazınmış olduğu sikkeler, Kappadokia Krallığı'nın krali darphanelerinde darp edilmiştir[900]. Ön yüzde genç yaşta henüz ölmüş akraba krallığın kralı VII. Antiokhos'un portresi ile darp edilen bu tetradrahmi serileri Catharine Lorber ve Arthur Houghton 2006 yılında yayınladıkları makalede incelemişlerdir[901].

Catharine Lorber ve Arthur Houghton 2006 yılında yayınladıkları VII. Antiokhos Euergetes'in (MÖ 138-129) Kappadokia Darphaneleri'nde darp edilmiş üç seri tetradrahmisini yayınlamıştır[902]. Bu serilerin Kappadokia Darphaneleri'nde darp edildiğini şu şekilde açıklamaya çalışmıştır. Kataloğumuzda 922 numaralı sikkede

899 Simonetta 2007, 15-16.

900 Lorber ve diğ. 2006,49-97.

901 Lorber ve diğ. 2006, 49-97.

902 Lorber ve diğ. 2006, 49-97.

olduğu gibi VII. Ariarathes'in darp ettirdiği bir tetradrahmi serisinde görülen kralın portresindeki betimlemenin Seleukos etkisini Mørkholm açıkça belirtmiştir. Sikkelerin arka yüzündeki monogram ve lejantların yerleşim düzeni ve sikkelerin dış kontürlerindeki bitkisel çerçevenin şekil özellikleri, neredeyse birebir kopyalanmıştır[903]. Ayrıca Catharine Lorber ve Arthur Houghton karşılaştığı bir kaç VII. Ariarathes adına darp edilen tetradrahmi serisinde ise VII. Ariarathes'in kendi portresini kullandığı görülmüştür. Ancak arka yüz düzeninin işlenişi Postumus VII. Antiokhos'un tetradrahmi serisinin genel özelliklerini yansıtır[904]. Dört farklı darphane ve değişik kalıptaki sikkeleri tablolar halinde vermiştir[905].

Postumus Antiokhos betimli sikkeler o kadar beğenilmiş olmalı ki VI. ve VII Ariarathes, ülkenin krali darphanelerinde hem VII. Antiokhos'un postumus sikkelerini hem de VII. Antiokhos portresini kullanarak kendi sikkelerini üretmişlerdir.

Postumus VII. Antiokhos tetradrahmilerinin ön yüzünde diademli VII. Antiokhos'un portresini yansıtan başı betimlenmiştir. Arka yüzde ise Zafer Tanrıçası Nike'yi tutan Athena betimlenmiştir. Lejant olarak sağda iki sıra halinde ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ ↓ΑΝΤΙΟΧΟΥ solda tek sıra şeklinde ↓ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ lejantı okunmaktadır.

Kappadokia Krallık sikkelerinde VII. Antiokhos sikkesinin arka yüz figürü olan Athena Nikophoros betimi IV. Ariarathes'ten beri gümüş sikkelerin arka yüzünün ana figürüdür. Krali gümüş sikkelerdeki bu arka yüz betimi kesintisiz bir şekilde X. Ariarathes Dönemi'ne kadar kullanıldığına göre tanrıçanın bu betimi Kappadokia Kralları ve halkı için çok önemli bir değer olması gerekir. İşte bu sebepten VII. Antiokhos'un postumus sikkelerinin Kappadokia'da tutulmasının bir sebebi halkın aşina olduğu Athena Nikophoros betiminin bir etkisi olduğunu düşünmekteyiz. Bir diğer

903 Mørkholm 1978, 144-163.

904 Lorber ve diğ. 2006, 49-97.

905 Krengel - Lorber 2009, 51-104.

sebep ise Seleukos Krallığı ile anne tarafından akraba olan bu krallık için[906] komşu Seleukos Krallığı'nın henüz ölmüş bir kralını kahraman olarak onurlandırılmasında bir sakınca görülmemiştir[907].

VII. Antiokhos'un sikkelerinde kullandığı portre tipi Jacobsen Koleksiyonunda bulunan heykel başında da tespit edilebilmektedir[908]. Kappadokia Krali Darphanesi'nde ölmüş VII. Antiokhos'un sikkeleri uzun bir dönem darp edilmiştir (kat. no. 2436-2441)[909]. IX. Ariarathes ve I. Ariobarzanes Dönemi'nde de postumus VII. Antiokhos sikkelerinin Kappadokia Darphaneleri'nde üretimi devam ederken bir süre sonra VII. Antiokhos portresinin hükümdar sikkelerinde kullanılması terkedilmiştir[910].

Kappadokia Darphaneleri'nde darp edilen VII. Antiokhos'un postumus sikkelerinin haricinde VII. Antiokhos portresinin Kappadokia Kralları tarafından krali sikkelerde ön yüz betimi olarak kullanıldığını görmekteyiz. Lorber'e göre Postumus Antiokhos tetradrahmileri V. Ariarathes'in ölümünden sonra Kraliçe Nysa'nın taht naibi olarak iktidarda olduğu dönemde başlayıp I. Ariobarzanes Dönemi'ne kadar otuz beş yıl boyunca darp edilmeye devam etmiştir[911].

VI. Ariarathes'in şimdi Kırşehir Müzesi sikke koleksiyonunda 37 env. numarası ile kayıt altına alınmış sikkesinin ön yüzünde VII. Antiokhos tipinde diademli kral başı arka yüzünde ise Athena ayakta sol eliyle mızrak ve üzerinde Gorgo süslemesi olan kalkanını tutarken ileriye uzattığı sağ elinde Zafer Tanrıçası Nike'yi tutmaktadır. Lejant olarak sağda yukarıdan aşağıya doğru ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda yukarıdan aşağıya doğru

906 İlk defa Seleukoslar ile evlilik yoluyla akraba olan Kappadokia Kralı III. Ariarathes'tir. III. Ariarathes, Seleukos Kralı II. Antiokhos Theos, kız kardeşi ile olan evliliği sebebiyle oluşan akrabalık durumu satraplığın krallığa dönüşmesinde büyük etkisi olmuş olmalıdır. Dönemin süper gücü olma özelliği gösteren Hellenistik krallıklardan birinin damadı olmak III. Ariarathes'e de krallığını hem teyit ettirme hem de geliştirme imkanı sunmuştur. III. Ariarathes'ten sonra IV. Ariarathes te Seleukos prensesi Antiokhis ile evlenmiştir. Soslu 2017, 9-29.

907 Lorber ve diğ. 2006, 49-97.

908 Wace, 1905, 98.

909 Lorber ve diğ. 2006, 49-97.

910 Lorber 2006,49-97.

911 Lorber 2016, 21-82.

↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV ve altta soldan sağa doğru → ΕΠΙΦΑΝΟΣ lejantı okunmaktadır (kat. no. 774). VI. Ariarathes'in oğlu ve selefi olan VII. Ariarathes de VII. Antiokhos portresini darp ettirdiği teradrahmisine yansıtmıştır (kat.no 922)[912]. VII. Ariarathes sikkelerinin ön ve arka yüz ikonografisi değişmezken lejant değişmiştir. Sağda iki satır olarak yukarıdan aşağıya doğru ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV solda tek satır şeklinde yukarıdan aşağıya doğru ↓ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ lejantı okunmaktadır. Kappadokia Krallık Darphaneleri'nde VII. Antiokhos'un postumus sikkeleri tahtı bir süre gasp eden VI. Mithridates Eupator'un oğlu IX. Ariarathes ile I. Ariobarzanes Dönemi'nde de üretilmeye devam etmiştir[913].

3.1.2. Bronz Sikkeler

3.1.2.1. Bronz Krali Sikkeler

Regling 1935'te Anisa, Morima ve Tyana'da darp edilmiş sikkeleri anlatan bir çalışma yapmıştır[914]. O. Mørkholm, Numismatic Chronicle'de yayınladığı "The Classification of Cappadocian Coins"'te Kappadokia Krallık sikkelerinin tasnifini yapmıştır[915]. Yarkın,"An Unpublished Coin of Ariarathes III for Cybistra in Cappadocia" isimli makaleyi 1981'de yayınlamıştır[916]. M. Asolati, Ariaramnes ve III. Ariarathes Dönemi bir seri sikke üzerine çalıştıkları "Una Serie Monetale Inedita Per Tyana e La Coniazione Del Bronzo Durante i Regni Di Ariaramne e Di Ariarate III Di Cappadocia" isimli makaleyi 2017 yılında yayınlamışlardır[917]. Panagiotis ve Lorber'e P.

912 Simonetta 2007, Ariarathes VII res.3, 135.; Simonetta 1977, lev. 4-1.

913 Lorber ve diğ. 2006,49-97.

914 Regling 1935,1-23.

915 Mørkholm 1969, 21-23.

916 Yarkin 1981, 144-145.

917 Asolati 2017,273-292.

Iossif Panagiotis and Catharine C. Lorber, Kappadokia tarihinin askeri yansıması olarak sikkelerde görülen hypatros terimini incelemişlerdir[918].

3.1.2.2. Sivil Kent Sikkeleri

Eski adı Mazaka olan kentin merkezi otoriteden bağımsız darp ettirdiği bir grup sikkenin üzerinde yer ismi olan ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ veya ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ lejantları bulunmaktadır. Bu sikkelerde dönemin kralının adı görülmez. Bu sikkelerin bazılarının üzerinde tarih işareti varken bazılarında yoktur. ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ kent sikkelerinde görülen ilk tarih IB son tarih KϚ monogramıdır. KϚ monogramı tarih olarak 26. yılı temsil etmektedir. ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ yazıtlı sikkelerde ise ilk sikkelerde ise görülen en erken tarih monogramı KH ise 28. yılı temsil etmektedir[919].

Eusebeia Kent sikkeleri üzerine yapılan çalışmalar 19. yüzyılın sonlarından itibaren başlamıştır. Bronz Eusebeia kent sikkelerini ele alıp değerlendiren ilk kişi Friedrich İmhoof-Blumer'dir. İmhoof-Blumer, 1898'de yaptığı çalışmada bu sikkeleri tarih işareti olan ve olmayan diye iki grupta inceledi[920]. Tarih monogramlı Eusebeia sikkelerini Arkhelaos Dönemi'ne tarihlendirdi.

Antik Kayseri sikkeleri için E. A. Sydenham, The Coinage of Caesarea in Cappadocia[921], H. Herrli ise "Das Königreich Kappadokien und seine Münzen" ve "Die 'autonomen' Bronzemünzen von Eusebeia und Kaisareia in Kappadokien"[922] adlı çalışmaları yapmıştır.

---

918 Asolati 2017, 273-291.

919 Erkiletlioğlu 2019, 200.

920 Kovacs 2013, 397-404.

921 Sydenham 1978.

922 Herrli 1978, 737-742. ; Herrli 1985, 60-71.

Daha sonra R. Bland, "The Last Coinage of Caesarea in Cappadocia"[923], Marc Bar, 1985'te "Les Monnaies Grecques de Césarée de Cappadoce"[924], P. Bastien, "Une Nouvelle monnaie d'argent de Pescennius Niger émise á Césarée de Cappadoce"[925] isimli çalışmalarla bilim dünyasına katkılarda bulunmuşlardır.

Araştırmacılar, Eusebeia/Kaisareia Kent sikkeleri ne zaman ve neden darp edilmeye başladığı konusu irdelemişlerdir[926].

Eusebeia Kenti'ne ait demek olan ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ lejantlı sikkelerin üzerinde görülen IB, IϚ, IΘ ve KE monogramlarını Arkhelaos'un 12,16,19 ve 25 yıllarına verdi. Kent adının son kez değişip ΚΑΙΣΑΡΕΙΑ'ya dönüştüğü dönemlerde ise sikke darbı devam ederken ΚΑΙΣΑΡΕΙΑ lejantlı ΚΗ (28) ile ΝΓ(53) monogramlı sikkeleri ise (=MÖ 9- MS 17) yıllarında ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ adı ile darp edilen sikkeler olarak açıklamıştır[927]. Sydenham da İmhoof-Blumer'in öne sürdüğü tezin takipçisi oldu. Fakat sikkeleri tarihsiz Eusebeia, tarih olan Eusebeia ve tarih olan Kaesaerea sikkeleri üç gruba ayırdı[928].

Herrli, Eusebeia sikkeleri üzerindeki işaretlerin II Ariobarzanes ile Arkhelaos Dönemi gümüş drahmilerinde görülen monogramlar olduğunu tespit etti[929]. Ayrıca üzerinde tarih monogramı olmayan bir kısım sikkeyi ise IX. Ariarathes ile X. Ariarathes Dönemi arasına yerleştirmeyi uygun buldu. Herrli'ye göre:

1- Ön yüzünde Gorgoneion bezeli aeigis arka yüzünde Argaios Dağı bulunan sikke IX. Ariarathes Dönemi (M.Ö 90-87) (Kat.no 2557-2563)

923 Bland 1991, 213-258.

924 Bar 1985, 53-65.

925 Bastien 1972, 69-71.

926 Sydenham 1978.; Herrli 1978, 737-742. ; Herrli 1985, 60-71; Kovacs 2013, 397-404.

927 Imhoof-Blumer 1898, 1-48., bu gruplamayı yapmıştır ancak bu konu Herrli 1985, 60-71. ; RPC sayfa 552.

928 Sydenham 1933, 1-2, 26-30.

929 Herrli 1985, 62.

2- Ön yüzünde sakallı Zeus başı arka yüzde Artemis'in kült Heykeli bulunan sikke tipi Phrigia'daki Apemeia Kenti'nde de daha önce görülmüştü. Kataloğumuzda 2553-2556 numaralarında verilen Eusebeia Kent Sikkesinin arka yüzündeki Artemis'in sağındaki Amonogramı kataloğumuzdaki 1707-1712 maddelerde verilen I. Ariobarzanes Dönemi görülen monogram tipidir.

3- Ön yüzde Athena'nın miğferli başı arka yüzde Argaios Dağı betimli sikkelerinde yer alan monogramlar, I. Ariobarzanes'ten Arkhelaos Dönemi'ne kadar krali sikkelerde darp edilmeye devam etmiştir. (Kat.no 2511-2529)

4- Ön yüzde Nike başı[930] arka yüzde kanat betimi III. Ariobarzanes (M.Ö 52-42) Dönemidir. (Kat.no 2544-2552)

5- Ön yüzde Tykhe arka yüzde palmiye dalı veya Bereket Boynuzu betimli sikkeler yine I. Ariobarzanes ile başlayıp Arkhelaos Dönemi'nde de devam etmiştir. (Kat.no 2443-2482)

6- Ön yüzde Hermes arka yüzde kedukeus (kat.no. 2566-2570) ile ön yüzde Artemis başı arka yüzde sadak (kat. no. 2574-2581) betimli sikkelerin darp edilme tarihini aynı dönemlere koymaktadır. Ona göre komşu Galatia Kralı Amyntas'ın sikkelerinden etkilenilmiştir[931].

A. Simonetta'ya göre Eusebeia kent adı değiştirilmeden 12., 16., 19., 25., 26.; Kent adının ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ'a dönüştüğünde ise 29, 47 ve 53 olarak okunan rakamlar kralın iktidar yıllarını gösteren monogramlardır[932].

MZ ve NΓ monogramlı iki grup sikke darp edilmiştir. Kataloğumuzda 2617 ve 2620 numarada belirttiğimiz tarih olarak 47. yılını gösteren (Simonetta'ya göre= MS

930 Herrli yanlışlıkla Eros başı demiştir.

931 Herrli 1985, 60-71.

932 Simonetta 2007, 108

11/12) MZ monogramlı iki grup sikkenin birinin ön yüzünde Dionysos arka yüzünde Argaios Dağı ve dağ ile ilişkili kartal betimi görülür. Diğer grup sikkenin ön yüzünde Apollon başı, arka yüzünde Apollon'un belirteçlerinden biri olan lyre betimi görülür. Her iki sikke grubunda lejant ve monogramlar aynıdır.

MZ monogramlı Dionysos ve Argaios temalı sikke (Kat. no.2617) ile NΓ monogramlı ön yüzünde örtülü kadın başı ve iki buğday başağı betimli (Kat. no. 2629) sikkeleri bolluk bereket konusunun işlendiği gruptur[933]. Simonetta'ya göre görülen NΓ monogramı kralın iktidarda olduğu 53. yılına yani MS 17/18 atıf yapmaktadır. NΓ monogramıyla ise üç tip sikke darp edilmiştir (Kat. no.2622-2631).

Kovacs'a göre bronz Sivil Eusebeia Kent Sikkeleri, MÖ 77'de Armenia Kralı Tigranes'in Mazaka/Eusebeia'ya saldırıp şehir sakinlerini kendi ülkesine (Tigranokerta) sürdükten sonra gelişen olaylar neticesinde darp edilmeye başlamıştır. MÖ 66/65'de Pompeius'un hem Pontos hem de Armenia Kralını alt etmesiyle bölgede siyasi anlamda bazı değişikliklerde bulunmuştur. Pompeius'un Anadolu'ya gelip duruma müdahale etmesinden sonra hem Eusebeialılar ülkelerine geri dönebilme hakkını kazanmış hem de devrik Kral I. Ariobarzanes tahtını geri alma şansını elde etmiştir[934]. Bronz Sivil Eusebeia Kent Sikkeleri, ülkelerinden göçertilen Kappadokialıların kentlerine geri dönebilmelerinden sonra darp edilmeye başlamıştır[935].

Şehrin yeniden imarı ve sürgündeki vatandaşların geri dönmesine yönelik iznin Pompeius tarafından verilmesiyle (MÖ 67'de) geri dönebilen halkın gündelik ihtiyaçlarını karşılanması gibi ekonomik faaliyetler için ivedi bir şekilde bronz sikke darp etme ihtiyacı olmuştur. Böylece Eusebeia Kent Sikkeleri I Ariobarzanes'in (MÖ

933 RPC 3619.

934 Appianus Mithridateios, 105; 114 "((Pompeius), Ariobarzanes'e Kappadokia'yı yeniden yönetmesi için teslim etti"

935 Kovacs 2013, 397-404.

66'dan sonra) Saltanatı Dönemi'nde başladığı söylenebilir[936]. Hellenistik Dönem Kappadokia Krallığı'nın son Kralı Arkhelaos Dönemi süresince de kullanılmıştır.

Kovacs, bu tezini desteklemek için I. Ariobarzanes Dönemi gümüş sikkelerde kullanılmış monogramları örnek vermiştir. I. Ariobarzanes'in 30. krallık yılına (MÖ 66) işaret eden kimi drahmilerindeki MI ( )[937] ve ΓA ( )[938]magistrat monogramları görülmektedir. Bu iki magistratın monogramları bazı tarihsiz bronz sikkeler üzerinde de görülmektedir. [939] ve [940] monogramları hem gümüş krali hem de bronz sikkelerde belirmesinden de yola çıkarak adı geçen bu tarihsiz Eusebeia sikkelerinin darp edilme zamanını bu tarih civarına yerleştirmek istemektedir.

Kovacs'ın dikkat çektiği bir başka sikke örneği ön yüzünde Tanrıça Nike'nin başının betimlendiği Eusebeia sikkeleridir. Eusebeia'nın bu tipteki sikkesi komşu bölge Phrigia'nın Eumenia adındaki bir kent sikkesinden ödünç alınmış gibidir. Marcus Antonius'un ilk karısı Fulvia'nın adının verildiği Eumenia/Fulvia Kenti'nde[941] darp edilen bir sikke tipinde Marcus Antonius'un karısı Fulvia Tanrıça Nike şeklinde sikkeye yansıtılmıştı (MÖ 41-40)[942]. Kovacs'a göre Fulvia'nın Nike biçiminde işlendiği Eusebeia bronz sikkelerinin tarihi Marcus Antonius'un Anadolu'ya geldiği MÖ 41 yılından sonraya verilmelidir (kat. no. 2544-2552)[943].Eusebeia Kenti ise MÖ 40 ile 31

936 Kovacs 2013, 397-404.

937 Kovacs 2013, 397-404, lev. 1-1.

938 Kovacs 2013, 397-404, lev.1-2.

939 Bkz. Kovacs 2013, 397-404, lev.1-5. Kataloğumuzda 2456-2463 numaralı sikkeler

940 Bkz. Kovacs 2013, 397-404, lev.1-6. Kataloğumuzda 2532-536 numaralı sikkeler

941 E. Ünal, Hellenistik Dönem Eumenia Sikkeleri, içinde: Kayhan Dörtlük, Oğuz Tekin ve Remziye Boyraz Seyhan (ed.), Birinci Uluslararası Anadolu Para Tarihi ve Numismatik Kongresi 25-28 Şubat 2013, 619-630. RPC I, no. 3139-3141, 508 vd.; E. Ünal, "Fulvia Lejandlı Eumenia Sikkeleri", Toplumsal Tarih Dergisi 277, 2017, 52-53.

942 Res. 43.

943 Kovacs 2013, 397-404.

yılları arasında, Marcus Antonius'un politik ve askeri gücünün etkisi altında kaldığı, bir dönemde kullanmış olmalıdır[944].

Marcus Antonius ve müttefiki Octavianus ile MÖ 42 yılındaki Philippi Savaşı'nda muhalif Cassius ve Brutus'u yenmesi ile yeni bir döneme girildi. Marcus Antonius, Philippi zaferinden sonra gücünün doruğunda muzaffer bir komutan olarak MÖ 41'de Anadolu'ya yöneldiği dönemde Hellenistik Dönem Eumenia Kenti'nin adını değiştirip söz konusu kente karısının adını verdi[945]. Kent adının Fulvia olarak anıldığı bu dönemdeki bir sikkede Marcus Antonius'un karısı Fulvia, Tanrıça Nike şeklindebetimlenmiştir[946]. Fulvia portresinin ensesinden kanatlar çıkmış şeklinde betimlenmiştir[947]. Fulvia'nın saç şekli zamanının Roma kadın saç modasını yansıtmaktadır[948]. Nitekim çağdaşı olan Oktavianus'un kız kardeşi Oktavia ve karısı Livia'nın saç modeli de dönemin modasını yansıtmaktadır.

Tarih	*Eusebeia lejantlı sikkelerin Arkhelaos krallık yılına göre tarih hesabı (milat MÖ 36 yılı)*	*Eusebeia lejantlı sikkelerin Pompeius'un Anadolu'ya gelip düzenleme yaptığı zamana göre tarih hesabı (milat MÖ 66 yılı)*
12	MÖ 25/24	MÖ 53/2 III. Ariobarzanes'in tahta çıkışı
16	MÖ 21/20	MÖ49/48 (Pompeius ile Caesar'ın çatıştığı dönem)
19	MÖ 18/17	MÖ46/45 (Kappadokia'nın Prensi X. Ariarathes'in Küçük Armenia'nın yönetimine geçmesi)
25	MÖ 12/11 Aktium Savaşı'nın 20. Yıldönümü	MÖ40/39 (Antonus'un desteğiyle Part saldırılarının püskürtüldüğü dönem)
26	M.Ö. 11/10	MÖ 39/38 Arkhelaos ile X.Ariarathes'in tahtı paylaştıkları dönem
	Kaisareia	Kaisareia
28	MÖ 9/8 Arkhelaos'un Pontos Kraliçesi Pytodoris ile evlenmesi	MÖ37/36 Arkhelaos'un Marcus Antunius tarafından tahta çıkarılması
47	MS 11/12	MÖ18/17
53	MS 17/18 Arkhelaos'un ölümü	MÖ 12/11 Aktium Savaşı'nın 20. Yıldönümü

944 D. L. Vagi, Coinage and History of the Roman Empire 82 B.C. – A.D. 480, (Chicago 1999), kat. no. 191.

945 E. Ünal, Hellenistik Dönem Eumenia Sikkeleri, içinde: Kayhan Dörtlük, Oğuz Tekin ve Remziye Boyraz Seyhan (ed.), Birinci Uluslararası Anadolu Para Tarihi ve Numismatik Kongresi 25-28 Şubat 2013, 619-630. RPC I, no. 3139-3141, 508 vd.; E. Ünal, "Fulvia Lejandlı Eumenia Sikkeleri", Toplumsal Tarih Dergisi 277. 2017, 52-53.

946 Res. 43.

947 RPC 1, 3139.

948 Özgan 2013, 136.

Kovacs'ın oluşturduğu ve yukarıdaki tabloyla pekiştirdiği görüşüne göre Eusebeia sikkeleri üzerindeki rakamlar Pompeius'un Anadolu'da yaptığı düzenlemelerin ardından kurulmuş otonom bir darphanenin faaliyete başladığı tarihi esas alan bir takvime işaret etmektedir. Bu takvime göre 12, 28 ve 53 rakamının özel bir anlamı vardır. MÖ 64-63 yıllarından itibaren 12 yıl ileriye gidildiğinde III. Ariobarzanes'in tahta çıktığı tarih ile çakışır. 28 rakamı ise Arkhelaos'un hükümdar olduğu ve şehrin adının değiştiği yıldır; 53 rakamı ise Aktium zaferinin 20. yıl dönümüdür[949].

İmhoof-Blumer'in tezine göre ise kent sikkelerinin tarih monogramları Arkhelaos'un krallık yılı olarak kabul edilir. Bu duruma göre kentin adının değiştiği dönem MÖ 11-9 arasında denk gelir.İmhoof-Blumer'in tezine göre bu tarihte Arkhelaos, Roma İmparatoru Augustus Caesar'ın onuruna bu kentin adını Kaisareiaolarak değiştirmiştir[950]. Ancak Kovacs'ın öne sürdüğü görüşe göre ise kent adı M.Ö. 37-36 yılında değişmiş olmalıdır. Kent adının değiştirildiği tam da bu sancılı dönemde iktidar da değişmiştir. Kral X. Ariarathes tahttan indirilip yerine Arkheleos geçirilmişti. Bu sefer de hangi kral zamanında değişmiş olduğu sorusu cevapsız olarak kalır. Zira Strabon da bunun cevabını vermez.

Kent adının değiştiği dönemde hangi kralın iktidarda olduğunu bir kenara bırakalım. MÖ 37/36 yıllarında Roma daha İmparatorluğa dönüşmemiş ve Octavianus imparator olarak Caesar unvanını almamıştı. Bu durumda kent adı, MÖ 27 yılında İmparator olan Octavianus Augustus'a ithaf edilmek amacıyla değişmediği sonucu çıkar. Marcus Antonius'un lideri Julius Caesar'ın intikamını almak için Cumhuriyetçilerle yaptığı savaşın ardından emrine verilen bölgelerdeki bir şehrin adının değişmesinden habersiz olması imkansızdır. Marcus Antonius'un Octavianus ile güç

949 Kovacs 2013, 400, tablo 1.

950 Kovacs, 2013, 397-404.

mücadelesi verdiği bir dönemde rakibinin adının onurlandırılmasını istemesi pek olası değildir. Bu sebeple kent adı ya X. Ariarathes'in son dönemlerinde ya da Arkhelaos'un ilk yıllarında Julius Caesar'ın adının onurlandırılması için değiştirilmiş olmalıdır.

3.2. Kappadokia Krallık Sikkeleri'nin Nümismatik İncelemesi

İktidarların sikke darp etmesinin birçok nedeni olabilir. Bunlar arasında ticari kaygılar, kar dürtüsü, devlet harcamalarını karşılama gereksinimi, prestij veya propaganda yapma ihtiyacı gibi faktörler sayılabilir[951]. Sikke darbına neden olan bu faktörlerden biri veya bir kaçı başat neden olsa da iktidar, darp ettiği sikkenin her bir yüzeyine bazı mesajlar işler. Sikkeler aynı zamanda iktidarların tedavüle soktukları sikkeleri kullananların duymasını istediği politik mesajları iletebildiği bir araca dönüşür. Böylece bu araç aynı zamanda ekstra bir avantaj sağlar.

Bu bölümde Hellenistik Dönem muktedirlerinin Kappadokia Krallık sikkelerine yansıttıkları politik, idari ve kültürel sembolleri inceleyeceğiz. Sikkelerin ön ve arka yüzlerindeki kısıtlı alanı sürecin gereksinimi olan mesajlar için kullanmışlardır. Günümüzdeki gibi radyo, televizyon gazete, internet gibi iletişim olanaklarına sahip olmayan Antik Çağ yöneticilerinin halkları ile iletişim olanakları oldukça kısıtlıdır. Bu dönemde iktidar sikkelerin elden ele dolaşması özelliğinden de bu anlamda faydalanmıştır. Bu sebeptendir ki kısa bir süre içerisinde sikkenin önemi daha da artmıştır. Sikke asıl amacının yanında dönemin siyasi anlayışına paralel olarak propaganda amaçlı bir duyuru aracı, bir nevi basın, yayın organı gibi kullanılmıştır.

Bu sikkelerin dolaşım gücünden yararlanılarak dost veyahut düşmana ulusal veya uluslararası mesajlar verilebilmekteydi. Sikkenin üzerinde işlenebilecek alanın çok kısıtlı olmasından dolayı figüratif veya yazılı imgelerin, lejantların ve monogramların önemi büyüktür.

---

951 Mørkholm 2000, 26.

Hellenistik Dönem Kappadokia Krallık sikkelerinin gümüş ve bronz olmak üzere iki metalden darp edildiklerini görülür. Gümüş sikkelerinde birkaç istisna haricinde genelinin ön yüzünde dönemin hükümdarının krallık özellikleri ön plana çıkarılarak betimlenmiştir. Arka yüzde ise dini, idari ve militarist ögeler içeren geniş bir yelpaze görülmektedir.

Gümüş Kappadokia Krallık sikkelerinin arka yüzünde uzunca bir süre Tanrıça Athena betimlenmiştir. Başka bir anlatımla ilk gümüş sikkelerin belirdiği IV. Ariarathes ile Ariobarzanes Hanedanlığı'nın dördüncü Kralı X. Ariarathes arası dönemde en sevilen konu zaferi temsil eden Tanrıça Nike'yi taşıyan Tanrıça Athena betimidir. Gümüş sikkelerde durum böyle iken bronz sikkelerinde ise çok çeşitli konular işlenmiştir.

Hellenistik Dönem'de III. Aleksandros'un ardıllarından sonraki kuşak olan epigonlar'ın[952] mücadele ettiği yıllar ve sonrasında bütün krallıklar yaşamak için güçlü olmak adına askeri hamleler yaparken Kappadokia'da bu süreçte var olma mücadelesi vermiştir. Bu mücadelede askeri faaliyetlerin yanısıra siyasi ve askeri propagandayı bir güç olarak kullanmışlardır[953].

Kappadokia Krallık sikkelerinin betimlerinde genel olarak gücü, savaşları ve savaşlardaki zaferi temsil edecek semboller kullanılmıştır. Savaş Tanrıçası bu sembollerden en çok kullanılanıdır. Gümüş ve bronz krali sikkelerde tanrıça tüm savaş teçhizatıyla işlenmiştir. Bazen sadece miğferli başı veya büstüyle yer alırken bazen de bütün şekilde ayakta hakkedilmiştir. Sol elinde mızrak vardır. Ancak savaşın bittiğini

952 M.Ö. 280 -220 arası doğanlar Tekin 2019c, 10.

953 Propaganda teriminin literatürde kullanılması her ne kadar yeni bir olguysa da kullanımı çok eskiye gider. Bir örnek vermek gerekirse propagandanın siyasi bir iktidar aracı olarak kullananlardan biri de III. Aleksandros (M.Ö 356–323) idi. Makedonya Kralı III. Aleksandros propagandayı gücünün bir temsil aracı olarak kullanmayı bilmiş, her türlü propaganda sembolünü bu amaç için seferber kılmıştır. Örneğin III. Aleksandros kendisini Zeus'un oğlu Herakles sıfatıyla -bir nevi Tanrı'nın yeryüzündeki halifesi sıfatı benzeri- kendisinin anılır olmasını sağlamış imparatorluk sınırları içerisinde dolaşımda olan sikkelerin üzerine kendi resmini kazıtmış, önemli güç ve seyahat yolları üzerinde heybetli heykellerini ve anıtlarını inşa ettirmiştir. A. Bektaş, Siyasal Propaganda; Tarihsel Evrimi ve Demokratik Toplumdaki Uygulamaları, 2002, 68-69.

ima edercesine üzerinde Gorgo kızkardeşlerden Medusa'nın başı işlemeli kalkanını yere koymuştur. Savaşın sonucu ise tanrıçanın sağ elinde bulunan sembol ile anlatılmıştır. Öne doğru uzattığı Tanrıça Nike bazen savaşı kazandıran komutan Tanrıça Athena'yı bazen de kahraman kralı çelenk ile kutlamaktadır.

Nadir de olsa askeri ve dini konuların dışında birkaç konuya değinen sembollere yer verilmiştir. Mesela I. Ariarathes'in bronz bir sikkesinin arka yüzünde duran dağ keçisi[954] ile kataloğumuzda 898-900 madde numaralarıyla verdiğimiz VI. Ariarathes'in darp ettirdiği obolün arka yüzünde betimlenen kaçan koç betimlemesi bununla ilgili örnektir.

Ariobarzanes Hanedanlığı'nın son dönemlerinde yeni simgeler kullanılmıştır. Krallar, darp ettirdiği sikkelerinde propaganda amaçlı iki yeni sembolü Tanrıça Athena figürünün sağındaki boşluğa eklemişlerdir. Pontos Kralı VI. Mithridates Eupator'un torunu III. Ariobarzanes Dönemi'nde ay-yıldız ve X. Ariarathes trofe sembolleri bu şekilde yer almış sembollerdir. Pontos Krallığı'nın aile arması olan hilal ve yıldız bu krallığının Pers bağlantısının siyasi ve dini çıkarımıdır[955]. Yıldız Mithra'nın hilal Anahit'in simgesidir[956].

Bronz sikkeler ise ikonografi açısından daha renklidir. Tanrı ve tanrıçalardan Athena, Nike, Zeus, Ma, Artemis (veya Anahita?), Apollon, Dionysos ve Tykhe betimlerinin yanında efsanevi yarı tanrı kahramanların belirteçleri yer almıştır. Herakles'in gürzü ve Dioskurlar'ın yıldızlı başlıkları veya Athena ile Zeus'un aegis'i gibi semboller ile sfenks gibi bir mitolojik yaratık görünmektedir. Erciyes Dağı ikonografisi yine Kappadokia Krallığı'nın son dönemlerine doğru oldukça tutulmuştur.

954kat.no. 72-77.

955 Işık 2004, 161-164.

956 Güler 1995, 25.

3.2.1. Ön Yüz Lejantları

Genel olarak Kappadokia Krallık Dönemi'nin gümüş ve bronz sikkelerinin ön yüzünde lejant tercih edilmez. Sikkelerin ön yüzünde lejant bulunduran yöneticiler, Basileos unvanını kullanmayan I. Ariarathes ve Ariaramnes'tir. Kappadokia Krallık sikkelerinin lejantlarında iki dil kullanılmıştır. I. Ariarathes, sikkelerde Aramice'yi kullanıp Tanrı Baal'ın adını bu dilde yazdırmıştır[957]. Ariaramnes ise Antik Yunanlıların kullandığı alfabeye geçmiştir.

3.2.1.1. Gümüş Sikkeler

I. Ariarathes'in darp ettirdiği iki grup sikkeden birinin ön yüzünde lejant vardır. Sikkenin lejantı Pers İmparatorluğu Dönemi'nde de bölgede hakim dil olan Aramice'dir. Gaizura'da darp edilmiş gümüş sikkelerin ön yüzünde şehrin tanrısı Baal'ın adı Aramice yazılmıştır[958]. Ariarathes'in bu sikkesi Tarsos satrabı Mazaios'un (yaklaşık MÖ 361-333) darp ettirdiği bir seriyle çok yakın benzerlik gösterir. Mazaios'un (BLTRZ = Baaltars) lejantı, figürünün Tarsos Baal'i olduğunu anlatır[959]. I. Ariarathes de Gaizura'da darp ettirdiği sikkesinin ön yüzüne 𐤁𐤏𐤋𐤕𐤓𐤆 lejantını yazdırarak, figürün Gaizura'nın Baal'ı olduğunu anlatmak istemiştir[960].

3.2.1.2. Bronz Sikkeler

Bronz Kappadokia Krallık sikkelerinde de ön yüzde lejant pek tercih edilmez. Krallığın erken dönem hükümdarlarından Ariaramnes ile II. Ariarathes'in sikkelerinde lejanta yer verilmiştir. Kataloğumuzda 100 sikke numarasıyla verilen örnekte olduğu gibi Ariaramnes Dönemi bir grup sikkenin ön yüzünde ΥΠΑΙΘΡΟΥ[961] lejantı

957 Erciyas 2006, 31-32, lev.1-2; Simonetta, lev. 1,2.; Babelon 1898, 408, lev. 19, fig. 15.

958 Erciyas 2006, 31-32, lev.1-2; Simonetta, lev. 1,2.; Babelon 1898, 408, lev. 19, fig. 15.

959 Tahberer 2005, 26.

960kat. no. 1-39. Ireland 2000,41, kat. no. 1764.; Simonetta 1977, lev.I, res. 1-2.; Smonetta 207, 38, kat.no. 1-5b; Forrer 1926, lev. 283, kat. no.7781-7782; BMC Cappadocia, 29, kat.no. 1-4.; SNG von Aulock 6255.

961kat.no. 99-100.; Panagiotis- Lorber 2010, 432-447, fig. 2.

okunmaktadır. Ariaramnes'in sikkesindeki bu lejant, kralın fethettiği Tyana ve Kybistra kentleriyle ilgili bir terim olması muhtemeldir. Kırsal alanda bir şehir dışına yerleştirilmiş bir orduya, askeri bir bölgeye ya da bir yerleşim bölgesine işaret etmiş olmalıdır[962].

Newell'ın II. Ariarathes'e ait olduğunu düşündüğü sikkede ise kralın adının bir kısmı okunmaktadır[963]. Newell, II. Ariarathes'in babasının toprakları için tekrar mücadele etmek için Armenia'da olduğu zamanlarda Sophene'de bir sikke darp ettiğini düşünmektedir. Kral başının ve tiaranın betim özellikleri yönünden erken dönem Kappadokia Krallık özellikleri gösteren Sophene darplı bronz bir sikkede[964], tiaralı kral başının arkasında .. PAT .. lejantı okunmaktadır.

3.2.2. Ön Yüz Betimleri

Hellenistik Dönem Kappadokia Krallık sikkeleri gümüş ve bronz metalden darp edilmiştir. Bu iki grup sikkelerde tercih edilen betimler aşağıda görüldüğü gibi sınıflandırılabilir.

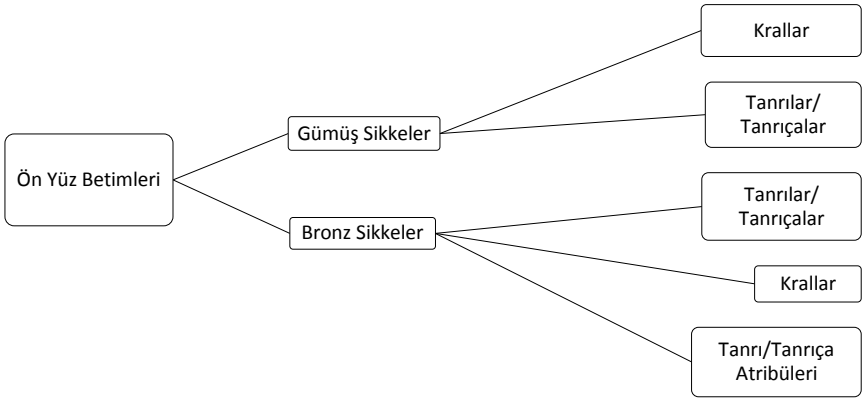

Gümüş sikkelerin genelinin ön yüzünde dönemin Kappadokia Kralını temsil eden portreler yansımıştır. Krallar sikkelerinin ön yüzlerinde genellikle kendilerini yansıtan betimler kullanmışlardır. Ancak bazı durumlarda seleflerinin sikke kalıplarını

962 Bu konu hakkındaki daha geniş bilgiyi Panagiotis- Lorber 2010, 432- 447. adlı eserde görülebilir.

963kat.no. 78.

964 Newell 1926, 1-21,lev.II,res.11.

kullanmaktan bir sakınca görmemişlerdir. Mørkholm, "The Coinages of Ariarathes VI and Ariarathes VII of Cappadocia" adlı makalesinde VI., VII. ve IX. Ariarathes Dönemi'ndeki sikkelerin kalıp ilşkisini belgelemiştir[965]. Ariaratheslerin Hanedanlık sikkelerinde selefinin portresini kendi sikkelerinde kullanan ilk kral V. Ariarathes'tir. 682-683 katalog numarasındaki sikke örneklerinde görüldüğü üzere babasının portresini kullanmaktan bir beis görmemiştir[966]. Daha sonra VI. ve VII. Ariarathes kendi portrelerinin yanında seleflerinin portrelerini kullanmışlardır.

Pers yöneticilerinin kullandığı tiara denilen başlığı giyen VI. Ariarathes'in şu an Sinop Müzesi koleksiyonunda korunan unik tetradrahmisi[967] gibi birkaç istisna dışında genel olarak, kralların, Hellenistik Dönemi'nin krallık alameti sayılan diademi kullandıkları görülür[968].

Krallığın kuruluş ve son dönemlerindeki gümüş sikkelerde bu sıradanlığın dışına çıkılmıştır. I. Ariarathes, darp ettirdiği sikkelerinde kendi portresini tercih etmemiştir. Nymphe Sinope ve Baal Gazur betimlerini tercih etmiştir. Arkhelaos Döneminin iki seri hemidrahmisinde ise Herakles başı uygun görülmüştür.

Bronz sikkeler ise ikonografi açısından daha renklidir. Kral portrelerinin dışında tanrı ve tanrıçalar görülmektedir. Kappadokia Krallık sikkelerine krallığın idaresi altında yaşayan toplumun dini inançları da semboller aracılığıyla yansımıştır. Athena, Nike, Zeus, Ma, Artemis (veya Anahita?), Apollon, Dionysos, Herakles ve Tykhe'nin, sikkelerin ön yüzüne konulabilecek kadar önem verilen olgular olduğu görülmektedir. Ayrıca Gorgo başıyla bezeli kalkan[969] veya topuz[970] gibi savaş araç gereçleri de tanrısal bir sembol olarak, ikonografisi ile Kappadokia Krallığı'nın son dönemlerine doğru

965 Mørkholm 1978, 144-163.

966 Mørkholm 1969, 27

967kat.no. 695.

968 VI. Ariarathes'in hem diademli hem de tiaralı başı sikkelere yansımıştır.

969kat. no. 2557-2563.

970kat. no. 2355-2356.

oldukça tutulmuştur.Efsanevi yarı tanrı kahraman olarak Herakles'in ise hem kendisi hem de sembolü olan gürzü betimlenmiştir.

Sembol veya ikonlar, insan düşüncesinin, ait olduğu toplumun ideolojisinin resme dökülmüş, somutlaşmış biçimleridir. Düşüncenin, görsel olarak ifade edilmesidir. T. Wilkinson, Eski Mısır Uygarlığı isimli çalışmasının bir yerinde[971] "İdeoloji ve onun görsel ortağı ikonografi" ifadesini kullanarak, bu olguya işaret etmiştir. Geçmişte yaşamış toplumların, nasıl ve ne şekilde düşündüklerini anlamak için, onların hangi sembolleri kullandıkları ve bu sembollere ne gibi anlamlar yüklediklerine de bakmamız gerekir. Eskiçağ toplumları söz konusu olduğunda, mitolojik düşünüşün, bu düşünüşte yer alan çeşitli sembollerin, yazılı kaynakların ve arkeolojik bulguların birlikte değerlendirilmeleri gerektiğini görmekteyiz[972].

Hellenistik Dönem'de, Yunanlar ve Doğulular yakın ilişki içindeydi ve bu durum birbirlerinin tanrılarını ve geleneklerini yakından tanıma olanağı sağladı. Antik Yunan Tanrıları, bir şehrin veya insanların yerel tanrısı olarak Antik Yunan koloniciler tarafından Anadolu'ya getirildi. Doğu'nun Tanrıları ise köleler ve ticaret adamları tarafından batıya götürüldü. Aslında tanrıların bu değişimi MÖ 5. yüzyılda ve 4. yüzyılın erken dönemlerinde meydana geldi. Hellenistik Dönemle birlikte ticaretin kolaylığı ve iletişim sayesinde bu tanrılar, bilinen dünyanın her yanına yayıldı. Hemen hemen her din hem kendi anakarasında hem de büyük ana kentlerde kendine yer buldu ve tanrılara tapınım da evrenselleşti. Ancak bu etkileşim de tanrıların toplumun ihtiyaçlarına uygun form alması ve yeni nitelikler kazanması kaçınılmazdı. Genellikle o bölgenin ulusal tanrılarının sembolleri ve efsaneleri ile tanımlandı ve özdeşleştirildi. Doğu dinleri Hellenize oldu ve tanrılara ilişkin söylenceleri Antik Yunancaya çevrildi. Örneğin, Zeus Ahuramazda ile Artemis Anahitis ile ve Apollon Mithras ile birleştirildi.

971 Wilkinson 2013, 33. ; Florioti 2015, 19-38.

972 Çoban 2007, 81-85.

Eski dinsel pratiklerin yeniden yorumlanması bazen arkaik tanrının yeni bir formunun yaratılmasıyla ya da yeni bir dinsel akım olarak ortaya çıkmasıyla sonuçlanmıştır[973].

3.2.2.1. Gümüş Sikkeler

Kappadokia'nın gümüş krallık sikkelerinin ön yüzlerinde iki farklı tema görülmektedir. Kral portreleri ve dini betimler. Krallar, krallık sikkelerinin ön yüzlerine çoğunlukla kendi portrelerini yansıtmışlardır. Dini figürlerin yansıtıldığı az sayıda belli bir grup vardır. Aşağıda gümüş sikke darp eden kralların ön yüz betiminde kullandıkları semboller gösterilmektedir.

	Kral Portreleri		Tanrı ve Tanrıçalar		
	Tiaralı Kral portresi	Diademli Kral portresi	Baal Gazur	Nymphe Sinope	Herakles
I. Ariarathes			X	X	
Ariaramnes	X				
IV. Ariarathes		X			
V. Ariarathes		X			
Orophernes		X			
VI.Ariarathes	X	X			
VII.Ariarathes		X			
IX. Ariarathes		X			
I.Ariobarzanes		X			
II.Ariobarzanes		X			
III.Ariobarzanes		X			
X.Ariarathes		X			
Arkhelaos		X			X

3.2.2.1.1. Tanrılar ve Tanrıçalar

Erken ve son dönem gümüş Kappadokia Krallık sikkelerinin ön yüzünde tanrıça ve tanrı betimlerini görürüz. I. Ariarathes, Baal Gazur ile Nymphe Sinope figürlerini kullanmıştır. Kappadokia'nın son kralı Arkhelaos Dönemi'nde ise boynunda öldürdüğü Nemea Aslanının postunu bağlamış şekilde gösterilen yarı tanrı kahraman Herakles başının profilini görmekteyiz.

973 Tripolitis 2002, 11.

3.2.2.1.1.1.Baal Gazur

I. Ariarathes, Gaizura'da darp ettirdiği gümüş sikkesinin ön yüzüne Gaizura'nın Baal'ını yarı giyimli tahtta oturur bir şekilde betimletmiştir. Tanrı, bir elinde asası diğer elinde kartal ile bereketin simgesi buğday başağı ve üzüm salkımı tutmaktadır[974]. Baal, Antik Yunan pantheonundaki Zeus'un karşılığıdır. Gökyüzünü temsil eden tanrının yeryüzündeki her şeyi gördüğüne inanılır. Bu becerisini de kartal şekline girerek yapabilir. Kartal, bu yüzden Zeus'un görme yeteneğidir[975]. Baal'in bu ikonografisini Ariarathes'ten önce Datames ve Mazaus, Tarsus Baal'i olarak kullanmıştı. Doğu seferini sırasında Tarsus'taki darphaneyi kullanan, I. Ariarathes'in çağdaşı III. Aleksandros'un ilk sikkesindeki ikonografi de muhtemelen Mazaus'un bu sikkesinden alınmıştı[976].

Sami kökenli tanrı Baal, Hellenistik Dönem'in başında Zeus'laşmıştır. III. Aleksandros Doğu seferi sırasında Tarsus'tan[977] ödünç aldığı bu ikonografiyi alırken Mazaios'un sikkelerinin aksine tanrının adını sikke üzerine yazmamıştır. Bu şekilde iki tarafın da ortaklaşmasını/kaynaşmasını sağlamıştır. Doğulu yerliler sikkenin üzerinde Zeus yazısı olmadığı için belki de bu tanrıya bir dönem Baal demeye devam etmiştir. Yunanlar ise Zeus'un ikonografisine bu kadar yakın bir betimi kabul etmede zorluk çekmemişlerdir. Kilikia satrabı Mazaios'un Tarsus'ta darp ettirdiği Baaltars (BLTRZ) lejantıyla belirttiği figür ile Kappadokia satrabı Ariarathes'in Gaizura'da darp ettirdiği Baalgazur lejantlı sikkelerinde görülen Tanrı Baal'i sikkelerin üzerindeki isimlerden dolayı tanıyoruz ancak aynı figürü III. Aleksandros sikkelerinde gördüğümüzde onu

974kat. no. 1-39. Ireland 2000,41, kat. no. 1764.; Simonetta 1977, lev.I, res. 1-2.; Smonetta 207, 38, kat.no. 1-5b; Forrer 1926, lev. 283, kat. no.7781-7782; BMC Cappadocia, 29, kat.no. 1-4.; SNG von Aulock 6255.

975 Hakman 2013, 1-18.; Voutiras 1997, 310 – 374.

976 Tekin 2019b, 242, 247.

977 Tekin 2019b, 242, 247.

Zeus olarak isimlendiriyoruz. Baal örneğinde görüldüğü gibi zamanla tanrıların değişip ve dönüştüğüne tanık olmayız.

Ariarathes'in sikkesindeki Baalgazur, Baaltars olarak adlandırılan, Tarsos Kenti'nin Baal'ı gibi tahtta oturan Zeus'un ikonografisini yansıtmaktadır. Bu da Pers Satrapları Dönemi ve devamında Baal'ın Zeus ile özdeşleştirildiğini göstermektedir[978].Ortalama ağırlıkları 5,35gr olan Ariarathes'in Gaizura'da darp ettirdiği bu sikke tipinden B. Simonetta'nın koleksiyonunda altı adet vardır[979].

3.2.2.1.1.2. Nymphe Sinope

I. Ariarathes'in Sinope Darphanesi'nde darp ettirdiği sikkelerin ön yüzünde Nymphe Sinope başı yer almaktadır. Nymphe Sinope'li sikkeler ilk defa Perslilerin hâkim olduğu MÖ 415'lerde başlamıştı[980]. Şehrin bu sembolünü I. Ariarathes'ten önce satrap Datames, Sysinas, Abrokomas[981] ve Pers generali Hydarnes[982] de kullanmıştır. Görüldüğü gibi Satrap I. Ariarathes (MÖ 341-333), hazırda var olan bu sikke tipi geleneğini devam ettirmiştir[983].

Keleş'in de dikkat çektiği üzere Sinope'ye hakim olmuş Persli yöneticilerin sikke tipini hiç değiştirmeden zaten var olan darphaneden üretilen sikke tipini devam ettirmelerinin nedeni bölgenin en önemli kenti olan Sinope'nin değerli gümüş sikkelerinin popülerliğinden faydalanmak istemeleridir. Ayrıca bu şekilde hem yeni bir

978 Baal, Semitik kökenli yağmur, fırtına ve bereket tanrısıdır. Suriye-Fenike Bölgesi'nde MÖ 2. binyıldan itibaren yaygın bir kültü vardır. Sami dillerinde Baal, ortak bir ad olarak, sahip veya efendi anlamına gelmektedir. Bu sözcüğün, dinsel anlamda, bir yerin veya bir nesnenin tanrısı anlamında kullanıldığı düşünülmektedir. Tanrı Baal, gittikçe evrensel bir bereket ve verimlilik tanrısı olmuştur. Tanrının ikonografisi, ait olduğu bölgeye, kente ve kültürlere göre farklılıklar göstermektedir. Mesela Kilikia Bölgesi'nde tanrı, üç farklı karakterde görülür. Birincisi Kilikia Pedias'da görülen ayakta ikincisi Baaltars olarak adlandırılan, Tarsos Kenti'nin Baal'ı; üçüncüsü ise Rhosos Kenti'nin Baal'ıdır. Erhan 2016, 54-71.

979 Simonetta lev. 1-1-2; benzer örnekler: Forrer 1926, lev. 283, no. 7781-7782.

980 Şahin 2010, 89-106.

981 Keleş 2006, 99-117.; Babelon 1898, 407, lev. 19, fig. 12.

982 Keleş 2006,104.

983 Arslan 2010, 125-154; Keleş 2006, 99-117.

sikke tipi darp etme gibi pahalı bir işe girişmemişlerdir, hem de kentin egemeni olduklarını kent lejantı yerine kendi isimlerini yazdırarak halka duyurmuşlardır[984].

Sinope, Irmak Tanrısı Asopos'un kızıdır. Mitolojiye göre kendisine âşık olan Zeus'u bir hileyle alt etmiştir. Zeus, aşık olduğu Nymphe Sinope'ye her dilediğini yerine getirmeye söz vermiş, genç kız da kendisine dokunmamasını dilemişti. Tanrı, Sinope'nin bu dileğini yerine getirip onu Karadeniz kıyılarına bırakmıştı. Mitolojiye göre, Sinope sonradan aynı hileyle Tanrı Apollon'u ve Irmak Tanrı Halys'i de kandırmış ve hiçbir ölümlüyü de yanına yaklaştırmamıştı. Nymphe Sinope, bu şekilde Sinop Şehri'ne adını veren efsanelik kişilik olarak anılmış[985] ve uzunca bir süre sikkeler üzerinde betimlenmişti.

I. Ariarathes'in sikkesinde, Nymphe Sinope'nin başı profilden verilmiştir. Saçlarını toplamış sakkos[986] takmıştır. Kulağında küpe ve boynunda genelde bir sıra[987] bazılarında üç sıra[988] kolye vardır.

3.2.2.1.1.3. Herakles

Herakles "Hera'nın nuru" anlamına gelir. Fiziksel gücün simgesi olan Herakles, antik Yunan'da hem tanrı hem de kahraman olarak saygı görür. Herakles tanrısal bir güce sahiptir. İkonografik olarak kökeni avcı-toplayıcı döneme dayanırmışçasına mağara adamı gibi aslan postu giyer şekilde betimlenmiştir. Silah olarak ise sadece elinde sopa taşır[989].

Herakles, eski Yunan dünyasının en ünlü kahramanıdır. Alkmene ile Zeus'un oğlu olan Herakles, ölümünden sonra son Olymposlu tanrılar arasına katılmıştır.

---

984 Keleş 2015, 53.

985 Erhat 1997, Sinope.

986 Antik Yunan'da, kıldan yapılmış, saçları toplamaya yarayan bone şeklindeki basit bir başlık

987kat. no. 54,62,64.

988kat. no.40,42,70.

989 K. Armstrong, Mitlerin Kısa Tarihi, 2006, 35-37.; https://jimithekewl.com/2011/12/29/clava/

Kötülere karşı verdiği mücadelelerdeki yiğit karakteri ile kahraman/tanrı olarak kültü yayılmıştır. Antik yazında anlatılanlara göre, baş tanrı Zeus'un evlilik dışı ilişkilerinden doğan çocuklarına karşı büyük bir öfke ve kinle hareket eden Hera'nın, Herakles'e karşı beslediği düşmanlık, kahramanın daha doğumundan önce başlamış ve tüm hayatı boyunca sürmüştür.

Herakles'in, Yunan Mitolojisinde tanınan bir çok tanrı ve tanrıçadan daha fazla mithosu vardır. En fazla bilinen hikayesi "Herakles'in işleri" olarak tabir edilen on iki büyük görevidir. Dodekathlos denilen bu hikayelerde mücadeleler esnasında yaptığı kahramanlıklar anlatılır. Antik Yunan sanatının çeşitli dallarında en çok konu edilen figürlerden biri olan Herakles, genellikle sakallı, çıplak veya aslan postuna sarılı olarak, elinde veya yanında gürzü ile yetişkin bir erkek olarak tasvir edilir. Baş ve büst tasvirlerinin yanı sıra; ayakta dururken, mücadele ederken, otururken veya uzanmış olarak dinlenirken, çoğunlukla on iki işi ile ilişkili sahnelerde tasvir edilmiştir. Roma'da Herakles'in yerini, aynı karakter özelliklerine sahip olan Hercules alır[990].

Mitchel'ın aktardığına göre Luis Robert'in MÖ 2. yüzyılın sonu 1. yüzyılın başına tarihlendirdiği Kültepe civarında bulunan bronz tablet üzerine yazılmış bir kent kararnamesi olan yazıtta Hanisa'da Zeus Soter ve Herakles onuruna düzenli bir şekilde festivaller kurulduğu yazılıdır[991].

Arkhelaos Dönemi iki gümüş hemidrahminin ön yüzünde Herakles betimi yer alır. Sikkelerde nokta bordür içinde boynunda aslan postu ile Herakles başı, sakalsız ve orta yaşlarda gösterilmiştir. Genel karakteristik bir özellik olarak bu betim de sağa doğru profilden işlenmiştir. Hemidrahminin ilki Kral Arkhelaos'un krallığının 39. yılında yani MS 3 veya 4. yılına denk gelen bir tarihte darp ettirilmiştir[992]. Diğer sikke

990 Boardman ve diğ. 1988, 728 - 838. ; Erhan 2014, 532.

991 Mitchel 2013b, 283-307.

992 kat. no. 2393-2396; RPC 3607.

ise krallığının 40. iktidar yılını temsil eden sikkedir. Bu sikkenin darbıMS 4/5 yılına denk gelir[993].

3.2.2.1.2. Krallar

Kappadokia Kralları sikkelerin ön yüzlerine portrelerini yansıttıkları başlarını iki şekilde kullanmışlardır. Birincisi tarihteki Büyük Pers İmparatorluğu ile bağlantılarını ve Pers soyundan geldiklerini göstermek istedikleri ikonografidir. Ki bu ikonografide krallar bir Pers başlığı olan Tiara/Kyrbasia'yı giyerek Eski Pers İmparatorluğu'nun görkemli kralları gibi temsil edilmek istenmişlerdir.

Diğer grup ise çağdaş Hellenistik Krallar gibi diademli başlarını darp ettirdikleri portrelerdir. Hellenistik Dönem'de diadem bir krallık alametiydi ve kralların kendilerini diademli olarak betimlemesi vazgeçilmez bir gelenek haline gelmişti[994].

3.2.2.1.2.1. Diademli Krallar

Diadem başa bağlanan ve iki ucu sarkan kumaştan bir şerittir. Diademin ilk olarak Tanrı Dionysos tarafından kullanıldığı ve fethi sembolize ettiği söylenirdi. Hellenistik krallıklar için askeri zafer ve tanrı Dionysos'la ilgi kuran söylem iki önemli unsurdu. Doğu'yu fethetmiş genç ve karizmatik bir tanrı olan Dionysos, Hellenistik Dönem Kralları için önemli bir model idi[995].

Hellenistik Dönem Kappadokia Krallığı'nda sikke ön yüz betimini Hellenistik tarzda değiştiren ilk kral, IV. Ariarathes'tir. Pers kökenli Kappadokia Kralı III. Ariarathes ile Makedon kökenli Seleukos Prensesi Stratonike'nin oğlu olan Kral IV. Ariarathes, bu sikkeler ile Makedonia ile olan bu kan bağını önceleyip bir Hellenistik kral olarak öne çıkmak istemiştir. Bilinen bütün gümüş sikkelerin ön yüzüne diademli

993 kat. no. 2397; RPC 3608.

994 Smith 2013, 22.

995 Smith 2013, 22.

başını hakettirmiştir. IV. Ariarathes tıpkı babası ve dedesi gibi doğululuk özelliğine işaret eden tiaralı portrelerini ise bronz sikkelerinin ön yüzüne yansıtmıştır. Kataloğumuzda verilen bütün Nevşehir Müzesi sikke koleksiyonunda bulunan gümüş drahmilerinde görüldüğü üzereIV. Ariarathes'ten sonraki bütün krallar gümüş sikkelerinde diademli başlarını kullanmışlardır.

Betimlenme özelliklerine bakılırsa I. Ariobarzanes Dönemi'ne kadar Kappadokia Kralları genelde genç, ideal görünüşlü ve dinamik bir şekilde betimlenmiştir. Tek istisna grup IV. Ariarathes Dönemi sikkelerdir.

Ariarathes Hanedanlık Dönemi özellikleri gösteren Cabinet des Médailles'te bulunan sikkenin tarihlemesi konusunda iki farklı görüş ortaya atılmıştır. Oldukça realist bir şekilde yaşlı bir kralı betimleyen bu tetradrahmiyi (kat. no. 178-179), Simonetta, III. Ariarathes'e; Mørkholm ise IV. Ariarathes'e vermek istemektedir. Mørkholm, "Some Cappadocian Problems"[996] ve "The Cappadocians Again"[997] adlı eserlerinde Simonetta'nın, Paris, Cabinet des Médailles'te bulduğu sikkeyi III. Ariarathes'e atfederek yanlış tasnif ettiğini ileri sürmüştür[998]. B. Simonetta, "Remarks On Some Cappadocian Problems" adlı makalesinde, Mørkholm'un fikirlerini kabul etmemiştir. Simonetta ve Reinach tarafından III Ariarathes'e atfedilen sikkenin doğru tasnif edildiğini savunmaktadır[999].

Mørkholm'a göre bu sikke IV. Ariarathes Dönemi'dir. Çünkü bu teoriyi destekleyen iki gerekçe vardır. Birinci gerekçe bordürün ilk III. Antiokhos Dönemi'nde kullanılması, diğeri ise IV. Antiokhos'un Kilikia'daki Soli Darphanesi'ndeki sembolü

996 Mørkholm 1962, 407-411, lev XX-1.

997 Mørkholm 1979, 242-246; NC 1962, 409-10; NC 1964, 23; NC 1969, 24-5.

998 Simonetta 1977, lev. I-7.

999 Simonetta 1964, 83-92.

olan üzüm salkımı ve baykuş sembolü ile monogramı olan bir tetradrahmisinin varlığıdır[1000].

Komşu olan medeniyetlerde kültürel etkileşim olması kaçınılmazdır. Adı geçen sikkelerde bir etkileşim söz konusudur. Ancak doğruyu söylemek gerekirse Suriye Seleukoslarının Kappadokia sikkelerini taklit etmesindense, Kappadokia Krallığı'nda görevli memurlarının daha yüksek bir kültür olan Seleukos Krallığı'ndan etkilenmesi akla daha uygundur. Zaten Simonetta da Seleukos Krallığı'nın etkisini kabul etmiştir.Ancak sikkenin arka yüzündeki Athena ikonografisinin Trakhia kralı Lysimakhos'un sikkesinin taklidi olduğunu vurgulayarak Mørkholm'a bir daha karşı çıkmıştır[1001].

Bize göre ise adı geçen sikkenin IV. Ariarathes Dönemi olması gayet mantıklıdır. IV. Antiokhos'un tahta geçmesinden sonra darp edilen sikkeden etkilenilmiş ve IV. Ariarathes tarafından kullanılmış olduğu daha olasıdır. IV. Antiokhos'un tahtta olduğu M.Ö 175-164 yıllarında aralarında gelişen Koalisyon Dönemi'nde[1002] yani MÖ 170 civarı darp edilmiş olması muhtemel olan bu sikkede IV. Ariarathes 60-65 yaşlarındadır ve bu yaşını gösteren betimini sikke üzerinde göstermiştir[1003].

IV. Ariarathes'in Magnesia Savaşı'nın olduğu döneme denk gelen sikkelerinde ise bazı sağlık sorunları yaşadığı görülmektedir. İktidarının otuz üçüncü yılına tarihlendirilen sikkelerinin ön yüzündeki resmine, genişlemiş tiroidi yansımıştır.

1000 Mørkholm 1969, 21-31.; Mørkholm 1962, 407-411, lev.XX-3; IV. Antiokhos'un sikkesi için ayrıca bkz. res. 45.

1001 Simonetta 1964, 87.

1002 M.Ö. 189 Magnesia yenilgisinden sonra Suriye hanedanları ile bu yenilgiden birinci dereceden sorumlu olan Pergamon Kralları arasındaki düşmanlık, Eumenes ile IV. Ariarathes'in, IV. Antiokhos'u destekleyip tahta çıkmasında bir katkısı olmasıyla yumuşamıştı. Bu şekilde IV. Antiokhos'un tahtta olduğu M.Ö 175-164 yıllarında Pergamon, Kapadokya ve Suriye koalisyonu oluşmuştu. M.Ö 175-164 arası oluşan koalisyon, Küçük Asya'nın siyasi meselelerinde belirleyici bir faktördü. Romalılar bunu açıkça hissediyorlardı ve 165 ve 164 yıllarında Antiokhos ve Eumeneslerin yargılamasını soruşturmak ve ittifaklarının Romalılara karşı yönlendirilmemesini sağlamak için iki büyükelçilik Doğu'ya gönderildi. Polybius'taki bir pasajdan, Ariarathes'in bu elçiliklerden en az biri tarafından da ziyaret edildiği açıktır.

1003 Mørkholm 1962, 407-411, lev.XX-3.

Boğazında gösterilen bu şişlikle, muhtemelen dağlık bölgede yaygın olan endemik iyot eksikliği ile ilişkili olan, guatırı dahi gösterilmiştir[1004]. Bu iki örnekte de görüldüğü kadarıyla IV. Ariarathes'in sikkelerinde realist portresel özellikler görülmektedir.

Ancak Ariarathes Hanedanlığı üyesi kralların hepsinin realist bir şekilde kendi portrelerini sikkelere yansıttıkları söylenemez. Yukarıda da anlatıldığı üzere kralların kendinden önce tahta krallık yapmış seleflerinin ön yüz veya arka yüz sikke kalıplarını darpettirecekleri kendi sikkelerinde kullandıkları söylenmişti. Bunun dışında komşu krallıklardan etkilenim konusu ayrıca işlenmelidir.

V. Ariarathes, bazı sikkelerinde babasının sikke tipini kullanmıştır. Ön yüzde IV. Ariarathes'in portrelerine benzeyen diademli başı betimli Kayseri Müzesi 2013/1150 envanter numaralı sikkeyi özellikle ele almakta fayda vardır. IV. Ariarathes'in genç hali ile betimlenen kralın boğazındaki troid hastalığı nedeniyle oluşmuş şişkinlik burada da verilmiştir. Sikkenin arka yüzünde betim, lejant monogram bakımından kralın diğer sikkeleriyle benzerlik gösterirken sikkenin sol boşluğunda sağ boşluğunda işareti vardır. Alt kesimdeki işaret ya da harf okunmamaktadır.

A.M. Simonetta'nın da vurguladığı gibi özellikle geleneksel olarak V. Ariarathes'e verilen iki tip sikkeden bahsetmek gerekir. Lejantları bakımından hiçbir fark göstermezken ön yüzdeki portreler bakımından iki farklı kişiyi temsil eder gibi görünür. Bu sikkelerin en belirgin farkı iktidar yılları aynı olmasına rağmen ön yüzde betimlenen genç erkeklerin saç özellikleridir. Zaten A.M. Simonetta da farklı şekilde işlenişi bakımından farklı portre özelliği gösteren bu sikkelerin iki farklı prens tarafından darp edilmiş olabileceği savı göz önünde bulundurmuştur[1005]. Aşağıda IX.

1004 Tekiner ve diğ. 2015, 261–262.

1005 Simoneta 2007, 26.

Ariarathes başlığı altında tekrar değineceğimiz V. Ariarathes'e ithaf edilen uzun dalgalı saçlı sikkelerin IX. Ariarathes'e verilmesi gerektiğinin Mørkholm belirtmiştir[1006].

MÖ 2. yüzyılın sonu ve 1. yüzyılın başında hala Seleukos Krallığı'ndan etkilenim barizdir. Öyle ki VI. ve VII. Ariarathes Seleukos İmparatorluğu Kralı Antiokhos'un portresini kendi sikkelerine işlemişlerdir.

Kappadokia Darphaneleri'nde VII. Antiokhos'un postumus sikkelerinin yanında VII. Antiokhos portresini kullanarak kendi sikkelerini üretmişlerdir. Seleukos İmparatorluğu Kralı VII. Antiokhos'un (138-129) portresini ilk kullanan Kral VI. Ariarathes'tir. VI. Ariarathes bazı drahmilerinde bu portreyi kullanmıştır[1007].Kappadokia Kralı VI. Ariarathes, kataloğumuzun 704-718 numaralı sikkelerinde görüldüğü gibi krallığının ilk yılından itibaren Seleukos İmparatorluğu Kralı VII. Antiokhos'un portre tipini kullanmıştır. VII. Ariarathes iseVII. Antiokhos'un portresini, kendi adına darp ettirdiği tetradrahmisinde (kat. no. 922) kullanmıştır[1008].

G. Taylor'un[1009], sahte olup olmadığı hakkında kafasını karıştıracak şekilde farklı bir tipte işlenmiş VII. Ariarathes sikkesini makalesine konu olarak almıştır. Simonetta bu sikkenin sahte olmadığını düşünmektedir[1010]. Kataloğumuzda 2427 numaralı barbar stildekibu sikkesi de sayıldığında; VII. Ariarathes'in üç farklı tipte ön yüz betimi kullandığı öne sürülebilir.

Ariobarzanes sülalesine gelindiğinde portrecilik sanatında idealizmin terkedildiğini söyleyebiliriz. Sülalenin ilk kralı I. Ariobarzanes ile birlikte idealizmin yerini gerçekçilik aldığı görülür[1011]. Ariobarzanes'in ilk sikkelerinde orta yaşlarında ve kısa saçlı olarak betimlenirken sonraki dönemlerde kralın zamanla şişmanlayıp

1006 Mørkholm 1962, 411.

1007 örnek olarak kat. no.748-749.

1008Simonetta 2007, Ariarathes VII res.2-3, s. 135.; Simonetta 1977, lev. 4-1.; Lorber ve diğ. 2006, 49-97.

1009 Taylor 1968, 269-270.

1010 Simonetta 1977, 35, dipnot:2.

1011 Hakman 2017a, 206-215.

yaşlandığı evreler izlenebilmektedir. Aynı şekilde II. ile III. Ariobarzanes ve X. Ariarathes sikkelerinde idealizmden söz etmek pek mümkün değildir. Oldukça gerçekçi bir şekilde yüzdeki zayıflık ve kırışıklıklar verilmiştir. III. Ariobarzanes'in yüzünde görülen sakal kuaförü zaman ile değişmiştir. Erken sikkelerinde sakal yokken zamanla uzayan sakalının boyu da değişmiştir.

Arkhelaos Dönemi'nde tekrar idealizme geri dönülür. Zira 50 küsür yıl iktidarda kalan kralın hep aynı tip resmi görülür. Kralın 20. krallık yılında darp edilen sikkeler ile 42. krallık yıllarını gösteren sikkelerde betimlenen kral başı 20/25 yaşlarında bir genç delikanlının başıdır. Arkhelaos'un en erken 20'li yaşlarda tahta çıktığı varsayıldığında, 20. krallık yılında darp ettirdiği sikkelerde 40 civarında orta yaşlarında betimlenmesi gerekirdi. Kralın 42. krallık yıllarını gösteren sikkelerde ise 60 küsur yaşlarında olarak tasvir edilmesi gerekirdi.

3.2.2.1.2.2. Tiaralı Krallar

Gümüş sikkelerin genelinin ön yüzünde dönemin hükümdarı olan kralın diademli başı betimlenmiştir. Bu genellemenin dışında kalan ve istisna olan iki örnek, Kral Ariaramnes ve Kral VI. Ariarathes'tir. Daha sonra farklı bir çalışmada daha ayrıntılı bir şekilde işleyeceğimiz kataloğumuzda 79 sayı numasıyla verdiğimiz Ariaramnes'in daha önce yayınlanmayan bir obolünün ön yüzünde tiaralı olarak betimlenmiştir.

Erken Dönem Kappadokia Krallığının bronz sikkelerinde doğululuk sembollerinin bolca yansıması alışıldık bir durum iken, VI. Ariarathes Dönemi'ne kadar bu ikonografi terkedilmiştir. VI. Ariarathes Dönemi'nde ise tekrar bir eski modaya dönüş isteği görülmektedir. VI. Ariarathes,Çağdaş Hellenistik Dönem kralları gibi diademli portre betimleme geleneğine bazen uymamıştır. VI. Ariarathes'in darp ettirdiği drahmilerin bazılarında çağdaşı olduğu dönemin Hellenistik kralları gibi başında

diadem görülürken; gümüş tetradrahmi, drahmi ve obollarında doğuya özgü bir başlık olan tiara'yı giydiği görülür. Ancak doğu kültürünün krallık sembolü tiaranın üstüne de yine Hellenistik Dönemi'nin kraliyet sembolü diademi bağlamıştır.

Kral Ariaramnes, III. Ariarathes ve IV. Ariarathes'in bronz sikkelere yansıttığı Persli krallık sembolünü, VI. Ariarathes gümüş obol, drahmi ve tetradrahmilerine yansıtmıştır. Kral VI. Ariarathes'in başındaki tiarasında Mithra kültüne işaret eden yıldız motifi görülmektedir[1012]. Yıldız işlemeli tiara'yı gerek gümüş drahmilerde[1013] gerekse bronz sikkelerde[1014] görmekteyiz. Gerek Pontos hanedanları gerekse Kappadokia hanedanlarının kökenlerini dayandırdıkları Pers İmparatorluğu'nun hakim tanrısı Mithra'nın sembolünü ekleyen Kral VI. Ariarathes, hem dini hem de siyasi propaganda olarak özellikle bu doğulu yönünü öne çıkarmak istemişti. Fakat kralın ardıllarınca tiara sembolü ile aile kökenini Pers İmparatorluğuna kadar indirme propagandası önemini yitirmiştir.

İsviçre Zürih'teki bir açık artırmada satışa sunulan Anadolu Medeniyetleri Müzesi 1999 yıllığında Melih Arslan'ın VI. Ariarathes'e atfettiği drahmi örneğinde de yıldız bezemeli tiara betimi görülmektedir. Sikke betimlerinde VI. Ariarathes'in tiarasının üzerinde bazen bir bazen de iki adet yıldız motifi görülmektedir[1015].

M.Ö. 130 yılına tarihlenen ve VI. Ariarathes ve annesi Kraliçe Nysa'nın portresinin yansıtıldığı Kappadokia Krallığı sikkesi VI. Ariarathes'in tiarasının üzerinde yıldız betimi görülmektedir. VI. Ariarathes'in gerek drahmi gerekse obollarında tiara üzerindeki yıldız betimi görülmektedir. Tiara üzerinde yıldız motifi ilk olarak

1012 Arslan 2003, 24-28.

1013kat. no. 696, 698-701.

1014kat. no. 904, 914.

1015 Arslan 2003, 24-28. Von Gall tarafından 1990 yılında yayınlanmış olan bir değerli taş üzerine kazınmış VI. Ariarathes betiminde de kral tiaralı bir şekilde görülmektedir.(res. 47) (H. Von. Gall, "Die Kopfbeduckengen Des Medischen Ornats in Achamenidischer und Hellenisticher Zeit", Akten Des XIII. Internationalen Kongresses Für Klassische Archaologie Berlin 1988 (Berlin 1990), 320-323. lev.45-3.)

Paphlagonia-Amastris sikkelerinde görülmektedir. Ön yüzde Mithridates'in başındaki tiarada belirmektedir[1016]. Yıldız betimi Mithra kültü ile alakalıdır. Gerek Pontos hanedanları gerekse Kappadokia hanedanlarının kökeni Perslidir. Pers kültüründe Mithra yoğun tapınım gören bir tanrı idi. Zaten ilk olarak Kappadokia krallığında Pontos etkisi V. Ariarathes dönemi itibarıyla başlamaktadır. Hatırlanacağı üzere V. Ariarathes, Demetrios'un kızkardeşi Seleukos prensesi Laodike ile evlenmeyi reddetmiş Pontos kralı Mithridates'in kızı Nysa ile evlenmişti. VI. Ariarathes de babası gibi Pontosailesinden Prenses Laodike ile evlenmişti.

Mithraik yıldız Kappadokia Krallığı'ndan sonra Armenia Krallığı, Parth Krallığı, Syria Krallığı ve Kommagene Krallığı'nda bir sembol olarak görülmektedir[1017]. VI. Mitrhridates'in damadı Armenia kralı II. Tigranes'in (M.Ö. 95-56) tetradrahmi ve drahmilerinde gözükmektedir. Parth sikkelerinde ilk olarak II. Mithridates (M.Ö. 123-88) döneminde belirir. VI. Ariarathes'in çağdaşı Seleukos İmparatorluğu Kralı VIII. Antiokhos Epiphanes (M.Ö. 125-96) dönemi bir tetradrahmi üzerinde de yıldız bir sembol olarak kullanılmaktadır[1018].

3.2.2.1.2.3. Kraliçe

Kappadokia Krallık sikkelerinde betimlenen tek kraliçe, V. Ariarathes'in dul karısı ve VI. Ariarathes'in annesi Kraliçe Nysa'dır. Kraliçe Nysa kocasının ölümünden sonra oğlu VI. Ariarathes'in naibi olarak ülkeyi yönettiği dönemde oğlu ile beraber tahtta olduğunu belirtir şekilde ön yüzde kendisi ve oğlunun portresini hakkettiği sikke eşsizdir. Kraliçe oğluyla yan yanadır; ancak betime kendisi ön planda olacak şekilde yansır[1019]. Kraliçe başında bone ve örtüsüyle otuz- otuz beşlerinde bir genç kadın olarak

1016 Arslan 2003, 24-28.

1017 Arslan 2003, 24-28.

1018 Arslan 2003, 24-28.

1019kat.no. 701; Babelon 1898, 412, kat.no 6872.;Mørkholm 1978, 144-163, lev.40 no1.; Simonetta 1977,29, lev.3-11.; Wroth, 1899, xxıx; Magie, 1950, 202-203; Mørkholm, 1979: 245; Arslan 2007, 70.

betimlenmiştir. Arka plandaki oğlunun başında yıldız işlemeli tiara bulunmaktadır. Oğlu tahta çıktığı dönemde henüz bir çocuk olmasına rağmen genç olarak ifade edilmiştir.

Ön yüzde kral ve kraliçenin büstünün olduğu daha erken bir örneği yine Seleukos krallığında görmekteyiz. Aleksander Balas ile Kleopatra Thea'nın büstleri olduğu M.Ö. 150 civarında darp edilmiş olduğu muhtemel gümüş tetradrahmisi[1020] ile VI. Ariarathes ile kraliçe Nysa'nın büstünün betimlendiği sikke benzerliği dikkate şayandır[1021]. Aleksander Balas ile Kleopatra Thea'nın büstleri olduğu gümüş tetradrahmisinde Kraliçe Kleopatra Thea'nın Babası VI Ptolemaios'tan gelen politik gücünden dolayı daha önde ve örtülü ve kalathoslu başında diadem ile betimlenmiştir. Aleksander Balas ise arka planda fakat diademli olarak betimlenmiştir.

3.2.2.2. Bronz Sikkeler

Krallar	Tiaralı Kral portresi	Okçu Kral	Thyke	Athena	Nike	Dionysos	Apollo	Artemis	Hermes	Ma	Herakles veya gürzü	Boğa	Zeus	Kalkan
I. Ariarathes		X												
II. Ariarathes	X													
Ariaramnes	X													
III. Ariarathes	X		X											
IV. Ariarathes	X	X	X	X			X	X				X		
V. Ariarathes			X	X			X	X				X		
VI.Ariarathes	X		X	X			X	X				X		
VII.Ariarathes			X	X			X	X				X		
IX. Ariarathes														
I.Ariobarzanes														
II.Ariobarzanes														
III.Ariobarzanes											X			
X.Ariarathes														
Arkhelaos											X			
Eusebeia				X	X	X	X	X	X	X	X		X	X

3.2.2.2.1. Tanrılar ve Tanrıçalar

3.2.2.2.1.1. Athena

Tanrıça Athena, savaşçı kimliğiyle öne çıkmış, zekâ tanrıçasıdır. Antik Yunan pantheonundaki diğer savaş tanrısı Ares'in aksine, zeka ve strateji ile öne çıkar. Hesiodos'a göre, Zeus ile Metis'in kızı olan Athena'nın doğumu normal bir şekilde

1020 Houghton 1988, 85- 93. lev. 10, fig.3-4.

1021 Erciyas 2006, 127.

olmamıştır. Tanrıça, baş tanrı Zeus'un başından silahlarını kuşanmış bir genç kız şeklinde doğmuştur[1022]. Athena, "zekânın ve mantığın", "ip eğirmenin ve dokumanın", "ağaç yetiştiriciliği ve tarımın" ve "kentlerin koruyucu" tanrıçasıdır[1023].

Kültü adını verdiği Atina kentinden başka Yunanistan, Adalar, İtalya ve Anadolu'da oldukça yaygındır. Pallas Athena, tanrıçanın en erken adıdır. Bunun dışında, bazı farklı niteliklerini temsil eden tipleri için kullanılan Parthenos, Promakhos, Polias, Palladios, Gorgophoros en bilinen sıfatlarıdır. Athena Antik Yunan sanat eserlerinde tahtta oturan, ayakta duran veya hareket halinde bazen tüm vücut halinde bazen de sadece baş ve büstleri ile tasvir edilir. Bu tiplerde tanrıça, genellikle savaşçı yönünü yansıtan miğfer, zırh, kalkan ve mızrak gibi belirteçleri ile görülür. Baykuş, horoz ve yılan onun kutsal hayvanları; zeytin ağacı kutsal bitkisidir[1024].

Hellenistik Dönem Kappadokia Krallık sikkelerinde de bol bol görülen Athena, elinde mızrak ve kalkan tutar şekilde krallar tarafından sıkça kullanılmıştır. Kralların bu tipe rağbet etmesinin sebebi Athena'nın hükümdar (komutan) ideolojisine ilişkin tezahürün bir simgesi olarak görülmesidir. Böylece "savaşçı kral" ülke üzerindeki egemenlik hakkını mızrağıyla kazandığını (doriktetos khora) ima edip güç propagandası yapmıştır[1025].

Tanrıça Athena bronz sikkelerin hem ön hem de arka yüzünde en fazla işlenen konulardan biridir. Tanrıça sikkelerin ön yüzüne baş veya büst şeklinde yansımıştır. 552-553 katalog numarasıyla verdiğimiz Nevşehir Müzesi koleksiyonunda bulunan sikke örneğinde olduğu gibi Tanrıça Athena'nın ikonografisi savaşçı yönünü ön plana çıkarmak için başındaki miğferiyle işlenmiştir. Tanrıçanın ön yüzdeki betimleri sağa

1022 Hesiodos, Theogonia, 924 vd.; Erhat 1997, Athena.

1023 Erhan 2014, 310.

1024 Roscher 1884, 675-685. ; Dümmler 1896, 1941 - 2020. ; Demargne 1984. ; Heichelheim 1932, 1774 - 1805. ; Erhat 1997, Athena. ;Erhan 2014, 310.

1025 Erdoğan 2015, 36.

doğru profilden verilmiş baş veya büstler şeklindedir. Kral IV. Ariarathes Dönemi'nde başlayan miğferli tanrıça başı betimi[1026] daha sonraki Eusebeia kent sikkelerinde devam etmiştir[1027]. Kral Arkhelaos'un Dönemi'nde ise miğferli Athena'nın büstünün önüne baykuş konularak ifade zenginleştirilmiştir[1028].

3.2.2.2.1.2. Nike

Pallas'la Okeanos kızı Styks'ten doğmuştur. Bia (Güç) ve Zeleus'un (Rekabet) kardeşidir. Olympos tanrılarından önceki kuşaktan olan Nike, Pallas Athena'nın değişmez arkadaşı olarak görülmektedir[1029]. Çağımızda en ünlü ama muhtemelen kendi döneminde de en az bu kadar şanlı bir üne sahip Nike heykeli, Hellenistik Dönem'de MÖ 3 yüzyıla tarihlenen Samothtrake Nikesi'dir. Bu müstakil heykelden önce Phidias'ın gerek Olympia'daki Zeus heykelinde gerek Athena Pramachos heykellerinde Zeus ve Athena'nın ellerinde Tanrıça Nike'nin betimlendiğini biliyoruz[1030].

Genellikle kanatlı olarak, defneden bir taç veya bir palmiye dalı tutan, hızla uçan bir kız biçiminde tasvir edilen Nike[1031], Zeus'un titanlara karşı savaşında yardımcı olduğu için onun yanında veya savaşçı kızı Athena'nın yanında zaferin simgesi olarak kişileştirilerek yer alır.

Kataloğumuzda 2543-2552 arası numaralarda verilen sikkelerde görüldüğü üzere zaferi simgeleyen Nike'nin başı bir dönem Kappadokia Krallık bronz sikkelerinin ön yüzünde işlenmiştir. Sikkelerin ön yüzlerinde sağa doğru profilden verilmiş saçları ensede topuz şeklinde taranmış bir baş şeklinde verilmiştir. Figürün omuz hizasında bir çift kanat fışkırmıştır.

1026kat. no. 552-565.

1027kat. no. 2499-2529.

1028kat. no. 2622.

1029 Hesiodos, Theogonia, 382. ; Erhat 1997, 217.

1030 Boysal 1967, 33-37.

1031 Cömert 1999, 45.

İkonografik olarak Eros, Nike veya İris gibi mitolojik kanatlı varlıklar olduğundan bu sayılan figürleri efsanelerinde geçen ve kendilerini tanımamıza yardımcı olan bu ufak atribüler sayesinde tanırız. Eros ikonografik olarak sakalsız yakışıklı bir genç ya da çocuk olarak betimlenir. Atribüsü olmadan bile erkek olduğu için bütün vücudu tam olarak verilen betimlerinde tanımak kolaydır. Nike veya İris'in dişi olması işleri kolaylaştır. Nike mesela elinde palmiye dalı veyahut çelenk tutar. Herhangi bir yardımcı sembol konulmadan sadece baş olarak verilen kanatlı figürün tanımlanması ise bazen hata yapmaya sebep olabilmektedir.

Kappadokia Krallık dönem sikkesindeki kanatlı bir varlığın büstü şeklinde yansıyan bu figür de bu şekilde uzunca bir dönem yanlış yorumlanıp Zafer Tanrıçası Nike yerine Aşkın tutkunun tanrısı Eros zannedilmiştir. Sydenham[1032] ve Simonetta[1033] bu başları Eros olarak tanımlamışlardır. Kovacs ise Phrigia'nın Eumenea kent sikkesini kanıt olarak göstererek Sydenham ve Simonetta'nın yanıldığını görmüş ve bir düzeltme yapmıştır[1034].

MÖ 41-40 yılında darp edilen Phrygia'nın Eumenea kent sikkesine yansımış Nike betiminin bu ikonografisini[1035] Eusebeia Kenti, MÖ 40 ile 31 yılları arasında darp ettirmiş olduğu düşünülmektedir[1036].

Marcus Antonius'un karısı Fulvia, Tanrıça Nike şeklinde ensesinden kanatlar çıkmış şeklinde betimlenmiştir. Fulvia'nın saç şekli zamanının Roma kadın saç modasını yansıtmaktadır. Nitekim çağdaşı olan Oktavianus'un kız kardeşi Oktavia ve karısı Livia'nın saç modeli dönemin modasını yansıtmaktadır. Bu modada saçın tamamı üç bölüme ayrılarak şakak ve yanlarda saçlar toplu ve gergin olarak arkaya taranmakta

1032 Sydenham 1933, 27, 21-23.

1033 Simonetta 2007,110, kat.no. 14a ve 14b' ön yüzde de genç bir adam başı diye tanımlamıştır.

1034 Kovacs 2013, 397-404.

1035 Kovacs 2013, 397-404.

1036 D. L. Vagi, Coinage and History of the Roman Empire 82 B.C. – A.D. 480, (Chicago 1999), kat. no. 191.

alın üstüne tekabül eden saç bölümü yine tepeden arkaya götürülerek yanlardan getirilenlerle birlikte örgülerden oluşan bir topuz yapılır[1037]. Bazı Nike başı betimli sikkelerde alnın üzerindeki bombeli saç modeli biraz değişmiş öne alın kısmının üzerine üç nokta biçimindeki bir toka(?) eklenmiştir[1038].

3.2.2.2.1.3. Zeus

Farklı coğrafyalara ve kültürlere göre adları değişiklik gösterse de gök tanrıları, hemen her toplumun en önemli tanrılar arasındadır. Zeus, Antik Yunan pantheonunun baş tanrısıdır. Hititlerde Teşup, Orta Doğu'da Baalsamin ya da Tammuz Perslerde Mithra, Antik Yunan'da Zeus, Roma'da Iuppiter, gibi isimlerle anılan bu tanrılar gökyüzünün doğrudan kendisini temsil eder. Birçok Eskiçağ kültürünün baş tanrılarında olduğu gibi, gökyüzünün hâkimi, tanrıların ve insanların babasıdır. Antik kaynaklarda, şimşekleri çaktıran; kar, dolu ve yağmur yağdıran tanrı olarak anılır. Ayrıca, dağ, bereket, kefaret, ahlakın ve devlet düzeninin koruyucusu ve ev babası/tanrısıdır[1039]. Tanrı, sanat eserlerinde genellikle sakallı yetişkin bir erkek olarak, tahtta oturur şekilde tasvir edilir[1040]. En önemli belirteçleri olan asa ve taht, tanrının krallık yönünü öne çıkarırken; şimşek demeti meteorolojik olaylara olan hâkimiyetini anlatır. Kartal ise Hesiodos'tan öğrendiğimize göre, Zeus'un görme yeteneği ile eşleştirilir[1041].

Zeus, Kronos'la Rhea'nın altı çocuğundan sonuncusudur. Efsaneye göre doğacak çocuğunun kendisini tahtından indireceğini düşünen Kronos, doğan çocuklarını yutar. Rhea en son çocuğunun da Kronos tarafından yutulmaması için saklayıp onu büyütmesi için Nymphelere verir[1042]. Zeus büyüyüp babasıyla mücadele edebilecek

---

1037 Özgan 2013, 136.

1038kat.no. 2544-2547.

1039 Erhat 1997, Zeus.; Erhan 2014, 222.

1040 Hakman 2012,7.

1041 Voutiras 1997, 310 – 374.; Hakman 2013, 1-18. *"Her şeyi bilen, Zeus'un her şeyi gören gözü, bunu da görür görmek dilerse…*" Hesiodos, İşler ve Günler, 1991. 265.

1042 Erhat 1997, Zeus.

çağa gelince kardeşlerini de kurtarıp Kronos'un babası Uranos'u alt ettiği gibi, Zeus da Kronos'u ve Titanları yener ve Olympos tanrılarının egemenliğini kurar. Ondan sonra olan olayları ve evrenin kardeşler arasında paylaşılmasını göğün sonsuz sahibi Zeus'un şansını Homeros[1043] ünlü destanında şiirsel bir dille anlatmıştır.

Zeus'un baş kahraman olduğu sayısız mithosu vardır. Karısı Hera ile birlikte birçok tanrıça ve ölümlü kadınla ile ilişkisi olmuştur[1044].

Eski toplumların inanışlarına göre gök tanrı (hava tanrı), gökyüzünü kontrol ederek aslında toprağın kaderini de belirlemiştir. Theokritos, Zeus'un meteorolojik olaylarını simgelediğini, kimi zaman parlayıp, kimi zaman da yağmur halinde aşağı indiğini yazmıştır[1045]. Tanrı, ekinlerin yetişmesi için gerektiği kadar yeterli güneş ya da yağmuru, ancak insana bağışlamasıyla olur. Zeus'un doğa olaylarını yöneten göksel kimliği onun aslında dolaylı da olsa bir bereket tanrısı olduğu sonucunu ortaya koyar. Zeus'un tarımın bereketi ile ilgili özelliğini yine Hesiodos'un "İşler ve Günler" adlı eserinde görebiliriz[1046]: *"Göklerin Zeus'u dilerse oldurur, Başlarını yere sarkıtır buğdayların"* Bu yönüyle de Neolitik Çağ'ın ana tanrıçaları gibi bereket tanrısı özelliğini kendinde barındırmışlardır[1047].

Olympos'un zirvesinde oturan, öfkesiyle yıldırımlar ve şimşekler savuran tam bir Hint-Avrupa gök tanrısı olan tanrının adı tanrısallığına uygun olarak gökyüzü ile bağlantılıdır. Zeus kelimesi parlayan anlamına gelir ve parlamak anlamındaki div-[1048] kökünden türemiştir. Antik Yunancada Zeus ya da dieus imgesi gökyüzü anlamında

---

1043 "Rhea doğurdu Zeus'u, beni, ölülere hükmeden Hades'i, dünya üçe bölündü, üçümüz de aldık payımızı, kura çekildi, köpüklü deniz düştü bana her zaman orda oturayım diye, sisli karanlıklar ülkesi düştü Hades'in payına" Homeros, İlyada, 2008, 346. ; Homeros, İlyada, 2008, 346.

1044 Erhan 2014, 222.

1045 Theocritos, IV, s. 43. ; Hakman 2013,1-18.

1046 Hesiodos, Hesiodos Eseri ve Kaynakları 1977, İşler ve Günler, s. 465-474, 157.

1047 Hakman, 2013, 1-18.

1048Cook 1914, 1. ; Hakman 2013, 1-18.

kişiselleşmiştir. Homeros, İlyada Destanı'nda Zeus ile güneşi bir tutar[1049]. Roma Dönemi'nde özellikle İ.S 2. yüzyıl sonundan itibaren Mithra ve Baal kültlerinin etkisi ile Zeus'un göksel ve güneşle ilişkili olan Helios kimliği ortaya çıkar. Tanrının Zeus Helios epitetinin simgesi başında taşıdığı ışınlı taçtır[1050].

Pers dinini ve Zeus'un bu dindeki yeri ve tapınımı anlatan Herodotos, Zeus'un Pers dininde tanrısal gök kubbe olduğunu ve dağ başlarında ona adamak için kurban kestiklerini, söyler[1051]. Kappadokia Bölgesi'nde Zeus'un bu şekilde Pers dinin etkisi ile ya da başka yerel tanrılar ile birleşerek kültünün oluştuğunu görmekteyiz. Zeus, Pers dinindeki Ahuramazda, Mithra, Horkios (Asbamaios), Stratios ve Pharnaouas ile özdeşleştiği görülmektedir. Hellenistik Dönem'de Anadolu'da bu şekilde Zeus'a tapınım hızla yayılmıştır. Çünkü tanrıların özellikleri, görev ve yetkileri sıfatlar (epitet) yolu ile insanlar tarafından benimsenir. Cezalandırıcı, adaleti sağlayan, bereket getiren, dilekleri kabul eden, savaşçı, orduları koruyan gibi sıfatlar taşır.

Homeros destanlarında Zeus, Aigiokhos sıfatı ile anılır[1052]. Aslında "keçi derisinden kalkan taşıyan" anlamına gelen ve Zeus'tan başka Tanrıça Athena için de

---

1049 Troyalılar ile Argosluların savaşını anlatırken şöyle der: *"iki ordunun naraları göklere çıktı ta yukarılara, Zeus'un ışınlarına"* der. Homeros aynı eser, s. 13.835.

1050 Hakman, 2013, 1-18.

1051 Herodotos I.131-132. *"Tanrı heykeli, tapınak, sunak yapmak gibi şeyler bilmezler; hatta yapanlara deli derler, bu sanırım, onların tanrılara, Yunanlılar gibi insan biçimi yakıştırmış olmamalarından ileri gelir. Dinleri Zeus'e kurban kesmeyi gerektirir; kurbanları dağ başlarında keserler ve Zeus dedikleri de tanrısal gök kubbedir. Güneşe, aya, toprağa, ateşe, suya ve rüzgâra da kurban adarlar. Başlangıçtan beri kurban kestikleri tanrılar bunlardır, yalnız sonradan Aphrodite'ye tapmayı da öğrendiler, bu da onlara Asurlulardan ve Araplardan geçmiştir. Aphrodite'ye Asurlular Mylitta, Araplar Alilat, Persler Mithra derler. Yukarıda saydığım tanrılara karşı saygı törenleri şöyledir: Kurban kesmek için sunak yoktur, ateş de yakmazlar. Kurbanın üzerine kutsal su saçmak, flüt, giyim kuşam, arpa tanesi gibi şeyleri bilmezler. Tanrılardan birine bir kurban kesmek isteyen kimse, kurbanı temiz bir yere götürür, başına genellikle mersin dalından bir taç koyar, kurban hangi tanrı için kesiliyorsa, o tanrının adını anar. Kurban kesenin tanrısal yardımı yalnız kendisi için istemeye hakkı yoktur; bütün Persler için ve özellikle kral için dua eder; bütün Persler için dua ederken kendisi de bunun içindedir. Sonra kurbanı parçalar, etleri pişirtir, yere yumuşak otlar, özellikle yonca serer, etleri bu yaygının üzerine koyar. O, bunları koyunca, yanında ayakta duran bir Mag, tanrıların soy zincirini anlatan dinsel bir hava okur, – bu dinsel hava, kendi anlattıklarına göre böyledir; din, bir Mag olmadan kurban kesmeyi yasak etmiştir. Kısa bir duruştan sonra kurbanı keser, etleri toplar ve istediği gibi yapar."*

1052 Hesiodos 1977, 225'te mitoloji şu şekilde anlatılır: "Tanrıça Rhea, Zeus'u doğurduğu zaman, çocuklanın ana karnından çıkar çıkmaz yutan kocası Kronos'tan kaçırmak için Girit'te bir mağaraya kapatmıştı, Amaltheia adındaki bir keçi tarafından emzirilmişti. Güneş tanrı Helios'tan doğma korkunç bir yaratıkmış, bu keçi, Titan denilen devler bile donakalırmış onu görünce. Zeus büyüyüp

kullanılan bir sıfattır. Kappadokia'nın gümüş sikkelerinde Athena'nın kalkanında aegis'i görürüz. Bir de bronz sivil sikkelerin ön yüzünde aegis bezeli kalkan işlenmiştir. Bu grup sikkenin arkasında Argaios Dağı betimlemesi vardır. Argaios Dağı ise başta Tanrıça Athena olmak üzere Zeus, Dionysos ve Thyke gibi bir çok tanrı ile ilişkilenmiş görünmektedir.

Antik Yunan panteonundaki baş tanrı Zeus ön yüz motifi olarak iki bronz Eusebeia sikkesi ile temsil edilmektedir. Zeus, orta yaşlarında sakallı bir baş şeklinde gösterilir. Birincisinde baş tanrı Zeus, tanrısal Argaios Dağı ile ilişkili şekilde verilmiştir[1053]. Diğerinde ise arka yüzünde yüksekçe poloslu başörtüsü yerlere kadar inen bir tanrıça ile verilmiştir[1054].

3.2.2.2.1.4. Thyke

Tykhe, Okeanos kızlarından biridir. Uygun kader, şans, umulmayan başarı tanrıçasıdır. Homeros'un eserlerinde görülmemesine rağmen Hellenistik Devir'de şanıyla bütün öteki tanrıları geçecek kadar çok yaygın bir bir şekilde betimlenmiştir. Tanrıça Tykhe, resimlerde çok yer alır. Elinde bir gemi dümeniyle (insanların hayatını yönetir ya da daha genel dünya olaylarını yönlendirdiği anlamına geliyordu)[1055] veya yuvarlanan bir küre üzerinde kanatlı olarak tasvir edilir. Tanrıça Tykhe, Antik Yunan dünyasında insanlara iyi şans ve talih yanında, kötü şans ve olaylar da getiren bir karakterdi. Yunanlar, şansın açık olsun yerine 'Agathe Tykhe' (İyi Tykhe ile!) deyimini kullanırlardı. İtalya'da Latium Bölgesi'nde eski bir kültü olan şans, baht tanrıçası

---

egemenliği elde etmek için giriştiği savaşta bu keçinin derisinden bir kalkan yapıp, Titan'lara karşı kullanmış onu, bu kalkana sonraları Athena öldürdüğü Gorgo canavarının saçları yılanlarla örülü kafasını da katmıştı. Kalkan yılanlardan saçaklı, püsküllü olarak anlatılır, savaşta düşmana karşı kullanıldı mı, dehşet içinde püskürtür her göreni" ayrıca Homeros'un ünlü Odyseus adlı destanında Kalkanlı Zeus şöyle tarif edilir: *"Kalkanlı Zeus, engin gökyüzünü nasıl da kaplıyor kara bulutlarla! Allak bullak etti denizi tekmil kasırgaları koptu çeşitli yellerin, ölüm uçurumu açılıyor önümde, besbelli!"* Odyseia 291 vd.

1053kat. no. 2532-2540. ; Simonetta 2007, 110, kat.no. 15.; Ganschov 2018, kat.no. 54-55.

1054kat.no. 2553. Berlin Löbb.; BMC Galatia 45, 5-6 lev. 8-3.; Simonetta 2007, 110, kat.no. 16.

1055 https://greekgodsandgoddesses.net/goddesses/tyche/

Fortuna, İsa'dan önce birinci yüzyıldan sonra Yunanların Tykhe'siyle özleştirildi[1056]. Romalıların en çok korktukları, en çok tapındıkları tanrıçalardan biri kör talihi simgeleyen Fortuna'dır[1057].

Tykhe, İ.Ö. 4. yüzyıldan itibaren Antik Yunan dünyasında görülür. Antik şairlerden Pindaros, Tykhe'nin gücünün denizlerden ve yaşayan tüm insanlardan daha üstün olduğunu vurgularken, onu Okeanos'un kızı olması nedeniyle denizel bir tanrıça olarak tanımlar. Bunun yanında Tykhe Yunanistan'da tarımsal ekonomide deniz ticareti ile doğru orantılı olarak önemi artmış bir tanrıçadır[1058].

Hellenistik Dönem'de devlete, kente ya da kişiye iyi veya kötü şans, talih, bereket, beklenmeyen ya da umulmayan başarıları getiren bir tanrıça olarak bilinirdi. Tykhe, ekonomisi tarıma dayalı, basit köylerde, yerleşik erken Yunan (Grek) kentlerinde, bolluk ve bereket getirdiğine inanılan bir su perisinin, geç dönem versiyonu olarak kentleşme sürecinde, sadece bolluğun ve bereketin değil aynı zamanda kentin de tanrıçası olarak kabul görür[1059]. Bereket boynuzu (cornucopia) ile betimlenirdi.

Tanrıça Tykhe ile ilgili tasvirlerin en erken tarihli heykeli- henüz ele geçmemiş olsa da-antik yazarlardan Pausanias tarafından anlatılır. Pausanias'a göre tanrıçanın bu heykeli, Smyrna Kenti için heykeltıraş Baupalos tarafından yapılmıştır[1060]. Tykhe'ye özgü bir simge olan Bereket Boynuzu ve onun fonksiyonları da ilk kez Baupalos tarafından tanrıçaya verilir. Pausanias, Arkaik Dönem'e tarihli bu en erken Tykhe heykelinin, bir kentin tanrıçası olduğunu belirtir şekilde polos giydiğinden

1056 Erhat 1997, 288-289,Tykhe.

1057 Erhat 1997, Fortuna. ; Necatigil 2003;Okan 2016, 1-14.

1058 Trans. John Sandys, The Odes of Pindar (Cambridge, 1957), 129.; Susan B. Matheson, "The Goddess Tyche", Yale University Art Gallery Bulletin , 1994, An Obsession with Fortune: Tyche in Greek and Roman Art (1994), pp. 18-33; Okan 2016, 1-14.

1059 Okan 2016, 1-14.

1060 Pausanias. Description of Greece 4.30.6.

bahseder[1061]."Bir kenti kuşatan" ya da "bir kenti destekleyen" anlamlarına gelen "pherepolis" sıfatıyla tanınan Tykhe'nin heykellerin çoğu, kule tacı giyer şekildedir[1062].

Tykhe'nin bir tanrıça olarak yalnız Yunanistan ve Anadolu'da değil bugünkü Suriye, İsrail, Filistin ve Ürdün'ü içine alan, Yakın Doğu'da da çok saygı görmüştür. İ.Ö. 300 yıllarında heykeltraş Eutykhides tarafından yapılmış olan ve oturur vaziyette betimlenen Antiokheia Tykhesi Hellenistik Dönem'de oldukça ünlüdür. Kule taç ve uzun bir elbise giyen tanrıçanın sağ ayağı, Orestes (Asi) Nehri'nin kişiselleştirilmiş hali olan erkek figürüne dayanır[1063].

Tykhe tasvirine benzer ikonografik özellik gösteren betim, Kappadokia Krallığı'nda III. Ariarathes'ten itibaren görülür[1064]. Burada temsil edilen Tanrıça Thyke (veya Astarte?), Tyana'nın simgesi durumundadır. Zira sikkenin arkasındaki lotus bitkisinin yaprağı üzerine Tyana Kent isminin ilk iki harfi işlenmiştir.

Güler, Hellenistik Dönem Kappadokia'sının son kralı Arkhelaos zamanında darp ettirilmiş olan bronz sikke üzerindeki dört İon sütunlu tapınak bu tanrıçaya ait olduğu düşünmektedir. Zira sonraları birçok sikke üzerinde Tykhe ile birlikte gösterilen tapınak aynı yapı karakteri göstermektedir[1065].

Ön yüzde Thyke'nin betimlendiği sikkelerin birkaç çeşidi daha vardır. Bir grup sikkede Thyke'nin başına taktığı sur tacının üzerindeki miğfer ile tanrıçanın savaşçılığına da vurgu yapılmak istenmiştir[1066]. Bu tür sikkelerin arkasında palmiye dalı motifi vardır. Şehir tanrıçası Thyke'nin Erciyes Dağı ile ilişkili bir grubun[1067] yanında

1061 Pausanias. Description of Greece 4.30.6.; Okan 2016, 1-14.

1062 Okan 2016, 1-14.

1063 Okan 2016, 1-14.

1064kat.no. 164-170.

1065 Güler 1995, 28. ; Villard 1997, 115 – 125. ; Balty 1981, 840 – 851. ; Herzog Hauser- Ziegler 1943, 1643 - 1696. ; Drexler-Peter 1890, 2074 - 2139.

1066kat.no. 2466-2482. Simonetta 2007,149, res.1.; Ganschov 2018, kat.no. 53.; SNG von Aulock 6336; SNG Tubingen 4615.

1067kat. no. 2541-2543, 2625. RPC 3618; Simonetta 2007, 151, res. 29.; Babelon 1898, kat no. 6739; Erkiletlioğlu 2019, 236.

berekete, talihe ve barışa misafirperverliğe atıf yapan diğer gruptan da bahsedilebilir. Arka yüzde Bereket Boynuzu betimi olan bu tür sikkeler Kappadokia Krallık sikkelerinde askerliğe, savaşa, zafere atıf yapmayan nadir konulardan biridir[1068]. Thyke tiplerinden bir grup ise başındaki sur tacının da üzerine örtü takan tipidir. Bu grupta iki tip sikke yer alır birincisi ön yüzde baş örtülü ve sur taçlı betim için, arka yüzde palmiye dalı (?)verilen sikkedir[1069]. Diğeri ise Kayseri Müzesi'nde 72.36.3 envanter numarasıyla kayıtlı sikkedir. İkinci sikkenin ön yüzünde şehrin, ülkenin ya da krallığın koruyucusu Tanrıça Tykhe başındaki şehir surları şeklindeki tacının yanında bir de örtü takmış şekilde betimlenirken arka yüzde başında miğferiyle ellerinde mızrak ve kalkanıyla tam teçhizatlı bir şekilde Tanrıça Athena'ya yer verilmiştir[1070]. Bu sikkede ise yine askerliğe veyahut savaşa atıf yapılmıştır. Bu şekilde de savaşlarda talihin yanlarında olmasını diledikleri tahmin edilmektedir.

3.2.2.2.1.5. Ma

Hellenistik Dönem'de Anadolu'da, Zela[1071], Olba, Pessinus ve Aizanoi'da olduğu gibi, rahip hükümdarların yönetimindeki tapınak kentleri mevcuttur[1072].Kappadokia Komana'sı ve Pontos Komana'sı adındaki iki kentte adı "anne" anlamına gelen Ma isimli bir tanrıçaya tapınılmaktaydı[1073]. Tanrıça Ma da Antik Dönem'de Anadolu'da bu iki tapınak kentinin baş tanrıçasıydı.

Günümüzde birçok araştırmacı Tanrıça Ma'nın Anadolu ana tanrıçasının farklı bir versiyonu olduğunu ileri sürmektedir. Bunun asıl nedeni Ma kelimesinin birçok dilin doğal halinde "anne", ya da "ana" anlamında kullanılmasındandır. Fakat bir taraftan Antikçağ yazarlarının bildirdikleri, diğer taraftan ele geçen yazılı bilgiler ile görsel

1068kat. no. 2443-2464.

1069 Örtülü sur taçlı betim için, arka yüzde palmiye dalı (?)bkz. kat. no. 2594.

1070 arka yüzde ayakta betimlenmiş Athena bkz. kat. no. 566.; Simonetta 2007, 138, res. 6.

1071 Arslan 2007, 23.

1072 Arslan 2007, 26, 102 numaralı dipnot.

1073 Hartmann 1928, 82. ; Mutlu 2016, 311-322.

kaynaklardan, Ma'nın Anadolu ana tanrıçasından çok farklı özelliklerinin olduğu ve köken olarak Hurri-Mitanni tanrıçası Sawuska'ya dayanmış olabileceği hipotezi de ileri sürülebilir[1074].

Ma tapınımı, Küçük Asya'daki bereketi simgeleyen birçok Ana Tanrıça kültünün aksine, Enyo ve Bellona kültüyle benzer özellikler gösteren savaşçı bir karakter taşıyordu[1075]. Kappadokia Komana'sında bulunan yazıtlarda, tanrıça, zafer taşıyan (nikephoros) ve yenilmez (aniketos) sıfatları ile betimlenmektedir[1076]. Savaş ve zafer tanrıçası olduğu gibi, aynı zamanda daha eski dönemlerde Mezopotamya'da da benzerleri görülen, tapınım alanında sürdürülen binlerce yıllık kutsal fahişelik geleneğine sahiptir. Bu sebeple Tanrıça Ma'nın bu dinsel gelenekler ile köken olarak Hurri/Mitanni tanrıçası Sawuska'nın[1077] bir devamı olduğu düşünülebilir[1078].

1074 Mutlu 2016, 311-322.

1075*Strabon Komana'dan şöyle bahseder;*

"…Bu Antitauroslardaki derin ve dar vadilerde Komana ve buradaki halkın "Ma" dedikleri Enyo tapınağı bulunur. Burası önemli bir kenttir; halkının çoğunlukla dindar kişiler ve tapınakta yaşayan hizmetkarlar oluşturur. Halkı Kataonialılar olup, genellikle krala tabi olarak sınıflandırılırlarsa da, aslında çoğunlukla rahibe tabidirler. Rahip, tapınağın ve hizmetkarlarının ruhani başkanıdır. Ben orada konuk olduğum zaman, bunların sayıları, kadın erkek karışık altı binden fazla idi. Ayrıca tapınağın, geliri rahipler tarafından kullanılan önemli bir de arazi vardı. Kappadokia'da kraldan sonra rahip gelir ve rahip kralla aynı soydandır. Artemis Tauropolos onuruna yapılan ayinlerin buraya, Orestes ile kızkardeşi İphigenia tarafından Tauroslar Skythiası'ndan getirildiği ve kente ismini veren yas saçının buraya bunlar tarafından bırakıldığı zannedilmektedir…" (Strabon 12. 2. 3.); Caesar, De bello Alexandrino, 66: *"Kappadokia'daki iki günlük hızlı yürüyüş ve Mazaka'daki iki günlük süreden sonra o (Sextus Caesar) içinde tanrıça Bellona'nın çok eski ve kutsal olan tapınağının bulunduğu Kappadokia'daki Komana'ya ulaştı. Burası istisnasız bütün halklar tarafından büyük bir saygı ve korku ile tapınılan, tapınak rahibinin tanrıçaya duyulan saygıdan dolayı, güç ve mevki açısından kraldan sonra ikinci sırada geldiği bir yerdir."* Mutlu 2016, 311-322.

1076 Mutlu 2016, 311-322.

1077 Šawuška, Hurri ve Mitanni Krallıklarında da en üstün tanrıça olarak tapınılmıştır. Tüm Asur'da ve kuzeydoğu Dicle topraklarında İštar ile karışmış ve daha o zamanda çok büyük hürmet görmüştür. Özellikleri savaş ile aşk'tır ve en ünlü yerel formu bir kuzey Asur kenti olan Nineveh'te ortaya çıkmıştır. Burada. M.Ö. 8. yüzyılın sonunda hala Hurri ismiyle bilinmiştir. Sumer, Akad ve Suriye-Anadolu geleneğine göre, hava tanrısının kız kardeşidir. Šawuška'nın panteonun başında, Teššup'un yanındaki üstün konumu, yalnızca Kizzuwatna kentleri geleneklerinde kadim tanrıça Hepat tarafından elinden alınmıştır. Teşşup-Hepat-Şawuşka üçlüsü, Kizzuwatna Kenti Lawazantia'daki öteki tanrıların üstünde durur. Ugarit'deki Akad metinlerinde tanrıçaya"Hurri'lerin İštarı"na diye gönderme yapılır. Buna benzer bir gönderme, M.Ö. 8. yüzyılda, Marsilya'da bulunmuş olan bir Fenike yazıtında da, "Hurrilerin Astartesi" adı altında ortaya çıkar. Kuzey Suriye'de Šawuška bir ölçüye kadar tanrıça İštar ile karışmıştır. Küçük Asya'da bu tanrıçaya aynı zamanda erkek özellikleri ve nitelikleri de verilmiştir. Hattuşa yakınlarındaki Hurri-Hitit kaya anıtı olan Yazılıkaya'da (13. yüzyılın ikinci yarısı) Šawuška, yalnızca tanrıçalarla değil tanrılarla aynı gruba alınmıştır ve bir Hurri ayininde Šawuška'nın "kadın niteliklerinin" yanı sıra "erkek niteliklerine" de sunu verilmiştir. Aşk tanrıçası olarak düşmanların ve sözünden dönenlerin içine, karşı cinsin davranış özelliklerini aşılamak suretiyle cezalandırma yetisi vardır. Bu güç Mezopotamyalı İnanna-İštar'a da atfedilmiştir. Ona hizmetçilik ve müzisyenlik yapmak üzere görevlendirilmiş Ninata ve Kulitta adlı iki tanrıça vardır. Balkaya 2009, 102-104.

Kappadokia Komana'sının Hititler Dönemi'nde Tanrıça Hepat'a adanmış bir tapınak ile ilgili belgelerden dolayı Erhat, Hepat'ın daha sonraki dönemlerde Komana Kappadokia[1079] ve Komana Pontika[1080] kentlerinde Mâ olarak tapınıldığını düşünmektedir[1081].

Anadolu'daki tapınak devletlerinin ilk izleri Hititler zamanına denk gelmektedir. Tanrıça Sawuska Hititler'in Kizzuwatna[1082] Bölgesi'nde etkili bir tanrıçadır. Kizzuwatna Krallığı MÖ 14. yüzyılda Hititler tarafından kontrol altına alınmıştır. Hitit Kralı I. Šuppiluliuma kendi oğlunu Kizzuwatna Bölgesi'ndeki Kummanni'ye rahip olarak atar. Şehir bu rahip tarafından idare edilir. Antik dönemde de rahiplerin genelde kralların akrabalarından seçilme uygulaması muhtemelen bu olay ile gelenekselleşmiştir. Hepat'ın Sawuska'nın yerini alması, Hitit Kralı III. Hattuşili Dönemi'nde olmalıdır. Puduhepa Hurri kökenliydi ve kendini Hepat'ın hizmetkârı olarak görürdü. Bu dönemde Hitit dininin Hurri inancıyla etkileşimi nedeniyle tanrıça Hepat, Arinna'nın Güneş Tanrıçası ile Teşup ise Tarhunna bir tutulmuştur. Hitit ülkesinin, Tanrıça Arinna ve Tanrı Tarhun'a ait olduğu için Hitit ordularının ve devlet politikasının başında yer alırdı. Krallık onlar tarafından bahşedildiğinden Tanrıların Kraliçesi Tanrıça Arinna, Hitit Kralları tarafından "anne" olarak da tanımlanırdı. Ma'nın çeşitli tasvirlerde başının etrafında güneş ışınları ile resmedilmesi[1083], yine bu dönemden miras kaldığını da düşünmek mümkündür. Tanrıça Hepat ile Arinna'nın Güneş Tanrıçasının kültlerinin kaynaştırılması Komana tanrıçası Sawuska'nın asıl özellikleri geri plana atılmasına neden olur. Hitit devletinin yıkılması ve bölgede Hitit kültürünün etkisini kaybetmesinden sonra Tanrıça Ma'ya evirilen kült, Roma

---

1078 Mutlu 2016, 311-322.

1079 Adana İli Tufanbeyli İlçe'sine bağlı Göksu Vadisi yerleşimlerinden Şar Köyü'nün merkezine lokalize edilmektedir.

1080 Tokat 9 km kuzeydoğusunda buluna Gümenek yerleşimi

1081 Erhat 1997, 184.

1082 Ünal 2000, 37. ; Archi 1975, 329-344. ; Haas 1994, 580-582; Kümmel 1983, 335.

1083 Res.1-2 Asiaminor Coin ID 6570

İmparatorluk Dönemi'ne kadar yaşamıştır[1084]. Tanrıça Ma'ya bu iki kent dışında Edessa'da (Makedonya), Hyrkanis'de (Lidya), Pergamon'da, Konstantinopolis ve Roma'da tapınılmıştır[1085].

Roma İmparatorluk Dönemi'nden günümüze kalan birçok tasvirden de anlaşılacağı gibi Tanrıça Ma en başta bir zafer ve savaş tanrıçasıdır[1086]. Roma Dönemi'nde İmparator Caligula, Traianus[1087] ve Septimius Severus'un[1088] kent sikkeleri üzerinde başında ışın tacıyla, silahlanmış bir şekilde ve bir elinde kalkan diğer elinde ise, bir mızrak ve sopa veyahut Bereket Boynuzu tutmaktadır. Roma Dönemi Komana sikkelerinde görüldüğü kadarıyla Ma'ya adanmış dört sütunlu ve alınlığında kartal betimi olan bir tapınaktan söz edebiliriz[1089].

Romalılar Ma'yı, Enyo-Bellone ile karşılaştırdı. Roma İmparatorluk Dönemi'nde Pontic Komana'da bulunan sikkelerde zırhlı görünüyor. Sahnedeki ilginç nokta ise, tanrıçanın sahip olduğu silahın yani sembollerinden birinin sopa (veya bir topuz) olmasıdır.

Klasik Çağ'da Anadolu'da gürzü silah olarak kullanan (veya topuzlu) tanrılar çok değildir. Mesela Hellenistik Dönem ve sonrasında Tanrı Herakles çoğu zaman gürzü ile betimlenir. Birde Pisidia'da Kakasbos adlı tanrı vardır. Üstelik sopalı veya topuzlu Argaios Dağı'nın önemli tanrısı muhtemelen Anadolu tanrısı atların koruyucusu, Pirwa'nın sembolü gibi görünüyor. Ma'nın sopası olan tek tanrıça gibi görünmesi onun doğasını ve kişiliğini gösterebilir.Bu anlamda hem kadın olarak hem de erkek kişiliğine sahip olan İştar- Sawuska'ya oldukça yaklaşır. Topuz onun karışık doğasına hem tanrıça hem de tanrı olma özelliğini yansıtır.Ma bu yönüyle büyük Hurri-

1084 Mutlu 2016, 311-322.

1085 Hartmann 1928, 77-91. ; Mutlu 2016, 311-322, dipnot 4.

1086 Mutlu 2016, 311-322.

1087Res. 1.

1088Res. 2.

1089 Amandry - Rémy 1999, lev. 2.

Anadolu tanrısıIştar- Sawuska'nın karakterinin anlamı gibi korkunç, karanlık, belirsiz ve anlaşılmaz olabilir. Bir savaşçı ve korkutucu tanrıça olarak İstar-Sawuska'nın karakterinin Ma'ya dönüşme evrim süreci aynı tanrıçanın Romalılar tarafından Enyo-Bellona ile Athena veya Selene karşılaştırılmasını açıklayabilir[1090]. Athena mesela belirsizlik içinde ışık verebilir. Belki de bu yüzden Komana tanrıçası şualıdır[1091]. Athena her şeyden önce Enyo-Bellona gibi bir savaş tanrıçasıdır. Ayrıca Athena Gorgon başıyla süslenmiş aegisi ile ölüm, karanlığın ve uzaklığın simgesi olarak Selene'ye benzer[1092].

Tapınak Devletleri içinde ekilebilir arazilerin yer aldığı geniş topraklara sahipti. Bu topraklardan elde edilen gelirler rahipler tarafından kontrol edilen tapınak kasasında toplanmaktaydı. Tapınak Devleti bir başrahip tarafından yönetildiğinden, aynı kişi hem tapınağın hem de tapınak hizmetkârlarının efendisi konumundaydı[1093]. Komana Şehir Kenti'nin rahipliği Kral soyundan biri tarafından yapılırdı. Bu rahipler rütbece Zeus Uranias ve Zeus Dakeios rahiplerinden üstündü[1094]. Strabon'un çağında tapınak sınırları içerisinde köleler, kadınlar ve erkekler ile birlikte 6000 kişiden fazla kişi yaşamaktaydı. Tapınak devletleri ekonomik olarak bağımsız yönetsel gücü olan yapılardır. Tapınak devleti kavramı ilk Mezopotamya'da Sümer Uygarlığında görülür. Sümer'de tapınak devleti hem dini merkez idi hem de halkın tarım arazisini ekimi-biçimi, sulanması işlerinde halkı organize ediyordu[1095].

Tanrıçanın savaşçı yönünden dolayı köken olarak Sawuska'nın genel özelliklerini aldığını kabul etmemize rağmen ana tanrıçalıkla bağlantısı önemlidir. Bu tanrının Anadolu ana tanrıçasının farklı bir yorumu olduğuna inanıyoruz.

1090 Plutarkhos Vitae Parallelae, Sulla IX.4; Caesar, Bell Alex. 66; Strabon 12.2.3.

1091 res. 1-2.

1092 Casabonne 2009, 81-89.

1093 Strabon 12. 2. 3.

1094 Strabon 12. 2. 6.

1095Sökmen 2004, 119-129.

Sebeplerimizden bir tanesi domuz eti yasağıdır. Bilindiği üzere İştar-Dumuzi, Aphrodite-Adonis ve Kybele-Attis mitolojilerinde olduğu gibi ana tanrıçanın sevgilisini öldüren bir yaban domuzudur. Bu sebeptendir ki tanrıçanın bu hayvana nefreti büyüktür. Konumuza dayanak olması için Strabon'un söz ettiği tapınak kuralları ve geleneklerinden belki de en önemli ayrıntı domuz eti tüketiminin hem kutsal alanda hem de Ma'nın bulunduğu şehirde yasak olmasıdır. Bir diğer gerekçemiz de tanrıçanın Roma Dönemi sikkelerindeki betimlerinde elinde Bereket Boynuzu tutmasıdır. Savaş silahlarının yanında Bereket Boynuzu taşıması onun toprağın bereketi ile ilgili bir tanrıça olduğunun vurgulanmasıdır.

Adının kökeninden dolayı Hurrili tanrıça Hepat ve Arinna'nın güneş tanrıçası ile ilişkilendirilen tanrıça Hekate ile Tanrıça Ma'nın ikonografik benzerliği dikkate değerdir.Nitekim Tanrıça Ma'nın ışınlı tacı ve kullandığı kılıç, Hekate betimlerinde de görülür[1096].

Tanrıça Hekate'nin çok başlı veya gövdeli betimlerinin kökeni, tunç çağına kadar gider[1097]. Üç gövdeli veya üç başlı Hekate betimlerinde Ma'nın simgeleri olan kılıç ve ışınlı tacı kullandığı görülmektedir. Örnek olarak, İstanbul'da bulunmuş olup Londra Müzesi'nde sergilenen bir rölyefte üç başlı ve üç vücutlu Hekate, ellerinin her birinde meşale, yılan, anahtar, kırbaç taşırken bir elinde kılıç, görülmektedir[1098]. II. Eumenes (MÖ 197-159) Galatlara karşı yaptığı savaştaki zaferinin anısına yaptığı Bergama Zeus Sunağı'nda betimlenen tek vücutlu ancak üç başlı ve altı kollu Hekate, düşmana karşı mızrak, kalkan, meşale ve kılıç tutmaktadır[1099]. Bir başka örnekte ışınlı

1096 Çelebi 2017,17.

1097 Res. 3, Anadolu medeniyetleri müzesi env. No. 24957, Öztürk 2003, kat.no. 36. M.Ö. 2. binli yıllarda Kültepe tunç çağı kurs biçimli idolleri bir, iki ya da daha fazla Res. 4, Öztürk 2003, kat.no. 58. üçgen biçimli başa sahip, uzun boyunlu ve disk biçimli gövdelidir Özgüç 1941, 854-876. ; Karagöz 2002, 303-320.

1098 Res. 5, Çelebi 2017, 36.

1099 Res. 6, Berlin Pergamon Müzesi "Kılıç, Kalkan ve Mızrak Tutan Hekate",

tacıyla Hekate[1100] görülmektedir. Işınlı taç, mızrak kalkan ve kılıç, Ma'nın kullandığı sembollerdir.

İsviçre'deki bir antika pazarında bulunmuş ve Seyring tarafından yayınlanan Roma İmparatorluk Dönemi bronz plaka üzerindeki Tanrıça Ma kabartmasında[1101] başında ışın tacı ile betimlenmiştir. Ayakta duran tanrıça bir eliyle mızrağına dayanırken bir eli de kılıcının kabzasını tutmaktadır. Her iki omuzunda birer kartal betimi vardır.

Geç Antikçağ yazarlarından Prokopios'un iddiasına göre Komana adındaki her iki tapınak, Orestes tarafından kurulmuştur. Pontos Komana'sı daha eskidir[1102]. Buna karşın Strabon, Pontos Komana'sının Kappadokia'dakinin bir şubesi olduğunu bildirmektedir. Günümüz bilim adamlarınca da Kappadokia Komana'sının daha eski olduğu kabul edilmektedir. Bunun sebebi Kappadokia Komana'sının Kizzuwatna'nın kült merkezi Kummanni ile aynı yer olduğu varsayımıdır[1103].

Cassius Dio, Komana adında iki şehrin eşit onura sahip olduğunu ve iki Komana da Artemis Tauric heykelinin olduğunu yazar. Ayrıca her ikisi de Agamemnon'un torunlarını (Iphigenia ve Orostes) barındırdığını düşünmektedir[1104].Anlatılan hikayelere

---

Res: https://semrabayraktar.blogspot.com/2013/02/pergamon-muzesi-berlin-anadolu.html; Karagöz 2002, 303-320. ; Çelebi 2017, 36.

1100 Res.7 Çelebi 2017, şek. 24a. Roma Capitoline Müzesi "Yedi Işınlı Tacıyla Hekate".

1101 Res. 8, Seyrig 1970, 76-78. ;Mutlu 2016, 311-322.

1102 Procopius, Procopius, Bellum Persicum, I. 17.; Mutlu 2016, 311-322.

1103 Hartmann 1928, 82.

1104 Strabon'un eserini Türkçeye çeviren Adnan Pekman, Hellence kome kelimesini saç olarak Türkçeye çevirmiştir. Strabon da kentin adının yas saçı kelimesinden geldiğini aktarmaktadır. Ayrıca Artemis Tauropolos onuruna yapılan ayinlerin buraya, Kappadokia Komana'sında olduğu üzere (Strabon 12. 2. 3 c. 535; Cass. Dio XXXVI. 11 1-2), Orestes ile kızkardeşi Iphigenia tarafından Tauros'lar Skythia'sından getirildiği ve kente ismini veren yas saçının buraya onlar tarafından bırakıldığı zannedilmektedir (Paus. III. 16. 8; Cass. Dio XXXVI. 1-2). Prokopios'a (Bell. I. 17. 12-16) göre ise, Orestes Pontos'a gelip, dik yükselen dağı ve eteklerinden akan İris Irmağı'nı gördükten sonra, kendisine kehanette anlatılan yerin burası olduğuna kanaat getirmiştir. Bu yüzden burada bir kent ve Artemis Tapınağı inşa ettirmiş ve saçını kazıttıktan sonra, bu yerleşime Komana ismini vermiştir. Daha detaylı bilgi için bk. Pastor 2000, 143-150. ; Arslan 2007, dipnot 96.

ve burada kalan eski kalıntılara göre bunların her ikisi de her alanda aynıdır. Hatta iki kent de Iphigenia'nın kılıcına sahip olduğunu sanır[1105].

Pontos Kappadokia'sındaki Komana şehrinin ekonomik kaynaklarının merkezinde dini ritüelleri vardır. Dinsel geleneklerinden biri de tapınak fahişeliğidir. Bedenini tanrıçaya vakfetmiş kadınlar sebebiyle bölge daha cazip bir yer olmuştur[1106].

Strabon Komana'dan şöyle bahseder:

> *"…Şimdi Komana kalabalık bir kenttir ve Armenia'dan gelen halk için önemli bir ticaret merkezidir. Tanrıçanın "eksodos"u zamanında festivale katılmak için kentlerden, kasabalardan, her yerden kadınlar ve erkekler hep birlikte burada toplanırlar. Belirli bazı kişiler daha vardır ki bir yemine uyarak daima orada yaşarlar, tanrıça adına kurbanlar keserler. Yerli halk lüks içinde yaşar ve toprakları bağlarla doludur. Ve çoğu, kendini tanrıçaya vakfetmiş olan vücutlarından kazanç sağlayan kadınlardır. Bu nedenle kent küçük Korinthos gibidir. Çünkü orada da Aphrodite için kutsal olan kurtisanlar çok olduğundan pek çok yabancı buraya gelerek tatil yaparlar. Buraya giden tüccar ve askerler bütün paralarını harcadıklarından, bunlar için şu atasözü söylenir: "Korinthos'a seyahat etmek her adamın harcı değildir." İşte benim Komana için söyleyeceklerim…"*[1107].

Mutlu'ya göre "Tapınak Köleliği"nin kökeninde de Sawuska kültünün etkisi yatmaktadır. Tapınak Devleti sınırları içerisinde oldukça yaygın olan tapınak köleliği geleneği Yazılıkaya Kaya Anıtı'nda Iştar-Sawuska (Hepat/Arinna'nın Güneş Tanrıçası) ile birlikte tasvir edilen Ninatta ve Kulitta[1108] olarak isimlendirilen hizmetçi kızların gönüllü tapınak köleliği olarak gerçekliğe yansımasıdır[1109].

1105 Cassius Dio, Historia Romana, XXXVI,10-11

1106 Mutlu 2016, 311-322.

1107 Strabon, 12-3-36.

1108 Mutlu 2016, 311-322.; Herbordt 2011,103-106.

1109 Mutlu 2016, 311-322.

Kataloğumuzda yer verdiğimiz bir grup sikkenin konumuz açısından değerlendirilmesi yerinde olacaktır.Ön yüzde bordür içinde miğferli Tanrıça Athena başı olarak algılanabilecek Eusebeia sikkelerinin arka yüzünde Athena'nın simgelerinden sayılmayan kın içinde kılıç betimi[1110] yer almaktadır. Bu betimin Cassius Dio'nun belirttiği Iphigenia'nın kılıcının betimi olması muhtemeldir[1111].

Ön yüzünde Tanrıça Ma olduğu düşünülen diğer tip Eusebeia sikkesinde de baş yine miğferli ve profilden verilmiştir. Sikkenin arka yüzüne ise kutsal hayvanı kartal betimi yer almaktadır[1112].Bu betim ile şehrin, ülkenin ya da krallığın koruyucusu Tanrıça (Ma?) miğferiyle ve arka yüzdeki kılıç veya kartalıyla gözeten, gerektiği zaman evlatlarını korumaya hazır bir anne olduğu yönünün öne çıktığı betimlerdir.

3.2.2.2.1.6. Dionysos

Dionysos'un adı birleşik (Dios + Nysos) bir kelimeden oluşmuştur. Dios,Latince Deus - Zeus kelimesinde de görüldüğü üzere anlamı olan tanrı bir kelimedir. İkinci kelime olan Nysa kelimesi bir yer adıdır. Nysa adında birkaç yerden bahsedilebilir. Örnek olarak, Kappadokia Bölgesi'nde Nysa (Harmandalı)[1113]adında bir kent vardır. Araştırmacılar kenti Kırşehir'in 30 km güney doğusuna yerleştirir[1114]. Kente, V. Ariarathes'in eşi Kraliçe Nysa'nın onuruna bu isim verilmiştir. Ülkemiz sınırları içindeki bir diğer Nysa kenti ise Aydın İli, Sultanhisar İlçesi'ndedir. Günümüz Türkiye sınırlarının dışında Tesalya, Makedonya, Hindistan ve Arabistan'da bu isimle anılan dağlar vardır.

1110kat. no.2571-2572.

1111 Cassius Dio, Historia Romana, XXXVI,10-11

1112kat. no.2499-2503 .

1113 Ruge 1937,1662-1663; Klagenfurt 2000, 1076. ; Ramsay 1890, 298. ; Tekin 2008, 160.

1114 Seco- Maspero 2010, 535. ; Hild- Restle 1981, 246-248.

Dionysos, "Nysa'nın Zeus'u/tanrısı" anlamına gelir[1115]. Bacchus veya Bakkhos ise "Gürültücü", "tantanacı" anlamlarına gelen Dionysos'un lakaplarından biridir. Dionysos'un sembolleri, "thyrsos" (vaya "thyrsus") denen, kozalak başlı değnek, asma, sarmaşık tacı, şarap çanağı (kantharos), yılan, incir, boğa ve leopardır. Thyrsos, çakşır otundan (ferula communis) yapılma, etrafına sarmaşıklarla yapraklar dolanmış ve en tepesine bir çam kozalağı kondurulmuş, bazen bir kurdeleyle sarılmış ve bazen ucundan bal özü damlayan bir asadır. Dionysos, leoparların (bazen de kaplanların) çektiği bir arabayı sürerken görülmesi Dionysos'u Kybele'ye (Ana Tanrıça) bağlar. Bunun dışında Diyonysos, bazen Sabazios (Frigya), Priapos (Mysia), Tammuz (Fenike), Osiris (Eski Mısır), Orotalt (Arap), Liber (Roma), Zalmoksis (Trakya) gibi tanrılarla da bir tutulur. Öte yandan, Hristiyanlıkla Dionysos kültü arasında da, Alman şair Hölderlin'den bu yana, bazı paralellikler kurula gelmiştir. Bu paralellikler öne sürülürken esas itibarıyla ortak sayılan şu hususlar vurgulanmıştır: Şarabın önemi ve kutsallığı, Tanrı Baba'nın oğlu olması, bakire bir anneden doğması, ölümden sonra dirilişi ile Kral Pentheus ve Vali Pilatus arasındaki benzerlikler[1116].

Dionysos Yunan Theogoniasında oldukça farklı bir tanrıdır. Yunan tanrılarının arasında en eski kökene sahip olan ve tapınımı en yaygın olan tanrıdır[1117]. Herodotos 2. Kitabının 29. bölümünde Mısır'daki kültünü anlatmıştır[1118]. Kökeni, varlık hali, başlattığı dinsel deneyim türüyle diğer büyük Yunan tanrılarından ayrılır. Her şeyden önce birkaç kere doğmuş olması onu diğer birçok tanrıdan ayırır. Cicero'nun çağdaşı, Epikurosçu okuldan Philodemos da, Dionysos'un üç doğumundan söz eder: *"Birincisinde anasından, ikincisinde Zeus'un baldırından doğar; üçüncüsünde ise, Titanlar tarafından*

1115 Erhat 1997, Dionysos.

1116http://yunanmitolojisi.com/tags/dionysos.html

1117 Cancik- Schneider 2004.

1118 Herodotos, 1991, 93.

parçalandıktan sonra bedeninin parçalarını bir araya getiren Rhea sayesinde yeniden hayata döner."[1119].

Bir insandan doğup tanrılaşan bir o vardır. Yani mitolojiye göre ölümlü bir kadın olan Semele, bir tanrı doğurmuştur[1120]. Ölümlü bir kadından doğmuş olan Dionysos, hukuken OIymposlu tanrılar panteonuna ait değildi; bununla birlikte kendini kabul ettirmeyi başardı ve sonunda annesi Semele'yi de oraya soktu.

Ölüp dirilebilme mitosu, Mısır Mitolojisinde milattan önce üç binlerden beri bilinen bir motiftir. Osiris, öldükten sonra dirilebilen bir tanrı idi. Osiris aynı zamanda hem bereket hem de yeraltı dünyasının hakimi idi[1121].

Kappadokia Bölgesi'nde Dionysos kültü ile ilgili veri az bulunmasına rağmen[1122] sikkelerde onu ve atribülerini görmekteyiz. Dionysos betiminin işlendiği iki tarihte darp edilen sivil kent sikke mevcuttur. İlki 16 tarih monogramıyla belirlenir. Bu sikkenin ön yüzde Dionysos'un sarmaşık yapraklarından çelenkli başı yer almaktadır[1123]. Mazaka Kent adının Kaisareia'ya dönüşmesinden sonra da benzer ikonografi devam etmiştir. Diğer sikkede de yine aynı kral döneminde darp edilmiştir. Kataloğumuzda 2617 madde numarasıyla belirtilen 47 tarih monogramlı bronz

1119 Erhat 1984, 15-16. Kybele-Attis kültünde ölüp yeniden dirilme öğesi bereket kültünün ve yaşamın odak noktasını oluşturur. Burada kült Frig Ana Tanrıçası Kybele ile onun sevgilisi Attis etrafında şekillenir. Efsaneye göre Kybele Attis'e aşıktır. Ancak Attis'in, Pessinus kralının kızıyla evlenecek olmasına gücenen tanrıça, düğün yerinde birden bire Attis'in karşısına çıkarak onu çıldırtır. Kendinden geçen Attis, cinsel organını keser ve yere atar. Attis'in hayalarından akan kanla sulanan topraktan bitkiler fışkırır, doğa birden bire canlanır. Ölüp yeniden dirilen tanrılar Frigler'den çok daha önceki bir tarihte Mezopotamya'da karşımıza çıkar. Ölüp dirildiği bilenen ilk bereket tanrısı Sümer'de ana tanrıça İnanna'nın kocası çoban/kral tanrı Dumuzi'dir. Dumuzi Akadlar'da Tammuz, Mısır'da Osiris, Babil'de Baal, Fenikelde Adonis, Hititler'de de Kumarbi'dir. Bütün bu tanrılar son baharda ölüp, ilkbaharın gelişiyle birlikte yeniden doğarak hem mevsimsel döngüyü hem de bitki ve hayvan âleminin devinimini taklit eder. Çetin 2006, 189-210.

1120 Eliade 2003, 358-374.

1121 Baines-Malek 1986, 214. Plutarkos (MS 40-120) Peri Isidos Kai Osiridos adlı eserinde İsis ve Osiris mitlerini Yunan algısıyla vermiştir. Osiris silah zoruyla değil şarkıların gücüyle Grek algısında Dionysos haline dönüşmüştür. Hart 2005,115-124.

1122 Tek örnek Kırşehir'de Aleksandros oğlu Eutykhos adlı bir rahibin Dionysos'a bir sunak adadığını anlamaktayız. Öztürk 2010, 103.

1123kat.no. 2586-2593.

sikkede[1124] ön yüzde sarmaşık çelenkli Dionysos başı arka yüzde Argaios Dağı üstünde kartal betimi görünmektedir.

3.2.2.2.1.7. Artemis

Artemis, Zeus ve Leto'nun kızı ve Apollon'un ikiz kardeşidir. Tanrıça, kültünün yayılım gösterdiği İtalya, Yunanistan ve Anadolu'da MÖ 2. binyılın ikinci yarısından itibaren, değişik isimlerle anılmış ve farklı nitelikleri ile tapınım görmüştür. Tanrıçanın en yoğun tapınımı ise Anadolu'dadır. Bu durum tanrıçanın, kültsel bakımdan geçmişi çok eskilere kadar uzanan, doğa ve bereket tanrıçası Kybele ile olan yakın benzerliğinden kaynaklanmaktadır. Antik kaynaklarda "güzel", "bakirelerin en güzeli" olarak nitelendirilen tanrıça, aynı zamanda "avcı", "ışık", "Ay", "bereket" ve "kent tanrıçası"; şehirlerin, yolların, limanların ve hayvanların koruyucusudur. Sanat eserlerinde bu nitelikleriyle özdeşleşen belirteçleri ile sürekli hareket halinde veya kült heykeli olarak tasvir edilmiştir. Artemis'in başlıca belirteçleri ok, yay, meşale ve mızraktır. Kutsal ağaç olarak defne, hayvanlardan ayı, geyik, köpek, boğa ve domuz onun sembolleridir[1125].

Kara'ya göre, Artemis Kültü, MÖ 1200'lerden sonra Kybele ve Hepat ile eşitlenmek istenilmişti.Artemis, bu süreçte önce Pontos Komana'sına ve Kappadokia Komana'sına yerleşmiştir. Büyük dini merkez olan bu kentlerin aynı isimli her iki Komana yerleşmesinde tapınım gören tanrılar, zamanla başkent veya aynı öneme sahip kültür ve ticaret merkezlerinde de yerleşmişlerdir[1126].

1124 RPC 3615. kat.no. 2617.

1125 Ayrıntılı bilgi ve kaynaklar için bkz. Erhan 2014, 283; Wernicke 1896, 1336 - 1440. ; Kahil- Icard 1984, 618 - 753. ; Albayrak 2008, 13, 29, 50, 155, 169.

1126 Kara 2016, 303-313.

Artemis ve Zeus batıdan gelerek Argaios Dağı'nın zirvesine yerleştirilmiş, yerli halk tarafından da benimsenmiştir[1127]. Artemis'e geniş bir alanda farklı dilleri konuşan farklı insanlar tarafından tapınıldığı için birçok farklı ismi olmuştur. Örneğin, Phrygya'da onun adı, aslanları boyunduruğu altına almış arabasını çektiren Kybele'dir. Kappadokya'da o "Ma" ismini almıştır[1128]. Cassius Dio, Komana'da tapınım gören Tanrıça Ma'nın Artemis olduğunu söyler[1129].

Artemis sikkelerde sur taçlı olarak betimlendiği gibi, diademli saçları başının arkasında toplanıp topuz yapılmış şekilde de karşımıza çıkabilir. Onu tanıtması için ensesinde sadağı ile belirtilmiştir[1130]. IV. Ariarathes Dönemi'nden bir grup sikkede tanrıçanın başıdiademli bir şekilde profilden sola doğru verilmiştir. Omuzu üzerinde sadağı ile tam bir Artemis ikonografisi yaratan bu sikke grubunun arka yüzüne ise kutsal hayvanı geyiğin gerek tam[1131] gerekse protomunu verdikleri bir bölüm vardır[1132].

Artemis'in bir ay tanrıçası olarak gösterildiği bir grup bronz sikkede tanrıça başında hilal ile betimlenmiştir. Sikkenin arka yüzünde kılıç görülmektedir[1133]. Cassios Dio Anadolu'da bulunan iki Komana Tapınak Kenti'nde bulunan tapınakta Artemis Tauric'in Kült Heykeli bulunduğunu yazmıştır. Artemis'in bir ay tanrıçası olarak gösterildiğini düşündüğümüz bir grup bronz sikkede Cassios Dio'nun bahsettiği Artemis Tauric Heykelinin başı olabileceği sonucu çıkarıyoruz. Cassius Dio ayrıca Iphigenia'nın kılıcının bu tapınaklarda korunduğunu söylemiştir. Sikkenin arka

1127 Mitchell 1993, 120.

1128 Albayrak 2012, 1-15.

1129Kendi zamanına kadar her iki Komana da Artemis Tauric heykeline sahip olduğunu belirtir. Cassius Dio, Historia Romana, XXXVI,10-11

1130kat.no. 2467-2473 olduğu gibi tanrıça sur taçlıdır ve ensesi tarafında sadağı görünmektedir.

1131kat. no. 538-547.

1132kat.no. 548.

1133kat.no. 2574-2583.

yüzündeki bu betimin Cassius Dio'nun belirttiği Iphigenia'nın kılıcının betimi olması muhtemeldir[1134].

3.2.2.2.1.8. Apollon

Apollon, Zeus ile Leto'nun oğlu, Artemis'in ikiz kardeşidir. Apollon, gençlerin koruyucusu, güzel sanatların, müziğin ve kehanetin tanrısıdır. Aynı zamanda sağlıkla da ilişkilidir. Apollon, sanat eserlerinde genellikle yay, defne dalı veya lyra tutan genç, çıplak bir erkek olarak tasvir edilir[1135]. Başlıca belirteçleri; defne tacı ve dalı, üçayaklı kazan, lyra, ok, yay, sadak ve omphalostur. Bunların yanında geyik, karaca, fare, kurt, çekirge, koç, domuz, kurbağa, yunus balığı, bülbül, kırlangıç gibi hayvanlar; palmiye[1136], zeytin, defne, mersin gibi bitkiler ve ayrıca, phiale, flüt, kargı da tanrının tasvirlerinde yer alır[1137].

Apollon kültü, Kappadokia Bölgesi'ne çok erken girmiş ve ilk tapınağı Kappadokia Kralı V. Ariarathes zamanında yapılmıştır[1138]. Antik yazar Strabon Kappadokia'nın sınırları içerisinde yer alan Kataonia Bölgesi'ndeki Dastarkon yerleşimindeki Apollon Tapınağı'ndan söz eder ve buradaki Apollon kültünün bütün Kappadokia'ya yayıldığından söz etmektedir[1139].

Artemis'in ikiz kardeşi Apollon'un betimleri Kappadokia Krallarından IV. Ariarathes ve Arkhelaos Dönemi sikkelere yansımıştır. Tanrının muhtemelen IV. Ariarathes Dönemi'ne tarihlenen sikkesinin ön yüzüne nokta bordür içinde defne çelenkli Apollon başı işlenmiştir. arka yüzde üç ayaklı kazan (tripot) betimi

---

1134 Cassius Dio, Historia Romana, XXXVI,10-11

1135 Erhat 1997, Apollon.; Lambrinudakis 1984, 183-326.

1136 Cömert 1999, 30.

1137 Erhan 2014, 20.

1138 Kara 2016, 303-313.

1139 "*Kataonia Ovasının ve Melite'nin kentleri yoktur. Fakat dağlarda tahkim edilmiş yerleri vardır. Bununla Azamora ve Dastarkon'u kastediyorum. İkincisinin etrafında Karmalas Irmağı akar. Burada ayrıca Kataonia Apollon'unun tapınağı vardır ve Kappadokialılar bu tapınağı kendilerininkine örnek aldıkları için bütün Kappadokia'da itibar görür."* Strabon. 12. 2. 6.

yapılmıştır[1140]. Tanrının uzun saçları arkaya doğru taranıp topuz haline getirilmiştir. 2596-2602 katalog numaralı Eusebeia Kent Sikkesine ise Iθ monogramı ile 19. yılının tarihini veren sikkede tekrar belirmiştir. Bu sikkede de defne çelenkli Apollon başı profilden sağa doğru betimlenmiştir. Apollon'un bu betimi başının arkasında gösterilen küçük bir lir resmi ile zenginleştirilmiştir. Sikkenin arkasını da yine aynı tanrının atribüsü olan tripot betimi yer almaktadır[1141].

3.2.2.2.1.9. Herakles

Kappadokia'nın Sivil Kent Sikkeleri'nde ön yüz figürü olarak Herakles betimine rastlanmaktadır. Bu sikkelerin ön yüzünde belirtilen Herakles betimi üç grup halinde incelenebilir. 2489-2497 katalog numaralı ilk tipte ön yüzde genç ve sakalsız Herakles başı boynunda Nemea Aslanının postuyla betimlenmiştir. 2606-2610 katalog numarasında verilen sikkeler de bu grup içindedeğerlendirilir. Burada da Herakles kısa saçlı ve sakalsız bir şekilde genç ve güçlü olarak betimlenmiştir.Bu sikkenin arka yüzünde bölgedeki Herakles tapınımını gösteren tapınak betimi yer almaktadır. Üzerinde 25 ve 26 yıllarını gösteren tarih monogramı olan bu sikke grubu ile belki de iktidarda olan kralın inşa ettirdiği bir Herakles Tapınağına atıf yapmaktadır.

2483-2487 katalog numarasıyla verilen sikkelerde görülen ikinci tipte ise orta yaşlarında ve sakallı bir şekilde verilmiştir. Bu iki tipin arka yüzlerinde Herakles Gürzü betimi vardır. Boynunda aslan postu bağlanmıştır. 2611-2615 katalog numaralarıyla verilen üçüncü tip sikkede ise kent adının değiştiğini gösteren ilk kayıttır. 28. yılı olarak belirtilen sikkede Herakles öldürdüğü Nemea Aslanın postunu başına geçirmiştir. Sikkenin arka yüzünde Argaios Dağı üzerinde kartal betimlenir.

1140kat.no. 549-551.

1141 RPC 3611.

Görüldüğü üzere Herakles başları bazen sakallı orta yaşlı olarak gösterilirken bazen de genç ve güçlü bir şekilde betimlenmiştir. Sikkelerin arka yüzünde inanışa işaret etmek için tapınak veya kutsal Argaios Dağı ile ilişkilendirilmiştir. İki sikke tipinin arka yüzünde görülen Herakles Gürzü betimi ile diğer mitolojik temalı sikkeler gibi ön yüzde tanrı-tanrıça betimi arka yüzde belirtecinin verildiği geleneğe uyulmuştur. Bu ikonografi ile verilmiş bir örnekte ise ilginç bir ayrıntı göze çarpmaktadır. 2497 katalog numarasıyla verilmiş sikkenin arka yüzünde Herakles Gürzünün yanında sadak içinde ok betimine yer verilmiştir[1142].

3.2.2.2.1.10. Hermes

Hermes, (Roma'daki karşılığı Mercurius'tur.)[1143] Titan soyundan Atlas'ın kızı Maia ile Baş Tanrı Zeus'un oğludur. Zeus, oğullarının arasında en sivri akıllısı ve en kurnazıdır. Başta Zeus'un olmak üzere, tanrıların haberciliğini yapar. Antik Yunan Mitolojisinde Hermes rüyaların ve ruhların rehberi idi. Ölülerin ruhlarını Hades'e götürdüğü için ona Psykhopompos, yani ruhlar kılavuzu adı verilmişti[1144]. Hermes'in atribülerinin işlevini Termessos'dan bir mezar yazıtı net bir şekilde vermektedir.

> *"Ey dostum eğer asanın ve çobandeğneğinin ne diye buraya oyulduğunu anlamak istersen, dur da bunu öğren. Asa, Önder Hermes'in nakil çubuğudur, çünkü bunu taşıyarak insanların ruhlarını yer altına sevk eder. Bu çobandeğneği ise, fanilerin ölümünün timsalidir…"*[1145]

Karakteri gereği, sürekli yollarda bulunan tanrı; gezginlere, yolunu şaşıran yolculara yol gösterir ve yolların emniyetini sağlar. Aynı zamanda, ticaretin, tüccarların, hırsızların ve çobanların tanrısıdır. Tanrının doğumundan itibaren başlayan birçok

1142 Simonetta 2007, 109, kat. no 7.

1143 Erhat 1997, Hermes; G. Siebert, "Hermes" LIMC V-1, 1990, 285 – 387. ; Erhan 2014, 152.

1144 Can 1997, 79.

1145 Bean 1958, 72. ; Demirtaş 2013, 5-14.

efsanesi vardır. Kithara ve flüt onun icadıdır. Hermes bir kaplumbağa kabuğu bularak ona dokuz tel gerer böylece liri icat eder. Bu çalgının hoş sesi Apollon'un çok hoşuna gider ve Hermes'in onu hediye etmesinin üzerine kardeşine altından bir çobandeğneği verir. Bu değnek zamanla kanatlı ve yılanlı kerykeion olacaktır. Böylelikle bu değnekle Hermes kılavuz tanrı, habercilerin ve hırsızların kralı olur. Hermes'in diğer atribüleri para kesesi, kartal, yunus balığı, horoz, köpek, kaplumbağa, kertenkele, akrep, kelebek, yılan, koç, domuz, keçi, koyun, geyik, başak, abanoz ağacı, mersin ağacı, kocayemiş ağacı, çilek bitkisi, defne, lotus, gelincik, zeytin, palmiye, asma yaprakları, disk, boynuz, kılıç ve oraktır[1146].

Nilsson, Hermes'in Yunanistan'daki kültünü yol üzerindeki, gelen geçenin birer taş attığı ya da erzaklarından bir parçasını sunu olarak bırakabildiği taş yığınlarına ve bunların üzerinde dikili duran iki ya da dört başlı işaret taşına bağlamaktadır. Taş yığınlarının tanrısı olarak da herma, hermaion, hermaios ve lophos sıfatlarını alır[1147]. Yolcular için bir işaret taşı değerinde olan bu yığınlarda barındığına inanılan tanrı (Hermes) böylelikle yolların ve yolcuların tanrısı olmaktadır. Bu taş yığınları kimi zaman ölülerin de üzerlerini örtmekte kullanılırlar, bu da ölülerin, kendilerini Hades ülkesine götürecek bir yol göstericiye gereksinimleri olduğunu gösterir ve Hermes'e ölü ruhlarının Hades'e yolculuklarında rehberlik görevini (Psykhopompos) yükler. Mezar ya da tanrı sunuları, yolu bu taş yığınlarına rast gelen aç yolcu için beklenmedik bir şans (hermaion)'tır. Hermes de bu şansla beklenmedik bir anda beklenmedik bir tarzda ele geçen kazançla ilintilidir[1148].

1146 Jones 1986, 44. ; Wissowa-Kroll 1913,757-760. ; Demirtaş 2013, 5-14.

1147 Bonnefoy 2000, 402. ; Demirtaş 2013, 5-14.

1148 Nilsson 1987, 5-8. ; Demirtaş 2013, 5-14.

Yolların, çobanların, ticaretin, tanrısı olduğu kadar, hayvanların, sosyal ilişkilerin, şansın, etkili konuşma becerisinin de tanrısıdır[1149]. Becerikli, iyi konuşup karşısındakini ikna edebilen Hermes, bu özelliğinden ötürü hatiplerin piri sayılmıştır. Hayvan sürülerinin verimliliğinin sağlanması Hermes'i eril bereket tanrıları arasına sokar. Gece ile gündüz, rüya ile gerçek, bilinçle bilinçdışı, bilinenle bilinmeyen, ölümle yaşam, tanrılarla insanlar arasında duran eşikleri ve geçişleri; kısacası varoluşun tümünü kapsadığı için yol ve tarla kenarlarında onu simgeleyen sınır taşları dikilirdi[1150].

Yunan mitolojisinde Hermes'in, birçok görevi vardır. Hermes, hırsız, çoban, zanaatçı, haberci, müzisyen sporcu ve ticaret tanrısıdır. Hermes Nysa Dağı Nymphelerine emanet ettiği çocuk Dionysos'un koruyuculuğunu üstlenmiştir[1151].

Tanrı Pylon'un adına Kappadokia Bölgesi'nde, MS 2. yüzyıla tarihlenen sadece Kırşehir Müzesinde kayıtlı bulunan bir yazıtta rastlarız[1152]. Pylon burada işiten sıfatıyla geçmektedir[1153]. Antik Yunanca bir sözcük olan pylonun Türkçe karşılığı giriş, evin kapısı, ya da şehrin girişidir. Pylon tanrısı büyük ihtimalle Zeus'un oğlu Hermes'tir. Yunan evlerinin önlerinde taş sütunlarda yer alır.Pylon önünde durduğu evleri herhangi bir zarar gelmesin diye korur. Hermes bazen sadece Pylaios ya da Propylaios olarak da bilinir[1154].

Tanrı, sanat eserlerinde ve sikkelerde genellikle, başında kanatlı petasos, boynundaki khylamis ve ayağındaki kanatlı sandaletlerle tasvir edilir. Hermes bazı heykellerinin üst kısmı büst veya yarım gövdeli, alt kısmı ise genellikle kare kaidedir.

1149 Erhat 1997, Hermes.

1150http://lebriz.com/pages/lsd.aspx?lang=TR&sectionID=6&articleID=1196&bhcp=1

1151 Estin- Laporte 2002, 137.

1152 Koyuncu 2015, 579.

1153 French 1997, 115-124; Koyuncu 2015, 579.

1154 Koyuncu 2015, 579.

Sınır taşları, tapınak, kütüphane, gymnasium gibi yapıların önlerine, evlerin girişlerine, halka açık alanlara, mezarlara yakın ve şehir sınırlarına da yerleştirilirdi[1155].

Hırsız, çoban, zanaatçı, haberci, müzisyen sporcu ve ticaret tanrısı Hermes yolların, çobanların, ticaretin, tanrısı olduğu kadar, hayvan sürülerinin verimliliğini sağlayan, sosyal ilişkilerin, şansın, etkili konuşma becerisinin de tanrısıydı[1156]. Böylesi yetenekli bir tanrı olan Hermes'e sadece iki sikkede denk geliyoruz. Birinci tip sikkeyi A. M. Simonetta yayınlamıştır[1157]. Ön yüzde petasosu ile betimlenmiş Hermes başı ile arka yüzde Apollon'un hediyesi olan çobandeğneği Kerykeion betimi verilmiştir. Diğer tipi ise Cox tarafından yayınlanmıştır[1158]. Kataloğumuzda 2570 madde numarasıyla verilmiş olan Tarsus Müzesi'nde bulunan bu sikkenin ön yüzünde Hermes büstü ve omuzlarının üzerinde Kerykeion betimi yer almaktadır. Herrli, bu grup Kent sikkelerinin komşu Galatia Kralı Amyntas'ın sikkelerinden etkilenilmiş olduğunu söylemektedir[1159].

Petasoslu Hermes büstü/başı tasviri Lykia Bölgesinde Kragos, Masikytos, Oinoanda, Telmessos ve Termessos Kenti'nin sikkelerinde ön yüz tipi olarak kullanılmıştır. Bu kentlerin Hermes başı veya büstünün yer aldığı sikkeleri MÖ 2. ve 1. yüzyıllara aittir[1160]. Pisidia Bölgesi'nde Ariassos ve Kremna Kenti'nin sikkeleri üzerinde Hermes başı petasoslu olarak tasvir edilmiştir. Bu kentlerde petasoslu Hermes başı tasviri ön yüzdedir. Ariassos ve Kremna kentlerindeki Petasoslu Hermes başlı bu sikkeler MÖ 1. yüzyıla tarihlenir[1161].

1155http://lebriz.com/pages/lsd.aspx?lang=TR&sectionID=6&articleID=1196&bhcp=1

1156 Erhat 1997, Hermes.

1157kat. no. 2566-2569;.Simonett 2007,150, kat.no. 24 Ganschov 2018, 34.

1158kat. no. 2570.; Cox 1941, 1-67.

1159 Herrli 1985, 60-71.

1160 Demirtaş 2013, 146.

1161 Demirtaş 2013,135.

Kilikia Bölgesi'nde ise sadece Olba Kenti'nin sikkeleri üzerinde petasoslu Hermes tasvirine rastlanmıştır. MS 1. yüzyıla tarihlenen Olba Kenti'nin sikkelerinde de petasoslu Hermes başı ön yüzdedir[1162].Petasoslu Hermes başlı sikkeler, Ionia'daki Phokaia Kenti'nin MÖ 3. ve 2. yüzyıl sikkelerinde[1163] ve Aiolis Bölgesi'ndeki Aigai Kenti'nin M.Ö 2. ve 1. yüzyıl sikkelerinde de petasoslu Hermes başı ön yüz tiplerinden biridir[1164].

Hermesin Petasossuz başı-büstü Pisidia Bölgesi'nde 4 kentte ve Kilikia Bölgesi'nde 1 kentte saptanmıştır. Lykia ve Pamphylia Bölgesi'ndeki kentlerin sikkeleri üzerinde bu tasvir yoktur. Pisidia Bölgesi'nde ise Antiokheia'nın İmparatorluk Dönemi (imparator belirsiz) sikkeleri üzerinde ve Antoninus Pius-Septimius Severus Dönemleri arasına tarihlenen sikkelerinde, Isinda'nın Augustus (MÖ 27-MS 14) Dönemi'ne tarihlenen sikkesinde, Sagalassos'un MÖ 1. yüzyıla ve İmparatorluk Dönemi'ne tarihlenen sikkesinde ve Termessos'un MS 2. yüzyıl sikkesinde petasossuz Hermes başı- büstü saptanmıştır. Bu büstlerde Hermes omzundakerykeionu ile betimlenmiştir. Antiokheia hariç diğer kentlerin sikkelerinde ön yüz tipi olarak kullanılmıştır. Antiokheia da ise hem ön yüz hem arka yüz tipi olarak kullanılmıştır[1165].

3.2.2.2.2. Tanrı Atribüleri

3.2.2.2.2.1. Boğa

Antik dönemde boğa baş tanrı Zeus'un simgesidir. Ancak Zeus-boğa ilişkisi Antik Dönem ile sınırlı değildir. Zeus'un hayvanı boğa betiminin tarihsel kökenine inildiğinde neredeyse insanlık tarihi kadar eski olduğu görülür. Paleolitik dönem mağara resimlerinde de görüldüğü üzere avcı-toplayıcı dönemden yerleşik döneme geçişte de

1162 Demirtaş 2013, 135.

1163 SNG Tüb., Đonien, no: 3124.; Demirtaş 2013, 135.

1164 SNG Cop. Aeolis, no:14.; Demirtaş 2013, 136.

1165 Demirtaş 2013, 137.

boğalar kutsal olarak kabul edilmişlerdir[1166]. Yazının icat edildiği Mezopotamya topraklarında boğa Hava Tanrısı Enlil'in[1167]; Hititlerin hakim olduğu Anadolu'da Hava Tanrısı Teşup'un sembolüydü[1168]. Boğa betiminin Hellenistik Dönem'de bile Kappadokia Krallık Sikkeleri'ninön yüzüne işlenebilecek kadar önemli olduğu görülmektedir. Antik Yunan ve Anadolu mitolojisinde kutsal kabul edilen, bereket sembolü ve Zeus'un hayvanı olan boğa figürü IV. Ariarathes Dönemi sikkelerin bir kısmına yansımıştır. Tezimizin 529-537 katalog numaralı sikkelerinde görülen kambur boğa gövdeleri sağa doğru profilden verilmişlerdir. Boğaların başları ise cepheden verilebildiği gibi[1169] onu da profilden veren sikke mevcuttur[1170].

3.2.2.2.3.2. Kalkan

Kalkan savaşlarda savaşçının kılıç, kargı, mızrak ve ok darbelerine karşı kendini korumak için kullandığı bir siperdir. Kalkan militarist propagandanın yoğun olduğu Kappadokia Krallık Sikkelerinde ön yüz betimi olacak kadar önemli görülen iki savaş aletinden biridir. Düşmandan gelebilecek tehlikeye karşı kullanılan kalkan hem Zeus hem de Athena mitolojisinde önemli bir sembol olan Gorgo başı ile süslenmiştir. Kataloğumuzun 2557-2563 numaralı sikkelerin ön yüzünde görülen Gorgo başı bezemesi olan kalkan betimi; arka yüzde Argaios Dağı ile ilişkilendirildiği görülmektedir[1171].

1166 G. Aktan, "Çatalhöyük'te Çıkarılan Boğa Boynuzlarını Anlamlandırmada, Antik Dönem Mitolojilerindeki Boğa Figürü", idil Dergisi 7. cilt, 50. sayı, 2018, 1221-1228.

1167 Eliade 2003, 78-79.

1168 Res. 61. Şimşekkaya İmamkulu kabartması Tanrı Teşup boğa, dağ tanrıları ve kartal ile betimlendiği kabartma Darga 1992, 180.

1169kat.no. 534.

1170kat.no. 536.

1171 Kara 2016, 303-313.

3.2.2.2.3.3. Herakles Gürzü

Kataloğumuzda 2355-2356 numaralarıyla belirtilen sikke tipinin ön yüzünde gürz veyahut topuz diyebileceğimiz bir savaş silahı betimi vardır. Budaklı bir şekilde işlenmiştir. Bu alet insanların yakın dövüşte kullandıkları vurucu, ezici, parçalayıcı bir saldırı silâhı idi.

3.2.2.2.3. Krallar

3.2.2.2.3.1. Tiara Giymiş Kral Başları

78 katalog numaralı sikkede belirtilen II. Ariarathes ile 80-122 katalog numarasıyla verilen Ariaramnes'in bütün sikkelerinin ön yüzünde kendilerine has tiaralarıyla kral başları betimlenmiştir. III. Ariarathes'in tiaralı başı ise 124-163 katalog numarasında verilen bronz sikkelerinin ön yüzünde yer almaktadır. 504-528 katalog numarasında verilen bronz sikkelerde Kral IV. Ariarathes de özgün tiarasıyla betimlendiği bronz sikkeleri de dikkate değerdir. 901-919 katalog numaralarıyla verilen VI. Ariarathes Dönemi'ndeki bronz sikkelerinin tümünde tiaralıdır. Tiaranın üzerinde diadem bağlı olduğu görülür. Yani tam bir doğu-batı sentezini yansıtır şekilde diadem ile tiarayı bir arada kullanmıştır.

Kimi sikkelerindeki betimlerinde giydiği tiaranın üzerinde yıldız motifi görülmektedir[1172]. Aynı özellik hem gümüş hem de bronz sikkelerin bir bölümünde görülür.

3.2.2.2.3.2. Okçu Kral

72-77 katalog numaralarıyla belirtilen sikkelerin ön yüzünde betimlenen bir okçu figürü Pers İmparatorluğu Dönemi'nden ödünç alınmış bir betimdir. Bu betimle Pers kültüründe de önemli bir olgu olan yönetenin korkusuz bir kahraman olduğu algısı

1172kat.no. 914.

oluşturulmak istenir. Cesur Kralın gerek avda gerekse savaşta nasıl mücadele ettiği anlatılır. Pers İmparatorluğu Dönemi'nden kalma bir gelenek olan kral veliahtlarının zorlu yetiştirilmesinde askeri ve siyasi açıdan amaçlanır[1173]. Pers mühür ve rölyeflerinde de büyük krallar genellikle avda bir hayvana saldırırken ya da ok atmaya hazır vaziyette resmedilmişlerdir[1174]. Darius, Nakşi Rüstem yazıtında yaya olarak iyi bir okçu şeklinde betimlemiştir[1175].

Pers İmparatorluğu'nu kuran kahramanların soyundan geldiklerini iddia eden Kappadokia'nın erken dönem kralları tarihteki Pers Krallarının kullandığı bu sembolü kullanmışlardır. Belki de bu şekilde kendilerini de Pers kültürüne uygun bir kral olduklarını halka göstermek istemişlerdir. Ancak zamanla Hellenistik Dönem kültürünün Kappadokia sarayında etkinleşmesiyle bu imge giderek önemini yitirmiştir. A. Simonetta'nın I. Ariarathes'e verdiği okçu temalı bronz sikkenin ön yüzünde yayını geren bir Phryg başlıklı okçu figürü yer almaktadır[1176]. Sikkenin arka yüzündeki dağ keçisi betimi sebebiyle muhtemelen bir av sahnesine atıf yapılmak istenmiştir.

3.2.3. Arka Yüz Lejantları

Sikkenin arka yüzüne sikke darp edenin isminin yazılma uygulaması, istisnalar dışında I. Ariarathes de dahil olmak üzere bütün krallar tarafından yerine getirilmiştir. III. Ariarathes'ten sonraki krallar ise Basileos unvanlarına ek olarak bir ya da iki unvan daha kullanmayı tercih etmişlerdir. Eusebes, Epiphanes, Nikephoros, Philadelphos, Philometor, Philopator, Teoy[1177], Philopatris, Philoromaios, Uios ve Ktistes unvanlarını kullanmışlardır.

1173 Pers İmparatorluğu Dönemi'nde veliahtlar halkına layık bir hükümdar olduklarını kanıtlamak adına zorlu bir eğitimden geçiyordu. Prensler, askeri ve siyasi açıdan donanım kazandıklarını; askeri yeteneklerini silahlarla yaptıkları talimler ve sürek avlarında gösterdikleri başarıyla kendilerini kanıtlamak zorundaydılar. Wiesehöfer 2003,131-132; Duran 2016, 221-232.

1174 Wiesehöfer 2003,131-132; Duran 2016, 221-232.

1175 Duran 2016, 221-232.

1176kat. no. 72-77.. ; Simonetta 2007, 28.

1177kat.no 698-699. Simonetta 1977, lev.3-12.; Simonetta 2007, 3-24. Fig. 2a.

3.2.3.1. Gümüş Sikkeler

3.2.3.1.1. Krallık Öncesi Dönem

Kataloğumuzda 1-71 madde numaralarıyla verilen I. Ariarathes Dönemisikkelerde yazı dili olarak Aramice kullanıp kral adı Arami alfabesiyle yazılmıştır[1178].Lejantlar, figürlerin altında yatay bir şekilde verilmiştir.

1-39 katalog numarasıyla tasnif edilen I. Ariarathes'in Gaizura'da darp ettirdiği sikkelerin arka yüzünde kralın adı Arami alfabesiyle 𐡀𐡓𐡉𐡋𐡓𐡕 olarak yazdırılmıştır[1179]. Sinope şehrinin sembolü haline gelmiş Nymphe Sinope başı betimli bu sikke tipini I. Ariarathes'ten önce satrap Datames, Sysinas, Abrokomas[1180] ve Pers generali Hydarnes[1181] de kullanmıştır. Datames'in oğlu Sysinas'ın (MÖ 362-353) sikkesi "Abd Sisin" olarak Aramice yazılmıştır[1182]. 40-71 katalog numarasında verilen Sinope darplı gümüş sigloslarının arka yüzünde ise Arami alfabesiyle 𐡀𐡓𐡉𐡄 ise lejantı okunmaktadır.

3.2.3.1.2. Krallık Dönemi

3.2.3.1.2.1. Ariarathes Hanedanlığı

IV. Ariarathes ve ardılları gümüş krali sikkelerinde genel olarak kral unvanlarını sikkenin sağına; isimlerini ise sikkenin soluna yukarıdan aşağıya doğru (↓) yazmayı uygun görmüşlerdir. Unvanlarını ise sikkenin alt bölümüne yatay (→) olarak yazmışlardır.

1178 Erciyas 2006, 31-32, lev.1-2; Simonetta, lev. 1,2.; Babelon 1898, 408, lev. 19, fig. 15.

1179kat. no. 1-38. Ireland 2000,41, kat. no. 1764.; Simonetta 1977, lev.I, res. 1-2.; Smonetta 207, 38, kat.no. 1-5b; Forrer 1926, lev. 283, kat. no.7781-7782; BMC Cappadocia, 29, kat.no. 1-4.; SNG von Aulock 6255.

1180 Keleş 2006, 99-117.; Babelon 1898, 407, lev. 19, fig. 12.

1181 Keleş 2006,104.

1182 Ebcioğlu 1974, 91-103.

Kappadokia Krallık sikkelerinde bazı kralların kullandığı sıfatlarda benzerlikler görülmektedir. Kappadokia Kralları'nın en sevdiği ve fazla kullandığı epiteth Eusebes epitethidir. Borrell'e göre Eusebes epitethini IV. Ariarathes, Α, Β, Γ, Ε, ΙΒ, ΙΓ, Λ, ΑΛ, ΒΛ ve ΓΛ yıllarını gösteren bütün sikkelerinde; V. Ariarathes ise Β, Δ, Ε, Ζ ve ΙΒ tarihli sikkelerine hakketmiştir[1183]. İlaveten Eusebes (dindar) lakabını IV. Ariarathes ve V. Ariarathes dışında, IX. Ariarathes, III. Ariobarzanes ve X. Ariarathes tarafından da kullanılmıştır[1184].

V. Ariarathes tetradrahmisinde[1185] lejant, sağda yukarıdan aşağıya iki satır halinde ↓↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ solda ↓ΕΥΣΕΒΟΥΣ altta →ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ şeklinde yazılmıştır. V. Ariarathes'in oğlu VI. Ariarathes sikkelerinde ise lejant kısmı daha uzundur. Sağda iki satır halinde ↓↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ solda iki satır halinde ↓↓ΘΕΟΥ ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ[1186] veya sağda iki satır halinde ↓↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ VLIALVΘOΣ solda iki satır halinde ↓↓ΘΕΟΥ ΦΙΛΟΠΑΤoΡΟΣ[1187] halindedir. Lejantında sekiz kelimeye yer veren yazıtta ise ↓↓ΒΑΣΙΛΙΣΕΣ ΝΥΣΑ ΚΑΙ ↓↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ ⩵ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΤΟΥ ΥΙΟΥ[1188] yazmaktadır. Ancak büyük büyük dedesi III. Ariarathes gibi sadece adını ve krallık unvanını yazdırdığı bir tetradrahmi[1189] ile drahmisi de[1190] mevcuttur.

VI. Ariarathes'in unvanlarından biri olan Epiphanes[1191] epitethini Α, ⊏, Ι, ΙΑ, ΙΓ ve ΙΕ tarihlerinde darp ettirdiği sikkelerde kullanmıştır[1192]. Bu epiteth Hellenistik

1183 Borrell 1862,11

1184 Bu epitet, ayrıca Seleukos Krallarından X. Antiokhos tarafından kullanılmıştır. Callatay- Lorber 2011, 417-455.

1185 kat.no. 568-573.

1186 kat. no.698.

1187 kat. no 699.

1188kat. no. 701.; Aslan 2000,118

1189kat. no. 695.

1190kat. no. 696-697.

1191 BMC Cappadocia, XXIX; Simonetta 1977, 32.

1192 Borrell 1862,11

Dönem'de diğer krallıklarda birçok kral tarafından tercih edilmiştir[1193]. Kimi araştırmacılara göre Kappadokia Kralı VIII. Ariarathes de bu unvanı kullanmıştır[1194].

Kappadokia Krallığı'nda sikkelerde ismi beliren tek kraliçe, V. Ariarathes'in dul karısı Kraliçe Nysa'dır. Kraliçe Nysa kocasının ölümünden sonra oğlu VI. Ariarathes'in naibi olarak bir süre ülkeyi yönetmiştir. O dönemde oğlu ile beraber tahtta olduğunu belirtir şekilde ön yüzde kendisi ve oğlunu yan yana duracak şekilde betimletmiştir. Basilises unvanı kullanmıştır[1195]. Krallıkta kendisinin daha fazla söz sahibi olduğunu gösterircesine önce kendi adını ve unvanını sonra oğlununkini yazdırmıştır. YIOY[1196], Uios (oğul) sıfatını da adı geçen bu örnekte görmekteyiz. Kappadokia Kralı VI. Ariarathes ve annesi Kraliçe Nysa'nın ortak olarak yönetimde olduğu yıllarda VI. Ariarathes, "epiphanous tou uiou"[1197] şekilde nitelenmiştir. VI. Ariarathes'in bağımsızlığını kazanıp tek başına hüküm sürdüğü yıllarda ise (MÖ130-116) "Epiphanous Philopatoros Theou Philopatoros" gibi unvanlar almıştır. VI. Ariarathes'in sikkelerinde genelde ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ unvanını kullanmışsa da ΘΕΟΥ ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ unvanlarını kullanmıştır. Reinach Delos'ta bulunan bir yazıtta kralın ΘΕΟΣ unvanının olduğu yazıttan söz etmektedir[1198]. Simonetta'nın koleksiyonundaki drahmide de bu sıfatı görülmektedir[1199]. Arslan'a göre, VI. Ariarathes, Seleukos İmparatorluğu Kralı II. Antiokhos'un (MÖ 261-246) daha sonra VI. Antiokhos Epiphanes (MÖ 175-164) ve II.

1193 Epiphanes, tezahür, görünüş anlamına gelmektedir. Ptolemaios Hanedanlığı'ndan V. Ptolemaios (M.Ö. 199/8); Seleukos hanedanlığından IV. Antiokhos, VI. Antiokhos, VII. Antiokhos, VIII. Antiokhos, XI. Antiokhos, XII. Antiokhos ile II. Aleksandros, VI. Seleukos kullanmıştır. Pontos'tan, Kraliçe Laodike (c. M.Ö. 169-150) ve Bithynia Krallığı'ndan, II. Nicomedes, III. Nicomedes ve IV. Nicomedes kullanmıştır. Bunun dışında Parhia ve Baktria'dan bir birçok kral tarafından tercih edilmiştir. Callatay- Lorber 2011, 417-455.

1194 Callatay- Lorber 2011, 417-455.

1195kat. no. 701; Babelon 1898, 412, kat.no 6872.;Mørkholm 1978, 144-163, lev.40 no1.; Simonetta 1977,29, lev.3-11.; Wroth, 1899, xxıx; Magie, 1950, 202-203; Mørkholm, 1979: 245; Arslan 2007, 70.

1196kat. no. 701.

1197 Simonetta 1977,29.

1198 Aslan 2000, 116-127.

1199 Simonetta 1977, lev.3-12.

Demetrios Nikator (MÖ 146-140) tarafından kullanılan Theos unvanından ilham almıştır[1200].

1973 yılına kadar VI. Ariarathes'in kullandığı tiaralı bronz sikkeleri bilinse de bir çok sikkenin aşınmış olmaları yanlış tarihlemede bulunulmasına neden olmuştur. IV. Ariarathes veya X. Ariarathes olduğu düşünülmüştür[1201]. 1973 yılında Simonetta ön yüzde kralın tiaralı başı ve arka yüzde APIAPAΘ yazısı ve koşan başını geriye döndürmüş boynuzlu koç veya yaban keçisi olan sikkeyi yayınlamıştır. Ancak hayvanı ata benzetmiştir[1202].

Kappadokia Krallığı'nda Nikephoros (zafer taşıyan, muzaffer) unvanını kullanan tek kişi Orophernes'tir (MÖ158/7). Nikephoros unvanı çağdaş kralıklardan Seleukoslar ve Baktria Krallığı'nda görülmektedir[1203].

Kappadokia Krallığı'nda Philometor (annesini seven) epitetini kullanan tek kişi VII. Ariarathes'tir[1204]. Bu epitethi Hellenistik Dönem'de Ptolemaios ile Seleukos Hanedanlığı'ndaki monarklar kullanmışlardır[1205]. VII. Ariarathes'in 1964 yılında Beyrut Amerikan Üniversitesi tarafından satın alınmış sikkede lejand olarak sağda ↓ΒΛΣΙΛΕΩΣ üstte solda ↓ΙΛΙΛΟΟΥ altta →ΦΙΛΟΗΜΤΟΡ [?] olarak okunmaktadır[1206].

1200 Aslan 2000, 116-127.

1201 SNG von Aulock kataloğunda yanlışlıkla IV. Ariarathes'in BM ise X. Ariarathes'in sikkesi olduğu düşünülmüştür. Arslan 2000, 116-127. ; Simonetta 1977, 30.

1202 Simonetta 1977, lev.4, fig. 9.

1203 Seleukoslardan, IV. Antiokhos (M.Ö. 169-164) ve II. Aleksandros (M.Ö. 125 civarı) Graeco–Baktrian ve Indo–Greeklerden, II. Antimachos (M.Ö. 174-165); Elymais, II. Kamnaskires (c. M.Ö. 145-139), Antialkidas (c. 1 M.Ö. 15-95), Epander (c. M.Ö. 95-90), Archebios (c. M.Ö. 90-80). Callatay- Lorber 2011, 417-455.

1204 Borrell 1862,1-19.

1205 Ptolemioslardan, IV. Ptolemaios (M.Ö. 145); Seleukoslardan, VIII. Antiokhos (M.Ö. 111), III. Demetrios (M.Ö. 97/6-88/7), XIII. Antiokhos (Kleopatra Selene ile ortak yönetiminde, (M.Ö. 83/2) Callatay- Lorber 2011, 417-455. Philometor unvanı için ayrıca bkz. Simonetta 1977,35.

1206kat. no.2427.

Callatay ve Lorber VIII. Ariarathes'in (101-100) Epiphanous veya Eusebous unvanlarını kullanmış olabileceğini söylemektedir[1207]. Ancak kralın şimdiye kadar bilim adamlarınca uzlaşılmış bir VIII. Ariarathes sikkesinin olmaması bu ihtimali havada bırakmaktadır.

3.2.3.1.2.2. Pontos Hanedanlığı (Gasıp)

Pontos Kralı VI. Mithridates Eupator Dionysos'un sekiz yaşındaki oğlu on dört/on beş yıl kesintili de olsa Kappadokia Krallık tahtına hükmetmiştir. Kralın tetradrahmi ve drahmilerinde ΒΑΣΙΛΕΩΣ, ΕΥΣΕΒΟΥΣ ve ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ unvanlarını kullandığı görülmektedir.

IX. Ariarathes'in tetradrahmilerini lejant açısından dört gruba ayırabiliriz. Birincisi kat.no. 1099-1100 ile 1102 1109 ile temsil edilen gruptur. Lejantlar sikkenin sağında iki satır halinde ↓↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΑΡΑΘΟV solda ↓ΕΥΣΕΒΟΥΣ altta →ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ şeklindedir. İkinci grup 1110-1117 katalog numarasıyla temsil edilen Amphipolis Darphanesi'nde darp edilen sikkelerdir. Sikkenin merkezinde yer alan Pegasos figürünün üst kısmında alt alta iki satır şeklinde ⚌ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ ve Pegasos figürünün altında alt alta iki satır olarak ⚌ΕΥΣΕΒΟΥΣ ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ yazılıdır. Üçüncü gruptaki tetradrahmi kralın drahmilerinde de en çok kullandığı lejant türüdür. 1098 katalog numaralı sikkenin sağında yukarıdan aşağıya doğru ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solunda yukarıdan aşağıya doğru ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV ve figürlü bölümün altında soldan sağa doğru →ΕΥΣΕΒΟΥΣ lejantı okunmaktadır. Dördüncü grupta kralın adının iki defa vurgulandığı sikke grubudur. 1101 katalog numaralı sikkelerin sağında yanyana iki satır halinde ↓↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ solunda tek satır halinde ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ lejantı yukarıdan aşağıya doğru inmektedir. Sikkenin

1207 Callatay- Lorber 2011, 417-455.

merkezindeki Athena figürünün altında ise soldan sağa doğru yatay bir şekilde →ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ lejantı uzanmaktadır.

1101 katalog numaralı sikkedeki lejant, araştırmacıları iki gruba ayırmıştır. Mørkholm, IX. Ariarathes'in bu grup sikkesindeki kral adının iki kez tekrar edilmesini darphane görevlilerinin bir hatası olarak görmektedir. Mørkholm, kral adının sikkenin sol tarafında yanlışlıkla tekrarlanmış olabileceği görüşünü ileri sürmüştür. Simonetta ise bu öneriyi reddetmektedir. Bu sikke Simonetta'ya göre V. Ariarathes'in sikkesidir[1208]. Simonetta'ya göre V. Ariarathes bu sikke ile MÖ 161-159 arası dönemde üvey kardeşi Orophernes ile giriştiği mücadelede tahtın meşru varisinin kendisi olduğunu vurgulayarak Ariarathes adını iki defa yazdırmıştır. Aynı şekilde O. Tekin ve A. Simonetta da bu sikkeyi V. Ariarathes sikkeleri arasında tasnif etmiştir[1209].

Mørkholm'un ileri sürdüğü öneri, aynı derecede mümkün olduğu gözükmektedir. Belki de IX. Ariarathes, Ariobarzanes ile çatıştığı dönemlerde gerçek adının Ariarathes olduğunu özellikle vurgulamak istemiştir. IX. Ariarathes, bir Pontos prensi olsa da Romalıların desteğiyle tahta geçmeye hak kazanan Ariobarzanes Sülalesi'ne karşı kendisinin adının da Ariarathes olmasını bir propaganda aracı olarak kullanmış olabilir. Ayrıca hem adını hem de Ariarathes sülalesiyle olan akrabalık bağını öne çıkarmak için aynı isim iki kere tekrarlanmış olabilir.

IX. Ariarathes, genel olarak tetradrahmilerinde eusebous philopatoros; drahmilerinde ise eusebous unvanını kullanmıştır. Drahmilerinde çoğunlukla aynı lejantı kullanmıştır. Lejant sikkenin sağında ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟV ve altta →ΕΥΣΕΒΟΥΣ şeklinde yazılmıştır. Ancak 2430-2431 katalog numaralı sikkede ΦΙΛΟΠΑΤΟΡ(?) unvanını yazdırmayı tercih ettiği tahmin edilmektedir. Oldukça kaba

1208 Simonetta 1964, 91.

1209 Simonetta 2007,54, kat. no.4.; Tekin 1998, 205.

şekilde lejantta sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda↓ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta → ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟ(?) yazıldığı tahmin edilmektedir.

3.2.3.1.2.3. Ariobarzanes Hanedanlığı

I. Ariobarznes'in seçilmiş kral olarak Kappadokia tahtına oturmasıyla Ariobarznes Sülalesi Dönemi başlamıştır. Ariobarzanes krallık unvanının yanında Roma'yı seven lakabını kullanıp sikkelerine yansıtmıştır. Kralın sikkelerindeki lejant sağda yukarıdan aşağıya dikey bir şekilde inen ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ, aynı şekilde sikkenin solunda dikey bir şekilde yukarıdan aşağıya doğru ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ ve sikkenin alt bölümünde yatay olarak soldan sağa doğru → ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ biçiminde okunmaktadır.

Romalıların dostu şeklinde Türkçeye çevrilebilecek Philoromaios unvanını I. Ariobarzanes; Philorhomaeos unvanını ise III. Ariobarzanes kullanmıştır[1210].Dönemin siyasi konjonktürü içinde III. Ariobarzanes gibi diğer çağdaş doğulu kralların da taraflarını seçmeye mecbur hissettikleri görülmektedir. Dönemin siyasi gerilimi içinde Roma tarafını tutup bunu gösteren krallar olmuştur. Kommagene, Parthia ve Galatia Krallıklarına mensup krallar örnek verilebilir. Yaklaşık olarak MÖ 58-53 yılları arasında hüküm sürmüş Galatia Kralı Brogitaros, MÖ 36-20 yılları arasında hüküm sürmüş Kommagene Kralı II. Mithridates ve Parthia Kralı I. Tiridates'i[1211] sayabiliriz[1212].

I. Ariobarzanes'in oğlu II. Ariobarzanes ise babası henüz hayattayken krallığı istemediği halde tahta oturmak durumunda kalmıştı. Babasına karşı olan sevgisini hayatı boyunca darp ettirdiği sikkeler üzerine yansıtmıştır. Sikkelerinin sağ tarafında

---

1210 Simonetta 1977,40.

1211 I. Tiridates'in sikkelerinde okunan lejant şöyledir: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΑΡΣΑΚΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ // ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ https://www.parthia.com/parthia_inscriptions.htm#Tiridates1 er. tarihi: 24.06.2021

1212 Callatay- Lorber 2011, 417-455.

↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ altta → ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ şeklinde bir lejant tercih etmiştir[1213].

Ariobarzanes Hanedanlığı'nın son iki üyesi olan III. Ariobarzanes ve X. Ariarathes de eusebes unvanı ortak olmak üzere sikkede iki unvan kullanmışlardır. III. Ariobarzanes dedesi I. Ariobarzanes'in de kullandığı Romalıları seven/dostu sıfatı kullanmıştır. Komplolar kurarak yerine geçmeyi planladığı abisi bir suikasta kurban gidince krallık tahtına geçebilen X. Ariarathes ise kardeşini seven unvanını almıştır[1214]. Her iki kral kardeşler dindar/saygılı demek olan Eusebous sıfatını da kullanmış olmalarından ötürü uzayan sıfatlar silsilesinin sikkenin arka cephesindeki yerleşimi için çözüm aramışlardır.Bu dönemde lejantların sikke üzerindeki yayılım yönleri değişmiştir. Lejant, merkez figür Athena'nın çevresini dörtgen bir çerçeve şeklinde sarmıştır. Ama lejantlar hala yatay veya dikey şekilde konumlandırılmıştır.

III. Ariobarzanes'in sikkesinde lejant merkez figürün üstünde →ΒΑΣΙΛΕΩΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ solda ↓ΕΥΣΕΒΟΥΣ ΚΑΙ altta →ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ şeklindedir[1215]. X. Ariarathes'in sikkesinde lejant merkez figürün üstünde →ΒΑΣΙΛΕΩΣ, sağda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ, solda ↓ΕΥΣΕΒΟΥΣ ΚΑΙ ve altta →ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ biçimindedir. Kappadokia Krallığı'nda Philadelphos (kardeşini seven) epithetini kullanan tek kişi X. Ariarathes'tir. Philadelphos epitetini Ptolemaioslar, Seleukoslar, Pontos ve Paphlagonia Kralları kullanmıştır[1216].

1213 Callatay- Lorber 2011, 417-455.

1214 Callatay- Lorber 2011, 417-455.

1215 Callatay- Lorber 2011, 417-455.

1216 Ptolemaios Krallığı, II. Arsinoe (c. 270); Pontos Krallığı, IV. Mithridates (c. 169-150), IV. Mithridates ve Laodike (c. 169-150), Laodike (c. 169-150); Seleukoslar, II. Demetrios (145-138), XI. Antiokhos (94/3), Philip (c. 94/3 - belki 76/5), XIII. Antiokhos (69/8-67 veya 65/4); Parthia, I. Artabanos (c. 127-124); Paphlagonia, Deiotaros (c. 35-31). Callatay- Lorber 2011, 417-455. Philadelphos unvanı için ayrıca bkz. Simonetta 1977,45.

3.2.3.1.2.4. Arkhelaos Dönemi

Kral Arkhelaos ile beraber ise Hellenistik Dönem lejant yönleri yavaş yavaş terk edilmiştir. İlk defa yazıtlar figürün çevresinde çember olacak şekilde yazılmıştır.

2357-2392 katalog numaralı sikkelerde de görüldüğü üzere Kralın gümüş drahmilerinde yazıt merkezdeki ana figür olan Herakles Gürz'ünün etrafında dairesel bir çerçeve olacak şekilde ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΧΕΛΑΟΥ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΤΙΣΤΗΟΥ şeklinde yazılmıştır. Krallığının 39 ve 40. yıllarını temsil eden 2393-2397 katalog numarası ile tasnif ettiğimiz hemidrahmilerinde ise kullanılan alanın küçüklüğünden dolayı sadece ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΧΕΛΑΟΥ yazıtının yazılmış olduğu görülmektedir.

Philopator (babasını seven) sıfatını, V. Ariarathes, VI. Ariarathes ile IX. Ariarathes kullanmıştır[1217]. Philopatris (vatanını seven) unvanını ise Arkhelaos[1218] tercih etmiştir. 50 yılını aşkın krallığının 20, 22, 39, 40, 41, 42 ve 49 hükümdarlık yıllarında darp ettirdiği drahmilerinde[1219] ve çok nadir olan hemidrahmilerinde[1220] krallık unvanını ve bir kral olarak icraatını yansıtmıştır. Kappadokia Kralı Arkhelaos, philopatridos tou ktistou[1221] unvanlarıyla hem vatanını seven bir kral oluşunu, hem de kurduğu Elaeusa/Sebaste Kenti'nden dolayı kurucu yönünü öne çıkarmak istemiştir[1222]. Kral Arkhelaos ayrıca Argaios Dağı simgesi ile Kaisareia'ya atıf yapan sikkeler darp ettirmiştir[1223].

1217 Ptolemaios Krallığı: IV. Ptolemaios, III. Arsinoe; Pontos Krallığı: IV. Mithridates (c. 169-150); Kappadokia Krallığı: VI. Ariarathes (130-116), IX. Ariarathes (101-87), II. Ariobarzanes (63-52).;Seleukos Krallığı, IX. Antiokhos (113-95), X. Antiokhos (c. 94 - muhtemelen c. 88), III. Demetrios (97/6-88/7), XII. Antiokhos (87/6-83/2); Parth Krallığı, I. Orodes (90-77), III. Phraates (c. 70-58), II. Orodes (c. 58-37);Graeco–Baktrian ve Indo–Greek Krallıkları: II. Apollodotos (c. 80-65); Charakene, Artabazos (49/8); Paphlagonia Krallığı: Deiotaros (c. 35-31); Armenia Krallığı: III. Tigranes (c. 20-8). Callatay- Lorber 2011, 417-455. Philopator unvanı için VI. Ariarathes Simonetta 1977,32. II. Ariobarzanes için Simonetta 1977,43.

1218 BMC Cappadocia, XXXIII; Simonetta 1977, 46.

1219 Tekin, 2012, 157-162.

1220 Sullivan 1980, 1125-1168.

1221 Callatay- Lorber 2011, 417-455.

1222 Simonetta 1977,46; Callatay- Lorber 2011, 417-455.

1223 RPC,sayfa 550.

3.2.3.2. Bronz Sikkeler

3.2.3.2.1. Krallık Öncesi Dönem

72 -77 katalog numaralarıyla verilen bronz sikkelerin arka yüzünde görülen Dağ Keçisi motifinin üstünde Arami yazıyla ↑לאריור֯ת (L´RYYN) lejantı yazılmıştır. Arami lejantından ötürü I. Ariarathes veya II. Ariarathes sikkesi olduğu düşünülmüştür.Üzerinde Aramice Ariarathes'in adının yazıldığı ve ön yüzde yayını geren okçu; arka yüzde dağ keçisi betimli bronz sikkeyi A. Simonetta I. Ariarathes'e vermektedir[1224]. Aynı sikke Reinach ve BMC kataloğunda ise II. Ariarathes'e verilmiştir[1225]. Sikkeyi, I. Ariarathes'e verenlerin yanında, B. Simonetta da dâhil olmak üzere III. Ariarathes'e veren araştırmacılar olmuştur[1226]. Sikke lejantlarında Antik Yunan alfabesi ilk kez II. Ariarathes ve sonrasında Ariaramnes zamanında kullanılmıştı. II. Ariarathes'in ve Ariaramnes'in Arami harfleri kullandığı herhangi bir sikkesi bulunamamıştır. Buna göre sikkenin I. Ariarathes Dönemi olması muhtemeldir. B. Simonetta'nın kataloğundaki 2 numarada belirttiği benzer ikonografi gösteren IV. Ariarathes Dönemi bir sikkede Ariarathes'in ismi Yunan alfabesiyle yazılmıştır[1227].

I. Ariarathes'in acıklı ölümü sonrasında tekrar toparlanmak için çabalayan II. Ariarathes'e verilen bronz sikkenin arkasında lejant yoktur. II. Ariarathes'ten sonra tahta geçen üçüncü hükümdar Ariaramnes'in sikkelerinde Antik Yunan alfabesini kullanarak yenidünya konjonktürüne uyum sağlamak için hamlelerde bulunduğunu görürüz. Sikkelerinde adını ya APIAPAMNOY şeklinde ya da bu adın kısaltılmış halleri olan APIAPAM veya APIAPA şekilleriyle yazmıştır. Lejant bazı sikkelerde soldan sağa olacak şekilde sikkenin üst veya alt bölümüne yazılmıştır. Bazen de yatay

1224 Simonetta 2007, 28.

1225 Reinach 1888, 29,lev.1,no. 4.; BMC Cappadocia, s. XV.; Babelon 1898, lev. 19, res. 16.

1226 Babelon 1893, pl.LXXXIII, fig.39.; Babelon 1898, lev. 19, res. 16. Adı geçen sikkeyi I. Ariarathes'e vermeye meyillidir. ; Wroth 1899, s. XXV.

1227 kat. no. 527-528; Simonetta1977, 48.

(→) veya figürün üstünde kavis olacak şekilde (⌒) üste doğru bombeli olarak yazılmıştır. Ariaramnes Dönemi sikkelerde merkez figürün altında Tyana kentinin adı da belirtilmiştir.

Kataloğumuzda 98. ile 100 madde numarasıyla belirtilmiş Ariaramnes Dönemi sikkelerde ΥΠΑΙΘΡΟΥ lejandı okunmaktadır. Bu lejant P. Iossif Panagiotis ve Catharine C. Lorber'e göre Tyana ve Kybistra kentleriyle ilgili olsa da hipaithros kelimesi bir toponym değildir. Hipaithros kelimesinin tam anlamı, "açık hava", "kırsal alan" anlamına gelir. Ayrıca, hypaithroi terimi, kırsal alanda bir şehir dışına yerleştirilmiş bir orduyu, askeri bir bölgeyi ya da bir yerleşim bölgesini belirleyebilir[1228].

Asolati, Panagiotis ve Lorber'e[1229] göre bronz sikkeler üzerindeki ΥΠΑΙΘΡΟΥ lejantı Ariaramnes'i Tyana ve çevresinde bulunan kırsal ve şehirdeki birliklerin komutanı olarak tanımlamaya hizmet etmektedir. Ayrıca, hypaithrou, lejantlı sikkeler, hem Tyana'nın ünlü kalesine hem de şehir dışındaki birlikler için stratejik bir kamptaki askerlerin finansmanına yönelik darp edilmiş olduğu varsayılmaktadır. Panagiotis ve Lorber,Hypaithrou yazıtlı sikkelerin Tyana tarafından kontrol edilen Kilikya Kapıları'nın savunmasıyla ilişkilendirilmesi gerektiğini önermektedir[1230].

3.2.3.2.2. Krallık Dönemi

Kappadokia Kralları erken dönemlerde isimlerinin yanına ek olarak hiçbir unvan kullanmazlar. Ancak III. Ariarathes ile birlikte ΒΑΣΙΛΕΩΣ (kral) unvanı kullanılmaya başlanmıştır[1231]. Bu unvanı kullanmasında Seleukos İmparatorluğu Kralı II. Antiokhos Theos, kız kardeşi ile olan evliliği sebebiyle oluşan akrabalık durumu etkili

1228 Bu konu hakkındaki daha geniş bilgiyi Panagiotis- Lorber 2010, 432- 447. adlı eserde görülebilir.

1229 Asolati 2017, 273-291.

1230 Panagiotis- Lorber 2010, 432- 447.

1231 Mørkholm 2000, 145.

olmuştur[1232]. Seleukoslar bu evlilik ile siyasi açıdan Ariaramnes'in yönettiği Kappadokia Krallığı'nı tanıyıp satraplığın krallığa dönüşmesini sağlamıştır[1233].

III. Ariarathes'in sikkelerinde lejantlar çoğunlukla yakarıdan aşağıya doğrudur[1234]. Bu tercih bronz sikkelerde IV. Ariarathes'in bronz sikkelerinde ve sonrasında devam etmiştir.

Genel olarak Kappadokia Krallarının darp ettiği bronz sikkelerde ise lejant yönleri yukarıdan aşağıya veya soldan sağa doğrudur. Lejant olarak kralın adları, krallık unvanları ve yer adları belirtilmiştir. Krallık unvanları olarak ΒΑΣΙΛΕΩΣ; kral adı olarak ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ ve yer adları olarak ΑΝΙΣΑ, ΥΠΑΙΘΡΟΥ, TYANA, MOPIMA, KYBICTRA, ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ VE ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ yazıtları okunmaktadır. Kralların barbar stilde darp edilmiş sikkelerin lejantları ise genel olarak figürler gibi oldukça kaba bir şekilde ve okunaksız olarak işlenmiştir. Aşağıda verilen tabloda Kappadokia Krallarının gümüş ve bronz metalinden darp ettiği sikkelerdeki lejantların bir bütün olarak değerlendirilebilmesi için yazıtlar kronolojik bir şekilde bir arada verilmiştir.

1232Diodoros, 31.19.6.

1233Diodoros, 31. 19. ; Soslu 2017, 9-29.

1234 kat. no. 124-139, 164-170.

Kral Adı	Kral Adı ve Unvanları	Adın Yazılışı	Unvanlar	Yer adları
I. Ariarathes	𐡀𐡓𐡉𐡀𐡓𐡕	𐡀𐡓𐡉𐡀𐡓𐡕 (Arami yazıyla ARIOURAT)		GZOUR
II. Ariarathes	…PAT..			
Ariaramnes	ΑΡΙΑΡΑΜΝΟΥ	ΑΡΙΑΡΑΜΝΟΥ ΑΡΙΑΡΑΜ; ΑΡΙΑΡΑ		ΥΠΑΙΘΡΟΥ ΤΥΑΝΑ
III. Ariarathes	ΑΡΙΑΡΑΜΝΟΥ	ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ ΑΡΙΑΡΑ, ΣΑΡΙΑ, ΣΑΡΙ, ΔΣΑΡΙ	ΒΑΣΙΛΕΩΣ	ΥΠΑΙΘΡΟΥ ΤΥΑΝΑΑΝΙΣΑ ΜΟΡΙΜΑ ΚΥΒΙCΤΡΑ
IV. Ariarathes Eusebes	ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ ΕΥΣΕΒΟΥΣ	ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ	ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΕΥΣΕΒΟΥΣ	
Orophernes	ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΟΡΟΦΕΡΝΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ	ΟΡΟΦΕΡΝΟΥ	ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ	
V. Ariarathes Eusebes Philopator	ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ	ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ	ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΕΥΣΕΒΟΥΣ ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ	
Nysa	ΒΑΣΙΛΙΣΕΣ ΝΥΣΑ	ΝΥΣΑ	ΒΑΣΙΛΙΣΕΣ	
VI. Ariarathes Epiphanes Philopator	ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ ΘΕΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ	ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ	ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΘΕΟΥ ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ ΥΙΟΥ	
VII. Ariarathes Philometor	ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ	ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ	ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ	
VIII. Ariarathes	?	?	(epiphanous ve eusebous[1235])?	
IX. Ariarathes Eusebes Philopator	ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ	ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ	ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΕΥΣΕΒΟΥΣ ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ	
I. Ariobarzanes Philoromaios	ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ	ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ	ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ	
II. Ariobarzanes Philopator	ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ	ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ	ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ	
III. Ariobarzanes	ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ	ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ	ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΕVΣΕΒΟVΣ	

1235 Callatay- Lorber 2011, 417-455.

Eusebes Philorhomaeos	ΕΥΣΕΒΟΥΣ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ		ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ	
X. Ariarathes Eusebes Philadelphos	ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΕΥΣΕΒΟΥΣ ΚΑΙ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ	ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ	ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΕΥΣΕΒΟΥΣ ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ	
Arkhelaos Philopatris Ktistes	ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΧΕΛΑΟΥ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΤΙΣΤΗΟΥ	ΑΡΧΕΛΑΟΥ	ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΟΣ ΚΤΙΣΤΟΥ	ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ

3.2.4. Arka Yüz Betimleri

3.2.4.1. Gümüş Sikkeler

Krallar	Athena	Nike	Thyke	Av Sahneleri, Hayvanlar ve Mitolojik Yaratıklar	Argaios	Herakles Gürzü
I. Ariarathes				X		
II. Ariarathes						
Ariaramnes			X			
III. Ariarathes						
IV. Ariarathes	X					
V. Ariarathes	X					
Orophernes		X				
VI.Ariarathes	X			X		
VII.Ariarathes	X					
IX. Ariarathes	X					
I.Ariobarzanes	X					
II.Ariobarzanes	X					
III.Ariobarzanes	X					
X.Ariarathes	X			X		
Arkhelaos					X	X

3.2.4.1.1. Tanrılar ve Atribüleri

3.2.4.1.1.1. Athena

Genel olarak gümüş Kappadokia Krallık sikkelerinin arka yüzündeki ana kahraman Tanrıça Athena'dır. Athena bir elinde Nike, diğer elinde kalkan ve mızrak tutarken resmedilmiştir. Athena ayakta ve cepheden betimlenir. Miğferli başı ise profildendir. Üzerinde khiton denilen ince kumaşlı bir elbise vardır. Elbisenin kalınlığı büktüğü sağ bacağının elbise altından belli olabilecek kadar incedir. Athena'nın sol tarafında mızrak ve kalkanı yer almaktadır. Sola doğru uzattığı sağ elinde ise her zaman

Tanrıça Nike vardır. Tanrıçayı bu şekilde betimleme geleneği IV. Ariarathes Dönemi'nde başlayıp X. Ariarathes'e kadar kesintisiz devam etmiştir.

MÖ 220 civarından başlayıp MÖ 36'da Arkhelaos'un tahta çıkmasına kadar kesintisiz bir şekilde gümüş sikkelerin arka yüzünde devam eden Athena bu betiminin aslında Tanrıça Ma olduğunu ilk defa öne süren araştırmacı Reinach'tır[1236]. Reinach'ın III. Ariarathes'e ithaf ettiği sikkelerdeki miğferli, mızraklı ve kalkanlı tanrıçanın Tyana'da da tapınımı olan Tanrıça Ma olduğunu düşünmüştür. Bir Kappadokialı tanrıça olan Ma'nın[1237] ilk defa Tyana Darphanesi'nde darp edilen bu betimi oldukça sevilmiştir. Reinach ve Cox'a göre Tyana'ya özgü olan miğferli Ma betimi daha sonra Mazaka Darphanesi'nde de bire bir kopyalanarak kullanılmaya devam etmiştir[1238].

3.2.4.1.1.2. Nike

Gümüş sikkelerde ana figür olarak Nike'yi, sadece Orophernes'in tetradrahmisinde görürüz. 691-694 katalog numarasıyla verilen sikkelerde görüldüğü üzere Tanrıça ayaktadır. Gövdesi cepheden başı ve kanatları ise profilden betimlenmiştir. Uzun bir khiton denilen elbise giymiştir. Öne büktüğü sağ bacağını elbisenin altından belli ederek kumaşın inceliği ve şeffaflığı belirtilmiştir. Elbisenin alt kısmına rüzgârda dalgalandığını belli edecek şekilde kıvrımlar verilmiştir. Sağ elindeki çelenk ile zaferi bahşettiği kralın adını onurlandırmaktadır. Sağ yanında bir sunak ve sunağın üzerine tünemiş baykuş ise cepheden verilmiştir.

Tanrıça Nike tamamlayıcı figür olarak ise Tanrıça Athena'nın ileriye uzattığı sağ elinde bir sembol olarak verilir. Nike, elinde bir çelenk ile belirtilmiştir. Zaferden sonraki kutlama olan bu çelengi, bazen başkomutan Athena'ya bazen de kralın döneminde olan bir savaştan sonra muzafer kralın adının yazıldığı lejanta takmıştır.

1236 Reinach 1888, 33.; Michels 2013b, 291.

1237 Cox 1941, 1-67.

1238 Cox 1941, 1-67.

3.2.4.1.1.3. Thyke

Ariaramnes Dönemi bir obolün arka yüzünde Thyke'nin profilden verilen başı görülmektedir. Kataloğumuzda 79 madde numarasıyla verilen örnek üniktir. Aslında bu sikkenin farkedilmesine kadar Ariaramnes'in bilinen bir gümüş sikkesine rastlanmamıştır.

Tanrıça başında kule tacı verilmiştir. Saçları alın üzerinde kısa arka tarafları ise omuzlarına doğru inmektedir. Tanrıçanın kulağında yuvarlak ve pendantlı bir küpe sarkmaktadır.

3.2.4.1.1.4. Herakles Gürzü (Topuz)

Arkhelaos Dönemi gümüş sikkelerin arka yüzünde ana figür olarak bu silaha yer verilmiştir. Kataloğumuzda 2357-2392 madde numarasıyla verilen sikkelerde görüldüğü üzere Arkhelaos'un iktidarının yirminci yılı ile kırk dokuzuncu iktidar yılları arasında darp edilmiş drahmilerinin arka yüzlerinde budaklı Herakles'in sopasının betimi vardır[1239].

3.2.4.1.1.5. Av Sahneleri, Hayvanlar ve Mitolojik Yaratıklar

Gümüş Kappadokia Krallık sikkelerinde av sahneleri çeşitli şekillerde verilmiştir. Birinci şekilde mitolojik bir yaratık olan grifonun bir hayvana saldırış komposizyonudur. Sikke kataloğunda 1'den 39'a kadar numaralandırılmış eserlerde bu konu işlenmiştir. Sikkelerin arka yüzünde geyiğe saldıran grifon betimi yer almaktadır[1240]. I. Ariarathes'in Gaziura darplı sikkeleri, Tarsos satrabı Mazaios'un darp ettirdiği sikkeler ile ikonografik benzerlik gösterir[1241]. Mazaios'un sikkesinin arka

1239 Simonetta 1977, 46.

1240 Erciyas 2006, 31-32, lev.1-2; Simonetta, lev. 1,2.; Babelon 1898, 408, lev. 19, fig. 15.

1241 Tahberer 2005, 26.

yüzünde geyiğe saldıran aslan betimi, Ariarathes'in sikkelerinde grifona dönüşmüştür. Bir grifon geyiğe saldırıp onu yıkmaya çalışmaktadır[1242].

Diğer av sahnesi işleyen grup ise, 40 ile 71 rakamları arası sayı numarası verdiğimiz I. Ariarathes'in Sinope darplı sikkeleridir. Burada bir hayvanın diğer hayvanı avlama sahnesi görülmektedir. Sikkenin arka yüzünde kanatlarını açmış deniz kartalının pençelerinde avladığı yunus balığı taşırken görülür.

Üçüncü grupta ise hükümdarın katıldığı avı gösteren sahnesidir. 898-900 katalog numaralarıyla verilen VI. Ariarathes'in darp ettirdiği bir obalün obolün arka yüzünde avlanmamak için kaçan bir koç betimi yer almaktadır. Koç sola doğru koşmaktadır. Arkadan gelen tehlikenin farkında olarak can havliyle koşarken başını geriye çevirip peşinden gelen avcısına bakmaktadır. Uzunca bir dönem IV. Ariarathes veya X. Ariarathes olduğu düşünülen bu sikkedeki hayvanı[1243] Simonetta ata benzetmiştir[1244].

1110-1117 katalog numarasında verilen sikkelerde ise yine bir mitolojik yaratık görülmektedir. IX. Ariarathes'in Amphipolis Darphanesi'nde darp ettirdiği bir tetradrahmisinin arka yüzünde yere henüz konmuş ve otlamak üzere olan Pegasos betimi yer almaktadır. Pegasos bir kahramanlık destanı yazdıktan sonra yere konmuş sakin bir şekilde otlamaktadır.

Anadolu'da en erken ikinci bin yılda Hitit İmparatorluk Dönemi'nde görülen kanatlı at motifi[1245] sikkelerde millattan önce altıncı yüzyılın ortalarında Korint'te belirmeye başlar. Daha sonra Pegasos bir çok şehirde ve Anadolu'da Karia, Lykia, Phrigia ve Pontos gibi değişik bölgelerdeki sikkeler üzerinde görülür. Kappadokia Krallık sikkelerinde sadece IX. Ariarathes Dönemi bir tetradrahmisinde görülmektedir.

1242 Tekin 1998, 194-225; Mørkholm 2000,106-107.; Newell 1937, 42-74.

1243 SNG von Aulock kataloğunda yanlışlıkla IV. Ariarathes'in BM ise X. Ariarathes'in sikkesi olduğu düşünülmüştür. Arslan 2000, 116-127.; Simonetta 1977, 30.

1244 Simonetta 1977, lev.4, fig. 9.

1245 Temur 2014, 103.

IX. Ariarathes, babası Pontos Kralı VI. Mithridates Eupator'un sikkesini örnek alarak darp ettirmiştir. Bu sebeple IX. Ariarathes ile VI. Mithridates sikkesi arasında çok az bir fark göze çarpar. IX. Ariarathes'in babası Pontos Kralı VI. Mithridates Eupator Romalılar ile giriştiği amansız savaşta bu betimi propaganda amacıyla kullanmıştı[1246]. Hellen kentlerine özgürlük getirme sloganıyla kendisini bir Helenli olarak göstermiştir. Daha doğudaki (kuzey ve doğu Karadeniz kıyılarında) halklara da Pers kökenini vurgu yapacak sembolleri aşılıyordu. Ay-yıldız motifi tam bir Pers sembolüdür. Pegasos ise ise hem Antik Yunanlarda hemde Pers toplumunda bir anlama sahipti[1247]. IX. Ariarathes tetradramisindeki Pegasos, profilden sola bakar şekilde bitkisel bir çerçeve içinde verilmiştir.

3.2.4.1.1.6. Argaios Dağı

Argaios, Kappadokia Bölgesi'ndeki en yüksek volkanik dağdır. Antikçağ'da Kappadokia Bölgesi'nde yaşayan insanlar Argaios'un kutsal olduğuna ve üzerinde tanrı tanrıçaların yaşadığına inanmışlardır[1248]. Bu inanış 2393-2397 katalog numarasıyla verilen malzemeler üzerine de yansımıştır. Sikkeler üzerinde ilk olarak krallığın son dönemlerinde sikkelerin arka yüzünde görülür[1249]. Roma Dönemi'nde ise bu betim Kayseri Kenti'nin bir simgesi gibi oldukça sevilip sikkeler üzerinde betimlenmiştir.

Erciyes Dağı, Kappadokia halkı için önemli bir kült öğesiydi. Bossert'e göre Kappadokia'nın başlıca yerli kültü olan Argaios'un Hurri dilindeki adı Nammi'dir[1250]. Aynı dağlardan Kumarbi Destanı'nda da bahsedilmektedir.

Eski Anadolu kültürlerine bakıldığı zaman Dağ Tanrısı inanışının çok eskilerden geldiği anlaşılmaktadır. Hitit ve Huri dağ tanrılarının ikonografileri Yazılıkaya,

1246 Temur 2014, 106;

1247 Andrea F. Gatzke, "The Propaganda of Insurgency: Mithridates VI and the "Freeing of the Greeks" in 88 BCE", The Ancient World 44.1 (2013),63-77.

1248 Kara 2016, 303-313.

1249 RPC 3607, 3608, 3610, 3614, 3618, 3620.

1250 Bossert 1954, 135; Hakman 2014, 172.

Eflatunpınar ve Şimşekkaya İmamkulu Kabartmalarına yansımıştır. Yazılıkaya'daki Hazzi ve Nammi Dağları üzerinde Teşup'un gösterilmesi, Hitit Dönemi'nde iki dağın tanrılaştığını göstermektedir. Yazılıkaya Kabartması'nın ana sahnesinde yer alan dağ tanrılarının bir benzeri Şimşekkaya İmamkulu Kabartması'nda da görülmektedir. Ancak Dağ tanrıları burada üç dağ şeklinde gösterilmiştir.Bu dağlardan biri Argaios'tur[1251]. Nammi'nin Hitit metinlerindeki adı Harkasos olarak geçmektedir. Harkasos beyaz gümüş gibi parlak veya akdağ gibi bir anlama gelmektedir[1252]. Kayseri'nin Melikgazi İlçesinin Hisarcık Kasabası'ndaki MÖ 8. yüzyıla tarihlenen yazıtta ise dağın adıHarharas olarak okunmaktadır[1253].

Resim 14'te verilenBüyük Hitit Devleti Dönemi'nden kalma Kayseri'nin Develi İlçesi yakınlarında bulunan İmamkulu Abidesi'nde Fırtına Tanrısı ve Dağ Tanrıları'nın betimleri kabartma şeklinde verilmiştir.Anıt doğal nedenlerle oldukça yıpranmış durumda olmasına rağmen dönemin inanç sistemini yansıtması açısından önemlidir. Kabartmanın sol tarafında elinde uzun bir asa ile bir prens veya bölgesel kral yer alır. Asanın üst tarafında yer alan hiyeroglifleri Kohlmeyer "Kuwalanamuwa" olarak okumuştur. Bu kelime bir Hurri adı olduğu için yörede, Hititler çağında yoğun bir Hurri iskanı olduğu düşünülmelidir[1254]. Rölyefin ortasında iki boğanın (Hurri ve Serri) çektiği arabada Fırtına Tanrısı yer alır. Onun karşısında, profilden resmedilmiş, uzun giysili, başında polos tipi şapka giymiş bir tanrıça betimi yontulmuştur. Fırtına/Hava Tanrısı'nın karşısında betimlenmiş olan tanrıça, tanrının eşi veya Yazılıkaya'da gözlendiği gibi Hepat(u)'nun arkasında gelen kızlarından birini akla getirmektedir[1255]. Kohlmeyer, bu tanrıçayı çıplak olarak çizmiştir[1256]. Üç dağ tanrısı birbirine yakın

1251 Res.14, Güler 1995, 20.

1252Baydur 1970.

1253 Hakman 1914, 172.; Güler 1995, 20.

1254 Darga 1992, 180.

1255 Darga 1992, 181.

1256 Güler 1991, 575-584.

durmaktadır. Sol taraftaki iki Dağ Tanrısı'nın sırtlarına tanrı ve arabası basmaktadır. Bu iki dağ tanrısı Namni ve Hazzi Dağları'nı betimlemektedir[1257]. Sağ tarafta bir boşluktan sonra gösterilmiş olan üçüncüsü Dağ Tanrısı'nın sırtına ise, arabayı çeken boğaların ön ayakları basmaktadır. Olasılıkla bu üç Dağ Tanrısı, bu yörenin dağlarını sembolize ediyordu. Bu dağ tanrılarını, aslan başlı demonlar, yukarı kaldırdıkları elleriyle taşımaktadırlar. Tanrı arabasının üzerinde, uçan bir kuş (kartal?) betimi yer almaktadır[1258].

Bilindiği üzere, MÖ 6. yüzyıldan itibaren Anadolu, Persler tarafından işgal edilmiş ve iki asırdan fazla bir süre Pers egemenliği altında kalmıştır. Bu süre zarfında da Persler kendi kültürlerini Anadolu'ya taşımışlar ve Anadolu'da bulunan diğer kültürler ile birlikte kendi kültürlerini de yaşatmışlardır. Herodotos, Perslerin yüksek dağların tepesinde kurban adadıklarını bildirmektedir[1259]. Maximus Tyrius Argaios Dağı'nın hem tanrı hem de yemin tanrısı olarak saygınlık kazandığını nakletmiştir[1260]. Troya Savaşları'ndan sonra Artemis ve Zeus batıdan gelerek Argaios Dağı'nın zirvesine yerleşmiştir. Bu tanrıların yerli halk tarafından benimsenmesi ise Hellenizasyon Dönemi'nde olmuştur[1261]. Zeus'un dağ kültü ile ilişkili Zeus Olybreus inancı hem Kappadokia'da hem de Kilikia Olba ve Anazarbos ile Ankyra'da görülmektedir[1262]. Kappadokia Komana'daki bir sunak yazıtında da tanrının bu epitethi okunmaktadır[1263].

Pers egemenliği boyunca Anadolu'da Perslerin dini inançları taraftar bulmuştur. Perslerin en büyük tanrısı Mithra ile birlikte Pers Artemis'i Anahita ve ateş kültü de

1257 Hakman 2017b, 463-467.

1258Güler 1991, 575-584. İmamkulu Abidesi Fırtına Tanrısı ve üç dağ tanrısı.

1259 Herodotos 131.

1260 Baydur 1970.

1261 Mitchell 1993, 120. ; Güler 1995,21.

1262 Hakman 2014,168.

1263 Hakman 2014,169.

yaygınlaşmıştır. Adı geçen bu tanrılar özellikle Kappadokia Bölgesi'nde yaygındı[1264]. Ateş Kültü, yanardağların olduğu bölgelerde yaygınlaşmıştı. Ateş Kültü ile ilgili tapınaklar bu dağların yakınlarına kurulmuştur[1265]. Hellenistik Dönem ile birlikte, Zeus ve Artemis'ten sonra Athena ve Apollon da bölgede tapınım gören tanrılar olmuşlardır. Kappadokia Bölgesi'nde Hellen dinlerinin doğrudan benimsenmesi yerine Mithra etkinliğinde bir sentez oluşmuştur. Bununla birlikte, MÖ 1. yüzyıldan itibaren sikke ve gemmalar üzerinde Argaios Dağı ikonografik ve sembolik olarak betimlenmeye başlamıştır[1266].

Argaios Dağı için dağ eteklerine Orophernes tarafından bir tapınak yapılmıştır[1267]. Roma Dönemi sikkeleri'nde Argaios ile ilişkili üç ayrı mimari üslupta dört tapınak betimi vardır[1268].Yukarıda İmamkulu Kabartmasında da görüldüğü üzere Argaios Dağı tarihte çeşitli tanrı ve tanrıçalar ile ilişkili bir şekilde betimlenmiştir. Kappadokia Krallığı Dönemi'nde Argaios Dağı Zeus, Athena, Apollon, Artemis, Helios, Dionysos, Tykhe ile ilişkili bir şekilde betimlenmiştir. Bu tanrıların ve Argaios'un betimleri ayrıca değerlendirilecektir.

Kutsal Argaios Dağı Kappadokia Krallık Dönemi gümüş sikkelerinde iki hemidrahmide temsil edilir. Arkhelaos Dönemi bu iki hemidrahminin ilki Kral Arkhelaos'un 39. (Λθ monogramı ile MÖ 3-4)[1269]; diğeri ise 40. iktidar yılına (M monogramı ile MS 4/5)[1270] tarihlenmektedir. Üçgenimsi bir formda işlenen dağın tepesinde belki de sunu yapılan sunağı göstermek için dikdörtgen bir çıkıntı görülmektedir. Kralın adının yazıldığı lejant dağın etrafını bir çelenk gibi sarmıştır.

1264 Bittel 1956, 35-42.

1265 Bittel 1956, 40.

1266 Durukan 2012, 234-235.

1267 Güler 1995,25'te Orophernes'in kısa süren iktidar yıllarında sürekli savaş halinde olduğu için bu yargıya sıcak bakmaz.

1268 Güler 1995, 25.

1269kat. no.2393-2396 . ;RPC 3607 .

1270kat. no.2397. ; RPC 3608.

3.2.4.1.1.7. Ay veya Yıldız

III. Ariobarzanes Dönemi Sikkelerin arka yüzünde yan motif olarak kullanılmış olduğu görülmektedir.

3.2.4.2. Bronz Sikkeler

Bronz sikkelerde ise genel olarak dini semboller içeren çok çeşitli temalar işlenmiştir. Aşağıda Kappadokialıların dini inanışlarını yansıtan bu ikonografiler maddeler halinde incelenmiştir.

Krallar	Hayvanlar ve Mitolojik Yaratıklar	Savaşçı/Okçu Kral	Athena veya Ma	Nike	Apollon	Artemis Anahita	Herakles veya gürzü	Astarte	Argaios Dağı
I. Ariarathes	X								
II. Ariarathes	X								
Ariaramnes	X	X							
III. Ariarathes	X	X						X	
IV. Ariarathes	X	X	X	X	X				
V. Ariarathes			X						
VI.Ariarathes	X		X						
VII.Ariarathes	X		X						
IX. Ariarathes									
I.Ariobarzanes									
II.Ariobarzanes									
III.Ariobarzanes									
X.Ariarathes		X							
Arkhelaos							X		
Eusebeia	X		X			X	X		X

3.2.4.2.1. Tanrılar ve Tanrıçalar

3.2.4.2.1.1. Athena veya Ma

Lysimakhos'un MÖ 297/296 da tedavüle soktuğu yeni tip sikke grubundaki oturan Athena ikonografisiyle benzer özellikleri gösteren betimi, IV. Ariarathes'in (MÖ 220-163) bronz sikkelerinde görürüz. Bu betimde, tanrıça doğal bir kayaya oturur şekilde verilir. Başında miğferi ve sol dirseğini dayadığı kalkanı görülmektedir. Sol eliyle belindeki belli belirsiz şekildeki kılıcının kabzasını tutmaktadır. Öne doğru

uzattığı sağ elinde zaferi taşımaktadır[1271]. Tanrıçanın benzer bir betimi VI. Ariarathes Dönemi bronz sikkelerde de görmekteyiz[1272].

Bir diğer sikke türünde tanrıça ayaktadır. Başında yine miğferi, sağ elinde mızrağı, sol elinde de yere dayadığı kalkanı yer almaktadır. 515 katalog numaralı aynı gruba dahil ettiğimiz bir sikkede tanrıçanın belinde kılıcı görülmektedir.

Tanrıça Ma ile Tanrıça Athena'nın ikonografisi birçok yönden benzerlik gösterir. İkisinin de başında miğfer vardır. Ellerinde mızrak ve kalkan tutarlar. Tek fark Tanrıça Athena'nın kılıcı yoktur. Bu durumda Kappadokia Krallarının Hellenistik kültürün gereklerine uyarak Tanrıça Ma'nın ikonografisinde basit, ufak bir değişiklik yaparak (yani kılıcını ikonografi içinde işlemeyerek) tek bir ikonografi ile her iki tanrıçaya atıf yapmış olabilirler. Böylece bir yandan halkına kendi değerlerine bağlılığı gösterip diğer yandan da Hellenleştiklerini göstermiş olabilirler.

Sikkelerin arka yüzündeki ana kahramanlardan en önemlisi Tanrıça Athena ikonografisine çok yakın olan Ma betimidir. Bize göre ise Hellenistik Dönem'deki kültür erozyonu Tanrıça Ma'nın ikonografisini de etkilemiştir. Savaş Tanrıçası Ma'nın Antik Yunan Mitolojisindeki savaş tanrıçası Athena ile ikonografik olarak benzerlik göstermesi, onun zamanla Athenalaşması anlamına gelmiş olmalıdır[1273]. Mazaios'un Tarsus'ta darp ettirdiği sikkedeki Tarsus Baal ikonografisinin Zeus ikonografisine dönüşmesi akıbetine uğradığı gibi Tanrıça Ma betimi zamanla Athena'laşmış olduğu kanaati ağır basmaktadır.

1271kat. no. 504-508.

1272kat. no. 905-915.

1273 Tahberer 2005, 26. Tekin 2019b, 242, 247.

3.2.4.2.1.2. Astarte

III. Ariarathes'in darp ettirdiği bilinen ilginç bir grubu Anisa, Morima ve Tyana yer adları belirtilmiş bronz sikkeler oluşturmaktadır[1274]. Bu sikkelerin arka yüzünde iki yanında sfenks bulunan cepheden betimlenmiş bir tanrıça torsosu yer almaktadır[1275]. Morima yer adı bulunan bir başka sikkede ise tanrıça ayakta ve bütün şekilde betimlenmiştir[1276]. Cepheden betimlenmiş tanrıçanın başına yüksekçe bir polos taktığı görülmektedir. Üzerindeki kalın kumaşlı elbisesi ayaklarına kadar inmektedir[1277].Tanrıçanın sol eli belindedir. Dirsekten büküp ileriye doğru uzattığı sağ elinde ise açmış bir çiçek (lotus?) tutmaktadır.

Kataloğumuzda 135 ile 139 arası sayılarla numaralandırılarak verilen sikkelerde tanrıça kılıç ve kalkan gibi silahlarıyla betimlenmiştir. Anisa darplı bu bronz sikkeler oldukça nadirdir. Sfenkslerin başında nimbus bulunmaktadır. Bir tanrıçanın cepheden ve yarım figür olarak belden yukarısı resmedilmiş tasviri ile her iki yanında sfenks betimlenen tanrıça betimli sikke Simonetta'nın gözünden kaçmış tanımlamamıştır[1278]. Mørkholm ve Michels gibi bazı araştırmacılar bu tanrıçaların, Asurluların Kappadokia'ya getirdiği Sami Tanrıça Astarte olduğunu düşünmektedir[1279].

3.2.4.2.1.3. Artemis Anahita

Artemis, Pers pantheonuna ait bir tanrıça olan Anahita[1280] ile benzerliğinden dolayı onunla bir tutulmuş ve Artemis Anaitis epitethiyle tapınım görmüştür[1281]. Farsça Nahid, Aradvisur Anahita, Aretvisur Ab, Zühre (Venüs), Çaban yıldızı gibi isimlerle de

1274 Panagiotis- Lorber 2010, 432- 447.

1275 von Aulock, SNG von Aulock, vol. 14, no. 6258; Simonetta 2007, nos. 5a-5b; Mørkholm 1969, 22, no. 6; B. Simonetta 1977, no. 5.

1276kat. no. 141; Mørkholm 1979, 242-246.

1277 Mørkholm 2000, res. 426.

1278 Simonetta 1977,20, kat.no.5-6.

1279 Mørkholm 2000,145.; Michels 2013b, 291.; Mitchell 1993, vol.1,83.

1280 Albayrak 2012, 1-15.

1281 LIMC. II, 1. s. 753.

bilinir. Fars edebiyatı ve Farsça sözlüklerde Nahid, Nahide ve Nahi; erginlik çağına gelmiş kız adıyla da geçer. Öte yandan Nahid, Fars edebiyatında güneş sisteminin en parlak yıldızlarından biri olarak kabul edilen Zühre ile eş anlamlı kullanılırdı[1282]. Eski İran'da sulardan sorumlu büyük tanrıçalardan biri olarak, dinsel ayinlerde çok özel bir yere sahiptir. Ona olağanüstü bir saygı gösterilir. Anahita, halk arasında çok sevilen bir tanrıça, belki de Mezopotamya'daki İştar'ın bir şekliydi. Bazen el değmemiş bir bakire, bazen de büyük bir fahişeydi; suyun döllenmenin ve bereketin tanrıçasıydı.

İran tarihindeki geçmişi, çok eskilere, Zerdüşt öncesi dönemlere kadar gider. Yunan tarihçiler, Anahita'yı iffet ve günahsızlık tanrıçası Artemis, Roma tarihçileri ise Diana diye adlandırırlar. Arapların Cahiliye Dönemlerinde tapındıkları putlardan olan Uzza da onunla aynı özellikleri taşır. Veda kaynaklarında tanrıça Sarasvati'yle eşdeğer kabul edilir. Anahita temiz kusursuz ve saf anlamlarında kullanılır[1283].

Anahita kültü önce Babylon ve Ekbatana'da ortaya çıkmış, daha sonra Persepolis, Baktria ve Damaskus'a yayılmıştır. Anadolu'da aynı kültü Lydia, Phrygya, Kappadokia ve Pontos'da görmek mümkündür[1284].

Tanrıça Anaitis, Lydia'da Baktria'ya kadar yaygın bir nüfuz alanına sahipti. Hypaipa ve Neokaiseria Lydia'da tanrıçaya tapınılan merkezlerden biridir. Tmolos'lu Tanrıça'nın şenliklerinde bir misafirmişçesine flütle çalınan Pers ezgileriyle tanrıça karşılanırdı. MS 2. yüzyılda yaşamış Pausanias Hypaipa ve Neokaiseria'da tanrıçanın tapınımına ve ateş ayinlerine şahitlik yapmıştır[1285]. Anahita tapınımı Pers Hükümdarlığı Dönemi'nde en geç 5 ve 4. yüzyıllarda her yerde aynı anda başlamaktadır. Berossus[1286], II. Artaxerxes'in Anahita kült heykellerini yaptırıp Sardes, Babylon, Damaskus, Susa,

1282 Yıldırım 2017, 606.

1283 Yıldırım 2017, 605.

1284 Albayrak 2008, 6.

1285 bkz. Radista 1983, 100. ; Pausanias Description of Greece 5,27,5.

1286http://www.iranicaonline.org/articles/artaxerxes-ii-achaemenid-king; ayrıca bkz. Radista, 1983, 102.

Ekbatana, Persepolis ve Baktriaya gönderdiğini belirtir. Aslında Herodotos'un da belirttiği gibi Persliler tanrılarına tapınak yapmazlar onların kutsal alanları vardır. Tanrılarının kült heykelleri olmamasına rağmen II. Artaxerxes, Antik Yunan kültürüne yanıt olarak Anahita'nın heykelini yaptırmıştır[1287]. Lydia ve Pontos, Pers tanrılarına tapınılan merkezler gibi görünmektedir. Bir Kappadokia Eusebeia sikkesine de tanrıçanın kült heykeli betimi yansımıştır[1288].

En önemli ve en görkemli Anahita tapınakları Hemedan, Şuş ve Kengaver'dedir. İran ve çevre ülkelerde bulunan Anahita tapınakları, genellikle yörenin büyük ve suyu bol ırmaklarının kıyılarına inşa edilmiştir. Armenia ve başka Asya ülkelerinde de Anahita adına ve tapınaklarına rastlanması bu tanrıçanın inananlarının yaşadığı bölgelerin dışında da ün kazandığını gösterir[1289].

Kappadokia Bölgesi'nde Anaitis'in adına Aksaray'ın yaklaşık 80 km kuzeydoğusunda bulunan Nitalis'te (Ortaköy)[1290] Roma Dönemi'ne ait ele geçen bir yazıtta rastlanır. Burada Pers Tanrıçası Anaitis'e, Barzakhora epitethonu ile rastlarız. Yazıt, bize Anadolu'nun birçok bölgesinde tapınım gören bu Pers Tanrıçası'nın Kappadokia Bölgesi'nde de tapınım gördüğünü kanıtlamış olur[1291]. Aynı şekilde, Kappadokia Bölgesi'nde yine Büyüktaşlı Höyük'te (Yeşilova Bölgesi) bulunan bir yazıtta, Romalı bir rahip mezarına zarar verecek olan kişilerin, adaklarını Komana tanrıçası Ma'nın yanı sıra Anaitis'e sunmasını emreder[1292]. Bu bölgede Anaitis'in Ma gibi önemli ve saygın bir tanrıça olduğu çıkarımı yapılabilir. Fakat edebi kaynaklarda

---

1287 Radista 1983, 100-116.

1288kat.no.2553

1289 Yıldırım 2017, 606.

1290 Nitalis Aksaray'ın Kabakulak Köyü civarında gösterilmektedir. Erpek 2020, 642-657.

1291 http://epigraphy.packhum.org/inscriptions/main Regions : Asia Minor : Cappadocia SEG41:1417, CAppianus Ortaköy, Flavia Prima tarafından dikilen bu yazıtta, ikisi erkek ve ikisi kadın olmak üzere dört tapınak kölesi adanmıştır ve bu adakların ―en büyük tanrı Anaitis Barzokhara'ya adandığı yazılmıştır. Barzokhara'nın anlamı, ―Yüksek Hara'dan anlamına gelmektedir ve Avesta'da geçen bir dağın ismidir. Burasının Anaitis'e adanmış bir kutsal mekan olarak düşünülür ve isim üzerinde de tartışılmıştır. Jones 2004, 95–100.

1292 Debord 2005, 15-30. ; Aydaş 2002, 23-27.

bu tanrıçanın Kappadokia Bölgesi'nde tapınım gördüğüne dair net bir bilgi yoktur. Strabon onun daha ziyade Pontos ve Armenia Bölgesi'nde tapınım gördüğünü aktarır[1293].

Tanrıça Artemis Anahita'nın bir betimi, Eusebeia kent sikkesine yansımıştır. Krallığın son dönemlerinde sikkenin arka yüzünde yüksekçe poloslu başörtüsü yerlere kadar inen bir tanrıça belirmiştir[1294]. Tanrıça ayakta ve cepheden betimlenmiştir her iki ellerini yana doğru açmıştır. Tanrıça Anaitis'in bu betimini İonia, Lydia, Phrigia ve Karia Bölgesi sikkelerine de yansımıştır[1295]. Apameia[1296], Sardes[1297] ve Hypaipa[1298] gibi kent sikkelerinde görmekteyiz.

3.2.4.2.1.4. Apollon

Tanrı Apollon tüm vücudu betimlenmiş bir şekilde III. Ariarathes'in bir bronz sikkesine yansımıştır (Kat.no. 142). Giyinik olmayan Apollon ayakta ¾ sola dönük olarak gösterilmiştir. Tanrının sağ eli ok tutarken altındaki boşlukta Θ monogramı görünmektedir. Sol kol dirseği üçayağa yaslanmıştır. Seleukid etkisi bariz olan bu örnek muhtemelen II. Seleukos'un çağdaş tetradramilerinden ilham almıştır[1299].

3.2.4.2.1.5. Argaios Dağı

Dağ imgesi kutsal bir varlık olarak en erken Mezopotamya, Mısır ve Anadolu sanatına girmiştir. Çatalhöyük kutsal mekânının duvarında bile dağ resmi yer almaktadır. Mezopotamya mitolojisindeki bir varlık olan Hava tanrısı Enlil'in

---

1293 Koyuncu 2015, 547.

1294kat.no. 2553. Berlin Löbb.; BMC Galatia 45, 5-6 lev. 8-3.; Simonetta 2007, 110, kat.no. 16.

1295 V. Sevin, Batı Anadolu'nun Az Bilinen Antik Bir Kenti Hypaipa Tarihi Üzerine Bir Araştırrma", Tarih Dergisi 28-29, 1974-75, 41-53.

1296 Auctiones GmbH - eAuction 24, lot 19 23 Mar 2014

1297 Numismatik Naumann (formerly Gitbud & Naumann) - Auction 94, lot 369

1298 Numismatik Naumann (formerly Gitbud & Naumann) - Auction 94, lot 357

1299 Res. 44. Simonetta 1979, 56.

mabedinin adı Ekur'dur. Ekur "dağ evi" anlamına gelir. Hititler Dönemi kabartma heykellerde tanrı ve tanrıçaların evi olarak gösterilir.

MÖ 585'te Anadolu'nun içlerine kadar gelip yerleşen Medler ve Persler (MÖ 547-331) Dönemi'nde de dağ imgesi kutsal olarak görülür. Persler, Zerdüşt dinine bağlı olduklarından ve ateşi kutsal saydıklarından bölgedeki volkanları özellikle Erciyes ve Hasan Dağı'nı kutsal saymışlardır[1300].

İsa'dan sonra 2. yüzyıl yazarı Iulinus Solinus'un yaşadığı dönemde bile değerinden bir şey kaybetmemiştir. Zira Erciyes Dağı için, "*Bu Argaios, karlı tepeleriyle çetindir, yaz ayında bile şiddetli kırağı (kar) eksik olmaz ki, bu aynı yerde halk tanrının oturduğuna inanırlar*" der[1301].

Erciyes Dağı da tanrısal bir varlık olarak ikonografisi ile Kappadokia Krallığı'nın son dönemlerine doğru oldukça tutulmuştur.Kappadokia Krallık sikkelerindeki Zeus[1302], Herakles[1303], Athena[1304], Dionysos[1305] ve Thyke[1306] Argaios Dağı ilişkilendirilmiştir. Ayrıca bu dağ aynı zamanda bir koruyucu olarak da görülmüştür. Ön yüzde kalkan ile birlikte verilmesiyle dağın bu özelliği vurgulanmıştır[1307].

3.2.4.2.1.6. Nike

Kataloğumuzda 555 numarasıyla verdiğimiz Nevşehir Müzesi sikke koleksiyonunda bulunan IV. Ariarathes dönemli sikkede, Nike ayakta durur şekilde tüm vücudu resmedilmiştir. Tüm vücut ve başı profilden verildiği halde omuz kısmı ile

1300T.C.Nevşehir ValiliğiÇevreveŞehircilik İlMüdürlüğü İl Çevre Durum Raporu 2012

1301 Gaii Iulii Solini De Mirabilibus Mundi Capitula, 39 – 57; Koyuncu 1915, 255.

1302kat. no.2532-2540.

1303kat. no.2606-2611.

1304kat. no.2506-2529.

1305kat. no. 2586-2593, 2617.

1306kat. no.2541-2543.

1307kat. no. 2557-2563.

kanatları hafifçe seyirciye dönmüştür. Tanrıça sol elinde uzunca bir palmiye dalı taşımaktadır[1308]. Sağ elinde tuttuğu çelengi Kral Ariarathes'in adının üzerine koymaktadır. Eusebeia sikkesinde benzer olarak Nike'nin bir ikonografisi verilmiştir[1309].

3.2.4.2.2. Tanrılar ve Tanrıçalar'ın Atribüleri

Krallar	Thyrsos	Üç Ayaklı Kazan	Herakles Gürzü	Kerykeion	Bereket Boynuzu	Tapınak	Pilos	Nike Kanadı	Yay/ Sadak/Kalkan/ Mızrak	Hayvanlar
I. Ariarathes										X
II. Ariarathes										X
Ariaramnes										X
III. Ariarathes									X	X
IV. Ariarathes		X							X	X
V. Ariarathes									X	X
Orophernes										
VI.Ariarathes									X	X
VII.Ariarathes										
IX. Ariarathes										X
I.Ariobarzanes					X					X
II.Ariobarzanes		X			X		X			X
III.Ariobarzanes	X			X			X		X	X
X.Ariarathes			X	X		X		X	X	X
Arkhelaos			X	X	X	X			X	X

Ön yüzünde tanrı veya tanrıçaların betimlendiğibronz sikkelerin arka yüzlerinde anlamı pekiştirmek için onların sembollerinin konulması uygun görülmüştür. Tanrı ve tanrıçaların atribüleri olarak Apollon'un üçayaklı kazan betimi, Artemis'in yay ve sadağı, geyiği; Dionysos'un Thyrsos'u, Astarte'nin lotus yaprağı, Hermes'in Kerykeionu, Dioskurların yıldızlı başlıkları, Thyke'nin Bereket Boynuzu, Athena'nın Gorgo başlı aigis'i, Ma'nın kılıcı, kutsal Argaios'un dağ şeklindeki simgesi veya Tanrıça Ma ile Zeus'un simgesi kartalı gibi simgeleri sayabiliriz.

3.2.4.2.2.1. Thyrsos

Eusebeia Kent Sikkeleri'nden on altıncı yılının tarihini gösteren bir seride görmekteyiz. Sikkenin arka yüz betiminde ana figür olarak Argaios Dağı yer

1308kat.no. 554-565.

1309kat. no. 2506-2509.

almaktadır. Dağın üzerine konan kartal ve yanında sikkenin ön yüzüne bir atıfta bulunularak Dionysos'un belirteci olan thyrsos betimi vardır[1310].

3.2.4.2.2.2. Üçayaklı Kazan

III. Ariarathes ve Arkhelaos Dönemi sikkelerine Tanrı Apollon'un simgesi olarak yansımıştır. III. Ariarathes Dönemi sikkede, Tanrı Apollon üç ayaklı kazanına yaslanmış şekilde betimlenmiştir[1311]. IV. Ariarathes[1312] ve III. Ariobarzanes Dönem'li Eusebeia Kent Sikkesi'nde ise ana figür olarak sikkenin merkezinde yer almaktadır. Eusebeia kent sikkesinin arka yüzünde Iθ monogramı ile on dokuzuncu yıla işaret eder[1313].

3.2.4.2.2.3. Kerykeion

Kerykeion sembolü kataloğumuzda üç seri Eusebeia Kent Sikkesinde görülür. Bir tanesi ön yüzde diğer ikisi arka yüzdedir. Kerykeion betimi Eusebeia Kent Sikkesinin ön yüzünde Hermes büstünün omuzunda görülmektedir[1314].

Hermes'in asası Kerykeion, kataloğumuzda 2566-2569 numaralı eserlerin arka yüzünde ana figürdür. 2447-2748 numaralı sikkelerde ise Bereket Boynuzunun yanında onu tamamlayan bir yan figür konumunda Bereket Boynuzu'nun solundadır. Bereket Boynuzu'nun yanına Hermes'in asasının eklenmesi hasadın bereketinin olduğu yerde sürülerin de çoğaldığı ya da çoğalacağı, ticaretin canlanacağı vaadinin verildiği şeklinde yorumlanabilir.

1310kat. no.2586-2593.

1311kat. no. 142.

1312kat.no. 549-551.

1313kat. no. 2596-2602.

1314kat. no. 2570.; Cox 1941, 1-67, kat.no. 226.

3.2.4.2.2.4. Bereket Boynuzu

Bolluğun simgesi olarak bilinen, içinde çok sayıda meyve ve çiçeklerle dolu olarak gösterilen "Bereket Boynuzu", 2443 ile 2465 arası katalog numaralarıyla belirtilen bir grup Eusebeia Kent Sikkesi'nin arka yüz betimi olarak kullanılmıştır. Bereket Boynuzu'nun yanında kimi sikkelerde Dioskurların yıldızlı başlıkları kimi sikkede ise Kerykeion betimi yer almaktadır. Tykhe ve Hermes'in birlikte betimlendiği sikkeler, sadece Pisidia Bölgesi'nde saptanmıştır. Bu tasviri, Pisidia Bölgesi'ndeki Isinda'nın ve Kilikia Bölgesi'ndeki Korykos Kenti'nin sikkelerinde görülür[1315].

3.2.4.2.2.5. Tapınak

Eusebeia Kenti'nin darp ettirdiği sikkelerin arasında Herekles ve Tapınak konusunu veren bir gruptan bahsedebiliriz. Sikkenin arka yüzünün merkezinde dört sütunlu tapınak betimi yer almaktadır. İon düzeninde ve prostylos planında olduğu görülen yapının alınlığında ikisi köşe biri tepe olmak üzere üç akroteri bulunmaktadır. Yüksekçe bir podiuma oturan yapının çevresinin dört basamaklı kerkides ile çevirili olduğu görülür[1316].

3.2.4.2.2.6. Herakles Gürzü

Kataloğumuzda 2485-2497 numaralı sikkelerin arka yüzünde Herakles Gürzü betimlenmiştir. Aslına bakılırsa Herakles Gürzü, Kappadokia Krallık Dönemi'nde hem gümüş hem de bronz sikkelerde ana motif olarak kullanılmıştır. Ön yüzünde Herakles; arka yüzünde gürz betimi olan bir Eusebeia Kent Sikkesi grubu krallığın son yüzyılında darp edilmiştir.

1315 Demirtaş 2013, 129-130

1316kat.no. 2606-2610.

Kataloğumuzdaki 2497 numaralı ön yüzünde Herakles olduğu sikkenin arka yüzünde ana figür olarak betimlenmiş Herakles gürzünün yanında kılıf içinde yay ve bir demet ok yer almaktadır. Gürz direk Herakles'e atıf yapar. Ana figürün yanında yer alan kılıf içinde yay ve bir demet ok motifi Herakles'in on iki işinden biri olan Stympalos Kuşlarının öldürülmesi hikayesine mi işaret etmektedir?

Antik Yunan Mitolojisinde Herakles'in ana silahı olan gürz Anadolu ve Mezopotamya'da da görülmektedir. Antik Dönem Anadolu'sunda gürz taşır şekilde betimlenen tanrılar sayılıdır. Herakles, Ma ve Kybele bu silah ile betimlenmektedir.

Gürz (topuz) Hellenistik Dönem ve sonrasında Herakles ile özdeşleştirilmiştir. Ancak Mezopotamyalı yeraltı tanrısı olan Nergal ile Yunanlı Tanrı Herakles'in Kappadokia inanç dünyasında bir ilişkisi olup olmadığı tartışılmalıdır. Hellenistik Dönem öncesinde bu savaş aletini kullanan Mezopotamya kökenli yeraltı tanrısı olan Nergal adında bir tanrı vardır. Nergal'in elinde genellikle pala veya gürz taşımaktadır[1317]. Nergal, MÖ yaklaşık olarak 425 - 400 yıllarında Kilikia'nın Tarsos Kenti sikkelerinde ayakta uzun giysili ve sakallı betimlenir. Geriye uzattığı sağ elinde mızrak; ileriye uzatıp, yukarıya kaldırdığı sol elinde yay tutar. Tarsos'un MÖ yaklaşık olarak 425 - 400sikkelerinde görülen bu tiplerin Nergal olarak tanımlanmasının sebebi, figürün yanında yer alan Aramice "NRGL veya NRGL TRZ" (=Nergal, Nergal Tarsos) yazıtlarıdır[1318].Tasvirler incelendiğinde, elinde tuttuğu yay ve mızrakla bir savaşçı olarak karşımıza çıkar Tarsos Kenti'ne özgü bu tipler, bölgede darp edilmiş en erken tarihli dinsel tasvirlerdendir[1319]. Ancak gürz, (topuz ya da sopa) denilen nesne aynı zamanda Tanrıça Kybele ve Tanrıça Ma'nın da sembolü olduğu unutulmamalıdır[1320].

1317 Erhan 2014, 196.

1318 Erhan 2014, Res. 210.

1319 Erhan 2014,195-198

1320 Mutlu 2016, 311-322.; Erhat, Mitoloji Sözlüğü, Kybele.

Fakat coğrafyayı Kappadokia ve zamanı da Hellenistik Dönem olarak sınırlandırırsak daha net bir görüntü ortaya çıkar. Kappadokia Bölgesi'nde atribüsü gürz olan iki tanrı sikkelere yansımıştır. Herakles ve Ana Tanrıça Ma.

Kappadokialıların Ana Tanrıça olarak kutsal gördüğü varlığın ikinci milenyumdaki karşılığı Mama olarak bilinen Anadolulu Ana Tanrıçasıdır. Romalılar ise onu Enyo-Bellone ile karşılaştırdı. Roma İmparatorluk Dönemi'nde Pontik Komana'da bulunan sikkelerde tanrıçanın sahip olduğu silahın bir gürz (veya bir topuz) olması bu tezi desteklemektedir[1321].

Mezopotamya'da İştar- Sawuska olarak bilinen Tanrıça Ma, Hititlerden beri Anadolu halklarının yaşamlarına etki ettiği muhakkaktır. Hititler de aynı tanrıçaya önce Arinna sonra Hepat diye saygı göstermişlerdi. Sonraki dönemlerde ise farklı bölgelerde Kybele, Ma gibi isimlerle Ana Tanrıça olarak tapınılmıştır. Tanrıça Sawuska'nın en önemli atribülerinden olan gürz (topuz) ve balta gibi savaş araç ve gereçleri[1322]. Sivrihisar yakınlarındaki Pessinus'ta da bir tapınağı bulunan Kybele'nin şimşek, topuz ve çift ağızlı baltayla simgelenmektedir. Burada da görüldüğü gibi tıpkı Tanrıça İştar-Sawuska ve Tanrıça Ma gibi bereketin yanında daha çok bir savaş ve zafer tanrıçası karakterine sahiptir[1323]. Yukarıda sayılan nedenlerden ötürü arka yüzde betimlenen gürz betimi hem Tanrıça Ma'yı hem de Herakles'i işaret etme ihtimali vardır.

3.2.4.2.2.7. Pilos

Dioskur adı, Zeus'un genç delikanlıları anlamına gelmektedir[1324]. Leda'nın Zeus ile birleşiminden Kastor (ve Helena), kocası (Tyndareos) ile birleşiminden de Polydeukes (ve Klytaimestra) doğmuştur. Kastor ile Polydeukes, Dioskurlar olarak

1321 Res. 1-2.

1322 Mutlu 2016, 311-322.

1323 Erhat, Mitoloji Sözlüğü, Kybele.

1324 Furtwängler 1884-1886, 1154.

geçerler. Birbirinden hiç ayrılmayan Kastor'la Polydeukes kardeşliğin ve dostluğun simgesi olmuşlardır. Dioskurlar, pek çok efsanede omuz omuza çarpışan kahramanlar olarak geçer[1325]. Heros olarak nitelendirilen ve zamanla giderek tanrısal bir kimlik kazanan Dioskurlar, önceleri koruyuculuk, kurtarıcılık işlevlerine sahipken daha sonra göksel varlıklar olarak değer kazanmışlardır[1326]. Dor ırkının temsilcileri olan Dioskurlar, Lakonia kökenlidir. Bazen kız kardeşleri Helena ile ilişkilendirilen kültleri, öncelikle Sparta'da, daha sonraları da Roma'da yayılmıştır. En bilinen mithoslarında; Theseus, kız kardeşleri Helena'yı kaçırınca, Atina'ya karşı sefere çıkmışlar ve Theseus'un Hades ülkesine indiği bir sırada onu geri almışlar ve kahramanın annesi Aithra'yı da kaçırıp Sparta'ya getirmişlerdir. Ayrıca, Kalydon avına ve Argonaut'lar seferine de katılmışlardır. Dioskurlar, gençliğin koruyucularıdır. Dioskurlar önceleri Heros düzeyinde; yeraltı, denizcilik, spor, savaşçılık bağlamında insanların yaşamını etkileyen, onların zor durumlarında ortaya çıkan "koruyucu/kurtarıcı" gençlerdi.

Dioskurlar, aynı zamanda ikizler burcunun temsilcisidir[1327]. Betimlerinde yer alan yıldızlar onların tanrısal özellikler taşıdıklarını göstermektedir. Dioskurlara ait ilk atlı tasvirler, MÖ 6. yüzyılda başlamış ve özellikle adak stelleri üzerinde Roma Dönemi'nde benimsenmiştir. Dioskurlar'ın belirteçleri mızrak, kılıç ve Hellenistik Dönem'den itibaren üzerinde yıldız bulunan yumurtamsı (Pilos) miğferdir[1328]. Kahramanlar sikkelerde çoğu zaman, sadece bu iki başlıkla tasvir edilirler[1329].

1325 Erhat 1997, 104.Mitolojileri kısaca şöyle anlatılır: Dioskurlar, Likyalı kahraman Leukippos'un Phoibe ve Hilaria adlarındaki iki kızına aşık olup, kızları kaçırırlar. Fakat kızların nişanlıları, peşlerine düşerler. Çıkan kavgada Kastor, ölür; ölümsüz olan Polydeukes ise kurtulur. Tanrı Zeus, birbirini seven bu iki kardeşi ayırmamak için onları gökyüzüne, yıldızların arasına yerleştirir.

1326 Tosun 2015, 1-30.

1327 Erhat 1997, Dioskurlar

1328 Cömert 2010, 123-125.

1329 Furtwängler 1884-1886, 1154 - 1178. ; Bethe 1903, 1087-1123. ; Hermary 1986, 567 – 593. ; Erhan 2014, 526.

Kappadokia Krallık sikkelerinde pilos motifini Eusebeia kent sikkelerinde Bereket Boynuzu[1330] ve palmiye dalının iki tarafında verilmiştir[1331].

3.2.4.2.3. Savaş/Mücadele

Kappadokia Krallık Dönemi sikkeleri genel olarak askeri propaganda içeren semboller içerir. Barışın, huzurun, mutluluğun resmi çok azdır. Bunlar yerine tercih edilen mesajlar, kahramanlık, cesaret, yetenek, savaşlarda muzaffer olma, avlanma gibi insanlığın en temel içgüdüsü olan hayatta kalma mücadelesini gösterir.

Savaşan, ok atan veya atın sırtından mızrak savuran kahraman askerlerin yanında miğfer, yay, sadak, mızrak, kalkan, sopa (gürz), kılıç gibi savaş aletlerini de sıkça kullanmışlardır.

Hem gümüş hem de bronz sikkelere diğer tanrı ve tanrıçalara oranla en fazla yansıyan figür Athena'dır. Athena'nın başının veya büstünün gözüktüğü sikkelerde bile savaşta olduğunu belirtircesine miğferlidir. Tanrıça Athena'nın miğferli başının olduğu bir başka Eusebeia sikke tipi arka yüzde Argaios Dağı'na konan yırtıcı kartal betimi ile dağın kutsal kuvveti öne çıkarılmıştır[1332].

Tanrıça Athena'nın bütün olarak yansıdığı sahnelerde ise henüz bitmiş bir savaşın ardında ya otururken ya da ayakta betimlenmiştir. Bütün savaş aletlerini hala taşımakta ve ellerinden bırakmamıştır.

Kataloğumuzda 530 ve 552 numaralarıyla verdiğimiz Nevşehir Müzesi sikke koleksiyonunda bulunan ön yüzde Tanrıça Athena'nın miğferli başı arka yüzde yay ve sadak ikilisi[1333] ya da mızrak ve kalkan[1334] betimi ve mitolojide gücü ve kuvvetiyle

---

1330kat.no.2447-2452.

1331kat.no.2466-2471.

1332kat.no. 2510-2529.

1333kat.no.552-553.

anılan ön yüzünde Herakles betimli kimi sikkelerde arka yüzde bir savaş aleti olan Herakles gürzü betimi olan bronz sikkeler askeri propagandanın yapıldığı tiplere örnektir[1335].

Her iki yüzde de savaş aleti betiminin olduğu sikke[1336] tipinin ön yüzünde budaklı topuz (Herakles Gürzü) betimi; arka yüzünde yay betimi yer almaktadır. Üzerinde Ariarathes'in adı yazan bu sikke III. ile X. Ariarathes dönemleri arasında bir çağda tedavülde dolaşmıştır. Şans talih ve kader tanrıçası betimlenen sikkelerin arka yüzünde koruyucu Argaios Dağı betimi vardır.

Kataloğumuzda 2249-2357 numaralı X. Ariarathes Dönemi gümüş sikkelerde ise Athena'nın sağında bir trophe betimi vardır. Kazanılan bir savaşa atıf yapılmaktadır.

Krallar	Kahraman Kral	Athena	Nike	Herakles Gürzü-yay sadak-kılıç-kalkan-mızrak	Hayvanlar ve Mitolojik Yaratıklar	Argaios
I. Ariarathes					X	
II. Ariarathes					X	
Ariaramnes	X			X	X	
III. Ariarathes	X		X	X	X	
IV. Ariarathes	X	X	X	X	X	
V. Ariarathes		X	X	X	X	
Orophernes			X	X	X	
VI.Ariarathes	X	X	X	X	X	
VII.Ariarathes		X	X	X	X	
IX. Ariarathes		X	X	X	X	
I.Ariobarzanes		X	X	X	X	
II.Ariobarzanes		X	X	X	X	
III.Ariobarzanes		X	X	X	X	
X.Ariarathes	X	X	X	X	X	
Arkhelaos				X	X	X

3.2.4.2.3.1. Muzaffer Savaşçı Kahraman Kral

Kataloğumuzda 98 numarasıyla verdiğimiz Nevşehir Müzesi sikke koleksiyonunda bulunan Ariaramnes'in sikkesitam da konumuz için örnek olarak gösterilebilecek bir eserdir.Ariaramnes veIII. Ariarathes Dönemi sikkelerinde elinde

1334kat.no. 2622.

1335kat. no.2483-2497 .

1336kat. no. 2355-2356.

mızrak tutan ve atını şahlandırmış süvari motifi vardır[1337].IV. Ariarathes Dönemi sikkede okçu betimi koşar şekilde profilden sağa doğru verilmiştir[1338]. Yaya olan kral/asker sol bacak ileride, sağ bacak geride omuz seviyesinde ileriye uzattığı sol elinde yayı tutup yukarıya kaldırdığı sağ eliyle sırtındaki sadaktan ok çeker şekilde savaşta veya avda olduğunu yansıtmıştır. Aynı ikonografi I. Ariarathes sikkesinde önemli görülüp sikkenin ön yüzünde işlenirken, Hellenistik kültürün ön plana çıktığı IV. Ariarathes Dönemi'nde ikinci plana itilerek arka yüz betimi olarak kullanılmıştır[1339].

Pers İmparatorluğu Dönemi'ndeki eğitim sisteminde hükümdar olacak hanedan üyelerinin askeri ve siyasi niteliklerinin oluşmasında ve halk nazarında ideal bir hükümdar portresi çizmek adına belli aşamalardan geçmektedir. Kral olabilecek hanedan üyesinin askeri yetenekleri, silahlarla yaptıkları talimler ve sürek avlarında kendilerini kanıtlamaları son derece önemlidir. Nitekim Pers mühür ve rölyeflerinde büyük krallar genellikle avda bir hayvana saldırırken ya da ok atmaya hazır vaziyette resmedilmişlerdir[1340]. Bu öğretileri Darius'un Nakşi Rüstem yazıtında da görmekmümkündür. Nitekim kral burada kendisini hem at sırtında hem yaya olarak iyi bir okçu olarak tanıtmaktadır. Böylece yetenekli bir binici ve maharetli bir okçu olduğunu göstermek istemiştir[1341]. Bu meziyetleri elde etme isteği yalnızca kraliyet ailesi için değil aynı zamanda Pers soyluları arasında saygınlık, itibar ve ün kazanmak amacıyla aristokrat aile üyeleri için de geçerlidir[1342].

3.2.4.2.4. Mitolojik Yaratıklar

Birkaç canlısal varlığın birleşimi anlamında kullandığımız karışık mitolojik yaratık tabirine uygun olarak sfenksi, grifonu ve pegasos'u görürüz. III. Ariarates

1337Ariaramnes kat. no.93-122; IIIAriarathes kat. no. 143-163.

1338kat.no. 527-528.

1339 Mørkholm 1969, 21-31, lev. V-8.

1340 Wiesehöfer 2003,131-132; Duran 2016, 221-232.

1341 Duran 2016, 221-232.

1342 Duran 2016, 221-232.

Dönemi Tyana, Anisa ve Morima yer adları belirtilmiş sikkelerde tanrıçanın hemen önünde bir çift dişi sfenks görülmektedir. Sfenksler, tanrıçanın yanında koruyucu veya bir bekçi edasıyla çömelir. Gövdesi profilden başı cephedendir. Sfenks koruyucu görevindedir. Savunmanın güçlülüğüne dem vurulmaktadır.

Sfenks, Antik Yunan mitolojisinde insan, -genellikle kadın- başlı ve aslan gövdeli kanatlı bir yaratıktır[1343]. Mısır, Suriye, Mezopotamya, Anadolu, Girit, Miken, Pers ve Antik Yunan sanatlarında çokça yer almıştır. Mitolojik bir yaratık olarak sfenksler, mimari eserlerde bezeme unsuru olarak işlendikleri gibi diğer sanat alanlarında da (heykeltıraşlık, resim, mühür, sikke …) değer görmüştür. Bu yüzden de sanat tarihi açısından sfenkslerin kökeni çok yönlü olarak araştırılmıştır[1344].Yaratığın kökeni MÖ üç bin yılının ortalarında hem Mısır'da[1345] hem de Mezopotamya'da görülür[1346].

1343 Saltuk 1997,157.

1344 Bu kapsamda Scweitzer 1948 ve bkz. Temur 2014, 116-142.

1345 Mısır dininde tanrılar önceleri bütünüyle zoomorfik biçimde betimlenirken zamanla bazen yarı insan yarı hayvan biçimli bazen de tamamen antropomorfik biçimlerde betimlenmiştir. Örneğin Tanrı Ra hayvan biçimiyle koç (Hart 2005, 14. I. Sety'nin Tapınağı Abydos XIX. sülale res. 15) veya Scarebeus şeklinde betimlenmesinin yanında, karışık yaratık [hayvan-hayvan (res.16) (Wilkinson 2016,29)],[insan-hayvan (res.17-18) (Wilkinson 2016,29) şeklinde de betimlenmiştir. Değişik birkaç hayvanın ikonografisi ile betimlenen birçok tanrı betimleri vardır çakal başlı Anubis, şahin başlı Horus ve timsah başlı Sobek gibi. Mısır Kralları Dönemin dini inanışı nedeniyle Tanrı Horus'un yeryüzündeki temsilcisi olarak kabul ediliyordu. Tanrı krallarla hayvan biçimindeki tanrıların bir "Sankretizmiyle" tasvir edilmiş ve bu şekilde üç unsur -tanrı/kral/aslan- birleşerek sfenksi oluşturmuştur.(Scweitzer 1948, 33.)

1346 Mezopotamya'da ilk olarak Sfenks M.Ö. üçüncü binin üçüncü çeyreğinde Akad silindir mühürlerinde görülür. (Demisch 1977, 30.) Gliptik ikonografide tanrılar panteonunda figüran olarak bolca yer almaktadır. En büyük yırtıcılardan biri olan aslanlara kartalın kanatlarının eklenmesi ile bu yaratık, olağanüstü bir doğaüstü yaratığa dönüşür. Sfenkslerin ne zaman kanatlı olmaya başladığı gibi bir sorunun cevabı Mezopotamya silindir mühürlerindedir. Halep Müzesindeki milattan önce III. bin yılın ikinci yarısına tarihlenen silindir mühür üzerindeki kanatlı hayvan figürü daha sonra sfenkse dönüşecek olan betimlerin atasıdır. (Safadi 1974, no.5291, PL. VI, 48. ; Mazzoni 1987, 513-522.).

Chikago, Doğu Kurumu Müzesi koleksiyonundaki Tel Asmar'dan Akad Dönemi bir silindir mühür üzerindeki sfenks betimi dönemin sfenks tezahürünü yansıtması açısından önemlidir. Testeresi ve omuzlarından yayılan ışınlarla ayırt edilen güneş tanrı, önde gemiyi yüzdüren bir başka tanrı ve ortada aslan gövdeli kanatsız bir sfenks betimlenmiştir. Sfenksin boynundaki ipin bir ucu öndeki tanrı tarafından tutulmuştur (Oates 2004, 182. ; res.19). Aynı dönem bir başka Akad silindir mühründe sfenks bir sopa yardımıyla sürülüyor (Temur 2014, 176-177, res. 329. ; res.20). Kanatlı sfenksler Mezopotamya'da M.Ö. ikinci binde ortaya çıkar. Tel Hariri'de Mari Krallığının son hükümdarı Kral Zimri-Lim'in Saray yıkıntılarındaki sfenks betimleri o dönemin sfenkslerin nasıl tahayyül edildiklerini anlamamıza bir nebze ışık tutmaktadır. Duvar resminde sfenks betimi grifon ve lamaşşular ile beraber tanrıların ve tanrıçaların içinde olduğu bir tapınağın dışında kutsal Hayat Ağacı'nın hemen önünde betimlenmiştir. Tapınağın ikinci katında İştar savaş silahlarıyla merkezde bir ayağını kutsal hayvanı olan aslanın üzerine koymuş şekilde betimlenmiştir. Resimde kuşandığı silahlar ve kutsal hayvanı aslan ile İştar'ın savaşçı yönü ile pasif ve sevgi dolu yönünün bir özelliği olan uçurulan

Mısır'da bilinen en eski örnek, Giza Vadisi'ndeki ünlü Kefren Piramidinin önündeki sfenkstir. Sfenksin başı Mısır'da dördüncü sülalenin dördüncü Kralı Kefren'in (Rahaef) (MÖ 2520-2494) başı olduğu düşünülmektedir[1347].Eski Krallık Dönemi'nde (MÖ 2575-2134) sfenksler erkek başlı ve aslan gövdeli iken Orta Krallık Dönemi'nde (MÖ 2040-1640) dişi sfenksler de görülmeye başlamış ve Yeni Krallık Dönemi'nde (MÖ 1550-1070) yoğunlaşmıştır. Dişi sfenksler özellikle III. Amenofis (MÖ 1380-1353) eşi Mitannili Gilov Hepa ve Todou Hepa gibi kraliçeler vasıtasıyla yaygınlaşmıştır[1348]. Bu dönemden sonra Mısır'da firavun portrelerinin sfenks biçiminde yapılması gelenekleşir ve geç dönemlere kadar devam eder.

Yeni Krallık Dönemi'nde Firavun haremine giren Suriyeli prensesler Astarte[1349] kültü gibi dini inanışlarının Mısır'da yayılmasına neden olmuşlardır. Astarte'nin, sfenkslerle ilgili bağı hem Mısır'da hem de Mezopotamya sanatında belirgindir. Stellerde yanında sfenkslerle betimlenir. Louvre Müzesi'ndeki Ugarit Dönemi, (y. MÖ 1500) altın kolye ucunda Tanrıçanın antropomorfik betimine[1350] karşılık sfenks şeklinde de betimlendiği düşünülmüştür[1351].

MÖ 13. yüzyılda Suriye'de Kassit Dönemi silindir mühürlerinde Hayat Ağacı'nı korurken[1352] veya savaşırken[1353] betimlenen manzaralar oldukça tutulmuştur.MÖ 1400'lerde Mitanni Dönemi'ne tarihlenen sfenksler dişi ve kanatlıdır. Doğanın ve

---

güvercin bir arada verilerek dengelenmiştir. Alt katta nehir tanrıları ve balıklar dışarıda insanların hurma topladıkları ağaçları ile tabiatın bereketi ön plana çıkarılmıştır. Renkli kanatlı ve tüylü bir taç giyen sfenksler kutsal ağacı ve tapınağı koruma görevindedirler. res.21 (Parrot 1937, 325-354. Lev39; Temur 2014, 121.)

1347 Baines – Malek 1986, 29.

1348 Dessenne 1957, 186; Temur 2014, 119.

1349 Kenanlıların ve Suriyelilerin savaşçı bir tanrıça olarak tasavvur ettikleri, Akadlıların İştar, Sümerlilerin İnanna dedikleri tanrıçadır.

1350 Hart 2005, 34. Res.22

1351 Res 23, Wilkinson 2016,139.

1352 Nippur İkinci Kassit Dönemi fayans parçası Matthews 1992, 109, lev.145. ;res.24

1353 Matthews 1992, 122, lev.162; res.25.

hayatın bekçileri olarak Hayat Ağacı'nın iki yanında bereket ve aşk tanrıçası ve güneş kursu ile betimlenmiştir[1354].

Sfenks betimlerinin Anadolu'ya Mısır'dan mı yoksa Mezopotamya'dan mı geldiği tartışma konusu olmuştur. Canby, makalesinde Assur Kolonileri Çağı'nda sfenks betiminin Suriye'den Anadolu'ya Assurlu tüccarlar vasıtasıyla taşındığı düşüncesinde olduğunu göstermektedir[1355]. Ticaret güzergâhı olarak hem kara hem de deniz tercih edilmiştir. Milattan önce III. binli yıllarda Proto Suriye silindir mühürlerinin Antik Dönem ticaret merkezi Beyrut ile Adana arasındaki ilişkiyi Parayre kurmuştur[1356]. Anadolu'da en erken sfenks betimi Asur Ticaret Kolonileri Çağı'nda (MÖ 1950-1750) Asur ve Suriye'den ithal edilen silindir mühürler, Anadolu'ya özgü damga mühürler ve Kappadokia tabletleri üzerinde görülür[1357]. Mısır Sanatı ile ilişkili olması açısından Walter Sanat Galerisi'nde sergilenen buluntu yeri Kayseri olan bir mühür konumuz açısından önemlidir. Mühür tam ortadan biri dişi diğeri erkek antitetik duran iki sfenks betimi vardır. Karşılıklı oturan sfenksle birbirlerine uzattıkları birer pençeleriyle bir dalı (hayat ağacı?) tutmaktadırlar. Sfenkslerin arkalarında gökyüzüne doğru birer uçan kuş betimi yer alır. Canby[1358], mühür üzerinde hiç Assurlu isme rastlanmadığını söyler. İki sfenksin arasında bulunan ankh (sonsuz yaşam) sembolüne dayanarak, sfenksin Mısır kökeni üzerinde durmaktadır.

Hitit yazılı metinlerinde sfenkslerin, Damnaşşara veya İştar Sawuska'nın kutsal hayvanı olarak Awiti olarak adı geçen mitolojik yaratık olup olmadıkları hala

1354 Beyer 1982, 67-78.; Michaux - Colombot 2008, 329-353. ; res. 26.

1355Özgüç 1965, 30.; Temur 2014, 124.

1356 Mazzoni 1987, 516.

1357 Özgüç 1965, 30. ; Canby 1975, 234.

1358 Canby 1975, 225-248. ; res.27.

tartışılmaktadır[1359]. Buna rağmen genel kanı Damnaşşara ve Awitilerin sfenks olabileceğidir. Eski Hitit Dönemi Boğazköy'den bir silindir mühür üzerinde Hayat Ağacı'nı iki yandan koruyan hem dişi hem de erkek kanatlı sfenksler görülmektedir[1360].Alacahöyük sfenkslerinin ısrarla dişi olmasına karşılık Boğazköy kült vazosundaki sfenks erkektir[1361].

Alacahöyük'te andezitten biri kabartma ve beş protom olmak üzere altı sfenks betimi bulunmuştur[1362]. Alacahöyük Şehir Kapısı'nda yer alan sfenkslerde üst tarafı dişi bir insan, alt tarafı aslan biçiminde işlenmiştir. Sfenksler Arinna'nın Güneş Tanrıçası'nı temsil etmektedir[1363].Acemhöyük Sfenksleri ile gösterdiği benzerlikten dolayı Assur Ticaret Kolonileri Çağı'nın sonlarına tarihlenebilen fildişi sfenks[1364] (MÖ 18. yüzyıl) Alacahöyük Sfenksi'nde olduğu gibi Hathor saç modeli vardır. Hathor saç kuaförü nedeniyle direkt Mısır bağlantısı akla gelmektedir. Anadolu ve Mısır ilişkileri Erken Tunç Çağı'ndan Geç Tunç Çağı'na kadar uzandığı bilinmektedir. MÖ 700-690'a tarihlenen Karatepe heykeltıraşlık eserleri Geç Hitit sanatının üçüncü evresine verilir. Burada da görüldüğü gibi burada da kapı aslanlarının yanında sfenkslere yer verilmiştir[1365]. Karatepe Kalesi'nin koruyucu varlıkları içinde aslanların şehir dışına sfenkslerin ise şehir içine doğru kapı geçitlerine yerleştirildiği görülmektedir[1366]. Bedenine oranla oldukça büyük tutulan başın bir heykel gibi işlendiği sfenksin gövdesi yüksek kabartma şeklinde verilmiştir. Kanatlı ve yürür pozisyondadır. Saçlar başın iki yanına kısa ve küt olarak verilmiştir. Göz ve burun iri kanatlar gövdeye bitişiktir.

1359 Baltacıoğlu 2014, 75-100; Götze 1953, 269 "gate attendants"; Gurney 1977, 207. Damnaššara bir çeşit minataur veya boğa başlı bir yaratık olabileceğinden kuşkulanmaktadır; Beckman 1983, 81-82; Melchert 2001,154. Damnaššaraların ne sfenks ne de kapıları koruyan bir varlık olabileceklerini kabul etmektedir. Ünal 2007, 678.

1360Canby 1975, 240. Fig.13; res.28.

1361Baltacıoğlu 2014, 75-100, çiz.17; res.29

1362 Baltacıoğlu 2014, 75-100.

1363 Cengiz 2014, 48.

1364 Res.30. ; Res. https://www.metmuseum.org/toah/hd/assy/hd_assy.htm

1365 Orthmann 1971, 339, lev. 15.9; Akurgal 2015, 103, lev.136; Akurgal 2017, 149,lev.45.

1366 Orthmann 1971, lev. 15- 16.

Urartu sanatında da bolca sfenkslere rastlıyoruz. Tanrı Haldi'ye adanmış kutsal silah ve eşyaların bulunduğu kutsal odada bulunan bronz bir kalkan parçası üzerindeki Assur Ordusu'na karşı Urartu Ordusu'nun ön sırasında tanrıların betimi olduğu bölümde tanrılar kutsal hayvanlarıyla beraber betimlenmiştir[1367].Bu sahnede Tanrı Anapşa boynuzlu, sakalsız başlı ve kanatlı aslan gövdeli bir sfenksin üzerindedir[1368]. Urartu sanatında sfenksler özellikle küçük buluntularda ve ikonografi olarak da Hayat Ağacı'nın bakımını ve bekçiliğini yaparken görürüz[1369].MÖ 8-7. yüzyıl Leningrad Müzesi Toprakkale buluntusu bronz sfenks figürinin, yukarıda bahsedilen Van'da bulunmuş bronz kalkan üzerindeki Tanrı Anapşa'nın bindiği sfenks betimi gibi boynuzlu bir başlık taktığı görülür[1370].

Sfenks Klasik Dönem'de de tıpkı Mezopotamya Uygarlıklarında olduğu gibi bereket Tanrıçaları'nın yanından ayrılmamıştır. Mari'den bir silindir mühründeki[1371] sfenks betimi ile sahnenin bereket ile ilişkilendirilmesi gibi bir ikonografi Klasik Dönem'de Efes Artemis'in Kült Heykeli üzerinde de görülmektedir. Efes Artemis'i ay tanrıçası olduğunu ensesindeki dolunay biçiminde bir diskle ve alnında hilâl taşıyarak belirtir. Diskin her iki yanında beşer grifon, boynunda zodiak işaretlerinden örülmüş kalın bir gerdanlık sarkar. Onun altındaki dört kat göğüs Artemis'in bolluk ve bereket simgeleridir. Eteğinde kabartma aslanlar, keçiler, boğalar, grifonlar, sfenksler ve arılar görülür[1372].Hellenistik Dönem takılarının bezemelerinde de sıkça karşımıza çıkar.

1367 Belli 1998, 38-71.

1368 Belli 1998. ;res.31

1369 Yıldırım 1989, 25.

1370 Temur 2014, 176-177. Res.349. ; res.32

1371 Res. 33. M.Ö. ikinci binyılın birinci çeyreği Samsuiluna, halefi Hammurabinin Saltanatı Dönemi'nden Mısır etkisi olmayan bir örnektir Keel 2013, 101, res.68. Yakın doğu geleneğine özgü çıplak tanrıça yavrusunu emziren inek ve hayvanlar üstünde sfenks ile karşılıklı duran grifon

1372 Güven 2001, 226; Belli 2001, 41; res.34-35. https://www.thoughtco.com/artemis-of-ephesus-116920

Benzer bir betim Gaziantep Müzesi'nde bulunan ve MÖ 1. yüzyıla tarihlenen 1279 envanter no'lu yüzük taşında da görülmektedir[1373].

Grifon ise saldırı pozisyonundadır. I. Ariarathes III. Aleksandros'un Kappadokia'ya atadığı satrabı bu yöntemle alt etmiştir. Pegasos ise IX. Ariarathes'in Bellerophontes'in simgesini kullanarak kralın kahramanlığına ve etnik kökenine atıf yapılmıştır.

Grifon, Yunan sanatında kartal veya şahin başlı, aslan gövdeli, kanatlı yaratıklara verilen addır[1374]. En erken Mısır ve Mezopotamya sanatlarında görülür. Mısır Eski Krallık Dönemi'nde, tanrının yeryüzündeki temsilcisi olan firavunun resmi bir egemenlik simgesi olarak kullanılmaya başlanır[1375]. Düşmanlarını yenen, tanrının yeryüzündeki temsilcisi olan firavunun resmi bir egemenlik simgesi olarak kullanılmıştır.

Grifon, Orta çağ Avrupa'sında ve bugün sanat çalışmalarında, tipik olarak kuş başlı (genellikle kartal) gövdesi kanatlı veya kanatsız, arka ayakları ve kuyruğu aslan şeklindeki kompozit hayvan için kullanılan addı. Kaynağı muhtemelen MÖ 2. binyılda Suriye'den gelen grifon, Mezopotamya dâhil olmak üzere bütün Yakın Doğu'da biliniyordu. MÖ 14. yüzyılda Yunanistan'da görüldü. Genellikle sfenks ile beraber betimlenir. Yakın Doğu versiyonunun tepeli bir başı vardır, Antik Yunan sanatında ise genellikle bir dizi spiral bukle ile gösterilen bir yelesi vardır. Çoğu zaman hem Yakın Doğu'da hem de Yunanistan'da, yaratığın büyük eşekkulakları vardır. Gaga genellikle kıvrılmış dilini göstermek için açıktır. Görünüşe göre grifon, diğer karışık mitolojik canavarlar arasında Yakın Doğu ve Batı mezar sanatında dini bir öneme sahip bir

1373 Demir 2008, 166, kat. no. 68; res. 36.

1374 Temür 2016, 1-15; Temur 2014, 31.

1375 Dessenne 1957,15, Lev.2,a; Karpe 1974, 744, lev. 22.4; Flagge 1975; Temür, 2016, 1-15.

yaratıktır. Büyülü bir şekilde koruyucu olabilir, ancak kesin ilişkileri ve işlevleri bilinmemektedir[1376].

Hitit grifonları Mezopotamya'dan çok Suriye ve Hurri karakterine sahiptir. En erken görülme dönemi Asur Kolonileri Çağı'dır[1377]. Hitit grifonu, Antik Yunan grifonlarının öncüsüdür. Boğazköy'de bulunan mühürler üzerindeki farklı şekilde betimlenmiş grifonların bu dönemde belirgin bir forma kavuşamadığını ve sanatçıların bir arayış içinde olduğunu gösterir[1378].

Anadolu'da MÖ 8. yüzyılda, döneme damgasını vuran grifon tipi şüphesiz Geç Hitit grifonlarıdır[1379]. Zincirli ve Kargamış örnekleri önemli bir yere sahiptir. Zincirli kabartmalı orthostatları üzerinde yer alan grifona bakıldığında yürür pozisyonunda aslan gövdeli ve açılmış kanatlı olarak işlendiği görülür. Kuş başlı yaratığın başının iki yanında kulaklar çıkmaktadır. Kuyruğu kuş ya da yılanbaşıyla sonlanmaktadır[1380].

İran'da Persepolis Sarayı'nın giriş kapısının dışında ve dizilen sütun başlıkları üzerinde de grifon protomları görülmektedir. Antik Yunan sanatında Tanrı Apollon, Helios, Dionysos ve tanrıça Nemesis ile ilişkilendirilir.

III. Aleksandros'tan önce Küçük Asya'nın salt Pers Satrapları Dönemi'nde darp edilen sikkelerinde rastlamaktadır. Örneklerden biri MÖ 425-400 tarihli Tarsos sikkesidir[1381]. Ön yüzde grifon protomu arka yüzde karşılıklı duran iki Persli betimi vardır[1382].

1376 Black- Green 2004.

1377 Alparslan 1995, 36.

1378 Temür 2014, 41.

1379 Temür 2016, 1-15.

1380 Temür 2014, 41.

1381 Çakır 2013, 31- 44.

1382 SNG France Cilicie 208; Traité II, 527.

I. Ariarathes, merkezi Gaziura'da bulunan ve Kappadokia Pontika olarak bilinen bölgeye egemen iken MÖ 322[1383], darp ettirdiği gümüş drahmide grifon betimini kullanmayı uygun bulmuştur. Bu drahminin ön yüzünde Gaizura'nın Baal'ı yarı giyimli tahtta oturur şekilde betimlenirken; arka yüzünde ise geyiğe saldıran grifon görülmektedir[1384].

3.2.4.2.5. Hayvanlar

3.2.4.2.5.1. At

Bronz sikkelerin arka yüzünde hayvanları genelde bir mücadele sahnelerinde görürüz. Kartal yunus balığına saldırır, grifon geyiğe saldırmış neredeyse parçalamak üzeredir. Dağ geyiği ve koç bir okçunun hedefindedir. Özgürce huzur içinde yürüyen, otlayan ya da koşan birkaç sahne dışında atları savaşçıyı taşıma görevinde görürüz.

Ariaramnes sikkelerinde arka yüz tipi olarak bazen yürüyen[1385] bazen de otlayan[1386] at betimleri yer almaktadır. Ariaramnes'in çok nadir olan bronz bir sikkesinde arka yüzde bir at protomu yeterli görülmüştür[1387]. En yaygın kullanılan arka yüz tipleri olarak serbest duran bir at ya da dörtnala giden bir atlı hem Ariaramnes hem de oğul Ariarathes'in[1388] sikkelerinde görülmektedir.

3.2.4.2.5.2. Kartal

Kartal aslında Kappadokia Krallık sikkelerinde ilk defa I. Ariarathes'in hem Gaizura'da hem de Sinope'de darp ettiği sikkelerde görülür. Kartal figürü Gaizura sikkesinde Tanrı Baal'in sağ eline konmuş şekilde betimlenmiştir[1389]. Sinope sikkesinde

---

1383Diodoros 18.16.1-3

1384 Erciyas 2006, 31-32. lev.1-2; Simonetta 1977, lev. 1,2.

1385 kat. no. 88-91.

1386 kat. no.80-86.

1387 kat. no.87.

1388 Simonetta 1977, 17, lev.1-10.; Newell 1937, 44.

1389 kat.no.1-39.

ise bir Yunus balığına saldırır şekilde yer alır[1390]. Kartal daha sonra sikkelerin ne ön ne de arka yüzlerinde uzunca bir dönem görülmez. VI. Ariarathes Dönemi bronz sikkenin arka yüzünde kanatları kapalı yere tünemiş şekilde bir kartal betimi vardır[1391].

Tanrıça Athena'ya benzettiğimiz aslında Tanrıça Ma olabilecek betimli sikkelerin arka yüzünde kartal figürü yer almaktadır. Tanrıça Ma olabilmesinin nedenlerini yukarıdaki bölümlerde açıklamıştık fakat burada bir kısmını tekrar etmekte fayda vardır. Birincisi Roma Dönemi Komana sikkelerinde görülen Ma'ya adanmış tapınağın alınlığındaki kartal betimi[1392] diğeri ise Seyring tarafından yayınlanan Roma İmparatorluk Dönemi bronz plaka üzerindeki Tanrıça Ma kabartmasındaki[1393] kartallar, tanrıçanın ikonografisinde önemli bir yere sahiptir. Ayakta duran tanrıçanın her iki omuzunda birer kartal betimi vardır. Athena'nın ikonografisinde baykuş betimi önemlidir. Kartal ile tanrıça ilişkisi Hellenistik Dönem'in çok öncesine gider. Kartal, Hitit Mitolojisi'nde Arinna'nın Güneş Tanrıçası'nın habercisi idi. Bu şekliyle Hitit kabartmalarında özellikle Dağ Tanrıları'nın olduğu sahnelerde kendini gösterir[1394]. Tanrıça Athena'nın (Ma'nın) miğferli başının olduğu Eusebeia sikkelerinde bazen tek başına[1395] bazen de Argaios Dağı'na konan şekilde kartal betimi görülür[1396]. Athena'nın dışında Tanrı Herakles[1397] ve Dionysos[1398] ile ilişkili sahnelerde Argaios Dağı'na konmak üzere olan kanatları açık kartal betimi görülmektedir.

1390 kat.no.40-71.

1391kat. no. 901-904.

1392 Amandry - Rémy 1999, lev. 2.

1393 Seyrig 1970, 76-78. ; Mutlu 2016, 311-322.

1394Güler 1991, 575-584. İmamkulu Abidesi Fırtına Tanrısı ve üç dağ tanrısı.

1395 kat.no. 2499-2503

1396kat. no. 2514-2528.

1397kat. no. 2611-2515.

1398kat. no.2586-2593;2617.

3.2.4.2.5.3. Geyik

IV. Ariarathes Dönemi'nde bu sikke tipi kullanılmıştır. Artemis'in kutsal hayvanı olan geyik betimi yine ön yüzde Artemis'in betimlendiği sikkelerde görülür. 538 ile 547 arası numaralı sikkelerde geyik bütün olarak yan profilden durur şekilde betimlenmiştir. 548 katalog numaralı sikkede ise geyik protomu verilmiştir. Geyiğin başı ön iki ayağı ve gövdesinin yarısı betimlenmiştir.

3.2.4.2.5.4. Dağ Keçisi

Dağ keçisi veya teke motifinin ilk örneklerine MÖ 3. bin yıldan beri Aşağı Mezopotamya'da rastlanılmıştır. İki teke arasındaki çalı motifi sahnesi, Sümerlerin "yaşam" ve "ölüm" arasındaki sürekli dolaşımı, yeraltı dünyası ile olan inançlarını ve kutsal ağacın en eski şekli olan ölüp ilkbaharda yeniden dirilmeyi sembolize eden çoban tanrı Dumuzi'yi simgeler[1399]. Daha sonra doğal veya stilize olarak işlenmiş kutsal ağaç(?) ile beraber tek başına ağaca doğru yönelmiş durumda olan hayvan konularına MÖ 13. ve 12. yüzyılda Orta Assur ve Geç Kassit mühür sanatında görülür.Dağ Keçisi betimi Urartu sanatında genellikle Hayat Ağacı betimiyle beraber bolluğun, bereketin, yaşamın simgesi olmuştur[1400].

Pers sanatında ise mühürlerde yaban keçisi tasvirini hem dini amaçlı hem de av sahnelerinde işlemişlerdir[1401]. Kralların av maceralarının betimlendiği sahnelerde, krallar yaban keçilerinin peşinden koşarken tasvir edilmiştir. Bu kullanım özellikleri ışığında temelde bir av hayvanı olan yaban keçisinin, olasılıkla hayvanın kendi karakteri içinde yani, güç, dayanaklılık ve özellikle kralların av sahnelerinde kullanılması gibi

1399 E. Kaçmaz Levent, "Diyarbakır Müzesine Satın Alma Yoluyla Gelen Yarı Küre Formlu Bir Urartu Damga Mühründen Yola Çıkarak Urartu Mühürleri Üzerine Bir Değerlendirme", Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi; Cilt 6 Sayı 2/1, 2016, 368-378.

1400 Kaçmaz Levent 2016, 368-378.

1401M. Eliüşük, "Hasankeyf'te Arkeolojik Kazılarda Ele Geçen Bir Mühür ve Düşündürdükleri", TÜBA-KED 20/2019, 83-93.

unsurlarla öne çıkar[1402]. Kappadokia Devleti'nin erken dönemlerinde doğulu özelliklerin ağır bastığı bir dönemde sikkenin hem ön hem de arka yüzünde hakkedilen motifler de öncül medeniyetlerin oluşturduğu semboller ile benzer propagandayı yaymayı amaçlamışlardır.

Reinach'ın ve BMC kataloğunda yer alan[1403] ve arka yüzünde dağ keçisi betimi olan bronz sikkenin[1404] hangi hükümdara ait olduğu konusunda araştırmacıların uzlaşamadıkları görülmektedir. Söz konusu sikkeyi I, II ve hatta III. Ariarathes'e verme konusunda ihtilaf vardır[1405]. Dağ keçisi profilden sağa doğru betimlenmiştir.

3.2.4.2.5.5. Baykuş ve Köpek

Aslında sikkelerin ön yüzünde baykuşu yardımcı unsur olarak tek bir bronz Eusebeia Kent Sikkesi'nde görmekteyiz. Baykuş, miğferli Athena başının önündedir. Sikkelerin arka yüzünde ise iki sikkede yine yan figür olarak görülür. Baykuş, IV. Ariarathes[1406] ile Orophernes'in[1407] tetradrahmilerinde arka yüzde yer almaktadır. Köpek ise iki sikke serisinde anlatımı zenginleştirmek amacıyla küçük bir figür olarak VI. Ariarathes'in gümüş drahmisinde yer edinmiştir[1408].

3.2.4.2.5.6. Aslan

Sophene darplı bronz bir sikkede, ön yüzde kralın tiaralı başı arka yüzde yavrusunu emziren dişi aslan betimi ile tek bir sikke tipinde görülmektedir[1409]. Aslan

---

1402 Eliüşük 2019, 83-93.

1403 Reinach 1888, 29,lev.1,no. 4.; BMC Cappadocia, s. XV.

1404kat.no. 72-77.; Babelon 1898, lev. 19, res. 16

1405 A. Simonetta I. Ariarathes'e vermektedir. (Simonetta 2007, 28.) Aynı sikkeyi I. Ariarathes'e verenlerin yanında, B. Simonetta da dâhil olmak üzere III. Ariarathes'e veren araştırmacılar olmuştur. (Babelon 1893, pl.LXXXIII, fig.39.; Babelon 1898, lev. 19, res. 16.) Wroth, bu sikkeyi I. Ariarathes'e vermeye meyillidir. (Wroth 1899, s. XXV.) Sikkelerde III. Ariarathes'in isminin Antik Yunan alfabesiyle yazılmış olması araştırmacılar açısından şüphe yaratmıştır. (Simonetta1977, 48.)

1406kat. no. 178-179.

1407kat. no. 691-694.

1408kat.no. 698-699.

1409kat.no. 78. ;Newell 1926, 1-21,lev.II,res.11.

betimi MÖ 3. yüzyılın başlarında Seleukos Devleti ile Küçük Armenia Devleti arasındaki çekişme sırasında bağımsızlık kazanmış Sophene Krallığı[1410] Dönemi'nde kullanılan betimlerden birisidir.

3.2.4.2.6. Bitkiler

Tanrıların bereket ve bolluk dağıtıcı özelliklerinin meyvelerde sembolleştiği, tanrılara ulaşmada aracı rol oynayan kült simgeleri haline geldiği, inanç sistemlerinde meyve ve bereket tanrıları tasavvur edildiği gibi, bazı tanrıları sembolize eden ağaçlar kutsal sayılmıştır. Ağaca tapma, tarih öncesi toplumlara dair bulgularda karşılaşılan bir olgu olsa da çok tanrılı inanç sistemlerinde, tanrıların temsilcisi olan ağaçlar da önemli bir yer tutmaktadır. Örneğin Eski Yunan da meşe Zeus'un, defne Apollon'un, zeytin Athena'nın sembol ağaçlarıydı[1411].

Tarihin en eski dönemlerinden beri palmiye ağacı veya dalının motif olarak kullanıldığı sanat alanları mevcuttur. Mimari yapılarla bağlantılı kabartma, duvar resimleri, heykeller, ev eşyaları gibi türlerin yanında sikkeler gibi dönemin hem ekonomik yönünü hem de ideolojik, politik, siyasal, sosyal ve kültürel yansımalarını izleyebileceğimiz eserlerde de palmiye ağacı veya dalının çizim ya da kabartma şeklinde tasvirine sıkça rastlamak mümkündür. Özellikle hurma olarak düşünüldüğünde "cennete ait" bir meyve ağacı olarak palmiye, İseviler, Yahudiler ve Müslümanlar bakımından önemli bir motiftir[1412]. Hıristiyanlıktan önceki zamanlarda palmiye güç, zafer, barış ve bereketin bir sembolü olarak telakki edildi[1413]. İlk Hıristiyanlar tarafından da benimsenen bu sembol, ruhun düşmanlarına karşı müminlerin zaferinin bir simgesi haline geldi.

1410 E. Yıldırım, "Antik Yazarların Eserlerinde Sophene Bölgesi ile İlgili Anlatımlar", Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt.3, no.7,2016, 51-73.

1411 Çoban 2007, 81-85.

1412 Kaleli 2014, 326-340; Bozkurt 1998, 391-393.

1413 Kaleli 2014, 326-340.

Palmiye ağacı, meyvesi için ilk ıslah edilmiş (evcilleştirilmiş) ağaç türlerinden biridir. Anavatanının Basra Körfezi olduğu düşünülmektedir. Sanat eserlerinde bezeme unsuru olarak kullanılması eldeki mevcut kayıtlara göre geçmişi MÖ 3000'lerde yaşamış Sümerlilere kadar gitmektedir. Bu zamanlardan kalma pişmiş toprak seramik ve mühürlerde bu ağacı görmekteyiz. Mısır'da Yeni İmparatorluk Çağı'na kadar betimlerinde göremiyoruz. Başka bir deyişle milattan önce ikinci binyılın ortalarından itibaren önem kazanmaya başlamıştır. Ancak bu ağaçların sanatta görülmediği Mısırlılar tarafından tanınmadığı anlamına gelmez ağaç kütüklerini yaklaşık olarak MÖ 2700'lü yıllarda bir krallık mezarında çatı malzemesi olarak kullanmışlardır[1414].

Ortadoğu'da ve Anadolu'da erken dönemlerden itibaren palmiye ağacının betimlerine sıkça rastlıyoruz. Tel el Rimah'ta, MÖ 2. binyılda Yeni Asur çağı III. Adad Nirari Dönemi'ne tarihlenen tapınaktaki kabartmalarda iki palmiye ağacı arasında tanrıça[1415] başka bir kabartmada ise palmiye ağaçları arasında boğa adam betimi yaygın sanatsal betim örneğidir[1416]. British Müzesi'nden Babil duvar ve tapınaklarının restore edilişi anısına Essarhadonun siyah bazalt taşından yaptırdığı anıt taşı[1417] dönemin refah ve bolluğunu ağaç ile sembolleştirmiştir.

II. Aşurnasirpal, MÖ 883-859 yılları arasında hüküm sürmüş olan Asur kralıdır. Kalhu Kuzeybatı Sarayı'nın Taht Odasındaki Güney Duvar Kabartmaları temada, önce kuşatılan bir kale surunun zırhlı ve koçbaşlı kuşatma kulesi yardımıyla yıkılışı betimlenmiştir. Geri plana hurma vb. ağaçlar yerleştirilerek ilk kez manzara öğelerine yer verilmiştir[1418]. Kral III. Tiglatpilaser (MÖ726 - 722) Dönemi bir başka savaşta kalenin içinde ve dışında hurma (palmiye) ağaçlarının betimini görüyoruz[1419].

1414 Nixon 1951, 274-301.

1415 Matthews 1992, lev. 177 nippur ikinci kassit Dönemi ; res.9.

1416 res. 10, Howard- Carter 1983, 64-72; Matthews 1992, 169.

1417 Oates 2004, 127. ; res. 11

1418 Res. 12, Sevin 2014,28, res.35. Kral kısa kollu, uzun ve işlemeli savaş giysisi içinde okunu fırlatmak üzeredir. Fırat kıyısındaki kaleye saldırı sırasında tulumlar yardımıyla yüzerek kaçmaya çalışan düşmanlar canlandırılmıştır.

1419http://www.arcalog.com/image-library/museums/assyria/tiglath-pileser-iii/#!enviragallery1739-1747, res.13.

Antik dönemde Palmiye dalı, iyiliğin, barışın, misafirperverliğin, gücün, zaferin ve bereketin simgesi idi[1420]. Apollon'un simgelerinden biri palmiye dalıdır[1421]. Çünkü Tanrıça Leto onu bir palmiye ağacının altında doğurmuştur.

Palmiye dalı Hıristiyanlık yayıldıktan sonra da kutsallığından ve taşıdığı sembolik anlamları yitirmemiştir[1422].Palmiye, bir sembol olarak Kutsal Kitap İncil'in her dört versiyonunda da geçer[1423]. Hıristiyanlık inancında cennet tasviri, İran şahlarının dillere destan bahçeleri örnek olmuştur. Yeryüzü cenneti ve göksel cennet olmak üzere, iki ayrı cennet kabul edilmektedir. İlk Hıristiyan sanatında, doğu etkisi çok belirgindir; cennet, dört nehrin suladığı palmiye ağaçlarıyla süslü, hayat suyunun bulunduğu, serin bir bahçedir[1424].

Palmiye dalının barışın simgesi olduğuna yönelik kanıt kutsal yerleri ziyaret eden Hıristiyan hacıların seyahatleri esnasında palmiye dallarını veya palmiye yapraklarından yapılmış haçları kişisel güvenliklerini teminat altına almak maksadıyla yanlarında taşımaları olarak gösterilebilir. Çünkü silahsız sade bir hacı olduklarını ifade eden palmiyeler sayesinde geçtikleri ülkelerde düşman olarak algılanmadılar[1425].

Bitkiler adı altında çiçek (lotus çiçeği), lotus yaprağı (sarmaşık yaprağı?), palmiye ağacı veya dalı betimi, buğday demeti, üzüm salkımı ve Bereket Boynuzu

---

1420 Kaleli 2014, 326-340.

1421 Cömert 1999, 30.

1422 Meryem'in ölümü: İsa' nın çarmıha gerilişinden sonra Meryem, İsa'nın en çok sevdiği öğrencisi olan İncilci Yahya ile birlikte oturmağa başlar; çünkü isa, çarmıhın dibinde bulunan annesine Yahya'yı göstererek, "Kadın, işte oğlun!",Yahya'ya ise, "İşte annen!" demiştir (Yahya, 19: 25-27) . Fakat oğlundan ayrı yaşamanın verdiği yalnızlığa dayanamayan Meryem, Tanrı'ya yalvarır, oğlunun yanına kendisini de almasını ister. Bunun üzerine bir melek, Meryem'e görünür, ona, üç gün içinde cennette oğluna kavuşacağını haber verir. Melek, Meryem'e bir palmiye dalı sunar. Meryem, öldüğü zaman mezarına dikilsin diye, Palmiye'yi Yahya'ya verir ve bütün havarilerin, ölümünde hazır bulunmalarını ister. (Cömert 1999, 119-141.)

1423 Yeruşalim'e Görkemli Giriş (Matta 21:1-11; Markos 11:1-11; Luka 19:28-40; Yuhanna 12:12-19); Hz. İsa'nın çarmıha gerilmesinden bir hafta önce Kudüs'e gelişinin anısı olan ve Hıristiyanların kutsal günlerinden biri olarak her yıl kutlanan Palmiye Pazarı'nda İsevilerin ellerinde salladıkları palmiye dalları önemli bir figürdür. Hıristiyanlar tarafından hoş karşılamanın, sığınmanın, güvenliğin ve sevginin sembolü olarak benimsenmiştir. İşte bu nedenle Hz. İsa Kudüs'e geldiğinde onun taraftarları İsa'nın kendi evinde olduğunu hissetmesi ve sevildiğini bilmesi için bir yandan şarkılar söylerlerken, diğer taraftan palmiye dallarını sallayarak onu karşıladılar. Daha sonra da barışı getiren kimseye itaatlerini sunmanın bir ifadesi olarak ellerindeki palmiye dallarını İsa'nın ayaklarının dibine bıraktılar. Kaleli 2014, 326-340.

1424 Cömert 1999, 141.

1425 Kaleli 2014, 326-340. ; Porges 2008, 30.

içinde olduğu varsayılan meyvelerden bahsedebiliriz. Palmiye ağacı medeniyeti şehirleşmeyi ifade ediyor olmalıdır. III. Ariarathes ile baba Ariaramnes'in Ortak Hükümdarlık Dönemi'nde mızrağın gücüyle fethedilmiş medeniyetleri temsilen atın güzergahı üzerinde bir palmiye ağacı yer almaktadır[1426].

Palmiye dalı ise Nike'nin elinde veya tek başına betimlendiğine göre zafer ile kazanılmış ülkenin ya da şehrin bağımsızlığını temsil etmesi muhtemeldir. Bir grup Eusebeia sikkesinin arka yüzünde palmiye dalının iki yanında özgürlüğe atıf yapan Dioskurların başlığı ve başlığın üzerindeki iki yıldız betimi yer almaktadır[1427]. İnanışa göre Dioskurlar, insanların yaşamını etkileyen, insanların zor durumlarında ortaya çıkan "koruyucu/kurtarıcı" gençlerdi.

Bolluğun simgesi olarak bilinen, içinde çok sayıda meyve ve çiçeklerle dolu olarak gösterilen "Bereket Boynuzu", Klasik Dönem'den Bizans Dönemi'ne dek, sikkeler, mozaikler, kabartma ve heykeller üzerinde sıklıkla betimlenmiştir. Latince cornu (boynuz) ve copia (bereket) kelimelerinin birleşiminden oluşmuştur. Mitolojide Bereket Boynuzu iki şekilde anlatılır. Birinci anlatım Zeus ve Nymphe Amalthea ile ilişkilidir. Zeus, bebekken onu büyüten keçi Amalthea ile oynarken yanlışlıkla onun boynuzunu kırar. Bu nedenle, boynuzu kendisine bakan nymphelere verip içini istedikleri gibi doldurabileceklerini söyler[1428]. Diğer bir anlatım ise, Batı Yunanistan'ın Akarnania ile Aitolia Bölgeleri arasında akan en uzun ırmağı Hesiodos'ta[1429] ve Homeros'ta[1430] da adı geçen Akheloos'un Heraklesle ilgili bir efsanesidir. Akheloos, Deianeira'ya âşıkmış, kız ise Herakles'Ie evlenmeyi tercih etmişti. Deianeira için Herakles ile Akheloos arasında yaman bir güreş başlamış. İlk karşılaşmada yenilen

1426 Tekin 1998, 194-225.; Asolati 2017,273-291.

1427kat.no. 2466-2471.

1428 Erhat 1997, 32, Amaltheia.

1429 Hesiodos Theog. 340.

1430 Homeros Il. XII, 84

Akheloos koca bir yılan kılığına girmiş, (ırmak tanrının biçimden biçime girme, kimi zaman boğa, kimi zaman ejder olma gücü varmış) Herakles onu tam boğacakken de azgın bir boğa oluvermiş. Bu kez yiğit boğanın bir boynuzunu koparark alt etmiş. Irmak tanrı Deianeira'dan vazgeçmiş, ama boynuzu geri almak için Herakles'e Zeus'un keçisi Amaltheia'nın çiçek ve yemiş saçan bolluk boynuzunu vermiş; başka bir öyküye göre, ünlü Bereket Boynuzu Irmak Tanrı'nın kendi boynuzuymuş[1431]. Bu mitolojiler ile içi çeşitli meyvelerle dolu olan bu boynuz "Bereket Boynuzu" sanatsal ikonografide yerini almıştır. Meyveler bu doğal unsurlar arasında tanrıların insanlığa armağanı olan, tanrıları simgeleyen ve bu doğrultuda kültselleşen semboller olarak yerini almıştır. Bu noktada tarih öncesi toplumlardan farklı olarak, meyveler tek başına ilahi güç olarak algılanan ve tapınılan totemler değil, ilahi güçleri temsil eden aracılara dönüşmüştür[1432].

I. Ariarathes, Gaizura'da darp ettirdiği gümüş siglosunun ön yüzünde Baal'ın bir elinde kartal ile bereketin simgesi buğday başağı ve üzüm salkımı tutmaktadır[1433], III. Ariarathes'in Morima Darphanesi'nde darp ettirdiği 140 katalog numaralı bronz sikkesinde de cepheden gövdesinin üst kısmı betimlenmiş tanrıça torsosunda tanrıçanın dirsekten büküp yukarı kaldırdığı elinde bir kalkan yukarısında üstte üzüm salkımını(?) andıran bir figür görülmektedir. IV. Ariarathes'in gümüş tetradrahmisinin sol boşluğunda üzüm salkımına konmuş baykuş betimi görülmektedir[1434].

Sikkelerin arka yüzünde Tanrıça Astarte'nin atribüsü olarak bildiğimiz lotus bitkisi yaprağı betimini yine III. Ariarathes krallık yıllarında görürüz. Sikkenin ön yüzünde kent tanrıçası betimi görülen bu sikkelerin bir kısmı Tyana Darphanesi'nin ürünüdür. Kent Tanrıçası'nın bereket ile ilişkisi vurgulanıp bereketi temizliği saflığı

1431 Erhat 1997, 23, Akheloos.

1432 Çoban 2007, 81-85.

1433kat. no. 1-39. Ireland 2000,41, kat. no. 1764.; Simonetta 1977, lev.I, res. 1-2.; Smonetta 207, 38, kat.no. 1-5b; Forrer 1926, lev. 283, kat. no.7781-7782; BMC Cappadocia, 29, kat.no. 1-4.; SNG von Aulock 6255.

1434kat.no. 178-179.

simgeleyen lotus bitkisinin yaprağı arka yüz betiminde ana figür olarak gösterilir[1435]. Darphanesi belli olmayan aynı tip farklı sikkelerde mevcuttur[1436]. Sarmaşık yaprağını ise Kral III.Ariobarzanes Dönemi ile Kral Arkhelaos Dönemi sikkenin ön yüzünde tanrı Dionysos'un başında görmekteyiz[1437].

3.2.5. Tarih

B. Simonetta'ya göre sikkelerin arka yüzünde figür ve lejantların altında yer alan harfler sikkeyi darp ettiren kralın hükümdarlık yılını gösterir. Ancak, O. Mørkholm, sikke altında yer alan harflerin her zaman saltanat yılını ifade etmediği konusunu tutarlı bir şekilde kanıtlamaya çalışmıştır[1438]. Sikkeler üzerinde tarih yazma geleneği Hellenistik Çağ'dan itibaren görülür[1439]. Ancak Kappadokia sikkelerinde erken dönemde tarih görülmez. IV. Ariarathes'in darp ettirdiği drahmi ve tetradrahmilerinin arka yüzlerine ana figürün altındaki kralın sıfatının olduğu lejantın altına harf şeklinde belirtilmiştir.

Ariarathes Hanedanlığı Dönemi'nde IV., V., VI., VII, Ariarathes Dönemleri'nde, Pontos Kralı VI. Mithridates Eupator'un oğlu IX. Ariarathes Dönemi'nde ve Ariobarzanes Hanedanlığı Dönemi'nde I., II., ve III. Ariobarzanes'in saltanat yıllarında kralın tahta çıktığı yıl milat olmak üzere saltanat yılları sikkenin arka yüzündeki alt kesiminde belirtilmektedir.

Ariarathes ailesine mensup olan gasıp Kral Orophernes'in ele geçen tek drahmisinde ise tarih belirtilmemiştir. Ariobarzanes sülalesindenIII. Ariobarzanesiktidarınınsonlarına doğru tarihi belirten monogramın sikke cephesindeki yerinin değiştiği görülür. X. Ariarathes Dönemi sikkelerde, tarih monogramını yine

1435kat.no.164-170.

1436kat.no.167-168.

1437kat. no.2586-2593.

1438 Mørkholm 1962, 407-411.

1439 O. Tekin, Eski Çağda Para Antik Nümismatiğe Giriş, (1998),9.

sikkenin arka yüzüne ana figürün soluna yerleştirmiştir. Arkhelaos Dönemi gümüş sikkelerde ise 20. yılın tarihini veren monogramı X. Ariarathes'in sikkelerindeki gelenek gibi ana figürün soluna yazdırmıştır. Arkhelaos Dönemi'nde ise bu yeni uygulama devam ettirilmiştir. Hükümdarlığının erken dönemlerinde tarih ana figürün solundayken 40. saltanat yılını gösteren monogramı ise ana figürün sağında hakkettirmiştir. 22 veya 49 gibi iki basamaklı tarihlerde ana figürün hem sağına hem de soluna tek rakam gelecek şekilde yazdırmayı tercih etmiştir.

3.2.5.1. Ariarathes Hanedanlığı

3.2.5.1.1. Satraplık Dönemi

Kappadokia Krallık sikkelerinin erken dönem örneklerindeki hem I. Ariarathes Dönemi gümüş siglos ile II. Ariarathes, Ariaramnes ve hatta III. Ariarathes Dönemi sikkelerde tarihi belirten bir işaret görülmez. Yarkin'ın da belirttiği gibi[1440] III. Ariarathes Dönemi sikkelerde görülen monogramların tarihi belirten işaretler olarak önerilse bile kabul görmemiştir. Çünkü Ϝ ve H harfleri sırasıyla 5 ve 8 yılları olarak değerlendirilebilinse dahi ΔΣ ve ΔΩ monogramlarını kralların hükümdarlık yılı olarak değerlendirmek imkansızdır. ΔΣ harflerin numerik değeri 204 ΔΩ harflerinin ise 804'tür[1441]. Bu durumda Ariaramnes ve oğlu III. Ariarathes zamanında kullanılmış bu monogramın tarihi belirttiği görüşü havada kalacaktır. Bu harfler hem Ariaramnes'in hem de III. Ariarathes'in Tyana darplı sikkelerinde de görünmektedir. Bu sebeple sikke darbından sorumlu olan memurun adının baş harfleri yada kısaltması olabileceği öne sürülebilir[1442]. Simonetta bu iki harfin (ΔΣ) bir ya da iki magistratın isimlerinin baş harfi olabileceğini söylemektedir.

1440 Yarkin 1981, 144-145.; Panagiotis- Lorber 2010, 432- 447.

1441 Δ=4, Σ=200 ve Ω=800

1442 Yarkin 1981, 144-145.

3.2.5.1.2. Krallık Dönemi

Ariarathes Hanedanlığı'nda kralların tahta çıktıkları yılı milat alıp sikkeler üzerine krallık yıllarını belirtme geleneği IV. Ariarathes'in saltanatıyla başlar. Tarihi belirten harf veya harfler sikkenin arka yüzünde merkezde yer alan ana figürün aşağıda yatay olarak yazılan kralın unvanının altında verilmiştir. Tarihi belirten bu işaretlerin yeri III. Ariobarzanes iktidarının son dönemlerine kadar hiç değişmeden süregelmiştir.

Reinach, Kral IV. Ariarathes'in 1., 2., 3., 4., 5.,12., 13., 20., 30., 31., 32., 33.ve 53. krallık yıllarını gösteren sikkeler olduğunu söylemiştir[1443]. Simonetta ise 28. ve 29. yıllarına tarihlenen sikkeler olduğunu eklemiştir[1444]. Burada IV. Ariarathes'e ithaf edilen 1. ve 5. yıllını gösteren sikkeler V. Ariarathes Dönemi olduğunu söylemişse de oluşturduğu katalogda 5., 11., 28., 29., 30., 31., 32., ve 33. yıllarına tarihlendirilen sikkeleri kullanmıştır. M. Borrell, ΓN monogramlı 53. yılına tarihlenen sikkeden söz etmiş ancak sikkenin ne görselini ne de ölçüsünü yayınlamamıştır[1445].

Bizim kataloğumuzda ise Kral IV. Ariarathes'in 29, 30 yıllarına tarihlenen tetradrahmisi ile 28., 29., 30., 31., 32. ve 33. yılını gösteren drahmileri tespit edilmiştir.

IV. Ariarathes'e atfedilen bronz sikkeler de vardır. Ön yüzde kendine özgü tiarasıyla betimlendiği sikkelerin arka yüzünde ayakta duran veya oturan Tanrıça (Athena/Ma) betimi vardır. III. Ariarathes'in egemenlik alanının en uç sınırında olan bu kentin simgesini IV. Ariarathes Mazaka'ya transfer etmiştir[1446].

Bir grup sikkenin arka yüzünde koşan okçu figürü tercih edilmiştir. Ariarathes Hanedanlığı Dönemi'nde darp edilen mitolojik temalı bir grup sikkenin darp edilmeye

1443 Reinach 1888, 36.

1444 Simonetta 1977, 21.

1445 Borrell 1862, 1-19.(Cabinet of the late M. Allier. Mt. IV. 444,17.)

1446 Simonetta 1977, 47.

başlama tarihi IV. Ariarathes Dönemi'dir. 538-565 katalog numarasıyla verilen sikkeler bu sülale tarafından kullanılmaya devam etmiştir.

Mørkholm[1447], Simonetta'nın[1448] 7. Levhada (darp ettiren kralı tanımlayamadığı) ve belirsiz olarak tasnif ettiği ön yüzde kambur sırtlı boğa, arka yüzde sadak içinde yay betimi olan[1449] sikkeyi IV. Ariarathes'e vermiştir. Daha sonra Simonetta da sikkenin IV. Ariarathes'in dönemine tarihlenebileceğini kabul etmiştir. Septimius Severus ve Caracalla'nın dönemlerinde Tyana'da darplı bazı bronz sikkelerde boğa betiminin olduğu görülmektedir. Bu hayvanın Tyana şehrinin bir sembolü olarak gelenekselleştiğini söyleyebiliriz.

Simonetta[1450] eserinde ön yüzde boğa, arka yüzde sadak içinde yay betimi olan sikke için iki farklı örnek vermiştir. Örneklerden ilki, dış çeperinin yuvarlak olduğu sikke türüdür. Diğeri örneğin ise dış konturu yuvarlak ancak tırtıklıdır. Nevşehir Müze koleksiyonunda birinci gruba dahil olan, kenarı tırtıklı olmayan oldukça aşınmış bir sikke mevcuttur.

Ön yüzde Tanrıça Athena'nın sağa bakan miğferli başı ile arka yüzde kanatlı olarak betimlenen Utku Tanrıçası Nike'nin bir palmiye dalı tutarak kralın adını bir çelenkle taçlandırdığı sikke Mørkholm ve Simonetta tarafından IV veya V. Ariarathes'e atfetmektedir[1451]. Sikkenin sağında yukarıda aşağıya doğru ΒΑΣΙΛΕΩΣ solunda yukarıda aşağıya doğru ΑΡΙΑΡΑ[ΘΟΥ] lejantı okunmaktadır.

D. H. Cox[1452], Newell, koleksiyonundan boyut olarak Adana Müzesi'ndeki benzer sikke aynı olan iki adet sikke Seleukos Hanedanlığı sikkesi ile karşılaştırır. Çift

1447 Mørkholm 1966, lev. V-11, s.21-31. ; Mørkholm 1969,21-31.

1448 Simonetta 1977.

1449 Simonetta 1977, Lev.2-3.

1450 Simonetta 1977.

1451 Mørkholm 1979, 242-246. ; Simonetta 1977, 47.

1452 Cox 1941, 1-67, lev. X, no.225.

darp olan her iki sikkede de Babelon'un, "Rois de Syrie" eserindeki IV. Seleukos'un paralarına benzemektedir[1453]. Miğferin buruşuk efekti nedeniyle önceki tipi Artemis başı ve Athena'nın yanağındaki delik de belirgin özelliğidir. Bu sikkeler IV. Seleukos'un M.Ö. 187-175 yılları arasına tarihlenen sikkeleri olması gerekir. Cox'a göre, adı geçen sikkeyi IV. Ariarathes'in hükümdarlığının son yıllarına ya da daha makul gördüğü V. Ariarathes'e (M.Ö. 163-130) vermeyi uygun görür. Çünkü tahtını gasp eden kardeşi Orophernes'e karşı krallığını tekrar elde etmesine ithafen Athena veya Mâ / Nike tipini seçerek başarısını kutlar.

Mørkholm[1454] "The Classification of Cappadocian Coin" adlı eserinde ön yüzünde Artemis arka yüzünde ise duran erkek geyik ve sağda yukarıdan aşağıya doğru ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda yukarıdan aşağıya doğru ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ lejantı okunan sikkeyi IV. veya V. Ariarathes'e vermektedir. Simonetta da eserinde bronz atribüsü belirsiz sikkeler başlığı altında bu sikkenin bu konuda IV. Ariarathes'e dönemlendirmede Mørkholm ile hemfikir olabileceğini söylemektedir[1455].

Ön yüzde nokta bordür içinde diademli Artemis başı ve arka yüzde sola doğru duran geyik veya geyik protomu ile kardeşi Apollon'un kehanetlik ile ilgili vasfına atıf yapan üç ayak betimi IV. Ariarathes'ten başlayarak VII. Ariarathes dönemine kadar sikkelere işlenmeye devam etmiştir[1456] bu sikkelerin arka yüzlerinde yukarıdan aşağıya doğru sağda ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ lejantı okunmaktadır[1457].

Yeri gelmişken Mørkholm ve Simonetta'nın üzerinde anlaşamadıkları diğer sikkelerden bahsetmek gerekir. Mørkholm[1458], Simonetta'nın[1459] III. Ariarathes'in

1453 Babelon 1890, lev. XI, No. 16
1454 Mørkholm 1969, 21-31, lev. V-12.
1455 Simonetta 1977, 47.
1456 Ganschovw 2018, 8-9.
1457 Lev. III-no 149-154.
1458 Mørkholm 1969, 21-31, lev. V-7.
1459 Simonetta 1977, lev. I-9.

sikkesi olarak yanlış tasnif ettiği[1460] Ön yüzde kralın başı / arka yüzde kalkanını oturduğu tahta yaslamış, öne uzattığı sağ elinde Nike olan Tanrıça Athena betimli bronz sikkenin tarihlemesine itiraz eder[1461].Mørkholm, daha sonra yayınladığı diğer makalelerde de bu iddasını devam ettirip[1462], sikkenin IV. Ariarathes'e verilmesi gerektiğini belirtir[1463].

Mørkholm Paris, Cabinet des Médailles ve Simonetta, NC 1961, 49, no.49 (belirsiz sikke) diye yayınladığı ön yüzde gevşek bağlanmış başlık (kyrbasia) takmış büstü arka yüzde koşan okçu olan sikkeyi yine kral IV. Ariarathes'e atfetmektedir[1464]. Söz konusu sikke 1,94 gr. ağırlığındadır. Sikkenin solunda aşağıdan yukarıya doğru ΒΑΣΙ; sağında aşağıdan yukarıya doğru APIAP lejantı kazınmıştır.

Simonetta, V. Ariarathes'in 1., 2., 3., 4., 5., 12. ve 20 yılına tarihlenen sikkeleri eserinde yayınlamıştır[1465]. Reinach'a göre kesin olarak tarihleri belirtilmiş iki adet V. Ariarathes'e ithaf edilen sikke vardır. Bunlar kralın 1. ve 3. yıllarına tarihlenen sikkelerdir. BMC de bu görüşü doğru bulmaktadır. Simonetta, Reinach'ın V. Ariarathes'e atfettiği tetradrahmilerinde 1., 2., 3. ve 5. yıllarını gösteren monogramlara dikkat çekmiştir[1466]. Kataloğumuzda V. Ariarathes Dönemi 3. yılını işaret eden bir tetradrahmisi ile 1., 2., 3., 4., 5., 6. ve 20. yılını işaret eden sikkelere yer verilmiştir.

Simonetta, VI. Ariarathes'in 1, 2, 3, 4, 6, 10, 11, 12, 13 ve 15. yıllarına tarihlenen sikkelerini yayınlamıştır[1467]. Reinach, kralın 2. ve 12. yılını gösteren sikkelerinden söz etmemesine karşın 5. yılın sikkesini işaret etmiştir. Ama Simonetta 5.

1460 Simonetta 1977, lev. I-9.

1461 Bağcıkları gevşek bağlanmış Kyrbasialı IV. Ariarathes başı/ Tahtta oturan Athena uzattığı elinde Nike sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ ↓APIAPAΘOV çift darb 5,91gr. Paris Cabinet des Médailles; Simonetta 1961, 28, no.2; Mørkholm 1969, lev. V. 7.

1462 Mørkholm 1979, 242-246.

1463 Lev. III-no 145-146.

1464 Mørkholm 1969, 21-31, lev. V-8.

1465 Simonetta 1977, 28.

1466 Simonetta 1977, 25.

1467 Simonetta 1977, 30; Mcging 1986, 172–175.

yıla tarihlenen sikkeyi görmediğini belirtmiştir[1468]. Reinach'ın tam olarak okunamayan B harfini yanılmayla E harfi olarak görmüş olma ihtimalinden şüphelenmiştir. VI. Ariarathes'in 5. yıla tarihlenen sikkesi bizim kataloğumuzda 784madde numarasıyla verilmiştir[1469]. Kataloğumuzda VI. Ariarathes'in tarih monogramı olmayan bir tetradrahmisi ile 1., 2., 3., 4., 5., 6., 10., 11., 12., 13. ve 15. yıllarına atıf yapan drahmileri ve tarihsiz darp edilmiş obolları mevcuttur.

Simonetta[1470] ve Mcging[1471] VII. Ariarathes'in 1., 2., 7., 8., 9., 10., 11., 12. ve 16.yıllarına tarihlenen sikkelerine işaret etmişlerdir. Kataloğumuzda VII. Ariarathes'in 1. krallık yılına tarihlenen tetradrahmileri ile 1., 2., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12. ve 16. krallık yılına tarihlenen drahmileri vardır.

VIII. Ariarathes'in genç yaşta ölümü nedeniyle kısa süren bir hükümdarlığı olmuştur. Bu kralın bilinen bir sikkesi yoktur. VIII. Ariarathes'in ölümünden sonra kral olan IX. Ariarathes, babası Pontos Kralı VI. Mithridates'in yardımıyla zorla ele geçirdiği Kappadokia tahtındaki hükümdarlığının 1., 2., 5., 6. ve 14. yılında darp edilen gümüş tetradrahmi ile 1., 2., 4., 5., 6., 12., 13., ve 15. yıllarında drahmileri görülmektedir[1472].

3.2.5.3. Ariobarzanes Hanedanlığı

Kappadokia Krallık tahtına seçim ile gelmiş tek kral olan I. Ariobarzanes'in kesintili olarak hüküm sürdüğü Kappadokia Krallığı'nda değişik tarihlerde sikke darp ettiğini görürüz. B. Simonetta ve A. M. Simonetta, kralın 1., 2., 3., 5., 6.,11., 13., 14., 15., 16., 18., 21., 22., 23., 24., 25., 27., 28., 29., 30., 31., 32. yıllarına tarihlenen

1468 Simonetta 1977,30.

1469 Baldwin auc.83 lot 4086.

1470 Simonetta 1977,34.

1471 Mcging 1986, 172–175.

1472 Simonetta 1977, 36-39;Mcging 1986, 172–175.

sikkeleri saymaktadır[1473]. Mcging'e göre ise I. Ariobarzanes'in 1., 3., 5., 6., 11., 13., 16., 18., 21., 25., 26., 27., 32. yıllarına tarihlenen sikkeleri mevcuttur[1474]. Kataloğumuzda 1., 2., 3., 5., 6., 10., 11., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 20., 21., 22., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32. ve 33. yıllarına tarihlenen sikkelere yer verilmiştir.

Simonetta, II. Ariobarzanes'in yedinci ve sekizinci iktidar yılını gösteren sikkelere atıf yapmıştır[1475]. Bizim kataloğumuzdada görüleceği üzere II. Ariobarzanes'in sikkelerinde Ϟ, Z ve H sembolleri ile sırasıyla altıncı, yedinci ve sekizinci yılın tarihi görülmektedir.

III. Ariobarzanes'in 9. ve 11. hükümdarlık yılına tarihlenen sikkeleri Simonetta belirtmiştir. Kralın 11. Yılında darp ettiği bazı sikkelerinin bir kısmında tarih monogramının sikkenin sağına taşındığı fark edilmektedir. X. Ariarathes Dönemi'nin bütün sikkelerinde ise tarihi gösteren monogramların sikkenin altında değil de sikkenin sağ boşluğunda verildiği görürüz. Simonetta'nın da belirttiği gibi X. Ariarathes hükümdarlığının 4., 5., ve 6. yılında sikke darp ettirmiştir.

3.2.5.4. Arkhelaos Dönemi

Kappadokia Krallığı'nın son hükümdarı olan Arkhelaos'un 20., 22., 39., 40., 41. ve 42. yıllarını temsil eden drahmileri ile 39 ve 40. yılını gösteren hemidrahmileri görülmektedir.

3.2.5.5. Kent Sikkeleri

I. Ariobarzanes Dönemi'nde başlayıp Arkhelaos'un Hükümdarlık Dönemi'ne kadar darp edilen bronz kent sikkeleri, bir kısmı tarihsiz bir kısmı ise tarih monogramlarıyla görülmektedir. Herrli, bu sikkelerin darp edilmesinin başlangıç

1473 Simonetta 1977, 39.

1474 Mcging 1986, 172–175.

1475 Simonetta 1977, 43.

tarihini IX. Ariarathes'in hükümdarlık zamanın sonrasına kadar indirmektedir[1476]. Kovacs, bronz kent sikkelerinde ise Eusebeia Kent adının yazılı olduğu 12, 16 ve 19 tarih yılını gösteren sikkeleri III. Ariobarzanes Dönemi'ne vermektedir[1477]. 25 ve 26 tarihini gösteren monogramlı sikkeler X. Ariarathes Dönemidir[1478]. Lejantında kent adının ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ olarak değiştirilmiş Arkhelaos Dönemi'ne tarihlenen sikkelerde 28., 47. ve 53. yıllarını gösteren tarihler görülmektedir[1479].

3.2.6. Monogramlar

Monogramlar genel anlamıyla bir ismin birkaç harfinden veya baş harflerinden oluşan işaretlerdir. Genellikle tanrı ve imparator adlarının sanatsal bir ifade taşıyacak anlamda yazılmış biçimi olarak sikkeler üzerinde görülür[1480]. Kappadokia Krallık sikkelerinde de çeşitli harflerin olduğu monogramlar mevcuttur. Bu monogramların bazıları krallık armalarıdır. Bazıları ise kralların krallık yıllarını ve egemen olduğu yer adlarını temsil eder.

3.2.6.1. Ariarathes Hanedanlığı

3.2.6.1.1. Satraplık Dönemi

Satraplık Dönemi bölümünde I. Ariarathes ile Ariaramnes Dönemi arası monogramları inceleyeceğiz. III. Aleksandros'un Anadolu'yu fethiyle başlayan Hellenistik Dönem'de, I. Ariarathes ile Hellenistik Dönem Kappadokia Krallık Devleti'nin temeli atılmıştır. III. Aleksandros'un Büyük Pers İmparatorluğu'nu ortadan kaldırmasıyla eski Pers İmparatorluğu'nda yönetimde olan kimi satrapların Hellenistik Dönem'de de bağımsız krallık olarak rol oynadığına tanık olmaktayız.

1476 Herrli 1985, 60-71.
1477 Kovacs 2013, 397-404.
1478 Kovacs 2013, 397-404.
1479 Simonetta 2007, 108.
1480 Saltuk 1997, 121.

Hellenistik Dönemin başlangıcında eskiden Perslerin egemen olduğu Kappadokia Bölgesi'nde hakim olan otoriteye başkaldırıp yaşama olanağı bulan bu beyliğin egemenliğinin başlangıcından itibaren çeşitli monogramları kullandığını görüyoruz.

Hellenistik Dönem Kappadokia sikkelerinde yönetim şekli olarak krallığa dönüşmeden önce de monogram kullanılmıştır (Kat. no.54- 71). I. Ariarathes'in Sinope'de darp ettirmiş olduğu sikkelerinde Nymphe Sinope'nin ense hizasında monogramı yer almaktadır. Bu işaretin Gaizura'da darp ettirdiği sikkede olmaması bunun bir devlet arması olmadığını olasılıkla Sinope ile ilgili bir arma olduğunu düşündürmektedir[1481].

Kral adının kısaltması olan monogramı kullanan ilk örnek Ariaramnes'tir. kullandığı ve monogramlarıyla Kral Ariaramnes'in adının baş harfleri olan APM ve AP harflerine atıf yapmıştır. Ariaramnes ve oğlu III. Ariarathes Dönemi'nde ise TY, ΔΣ, H ve gibi monogramlar da kullanılmıştır.

3.2.6.1.2. Krallık Dönemi

Kappadokia Krallığı'nın Basileus unvanlı ilk kralı olan III. Ariarathes, babası Ariaramnes ile tahtı ortak olarak yönettikleri dönemde ise TY, ΔΣ, H, ve ΔΩ gibi monogramları kullanmıştır.

TY monogramının Tyana Kenti'nin kısaltması olabileceği görüşüne karşı çıkan araştırmacı olmamasına rağmen ΔΣ, H, ve ΔΩ monogramları için görüş birliği sağlanamamıştır.

Ariaramnes ve III. Ariarathes Dönemi'nde yer adları bazen tam olarak yazıldığı halde bazen de monogram şeklinde sembollerle gösterilmiş olduğu düşünülmüştür.

1481 Keleş 2006, 105.

Sikkeler üzerinde üç kent olan Tyana, Kybistra ve Hanisa'nın[1482] yanında Kappadokia'nın on strategia'sından biri olan Morimene'nin adının tam olarak yazılmış olduğunu görürüz[1483]. Asolati, Ariaramnes ve III. Ariarathes'in sikkelerinde görülen ΔΣ monogramının TYANA ve KYBİSTRA darplı sikkelerinde görülmesine dikkat çekmiştir[1484]. Yatık bir şekilde verilen (H) harfinin Morima'yı temsil ettiğini öne sürmüştür[1485]. Hanisa yer isminin olduğu sikkelerde (ΔΩ) ve Tyana ve Kybistra yer isimleri olan sikkelerde (ΔΣ) monogramları hemen hemen aynı dönemde kullanılmıştır[1486].

B. Simonetta, Reinach'ın ΔΣ monogramının Ariarathes'lerin hanedanlık isminin kısaltması olduğunu düşüncesine Σ ve Δ harflerinin bazen ΔΣ bazen de ΣΔ yazılması gibi bu harflerin yerinin değişebilmesinden dolayı buna karşı çıkmıştır. B. Simonetta, ΔΣ monogramını Tyana ve Kybistra kentlerini temsil ettiğini düşünmüştür. B. Simonetta ΣΔ monogramını Ariaramnes'in ve III. Ariarathes'in birlikte hüküm sürdüğü yıllarda Tyana ve Kybistra'da sikke darp edilmesinden sorumlu magistratın adının baş harfleri olduğunu düşünmüştür[1487]. A. Simonetta ise yeni bir hipotez öne sürmüştür. Ona göre sikke üzerindeki kent isimleri sikkenin darp edildiği yeri değil hükümdarın egemen olduğu kente atıf yapmaktadır[1488]. Yarkin bu görüşe atıfta bulundu ve Kybistra'nın sikkelerindeki aynı harfleri açıklayabilecek iki alternatif önerdi: Birinci görüş, Kybistra'nın madeni sikkesi ΔΣ olarak sembolleştirilmiş memurun gözetimi

1482 Eski Asur Ticaret kenti Kaniş'in Hellenleştirilmiş adı

1483 Regling 1935,1-23; Yarkin 1981, 144-145.

1484 Asolati 2017, 273-293.

1485 Asolati 2017, 273-291.

1486 Panagiotis- Lorber 2010, 432- 447.

1487 Simonetta 1977, 19, n. 1.

1488 Simonetta 2007, 9-152.

altında Tyana'ya darp ettirdiği; diğer görüş ise iki kent, (Kybistra ve Tyana) aynı yönetim altında olmasından kaynaklanmaktadır[1489].

Kral Ariaramnes dönemli Tyana ve Kybistra yer adlarının lejant olarak yazıldığı bronz sikkelerinde ΔΣ bazen de ΣΔ harfleri görülmektedir[1490]. Bazı sikkelerde ise ΔΣ monogramının altında ΥΠΑΙΘΡΟΥ (Hypaithrou) lejandı okunmaktadır. Hipaithros kelimesinin tam anlamı, "açık hava", "kırsal alan" anlamına geldiğine göre bu kelimenin sikke üzerinde yazılma nedeni, kırsal alanda bir şehir dışına yerleştirilmiş bir orduyu, askeri bir bölgeyi ya da bir yerleşim bölgesini işaret etmek olabilir[1491]. Bu görüş eğer doğru ise TY, ΔΣ, H,Ɛ ve ΔΩ monogramlarının egemen olunan topraklara işaret ettiğini de kabul etmek gerekir.

Yalnız Hypaithrou terimi teknik olmayan bir anlamda Ariaramnes'in hükmü altındaki Tyana'dan sonra şehir olmayan kırsal alan olarak kullanıldığı varsayıldığında Komana ve Mazaka gibi kent adlarının bu dönem sikkeleri üzerinde yer almaması o dönem egemenlik altına alınmadığı gibi bir sonuç oluşması konusunda aynı araştırmacılarda kafa karışıklığına yol açmıştır[1492].

Doğrusu III. Ariarathes'in 133-139 katalog numaralı sikkelerin üzere arka yüzde ΔΣΑΡΙ/ ΑΝΙΣΑ lejantlarını, Regling ΑΝΙΣΑ lejantını bir toponym ve ΔΣΑΡΙ kelimesini de kralın adı olarak yorumlamıştır[1493]. Bize göre de ΔΣ harflerinin ΔΣΑΡΙ kelimesinin kısaltması olup olamayacağı konusu üzerine biraz daha düşünülmelidir.

Aşağıdaki tabloda Kral Ariaramnes ve Kral III. Ariarathes Dönemi bronz sikkelerde görülen betim, lejant ve monogramlar bir arada verilmiştir.

1489 Yarkin 1981, 144-145.

1490 Panagiotis- Lorber 2010, 432- 447.

1491 Bu konu hakkındaki daha geniş bilgiyi Panagiotis- Lorber 2010, 432- 447. adlı eserde görülebilir.

1492 Panagiotis- Lorber 2010, 432- 447.

1493 Regling 1935,1-23.

ARİARAMNES	**1. Otlayan at/ üstte aşağıda ve **	**4. Süvari/ atın arka boşluğunda ve Δ altta yıldız**
	2. At protomu /	5. Süvari/ Tyana ΣΔ veya ΔΣ
	3. Süvari/ altta ve	
ARİARAMNES ve III. ARİARATHES Dönemi (255-230)	1. Süvari /ΥΠΑΙΘΡΟΥ (ΔΣ/H) Ariaramnes/III. Ariarathes	4. Astarte/ Morima III. Ariarathes
	2. Süvari / Palmiye (TYANA/ ΔΣ) Ariaramnes	5. Astarte/ Morima/H
	3.Süvari / Palmiye (TYANA/ ΔΣ; KYBICTRA/ ΔΣ) III. Ariarathes	
III. ARİARATHES 230-220 Kral Unvanıyla	1. Astarte/TY	3. Astarte/ΔΩ
	2. Astarte/sarmaşık yaprağı TY/ ΔΣ	4. Apollo/Θ

Gümüş sikkelerde ise monogramlar sikkenin belirli yerlerinde verilmiştir. Sikkenin solundaki kral adının yazıldığı lejantın solunda; sikkenin sağındaki (Basileos) kral unvanının yazıldığı lejantın sağında ve solunda ya da sikkenin merkezinde duran Athena'nın sağ tarafında ve en altta yatay olarak verilmiş kralın ikinci unvanının altında harf veya arma şeklinde verilmiştir. Aşağıda kronolojik sırayla kralların kendi adlarına darp ettirdikleri sikkeler üzerindeki monogramlar tablolar halinde verilmiştir.

Kappadokia Krallık sikkelerinde babadan oğula en çok kullanılan monogram olarak işareti görülmektedir. IV. Ariaratthes Dönemi'nden itibaren bu monogram kullanılmaya başlamıştır. Bu monogram ve bu monogramından türetilmiş farklı versiyonların hepsi A. M. Simonetta'ya göre bir darphane işaretidir. Fakat hangi Kappadokia şehrini işaret ettiği belli değildir.

Monogramlar için Simonetta[1494] kendi koleksiyonundan 123 parçayı, Wroth'un[1495] BMC kataloğunda yer alan 91; Th. Reinach'ın[1496], 1887'de bastığı

1494 B. Simonetta 1961, 9-50.

1495 Wroth 1899.

1496 Reinach 1888.

eserinde ve Cabinet des Médaille'de 219 British ve Berlin Müzelerinin 150; Hirsch, Rollin ile Feuardent, Waddington'un çalışmalarını; American Numismatic Society 136; Copenhagen M. 37; Lockett Collection 8 toplam 673 parça çalışmıştır. Bu çalıştığı sikkelerin monogramlarını 1977'de yayınladığı eserinde katalog halinde vermiştir.

IV. Ariarathes 33. hükümdarlık yılında farklı monogramlar kullanmıştır. Aşağıdaki tabloda kullandığı monogram çeşitliliği gösterilmiştir. (I numaralı sütun sikkelerin solundaki monogramı belirtmektedir. II numaralı sütun Athena'nın öne doğru uzattığı elinin altındaki boşlukta yer alan monogramları göstermektedir. III numaralı sütunda sikkenin sağ kısmında yer alan monogram ve IV numaralı sütun sikkenin en altında yer alan monogramı belirtmektedir.

Aşağıda Nevşehir, Kayseri, Mardin, Tokat, Ürgüp, Kırşehir, Niğde ve Diyarbakır Müze koleksiyonlarında bulunan IV. Ariarathes'e atfedilen sikkelerin yüzeyindeki farklı monogramları ve bu monogramların diziliş çeşitlerini göstermek için birer örneğini gösterilmiştir.

Ariarathes sikkelerinin monogramları (veya harfler) alandaki konumlarına göre dört ayrı sütuna yerleştirildi. İlk sütun, sikkenin alt kesiminde yer alan harflerin betimlendiği alandır. İkinci sütun alanın sol tarafında, yazıtın dışında basılı monogramlar; üçüncüsü, yazıtın içindeki (Athena ile yazıt arasında) Nike'nin altındaki boşluktaki alanı ve dördüncü sütun sikkenin sağ tarafında boşluktaki monogramları gösterir.

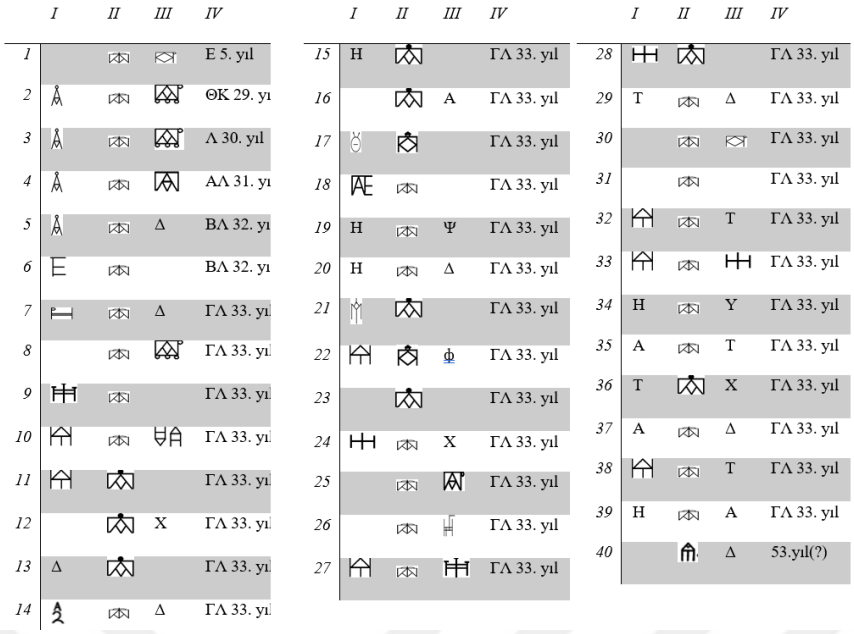

V. Ariarathes'in 1., 2., 3., 5., 12. ve 20 yılına tarihlenen sikkelerinde görülen monogramlar aşağıdaki gibidir.

	V. Ariarathes	**Tetradrahmi**		**Tarih**
	Sağ boşluk	Nike'nin altı	Kalkanın üstü	
1			Σ	Γ 3. yıl
2		Σ		Γ 3. yıl
		Drahmi		
3		T	A	A 1. yıl
4			T	2. yıl
5		T	A	2. yıl
6			K	B 2. yıl
7		T		B 2. yıl
8			Σ	Γ 3. yıl
9			T	
10		T	A	B veya E
11		A	B	E 5. yıl
12		T		6. yıl
13				-
14				IB 12.yıl
15	T		X	ΓI 13. yıl
16		T	A	K 20. yıl

	VI. Ariarathes					
no	Sol dış	Sol iç	Sağ iç	Sağ dış	altta	yıl
1	-	-	-	-	-	-
2	-	M	K	-	A	1
3	-	T	-	H	A	1
4	A	-	-	Δ	A	1
5	-	-	-	-	A	1
6	-		-	-	A	1
7		-		-	veya	1

8	-		A	-	A	1
9	-		-	Δ	Δ veya Λ	1 veya 4
10	-		-	-	A	1
11	-	T	-	-	B	2
12	-	T	-	-	B	2
13	-	M	-	-	B	2
14	-	M	-	-	Γ	3
15	-		-	A	Δ	4
16	-	T	-	-	-	-
17	-	T	A	-	Δ	4
18	-		-	-	Δ	4
19	-	T	-	Aveya Δ	E	5
20	-	H	-	-		6
21	-	O	-	Λ		6
22	-		-	Λ		6
23	-		Λ	-		6
24	-		-		-	

IX. Ariarathes Tetradrahmi							
no	Sol iç	Sağ iç	Altta tarih	no	Sol iç	Sağ iç	Altta tarih
1		-	A 1. yıl	*4*	-	-	⊏ veya E 5 veya 6. yıl
2	-	-	A 1.yıl	*5*			-
3	-	-	B 2. yıl				
Drahmi					Drahmi		
6		T	A 1. yıl	*21*			IB 12. yıl
7		T	A 1. yıl	*22*		E veya Ξ	IB 12. yıl
8		T	A 1. yıl	*23*		E ve L	IB 12. yıl
9		T	B 2. yıl	*24*		-	IB 12. yıl
10		-	Δ 4. yıl	*25*		-	IB 12. yıl
11		-	Δ 4. yıl	*26*		-	IΓ 13. yıl
12		-	Δ 4. yıl	*27*		-	IΓ 13. yıl
13		-	Δ 4. yıl	*28*		-	IΓ 13. yıl
14		-	E 5.yıl	*29*		-	IΓ 13. yıl
15		-	E 5. yıl	*30*		-	IΓ 13. yıl
16		-	E 5. yıl	*31*		-	IΓ 13. yıl
17		-	B veya F	*32*		-	IE 15. yıl
18		-	F 6.yıl	*33*		-	IE 15. yıl
19		-	IB 12. yıl	*34*		-	IE 15. yıl
20		-	IB 12. yıl	*35*		-	IE 15. yıl

3.2.6.2. Ariobarzanes Hanedanlığı

I. Ariobarzanes'in A tarihli ilk sikkesi MÖ. 95/94 yılına ΛΒ (32) tarihli son sikkesi ise MÖ 63'tür. I. Ariobarzanes iki kez Gordios ile karşılaşmış ve tahttan uzaklaştırılmıştır. Birincisinde Sulla sonra Aquilius tarafından tahta geçirilmişti. Sikkelerden de anlaşıldığı üzere ilk kriz birkaç ay sürmüş olmalıdır. Çünkü sikke darbı kesintiye uğramamıştır[1497].

Simonetta 1977,89.	A	B	Γ	E	IA	IΓ	ΔI	IE	Iɛ	AK	KB	KΔ	EK	ZK	HK	ΘK	Λ	ΛA	ΛB	Tarihsiz
-- -- --																				
-- -- --		+	+																	
-- T Δ --		+																		
-- E –		+	+																	+
-- ΓAI --			+																	
XE			+																	
-- ΓAI -			+																	
--TΛ--				+?					+											
-- T -- --			+	+																
-- -- --				+?																
-- -- -- --					+	+		+		+						+				+
-- -- --						+					+									
-- -						+	+		+											
-- Θ –						+														
-- M -						+	+													
-- AP -- --						+		+												
-- -							+													
-- -- --							+													
-- -- --							+													
-- -- --							+													
-- -- --							+													
-- -							+	+												
-- -- --							+	+												
-- -- --									+											
-- -- --										+	+			+						
-- -- T --								+												
-- -- --										+	+			+						
-- -- --												+								
-- ΦI -												+								
-- -- --													+							
-- A --													+							
-- -- --														+	+	+				
-- --															+	+				
-- -																+				
-- A --																	+			
-- -- --																+	+	+	+	

1497 Simonetta 2007,87.

Aşağıdaki tabloda IX. Ariarathes ile I. Ariobarzanes'in hükümdarlık yıllarındaki tarihi olaylar sırasında darp ettikleri sikkelerin monogramları görülmektedir[1498].

IX. Ariarathes'in krallık yılı			**I. Ariobarzanes'in krallık yılı**			**Tarihi olaylar**
101-100	1	A				VII. Ariarathes'in öldürülmesi ve IX. Ariarathes'in gelmesi
100-99	2	B				
99-98	3	Γ				VIII. Ariarathes'in tahtı ele geçirmesi
98-97	4	Δ				
97-96	5	E				
96-95	6					IX. Ariarathes'in Kappadokia'yı terk etmesi
95-94			1	A	[-- -- --]	I. Ariobarzanes'in gelişi ve tahta geçmesi
94-93			2	B	[-- -- --] [-- T Δ --] [-- E --]	Gordios tarafından kovulan I. Ariobarzanes'in Sulla tarafından tekrar tahta çıkarılması
93-92			3	Γ	[-- --] [-- E -] [-- T -- --] [XE] [-- M--] [-- ΓΑΙ --] [-- ΓΑΙ --]	
92-91						Bagoas ve Mithraos aracılığıyla Ariobarzanes'in tahttan indirilişi
91-90	11	IA	5	E	[-- TΛ--] [-- T -- --] [-- -- --]	I. Ariobarzanes'in Aquilius tarafından tekrar tahta çıkarılması ve sonrası Mithridates tarafından I. Ariobarzanes'in kovulup IX. Ariarathes'in tahta çıkarılması I. Mithridatik Savaşı'nın başlaması
90-89	12	IB	6	F	[--TE H --]	
89-88	13	I Γ				
88-87	14	IΔ				
87-86	15	IE				IX. Ariarathes'in ölmesi
85-84			11	IA	[-- -- -- --]	Dardanos Barışı ve I. Ariobarzanes'in Curio tarafından tekrar tahta çıkarılması
83-82			13	IΓ	[-- -- -- --][-- Θ –][-- -- --] [-- --][-- M --] [-- AP -- --] [-- --]	
82-81			14	ΔI	[-- --][-- M --][-- -- --] [-- --][-- -- --][-- -- --] [-- -- --][-- -][-- -- --]	I. Ariobarzanes'in tekrar kovulması
81-80			15	IE	[-- -- -- --][-- -][-- AP -- --] [-- -- --][-- -- T --]	I. Ariobarzanes'in Murenas tarafından tahta çıkarılması
80-79			16	IC	[--TΛ--][-- --][-- -- --]	
75-74			21	AK	[-- -- -- --][-- -- --][-- --]	
74-73			22	KB	[-- -- --][-- -- --][-- --]	
72-71			24	KΔ	[-- -- --][-- Φ I --][-- -- --]	I. Ariobarzanes'in Lucullus tarafından tahta çıkarılması
71-70			25	EK	[-- -- --][-- -- --][-- A--]	
69-68			27	ZK	[-- -- --][-- --][-- -- --]	
68-67			28	HK	[-- -- --][-- -- --] [-- -- --] [-- -- --]	
67-66			29	ΘK	[-- -- -- --][-- -- --][-- -- --][-- -- --] [-- -- --]	Mithridates ve Tigranes tarafından I. Ariobarzanes'in kovulması
66-65			30	Λ	[-- A --][-- -- --]	I. Ariobarzanes'in Pompeius tarafından tahta çıkarılması

1498 Simonetta 2007,86-87.

65-64		31	ΛA	[-- -- --]	
64-63		32	ΛB	[-- -- --]	I. Ariobarzanes'in tahtan çekilmesi

II. Ariobarzanes Dönemi'nde sadece sikkenin alt bölümünde Z ve H harfleri görülür. III. Ariobarzanes Dönemi'nde ise ay ve yıldız işareti genel olarak kullanılmıştır.

Yalnız III. Ariobarzanes ve X. Ariarathes dönemlerinde sikkenin soluna ek olarak yeni semboller ekleme ihtiyacı duyulmuştur. Ariobarzanes Hanedanlığı Dönemi'nde sikkelerde propaganda amaçlı ay-yıldız ve trofe sembolleri eklenmiştir. Arka yüzde görülen hilal ve yıldız betimi Pontos Krallığı'nın simgesidir[1499]. Kral III. Ariobarzanes'in VI. Mithridates Eupator'un torunu olması itibariyle bunu sikkelerinde kullandığı düşünülmektedir[1500].Pontos Krallığı'nın aile arması olan hilal ve yıldızı kullanması ise, ailesel anlamda (gerek Pontos gerekse de Ariobarzanes Hanedanın) soy bağı olarak Pers bağlantısının siyasi ve dini çıkarımıdır[1501]. X. Ariarathes ağabeyi gibi doğulu bir simgeyi değil trophe gibi Romalıların da iyi bildiği zaferden sonra elde edilmiş ganimetlere atıf yapan bir sembolü uygun görmüştür.

1				Θ	*8*				IA
2				-	*9*				IA
3				-	*10*				
4				AI veya IA	*11*				
5				-	*12*				
6				AI?	*13*				
7				IA?	*14*		IA		

X. Ariarathes Dönemi sikkelerde kralın adının yazılmış olduğu lejantın solunda üç farklı monogram görülmektedir. Monogramlar kralın 4. iktidar yılında , 5. yılında ve 6. yılında şeklindedir.

1499 Güler 1995, 25.

1500 Köker 2016, 39-43.

1501 Işık 2004, 161-164.

3.2.6.3.Arkhelaos Dönemi

Arkhelaos Dönemi sikkelerde K, KB, ΛΘ, M, MA, MB şeklinde tarihi işaret eden monogramlar görülmektedir.

3.2.6.4. Kent Sikkeleri

Antik Eusebeia Kenti'nin otonom sikkelerinde monogramlar tarih ve sembollerle verilmiştir. Aşağıda tablolar halinde kent sikkelerindeki monogramlar verilmiştir.

Eusebeia Kent Adının Bulunduğu Sikkeler		**Kaesaerea Kent Adının Bulunduğu Sikkeler**
Tarihsiz Eusebeia Sikkeleri	Tarih Monogramlı Eusebeia Sikkeleri	Tarih Monogramlı Kaesaerea Sikkeleri
	IB (12)	KH(28)
	ιϚ(16)	MZ(47)
	ιΘ(19)	NΓ(53)
	KϚ(25)	
	KE(26)	

Tarihsiz Eusebeia Sikkeleri							
	Sağ boşluk	Sol boşluk	Alt boşluk		Sağ boşluk	Sol boşluk	Alt boşluk
Ö.Y.Tyche Başı A.Y. Bereket Boynuzu				Ö.Y.Zeus Başı A.Y. Argaios Dağı			
Ö.Y. Tyche Başı A.Y. Palmiye Dalı		T		Ö.Y. Nike Başı A.Y. Kanat			
				Ö.Y. Aegis A.Y. Argaios Dağı			T
Ö.Y. Tyche Başı A.Y. Argaios Dağı				Ö.Y.Miğferli Athena başı A.Y. Kartal			
Ö.Y.Herakles Başı A.Y.Herakles Gürzü							
Ö.Y.Miğferli Athena başı A.Y. Argaios Dağı							
Ö.Y.Herakles Başı A.Y.Herakles Gürzü							

Eusebeia Kent Adının Bulunduğu Sikkeler				**Kaesaerea Kent Adının Bulunduğu Sikkeler**			
	Sağ boşluk	Sol boşluk	Alt boşluk		Sağ boşluk	Sol boşluk	Alt boşluk
12. yıl				28. yıl			
Ö.Y.Tyche başı A.Y. Bereket Boynuzu	IB			Ö.Y.Herakles Başı A.Y. Argaios Dağı Üzerine Konan Kartal	KH		

16. yıl				47. yıl			
Ö.Y. Dionysos Başı A.Y. Argaios Dağı Üzerine Konan Kartal			I	Ö.Y. Dionysos Başı A.Y. Argaios Dağı Üzerine Konan Kartal			MZ
19. yıl				Ö.Y. Apollon Başı A.Y. Lyr			MZ
Ö.Y. Tyche başı A.Y. Palmiye dalı			IΘ	53. yıl			
25. yıl				Ö.Y. Miğferli Athena Başı A.Y. Mızrak Kalkan			NΓ
Ö.Y.Herakles Başı A.Y.Tapınak			KE	Ö.Y. Miğferli Athena Başı A.Y. Argaios Dağı Üzerinde Çelenk			NΓ
26. yıl				Ö.Y. Tykhe Başı A.Y. İki Adet Buğday Başağı			NΓ
Ö.Y.Herakles Başı A.Y.Tapınak			K				

3.2.7. Birim

Hellenistik Dönem Kappadokia Krallık Dönemi sikkelerinde bugüne kadar bilinen altın bir sikkesi yoktur. Sadece gümüş ve bronz metalinden darp ettirmişlerdir.

Gümüş sikkeler tetradrahmi, siglos, drahmi, hemidrahmi ve obol birim ölçülerinde darp edilmiştir. Söz konusu birimler hem metrolojik hem de tipolojik olarak birbirinden kolayca ayrılmaktadır. Bununla birlikte, ağırlık ve çap değerlerinde, çoğu zaman aşınma sebebiyle olması gerekenden düşük ölçüler görülmektedir. Üzerlerindeki tarihlere göre, her bir yıl için darp edilen farklı birimlerin çap ve ağırlıkları, sikke kataloğunda belirtilmiştir. Her yıl ve birim için elde edilen çap ve ağırlık eğilimleri anlamlı sonuçlar ortaya koyabilmektedir. Bununla birlikte, mevcut sikkelerin az sayıda olması, bazı yıllara ait sadece bir örnek bilinmesi ve bazı yıllara ait sikke bulunmaması değerlendirmenin sağlıklı bir şekilde yapılması için dezavantaj oluşturmaktadır.

Simonetta ve Newell'e göre III. Ariarathes, gümüş tetradrahmiler ile bronz sikkeler bastırtmıştır[1502]. Tertadrahmilerin ön yüzünde kralın portresi arka yüzünde ise Tanrıça Athena vardır. Athena bir elinde Nike diğer elinde kalkan ve mızrak tutarken resmedilmiştir. Kralın adı arka yüzde yer almaktadır.

Çevresi testere dişi şeklinde tırtıklı sikkeler IV. Ariarathes Dönemi'nde görülür. Aynı dönemlerde Anadolu'da IV. Antiokhos'un (MÖ 175-164) hükümdarlık yıllarında da aynı tip sikkeler görülür[1503]. Basileos unvanı yazılmış bronz sikkeler III. Ariarathes döneminde başlayıp Ariarathes Hanedanlığı Dönemi boyunca kullanılmaya devam etmiştir.

IV. Ariarathes'ten itibaren görülen gümüş sikkelerin birimlerini gösteren tablo aşağıda verilmiştir.

Kral	siglos	Tetradrahmi	Drahmi	hemidrahmi	obol
I. Ariarathes	X				
II. Ariarathes					
Ariaramnes					X
III. Ariarathes					
IV. Ariarathes		X	X		
V. Ariarathes		X	X		
Orophernes		X	X		X
VI. Ariarathes		X	X		
VII. Ariarathes		X	X		
IX. Ariarathes		X	X		
I. Ariobarzanes			X		
II. Ariobarzanes			X		
III. Ariobarzanes			X		
X. Ariarathes			X		
Arkhelaos			X	X	
Barbar stil			X		
VII. Antiokhos		X			

1502 Simonetta 1977, 17, lev.1-10.; Newell 1937, 44.

1503 Tekin 2019b, 252.

3.2.8. Darphaneler

Kappadokia Krallığı varlığını sürdürdüğü üç yüz küsür yıl içinde Gaizura[1504], Sinope, Priene[1505], Amphipolis[1506] ve Eusebeia kentlerinde sikke darp ettirmiştir. (harita 4) Ancak Simonetta'ya göre tek krali resmi darphane, Mazaka/Eusebeia Darphanesi'dir[1507].

Sikkeler üzerindeki Tyana[1508], Kybistra[1509], Morima[1510], Anisa[1511] gibi yer adları baştan beri darphane ismi olarak değerlendirilmiştir. B. Simonetta ve U. Yarkin ve hatta O. Mørkholm da bu şekilde düşünmüştür[1512]. A. Simonetta ise sikke üzerinde yer alan yer adlarının sikkenin darp edildiği darphanenin bulunduğu şehir olduğu görüşüne şüphe ile yaklaşır. Onun görüşüne göre bütün sikkeler tek bir krali darphanede darp edilmiştir. Sikkelerdeki toponymler, kralın egemenlik altına aldığı bölge ve şehirleri kastetmektedir[1513]. Fakat P. Iossif Panagiotis ve Catharine C. Lorber'e göre bu yorum da tam ikna edici değildir[1514].

3.2.8.1. Gaizura

Tokat İli Turhal İlçesinin Antik Dönem adı Gaziura'dır. I. Ariarathes'in Kappadokia satrapı olarak, Gaizura'da darp ettirdiği gümüş sigloslarının ön yüzünde Gaizura'nın Baal'ını betimletmiştir[1515]. Lejandta Ba'al-Gazur yazısı okunmaktadır. Sikkenin Arka yüzünde bir grifon geyiğe saldırıp onu yıkmaya çalışmaktadır[1516].

1504 Tekin 1998, 194-225; Mørkholm 2000,106-107.; Newell 1937, 42-74.

1505 IGCH 1323; Newton 1871, 19–27. ; Regling 1927, 9, 45.

1506 IGCH 1323; Newton 1871, 19–27. ; Regling 1927, 9, 45.

1507 Simonetta 2007, 16.

1508 Regling 1932.

1509 Panagiotis- Lorber 2010, 432- 447.

1510 Regling 1935.

1511 Regling 1935.

1512 Head 1911, 753, s. v. Tyana; Regling 1935. ; Mørkholm 2000, 20. ; Simonetta 1977, 13; Yarkin 1981, 144, n.2.

1513 Simonetta 2007, 9-152.

1514 Panagiotis- Lorber 2010, 432- 447.

1515 Erciyas 2006, 31-32, lev.1-2; Simonetta 1977, lev.1,2.

1516 Tekin 1998, 194-225; Mørkholm 2000,106-107.

3.2.8.2. Sinope

I. Ariarathes, Sinope'de de Pers siglosu ağırlık ölçüsünde ve adının Aramice olarak yazılı olduğu gümüş sikkeler darp ettirmiştir[1517].Sikkelerin ön yüzlerinde Nymphe Sinope başı arka yüzlerinde bir yunus üzerinde kartal resmedilmiştir. Kralın adı Aramice "Arywrt" yazılıdır. I. Ariarathes'in Sinope sikkelerinde Nymphe Sinope'nin ense hizasında yer alan bir işaret vardır. Bu işaretin Gaizura'da bastığı sikkede olmaması bunun bir devlet arması olmadığını olasılıkla Sinope ile ilgili bir arma olduğunu düşündürmektedir[1518].

3.2.8.3. Mazaka

Mazaka/Eusebeia/Kaisareia'nın modern adı Kayseri'dir. Mazaka/Eusebeia uzunca bir dönem Kappadokia Krallığı'nın başkentliğini yapmıştır. V. Ariarathes Eusebes (MÖ 163-130) ya da onun oğlu VI Ariarathes (MÖ 130-111?), tarafından kentin adı Eusebeia olarak değiştirilmiştir. Kentin bu uzun dönem süresince darp edilen gümüş ve bronz krali sikkelerinin üretildiği merkezi darphaneye ev sahipliği yapmıştır.

Eusebeia lejantlı sivil kent sikkelerinin ilk defa ne zaman darb edildikleri sorusu hala tartışma konusudur. İmhoof-Blumer, 1898'de yaptığı çalışmada yaptığı tarihleme kadar uzun bir dönem kabul görmüşse de Herrli'nin[1519] ve Kovacs yaptığı çalışmalarla durum değişmiştir. Kovacs, MÖ 64/3 Pompeius Dönemini önermiştir. Görüldüğü üzere de bu teze herhangi bir itiraz da gelmemiştir[1520]. Eusebeia Kent Sikkeleri'nde ne bir hükümdarın portresi ne sembolü yer almaz.

3.2.8.4. Tyana

Niğde ili Bor ilçesi, Kemerhisar Kasabası'ndadır. Tyana Antik Kenti çevresindeki dağlık alanlarda gümüş yataklarının işletilmiş olması, gümüşün para olarak kullanıldığını göstermektedir. Kilikia Kapılarına giden yol güzergâhı Tyana'dan geçtiği için erken

1517 Mørkholm 2000,106-107.

1518 Keleş 2006, 105.

1519 Herrli 1978, 737-742. ; Herrli 1985, 60-71.

1520 Kovacs 2013, 397-404.

dönemlerden itibaren jeolojik olarak önemli bir yere sahip idi. Burada Kappadokialı satrap Ariasos(?), yaklaşık olarak MÖ 280 civarında üzerinde TY ya da TYAN yazıtlı sikke darp ettirmiştir[1521]. Şehrin adını Hellenistik Dönem'de ilk defa Kappadokia Kralı Ariaramnes'in sikkelerinde görmekteyiz. Tyana Şehri'nin bastığı sikkeler III. Ariarathes ve babası Ariaramnes Dönemi'nde darp edilmiştir[1522]. Kral III. Ariarathes Dönemi'nde (MÖ 255-220 yıllarında) de şehir, hanedan darphanelerinden biridir[1523].

Reinach'ın[1524] III. Ariarathes'e ithaf ettiği bu sikkelerde ilk defa miğferli bir Kappadokialı tanrıça olan Ma(?) görülmüştür[1525]. Bu tanrıça oturur vaziyette ama IV. Ariarathes'ten X. Ariarathes'e (M.Ö 220-36) kadar ise ayakta ve sola doğru bir şekilde de betimlenmiştir. Roma Dönemi'nde ise Kappadokialı Tanrıça Minerva'dan ayırt edilemez[1526]. Bundan şehrin, miğferli tanrıça betimli sikke tipinin Kappadokia Krallığı'nda Arkhelaos'a kadar Mazaka Darphanesi'nde kullanıldığını görmekteyiz.

V. Ariarathes tarafından adı Eusebeia olarak değiştirilen[1527] Mazaka'da kullandığı darphanede Tyana Kenti'nin sikkesindeki Miğferli tanrıça betimini kullanmıştır. Miğferli tanrıça betimli sikke tipi Arkhelaos'a kadar bütün Kappadokia Kralları tarafından benimsenmiş ve krallık sikkelerinde de kullanılmıştır[1528]. Tyana Kenti Darphanesi erken dönemden başlayarak Kral Arkhelaos'a kadar hizmet etmeye devam etmiştir. Tyana Darphanesi'nde sadece otonom bronz sikkeleri değil resmi kraliyet sikkeleri de darp edilmiştir[1529].

1521 Head 1911, 753.
1522 Sikkeler için bkz. Regling 1932,4ff., nos.5-8; SNG (von A)6258-59.
1523 Regling 1932.
1524Reinach 1888, 33.
1525 Cox 1941, 1-67.
1526 Cox 1941, 1-67.
1527 Cohen 1995, 416.
1528 Cox 1941, 1-67.
1529 Cox 1941, 1-67.

3.2.8.5. Kybistra

Kataonia'nın Strategiası'nın bir yerleşim yeri olan Kybistra'nın[1530], Ariaramnes ve III. Ariarathes Dönemi sikkeler üzerinde kent adı görülmektedir. Kybistra basımlı bronz sikkelerde toponymlerin üzerinde ΔΣ bazen de ΣΔ (harfler yer değiştirmiş şekilde) harfleri görülmektedir[1531].

3.2.8.6. Anisa

Anisa/Hanisa,Kayseri İlinin 21 km. kuzeydoğusundadır. Eski Asur Ticaret kenti Kaniş'in Hellenistik Dönem'deki adıdır.

Kral III. Ariarathes'in (MÖ 230-220) cepheden ve yarım figür olarak kalçadan yukarısı hakkedilmiş Tanrıça Astarte betimli[1532] bronz sikkesinin üzerinde Anisa adı ile ΔΩ monogramı yer almaktadır[1533]. Tanrıçanın önünde iki dişi sfenks yer almaktadır. Tanrıça betimli Anisa sikkelerin üzerinde APIA, ΔΣAPI veya ΣAPIA, yazıtı okunmaktadır[1534].

3.2.8.7. Morima

Morimenê Kızılırmak ile Tuz Gölü arasında Avanos dolaylarındaki bölgedir[1535].Strabon, Morimene'nin kırsal bir bölge olduğunu kent düzeyinde kalabalık bir yerleşim bulunmadığını söylemiştir[1536].

Morima Kenti'ne atıf yapan sikkeleri hem Ariaramnes hem de III. Ariarathes Dönemi'nde görüyoruz. Toponym olarak kimi zaman sadece kenti temsil eden yatık

---

1530 Strabon, Kybistra ve Kastabala'yı Tyana'dan çok da uzakta olmayan ve Tauros dağına yakın kasabalar olarak niteler. Strabon, 12.2.7.

1531 Panagiotis- Lorber 2010, 432- 447.

1532 Mørkholm 2000,145.

1533kat. no. 135-139.

1534 Mørkholm 1979, 242-246.

1535 Umar 2008, 83.

1536 Strabon 12. 2,10. ; Sevin 1998, 52.

şekilde verilen (H)[1537] harfi yeterliyken kimi zaman MOPI ve H monogramı bir arada görülmektedir[1538].

Morima sikkesini arka yüzünde poloslu tanrıça ayakta cepheden ve bütün şekilde betimlenmiştir. İleriye uzattığı elinde çiçek (lotus?) vardır[1539]. Yerel bir tanrıçanın betimlendiği bir diğer sikkede (kat. no.141) ΣAPI altta MOPI ve H monogramı yer almaktadır. Morima kent adının yer aldığı sikkede Tanrıça ayakta ve cepheden sol eli belinde ve dirsekten büküp ileriye doğru uzattığı sağ elinde açmış bir çiçek(lotus?) tutmaktadır. Başında yüksekçe bir polos takmış tanrıçanın uzun kalın kumaşlı elbisesi ayaklarına kadar inmektedir[1540].Morima ve Anisa yer adları ile betimlenen tanrıçalar için Mørkholm Kappadokia'ya erken tarihlerde Assurlular tarafından getirilmiş olan Sami tanrıçası Astarte olduğunu düşünmektedir[1541].

Morima Kenti sikkelerinde en yaygın kullanılan arka yüz tipi olarak serbest duran bir at ya da dörtnala giden bir atlı motifi hem Ariaramnes hem de oğul Ariarathes'in sikkelerinde görülmektedir. Yalnız III. Ariarathes'in bu sikkelerin betimine bir de palmiye ağacı eklediği görülmektedir[1542]. Morimene[1543] yer adları olan tanrıça betimli sikkelerin üzerinde APIA, ΔΣAPI veya ΣAPIA, yazıtının yine III. Ariarathes ile ilgili olduğu genel kabul görmüştür[1544].

Bu darphanelerin yanında Kappadokia Krallığı toprakları dışında darp edilmiş Kappadokia Krallık sikkeleri vardır. Bunlardan bir tanesi Orophernes diğeri IX. Ariarathes Dönemi'nde darp edilmiştir.

1537 Asolati 2017, 273-291.

1538kat.no 141.

1539kat.no 140.Mørkholm 2000, res. 426.

1540 Mørkholm 2000, res. 426.

1541 Mørkholm 2000,145.

1542 Asolati 2017,273-291.

1543 Mørkholm 1979, 242-246.

1544 Simonetta 2007, nos. 6-8; Simonetta 1977, no. 6.

3.2.8.8. Priene

Priene Antik Kenti, Aydın'ın Söke İlçesine 15 km mesafede yer alan Güllübahçe Beldesi'ne yakın bir yerde konumlanmaktadır. Kappadokia Krallık tahtını bir süre gaspetmiş olan Kral Orophernes'in hazinesinin bir kısmını büyüdüğü Ionia topraklarına emanet ettiği bilinmektedir. Onun döneminden kalma sadece bir tetradrahmi serisi günümüze ulaşabilmiştir.

1870 yılında Athena Polias Tapınağı, araştırmaları sırasında tapınak ve heykel kalıntıları arasında Orophernes'in Priene'de darp ettirdiği nadir sikkeleri bulunmuştu[1545]. Priene'deki Athena Polias Heykeli'nin kaidesinin altında ele geçen altı tetradrahmi Orophernes'in Priene'de darp ettirdiği sikkeler idi. Adı geçen yerden başka bu tip sikkeye rastlanmamıştır.

3.2.8.9. Amphipolis

IX Ariarathes de (tarihsiz ama muhtemelen hayatının son yılında) Makedonya Amfipolis'te tetradramiler[1546] darp ettirmiştir. Ön yüzde kendi portresi arka yüzde otlayan Pegasos ve Pontik simge ay ve yıldız yer almaktadır. M. Reinach'a göre AΜ monogramı ΑΜΦΙ olarak Amphipolis Darphanesi'nin işaretidir[1547].

3.2.9. Tarihi Kontekste Kappadokia Krallık Sikkeleri

Büyük İskender olarak bildiğimiz III. Aleksandros, M.Ö. 334 yılında Perslere ve Son Pers Kralı III. Darius'a karşı kazandığı Granikos zaferinin ardından yönünü doğuya doğru çevirip geri çekilen Pers kralını takip etmiştir. III. Aleksandros, Pers ordusunu takip ederken,önce Ege Denizi boyunca güneye inmiş sonra da iç bölgelere Ankyra'dan Kappadokia'ya doğru ilerlemiştir. Pers kralına yetişip onu alt etmek arzusuylaele geçirdiği

1545 IGCH 1323; Newton 1871, 19–27. ; Regling 1927, 9, 45.

1546 Simonetta 1977,36.

1547 Reinach 1888, 54.;BMC Cappadocia, XXXII.

yerlerde düzenlemeler yapma adına bazı müdahalelerde bulunmuştur. Kappadokia satrabı olarak görev yapan Ariarathes'in yerine Sabiktas adlı bir Persliyi Kapadokia satrabı olarak atamıştır. Ariarathes ise büyük bir direnç gösterip M.Ö. 332'de kendisini bağımsız Kappadokia satrabı olarak ilan etmiştir.

III. Aleksandros'un Anadolu'da atadığı satraplara karşı bazı bölgelerden tepkiler gelmeye başlayınca asi satraplarla teker teker uğraşmayı acil bir mesele olarak görmemiştir. Asi satraplarmeselesini PersİmparatorluğuÕnun kaderinin belirlenmesinden sonraya bırakma kararı vermiştir.III. Aleksandros'un verdiği bu karar, tarihte Kappadokia Bölgesi'nde bağımsız bir krallık kurulması için yapılan ikinci başkaldırının başarı ile neticelenmesine yol açmıştır.

I. Ariarathes'in III. Aleksandros'a başkaldırdığı M.Ö. 332 yılı başlangıç yılı olarak kabul edilirse son kral Arkhelaos'un ölüm yılı olan M.S. 17 yılına kadar yaşamış bir krallıktan bahsedebiliriz. M.S. 17'de Roma İmparatoru Tiberius'un iktidarlık döneminde Kappadokia Krallık toprakları Kappadokia Eyaleti olarak düzenlenip imparatorluğa dahil edilmiştir. Krallık süresince kurucu hanedanlık olan Ariaratidler dışında bir dönem Ariobarzanes ve Pontos ailesine mensup krallar tarafından yönetilmiştir. Kappadokia tahtının son yönetici olan Arkhelaos ile beraber toplam dört farklı aileye mensup kralların yönettiği bir krallık olarak Kappadokia Krallığı, yaklaşık 350 yıl hayatta kalmıştır.

Kappadokia'nın Hellenistik Dönem'deki ilk yöneticisi olan Ariarathes, isyan ederek bağımsızlığını ilan edip iktidarda olduğu dönemde iki seri siglos darp ettirmiştir. Nevşehir müze koleksiyonunda bulunmayan bu gümüş sigloslardan birini devletinin merkezi olarak kabul ettiği Gaziura'daki darphanesinde darp ettirmiştir. Kataloğumuzda 2 numarayla belirttiğimiz sikke örneği Amasya Müzesi koleksiyonunda yer almaktadır. Sikkenin ön yüzünde Gaizura'nınBaal'ını betimlemiştir. Gaizura'nın Baal'ının ikonografisi için özgün bir tip yaratmayıp Tarsus satrapları olan Datames ve Mazaus'undaha önce

kullandıkları Tarsus Baal'ının ikonografisini örnek almıştır. Sikkenin arka yüzünde ise yine Tarsus satrabı Mazaus'un sikke betimlemesinden esinlenmiştir. Mazaus'un sikkesinde boğa-aslan mücadelesi, Ariarathes'in sikkesine geyik-grifon mücadelesi olarak yansımıştır.

Batı Anadolu'da icad edilen sikke hızlı bir şekilde çevre coğrafyalara yayılmıştır. Bu yayılım karşısında kimi bölgeler monetarizasyona hemen cevap vermiş ve kendi çevresini etkilemeye devam etmiştir. Kappadokia Bölgesi'nde monetarizasyon sürecinin başlarında darp edilen bu sikke darpları sikke kullanma geleneğine yeni geçmiş bir coğrafyanın para kavramıyla tanışması açısından ilk adımı olarak nitelendirilebilir.

Ariarathes'in Sinope'de darp ettirdiği sikkelerinde ise yine var olan bir sikke tipi kullanılmıştır. Sinope Kenti'ne hakim olan Ariarathes, kendisinden önce Sinope'de sikke darp ettirmiş selefleri gibi Sinope Kenti'nin geleneksel ön yüzünde Nymphe Sinope, arka yüzünde yunusa saldıran kartal betimli sikke tipinde bir grup siglos darp ettirmiştir. Anılan her iki sikke tipinin arka yüzünde Ariarathes'in adı Arami alfabesiyle yazılmıştır.

Nevşehir Müzesi'nde örneği bulunmayan ve kataloğumuzda 72-76 numarayla verilen sikkeler ise krallığın erken döneminde darp edildiği bilinse de tarihi üzerinde uzlaşmaya varılamayan ender sikkelerdir. Arami lejantlı tek bronz sikke olma özelliği nedeniyle 1. veya II. Ariarathes'e verilmek istenmektedir. Ön yüzünde betimlenen bir okçu figürü Pers İmparatorluğu Dönemi'nden kalma bir betimdir. Arka yüzündeki dağ keçisi motifi gerek Urartu ve Pers sanatında gerekse Mezopotamya sanatlarında bolca kullanılan bir figür olması sebebiyle halkın çok iyi tanıdığı bolluğa, berekete ve hayat döngüsüne atıf yapan bir semboldür. Bu betimle Pers kültüründe de önemli bir olgu olan yönetenin korkusuz bir kahraman olduğu açıklanmak istenir.Pers İmparatorluğu döneminden kalma bir gelenek olan kral veliahtlarının gerek avda gerekse savaşta nasıl mücadele ettiği ilgilisahneler aktarılır.

Yaşlı Ariarathes ve ailesinin Perdikkas tarafından trajik şekilde katledilişinin ardından ailenin hayatta kalan son varisi olan II. Ariarathes, Armenia'ya kaçmak durumunda kaldı. M.Ö. 301'dekiİpsos Savaşı'nın ardından oluşan uygun durum sonrasında Armenia Kralı Ardoates'in yardımıyla Kappadokia'ya gelerek iktidar mücadelesine katıldı. Nevşehir Müzesi ve araştırma yaptığımız diğer müzelerimizde örneğine rastlamadığımız, Newel'ın, II. Ariarathes'in bağımsızlık mücadelesi verdiği zamanlarda Armenia sınırları içerisindeki Sophene'de darp ettirdiği şeklinde ileri sürdüğü sikkeyi tezimize aldık. Söz konusu sikkenin ön yüz betiminde Kappadokia krallarının da kullandığı geleneksel olarak Pers krallarının krallık alameti olan tiara; arka yüzde Kappadokia Krallık sikkelerinde hiç rastlanmayan bir motif olan yavrusunu emziren aslan betimi kullanılmıştır. Kralın tiarasının betimlenme şekli Kappadokia Krallık sikkelerinde görülen tiaralı kral başlarına oldukça yakındır. Bu sebeple biz de A. Simonetta ve Newel gibi bu bronz sikkenin Kappadokia krallık dönemi olabileceğini düşünmekteyiz.

Hellenistik Dönem Kappadokia Krallık sikkelerinin gümüş ve bronz olmak üzere iki metalden sikke darp ettiklerini görüyoruz. Gümüş sikkelerin büyük çoğunluğunun ön yüzünde kralın diademli/tiaralı başı; arka yüzde miğferli Athena ayakta 4/3 oranında sağına dönük vaziyette durmaktadır. Sol eliyle mızrak ve Medusa başı betimi işlenmiş kalkanını; öne doğru uzattığı sağ eliyle de Tanrıça Nike'yi tutmaktadır. Nike ise elindeki zafer çelengini bazen tanrıçasına bazen de zaferi bahşedilen kahraman krala sunmaktadır.

Şimdiye kadar Kral Ariaramnes'in bilinen bir gümüş sikkesi literatüre geçmemiştir. Nevşehir Müzesine kayıtlı koleksiyoner Fazlı Koç'un koleksiyonundaki daha önce yayınlanmamış unik bir Ariaramnes dönemi obolü olduğunu düşündüğümüz sikkesi fark edilmiştir. Kataloğumuzda 79 numarayla işlenen sikkenin ön yüzünde kralın başı profilden verilmiştir. Arka yüzünde kule taçlı Kent Tanrıçası'nın başı profilden verilmiştir. Saç bukleleri aşağı doğru sarkmaktadır. Tanrıçanın kulağında küpesi vardır. Lejant veya

monogramı olmayan sikkenin ön yüzünde Ariaramnes'in bronz sikkelerindeki kralın portre özelliğinden ve taktığı tiaranın biçiminden bu kanıya varılmıştır.

Kataloğumuzda 80 ile 120 madde numaralarıyla Ariaramnes'in bronz sikkelerine yer verilmiştir. 98 numarayla işaretlenen Nevşehir Müzesi koleksiyonu sikkede de görüldüğü üzere Ariaramnes sikkelerinin ön yüzünde kendine has tiarasıyla betimlettiği portresini resmetmiştir. Ariaramnes, babası II. Ariarathes gibi bir yandan gelişen siyasi gelişmelere uyum sağlayıp durumdan faydalanmayı başarabilmiştir. Bu sebepledir ki toprak kazanmaya devam etti. Yeni ele geçirilen toprakların isimleri yazılmıştır. 98 katalog numaralı sikkede görülen mızrağı savuran atlı süvaribetimi mızrak kuvvetiyle ele geçirilen toprakları işaret etmektedir. İstanbul Arkeoloji, Mardin, Elazığ ve Kayseri Müze envanterinde bulunan Ariaramnes sikkelerinde atları görüyoruz. Arka yüz tipi olarak at betimini çokça kullanmıştır. Atlar bazen serbest şekilde dolaşırken bazen de savaşlarda kullanılan bir elaman olarak görülmektedir. Savaşlarda orduların zafer kazanmasına yardımcı olan bir sembolü bazen yürür şekilde; bazen otlayan veya koşar şekilde kullandı. Çok nadir olan bir tipte ise at protomunu kullandı.Oğlu III. Ariarathes ile beraber yönetici olduğu dönemlerde ise atın güzergahı üzerinde yer alan bir palmiye ağacı ile kazanılan kentlere veya yeni yerleşimlere atıf yapılmıştır.

Ariaramnes döneminde kültürel anlamda da bir reform yaşanmıştır. Kralın bilinen bütün bronz sikkelerde Arami alfabesi yerine, Yunan alfabesini kullanılmıştır.

Krallığın gerek erken dönemlerinde gerekse geç dönem sikkelerindetoponym olduğu anlaşılan lejantlar görülmektedir. Bu lejantlarda Eusebeia/Kaesarea, Tyana, Kybistra, Hanisa ve Morimene gibi kent isimleri görülür. Ariaramnes ve III. Ariarathes'in sikkelerinde ΔΣ monogramlı Tyana ve Kybistra basımlı sikkeleri vardır. Morima'yı yatık şekilde verilen (H), Hanisa (ΔΩ) Tyana ve Kybistra (ΔΣ) monogramları hemen hemen aynı dönemde kullanılmıştır. Bu yer isimlerinin kentin bulunduğu darphanelere atıf yapıldığı

öne sürülmüş ise bile kraliyet resmi darphanesinin bulunduğu Eusebeia/Kaesarea darphanesi dışında görüş birliğine varılamamıştır.

III. Ariarathes'in bronz sikkelerin ön yüzünde yine kralın portresi ve kent tanrıça başı veya büstü yer alırken arka yüzlerde atlı süvari, tanrıça torsosu, Apollon ve Athena resmedilmiştir. III. Ariarathes dönemi sikkelerinin bir grubunda yalnızca kral adı APİAPA veya APIAPAΘ biçimde kısaltılmış olarak yer alırken ikinci grupta yani ön yüzde tanrıça başı ve arka yüzde lotus veya sarmaşık yaprağı motifi olan sikkelerinde kral adının yanına kral unvanı (Basileus)da eklenmiştir. III. Ariarathes Dönemi sur şeklinde tacı takan tanrıçanın saç kuaförünün değiştiği görülmektedir. Tanrıçanın saçları arkaya doğru taranıp ense hizasının biraz üzerinde topuz yapılmıştır. Tanrıçanın küpe dahil hiçbir takı takmaması dikkat çekicidir.

Kral III. Ariarathes Dönemiyerel bir tanrıçanın betimlendiği sikkesi Kayseri Müzesi'ndedir. Tanrıçanın her iki yanında sfenks bulunur. Cepheden ve yarım figür olarak kalçadan yukarısı hakkedilmiş tanrıça (Astarte) betimimin olduğu bronz sikkelerde Anisa yer adı yazılıdır. Sağ elinde lotus çiçeği tutan tanrıça torsosunun başında ilginç bir başlık vardır. Bu başlık türü Astarte'nin hem Mezopotamya hem de Mısır'daki betimlerinde görülür. Bu başlık türünü Roma Dönemi sikkelerinde tanrıça Ma'nın başında görülmektedir. Aynı Tanrıçanın betimlendiği bir başka örnek İstanbul Arkeoloji Müzesi koleksiyonundadır. Bu sikkede Tyana kentini simgeleyen TY harfleri okunmaktadır. Morima yer adı bulunan sikkede ise tanrıça ayakta ve bütün şekilde betimlenmiştir. Morimene ve Anisa yer adları olan tanrıça betimli sikkelerin üzerinde APIA, ΣAPI veya ΣAPIA, yazıtının yine III. Ariarathes ile ilgili olduğu genel kabul görmüştür.

Seleukos ailesiyle ile akraba olmasının akabinde Seleukos geleneksel sikke betiminden ilk etkilenme ise III. Ariarathes Dönemi'nden itibaren görülmektedir.Araştırma yaptığımız müzelerde örneğine rastlamadığımız 142 katalog numarasıyla tezimize

eklediğimiz bronz sikkenin arka yüzündeki Apollon ikonografisi bu etkiye örnek olarak gösterilebilir. Seleukos Krallık Dönemi sikkelerine yansıyan üçayağa yaslanarak ayakta duran Apollon betimi bu şekliyle Kappadokia Krallık sikkelerine tam da bu dönemde yansımıştır.

Kappadokia Krallık Dönemi'ne tarihlenen ilk gümüş drahmi ve tetradrahmiler IV. Ariarathes Dönemi'ndedir. Gümüş tetradrahmi, drahmi ve bronz sikke darp ettiren IV. Ariarathes gümüş sikkelerin ön yüzünde diademli portresiniresmettirmiştir. Kataloğumuzda 177 madde numarasıyla belirttiğimiz Samsun Müzesi envanterine kayıtlı tetradrahmi örneğinde görüldüğü üzere gümüş sikkelerin arka yüzündebütün teçhizatıyla Athena betimlenmiştir. Drahmilerin arka yüzlerinde kralın iktidar yılını tarif eden monogramlar ilk defa bu dönemde başlamıştır.

Kataloğumuzda da görüleceği üzere IV. Ariarathes krallığının 28. yılından itibaren tetradrahmi ve drahmi darp ettirmiştir. 28-33. kralık yıllarında altı farklı yılda sikke darp ettirmiştir. 212katalog numarasıyla işaretlenen Nevşehir Müzesi koleksiyonunda bulunan bir sikke kralın 32. iktidar yılına beş sikke 33. iktidar yılına tarihlenmektedir.

29 ve 30. krallık yıllarında darp ettirdiği tetradrahmilerde genç ve güçlü bir şekilde resmedilmiştir. III. Ariarathes'in teradrahmisi olarak kabul eden kimi araştırmacıların ısrarlı duruşlarına rağmen O. Mørkholm'un IV. Ariarathes Dönemi olarak tarihlendirdiği bu sikkenin gümüş sikkelerde görülen realistik betimlemenin ilk örneklerinden biridir. 178-179 katalog numarasıyla verilen tetradrahmide Kral IV. Ariarathes, yaşlı bir şekilde betimlenmiştir. Sikkede tarih belirtilmemiş olmasına rağmen krallığının geç dönemlerinde darp edildiği aşikardır. Drahmilerde ise 28, 29, 30, 31, 32 ve 33. krallık yıllarını sembolize eden monogramlar görülmektedir.

V. Ariarathes, krallığının erken dönemlerinde babasının portre tipini kullanmıştır. IV. Ariarathes'in portresinin yansıtılmış olduğu daha erken tarihli sikkeler oğlu V. Ariarathes Dönemi'nde darp ettirilmiştir.

Lejant, monogramlar ile Athena betimi bakımından IV. Ariarathes ve V. Ariarathes sikkeleri ortak karakteristik özelliklere sahiptir. IV. Ariarathes'in drahmi ve tetradrahmilerinde Nike sola bakarken, V. Ariarathes'in bütün drahmi ve tetradrahmilerinde Athena'nın elinde tuttuğu Nike'nin yönüsağa doğrudur. Ancak kralın 5.iktidar yılına tarihlenen drahmisinde babasının yani IV. Ariarathes'in ön ve arka yüz modelini taklit eden sikke betimini tercih etmiştir.

IV. Ariarathes, gümüş drahmi ve tetradrahmilerinde sikkelerin sağında yukarıdan aşağıya doğru ΒΑΣΙΛΕΩΣ; solunda yukarıdan aşağıya doğru ΑΡΙΑΡΑΘΟV; altta soldan sağa doğru ΕΥΣΕΒΟΥΣ lejantı kullanılmıştır. IV. Ariarathes'in sikkelerinde arka yüzfigürü olarak sağa doğru bakan miğferli Athena yer almaktadır. Khiton giymiş olan Tanrıça, sol elinde mızrak ve Medusa başı deseni işlenmiş kalkanını kavrar şekilde resmedilmiştir. İleriye uzattığı sağ elinde ise Nike'yi taşır. Nike ise kralın adını onurlandırır şekilde bir çelengi kralın adının üzerine koyar. Sikkenin sağ ve sol boşluğu ile Athena'nın sağ elinin altında monogram veya harfler bulunur. ΕΥΣΕΒΟΥΣ yazısının altında ise krallık yılını sembolize eden monogram bulunur.

IV. Ariarathes'e atfedilen bronz sikkeler de vardır. Ön yüzde kendine özgü tiarasıyla betimlendiği sikkelerin arka yüzünde ok savuran asker veya avcı ile ayakta duran veya oturan Tanrıça (Athena/Ma) betimi vardır. Mørkholm, ön yüzde kambur boğa, arka yüzde sadak içinde yay betimi olan sikkeyi IV. Ariarathes'e vermiştir. Ariarathes Hanedanlığı Dönemi'nde darp edilen mitolojik temalı bir grup sikkenin darp edilmeye başlama tarihi IV. Ariarathes Dönemi'dir. Athena, Artemis ve Apollon temalı 538-565 katalog numarasıyla verilen sikkeler bu sülale tarafından kullanılmaya devam etmiştir.

Nevşehir, Kırşehir, Yozgat, Elazığ, İstanbul Arkeoloji, Konya, Niğde, Mardin, Amasya, Kayseri, Ürgüp Müzeleri'ndeki sikke örneklerinde görüldüğü üzere V. Ariarathes,iktidarının 1, 2, 3, 4, 5, 6 ve 12. yıllarında drahmi; 3. yılında ise tetradrahmi darp ettirmiştir. Ön yüz resmi olarak üç farklı tip kullanmıştır. Tiplerinden bir tanesi babasının portresidir. İkincisi tetradrahmilerinde de kullandığı genç ve kuvvetli bir delikanlıyı yansıtan tipidir. Üçüncü tip portresi daha çocuksu yaşlarını betimleyen tiptir.V. Ariarathes,gümüş tetradrahmilerin ve drahmilerin ön yüzüne diademli kral başını arka yüzüne ise Kappadokia Krallık sikkelerinde bir standart haline gelen, bir elinde Nike, öbür elinde mızrak ve kalkan tutan Athena'yı resmettirmiştir.

Kralın gümüş drahmilerinde IV. Ariarathes sikkelerinde de görüldüğü üzeresikkenin sağında yukarıdan aşağıya doğru ΒΑΣΙΛΕΩΣ; solunda yukarıdan aşağıya doğru ΑΡΙΑΡΑΘΟV; altta soldan sağa doğru yatay olarak→ΕΥΣΕΒΟΥΣ lejantı kullanılmıştır.Tetradrahmilerinde ise sikkenin sağında yukarıdan aşağıya doğru iki satır halinde ↓↓ΒΑΣΙΛΕΩΣΑΡΙΑΡΑΘΟV; solunda yukarıdan aşağıya doğru ↓ΕΥΣΕΒΟΥΣ; altta soldan sağa doğru →ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ lejantı kullanılmıştır.

Kral Orophernes'in Priene Darphanesi'nde darp ettirmiş olduğu sikkelerden günümüze ulaşabilmiş çok az sayıda sikke vardır. Londra, Paris ve Berlin Müze koleksiyonlarında 1'er adet bulunan sikke örnekleriNevşehir Müzesi ve diğer bölge müze koleksiyonlarında bulunmamıştır. Kral Orophernes'in darp ettirdiği sikkelerden altı tanesi 1870 yılında Priene'deki Athena Polias heykelinin kaidesinin altında ele geçmişti. Altı tetradrahmi sikke Athena Polias Tapınağı araştırmaları sırasında tapınak ve heykel kalıntıları arasında bulunmuştur.Orophernes, sikkelerinde ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ unvanını kullanmıştır. Tetradrahmilerin ön yüzünde kendi portresi arka yüzünde zafer tanrıçası Nike betimlenmiştir. Yazı ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΟΡΟΦΕΡΝΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ (Muzaffer Kral Orophernes'in [sikkesi]) biçimindedir.

Çocuk yaşta tahta çıkan VI. Ariarathes'in tek başına hükümdarlığı sırasında darp ettirdiği gümüş sikkeler tetradrahmi, drahmi ve obollerdir. Günümüze ulaşan ünik tetradrahmisine karşılık üç tip drahmi darp ettirdiği görülmektedir. Ordu Müzesi koleksiyonunda bulunan tetradrahmide kral tiaralı başlığıyla doğulu özelliklerini öne çıkarmak istemiştir.

Drahmilerinde ise iki şekilde görülmektedir. Helenistik krallar gibi diademlibetimlerinin yanında tetradrahmisinde de görüldüğü üzere doğuya özgü başlık olan tiara denilen başlık giydiği sikkeler de mevcuttur. Annesi Nysa ile beraber göründüğü sikke ile tek başına betimlendiği sikkelerin bir kısmındatiara başlıklı olarak verilmiştir.

Tarihi belirtmeyen tetradrahmisinde lejant sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ şeklindedir. Drahmilerde ise 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 11, 12, 13, 14 ve 15. krallık yılına tarihlenen monogramlar yer alır. Yazıt, sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ altta →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ şeklindedir.

Tarihi belirtilmemiş ama erken dönemde darp ettirilmiş olduğu düşünülen drahmilerinde sağda iki satır halinde ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ VLIALVΘOΣ solda iki satır halinde ↓ΘΕΟΥ ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ şeklindedir,

VI. Ariarathes, annesiyle ortak olarak hüküm sürdüğü dönem zarfında bir sikke darp etmiştir. Sikkede VI. Ariarathes'in annesi Nysa kraliyet naibi olarak, başında diademi ile oğlunun önünde yer alırken,kendisi tiaralı fakat arka planda resmedilir. Bu sikke özelliğinden Kraliçe Nysa, oğlunun saltanatının ilk yıllarında krallığı yönettiği sonucu çıkarılır. Zaten sikkedeki lejantta açıkça belirtilmiştir. Sikke lejantı sağda iki satır halinde ↓ΒΑΣΙΛΙΣΕΣ ΝΥΣΑ ΚΑΙ solda iki satır halinde ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ ve altta yatay bir şekilde iki satır halinde soldan sağa doğru →ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΤΟΥ ΥΙΟΥ şeklindedir.

M.Ö. 130 yılına tarihlenen ve VI. Ariarathes ve annesi Kraliçe Nysa'nın portresinin yansıtıldığı sikkedeKraliçe Nysa'nın büstündeki başı stephaneli ve örtülüdür. VI. Ariarathes ise yıldız bezemeli bir tiara giymiştir. Arka yüzde ise IV. Ariarathes'in bir tetradrahmisi ile

bronz sikkelerinden tanıdığımız tahtta sola doğru oturan Athena görülmektedir. Tanrıça, sol kolunu gorgoneion bezemeli kalkanına yaslamış omuzuyla mızrağını desteklemektedir. Sola doğru uzattığı sağ elinde tanrıça Nike Kral Ariarathes'in adını taçlandırmaktadır.

Kataloğumuzda 679 numarada verdiğimiz Nevşehir Müze koleksiyonunda kayıtlı VI. Ariarathes'in diademli başının olduğu sikke tipi en yoğun olarak görülen tiptir.

VI. Ariarathes'in obollarının ön yüzünde yıldız bezemeli ve diademli tiarasıyla betimlenirken arka yüzde kaçan koç betimi görülmektedir. VI. Ariarathes'in bronz sikkelerini tanımak oldukça kolaydır. Kral, tepesi yüksekçe olan kendine özgü tiarasına ek diadem de takmaktadır. 911, 912, 913, 919 katalog numaralarıyla verilen kralın bronz sikkelerinin uzunca bir dönem kullanıldığını gösteren kontrmark işaretleri de mevcuttur.

Bronz sikkelerin arka yüzünde görülen motifler kartal, yay sadak ikilisi ile gümüş drahmilerinde görülen oturan Athena betimleridir.

VI. ve VII. Ariarathes dönemlerinde Seleukos İmparatorluğu Kralı VII. Antiokhos'un portresi sikkelerin ön yüzünde kullanıldığı gibi Kappadokia merkezi darphanelerinde Postumus VII. Antiokhos tetradrahmileri darp edilmiştir.

Seleukos İmparatorluğu Kralı VII. Antiokhos'un (138-129) portresini ilk kullanan Kral VI. Ariarathes'tir. VI. Ariarathes bazı drahmilerinde bu portre kullanılmıştır. Kappadokia Kralı VI. Ariarathes, kataloğumuzun 704-718 numaralı sikkelerde görüldüğü gibi krallığının ilk yılından itibaren Seleukos İmparatorluğu Kralı VII. Antiokhos'un portre tipi kullanılmıştır. VII. Ariarathes, VII. Antiokhos'un portresini, kendi adına darp ettirdiği tetradrahmisinde (kat. no. 922) kullanmıştır.

VI. Ariarathes'in ölümüyle tahta geçen VII. Ariarathes, hem tetradrahmi hem de drahmiler darp ettirmiştir. Tetradrahmilerinde lejant sikkenin sağında yukarıdan aşağıya doğru iki satır halinde ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ solda yukarıdan aşağıya doğru ↓ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ şeklindedir. Tanrıça Athena'nın eline konmuş olan Nike elindeki zafer çelengini ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ unvanına uzatır şekilde betimlenmiştir. Monogramlar ise

Nike'nin altında ⍋ Sol iç boşlukta O sağ iç boşlukta Λ şeklindedir. Drahmilerinde ise lejant, sağda ↓ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ ve altta→ ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ şeklindedir.

VII. Ariarathes krallığının ilk yılında tetradrahmi, 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 ve 16. yıllarında ise drahmi biriminde sikke darp ettirmiştir. Tetradrahmilerinde hem kendi portresini hem de Seleukos İmparatorluğu Kralı Antiokhos'un portresini kullanırken drahmilerinde ise sadece kendi portresini kullanmıştır.

Kimi araştırmacılara göre Epiphanous veya Eusebous unvanlarını kullanan Kappadokia Kralı VIII. Ariarathes, dayısı VI Mithridates'in VII Ariarathes'i öldürmesinin ardından tahta çıkmıştır. VIII. Ariarathes'in kısa dönemli iktidarı süresince sikke darp edip etmediği kuşku konusudur. Callatay ve Lorber VIII. Ariarathes'in (101-100) Epiphanous veya Eusebous unvanlarını kullanmış olabileceğini söylemişse de, kralın şimdiye kadar bilim adamlarınca uzlaşılmış bir sikkesinin olmaması bu bilgiyi kanıtsız bırakmaktadır.

VIII. Ariarathes'in ölümüyle çok kısa süren iktidarının ardından Pontos Kralı VI. Mithridates Eupator'un müdahalesiyle VIII. Ariarathes'in kuzeni Ariarathes tahta geçmiştir. Sekiz yaşında tahta geçen IX. Ariarathes, Pontos Kralı VI. Mithridates Eupator'un oğludur. Uzun enseye kadar dökülen dalgalı saçlarıyla betimlenen kralın bazı sikkeleri V. Ariarathes'e ithaf edilmiştir. Bu şekilde tasnif edilmesinin nedeni V. Ariarathes ile olan unvan ve isim benzerliğidir. V. Ariarathes'e ithaf edilen kimi sikkelerin IX. Ariarathes'e verilmesi gerektiğinin Mørkholm belirtmiştir. IX. Ariarathes'in Pontik tipteki tetradrahmilerinde, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ ΕΥΣΕΒΟΥ ϕΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ yazıtı okunmaktadır. Paris'te bulunan sikkede ise ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ ϕΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ yazıtlı sikke ise ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ yazıtını sola koymaya alışmış olan oymacının bir hatası olarak görür.

1110 ile 1117 arası numaralarla belirtilen IX. Ariarathes tetradrahmilerini Kappadokia topraklarından çok uzağında Makedonia'nın bir kenti olan Amphipolis'te darp ettirmiştir. Kappadokia Krallık sikkelerinden oldukça farklı bir biçimde tasarlanan sikkede

Pontik etki barizdir. Sikkenin ön yüzünde kralın diademli başı verilirken, arka yüzde bitkisel çerçeve içinde otlayan Pegasos betimi yer almaktadır. Lejant ana figürün üstünde ve altında yatay olarak iki satır halinde verilmiştir. Üstte →ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ; altında iki satır → ΕΥΣΕΒΟΥΣ ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ şeklinde okunmaktadır. Sikkenin sol boşluğunda ay yıldız; sağ boşluğunda Amphipolis darphanesinin arması olan monogramı görülmektedir.

IX. Ariarathes kesintili bir şekilde iktidarda olduğu dönemlerde 1, 2, 5, 6(?), 14. yıllarında tetradrahmi; 1, 2, 4, 5, 6, 12, 13 ve 15. yıllarda drahmi darp ettirmiştir.

Ariarathes hanedanlığı döneminde darp edilen sikkelerin genel özellikleri şu şekilde sıralanabilir. Kralların gümüş metalinden darp ettirdikleri drahmi ve tetradrahmilerinde -VI. Ariarathes sikkeleri istisnaları dışında- Çağdaş Hellenistik dönem krallar gibi idealist tarzda diademli olarak betimlenmişlerdir. 178-179 katalog numarasında verilen IV. Ariarathes'in darp ettirdiği tek tetradrahmisi ile kataloğumuzda 478 numarayla verilen Nevşehir Müzesi koleksiyonunda kayıtlı IV. Ariarathes dönemi sikke örneği gibi kralın geçirdiği guatır hastalığı dahi realist bir şekilde ifade edilen drahmiler dışında krallar, sikkelerde genç ve güçlü bir şekilde betimlenirler. V. VI. ve VII. Ariarathes sikkelerinde görüldüğü üzere bir önceki kralın veya komşu krallığın kullandığı portreyi kullandığına tanık olunmaktadır.

IX. Ariarathes'in Amphipolis'te ve Orophernes'in Priene'de darp ettirdiği sıra dışı tetradrahmiler dışında gümüş sikkelerin arka yüzünde Athena betiminin geleneksel ikonografisi karakteristiktir. Athena bir elinde Nike diğer elinde kalkan ve mızrak tutarken resmedilmiştir. Athena ayakta ve cepheden betimlenir. Miğferli başı ise profildendir. Üzerinde khiton denilen ince kumaşlı bir elbise vardır. Elbisenin inceliği büktüğü sağ bacağının elbise içinde belli olabilecek kadar gösterilmiştir. Athena'nın sol tarafında mızrak ve kalkanı yer almaktadır. Sola doğru uzattığı sağ elinde ise her zaman Tanrıça Nike vardır. Tanrıçayı bu şekilde betimleme geleneği IV. Ariarathes Dönemi'nde başlayıp X. Ariarathes'e kadar kesintisiz devam etmiştir.

Bronz sikkelerde ise kralların geleneksel doğulu yönlerini öne çıkardıkları görülür. Bronz sikkelerin arka yüzlerinde ise Kappadokialıların kültürel değerleri ile krallığın askeri propagandalarının sembolleştirilip sunulduğu fark edilir. Kültürel ve dini motif olarak Athena, Astarte, Artemis, Anahita, Apollon, Dionysos, Herakles, Hermes, Zeus, Nike ve Thyke'nin betimleri yansımıştır.

Bronz sikkelerin ön yüzlerinde tanrı/tanrıça betimi konulmuşsa arka yüzlerinde anlamı pekiştirmek için tanrıları tanımamıza yardımcı olan sembollerini koymayı uygun görmüşlerdir. Tanrı ve tanrıçaların atribüleri olarak Apollon'un üçayaklı kazan betimi, Artemis'in yay ve sadağı, geyiği, Dionysos'un Thyrsos'u, Astarte'nin lotus yaprağı, Thyke'nin Bereket Boynuzu, Athena'nın Gorgo başlı aigis'i, Ma'nın kılıcı, kutsal Argaios'un dağ şeklindeki simgesi veya Tanrıça Ma ile Zeus'un simgesi kartalı gibi simgeleri sayabiliriz.

Ön yüzde Kader Tanrıçası Thyke betimi olan sikkelerin arka yüzünde yer alan ana figürün yanlarına bazen Dioskurların yıldızlı başlıkları bazen ise Hermes'in Kerykeionu yer almaktadır. Erken dönem Eusebeia sikkelerinde Bereket Boynuzu ve Hermes'in Asasıyla temsil edilen sikkeler dışında barışın, huzurun, mutluluğun resmi pek görülmez. Kappadokia Krallık Dönemi sikkeleri genel olarak askeri propaganda içeren semboller içerir. Halka verilen mesajlar, kahramanlık, cesaret, yetenek, savaşlarda muzaffer olma, avlanma gibi insanlığın en temel içgüdüsü olan hayatta kalma mücadele sahneleri ile ilgilidir.

Savaşan, ok atan veya atın sırtından mızrak savuran kahraman askerlerin yanında miğfer, yay, sadak, mızrak, kalkan, sopa (gürz), kılıç gibi savaş aletlerini de sıkça kullanmışlardır.

Hem gümüş hem de bronz sikkelere diğer tanrı ve tanrıçalara oranla en fazla yansıyan figür Athena'dır. Athena'nın başının veya büstünün gözüktüğü sikkelerde bile

savaşta olduğunu belirtircesine miğferlidir. Tanrıça Athena'nın miğferli başının olduğu 2510-2529 katalog numarasıyla verilen Eusebeia Kent sikkesinin arka yüzünde Argaios Dağına konan yırtıcı kartal betimi ile dağın kutsal kuvveti öne çıkarılmıştır.

Tanrıça Athena'nın bütün olarak yansıdığı sahnelerde ise yeni bitmiş bir savaşın ardından ya otururken ya da ayakta betimlenmiştir. Bütün savaş aletlerini henüz ellerinden bırakmamıştır.

552-553 katalog numarasıyla verilen sikkelerin ön yüzünde Tanrıça Athena'nın miğferli başı arka yüzde yay ve sadak ikilisi veya 2622 katalog numaralı sikkede ise mızrak ve kalkan betimi verilir.2483-2497 arası maddelerde sıralanmış olarak verilen, mitolojide gücü ve kuvvetiyle anılan Herakles'in betimlendiği kimi sikkelerde arka yüzde bir savaş aleti olan Herakles gürzü betimi olan bronz sikkeler askeri propagandanın yapıldığı tiplere örnektir.

Krali sikkelerden farklı olarak, kataloğumuzun 2398-2435 numarada belirttiğimiz sikkeler üzerinde yer alan figür, lejant ve monogramlarının daha kaba bir şekilde işlendiği görülmektedir.

Kataloğumuzda derlediğimiz kadarıyla Kappadokia Krallık Dönemi'nde darp edilen barbar usluptaki sikkeler IV. Ariarathes Dönemi ile başlamaktadır. En son dönem olarak ise I. Ariobarzanes Dönemi ile temsil edilmektedir. IV. Ariarathes, V. Ariarathes, VI. Ariarathes VII. Ariarathes, IX. Ariarathes ve I. Ariobarzanes Dönemi'ni yansıtan barbar sikkeler mevcuttur. Bu grup sikkelerin bir kısmında kralların ad ve unvanlarını doğru olarak yazılmışsa da bir kısmında okunaksız kaba yazıt görülmektedir.

I. Ariobarzanes Philoromaios'un iktidarda kaldığı süre içinde1, 2, 3, 5, 6, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33. yıllarınısimgeleyen monogramlı drahmiler darp ettirmiştir. Aradaki bazı tarih boşlukları iktidar kesintilerinin

olduğu yılları göstermektedir. Kralın sikkelerinin ön yüzüne I. Ariobarzanes'in realist portresi yer almaktadır. Kralın erken dönem sikkelerinde genç hali şekilsiz aşağıya doğru sarkık burunlu olarak yansırken ilerleyen dönemde giderek kilolu ve yaşının ilerlemesine bağlı olarak yüzdeki kırışıklıklar, çöküntüler ve sarkmalar verilmiştir.

Kral, iktidarını borçlu olduğu Romalılara minnetini gösterircesine darp ettirdiği sikkelerinde ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ yazıtını yazdırmıştır.

I. Ariobarzanes'ten sonra krallığa geçen II. Ariobarzanes'in günümüze ulaşan az sayıda drahmilerin üzerindeki tarihler sikke pulunun dışında kaldığından okunamaz durumdadır. Okunabilenlerde ise 6 (Ϛ), 7(Z) ve 8(H) tarihleri görülmektedir. Sikkelerinin ön yüzünde kralın portresi,diğer yüzde ise Athena vardır. Lejant ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ şeklindedir.

M.Ö. 52 ile 42 yılları arasında hükümdar olan III. Ariobarzanes hükümdarlığının 9. (M.Ö. 44) ve 11. (M.Ö. 42) yıllarında kendi adına drahmiler darp ettirmiştir. Bu drahmilerin ön yüzünde, sağa dönük ve diademli III Ariobarzanes başı, Arka yüzünde geleneksel ikonografisiyle Athena Nikephoros yer almaktadır. Athena figürünün sağında yıldız ve hilal motifi görülmektedir.Kralın,Pontos Kralı VI. Mithridates Eupator'un torunu olduğunu vurgulamak istercesine Pontos krallık sikkelerinde bir arma olarak gözüken simgelerinden biri olan hilal ve yıldız betimini sikkelerinde kullandığı görülmektedir.

III. Ariobarzanes'in sikkesinde lejant merkez figürün üstünde →ΒΑΣΙΛΕΩΣ sağda ↓ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ solda ↓ΕΥΣΕΒΟΥΣ ΚΑΙ altta →ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ şeklindedir. Lejant ve tarih monogramlarının yerleştirilme düzeninde görülen değişiklik ilk III. Ariobarzanes Döneminde başlamıştır. Lejant bu dönemde ana figürü dörtgen bir çerçeve şeklinde sarmıştır. Sikkelerin arka yüzünde ana figürün altında yatay olarak verilen lejantın altında verilen tarih monogramının yeri kralın 11. iktidar yılında darp ettirdiği bazı sikkelerde değiştirmiş olduğu görülür. Kralın sikkelerinde 9. iktidar yılını gösteren (θ)

monogramlarının hepsi ile 11. iktidar yılını gösteren (IA) monogramların bir kısmı geleneksel bir şekilde sikkenin alt bölümünde yer alırken 2222-2248 katalog numaralarıyla verilen sikkelerde görüldüğü üzere sikkede ana figürün solunda verilmeye başlanmıştır.

X. Ariarathes'in drahmileri 4,5,6 iktidar yılını gösteren monogramlar taşımaktadır. Bu dönemde tarihi gösteren monogram artık sikkenin altında değil de sikkenin sağ boşluğunda verilir. X. Ariarathes'in sikkesinde lejant merkez figürün üstünde →ΒΑΣΙΛΕΩΣ, sağda ↓ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ, solda ↓ΕΥΣΕΒΟΥΣ ΚΑΙ ve altta →ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ olmak üzere tıpkı abisi kral III. Ariobarzanes sikkelerinde görüldüğü gibi dörtgen bir çerçeve şeklinde arka yüzdeki ana figürü çevrelemektedir.

Ariobarzanes sülalesinindarp ettirdiği sikkelerdeki portrecilik anlayışında idealizmin terkedildiğini söyleyebiliriz. Sülalenin ilk kralı I. Ariobarzanes ile birlikte portrecilikte idealizmin yerini gerçekçilik aldığı görülür. Ariobarzanes'in ilk sikkelerinde orta yaşlarında ve kısa saçlı olarak betimlenirken sonraki dönemlerde kralın zamanla şişmanlayıp yaşlandığı evreler izlenebilmektedir. Aynı şekilde II. ile III. Ariobarzanes ve X. Ariarathes sikkelerinde idealizmden söz etmek pek mümkün değildir. Oldukça gerçekçi bir şekilde yüzdeki zayıflık ve kırışıklıklar verilmiştir. III. Ariobarzanes'in yüzünde görülen sakal kuaförü zaman ile değişmiştir. Erken sikkelerinde sakal yokken zamanla uzayan sakalının boyu da değişmiştir.

Ariobarzanes sülalesinin son kralı X. Ariarathes dönemine kadar darp edilmiş krali bir bronz sikkeden bahsetmekte fayda vardır. 2355-2356 katalog numaralarıyla verilen sikkenin her iki tarafında da savaş aleti betimlenmiştir. Sikkenin ön yüzünde budaklı Herakles Gürzü betimi; arka yüzünde yay betimi yer almaktadır. Üzerinde Ariarathes'in adı yazan bu sikke III. ile X. Ariarathes dönemleri arasında bir çağda tedavülde dolaşmıştır.

50 yılını aşkın bir süre iktidarda kalan Arkhelaos'un 20, 22, 39, 40, 41, 42 ve 49 hükümdarlık yıllarında darp ettirdiği drahmi ve çok nadir olarak ele geçmiş hemidrahmiler darp ettirdiği görülmektedir. Kral Arkhelaos Döneminde lejant ilk defa figürün çevresinde çember olacak şekilde yazılmıştır.2357-2392 katalog numaralı sikkelerde de görüldüğü üzere Kralın gümüş drahmilerinde yazıt merkezdeki ana figür olan Herakles Gürzü'nün etrafında bir çerçeve olacak şekilde dairesel ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΧΕΛΑΟΥ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΤΙΣΤΗΟΥ şeklinde yazılmıştır.Kappadokia Kralı Arkhelaos, philopatridos tou ktistou unvanlarıyla hem vatanını seven bir kral oluşunu, hem de kurduğu Elaeusa/Sebaste Kenti'nden dolayı kurucu yönünü öne çıkarmak istemiştir.

Krallığının 39 ve 40. yıllarını temsil eden 2393-2397 katalog numarası ile tasnif ettiğimiz hemidrahmilerine ise kullanılan alanın küçüklüğünden dolayı sadece ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΧΕΛΑΟΥ yazıtının yazılmış olduğu görülmektedir.

Arkhelaos Dönemi sikkelerin portre betimlerinde tekrar idealistlik unsurlar geri döner. Kralın 20. krallık yılında darp edilen sikkeler ile 42. krallık yıllarını gösteren sikkelerde betimlenen kral başları hep 20/25 yaşlarında bir genç delikanlıyı betimler.

Krallığın son dönemlerine tarihlenen Eusebeia Kent Sikkelerinin darp edilmesinine I. Ariobarzanes Dönemi ülkede baş gösteren iç savaş ve ardından gelen dış müdahaleler sonucu gelişen siyasi ve ekonomik olaylar neden olmuştur.I. Ariobarzanes ile Mithridates Eupator arasındaki gerginliğe damat kontenjanından dahil olan Armenia Kralı Tigranes'in Eusebeia kentini yerle bir etmiştir. MÖ 77'de gelişen bu olayda Armenia Kralı Tigranes'in Mazaka/Eusebeia'daki şehir sakinlerini kendi ülkesine (Tigranocerta) getirtmiştir. Bu olayo dönem kent için bir felaket olarak gözükse de Kappadokia Kralı I. Ariobarzanes'in Romanın sadık bir dostu olarak kalması ve kendi başına bu devletlerle baş edememesinden ötürü Roma tarafından daha fazla itinayla korunmasını sağlamıştır.

MÖ 66/65'de Pompeius'un hem Pontos hem de Armenia kralını alt etmesiyle bölgede siyasi anlamda bazı değişikliklerde bulunmuştur. Pompeius'un Anadolu'ya gelip duruma müdahale etmesinden sonra hem Eusebeialılar ülkelerine geri dönebilme hakkını kazanmış hem de devrik Kral I. Ariobarzanes tahtını geri alma şansını elde etmiştir. Bronz Sivil Eusebeia Kent Sikkeleri, ülkelerinden göçertilen Kappadokialıların kentlerine geri dönebilmelerinden sonra darp edilmeye başlamıştır.

Ön yüzlerinde tanrı veya tanrıçaların betimlerinin olduğu bu grup bronz sikkenin üzerinde yer ismi olan ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ ve ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ lejantı bulunmaktadır. ΕΥΣΕΒΕΙΑkent adının ΚΑΙΣΑΡΕΙΑolarak değiştirilmesisüreci X. Ariarathes'in sondönemlerinde ya da Arkhelaos'un ilk yıllarında Julius Caesar'ın adının onurlandırılması içinolmalıdır.

Bu sikkelerin bazılarının üzerinde tarih işareti varken bazılarında yoktur. ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ kent sikkelerinde görülen ilk tarih IB, son tarih Κ⊑ monogramıdır. Bu monogram tarih olarak 26. yılı temsil etmektedir. ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ yazıtlı sikkelerde ise ilk sikkelerde ise görülen en erken tarih monogramı ΚΗ ise 28. yılı temsil etmektedir. ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ yazıtlısikkelerdeson tarih ise ΝΓ yani 53 tarihidir. Bu tarih Kappadokia Krallık Dönemi'nde darp edilen son sikkeleri göstermektedir.

Bronz Eusebeia Kent Sikkeleri de ikonografi açısından çok renklidir. Tanrı ve tanrıçalardan Athena, Nike, Zeus, Ma, Artemis (veya Anahita?), Apollon, Dionysos ve Tykhe betimlerinin yanında efsanevi yarı tanrı Kahramanlar Herakles ve Dioskurlar ve mitolojik yaratıklar sfenks. Medusa (Kalkan üzerinde betimlenen başı) görünmektedir. Argaios Dağı ikonografisi yine Kappadokia Krallığının son dönemlerine doğru oldukça tutulmuştur.

Kappadokia Krallık sikkelerinin sirkülasyon alanına dair yapılan kazılar ve ele geçirilen defineler ipucu vermektedir. Gerek Antik Dönem Kappadokia Krallığı sınırları

içinde gerekse bu sınırlar dışında ele geçirilen sikke buluntularıyla sikkelerin yayılım alanı şu şekilde verilebilir: Doğuda kuzeyden güneye doğru Gürcistan, Ermenistan, İran; güneyde Irak ve Suriye, batıda ise Yunanistan ve daha ileride İtalya'da Krallık sikkelerini içeren defineler ele geçmiştir.

3.3. Kappadokia Krallık Sikkeleri'nin Dolaşımı (Sirkülasyonu)

3.3.1. Kazı Buluntuları

Prof. Dr. Zeynep Çizmeli Öğün, Dr. C. Özbil ve Dr. Ö. D. Yalçın, "Antik Dönem Anadolu Nümismatiği: Arkeolojik Kazılarda Ele Geçen Sikkelerin Yayınının Bibliyografyası" isimli makalede de belirtildiği gibi[1548] Kültepe, Niğde-Tepebağları ve Kaman-Kalehöyük kazılarında Kappadokia Krallık sikkeleri ele geçmiştir. Bunların dışında Aşvan Höyük, Priene, Kurul Kalesi, Cami Höyük, Kınık Höyük, Horis ve Gürcistan Vani kazılarında da bu döneme tarihlenen sikkeler ele geçmiştir. (harita 5)

3.3.1.1. Kültepe Kazıları

Kültepe Kaniş Karum'unda 1948 yılından itibaren Prof. Dr. Tahsin Özgüç yönetiminde kazılar yürütülmüştür. Bu dönem zarfında Asur Ticaret Kolonileri Çağı'na tarihlenen birçok eser gün yüzüne çıkarılmıştır. 1948-2006 yılları arasında yapılan kazılar neticesinde Prehistorik dönemden başlayarak yerleşim görmüş höyük Hellenistik ve Roma Dönemi'nde de iskân edilmeye devam ettiği görülmüştür. 1967-74 yılları arasında ele geçen sikkeler Saadet Taner tarafından yayınlanmıştır[1549]. IV. Ariarathes'in, yedi adet gümüş sikkesi 1967, 1973 yılları Kültepe buluntuları arasında yer alır[1550].

1967 yılında bulunmuş 8 adet Kappadokia Krallık Sikkesi Kayseri Müze envanterine 1974 olarak numaralanmıştır. Sikkeler IV. Ariarathes (7 drahmi) ve Kral

1548 Öğün ve diğ. 2016, 229-254.

1549 Taner 1972, 98-107; Taner 1974, 583-594.; Taner 1974, 97-111.

1550 Taner 1974, 591-593 no 5-11.

Arkhelaos (1 bronz) tarihlidir[1551]. 2006 yılından itibaren Prof. Dr. Fikri Kulakoğlu başkanlığında yürütülen kazılar da ise Hellenistik Dönem ve sonrasına tarihlenen 11 adet sikke bulunmuştur. Hellenistik Döneme tarihlenen dört sikkenin üçü Kappadokia Kralı IV. Ariarathes'in sikkesidir[1552].

Hellenistik Dönem ve sonrasına tarihlenen 11 adet sikkenin dört tanesi kral IV. Ariarathes'in hükümdarlığı döneminde darp ettiği örneklerdir. Bu sikkelerden iki tanesi[1553] 33. yılında (M.Ö.188/187) darp ettiği sikkelerdir. Diğer sikke ise arka yüzünde yer alan darp tarihinin okunmamasına rağmen, ön yüzdeki portreden yine aynı kralın hükümdarlığının 30-33 yılları arasında darp edildiğini anlaşılmaktadır[1554].

3.3.1.2. Aşvan Höyük Kazısı

Elazığ'ın 45 km kuzeybatısında, Keban kazasının 3 km kuzeyinde Yukarı Fırat Nehri üzerindeki Keban Barajı inşaat projesi (1965-1974 yıllar arası) faaliyet alanı içinde bulunan Keban'da Göl Bölgesi'nde, 1968 yazından itibaren arkeoloji, folklor, mimari ve etnografya alanlarında çalışmalar yapılmıştır. Bu bağlamda 1967 yılında ODTÜ, İÜ Edebiyat Fakültesi ve Chicago Üniversitesi Keban Bölgesi'nde beraber çalışmıştır. İngiliz Arkeoloji Enstitüsünün (D. French ve R. Harper başkanlığındaki heyet.) Aşvan Höyüğü, Pagnik ve çevresi yaptıkları kazılarda define bulunmuştur[1555].

Literatüre Aşvan Hazinesi diye geçen define 1969 yılında bulunmuştur. Define, şu an Elazığ Müzesi koleksiyonundadır. Aşvan Höyüğü kazısı sırasında MÖ 64 civarında gömülmüş olduğu düşünülen kırk yedi adet I. Ariobarzanes ve bir adet IX. Ariarathes sikkesinden meydana gelmiştir. I. Ariobarzanes'in 26, 27, 28, 29, 30 ve 31. hükümdarlık

1551 Taner 1974, 583-594.

1552 Öğün 2008, 35-41.

1553 07-KT-K.32/1, 07-KTK.32/3/07-KT-K.32/2

1554 Öğün 2008, 35-41.

1555 Mürsel Seçmen, Engin Dirik, Seray Güvener, Oya Tuncer, "Keban Projesi", https://www.academia.edu/11491186/Keban_Project

yılında darp edilmiş olan sikkeler ile IX. Ariarathes'in 15. Hükümdarlık yılında darp ettirdiği sikke vardır[1556].

	Ar drahmi		Ar drahmi
I.Ariobarzanes	47	IX. Ariarathes	1
		Tespit edilen toplam	48

3.3.1.3. Tepebağları Kazısı

1973 yılı Niğde Tepebağları kazısında bir vazo içerisinde bulunmuştur. Define, 26 sikkeden oluşmaktadır. Sikkelerin dört âdeti II. Ariobarzanes'in 8. krallık yılına tarihlenirken, 19 adedi III. Ariobarzanes'in 9 ve 11. yıllarını temsil etmektedir. III. Ariobarzanes'in sikkelerinde karakteristik olarak görünen ay ve yıldız sembolü Reinach'a göre dedesi Mithridates'e atıf yapmaktadır[1557]. Üç adet X. Ariarathes'in sikkeleri 4, 5 ve 6. hükümdarlık yıllarına tarihlenmektedir. 27 yıl gibi kısa bir zamanı içine almasına rağmen üç ayrı kralın portrelerini, ad ve unvanlarını değişik yazı karakteri ve darp tekniği içinde örneklerini yansıtması açısından önemlidir[1558].

	Ar drahmi		Ar drahmi
II.Ariobarzanes	4	X. Ariarathes	3
III.Ariobarzanes	19	Tespit edilen toplam	26

3.3.1.4. Kınık Höyük Kazısı

Orta büyüklükte arkeolojik bir yerleşim olan Kınık Höyük, Niğde İlinde Melendiz Dağları'nın eteğindeki Altunhisar Vadisi'nin girişinde, Konya Ovası'nın kuzeydoğu bölümünde yer almaktadır. 2011 yılından itibaren yeni bir arkeoloji projesi ile yapılan kazılarda bölgenin MÖ 2. bin yıldan itibaren açığa çıkmamış önemli arkeolojik geçmişe sahip olduğu görülmüştür[1559]. Kınık Höyük 2013 yılı kazı sezonunda, A105 alanında on üç

1556 IGCH 1741; McNicoll 1973, 181-186.

1557 Simonetta N., C., 1961,19.

1558 Taner 1972, lev. I-IX, 98-107.

1559 Lanaro ve diğ. 2015,63-74.

adet yoğun korozyonlu sikke bulunmuştur[1560]. 2015 yılında ise iki adet bronz ve ön yüzünde tiaralı VI. Ariarathes büstünün betimli olduğu sikkesi ile bir adet Eusebeia Kent Sikkesi ele geçmiştir[1561]. 2015.56, 2015.58 ve 2015.59 envanter numarasıyla Niğde Müzesi envanterine kaydedilmiştir.

3.3.1.5. Horis Kazısı

Horis yeni adı ile Yığınak Köyü, Adıyaman İline bağlı Kahta İlçesine bağlı bir köydür. Kale Horis Köyünün 1 km kuzeyindedir. O.D.T.Ü. Keban ve Aşağı Fırat Projesi kapsamında 1978 yılında başlandığı kazılar sürerken Kale ile köy arasında daha önce açılıp soyulmuş iki oda mezar içinde yapılan çalışmalar sonucunda IX. Ariarathes'in bir adet gümüş sikkesi bulunmuştur[1562].

3.3.1.6. Zeyve Höyük Kazıları

Zeyve Höyük, Niğde İline bağlı Ulukışla İlçesinin 10km doğusunda Porsuk Köyü yakınında bulunur. W.M. Ramsay 1903 yılında bu höyüğü tespit etmiştir. Zeyve Höyük'te 1968 yılından itibaren Prof. Oliver Pelon başkanlığında kazılar yürütülmüştür. Hitit İmparatorluğu Dönemi'ne kadar inen geçmişi bulunan höyükte 1 adet Eusebeia Kent Sikkesi bulunmuştur. Sikkenin ön yüzünde Dionysos arka yüzünde Erciyes Dağı'nın üzerine konan kartal betimi yer almaktadır[1563].

3.3.1.7. Priene Kazısı

1870 yılında İonia Bölgesi, Priene Antik Kenti'nde Athena Polias Tapınağı kazısı sırasında Athena kült heykelinin kaidesinin altında altu adet gümüş teradrahmi

1560 Tektaş 2014, 506-516. Kazı sezonu sonrası Niğde Müze Müdürlüğüne etütlük olarak teslim edilmiştir. KIN13.A105.F25.2: Ön yüz: silik, Arka yüz: silik belirsiz, ortada Thyrsos, yanındaki yazıda da ΕΥΣ… (Eusebia)? yazıyor olabilir. Bronz sikke Çap: 13,2 mm., kal: 3,8 mm., ağırlık: 2,80 gr.KIN'13 A105-F25.4: Bronz sikke (Fig: 13B) Çap: 12,3 mm., kal: 4,1 mm., ağırlık: 2,50 gr. Ön yüz: silik Arka yüz: Argaeus (Erciyes) Dağı

1561d'Alfonso- Castellano 2018.

1562 Doruk 1980, 167-169.

1563 Beyer 2008, 107-116.

bulunmuştur. Pausanias'ın da bahsettiği[1564] Orophernes'in Prienelilere emanet ettiği büyük hazinesinin çok küçük bir parçası bu şekilde ele geçmiştir. Büyük Athena Polias heykelinin kaidesi altında 6 adet sikke iki parça altın zeytin yaprağı (çelenk parçası) altın kırıntıları ve bir mühür bulunmuştu[1565].

Oropharnes'in gümüş tetradrahmilerinin olduğu definenin gömülme tarihi MÖ 158'dir. Bu defineye ait sikkeler dünyanın çeşitli yerlerine dağılmıştır. Londra, Paris ve Berlin Müze koleksiyonlarında 1'er adet bulunmaktadır[1566].

3.3.1.8. Gürcistan Vani Kenti Buluntuları

Gürcistan'ın batı kesiminde MÖ 5. yüzyıldan 1. yüzyıla kadar Kholkis Krallığı'nın en önemli dini, politik ve ekonomik merkezi olan Vani Kenti'nde yapılan kazı çalışmalarında altı adet Kappadokia Krallığına tarihlenen gümüş drahmi bulunmuştur. Bunlar VI. Ariarathes'e ait bir, VII. Ariarathes'in 8. yılına ait bir; X. Ariarathes'in iki ve I. Ariobarzanes 13. yıllarına tarihlenen iki adet sikkeleridir[1567].

Gürcistan Vani Kenti'ndeki Hellenistik Sikkeler							
	AU	AR	AE		AU	AR	AE
Colchis		24		III. Aleksandros	1		
Vani			122	---İmitasyon	2		
Pontos Şehirleri			49	Lysimakhos	1		
VI. Mithridates		1		---İmitasyon	1		
VI. Ariarathes		1		Atina Yeni Stil		1	
VII. Ariarathes		1		Pergamon		1	
IX. Ariarathes		2		II. Hieron Syracuse	1		
I. Ariobarzanes		2		Roma Cumhuriyeti		3	
Kaisareia Kapp.		1		M. Aurelius		1	
Philip II	1			Parthia, Sinatruces		1	
Diğer			3	Toplam	7	39	174

1564 Pausanias VII. 5.

1565 Newton-Clarke 1871, 19-27.

1566 IGCH 1323; Newton 1871, 19–27. ; Regling 1927, 9, 45.

1567 Dundua - Lordkipanidze 1979, 1-5.

3.3.1.9. Kurul Kalesi Kazısı

Ordu İli Altınordu İlçesi Bayadı Köyü sınırları içerisinde yer alan Kurul Kalesi'nde 2017 yılı kazı çalışmaları, Ordu Müze Müdürlüğü'nün başkanlığı ve Gazi Üniversitesi Arkeoloji Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. S. Yücel Şenyurt'un bilimsel sorumluluğu altındaki bir ekip tarafından 2017 yaz sezonunda kazı çalışması yapmıştır. Pontos Kralı VI. Mithridates Eupator Dionysos'un (MÖ 120-63) bölgede yaptırdığı 75 kaleden bir tanesi olan Kurul Kalesi'nde yürütülen çalışmalarda toplam 108 adet sikke ele geçirilmiştir. Bunlardan 1 adedi gümüş olup, geriye kalan 107 adedi bronzdur. Buna göre tamamı Hellenistik Dönem'e tarihlendirilen sikkelerden Kappadokia Kralı I. Ariobarzanes'e ait MÖ 74 yılına tarihlenen 1 gümüş drahmisinin yanında Bithynia Krallığı 1 adet, Pontos Krallığı 98 adet ve Phrygia Bölgesi kentlerinden Apameia 2 adet sikke ile temsil edilmektedir. Ele geçirilen sikkeler arasında en erken tarihli sikke Bithynia Kralı II. Prusias Dönemine (MÖ 185-149) tarihlendirilirken, en geç tarihli sikke ise VI. Mithridates Dönemi içerisinde MÖ 85-65 yılları arasına tarihlendirilmektedir[1568].

3.3.1.10. Cami Höyük Kazısı

Nevşehir Müze Müdürlüğü ile Gazi Üniversitesi Arkeoloji bölümü Öğretim Üyesi Doç Dr. Yücel Şenyurt'un bilimsel başkanlığında 16.06.2009 ile 18.12.2009 tarihleri arasında yapılan kazıda 1 adet X. Ariarathes sikkesi ele geçmiştir. Buluntular Camihöyük Kurtarma Kazısı yayınlanmamış proje raporu 2010 da belgelenmiştir. Bulunan sikke Nevşehir müzesinde 14369 envanter numarası ile kayıt altına alınmıştır. Eser, 2305 katalog numarasıyla tezimize alınmıştır.

1568 Şenyurt ve diğ. 2018, 691-712.

3.3.2. Define Buluntuları

Tezimizde 6. haritada dabelirtildiği üzere Kappadokia Krallık sikkelerinin geniş bir alana yayılmıştır. Sikkelerin dolaştığı bölgeleri tanımak için definelerin bulunuş yerlerine göre bir çerçeve çizilirse sınırları şöyle anlatılabilir. Günümüz adlarıyla doğuda Ermenistan batıda İtalya güneyde İran, Irak ile Suriye ve kuzeyde Gürcistan ile sınırlanan geniş bir alanda Kappadokia Krallık sikkeleri bulunmuştur.

3.3.2.1. Giresun Definesi

MÖ 80 yılı civarında gömüldüğü düşünülen Giresun (Cerasus-Pharnacia) Definesi'ne[1569] ait elli beş adet gümüş sikke şu an İstanbul Arkeoloji Müzesi koleksiyonundadır. Pontos, Bithinia Krallık sikkeleri ve kistoforların da olduğu definede üç adet Kappadokia Krallığı sikkesi ve Seleukos İmparatorluğu Kralı VII. Antiokhos'un iki adet tetradrahmisi vardır. Kappadokia Krallığı sikkesi olarak birer adet IV. Ariarathes, IX. Ariarathes ve I. Ariobarzanes sikkesi vardır.

VI. Ariarathes drahmisi, Simonetta Type 1, 13, geleneksel olarak kralın saltanatının 1'inci yılını ifade ettiği düşünülen A monogramı taşır. IX. Ariarathes sikkesi'ndeki IΓ monogramı 13. iktidarlık yılına yani MÖ 87 yılına denk gelmektedir. I. Ariobarzanes sikkesinin arka yüzünün alt kesimindeki Θ ve M monogamları sikkenin tarihini MÖ 95/85 yılları arasına tarihlenmesini sağlamaktadır. Bu sebeple definenin gömülme tarihi ile ilgili MÖ 80 civarı uygun görünmektedir. Aşağıda Kleiner'in yayınladığı Kappadokia Krallık Dönemi sikkeler verilmektedir.

	AR tetradrahmi	Ar drahmi		
VI. Ariarathes		1	Cistophor: Pergamum	1
IX. Ariarathes		1	Cistophor: Ephesus	1
I. Ariobarzanes		1	Cistophor: Apameia	1
VI. Mithridates	22		Atina Yeni Stil	18
II-III. Nikomedes	7			
VII. Antiokhos	2		Tespit edilen toplam	55

1569 Kleiner 1974, 3-25. ; IGCH 1383'te yayınlanmıştır.

3.3.2.2. Kappadokia Definesi 1

MÖ 100 yılında gömülmüş define Kappadokia'da 1935'te ele geçmiştir. Doksan dokuz adet gümüş drahminin altmış altısı, V. Ariarathes; otuz iki drahmi VI. Ariarathes ve bir drahmi VII. Ariarathes'e aittir. Definenin on iki parçası Londra'da ve dört parçası ise Oxford'tadır[1570].

	Ar drahmi		
V. Ariarathes	66		
VI. Ariarathes	32		
VII. Ariarathes	1	Tespit edilen toplam	99

3.3.2.3. Kappadokia Definesi 2

MÖ 8'te gömülmüş diğer bir Kappadokia definesi[1571] 1959'da açığa çıkmıştır. Bin adet gümüş sikkenin yüz altmış dört drahmisi IV. Ariarathes[1572], yüz yetmişten fazla drahmisi V. Ariarathes; elli altıdan fazla drahmi VI. Ariarathes; yüz on beşten fazla drahmi VII. Ariarathes; otuz birden fazla drahmi VIII. Ariarathes (?); iki yüz altmış beşten fazla drahmi IX. Ariarathes; yüz on bir'den fazla drahmi I. Ariobarzanes; 7'den fazla drahmi Barbar sitildeki sikkelerdir. Definenin iki yüz doksan iki parçası Copenhagen'de; otuz üç parçası da Winterthur'dadır.

	Ar drahmi		Ar drahmi
V. Ariarathes	170+	IX. Ariarathes	265+
VI. Ariarathes	56+	I.Ariobarzanes	111+
VII. Ariarathes	115+	Barbar imit.	7+
VII. Ariarathes?	31+	Tespit edilen toplam	1000

1570 IGCH 1417.

1571 IGCH 1419.

1572 Simonetta 2007, 36.

3.3.2.4. Kappadokia Definesi 3

G. Taylor, "A Find of Cappadocian Silver" isimli makalesinde buluntu yeri bilinmeyen fakat Amerikalı bir meraklıya satılmış olan I. Ariobarzanes'in 32. yılı ile II. Ariobarzanes'in 7. yılları arasına tarihlenen iki yüz sekiz adet sikkeden söz etmektedir[1573].

	Ar drahmi		Ar drahmi		
I. Ariobarzanes	?	II. Ariobarzanes	?	Tespit edilen toplam	208

3.3.2.5. Yozgat/ Adatepe Definesi

Gömülme tarihi MÖ 98 – 97 olan define1936 yılında açığa çıkmıştır. Şimdi İstanbul'da olan define Galatia- Kappadokia sınırında Yozgat yakınlarında Adatepe'de bulunmuştur. Elli adet gümüş sikkenin üçü Atina yeni sitil tetradrahmidir. V. Ariarathes'in yirmi üç; VI. Ariarathes'in dokuz; VII. Ariarathes'in altı; VIII. Ariarathes'in[1574] üç; IX. Ariarathes'in altı adet gümüş sikkesi mevcuttur. X. Ariarathes'in bir sikkesi ise araya sıkışmış gibidir[1575].

	tetradahmi	Ar drahmi		Ar drahmi
V. Ariarathes		23	VIII. Ariarathes	3
VI. Ariarathes		9	IX. Ariarathes	6
VII. Ariarathes		6	X. Ariarathes	1
Atina yeni stil	3		Tespit edilen toplam	50

3.3.2.6. Suriye Definesi

Suriye'de, muhtemelen MÖ 50 civarında gömülen define 1951'de bulunmuştur. Yüz yetmiş dokuz gümüş sikkenin yüz altmış üçü V. Ariarathes sikkesidir. Altı drahmi VI. Ariarathes; altı drahmi VII. Ariarathes; iki drahmi (II. seri) IX. Ariarathes; bir drahmi I. Ariobarzanes; bir drahmi II. Ariobarzanes'in sikkesidir[1576].

1573 Taylor 1972, 43-45.

1574 VIII. Ariarathes'in kısa süren hükümdarlık yılına ait daha henüz literatüre girmiş bir sikkesi bulunamamıştır. Adı geçen definedeki sikkelerin tanımlanmasında muhtemelen bir yanlışlık olmuştur.

1575 IGCH 1418.

1576 IGCH 1579 ayrıca bilgi için bkz ANS

	Ar drahmi		Ar drahmi		
V. Ariarathes	163	IX. Ariarathes	2		
VI. Ariarathes	6	I.Ariobarzanes	1		
VII. Ariarathes	6	II.Ariobarzanes	1	Tespit edilen toplam	179

3.3.2.7. Mardin Definesi

Alberto M. Simonetta[1577], Mardin'den gelen ve şimdi Bono Simonetta'nın koleksiyonunda bulunan bir defineden söz etmektedir. Definede kırk dokuz adet kral adları olmayan Parth sikkesi[1578]; otuz iki adet II. Mithridates ve üç Kappadokia Kralı I. Ariobarzanes sikkesini muhteva etmektedir. I. Ariobarzanes sikkelerinin bir tanesi IϚ = 16 = MÖ 81; bir tanesi IΔ = 14 = MÖ 83 ve biri KΔ? = 24 = MÖ 72 yıllara tarihlenir[1579].

	Ar drahmi		Ar drahmi		
I.Ariobarzanes	3	II. Mithridates	32		
Arsacid sikkesi Clas e	28	Arsacid sikkesi Fß	21	Tespit edilen toplam	84

3.3.2.8. Diyarbakır Definesi

MÖ 30'dan sonra gömülen Diyarbakır Definesi'nde Pontos, Seleukos, Ermeni ve Parth Krallıkları'na ait iki yüz otuz sekizden fazla gümüş sikkenin sekiz drahmisi I. Ariobarzanes'e aittir[1580].

	AR tetradrahmi	Ar drahmi		AR tetradrahmi	Ar drahmi
I.Ariobarzanes		8	II. Mithridates		25
VIII. Antiokhos	4		Sinatruces		28
IX. Antiokhos	6		III. Phraates		20
Philip Philadelphus	136		III? Mithridates		7
Emitasyon Philip	4		Tespit edilen toplam		
			+238 =	150	89

1577 Simonetta 1966, 28.

1578 Simonetta yirmi sekiz adet E sınıfı ve yirmi bir Fß sınıfı olarak katagorize etmiştir. Simonetta 1966, 15-40.

1579 Simonetta 1966, 15-40.

1580 IGCH 1744.

3.3.2.9. Erivan Definesi

Ermenistan'da Erivan'a 150 km güneydoğusundakiSarnakunk Bölgesi civarında MÖ 30-25 yıllarında gömülmüş olduğu düşünülen küp 1945'te bulunmuştur. Definenin bir kısmı köylüler tarafından alınmıştı fakat 1963'e kadar müzede toplam 373 parça toplandı. Bu tarihten sonra Mousheghian, tüm istif üzerinde eleştirel bir çalışmaya başlayabildi. Define ilk olarak Kh. A. Mousheghian tarafından The Academy of Sciences of Armenia'nın birinci cildinde 1973 yılında yayınlanmıştır.

Çalışılabilinen yüz yetmiş sekizden fazla drahmi definesinin içinde Kappadokia Krallık Sikkesi de mevcuttur. Define içinde bir adet I. Ariobarzanes ve iki adet IX Ariarathes drahmisi bulunmaktadır[1581].Definenin içinde ise toplamda10 adet Kappadokia Krallık Sikkesi mevcuttur[1582].

	Tetradrahmi	Drahmi		Tetradrahmi	Drahmi
VI. Mithridates VI	1		Aradus	1	
Pergamon Cistaphoros	4		Sidon	1	
Ariarathes IX		2	Tyre	24	
Ariobarzanes I		1	Mithridates II		1
Tigranes I	1	1	Phraates III?		1
Artavasdes III		1	Orodes II		6
Aleksandros I Balas	1		Roma Cumhuriyet		4 cist.
Antiokhos VII	9		Anthony-Cleopatra	4	
Demetrius II	3		Philip Philadelphus	17	
				Toplam	+178

3.3.2.10. Abruzzi Definesi

Define, Orta İtalya'daki Abruzzo Bölgesi'nde L'Aquila ilinin 10 km güneydoğusunda 1954 yılında bulunmuştur. Poggio Picenze de Abruzzi Definesi olarak bilinen define MÖ 80 yılında gömülmüştür. Definede beş yüz yetmişten fazla gümüş sikke vardır. Define içerisinde iki yüz adet Sulla Dönemi sikkeleri, Lysimakhos, VI. Mithridates ve III. Nikomedes'in tetradrahmileri ve IX. Ariarathes'in dört tetradrahmisi (iki tanesi MÖ

1581 IGCH 1746.

1582 Bedoukian 1975, 232-234.

98 tarihlidir) ve on drahmisi ile bir adet MÖ 95 yılından sonraya tarihlenen I. Ariobarzanes sikkesi mevcuttur[1583].2 adet Lysimakhos'un postumus sikkesi, bir adet III. Nikomedes'in tetradrahmisi, yedi adet VI. Mithridates tetradrahmisi, dört (veya altı adet) V. Ariarathes tetradrahmisi ile on drahmisi ile çok miktarda Atina yeni stil sikkeleri ve Roma denarileri içermektedir[1584].

3.3.2.11. Pınarbaşı (Aleksandreia Troas) Definesi

Define, Aleksandria Troas Antik Kenti'ne yakın bir mevkide bulunan Pınarbaşı Köyü'nde bulunmuştur. Aleksandria Troas Antik Kenti ise Çanakkale İli, Ezine İlçesi, Dalyan Köyü sınırları içerisinde Kestanbolluk mevkiindedir. MÖ 90 yıllarında gömülmüş olduğu tahmin edilen define 1875'te gün yüzüne çıkmıştır. Defineye ait sikkeler şu an Berlin'dedir. Yüz adet gümüş sikke ihtiva eden definenin, elli tetradrahmisi Lysimakhos, yaklaşık otuz tetradrahmisi II-III Nikomedes, on beş tetradrahmisi VI. Mithridates ve beş tetradrahmisi IX. Ariarathes'in sikkeleridir[1585].

	AR tetradrahmi		AR tetradrahmi
Lysimakhos	50	VI. Mithridates	15
II-III Nikomedes	30	IX. Ariarathes	5
		Tespit edilen toplam	100

3.3.2.12. Tahran Definesi

Şu an 9 adeti Londra'da ve 290 adeti New York'ta olan Tahran Definesi MÖ 90-85 arası gömülmüş 1922 de ele geçmiştir[1586]. Buluntu yeri Newell'e göre "Doğu Irak'tadır (Asur'da). İran sınırındaki küçük Mandali (Mendali) Kasabası civarında, Hanikin'in 40 mil güneyinde yer bulmaktadır." Dayet'e göre, Tahran yakınındadır. 27 kg civarında olan toplam 1600'dan fazla gümüş sikkenin olduğu bir definedir. VI. Ariarathes'in 1 drahmisinin yanında Atina, Magnesia, Methymna, Mytilene, Miletos, Chios, Perge,

1583 IGCH 2056; Lewis 1997, 302.

1584 Simonetta 2007, 36.

1585 IGCH 1356; Mørkholm 1962, 407-411.

1586 IGCH 1813; Newell 1924, 141-180. ; Dayet 1925,131-139.

Aspendos şehirlerinin tetradrahmileri ile III. Aleksandros'un 3; Lysimachus'un 1 postumus tetradrahmisi bulunmaktadır. IV. Antiokhos'un 4; V. Antiokhos'un 2; I. Demetrius'un 9 tetradrahmisi ile Aleksandros I Balas'ın 15'ten fazla tetradrahmisi bulunmaktadır. II. Demetrius 25; VI. Antiokhos 4; VII. Antiokhos 79; Aleksandros II Zebina'nın ise 3 tetradrahmisi mevcuttur. VIII. Antiokhos ile Kleopatra'nın 1 tetradrahmisi, sadece VIII. Antiokhos'un ise 69'dan fazla tetradrahmisi vardır. 67'yi aşkın tetradrahmi IX. Antiokhos'a verilirken, I. Mithridates'e 16 drahmi, II. Phraates'e 4; I. Artabanus'a 3 tetradrahmi verilmektedir. II. Mithridates'in 50'den fazla tetradrahmisi, I. Euthydemus 2; Demetrius'un 2; I. Antimakhos'un 1; I. Eucratides 16 ve Heliocles'un 7 tetradrahmisi mevcuttur. Newell ve Dayet bu definenin 380 adet sikke kısmını yayınlamıştır.

	Tetradr	Dr.		Tetradr	Dr.
VI. Ariarathes		1	VI.Antiokhos	4	
Lysimachus	1	2	VII. Antiokhos	79+	
Atina, Magnesia	2		II.Aleksandros Zebina	3	
IV. Antiokhos	4		VIII.Antiokhos-Kleopatra	1	
V. Antiokhos	2		VIII. Antiokhos	69+	
I. Demetrios	9+		IX. Antiokhos	67+	
I.Aleksandros Balas	15+		II.Phraates	4	
II. Demetrius	25		I. Artabanus	3	
Methymna, Mytilene		2	II. Mithridates	50+	800
Miletus, Chios		2	I.Euthydemus	2	
Perge, Aspendos		7	Demetrius	2	
Antimachus I	1		Eucratides I	16	
Heliocles	7		Toplam	1600+	

3.3.2.13. Ordu Definesi

1970 yılı Ordu ili Düz Mahalle semtinde bir inşaat temel kazısı sırasında bulunmuştur. Şimdi Ordu Müzesi'nde sergilenmektedir. Bu definede on beş ayrı tip 69 adet gümüş tetradrahmi sikkeden oluşmaktadır. Aslında definenin çok daha fazla sikkeden oluştuğu ancak bulunma sırasında yağmalandığı söylenmektedir. Bu definenin büyük kısmı kaçakçılar tarafından yurt dışına kaçırılmıştır. Daha önce "Trapezunt Definesi" diye

isimlendirilen define Melih Aslan'a göre Ordu Definesi'nin geriye kalan kısmıdır[1587]. (Cotyora) definesi içinde Melih Aslan'ın[1588] IV. Ariarathes dediği ancak bizim VI Ariarathes olduğunu düşündüğümüz bir tetradrahmi sikke bulunmaktadır. Sikkenin ön yüzünde Genç Ariarathes'in önü kesik Tiara şeklinde miğferli, zırhlı ve drapeli büstü sağa dönüktür. Tiarayı diadem süslemektedir. Aslan'a göre tiaranın arka kısmında yukarıdan aşağıya inen bir kabara sırası, bu başlığın metalden olduğuna işaret eder. Sol boşlukta yukarıda K (kappa) harfi sağ alt kısımda noktalı bordür ve sol kenarda çizgi bordürün varlığı bu sikkenin ikinci kez basımından kaynaklandığını düşündürdüğünden bu sikke bir overstruck basımlıdır. K=20 sayısı veya Kappadokia isminin baş harfi olarak düşünülebilinir. 20 sayısı olarak alınırsa kralın tahta çıkışının 20. yılı veya Kappadokia Bölgesi'nin bölgesel takvim yılı olmalıdır. Arka yüzde ise sağda aşağıya doğru ΒΑΣΙΛΕΩΣ solda aşağıya doğru ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ ortada sağ eliyle Nike'yi taşıyan Tanrıça Athena ayakta sola yönelmektedir. Sol eliyle Medusa başı ile bezenmiş kalkanı ve dik tuttuğu mızrağını tutmaktadır[1589].

	Sikke		sikke				
Lysimakhos	109	Antiokhos	1	Pergamon Kralları	4		
Prusias I	1	Antiokhos	6	Postumus	3		
Prusias II	20	Antiokhos V	3	VI. Ariarathes	1		
Kyzikos	7	Demetrios I	13	Makedonya	16		
İllion Kült	1	Philip V	1	Athena yeni stil	20	Tespit edilen	209

3.3.2.14. Burdur Definesi

Kappadokia Kralı III. Ariobarzanes'e ait 5 adet drahmi'den oluşan bu küçük define ve bununla birlikte bir grup sikke, 2009 yılında satın alma yoluyla Burdur Müzesi sikke koleksiyonuna kazandırılmıştır. Bu sikkeler H. Köker tarafından bir makale ile tanıtılmıştır. Sikkeleri müzeye getiren kişiden alınan bilgilere göre define, Antalya ili Serik ilçesi Gebiz Kasabası'nda bulunmuştur. Definede yer alan beş sikkeden ikisi kralın 9. ve

1587 Arslan 1994,137-157. ; Arslan 1998, 5-37. ; Boehringer 1975, 37-64.

1588 Aslan 1998, 5-37.

1589 SNG von Aulock 6260-6262 (IV. Ariarathes); Simonetta, Typos II. Lev. I,1 ve 9 (III.Ariarathes), Arslan –Lighhtfoot 1999, 60-66.

biri hariç diğer ikisi de, yılları belirten harfler okunamasa da, monogramlar sayesinde 11. hükümdarlık yıllarına tarihlenmektedir. Bununla birlikte, sikkeler üzerinde üç farklı monogram görülmektedir. Üç numaralı sikke üzerinde görülen monogram referansta belirtilen örnektekine benzemekle birlikte, monogramın üst kısmındaki harfin ya da simgenin köşeli oluşu bakımından farklılık göstermektedir. Fakat bu küçük farklılık iki ayrı kalıp ustasının monogramı işleyiş biçiminden kaynaklanıyor da olabilir[1590].

3.3.2.15. Kaman Drahmi Definesi

1997 yılında Kırşehir-Kaman civarında bulunmuştur. Define, 200'e yakın Kappadokia Krallığı'na ait drahmiden oluşmaktadır.Köylülerce bulunan definenin ancak 43 adeti şu an Vedat Özcan ve Ahmet Erdener'in koleksiyonunda kayıt altındadır[1591]. Kaman Definesi'nde altı kralın sikkesi bulunmaktadır. En erken sikke IV. Ariarathes (MÖ 220-163) dönemlidir. IV. Ariarathes'in 31, 32 ve 33. iktidar yıllarına ait on üç sikkesi vardır ve en geç tarihli sikkeler I. Ariobarzanes'in (MÖ 96-63) 2, 3, 6 ve 13. iktidar yıllarının sikkeleridir.

Definede sekiz adet V. Ariarathes sikkesi vardır. Beş adet VI. Ariarathes sikkesi vardır. 1, 4, 13 ve 15 yılına tarihlenmektedir. Üç adet VII. Ariarathes sikkesi vardır. 7,8? ve 9. yılına tarihlenmektedir. 7 adet IX. Ariarathes sikkesi vardır. 3 ve 13. iktidar yılında darp edilen sikkelerdir. Bu durumda define MÖ 80 civarında toprağa gömülmüş olmalıdır.

	Ar drahmi		Ar drahmi		
IV. Ariarathes	13	VII. Ariarathes	3		
V. Ariarathes	8	IX. Ariarathes	7		
VI. Ariarathes	5	I.Ariobarzanes	7	Tespit edilen toplam	200

1590 Köker 2016, 39-43.

1591 Arslan 2001, 2-18.

3.3.2.16. Hatay Kırıkhan Definesi

1992 yılında 300 adet olarak bulunmuş olduğu söylenen bu defineden 31 drahmi 1994 yılında yayınlanmıştır. Hatay Müzesi'ndeki 31 adetlik bu grupta IV. Ariarathes, V. Ariarathes, I. Ariobarzanes, II. Ariobarzanes, X. Ariarathes'in sikkeleri ile bir adet Aleksandros Balas'ın (MÖ 150-145) drahmisi bulunmaktadır[1592].

Ar drahmi		Ar drahmi
IV. Ariarathes	II.Ariobarzanes	
V. Ariarathes	X. Ariarathes	
I.Ariobarzanes	Aleksandros Balas	1
	Tespit edilen toplam	300

3.3.2.17. Tire Müzesi Definesi

İzmir'e bağlı Tire İlçesinde bulunan Tire Müzesi tarafından 2003 yılında satın alma yoluyla müze koleksiyonuna dâhil edilmiş bir definedir. Literatüre "Tire Müzesindeki Küçük Bir I. ve II. Ariobarzanes Drahmi Definesi" olarak geçmiştir[1593]. 24 adet I. Ariobarzanes (MÖ 96-63) ve 2 adet II. Ariobarzanes (MÖ 63-52) sikkelerini içermektedir. Müze envanter defterinde definenin buluntu yeri ve kaynağı hakkında bir bilgi verilmemiştir. I. Ariobarzanes'in 23.(?), 28.,29 ve 30. İktidar yılını ve II. Ariobarzanes'in 7. iktidar yılını simgeleyen sikkeler bulunmaktadır[1594].

	Ar drahmi		Ar drahmi		
I.Ariobarzanes	24	II.Ariobarzanes	2	Tespit edilen toplam	26

1592 Aslan 2001, 2-18.; Saraç – Davesne 1994, 61-64.

1593 Tekin 2008, 1137-1142.

1594 Tekin 2008, 1137-1142.

3.3.2.18. Gürcistan Defineleri (Nazodelavo ile Sheikler)

3.3.2.18.1.Nazodelavo

Mikhail G. Abramzon'un[1595] aktardığına göre 1897'de Gürcistan'ın Nazodelavo denilen bölgesinde bulunan definede 23 adet Roma Cumhuriyet Dönemi ve iki adet Augustus Dönemi denariusların yanında bir adet Arkhelaos drahmisi ele geçmiştir.

3.3.2.18.2. Sheikler

1930 yılında bulunmuş Sheikler Definesi'nde ise dört adet Roma Cumhuriyet Dönemi ile on bir adet Augustus Dönemi denariusların yanında, II-III. Ariobarzanes, X. Ariarathes ile Arkhelaos'un toplam on iki drahmisi ele geçmiştir[1596]. Define sikkeleri şu an New York'tadır.

Dört adet Roma Cumhuriyet Dönemi, 11 adet Augustus, bir adet II. Ariobarzanes, dokuz adet III. Ariobarzanes (üçü dokuzuncu, altısı on birinci yılına tarihlenen) sikkesi, bir adet X. Ariarathes, bir adet Arkhelaos (22. Yıl= MÖ 15/14) sikkesidir.

3.3.2.19. Baldvin Definesi

Baldwin Definesi[1597], 1906 (?) civarı Kayseride bulunan definenin bilinen bölümleri, New York The American Numismatic Society, Paris Bibliothéque Nationale ve Roma Museo Nazionale Romana gibi çeşitli müzelere dağılmıştır. Başlangıçta definenin yaklaşık 800 sikkesi yayınlanmış, sonrasında ise Agnés Baldwin tarafından 210 tanesi yayınlanmıştır. Arkhelaos'tan Hadrianus'a kadar dönem sikkeleri içermektedir.

1595 Abramzon 2003, 243-256.

1596 Abramzon 2003, 243-256.; RPC, 550-551.

1597 Baldwin Definesi 1927,145-172; Gnechi 1909,19-26.; Ganschow 2018, XXIII.

4. SONUÇ

Nevşehir, Ürgüp, Kayseri, Niğde, Kırşehir, Konya, Tokat, Sinop, Elazığ, İstanbul, Isparta, Samsun, Güray, Çorum, Yozgat, Mardin ve Diyarbakır Müzelerinin sikke koleksiyonlarında saptanmışKappadokia Krallık Sikkeleri ileAnkara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne kayıtlı koleksiyoner Aydın Özkan, Nevşehir Müzesi'ne kayıtlı Fazlı Koç ve Halil Uluer'in özel koleksiyonları incelenmiş Kappadokia Krallık sikkeleri çalışılmıştır.Türkiye'nin belli başlı müzelerindeki Kappadokia Krallık sikkeleri, kazı ve buluntu sikkeleri ile yurtiçinde ve dışında yayınlanmış sikke katalogları derlenip sentez çalışması yapılmıştır. Elde edilen verilere nümismatik biliminin gerektirdiği inceleme ve kataloglama yöntemleri uygulanmıştır.Kappadokia sikkelerininmetal cinsi, birimi, ön ve arka yüz betimleri ve lejantları,monogramları,darp tarihi, üretim merkezi olan darphaneleri ve sikke sirkülasyonu ile ulaştığı sınırlar incelenmiştir.

Temeli MÖ 332 yılında I. Ariarathes'in başkaldırısı sayesindeatılan Kappadokia Krallığı'nın yıkılışı,MS 17'de Kral Arkhelaos'un ölümüyle gerçekleşmiştir. Kralsız kalan ülkenin topraklarının, Roma İmparatoru Tiberius'un kararıyla Kappadokia Eyaleti olarak düzenlenip Roma İmparatorluğu'na dahil edilmesine kadar üç yüz elli yıla yakın bir dönem yaşamış krallığın krali ve otonom darphanelerinde neredeyse kesintisiz bir sikke darbı olduğu görülmektedir.

Tarih, arkeoloji ve numismatik alanlarından öğrendiğimiz kadarıyla ilk defa Batı Anadolu'da görülen sikke darp etme geleneği hızlı bir şekilde komşu coğrafyalara yayılıp bu bölgeleri deetkisi altına almıştır. Bu yayılım karşısında kimi bölgeler monetarizasyona hemen cevap vermiş ve onlar da kendi çevrelerini etkilemeye başlamıştır.

Gümüş ve bronz metalinden üretilen ilk sikkeler I. Ariarathes Dönemi itibariyle başlamıştır. Kappadokia Bölgesi'nde monetarizasyon sürecinin başlarında üretilen bu sikke darpları sikke kullanma geleneğine yeni geçmiş Kappadokia coğrafyasının sikke darp

etmekavramıyla tanışma sürecinin belgeleri olarak nitelendirilebilir. Bu anlamda I. Ariarathes Dönemi'yle başlayan Kappadokia Krallığı'nın darp ettiği ilk sikkelerde Tarsus ve Sinope sikkelerinin etkisinin bariz görüldüğü söylenebilir.

Hellenistik Dönem başlarında hüküm süren Kappadokia'nın ilk yöneticisi unvanına sahip beyi olan, I. Ariarathes, iktidarda olduğu dönemde iki seri siglos ve bir seri bronz sikke darp ettirmiştir. Sigloslarının ön ve arka yüzleri Pers İmparatorluğu Dönemi'nde faaliyete başlamış Tarsus ve Sinope darphanelerinde üretilen sikkelerden etkilenmiştir.Gaizura Darphanesi'nde üretilen sikkenin ön yüzünde GaizuraBaal'ının ikonografisi için özgün bir tip yaratılmamış; Tarsus satrapları olan Datames ve Mazaus'undaha önce kullanmış oldukları Tarsus Baal'ının ikonografisini örnek almıştır.Aynı grup sikkenin arka yüzünde ise yine Tarsus satrabı Mazaus'un sikke betimlemesinden esinlenmiştir. Mazaus'un sikkesinde boğa-aslan mücadelesi, Ariarathes'in sikkesine geyik-grifon mücadelesi olarak yansımıştır. I.Ariarathes'in Sinope darplı sikkelerinin ön ve arka yüz betimi ise Sinope Kenti'nin zaten var olan sikke tipinde darp edilmiştir. I. Ariarathes'in ardılı olarak daha sonra Kappadokia Krallık tahtında hüküm süren yöneticilerin darp ettirdikleri gümüş sikkelerde krallığın erken dönemlerinde Lysimakhos ve Seleukos krallık sikkeleri; sonrasında ise Pontos Krallık sikkelerinden etkilenim farkedilmektedir.

Gümüş sikkeler siglos, tetradrahmi, drahmi, hemidrahmi ve obol olmak üzere beş birimde darp edilmiştir. Bronz veya gümüş metalinden çeşitli birimlerde darp edilmiş kimi nadir sikkelerin yanında bazı kralların döneminde yüksek emisyon hacmine sahip sikkeler darp edildiği tespit edilmiştir.

IV. Ariarathes, ilk tetradrahmi ve drahmi birimlerinde gümüş sikke darp ettiren kral olmasınakarşılık şimdiye kadar bilinen bir hemidrahmi veya obolü olmaması acil olarak ödenmesi gereken yüksek miktardaki borçların temin edilmesi için yapılmış bir tercih

olduğu düşünülmektedir. MÖ 188 yılındaki Apemeia Barışı'na kadar yani Roma'nın Anadolu'nun iç işlerine karışmaya başlayıncaya kadar sikke darp hacminin stabil bir seviyede olduğu söylenebilir. IV. Ariarathes'in de taraf olduğu Magnesia yenilgisi ve ardından imzalanan Apemeia Barış Antlaşması Kappadokia Krallığını zor duruma düşürmüştü.Romalı General Manlius Vulso'nun Kappadokia'ya girmesini engellemek için bile iki yüz talanton rüşvet vermesi ardından Roma'nın baskısıyla ağır bir savaş tazminatı ödemek zorunda kalması nedeniyle yüklü miktarda sikke darp ettirmiştir.Krallığının otuz üçüncü yılına denk gelen bu dönemde savaş tazminatı olarak üç yüz talantonluk sikke darp ettirinceAriarathes Hanedanlığı'nda en yüksek emisyon hacminde sikke darp ettiren kralı olmuştur.

Roma'nın desteklediği Ariaobarzanes Hanedanlığı ile Pontos Krallığı arasında şiddetli çatışmaların yaşandığı dönemde de Kappadokia Darphaneleri'nde savaş masraflarını karşılamak için yüklü miktarlarda sikke darp ettirme zorunluluğu doğdu. Kaynaklar yetersiz kalınca da aralarında Pompeius ve Brutus gibi Romalı komutanların da olduğu tefecilerin eline düşüldüğü tarihi kaynaklarda not edilmiştir. Tezimizin katalog kısmında kralların dönemlerinde darp edilen sikke sayılarının istatistik durumları da dikkate alındığında Ariobarzanes Hanedanlık üyelerinden I. ve III. Ariobarzanes Dönemi'nde bu siyasi ve ekonomik sıkıntılar nedeniyle yoğun bir şekilde sikke darp ettirdikleri görülmektedir.

Kappadokia Krallık Dönemi boyunca gümüş sikkelerin üretildiği resmi darphane Mazaka/Eusebeia kentindedir.Mazaka/Eusebeia Darphanesi'nin dışında kısa bir dönem Gaizura, Sinope, Priene ve Amphipolis kentlerinde de gümüş sikke darp ettirilmiştir. Mazaka/Eusebeia/Kaisareia, Anisa, Tyana, Kybistra ve Morimene kentlerinde ise krali bronz sikkeler darp edilmiştir. Bu darphanelerde darp edilen sikkelerin etki ve yayılım alanları arkeolojik kazılar ile define buluntuları sayesinde tespit edilebilmektedir.

Gürcistan'nınNazodelavo ile Sheikler Bölgelerinde bulunan defineler ile Vani Kenti kazı buluntuları Kappadokia Krallık sikkelerinin kuzeydoğuda ulaştığı uç noktaları gösterir. Kappadokia Krallık sikkelerinin sirkülasyonu doğuda Ermenistan'ın Erivan Bölgesi ile güneydoğuda İran'ın MandaliKasabası veya Irak'ın Asur Bölgesi'nde sınırlanır.Güneyde bulunan Suriye Definesi; batıda ise Yunanistan ve daha ileride İtalya'nın Abruzzo Bölgesi sikke sirkülasyonun ulaştığı en son sınırlardır.

Tezimiz, Nevşehir Müze koleksiyonundaki Kappadokia Krallık sikkelerinin nümismatik incelemesi olmakla beraber Türkiye'nin çalışma izni alabildiğimiz diğer müzelerinden de veriler alınmıştır. Ayrıca yurt içinde veya dışında yayınlanmış müze veya özel koleksiyon sikke kataloglarıile yurt dışında açık artırma yoluyla satış yapan müzayede şirketlerinin kataloglarından yararlanılarak çalışılmıştır. Elde edilen veriler ışığında ulaşılan sonuçlar Arkeoloji literatürüne katkısı olacağı var sayılmaktadır.

Bu motivasyon ile araştırma yaptığımız çalışma, oldukça emek isteyen bir çabanın ürünüdür.Fakat Türkiye'deki müzelerde tezimize dahil edemediğimiz sikkelerin olduğu aşikardır. Yaptığımız bu çalışmaya ek olarak bundan sonra yurt içindeki ve dışındaki müzelerde bulunan ve yayınlanmayan Kappadokia Krallık sikkelerine de ulaşılıp tamamlayıcı bir çalışma yapılmalıdır. Sikkelerin kalıpları ile ilgili bir çalışma yapılıp sikkelerin emisyon hacimleri değerlendirilmelidir.

ÖZET

Nümismatik Bilimi, bize geçmişte yaşayan toplumlar ve kültürler hakkında önemli ipuçları veren bir alandır. Bazen kaynaklardan öğrenemediğimiz kimi ayrıntıları verdiği gibi; bazen de öğrenebildiklerimizi doğrulayan önemli kanıtları göz önüne serer. Sikkeler, antikçağ toplumlarının kültürlerindeki önemli sembolleri, politik yapısını ve ekonomilerini anlatır. O toplum hakkında bilgi edinmemizi sağlayan kazılardan elde edilen en somut verilerdir.

III. AleksandrosMÖ 334'te Pers Ordusunu yendiği Granikos Savaşı'nın sonucunda Anadolu topraklarına girmiş ve kesin zafer olan Pers İmparatoru III. Darius'u bizzat yenmek için rotasını daha doğuya çevirmiştir. III. Aleksandros bir taraftan Darius'un peşindeyken bir yandan da tabiyetine aldığı topraklarda düzenlemeler yapıyordu. MÖ333 yılının ilkbarında III. Aleksandros, egemen olduğu Kappadokia Bölgesi satraplığı için Sabiktas adındaki bir Persliyi uygun görüp güneye Kilikia'ya doğru ilerlemeye devam etti. Verilen bu karara karşılık bölgenin eski satrabı Ariarathes ordusuyla isyan edip Sabiktas'ı devre dışı bırakmıştır. III. Aleksandros'un asıl amacı Pers İmparatorluğu'nu yıkmak olduğu için rotasını değiştirmeden güneye ve doğuya doğru ilerledi. Önce İsos ve Granikos sonra Gaugamela Savaşı'nda kesin zafer elde etmesiyle yeni bir dönem olan Hellenizm'i başlatmış oldu.

Kappadokia Bölgesi'ndeMÖ 332'de asi bir satraplık şeklinde temeli oluşturularak yönetilen krallık, M.Ö 280'de bağımsızlığını ilan etmiştir. MS 17'de son Kral Arkhelaos'un ölümüyle Roma İmparatoru Tiberius zamanında Kappadokia Eyaleti olarak Roma'ya bağlanmıştır. MÖ 332- M.S 17 arası dönemde krallıkta Ariarathes, Ariobarzanes ve Arkhelaos olmak üzere üç aile hüküm sürmüştür. Hellenistik Dönem Kappadokia Krallığı yeni kurulduğunda Persli bir hüviyete sahip ikendönemin değişen dünya

konjoktürün etkisiyle önce yarı Makedon - yarı Persli kimlikleri ön plana çıkmıştır. İlerleyen zamanlarda ise Roma gücünün etkisi sikkelerdeki lejantlardan hissettirmektedir.

Hellenistik Dönem içinde Nevşehir Müzesi Koleksiyonlarında bulunan Kappadokia Krallığı sikkelerinin yanı sıra Niğde, Tokat, Samsun, Sinop, Elazığ, Konya, Diyarbakır, Mardin, Kırşehir, Ürgüp, Isparta, İstanbul, Güray, Yozgat, Çorum ve Kayseri Müzelerindeki sikkeler değerlendirilmiştir. Buluntu yerlerinin yanısıra define buluntuları ve arkeolojik konteks buluntuları incelenip, sikkelerin üzerindeki kral, tanrı/tanrıça ve mitolojik yaratık tasvirlerinin ikonografileri kronolojik olarak değerlendirilmiştir. Sikke darphaneleri, sikkelerin yayılımı ve yoğunluğu, etki alanının yanı sıra betim özellikleri belirtilmiştir. Bu sikkeler ışığında dönemin ve bölgenin sosyo-ekonomik ve politik yapısı ile dini inanışları hakkında ip uçları aranmıştır. Kadim Anadolu kültürü ve takip eden dönemdeki Pers kültürünün zaman içinde batılılaşmasının sikkelere yansıması izlenmiştir.

Krallığın şu ana kadar keşfedilmiş altın sikkesi yoktur. Bronz ve gümüş metalinden sikkeler darp edilmiştir. Ancak yayılım alanı olarak batıda İtalya; doğuda kuzeyden güneye doğru Gürcistan, Ermenistan, İran;güneyde Irak ve Suriye topraklarına kadar ulaşmıştır.

Tezimizin konusu olarak Nevşehir Müze koleksiyonundaki Kappadokia Krallığı sikkelerini özellikle nümismatik açıdan incelemekle beraber Kappadokia Bölgesi'ndeki çalışma izni alabildiğimiz diğer müzelerden de veriler alınmaya çalışılmıştır. Ayrıca yurt içinde veya dışında yayınlanmış müze veya özel koleksiyon sikke kataloglarıile yurt dışında açık artırma yoluyla satış yapan müzayede şirketlerinin kataloglarından yararlanılmıştır. Bu şekilde konu Arkeoloji, Numismatik,Tarihi Coğrafya, gibi alanlarla ilgili bir şekilde değerlendirilmiştir.

ABSTRACT

Numismatic Science,gives us important clues about the societies and cultures of the past. Sometimes, we can find some details in this science that we cannot learn from sources. Sometimes we find some important supporting evidence that we know. Coins describe the culture, political structure and economies of ancient societies.

Alexander the Great, after result the success of the Granikos's Battle, where he defeated the Persian Army in 334, entered the Anatolian territory. Then for defeating Persian Emperor Darius III, he turned his route further east. On the one handAlexander the Great was following up Darius III, on the other hand he was making arrangements to dominate the lands under his rule. In the spring of 332 B.C. Alexander the Great, assigned as a satrap persian Sabiktas and continued southward towards Cilicia. Previous satrap of the region revolted to this given decision and take down Sabiktas. Because of the main purpose of him to break down the Persian Empire, Although Alexander the Great became aware of this situation, he moved south and east without changing his direction. Hellenism, which was a new era, began with the victory of Isos, Granicus and Gaugamela Wars.

In 332 B.C. Cappadocian Kingdom was established as disobedient satrapy but, in 280 BC it was transformed in to an independent kingdom. During Tiberius's reign as Roman Emperor and with the death of the last king Arkhelaos in 17 AD., Cappadocian Kingdom, was connected to Rome as the province of Cappadocia. Between 332 B.C. and 17 AD.Kingdom was ruled by three dynasties who are called Ariarthes, Ariobarzanes and Arkhelaos. Ariaratid dynasty who ruled the kingdom of Cappadocia were ethnically Persian. But, Alexander the Great created a harmony between the East and the West World. And as a result of this the prominence semi-Macedonian - semi-Persian identities by the influence of the changing new world conjuncture.

In this thesis the finding of treasure and archeological context together with the coins of the Kingdom of Cappadocia which is included in the collection of Nevsehir Museum in Hellenistic period have been examined. In addition to the coins of the Kingdom of Cappadocia in the Nevşehir Museum Collections during the Hellenistic Period, the coins in the Niğde, Tokat, Samsun, Sinop, Elazığ, Konya, Diyarbakır, Mardin, Kırşehir, Ürgüp, Isparta, İstanbul, Güray, Yozgat, Çorum and Kayseri Museums and coin collections published in the country or abroadwere examined.

In addition to the find places, treasure finds and archaeological context finds were examined and the iconography of king, god/goddess and mythological creature depictions on the coins were evaluated chronologically.The coins were examined in terms of their iconographic features, monograms and legends.Information was given about the circulation of the coins and their area of influence.

Coins of bronze and silver metal were minted. Gold coins of the kingdom has no discovered until now. In the West, the spread area of these coins bordered by Italy but in the West that reached from the north to the south to Georgia, Armenia, Iran, Iraq and Syria.

The subject of our thesis is to examine the coins of the Kingdom of Cappadocia in Nevsehir Museumand other museums collections in the Kappadokia Region especially from a numismatic perspective.In this way, the subject has been evaluated in relation to discipline such as Archeology, Numismatics, Historical Geography.

Konkordance Tablosu

MÜZE	KAT. NO	EN.	KAT. NO	EN.	KAT. NO	EN.	KAT. NO	EN.	KAT. NO	EN.
AMSY. M	2	75.23.8.	236	92.11.5	237	92.15.4	292	74,10,6	293	75,23,11
	306	70.7.3	345	76.37.336	588	92.9.5	589	96.2.3	1227	93.1.18
	1614	81.10.59	1790	84.5.7	1796	76.21.1	1807	78.18.2	1808	78.18.3
	1980	75.27.1	2373	81.10.58	2605	76.33.6.	2516	4.1.		
BURDUR M.	2008	32008	2010	31997	2193	32010	2158	32007	2159	32009
ÇORUM M.	346	20.6.74	347	26.2.2008	1018	2013/290	1241	11-12-2005	1783	5-13-91
	1786	27-6-81	1787	27-8-81	1832	2017/98	1947	4-11-2002	2029	32-254-74
	2030	2017/110	2075	20-4-74	2076	32-257-74				
DİYR. M.	228	2.196.08	230	8.65.04	231	8.67.04	232	1210	245	26.9.09
	339	8.61.04	359	8.63.04	449	7.15.85	450	8.69.04	766	2.198.08
	784	2.195.08	936	8.62.04	962	8.79.04	998	15.2.97	999	16.9.75
	1000	16.114.09	1024	9.7.83	2403	2.199.08	1126	7.14.85	1308	16.111.09
	1371	8.60.04	1417	2.197.08	1471	16.115.09	1613	2.200.08	1615	2.201.08
	1616	2.209.08	1622	2.217.08	1623	9.16.08	1716	9.2.99	1717	9.3.99
	1745	2.206.08	1837	2.205.08	1838	2.203.08	1457	8.15.99	1893	15.1.97
	2024	2.212.08	2105	2.207.08	2106	54.14.06	2210	2.204.08	2297	2.208.08
	2346	2.210.08	2499	22.14.06						
ELZĞ. M.	107	71/s - 2-21-a	108	71/s - 2-21-b	357	80/3.14	358	2003/S 5	577	74/s. 7.4
	1019	86/s1-7	1233	2009/s-137	1469	78/s1-1	1513	69/s.9.52	1514	69/s.9.58
	1515	69/s.9.41	1528	69/s.9.37	1537	69/s.9.38	1538	69/s.9.55	1541	69/s. 9.57
	1563	69/s.9.31	1568	69/s.9-26	1577	69/s. 9-32	1588	75/s-6-19	1624	69/s.9-6-a
	1625	69/s.9-6-b	1626	69/s.9-14	1630	69/s.9-19	1632	69/s. 9-28	1633	69/s.9-35
	1636	69/s.9-39	1637	69/s.9-42	1539	69/s.9-54	1540	69/s.9-59	1541	69/s. 9-60
	1567	69/s.9-27	1568	69/s.9-33	1569	69/s.9-51	1570	69/s.9-53	1571	69/s.9-47
	1572	69/s.9-23	1680	69/s.9-43	1718	69/s.9-44	1719	69/s.9-65a	1720	80/s-1-2
	1747	69/s.9-40	1785	69/s.9-56	1792	69/s.9-65-b	1793	69/s.9-63	1794	69/s.9-46
	1795	69/s.9-29	1797	69/s.9-25	1798	69/s.9-24	1801	69/s.9-36	1803	69/s. 9-21
	1804	69/s.9-22	1806	69/s.9-30	1809	69/s.9-34	1810	69/s.9-45	1813	69/s.9-64
	1814	72/s-10-12	1815	76/s-5-35	1871	2003/s-1103	1877	2003/s-1103		
ISPARTA M.	1712	2860								
İSTANBUL ARK. M.	106	9378	131	KD.650-1719	222	KD.650-1344	223	KD.960-74	229	KD.1417-1
	244	9408	262	KD.762-1779	268	KD.98a-729	273	KD.1487-3	298	KD.1769-5
	299	KD 762-1780	325	9390	326	KD.1154-210	379	9379	380	9381
	381	9382	382	762-1778	383	KD947-18	395	9411	396	9412
	397	9413	398	9414	399	9415	414	KD762-1781	433	KD.1957-1
	443	KD.650-1751	463	KD.762-1776	464	KD 762-1777	562	KD.762-1841	563	KD. 896-351
	580	KD.762-1785	598	KD.762-1790	611	KD.762-1784	688	KD.762-1791	718	KD.762-1783
	719	KD.802-29	786	9418	802	9431	846	KD.667-88	876	KD762-1782
	891	9429	892	9428	957	9433	958	9432	973	KD.650-1346
	975	KD.2038-16	997	9437	1044	KD.1761-1	1045	9445	1046	9444
	1047	9443	1048	9441	1049	9440	1050	9439	1051	9438
	1056	KD.2002-1	1084	KD.98a-730	2400	9477	2407	KD.762-1840	2425	KD.1769-6
	2430	KD.1769-7	2435	762-1739	1107	KD. 650-1345	1187	9461	1188	9460
	1144	KD.1396-6	1145	KD.762-1788	1251	9459	1263	KD.762-1789	1282	9457
	1283	KD.650-1347	1287	9458	1289	KD.762-1787	1290	KD.762-1786	1326	KD. 762-1794
	1375	KD.1154-208	1376	KD.879-22	1379	KD.960-73	1399	KD. 762-1796	1400	KD. 762-1795
	1401	KD.802-30	1402	KD.98a-735	1409	9463	1410	9462	1416	KD.1957-2
	1436	KD.762-1792	1437	KD.762-1830	1442	KD.1769-8	1443	KD.98a-733	1444	KD. 762-1797
	1445	KD. 762-1800	1480	KD. 762-1804	1495	KD. 762-1803	1596	KD. 762-1802	1597	KD. 762-1801
	1501	KD. 762-1825	1520	KD. 762-1806	1521	KD. 762-1805	1531	KD.650-1349	1532	KD.944-11
	1533	9476	1534	9478	1535	9479	1536	KD. 762-1807	1542	9474

	1543	9472	1552	KD.98a-732	1553	KD. 762-1808	1554	9473	1555	9471
	1573	KD.650-1353	1574	KD. 762-1809	1579	KD. 762-1815	1584	KD1769-9	1585	KD. 762-1814
	1586	KD. 762-1813	1587	KD. 762-1812	1601	KD. 762-1811	1602	KD. 762-1810	1603	9466
	1604	9465	1608	KD.1535-15	1609	KD.762-1827	1610	KD.762-1826	1621	KD.1894-9
	1631	KD. 762-1824	1634	KD.98a737	1635	KD.98a-734	1659	KD.650-1350	1661	KD. 762-1823
	1662	KD. 762-1822	1663	KD. 762-1820	1664	KD. 762-1816	1673	KD. 762-1821	1674	KD. 762-1819
	1675	KD. 762-1818	1686	9475	1702	9464	1711	KD.762-1828	1714	KD.98a-731
	1733	KD.1154-207	1741	KD.98a-736	1750	KD. 762-1817	1757	KD.762-1829	1759	KD.650-1352
	1764	KD. 650-1348	1765	9468	1772	KD. 650-1351	1773	9470	1774	9469
	1805	9467	1812	KD.490-748	1448	KD. 762-1799	1449	KD. 762-1798	1830	KD.762-1831
	1842	KD.490-341	1861	KD.2041-7	1883	KD.1029-115	1942	KD.762-1833	1949	KD.762-1832
	1950	KD.490-749	1951	9491	1952	9488	1953	9485	1954	9487
	1955	9484	2042	KD.762-1838	2043	9496	2044	9495	2045	9494
	2046	9493	2047	KD.667-87	2048	9490	2049	9489	2051	KD.762-1837
	2052	KD.762-1835	2053	KD.762-1834	2054	KD.762-1836	2213	9486	2231	9483
	2255	9498	2312	KD.1404-15	2313	9500	2314	KD.762-1793	2315	KD.667-89
	2316	9497	2317	9496	2354	9499	2369	KD.1373-4	2375	KD.1519-42
	2376	KD.787-85	2386	KD.1270-9	2387	9502	2388	9501		
KONY. M.	234	589	235	1936/2	269	2023/2	270	2023/3	271	2023/5
	272	2023/6	274	2023/10	581	7927	819	2023/9	1072	2023/4
	1073	2023/7	1077	2023/8	1522	53/2	1561	5983	1562	7684
	1564	6111	1566	52/3	1643	52/1	1644	52/2	1645	1588
	1646	2251	1647	1952	1648	6110	1721	53/3	1722	5980
	1778	7990	1780	7976	1781	5982	1784	8341	1800	7928
	1819	761	1820	2051	1821	5028	1446	5971	1822	7221
	1451	8206	1926	6256	1927	7439	1991	5985	1991	6191
	1992	6256	1993	6433	1994	7991	2118	53/1	2119	54/1
	2120	54/2	2121	2034	2122	2035/1	2123	5012	2124	8204
	2451	7978	2589	2022/5	2515	7977	2532	8207	2558	7994
KRŞH. M.	148	19	249	34	309	58	360	106	361	122
	362	132	363	2009-16	452	45	467	4-15-91	574	110
	575	125	576	130	582	82	586	111	604	31
	605	35	606	20	607	135	608	129	612	15
	629	76	630	72	650	5	744	79	774	37
	805	48	812	89	816	74	833	46	835	101
	885	102	894	56	932	38	937	65	967	41
	968	42	969	49	970	83	971	90	972	107
	974	113	976	126	977	88-646	984	27	985	14
	1001	47	1015	61	1035	66	1057	115	1071	120
	2409	4-13-91	1118	8	1125	93	1142	128	1154	69
	1155	78	1156	88	1157	100	1165	117	1177	39
	1189	2010-21	1191	3	1192	4	1205	28	1206	36
	1211	40	1214	84	1215	87	1219	60	1220	133
	1225	24	1226	73	1234	13	1247	26	1248	68
	1249	121	1253	131	1255	12	1256	25	1258	30
	1259	59	1260	85	1276	32	1277	63	1284	10
	1286	21	1291	70	1292	104	1293	112	1294	123
	1327	134	1328	109	1329	114	1330	77	1331	81
	1334	108	1335	57	1341	62	1342	64	1344	53
	1350	116	1351	80	1353	86	1354	118	1358	52
	1380	54	1381	92	1382	94	1383	124	1386	105
	1387	11	1389	67	1390	1	1425	55	1426	2
	1782	2008-49	1788	7-2-92	1789	90-853	1816	2015-667	1925	6-2-00
	1981	4-9-91	1982	12-4-00	1983	2008-50	1984	2008-415	1985	2015-1140
	1986	4-10-91	2107	90-817	2108	4-6-91	2109	4-8-91	2110	4-11-91
	2111	12-2-00	2112	12-6-00	2113	2008-52	2211	16	2212	90-791
	2409	5.1.00	2443	2016-46	2445	2016.49	2447	2016.47	2441	2016-50
	2542	2016-51	2544	2016-56	2571	2016-52				
KYSR. M.	109	87/224	114	71/102/9	135	88/456	157	72/134/12	158	83/251
	686	2013/1150	187	75/499	202	2000/569	205	6382/5	213	73/222
	224	75/381	240	76/408	241	81/112	243	Kt1973	246	83/454

247	2015/98	250	76/393	265	Kt 1973	284	73/223	285	6151
288	2368	289	76/242	305	Kt 1973	310	83/445	311	5680
312	2000/49	336	5681	337	71/83/4	328	75/1002	340	81/153
344	74/314	348	Kt 1973	349	Kt 1973	350	Kt 1973	351	4825
356	5093	367	74/523	368	75/371	369	81/116	370	81/118
371	2013/1165	384	75/713	385	75/957	386	2015/100	387	75/372
388	76/86	389	76/395	390	76/394	391	78/19	392	78/20
393	78/67	400	78/69	401	81/115	402	2000/570	403	2000/574
415	2006/28	416	2008/471	434	2014/135	444	2014/ 141	445	2014/151
446	2014/144	448	2015/99	479	2008/472	481	1878	482	4503
486	5066	487	2014/281	488	2007/179	495	2014/39	2402	Kt 1973
500	Kt1973	538	81/354	566	72/36/3	599	86/144	603	76/433
653	80/875	616	4815	617	3927/1	772	81/119	777	86/3
781	6420/7	787	6527/2	809	73/812	812	2014/142	815	2014/133
830	2014/280	831	6224	841	6420/7	848	72/42/5	874	76/431
884	80/875	887	88/237	888	89/169	889	98/115	893	2000/48
898	72/57/5	931	6420/12	960	2014/103	987	2000/573	1021	80/78
1022	2004/24	1023	72/49/10	1038	2014/148	1052	5631	1060	72/42/4
1087	91/61	1086	1169	2404	72/42/3	2408	2009/70	2433	81/401
1127	5164	1190	2014/42	1193	2014/143	1194	78/1461	1230	81/56
1231	91/60	1254	77/456	1281	83/7	1285	2014/152	1304	92/128
1307	2367	1332	75/1010	1333	75/223	1343	75/956	1359	2014/145
1364	72/50/12	1377	6420/14/2	1388	71/156/1	1391	79/240	1403	76/403
1411	4685	1419	77/455	1435	75/380	1459	2301/2	1465	71/77/9
1467	77/79	1483	1191	1499	72/55/2	1502	72/121/20	1505	75/549
1511	2014/137	1547	2014/ 139	1557	2014/285	1558	2000/571	1559	74/316
1567	6345/2	1572	71/74/2	1575	74/473	1576	5717	1580	5682
1611	81/361	1612	2000/528	1627	87/30	1638	2007/165	1665	2014/140
1687	6225	1689	75/379	1690	75/583	1691	75/786	1692	75/1024
1693	76/189	1694	2000/355	1695	2009/239	1696	2013/1166	1697	2014/132
1698	2014/134	1699	2014/ 136	1700	2014/146	1701	2014/150	1705	6420/14/1
1707	71/121/5	1726	72/68/22	1734	74/1116	1735	2007/172	1736	2009/245
1737	2014/41	1754	2014/149	1758	82/955	1802	75/370	1831	2014/138
1831	72/62/18	1456	75/373	1833	80/50	1834	2000/572	1835	2013/1160
1836	2014/40	1841	81/317	1873	71/26/9	1876	2009/242	1878	80/49
1879	80/51	1880	81/60	1881	81/155	1882	82/954	1884	87/32
1885	2000/172	1899	5940	1901	6420/13/3	1902	71/76/50	1903	72/46/1
1904	75/708	1905	75/760	1906	76/190	1907	2006/266	1908	2006/275
1909	2006/280	1910	2006/322	1911	2006/283	1912	2006/285	1913	2006/300
1914	2014/43	1915	2014/163	1916	2006/ 312	1917	2014/286	1918	88/144
1919	2000/168	1920	2000/299	1921	2000/568	1922	2001/4	1923	2006/243
1924	2006/306	1944	71/76/49	1945	72/56/10	1946	73/221	1956	2006/251
1957	2006/254	1958	2006/269	1959	2006/291	1960	2006/298	1961	2006/303
1962	2006/325	1963	2006/326	1964	2009/107	1965	2009/241	1966	2014/30
1967	2014/156	1968	81/363	1969	81/364	1970	83/447	1971	88/143
1972	91/6	1973	91/11	1974	2000/169	1975	2000/479	1976	2000/567
1977	2006/30	1978	2006/242	1979	2006/320	2021	2006/238	2022	72/62/17
2032	6420/13/2	2035	6420/13/4	2038	2000/575	2039	2006/245	2050	5491
2055	78/1496	2056	2006/248	2060	2006/259	2062	2006/260	2063	2006/267
2064	2006/268	2065	2006/270	2066	2006/274	2067	2006/277	2068	2006/281
2069	2006/289	2070	2006/292	2071	2006/293	2072	2006/301	2073	2006/302
2074	2006/305	2077	2006/307	2079	2006/308	2081	2006/209	2082	2006/313
2083	2006/318	2084	2009/240	2085	2009/246	2086	2014/157	2087	2014/160
2088	2007/303	2089	2009/76	2090	2013/1712	2091	2014/155	2092	2014/161
2093	80/53	2094	80/54	2095	2006/323	2096	2014/162	2097	80/55
2098	80/449	2099	87/464	2100	91/10	2101	2006/31	2102	2006/237
2103	2006/239	2104	2006/244	2160	72/49/35	2161	72/62/16	2166	5121
2167	75/1003	2168	5079	2169	2006/246	2170	2006/250	2171	2006/ 262
2172	2006/264	2173	2006/ 263	2173	2006/ 265	2176	2006/271	2177	2006/ 284
2178	2006/290	2179	2006/272	2180	2006/273	2181	2006/278	2182	2006/ 279
2183	2006/287	2184	2006/ 295	2185	2006/ 297	2186	2006/299	2187	2006/314
2188	2006/315	2189	2006/286	2190	2006/ 296	2191	2006/311	2192	2006/317
2194	2006/ 321	2195	2006/327	2196	2006/329	2197	2007/150	2198	2014/158
2199	2014/154	2200	2014/159	2201	18/61	2202	82/15	2203	81/58
2204	84/11	2205	88/142	2206	2000/170	2207	2006/32	2208	2006/ 210
2209	2006/240	2223	2250	2224	2006/247	2225	2006/257	2226	2006/261
2227	2006/ 282	2228	2006/288	2229	2006/294	2230	2006/304	2232	2006/310
2233	2006/328	2234	81/128	2235	2006/324	2236	81/316	2237	2006/241
2245	6420/13/1	2246	2006/253	2247	74/102	2248	2014/13	2249	2006/221
2250	2006/ 225	2254	87/24	2257	80/52	2258	81/66	2259	87/31
2260	2006/29	2261	2006/192	2262	2006/194	2263	2006/195	2264	2006/196
2265	2006/198	2266	2006/200	2267	2006/201	2268	2006/204	2269	2006/ 205
2270	2006/208	2271	2006/209	2272	2006/212	2273	2006/214	2274	2006/ 215
2175	2006/216	2276	2006/217	2277	2006/218	2278	2006/ 219	2279	2006/220
2280	2006/222	2281	2006/ 223	2282	2006/226	2833	2006/227	2284	2006/228
2285	2006/231	2286	2006/ 234	2287	2006/236	2288	72/27/22	2289	72/49/33
2290	72/21/14	2291	2301/1	2292	76/191	2293	2006/255	2294	2006/256
2295	2009/108	2296	2014/153	2319	81/117	2320	2006/276	2322	91/5

	2323	2006/193	2324	2006/197	2325	2006/ 206	2326	2006/207	2327	2006/211
	2328	2006/224	2329	2006/229	2330	2006/230	2331	2006/232	2332	2/49/34
	2333	2267/4	2334	2006/249	2335	2006/252	2336	2006/316	2337	2014/147
	2341	2006/199	2342	2006/203	2343	2006/213	2344	2006/235	2345	6420/15
	2381	72/50/11	2476	Kt1973	2506	78/1479	2510	2000/425	2511	2252/2
	2514	5484	2557	85/3177						
MRD. M.	90	1419	276	289	277	443	279	834	280	1599
	286	862	287	1299	290	889	300	2002	301	2003
	302	2005	303	2006	304	2007	308	3057	327	1112
	328	1278	469	3060	585	2695	821	372	886	783
	890	783	929	671	1020	194	1055	720	1059	3061
	2405	3058	1261	721	1295	847	1297	3054	1392	832
	1473	53	1475	2694	1529	409	1540	437	1560	781
	1569	669	1578	110	1591	3027	1649	288	1650	668
	1676	288	1723	446	1724	441	1727	28	1761	2812
	1762	663	1766	1113	1767	3056	1768	2598	1769	860
	1770	858	1771	668	1775	442	1776	438	1777	445
	1453	666	1823	115	1824	410	1825	440	1450	665
	1826	667	1827	888	1454	3055	1872	439	1875	3126
	1995	991	1996	3028	1997	1317	2030	2995	2125	990
	2126	3059	2256	21	2303	835	2489	156	2519	1354
	2559	1647								
NEVŞ. M.	79	Koç 4	98	884	212	824	283	367	333	8047
	335	10740	478	13837	480	9327	530	2226	555	5297
	679	368	811	823	1299	9181	1482	Koç 8	1742	Güray 24
	1666	Uluer 1765	1746	7221	1748	6493	1751	5955	1753	7612
	1570	8595	1571	8921	1843	587	1894	5999	1895	7881
	1851	1336	1870	13098	1896	Güray 65	1928	Uluer 47	1929	574
	1930	7214	1931	7759	1932	7882	1933	13101	1934	8920
	1998	Güray 66	1999	9183	2127	Güray 67	2128	5295	2129	6035
	2130	6105	2131	1522	2214	6542	2215	1857	2222	9846
	2238	6019	2252	7217	2304	6543	2305	14369	2306	9180
	2347	9182	552	5987	553	8942	1053	Uluer 430		
NĞD. M.	148	37.1.90	281	4.1.77	282	8.13.95	330	12.1.82	332	1.13.90
	364	2004.62	365	2004.63	366	2011.69	431	16.11.82	473	1.7.86
	474	1.10.96	477	2004.18	583	62.5.93	623	2009.3	714	2010.2478
	775	3	814	2010.2477	840	5.1.92	910	2015.56	915	2015.58
	959	2004.65	961	2004.65	978	5.6.97	986	2004.64	1096	2009.3
	1146	2011.178	1404	2004.61	1429	2010.2464	1430	3.6.97	1463	2010.2473
	1464	2010.2465	1477	2012-25	1481	2010.2463	1524	2004.53	1525	2010.2466
	1651	2010.2467	1652	2010.2468	1653	2010.2469	1654	2010.2470	1655	2010.2471
	1672	2010.2472	1678	2010.2475	1679	2010.2474	1713	2010.2476	1725	2004.60
	1760	28.5.98	1828	27.5.98	1829	2010.2706	1839	4.6.97	1852	2004.19
	1862	18.3.75	1865	17.5.82	1867	18.4.75	1868	18.2.75	1869	18.1.75
	1898	2009.384	1935	16.12.82	2000	9.2.74	2001	18.5.75	2002	18.6.75
	2003	18.8.75	2004	18.9.75	2005	18.16.75	2006	16.13.82	2007	16.14.82
	2009	21.7.82	2011	3.1.84	2012	2.1.88	2013	2.1.92	2014	3.1.92
	2015	20.1.97	2016	3.11.95	2018	2011.45	2019	2011.223	2020	2017-38
	2023	9.1.92	2025	2009.383	2026	2010.1708	2031	2017-39	2033	2010.2684
	2037	9.1.94	2132	18.7.75	2133	18.10.75	2134	18.12.75	2135	18.14.75
	2136	18.15.75	2137	18.17.75	2138	18.18.75	2139	18.20.75	2140	18.21.75
	2141	18.19.75	2142	4.2.77	2143	4.3.77	2144	1.11.87	2145	36.1.90
	2146	6.1.92	2147	7.1.92	2148	20.11.95	2149	8.1.92	2150	3.3.96
	2151	3.13.99	2152	2010.2480	2153	2014.123	2154	2010.2683	2216	18.11.75
	2217	18.13.75	2218	21.8.82	2219	4.1.85	2220	1.13.99	2221	2010.2479
	2239	18.22.75	2240	18.23.75	2241	5.1.79	2242	2.2.82	2243	4.1.92
	2244	2011.224	2253	18.24.75	2307	18.25.75	2308	2.13.99	2309	4.13.99
	2310	2009.382	2348	18.26.75	2349	4.7.93	2455	2010.1658	2464	2010.1706
	2466	2015.59	2486	6.1.72	2596	1.4.86	2485	2013-85	2546	3.8.90
	2560	2010.1736	2572	2017-1						
SAMSUN M.	177	2010-16	451	2007-11	965	2007-13	1252	2007-12	1556	2.3.1998
SNP. M.	695	2.27.70	963	1.10.014	966	1.9.2014	1177	1.8.014	1433	1.5.75
	1516	1.6.2014	1530	1.4.014	1817	1.5.2014	2561	20.10.2013		
TİRE M.	1519	2003-650	1544	2003-635	1545	2003-646	1546	2003-647	1592	2003.652
	1593	2003.639	1594	2003.651	1599	2003.637	1600	2003.653	1606	2003.640
	1618	2003.658	1619	2003.643	1620	2003.638	1703	2003.641	1704	2003.648
	1706	2003.656	1715	2003.636	1728	2003.654	1729	2003.655	1730	2003.649
	1752	2003.642	1763	2003.644	1749	2003.645	1750	2003.657		
TKT. M	210	76.67.97	329	80.17.38	470	76.67.96	1336	2328.6	1428	94.5.3
	1488	82.4.3	2155	77.38.6						
ÜRGP. M.	471	262	472	1276	613	1361	2639	1447	1642	441
	1818	1472	1987	440	1988	445	1999	446	2114	56
	2115	438	2116	75	2117	444	2639	1447	2477	1422
	2490	1447	2562	83	2563	1454				

Kısaltmalar

Amsy.	Amasya
ANMED	Anadolu Akdenizi Arkeoloji Haberleri Bülteni
ANRW	Aufstieg und Niedergang der römischen Welt
ANS	American Numismatic Society
App.	Appianus
B civ.	*Bella civilia*
Mith.	*Mithridateios*
Syr.	*Syriaca*
Arr.	Arrianus
Arr. Anab.	Arrianus, *Anabasis*
ARYS	Antigüedad: Religiones y Sociedades Universidad de Huelva Publications. Huelva
Auc	Auction (açık artırma)
AST	Araştırma Sonuçları Toplantısı
AÜ	Ankara Üniversitesi
AÜSBD	Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
B	Berlin, Staatliche Museen.
b.	benzeri
B.M.	Coins acquired by the British Museum after the publication of the catalogue.
BCH	Bulletin de correspodance hellénique
BDS	The Biographical Dictionary of the Society for the Diffusion of Useful Knowledge (Great Britain)
bkz.	Bakınız
BMC	British Museum Catalogue
BMC Cappadocia	W. Wroth, A Catalogue of the Greek Coins of Galatia, Cappadocia, and Syria in the Brirish Museum London, 1899.
BSFN	Bulletin De La Société Française De Numismatique
Cab.	Cabinet des Médalilles
CAH	The Cambridge Ancient History
Cass. Dio	Cassius Dio
Cic.	Marcus Tullius Cicero
Cic. *Ad. Att*	*Epistulae ad Atticum,çev. L. C. Purser. (Latin)*
Cic. *Ad. Fam.*	Epistulae ad Familiares, http://perseus.uchicago.edu/perseus-cgi/citequery3.pl?dbname=PerseusLatinTexts&query=Cic.%20Fam.&getid=1 erş. t. : 6.02.2020
col/kol	Koleksiyon
CRAI	Comptes rendus de l'Académie des inscriptions et belleslettres
çev.	Çeviren
Diod.	Diodoros
Diyr.	Diyarbakır
dt	Yayınlanmamış doktora tezi
DTCF	Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi
EA	Epigraphica Anatolica
Elzğ.	Elazığ
En.	Envanter numarası
Erş. T.	Erişim tarihi
Essays Robinson	Essays in Greek Coinage presented to Stanley Robinson. Ed. by C.M Kraay and G.K. Jenkins, 1968.

GNS	Gazette Numismatique Suisse
ICANAS	International Conference On Advances In Natural & Applied Science
IGCH	M. Thompson- O. Mørkholm- C. M. Kraay (ed.) An Inventory of Greek Coin Hoards, 1973.
JHS	The Journal of Hellenic Studies
JNES	Journal of Near Eastern Studies
JNG	Jahrbuch für Numismatik und Geldgeschichte
JRAS	Journal of the Royal Asiatic Society
JRS	Journal of Roman Studies
Kony.	Konya
Krşh.	Kırşehir
KST	Kazı Sonuçları Toplantısı
Kysr.	Kayseri
Lev.	levha
Lewis Coll.	Sylloge NummorumGraecorum: The Lewis Collection in Corpus Christi College, Cambridge, Part I, 1972.
LIMC	Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae
LÖBB	Arthur Löbbeckhe Koleksiyonu
M.	Müze
MJH	Mediterranean Journal of Humanities
MNANS	Museum Notes (American Numismatic Society)
MR	Münzen Revue. Bassel- Switzerland
Mrd.	Mardin
NC	Numismatic Chronicle.
Nevş.	Nevşehir
Nğd.	Niğde
Paris	cabinet des médailles à la bibliothèque nationale
PdP	La parola del passato. Rivista di studi antichi
QT	Quademi Ticinesi
RE	Paulys Real-Encyclopädie der classischen Altertumswissenschaft
RIN	Rivista Italiana Di Numismatica E Scienze Affini
RlA	Reallexikon der Assyriologie und Vorderasiatischen Archäologie
RN	Revue Numismatique.
RSN	Revue Suisse de Numismatique
RPC	A. Burnett, M. Amandry ve P.P. Ripolles, Roman Provincial Coinage vol. 1 from the death Caesar to the death of Vitellius (MÖ 44- MS 69), (B.M. prees)
SBE	Sosyal Bilimler Enstitüsü
SEG	Supplementum Epigraphicum Graecum
sğ.	Sağa
sl.	Sola
SM	Schweizer Münzblätter = Gazette numismatique suisse = Gazzetta numismatica svizzera
SNG	Sylloge NummorumGraecorum
SNG Va	SNG Deutschland, Sammlung von Aulock Berlin 1957-67, reprint New Jersey 1987
Snp.	Sinop
STC	L.W. King, The seven Tablets of Creation, London, 1902.
SÜ	Selçuk Üniversitesi
Syria	Syria Revue d'art oriental et d'archéologie, Paris
TAD	Tarih Araştırmaları Dergisi
TIB	Tabula Imperii Byzantini

Tkt.	Tokat
TTK	Türk Tarih Kurumu,
TürkTK	Türk Tarih Kongresi Bildirileri
UTAD	Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi
Ürgp.	Ürgüp
ylt	yayınlanmamış yüksek lisans tezi
ZfN	Zeitschrift für Numismatik

Bibliografya/ Kaynakça

Appianus	Appianus Mithridateios,https://www.livius.org/sources/content/appian/appian-the-mithridatic-wars/ Appianus, Bellum Civile (Appian's Civil Wars, transl.by H.White). vols.I-IV. Loeb. London 1972.)
Aristophanes *Acharnenses*	Aristophanes, Kömürcüler (çev. A. Erhat- S. Eyüboğlu), Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2006.
Aristoteles	Aristoteles, Atinalıların Devleti, (çev. S. Y. Baydur), Cumhuriyet Gazetesi Çağdaş Matbaacılık, (İstanbul 1998).
Arrian *Anabasis of Alexander*	Arrian of Nicomedia, The Anabasis of Alexander, (çev. E. J. Chinnock) EBook, 2014, http://www.gutenberg.org/files/46976/46976-h/46976-h.htm
Caesar	Caesar, De bello Alexandrino,African and Spanish Wars. Trans. A. G. Way. Cambridge, Massachusetts - London 1955. https://en.calameo.com/read/0003478701939e22a67cb
Cassius Dio	Cassius Dio, Dio's Roman History. (çev. Earnest Cary) Loeb Classical Library, London, 1955.
Cassius Dio	Cassius Dio, Historia Romana, XXXVI,10-11
Cicero	Marcus Tullius Cicero, Epistulae ad Familiares, http://perseus.uchicago.edu/perseus-cgi/citequery3.pl?dbname=PerseusLatinTexts&query=Cic.%20Fam.&getid=1 erş. Tarihi: 6.02.2020
	Cicero,The Letters, Volume 2, çev. Ereleyn S. Shuckburg,
Claudius Aelianus	Aelianus, Varia Historia, Historical Miscellany (ed. ve çev. N. G. Wilson), Harvard University, Cambridge 1997.
Cornelius Nepos	Cornelius Nepos' Life of Datames http://www.thelatinlibrary.com/nepos.html
Diodoros	Diodorus Sicilus, Bibliotheke, çev. C. H. Oldfather, Loeb Classical Library, London,1933.
Gaii Iulii Solini	Gaii Iulii Solini De Mirabilibus Mundi Capitula. https://www.thelatinlibrary.com/solinus4a.html
Gaius Suetonius Tranquillus	Gaius Suetonius Tranquillus, On İki Caesar'ın Yaşamı, Ankara,2008.
Herodotos	Herodotos, Herodot Tarihi, çev. M. Ökmen, İstanbul,1973.
Hesiodos	Hesiodos, Hesiodos Eseri ve Kaynakları (Tanrıların Doğuşu; İşler ve Günler), çev. Sabahattin Eyüboğlu, Azra Erhat, TTK Yayınları, Ankara 1977.
Homeros	Homeros, İlyada[24], çev. Azra Erhat, A. Kadir, (İstanbul 2008).
Josephus	Josephus, Bellum Judaicum, çev. H. Thackeray, Loeb Classical Library London, 1956.
Just. Epitome	Justinus, Epitome of Pompeius Trogus' Philippic Histories http://www.attalus.org/translate/justin6.html#37.1
Ksenophon	Ksenophon, Anabasis (Onbinlerin Dönüşü), çev. Tanju Gökçöl, Dünya Klasikleri Kültür Dizisi, 1998.
Ktesias	Persica.A. Nichols,The Complete Fragments of Ctesias of

	Cnıdus:Translation and Commentary with an Introduction, University of Florida, 2008. https://ufdc.ufl.edu/UFE0022521/00001
Licinianus	Granius Licinianus, http://www.attalus.org/translate/granius.html#book35
Lucianus Macrobii	Lucian, Long Lives (Macrobii) http://www.attalus.org/translate/macrobii.html
Marcellinus, Res Gestae	Marcellinus, Res Gestae,http://www.gutenberg.org/files/28587/28587-h/28587-h.htm
Martialis	Martialis, Epigramlar, Çev. Güngör Varınlıoğlu, YKY, İstanbul, 2005.
Memnon	Memnon, Memnon Herakleia Pontike Tarihi Peri Herakleias – De Rebus Heracleae, çev. Murat Arslan, (İstanbul 2007).
Nepos	Cornelius Nepos, Ünlü Kişilerin Yaşamları (De Viris Illustribus) çev. Cemil Koyuncu- Ü. Fafo Telatar, (2016).
Pausanias	Pausanias, Periegesis tes Hellados: Description of Greece (Trans. W.H.S. Jones), Harvard University Press, Cambridge 1953. Pausanias. Pausanias Description of Greece with an English Translation by W.H.S. Jones, Litt.D., and H.A. Ormerod, M.A., in 4 Volumes. Cambridge, MA, Harvard University Press; London, William Heinemann Ltd. 1918.
Philostratos	Philostratus Life of Apollonius, https://www.livius.org/sources/content/philostratus-life-of-apollonius/
Pilinius	Doğa Tarihi, Pliny the Elder: the Natural History http://penelope.uchicago.edu/Thayer/e/roman/texts/pliny_the_elder/home.html
PlatonSymposium	Şölen (çev. C. Karakaya) Sosyal Yayınları, İstanbul 2000.
Plutarkhos	Plutarkhos, Vitae Parallelae, çev. B. Perrin, Loeb Classical Library London, 1959. Plutarkhos, Bioi Paralleloi) Kullanılan Metin ve Çeviri: Yaşamlar Lysandros - Sulla. Çev. A. Sarıgöllü- N. Gürsoy. Cumhuriyet Yayınları, İstanbul 1999. Plutarkhos, Paralel Yaşamlar: Eumenes & Karşılaştırma, çev. S. Sarıkaya, LIBRI II (2016) 182-225. http://www.libridergi.org/2016/013 Plutarkhos, Paralel Yaşamlar: Kimon – Lucullus, çev. A. Sina, Hel Yayınları, 2013. Plutarkhos, Paralel Yaşamlar, İskender & Caesar, çev. F. Akderin, İstanbul: 2007). Plutarkhos, Marcus Antonius (çev. M. Özaktürk). Türk Tarih Kurumu yayınları. Ankara 1992.
Polybios	Polybios, Historiae, F. W. Walbank, (Loeb Classical Library, 2010)
Procopius, Bellum Persicum	Procopius, History of the Wars. Trans. H. B. Dewing. Cambridge, Massachusetts - London 1916

Ptolemaios Geographica — Klaudios Ptolemaios, Coğrafya El Kitabı, (2017).

Sallust — C. Sallustius Crispus, Histories, http://www.attalus.org/translate/sallust.html

Strabon — Strabon, Geographica, çev. Adnan Pekman, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 1987.

Theocritos — Theocritos, Idylls, The Greek Bucolic Poets, çev. J. M. Edmons, (Harvard University Press, Cambridge, 1912).

Thukydides — Thukydides, Peloponnesos Savaşı (çev. T. Gökçöl), Hürriyet Yayınları, İstanbul 1976.

Valerius Maximus — Valerius Maximus, Factorvm Et Dictorvm Memorabilivm Libri Novem, Apud S. Gryphium, Lugduni,(1550).

Çağdaş Kaynakça

Abramzon 2003 — Mikhail G. Abramzon, "The Gerzeul hoard of coins of Caesarea of Cappadocia (in the Museum of Abkhazia)", Revue Numismatique, 2003, 243-256

Akarsu 2016 — B. M. Akarsu, "Two Queens In The Anatolia of The 2nd Century BC: Nysa From Kappadokia And Laodike from Pontos", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, sayı 42, cilt 9, 2016, 858- 861.

Akurgal 1997 — E. Akurgal, Anadolu Kültür Tarihi,1997.

Akurgal 2015 — E. Akurgal, Hatti ve Hitit Uygarlıkları, 2015.

Akurgal 2017 — E. Akurgal, Anadolu Uygarlıkları, 2017.

Albayrak 2008 — Y. Albayrak, Anadolu'da Artemis Kültü, AÜ SBE dt, Ankara, 2008.

Albayrak 2012 — Y. Albayrak, "Anadolu'da Artemis'in Sıfatları", Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, sayı 48, cilt 12, 2012, 1-15.

Alparslan 1995 — B. Alparslan, "MÖ II. Binde Anadolu'da Bulunan Mühür ve Mühür Baskıları Üzerinde Karışık Yaratıklar", ylt, DTCF, 1995.

Amandry - Rémy 1999 — M. Amandry ve B. Rémy, Comana du Pont sous l'Empire romain. Étude historique et corpus monétaire (Milano 1999).

Anabolu 1967 — M. U. Anabolu, Kappadokia Komana'sındaki Mezar Anıtı, (İstanbul 1967).

Anson 2004 — E. M. Anson, Eumenes of Cardia A Greek Among Macedonians,(Leiden 2004).

Archi 1975 — A. Archi, "Città sacre d'Asia Minore. Il problema dei laoi e l'antefatto ittita", PdP 164 (1975) 329-344.

Arslan - Bulut 2017 — M. Arslan,– E. Bulut, "Eskiçağ'da Kappadokia Bölgesi'nin Sınırları", Journal of History Studies, cilt. 9, sayı 2, 2017, 49-65.

Arslan - Bulut 2018 — M. Arslan - E. Bulut, "Antik Kaynaklara Göre Kappadokia Bölgesi Bitkileri", Akademia Sosyal Bilimler Dergisi, (4), 2018, 27-46.

Arslan 1994 — M. Arslan, "Sinop Müzesi'ndeki Ordu Definesinden Kappadokia Kralı IV. Ariarathes'in Ünik Tetradrahmisi" XII. Türk Tarih Kongresi, I. Cilt, Ankara,1994, 137-157.

Arslan 1998 — M. Arslan, "Ordu (Cotyora) 1970 Tetradrahmi Definesi", Anadolu Medeniyetleri Müzesi 1997 Konferans Yıllığı, (Ankara 1998), 5-37

Arslan 2000 — M. Arslan, "A Unique Tetradrachm of Ariarathes, King of

Cappadocia, from a Hoard Found at Kotyora (Ordu). In Proceedings of the 12th International Numismatical Congress, vol. 1, 2000, 230-232.

Arslan 2000 — M. Arslan, "Kapadokya Kralı 6. Ariarathes'in Tiaralı Unik Drahmisi' Anadolu Medeniyetleri Müzesi 1999 Yıllığı, (Ankara 2000), 116-127.

Arslan 2001 — M. Arslan, "Kapadokya Krallığı Kaman Drahmi Definesi 1997"Cevdet Bayburtluoğlu için yazılar, Günışığında Anadolu, (Homer Kitabevi 2001), 2-18.

Arslan 2002 — M. Arslan, "I. Mithridates- Roma Savaşı Rodos ve Lykia'nın Durumuna genel Bakış", içinde: N. Başgelen (ed.), Lykia İncelemeleri I, 2002, 115-128.

Arslan 2003 — M. Arslan, "The Cappadocian King Ariarathes VI, A Unique Drachm of the Cappadocian king Ariarathes VI, and the Star on the Tiara." The Celator cilt 17-3, 2003, 24-28.

Arslan 2007 — M. Arslan, Mithridates VI. Eupator: Roma'nın Büyük Düşmanı, (2007).

Arslan 2010 — M. Arslan, "Sinope Drahmi Definesi", TTK, Höyük Dergisi, Sayı 2, 2010, 125-154.

Arslan –Lighhtfoot 1999 — M. Arslan - C., Lighhtfoot "Sinop Müzesi'nde Helenistik bir Tetradrahmi Definesi 1970 Yılı Ordu (Cotyora) Definesi", Antik Sikke Defineleri, (Ankara 1999).

Asolati 2017 — M. Asolati, "Una Serie Monetale Inedita Per Tyana e La Coniazione Del Bronzo Durante i Regni Di Ariaramne e Di Ariarate III Di Cappadocia", Paesaggi İn Movimentor, (Padova University Press, 2017), 273-292.

Atak 1980 — Erdoğan Atak, Antik Grek Sikkeleri Katalogu, (1980)

Atlan 2014 — S. Atlan, Roma Tarihinin Ana Hatları, I. Kısım Cumhuriyet Devri. (Ankara 2014).

Ay ve diğ. 2013 — A.M. Ay, M.Hatipoğlu, H. Günel, S. Kılınçarslan, T. Velioğlu, "Doğanşehir (Malatya) Yakut Oluşumlarının Yayılımının Tespiti ve Oluşum Kökenine Ait Yaklaşımlar", 66th Geological Congress of Turkey, 2013, 222-223.

Aydaş 2002 — M. Aydaş, "A Priest of the Goddess Ma at Komana". EA 34, 2002, 23-27.

Babelon 1890 — M.E. Babelon, Les Rois de Syrie, d'Arménie et de Commagéne, (Paris 1890).

Babelon 1893 — M. Babelon, Les Perses achéménides, les satrapes et les dynastes tributaires de leur empire, Chypre et Phénicie:Catalogue des monnaies Grecques de la Bibliothèque nationale, (1893).

Babelon 1898 — E. Babelon, Inventaire Sommaire de la Collection Waddington, (Paris 1898).

Badian 1959 — E. Badian, "Sulla's Cilician Command". Athenaeum 37, 1959, 279-303.

Bahar 2015 — Hasan Bahar (ed.), Şehirlerin Sevdalısı İbrahim Hakkı Konyalı Armağanı, SÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları 7, (Konya 2015).

Baines – Malek 1986 — J. Baines - J. Malek Eski Mısır, İletişim Atlaslı Büyük Uygarlıklar Ansiklopedisi, (İstanbul 1986).

Balcı 2015 — S. Balcı, "Kapadokya Bölgesi (Orta Anadolu) Yontmataş Buluntuları: Tekno-Kronolojik Bir Değerlendirme" Anadolu Prehistorya Araştırmaları Dergisi 1, 2015, 177-187.

Baldwin Definesi 1927	A. Baldwin, "Un trésor monétaire découvert a Césarée en Cappadoce",içinde: Aréhuse 4,1924,145-172.
Balkan-Atlı ve diğ. 2008	N. Balkan-Atlı – N. Kayacan – B. Dinçer – Y. Çakan – L. Astruc, "Niğde ve Aksaray İlleri Yüzey Araştırması (Göllü Dağ Obsidiyen Araştırmaları) 2007", 26. AST 3. CİLT, 2008,329-346.
Balkan-Atlı ve diğ. 2011	N. Balkan-Atlı - S. Kuhn - L. Astruc - N. Kayacan - B. Dinçer ve S. Balcı, "Göllü Dağ Survey 2010", Anatolia Antiqua, XIX, 2011, 259-278.
Balkaya 2009	T. Balkaya , Hurri - Mitanni Devleti , Gazi Üniversitesi ylt, 2009.
Balleteros-Pastor 2014	L. Balleteros-Pastor, "Marius ve Mithridates'in Buluşması ve Kappadokia'daki Pontos Politikası", Cedrus II, 2014, 225-239.
Baltacıoğlu 2014	H. Baltacıoğlu, Hitit Yazılı Kaynaklarında ve Alacahöyük Heykeltıraşlık Eserlerinde Sfenks, içinde: N. Çınardalı ve diğ. (ed.), Armağan Erkanal'a Armağan Anadolu Kültürlerine Bir Bakış, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, (2014).
Balty 1981	J. Ch. Balty, "Tyche", LIMC 1, 1981, 840-851.
Bar 1985	Marc Bar, "Les Monnaies Grecques de Césarée de Cappadoce Ier-III e s.ap. J.C., trouvées en Europe." Cercle d'Études Numismatiques 22 no.3, 1985, 53-65.
Barnett 1987	R.D. Barnett, "Phrygia ve Demir Devrinde Anadolu Kavimleri/ Phrygia and the Peoples of Anatolia in the Iron Age." (Çev: Ömer Çapar), AÜDTCFD, 1-2, 50-57.
Barrelet 1958	M-T Barrelet, "Deux déesses syro-phéniciennes sur une bronze du Louvre", *Syria* 35, 1958, 27-44.
Bastien 1972	P. Bastien, "Une Nouvelle monnaie d'argent de Pescennius Niger émise á Césarée de Cappadoce", Bulletin Cercle d'Etudes Numismatique vol.9, no.4, 1972, 69-71.
Baydur 1970	N. Baydur, Kültepe (Kaneš) ve Kayseri Tarihi Üzerine Araştırmalar, En Eski Çağlardan İS. 395 Yılına Kadar. (İstanbul 1970).
Baz 2007	F. Baz, Die Inschriften von Komana (Hierapolis) in Kappadokien. (İstanbul 2007).
Baz 2009	F. Baz, "Überlegungen zu zwei Münzen aus Hierapolis in Kappadokien und dem Dortigen Ma-Kult", içinde: O. Tekin (ed.), Studies in Memory of Clemens E. Bosch and Sabahat Atlan and in Honour of Nezahat Baydur, (İstanbul, 2009), 65-69.
Bean 1958	George E. Bean, "Inscriptions in Antalya Museum" Belleten XXII-85, TTK, 1958, 21-92.
Bean 1995	G. E. BEAN, İlkçağda Ege Bölgesi (çev. İ. Delemen). Arion Yayınevi. İstanbul,1995.
Beckman 1983	G. Beckman, Hittite Birth Rituals, (Wiesbaden 1983).
Bedoukian 1975	P. Bedoukian, "The Coin Hoards of Armenia Vol. I by Kh. A. Mousheghian", NC vol. 15, 1975, 232-234.
Belli 1998	O. Belli, Anzaf Kaleleri ve Urartu Tanrıları, (İstanbul 1998).
Belli 2001	O. Belli, Anadolu Tanrıçaları, (İstanbul 2001).
Bendall 1968	S. Bendall, A Coin Year I of Ariobarzanes I of Cappadocia, NCirc 76/11, (1968).
Berges- Nollé 2000	D. Berges - J. Nollé, Tyana Archäologisch-historische Untersuchungen zum Südwestlichen Kappadokien, (Bonn 2000).
Bernardakis 1908	G. Bernardakis, "Notes sur la topographie de Césarée de Cappadoce", içinde: Revue des études Byzantines, (1908), 22-27.

Bernbeck 2003	R. Bernbeck, Royal Deification: An Ambiguation Mechanism for The Creation of Courtier Subjectivities. Religion and power, içinde: N. Brich (ed.), Divine Kingship in The Ancient World and Beyond, (University of Chicago, 2003), 157-170.
Bethe 1903	E. Bethe, "Dioskuren", RE V-1, 1903, 1087-1123.
Beyer 1982	D. Beyer, "Le sceau-cylinder de Shahurunuwa, roi de Karkémish", içinde: La Syrie an Bronze Récent, (Paris1982), 67-78.
Beyer 2008	D. Beyer, Zeyve Höyük (Porsuk), 2006. 29. Kazi sonuçları toplantısı, (Ankara 2008), 107-116.
Billows 1995	A. Richard Billows, Kings and Colonists: Aspects of Macedonian Imperialism, (New York 1995).
Bing 1998	J. D. Bing, "Datames and Mazaeus: The Iconography of Revolt and Restoration in Cilicia", Historia: Zeitschrift für Alte Geschichte, Bd. 47, H. 1, 1998, 41-76.
Bittel 1939	K. Bittel, "Beobachtungen in Kappadokien", Jahrbuch des Deustlen Archaologishen Institus, 54, 1939, 548-568.
Bittel 1956	K. Bittel, "Kappadokia'da Bulunan Bir Ateş Sunağı". TAD VI,1956, 35-42.
Black- Green 2004	J. Black - A. Green, Gods, Demons and Symbols, An Illustrated Dictionary, (The British Museum Press 2004).
Bland 1991	R. Bland, "The Last Coinage of Caesarea in Cappadocia", içinde: R. Martini - N. Vismara (ed.), Glaux: Collana di Studi e Ricerche di Numismatica, Ermanno A. Arslan Studia Dicata, vol. 1,(Milan 1991), 213-258.
BMC Pontus	W. Wroth, A Catalogue of the Greek Coins in the British Museum, Pontus, Paphlagonia, Bithynia and the Kingdom of Bosporus (London 1889).
Boardman ve diğ. 1988	J. Boardman- O. Palagia- S. Woodford, "Herakles", LIMC IV, 1988, 728 - 838.
Boehringer 1975	Ch. Boehringer, "Hellenisticher Münzschatz Aus Trapezunt 1970", Revue Suisse de Numismatique 54, 1975, 37-64.
Bonnefoy 2000	Y. Bonnefoy, Antik Dünya ve Geleneksel Toplumlarda Dinler ve Mitolojiler Sözlüğü, I. cilt, çev. Levent Yılmaz, (Ankara 2000).
Bora 2018	A. Bora, "Mithridates Eupator ve Nikomedes Euergetes'in Paphlagonia ve Kappadokia Politikaları: İlişkiler, Evlilikler ve Etkileşim"Çeşm-i Cihan Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları E-Dergisi, 5. Cilt, sayı: 2,2018,12-47.
Borrell 1862	M. Borrell, "Coins of The Kings Of Cappadocia", The NC New Series,Vol. 2, 1862, 1-19.
Bosch 1943	M. E. Bosch, Helenizm Tarihinin Anahatları- Roma İmparatorluğuna Katıldıkları Tarihe Kadar Helenizm Devletleri, çev. S. Atlan, (İstanbul 1943).
Bossert 1954	H. Th. Bossert, "Das hethitische Felsrelief bei Hanyeri (Gezbeli)", Orientalia NS 23, 1954, 129-147.
Boyce-Grenet 1991	Boyce and Grenet, A History of Zoroastrianism, Vol. III., Leiden: Brill, 1991.
Boysal 1967	Y. Boysal, Grek Klasik Devir Heykeltraşlığı, (Ankara 1967).
Bozkurt 1993	R. Bozkurt, "Yarı Kıymetli Taş ve Minerallerin Korunması", DTCF Dergisi cilt 36, 1993, 300-306.
Bozkurt 1998	N. Bozkurt, "Hurma", Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, cilt 18, 1998, 391-393.

Börker-Berges 1996	C. Börker – D. Berges, "Tyana-Survey 1995", 14. AST 1,1996, 17-26.
Brennan 1992	T.C. Brennan, "Sulla's Career in the Nineties: Some Reconsiderations", Chiron 22,1992, 102-158.
Briant 2002	P. Briant, From Cyrus to Alexander A History of the Persian Empire, (Eisenbrauns 2002).
Bulut 2018	E. Bulut, "Kappadokia Bölgesi'nin Tarihi Coğrafyası Üzerine Bir Değerlendirme:Nehirler", Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi, sayı I, 2018, 123-143.
Bulut 2019	E. Bulut, "Kappadokia Kralı V. Ariarathes",Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayı 2, 2019,148-161.
Burgent 1985	W. Burgent, Greek Religion, (Harvard University Press 1985).
Cahill 2010	Nicholas D. Cahill, "Sardeis'te Pers Tahribi", içinde: Nicholas D. Cahill (ed.), Lidyalılar ve Dünyaları, (İstanbul 2010). http://mjh.akdeniz.edu.tr/_dinamik/201/352.pdf
Callatay 1990	François de Callatay, "Les tétradrachmes des rois de Cappadoce", BSFN, vol.45/8, 1990, 891-895.
Callataÿ 1997	F. de. Callataÿ, L'histoire des guerres mithridatiques vue par les monnaies. Louvain-la-Neuve: Publications d'histoire de l'art et d'archéologie de l'Université catholique de Louvain, (1997).
Callatay- Lorber 2011	F. De Callatay, ve C.C. Lorber, "The Pattern of Royal Epithets on Hellenistic Coinages", içinde: P.P. Iossif, A.S. Chankowski, C.C. Lorber (ed.), More than Men, Less than Gods. Studies in Royal Cult and Imperial Worship, Proceedings of the International Colloquium Organized by the Belgian School at Athens, 2011, 417-455.
Canby 1975	J. V. Canby, "The Walters Kappadokian Tablet and The Sphinks in Anatolia in the Second Millennium B. C." JNES, sayı 34, 1975, 225-248.
Casabonne 2009	O. Casabonne, "Kataonia, Melitene, Kummanni, and The Problem of Komana", Acta Orientalia Belgica XXII, 2009, 81-89.
Cengiz 2014	T. Cengiz, Hitit Çağı'nda Anadolu'da Anaerkil İzler, AÜ SBE dt, (Ankara 2014).
Chantre 1898	E. Chantre, Mission en Cappadoce 1893-1894, Recherches ArcheologiquesDans l'Asie Occdentale, (Paris 1898).
Clauss 2017	M. Clauss, *The Roman cult of Mithras: the god and his mysteries*. Routledge, (2017).
Cohen 1995	G. M. Cohen, The Hellenistic Settlements of in Europe, the Islands, and Asia Minor (1995).
Constantakopoulou 2017	C. Constantakopoulou, Aegean Interactions: Delos and its Networks in the Third Century, (Oxford University Press 2017).
Cook 1914	A. B. Cook, Zeus A Study in Ancient Religion, Zeus God of the Bright Sky vol. 1, Cambridge University Press, 1914. Cook, A. B. (1912). Zeus: A Study in Ancient Religion, bd. 1: Zeus God of the Bright Sky.
Cooper 2008	J. S. Cooper, "Divine Kingship in Mesopotamia", içinde: N. Brich (ed.), Religion and Power Divine Kingship in The Ancient World and Beyond, (University of Chicago, 2008), 261-266.
Cox 1941	D. H. Cox, "A Tarsus Coin Collection In The Adana Museum", Numismatic Notes And Monographs, No. 92, 1941,1-67.
Cömert 1999	B. Cömert, Mitoloji ve ikonografi, (Ankara 1999).
Craven 1920	L. Craven, Antony's Oriental Policy Until The Defeat of The

	Parthian Expedition, University of Missouri, Columbia, 1920
Çakır 2013	G. Ö. Çakır, "Küçük Asya Sikkeleri'nde Grifon Tipleri", MJH, III/2, 2013, 31-44.
Çelebi 2017	B. Çelebi, Hayat Veren Tanrıçanın Ölüm Tanrıçasına Dönüşümü: Hekate, (SÜ SBE dt 2017).
Çoban 2007	M. Çoban, "Eskiçağ Toplumlarında Meyve Kültü", Bilim ve Gelecek 39, 2007, 81-85.
d'Alfanso - Basso 2009	L. d'Alfanso – E. Basso, "Archaeological Survey In Northern Tyanis: Preliminary Report of The Third Campaign (2008) ", 27. AST 1. cilt, 2009, 1-14.
d'Alfanso 2007	L. d'Alfanso, "Archaeological Survey In Northern Tyanis: Preliminary Report of The First Campaign (2006) Of The University of Pavia", 25. AST 3. cilt, 2007, 1-12.
d'Alfanso 2009	L. d'Alfanso, "Archaeological Survey In Northern Tyanis: Preliminary Report of The Second Campaign ", 26. AST 3. cilt, 2009, 161- 172.
d'Alfanso 2010	Lorenzo d'ALFANSO "Archaeological Survey in Northern Tyanitis: Final Report", 28. AST 1. cilt 2010, 231-242.
d'Alfonso- Castellano 2018	L. d'Alfonso - L. Castellano, "Kınık Höyük in South Cappadocia" Altorientalische Forschungen, 45(1), 2018, 84-93.
Dandamayev vd. 2013	M. A. Dandamayev, A. Sh. Shahbazi, P. Lecoq, "Ariobarzanes", Vol. II, Fasc. 4, 2013, 406-409. http://www.iranicaonline.org/articles/ariobarzanes-Greek-form-of-old-iranian-proper-name-arya-brzana
David 1984	C. David, Rome and Friendly King, New York, 1984,
Dayet 1925	M. Dayet, "Une Trouvaille de Monnaies Seleucides et Arsacides" in Arethuse 2, 1925, 131-139.
Debord 2005	P. Debord, "La déesse Ma et les hirondelles blanches", Revue des Études Grecques, cilt 118, 2005,15-30.
Demargne 1984	P. Demargne, "Athena", LIMC II-1, 1984.
Demir 2008	J. S. Demir, Gaziantep Müzesinde Sergilenen Yüzükler ve Yüzük Taşları, Anadolu Üniversitesi SBE ylt, (2008).
Demir 2012	M. Demir, "Kappadokia Kralı Arkhelaos". Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu, 2012.
Demirtaş 2013	N. Demirtaş, Sikkelerin Işığında Lykia, Pamphylia, Pisidia ve Kilikia'da Hermes, İstanbul Üniversitesi SBE dt, (2013).
Demisch 1977	H. Demisch, Die Sphinx: Geschichte Ihrer Darstellung von den Anfangen bis zur Gegenvart, 1977.
Dengiz	O. Dengiz, Yeni Asur'da Savaşın Sanata Etkisi, https://www.academia.edu/29535981/yeni_asurda_savaşın_sanata_etkisi
Dessenne 1957	A. Dessenne, Le Sphinx: Etude iconografique des origines a'la fin du seconde Millenaire, (Paris 1957).
Dmitriev 2006	S. Dmitriev, "Cappadocian Dynastic Rearrangements on the Eve of the First Mithridatic War", Historia, cilt 55/3, 2006, 285-297.
Doruk 1980	Seyhan Doruk, "Horis Kale Kazıları",2. Kazı Sonuçları Toplantısı, 1980, 167-169.
Drexler- Peter 1890	W. Drexler- R. Peter, " Fortuna", Roscher ML I 2, 1886 – 1890, 2074 – 2139.
Dundua - Lordkipanidze 1979	G. F. Dundua- G. A. Lordkipanidze, "Hellenistic Coins from the Site of Vani, in Colchis (Western Georgia)", NC (1966-) vol. 19 (139), 1979,1-5.

Duran 2012	M. Duran, Anadolu'daki Pers Satraplık Organizasyonu, Süleyman Demirel Üniversitesi SBE ylt, (2012).
Duran 2015	M. Duran, "Satraplık Sisteminin Pers Yönetim Teşkilatındaki Yeri", Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler, Sayı: 34, 2015, 61- 86.
Duran 2016	M. Duran, "Antik Kaynaklar Işığında Pers Çocuklarının ve Gençlerinin Askeri Eğitimi", Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18. cilt, 1. sayı, 2016, 221-232
Durukan 2012	M. Durukan, Kappadokia'da, Argaios Dağı Çevresinde Hellenistik-Roma Dönemi Mezarları ve Ölü Kültü, (İstanbul 2012).
Dümmler 1896	F. Dümmler, "Athena", RE II-2, 1896, 1941 – 2020.
Ebcioğlu 1974	İ. Ebcioğlu, "Neşredilmemiş Yeni Bir Sinope Sikkesi ve Onunla İlgili Bazı sorunlar" Anadolu (Anatolia) sayı: 18, 1974, 91-103.
Eckhel 1794	J. Eckhel,Doctrina Numorum Veterum, 1. bölüm, 3. Cilt, (1794).
Eliade 2003	M. Eliade, Dinsel İnançlar ve Düşünceler Tarihi Taş Devrinden Eleusis Mysteria'larına, cilt I, çev. Ali Berktay, (İstanbul 2003).
Er 2004	Y. Er, Klasik Arkeoloji Sözlüğü, (Ankara 2004).
Erciyas 2006	D. B. Erciyas, Wealth, Aristocracy and Royal Propaganda under The Hellenistic Kingdom of The Mithradatids in The Central Black Sea Region of Turkey vol. 12, (Brill 2006).
Erdoğan 2015	N. Erdoğan (ed.), " Doğu Roma Sikkeleri (MS 491-1453)", Mardin Müzesi, (2015).
Erhan 2014	F. Erhan, Antik Çağ Kilikia Sikkelerinde Dinsel Tasvirler, İÜ SBE dt, (İstanbul 2014).
Erhan 2016	F. Erhan, "Mallos Sikkeleri Üzerine Bir İnceleme", Çukurova Araştırmaları Dergisi, cilt 2, sayı 2, 2016, 54-71.
Erhat 1997	A. Erhat, Mitoloji Sözlüğü, (1997).
Erkiletlioğlu 2019	H. Erkiletlioğlu, Kappadokia Krallığı ve Roma-Bizans Dönemi, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları Tarih Dizisi, 2019.
Erpek 2020	C. Erpek, "Geç Antik Dönem'de Kapadokya'da Kentler", Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, 10(2), 2020, 642-657.
Errington 2008	R. Malcolm Errington, A History of the Hellenistic World: 323-30 BC, (Blackwell Publishing 2008).
Esin 1998	U. Esin, "Paleolitik'ten İlk Tunç Çağı'nın Sonuna: Tarihöncesi Çağların Kapadokyası". içinde: Metin Sözen (ed.), Kappadokya, (1998), 62-123.
Estin- Laporte 2002	Colette Estin- Helene Laporte, Yunan ve Roma Mitolojisi, (Tubitak 2002).
Ferguson 1907	W. S. Ferguson, "Notes on Greek Inscriptions Ariarathes V and Queen Nysa", Classical Philology, vol. 2, no. 4, 1907, 401-406.
Ferrary 2001	J.- L. Ferrary, "Le Roi Archélaos de Cappadoce á Delos" Compdes rendus de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres:799-815.
Flagge 1975	I. Flagge, Untersuchungen zur Bedeutung des Greifen, (1975).
Florioti 2015	H. H. D. Florioti, Eski Yakındoğu'da "Nar" Sembolizmine Dair: Bir Derleme Çalışması. Tarih Okulu Dergisi 8 (XXII),2015, 19-38.
Fogazza 1972	G. Fogazza, "Datame di Cappadocia," La Parola del Passato XXVII ,1972, 130-131.

Forrer 1926	L. Forrer, The Weber Collection, Volume III, Part I, Greek Coins Asia, (Descriptive Catalogue of The Collection of Greek Coins I823-I918), (London 1926).
Franke 1979	P.R., Franke "Zur Chronologie der Statthalter von Cappadocia-Galatia 91-107 n.Chr.", Chiron 9, 1979, 377-382.
Frazer 2015	James George Frazer, Fastorum libri sex, 2015.
French 1997	D.H. French, "Inscriptions from Cappadocia I. The Museums of Kırşehir and Niğde", Epigraphica Anatolica 28, 1997, 115-124.
Furtwängler 1884-1886	A. Furtwängler, "Dioskuren", içinde W. H. Roscher, Ausführliches Lexikon der Griechischen und römischen Mythologie, (1884-1886).
Gabelko 2009	O. L. Gabelko, "The Dynastic History of the Hellenistic Monarchies of Asia Minor According to the Chronography of George Synkellos". Mithridates VI and the Pontic Kingdom, Black Sea Studies 9, 2009, 47-61.
Gall 1990	H. Von. Gall, "Die Kopfbeduckengen Des Medischen Ornats in Achamenidischer und Hellenisticher Zeit", Akten Des XIII. Internationalen Kongresses Für Klassische Archaologie Berlin 1988 (Berlin 1990), 320-323.
Gane2012	C. E. Gane, Composite Beings in Neo-Babylonian Art, UC Berkeley, (2012). Gane_berkeley_0028E_12664. Merritt ID: ark:/13030/m55t3qdd. Retrieved from https://escholarship.org/uc/item/3p25f7wk
Ganschovw 2018	T. Ganschovw, Münzen Von Kappadokien, band I (Königreich und Kaisareia bis 192n. Chr.), (Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2018).
Ghita 2010	C. E. Ghita, Achaemenid and Greco-Macedonian Inheritances in the Semi-Hellenised Kingdoms of Eastern Asia Minor, (Doctoral ThesesUniversity of Exeter 2010).
Girginer 2004	K. S. Girginer,"2002 Yılı Adana İli ve Çevresi Yüzey Araştırmaları (Tufanbeyli) ve Kizzuwatna Araştırmaları I", 21. AST 1, 311-324. 21.AST 1, 311-324.
Girginer 2008	K.S. Girginer, "2006 yılı Kapadokya ve Kilikya Yüzey Araştırmaları: Kayseri (Yahyalı) ve Adana (Ceyhanlı II)". 25. AST (2), 2008, 379-403.
Glev 1987	D.G. Glev, "The Cappadocian Expedition of Nicomedes III Euergetes, King of Bithynia", MNANS 32, 1987,23-55.
Gnechi 1909	F. Gnechi, Ritrovamenti diversi, içinde: RIN 22,1909,19-26. https://archive.org/stream/rivistaitalianad22sociuoft#page/26/mode/2up
Gökhan 2012	İ. Gökhan, "İslam-Bizans Mücadelesi'nde Orta Kapodokya Bölgesi (640–962)", NevşehirTarih Ve Kültür Sempozyumu Bildirileri, 4. Cilt, 2012, 255-270.
Gökmen 2020	E. Gökmen, "VI. Mithridates'in Kappadokia Politikası ve Roma'nın Diplomatik Girişimleri", içinde: H. Babacan (ed.), Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Alanında Akademik Çalışmalar – 2, 2020, 173-192.
Götze 1953	A. Götze, "The Theophorous Elements of the Anatolian Proper Names from Cappadocia" Language 29/3, 1953, 263-277.
Graf 2005	F. Graf "Lesser Mysteries-not less mysterious", içinde: M.B. Cosmopoulos (ed.), Greek Mysteries: The Archaeology of Ancient Greek Secret Cults, (2005).

Grégoire 1908	M. H. Grégoire, "Note sur une inscription Gréco-aramnéenne trouvée à Farasa (Ariaramneia- Rhodandos)", CRAI, 1908, 434-447.
Grégoire 1909	M. H. Grégoire, "Rapport Sur un Voyage D'Exploration Dans Le Pont et en Cappadoce", BCH XXXIII, 1909, 3-147.
Gurney 1977	O. R. Gurney, "Review: Keilschrifttexte aus Boğazköi, 23 Heft." JRAS 2, 1977, 207.
Gülçur 1994	Sevil Gülçur, "Aksaray, Nigde Ve Nevşehir İlleri 1993 Yüzey Araştırması", 12. AST, 1994,191-213.
Gülçur ve diğ. 2009	S. Gülçur, P. Çaylı, I. Demirtaş, C. Wawruschka, "Aksaray Nevşehir, Niğde İlleri 2008 Yılı Yüzey Araştırması",27. AST 1. CİLT,2009, 319-332
Güler 1987	O. Güler, Erciyes- Kappadokia Sikkeleri, Antika 3/26, 1987, 26-32.
Güler 1991	O. Güler, "Kapadokia İkonografi'sinde Erciyes Dağının Yeri", Erciyes Üniversitesi SBE Dergisi, 1 (4), 1991, 575-584.
Güler 1995	O. Güler, Antikçağ İkonografisinde Erciyes, (İstanbul1995).
Güler 1998	O. Güler, "Kappadokia Krallığı ve Roma Koloni Devirlerinde Kayseri Darphanesi", içinde: Kayseri Müzesi 1987 Yıllığı (Ankara 1988), 35-41.
Günaltay 1951	Ş. Günaltay, Perslerden Romalılara Kadar Selevkoslar, Nabatiler, Galatlar, Bitinya ve Bergama Krallıkları, Yakın Şark IV, (TTK 1951).
Günaltay 1987	Ş. Günaltay, Romalılar Zamanında Kapadokya, Pont ve Artaksiad Krallıkları, II. Bölüm, (TTK 1987).
Güngördü 2015	F. V. Güngördü, "Some Clues On The Existence of a Social Structure in Cappadocia 10.000 Years Ago", Cappadocia Journal of History and Social Sciences, vol. 4, 2015, 79-93.
Güven 2001	S. Güven, "Kıbrıs'ta Artemis", Olba IV, 2001, 226-232.
Gwatkin 1930	W. E., Gwatkin, Cappadocia as a Roman Procuratorial Province, Univesity of Mıssourı Studies, Cilt: 5, Sayı: 4, Princeton, 1930.
Haas 1994	V. Haas, Geschichte der Hethitischen Religion, (Leiden 1994).
Hakman 2012	M. Hakman, Kapadokya'da Zeus Kültü, Gazi Üniversitesi SBE dt, Ankara 2012.
Hakman 2013	M. Hakman, "Bir Anadolu Tanrısı Olarak Zeus'un Tabiat İle İlişkisi Üzerine Bir Gözlem", Acta Turcica, yıl 5 sayı 1, 2013, 1-18.
Hakman 2014	M. Hakman, Kapadokya'da Zeus Kültü, 2014.
Hakman 2017a	M. Hakman, "Geç Hellenistik Dönem Kapadokya Portreleri: Ariobarzanes Hanedanı", Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, yıl 5, sayı: 62, Aralık 2017, 206-215.
Hakman 2017b	M. Hakman, "Identification of a New Cult In Cappadocia: Zeus Argaios" Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi 10(54), 2017, 463-467.
Harper - Bayburtluoğlu 1968	R. P. Harper - İ. Bayburtluoğlu, "Preliminary Report on Excavation at Şar, Comana Cappadociae, in 1967", Anatolian Studies XVIII, 1968, 149-158.
Harper 1968	R. P. Harper, "Tituli Comanorum Cappadociae", Anatolian Studies XVIII, 1968, 93-147.
Harper 1972	R. P. Harper, "Tutili Comanorum Cappadociae Iterum Suppleti", Anatolian Studies XXII, 1972, 225-239.
Harrison 1982	Cynthia M. Harrison, "Persian Names on Coins of Northern

	Anatolia", JNES vol. 41, no. 3, 1982, 181-194.
Hart 2005	G. Hart, The Routledge Dictionary of Aegyptian Gods and Goddeses[2], (Taylor & Francis e-Library, 2005).
Hartmann 1928	A. Hartmann, "Ma. Kleinasiatische Göttin". RE 27 (1928) 77-91.
Hauvette-Besnault 1883	A. Hauvette-Besnault, "Fouilles á Délos", Bulletin de Correspondance hellénique,7, 1883.
Hazel 2002	J. Hazel, Who's who in the Roman World, (Routledge 2002).
Head 1911	B.V. Head, Historia Numorum (Oxford, 1911),
Heesch 1978	J. van Heesch, "Les ateliers monétaires de Pescennius Niger", Revue belge de Numismatique 124 (1978), 57-72.
Heichelheim 1932	F. Heichelheim, "Minerva", RE XV II, 1932, 1774 - 1805.
Herbordt 2011	S. Herbordt, "Šauška, B. Archäologisch". Ed. M. P. Streck, Reallexikon de Assyriologie und Vorderasiatischen Archäologie, 12. Band. Berlin – Boston,2011, 103-106.
Hermary 1986	A. Hermary, "Dioskuroi", LIMC III-1, 1986, 567 – 593.
Herrli 1978	H. Herrli, Das Königreich Kappadokien und seine Münzen, MR vol.19, 1987, 737-742.
Herrli 1985	H. Herrli, Die "autonomen" Bronzemünzen von Eusebeia und Kaisereia in Kappadokien', Numismatisches Nachrichten Blatt, 1985, 60-71.
Herzog Hauser- Ziegler 1943	G. Herzog Hauser - K. Ziegler, "Tyche", RE VII A-1, 1943, 1643 – 1696.
Highcock ve diğ. 2015	N. Highcock - P. Crabtree - D. V. Campana - M. Capardoni - A. Annalanaro - N. F. Miller ve Lorenzo D'Alfonso, "Kınık Höyük, Niğde: A New Archaeological Project In Southern Cappadocia", The Archaeology Of Anatolia: Recent Discoveries (2011-2014) Volume I, 1, 2015, 98-127.
Hild- Restle 1981	F. Hild ve M. Restle, Kappadokien Tabula İmperii Byzantini 2, (Vienna 1981).
Hill 2007	M. Hill, Gifts for God,The Metropolitan Museum of Art, (New York Yale Universyy Press, 2007).
Hogart- Munro 1893	D.G. Hogart - J. A. R Munro, "Modern and Ancient Roads in Eastern Asia Minor", içinde Royal Geographical Society Supplementary Papers III, Part 5, 1893, 643-744.
Houghton 1988	A. Houghton, "The double portrait coins of Alexander I Balas and Cleopatra Thea" SNR, 67, 1988, 85- 93.
Howard- Carter 1983	T. Howard - Carter, "An Interpretation of the Sculptural Decoration of the Second Millennium Temple at Tellal-Rimah", British Institute for the Study of Iraq, vol. 45, no. 1, Papers of the 29 Rencontre Assyriologique Internationale, 1983, 64-72
Imhoof-Blumer 1898	F. Imhoof-Blumer, Zur Griechischen Münzkunde Eusebeia Kaisareia; Elaiusa Sebaste; Reichs-münzen der Syrischen Provinzen; Die Aera von Paltos; Antiocheia Gerasa. RSN 8: 1898. 1-48, pls. 1-2.
Ireland 2000	S. Ireland, Greek, Roman and Byzantine Coins in the Museum at Amasya (Ancient Amaseai), (BIAA Yayınları 2000).
Işık 2004	A. Işık, "Eskiçağda Karadeniz Bölgesi'nde Kültler", Karadeniz Araştırmaları Sempozium Bildirileri, 2004,161-164.
Jacobson 2001	David M. Jacobson, "Three Roman Client Kings: Herod of Judaea, Arkhelaos of Cappadocia and Juba of Mauretania", Palestine Exploration Quarterly, 133:1, 2001, 22-38,
Jacopi 1937	G. Jacopi, Esplorazioni e Studi in Paflagonia e Cappadocia,

	Relazione Sulla Secunda Campagna Esplorativa Agosto-Ottobre 1936-XIV, R. Istituto d'Archeologia e Storia dell'Arte, (Roma 1937).
Jalabert- Jerphanion 1908	L. Jalabert - G. de Jerphanion, Inscriptions d'Asie Mineure pont, Cappadoce, Cilicie, (1908).
Jones 1971	A.H. Jones, The Cities of the Eastern Roma Provinces. Oxford 1971.
Jones 1986	J. M. Jones, A Dictionary of Ancient Roman Coins, (London 1986) .
Jones 1998	A. H. M. Jones, Cities of The Eastern Roman Provinces, (Oxford 1998).
Jones 2004	C. P. Jones, "A Roman Will in Cappadocia". EA 37, 2004, 95-100.
Kahil- Icard 1984	L. Kahil-N. Icard, "Artemis", LIMC II-1, 1984, 618 - 753.
Kaleli 2014	E. Kaleli, "Palmiye Dalı Taşıyanlar ve Silahlı Hacılar", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 7, Sayı 33, 2014, 326-340.
Kara 2016	M. U. Kara, "Kappadokia Stelleri Üzerindeki Argaios (Erciyes Dağı) Betimlemesi" Cedrus IV, 2016, 303-313.
Karagöz 2002	Ş. Karagöz, Küçük Asya'ya Özgü bir Tanrıça: Hekate. Anadolu Araştırmaları, (16), 2002, 303-320.
Karaketir 2016	E. Karaketir, "Pers Kralı II. Kyros'un (Büyük Kyros) (MÖ 559-530) Soyağacı, Ailesi ve İsmi", Tarih ve Gelecek Dergisi, cilt 2, sayı 3, 2016, 68-83.
Karaketir 2018	E. Karaketir, "Persler Anadolu'da: Büyük Kyros'un Lydia Seferi ve Sonuçları", UTAD yıl: 2 / sayı: 1, 2018, 1-27.
Karpe 1974	H.M. Karpe, Handbuch der Vorgesichte Band III, (München 1974).
Kaya 2012	M. A. Kaya Türkiye'nin Eskiçağ Tarihi ve Uygarlıkları, (İzmir 2012).
Keel 2013	O. Keel, Veröffentlichungen der Ideagora für Religionsgeschichte, Altertumswissenschaften & Theologie, V.IRAT, (Tübingen 2013)
Keleş 2006	V. Keleş, "Sikkeler Işığında Sinope'de Pers Etkisi", Karadeniz Araştırmaları Sempozyum Bildirileri, YAS I., 2006, 99-117.
Keleş 2015	V. Keleş, "Sikkeler Işığında Karadeniz'de Grek Etkisi (Güney Bölge)", içinde: Mehmet Işıklı ve Birol Can (ed.) International Symposium on East Anatolia- South Caucasus Cultures,vol II, 2015, 51-59.
Kısakürek- Kısakürek 2009	E. E. Kısakürek- A. Kısakürek, Bizimkiler Anadolu Merkezli Dünya Tarihi 4. Kitap MÖ 270 – MS 70, (ekitap 2009).
Klagenfurt 2000	K. S. Klagenfurt, "Nyssa", Der Neune Pauly,VIII, 2000.
Kleiner 1974	F. S. Kleiner, "The Giresun Hoard", M. Notes ANS, vol. 19, 1974, 3-25.
Koşay ve diğ. 2013	H. Z. Koşay, M. E. Zarif Orgun, S. Bayram ve E. Tan, Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyeti Çağlarında Türk Kazı Tarihi, cilt 1, 2. Kitap,(TTK 2013).
Kovacs 2013	Frank L. Kovacs, "Eusebeia - Caesarea: The Civic Bronze Coinage Reconsidered", içinde: Peter G. van Alfen and Richard B. Witschonke (ed.),Essays in Honour of Roberto Russo, (Numismatica Ars Classica Nac Ag Zürich - London 2013), 397-404.
Koyuncu 2015	C. Koyuncu, Eski Yunan ve Roma Dönemi'ndeKappadokia

Bölgesi, AÜ SBE dt, 2015.

Köker 2016 — H. Köker, "Küçük Bir III. Ariobarzanes Eusebios Philoromaios Drahmi Definesi", Anadolu/ Anatolia, Kaunos / Kbid Toplantıları 3 Anadolu Nümismatik Araştırmaları Çalıştayı, 2016, 39-43.

Krengel- Lorber — E. Krengel- C. C. Lorber, "Early Cappadocian Tetradrachms in the Name of Antiochus VII", NC 169, 2009, 51-104.

Kulakoğlu ve diğ. 2009 — F. Kulakoğlu - K. Emre - R. Kontani - H. Tsumura - S. Ezer, "Kayseri Arkeolojik Yüzey Araştırması Projesi (Kayap) 2008 Yılı Çalışmaları Sonuç Raporu", 27. AST 3. cilt, 2009, 205-218.

Kurt 2010 — M. Kurt, "Roma Egemenliğinde Kilikya ve Roma İç Savaşlarının Bölgedeki Yansımaları", Tarih İncelemeleri Dergisi, XXV, 2, 2010, 483-501.

Kurt 2015 — M. Kurt, "Antik Lykaonia'da Yönetim Ve Şehirleşme" Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (28), 2015. http://dergipark.gov.tr/dpusbe/issue/4770/65633

Kümmel 1983 — H. M. Kümmel, "Kummanni", içinde: D. Otto Edzard (ed.), Reallexikon der Assyriologie und Vorderasiatischen Archäologie, Bd. 6. (Berlin 1983).

Lachin – Rosada 2015 — M. T. Lachin - G. Rosada, "Tyana (Kemerhisar, Bor-Niğde)'da Mitos ve İnanç", Arkeoloji ve Sanat 148, 2015, 111-120.

Laflı 2017 — E. Laflı, Antik Hellen ve Roma Dönemlerinde Anadolu'da Bağcılık ve Şarapçılık, Üzümün Akdeniz'deki Yolculuğu Konferans Bildirileri, (İzmir Büyükşehir Belediyesi Akdeniz Akademisi 2017).

Lambrinudakis 1984 — W. Lambrinudakis, "Apollon", LIMC II-1, 2, 1984,183-326.

Lanaro ve diğ. 2015 — A. Lanaro - A. Trameri- L. d' Alfonso, "Kınık Höyük ve Çevresinde Tapınma Etkinlikleri Konusunda Ortaya Çıkanlar", Arkeoloji ve Sanat 148, 2015, 63-74.

Leake 1824 — W.M. Leake, Journal of A Tour In Asia Minor, (London 1824).

Lewis 1997 — Lewis, D. M., Selected Papers in Greek and Near Eastern History, (Cambridge University Press 1997)

Lipiński 1975 — E. Lipiński, Studies in Aramaic Inscriptions and Onomastics (2.cilt). Leuven: Orientaliste. 1975,179-180.

Long 1843 — G. Long, "Ariarathes", BDS cilt 3, 1843.

Lorber ve diğ. 2006 — C. C. Lorber, A. Houghton ve P. Veselý, "Cappadocian tetradrachms in the name of Antiokhos VII", NC 166, 2006, 49-97.

Lorber 2016 — C. C. Lorber, "Die Study of the Antioch Tetradrachms of Antiochus VII Euergetes" NC176, 2016, 21-82.

Macdonald 1901 — M.A. George Macdonald, Catalogue of Greek Coins in The Hunterian Collection University of Glasgow, vol II, (1901).

Magie 1950 — D. Magie, Roman Rule in Asia Minor to the End of the Third Century after Christ I-II. Princeton, 1950.

Malay 1987 — H. Malay, "Batı Anadolu'da Aristonikos Ayaklanması", Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih İncelemeleri Dergisi, III, 1987, 13-47.

Mansel 2014 — A. Mansel, Ege ve Yunan Tarihi, TTK, 2014.

Matthews 1992 — Donalds M. Matthews, The Kassite Glyptic of Nippur. (1992).

Mattingly 1997 — H. Mattingly, "Athens Between Rome and the Kings", Hellenistic Constructs: Essays in Culture, History, and Historiography, (University of California, 1997).

Mattingly 2004 — Harold B. Mattingly, From Coins to History: Selected

	Numismatic Studies, 2004, (University of Michigan Press 2004).
Mazzoni 1987	S. Mazzoni, "The Syro-Anatolian Common Glytic Styles: Some Remarks" XXXIV. Uluslararası Assiriyoloji Kongresi, TTK, 1987, 513-522.
Mazzoni ve diğ. 2010	S. Mazzoni - A. d'Agostino - V. Orsi "Uşaklı/Kuşaklı Höyük(Yozgat-Sorgun):The 2009 Survey (University of Florence)", 28. AST 3. cilt , 2010, 91-104.
McClean Collection	S. W. Grose (ed.) Catalogue of the McClean Collection of Greek Coins, Vol. III Asia Minor, Farther Asia, Egypt, Africa, (Cambridge University Press, 1923).
McGing 1986	B.C. McGing, The Foreign Policy of Mithridates VI Eupator King of Pontus, (Leiden: Brill, 1986).
McNicoll 1973	A. McNicoll, "The Aşvan Hoard: Coins of Two Cappadocian Monarchs", Anatolian Studies, 23, 1973, 181-186.
Melchert 2001	C. Melchert, "Hititte Damnaššara- Domestik/ Damnaššarés Household Deities", Journal of Ancient Near Eastern Religions I:2001, 150-157.
Michaux - Colombot 2008	D. Michaux - Colombot, "The Royal Hittite Title 'My Sun' and the Winged Sun Disk", 38.ICANAS, cilt 1, 2008, 329-353.
Michels 2013	C. Michels, " Archelaos of Cappadocia", The Encyclopedia of Ancient History, 2013, 629–630
Michels 2013b	C. Michels, The Spread of Institutions in the Hellenistic Cappadocia and the Peer Polity Interaction Model, içinde: E. Stavrianopoulou (ed.), Shifting Social Imaginaries in the Hellenistic Period Narrations, Practices and Images, (Brill 2013), 283-307.
Miller	M. Miller, Antike Münzen: Griechenland band 3: Kappadokien Mysien
Miller 1916	K. Miller, İtineraria Romana, (Stuttgart 1916).
Mitchell 1993	S. Mitchell, Anatolia: Land, Men and Gods in Asia Minor, vols. I-II. (London 1993).
Mitchels 2013a	C. Mitchels, "Ariarathid Dynasty", The Encyclopedia of Ancient History, (2013).
Mitford 1980	T. B. Mitford, "Cappadocia and Armenia Minor: Historical Setting of the Limes", ANRW, VII/2, 1980, 1169-1228
Mitford 1998	T.B. Mitford, "The Roman frontier on the Upper Euphrates", içinde: R. Matthews (ed.), Ancient Anatolia, Fifty years work's BİAA, (1998), 255-272.
Mitropoulou 1978	E. Mitropoulou, Triple Hekate Mainly on Votive Reliefs Coin, Gems and Amulets, (Athen 1978).
Mørkholm 1962	O. Mørkholm, "Some Cappadocian Problems". NC 7/2, 1962, 407-411.
Mørkholm 1966	O. Mørkholm, "Some Cappadokian Die-Links", NC, 4, (1964-yay 1966), 21-25.
Mørkholm 1968	O. Mørkholm, "The Coinages of Ariarathes VIII and Ariarathes IX of Cappadocia", Essay Robinson (1968), 241-248.
Mørkholm 1969	O. Mørkholm, "The Classification of Cappadocian Coins", NC 9, 1969, 21-23.
Mørkholm 1975	O. Mørkholm, "A Furter Comment on the Coinage of Ariarathes VIII and Ariarathes IX", QT 4, 1975, 109-138.
Mørkholm 1978	O. Mørkholm, "The Coinages of Ariarathes VI and Ariarathes VII of Cappadocia", SNR 57, 1978, 144-163.

Mørkholm 1979	O. Mørkholm, "The Cappadocians Again", NC, 1979, 242-246.
Mørkholm 2000	O. Mørkholm, Erken Hellenistik Çağ Sikkeleri Büyük İskender'in Tahta Çıkışından Apameia Barışına Kadar (İ.Ö. 336-188), çev. Oğuz Tekin, (2000).
Moysey 1986	Robert A. Moysey, "The Silver Stater Issues of Pharnabazos and Datames from the Mint of Tarsus in Cilicia," ANS 31, 1986, 7-61.
Mutlu 2016	S. Mutlu, "Tanrıça Ma (Mᾶ) ve Kappadokia Komana'sı", Phaselis II, 2016, 311-322.
Necatigil 2003	Necatigil, B. 100 Soruda Mitologya, (2003).
Newell 1924	E.T. Newell, "A Parthian Hoard", NC vol. 4, 1924, 141-180.
Newell 1926	E.T. Newell, "Some Unpublished Coins of Eastern Dynasts", Numismatic Notes and Monographs, No. 30 ANS,1926, 1-21.
Newell 1931	E.T. Newell, "The Küchük Köhne Hoard", Numismatic Notes and Monographs no. 46, ANS, 1931, 1-33.
Newell 1937	E.T. Newell, Royal Greek Portrait Coins, (1937).
Newton 1871	C. T. Newton, "On an Inedited Tetradrachm of Orophernes II", NC xi, 1871, 19-27.
Newton-Clarke 1871	C. Newton - A. Clarke, "On An Inedited Tetradrachm of Orophernes II., King Of Cappadocia". *NC 11*, 1871, 19-27.
Niese 1896	B. Niese, "Ariarathes". RE, II. Stuttgart,1896,"815-821.
Niğde 1973	Niğde 1973 [bin dokuz yüz yetmiş üç] İl Yıllığı. (1973). Ankara, Ajans-Türk Matbaacılık Sanayii.
Nilsson 1987	Martin P. Nilsson, Greek Folk Religion, (Philadelphia, University of Pennsylvania Press 1987).
Nissen 2004	H. J. Nissen, Ana Hatlarıyla Mezopotamya: Yakındoğu Arkeolojisinin İlk Dönemleri. çev. Z.Z. İlkgelen, (İstanbul 2004).
Nixon 1951	Roy W. Nixon, "Tree of Life in the Subtropical Deserts", Economic Botany, vol. 5, no. 3, 1951, 274-301.
Nock 1937	A.D. Nock, "The Genius of Mithraism"JRS 27,1937, 108-113.
Oates 2004	J. Oates Babil, çev. Fatma Çizmeli, (Ankara 2004).
Okan 2016	E. Okan, "Tykhe ya da Fortuna", D.Ü. Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Yayını, cilt 01, sayı 01, 2016, 1- 14.
Orhun 2018	M. Orhun, "Kappadokia Krallığı", International Conference on Social Sciences Cappadocia, Nevşehir Turkey, 2018, 569-588.http://www.socialconference.org/en/
Orthmann 1971	W. Orthmann, Untersuchungen Zur späthethitischen Kunst, (Bonn 1971).
Öcal 2010	T. Öcal, "Antik Tyana Şehrinden Günümüz Kemerhisar'a Kadar Olan Yerleşmenin Tarihsel Süreci", Marmara Coğrafya Dergisi Sayı: 22, 2010, 388 – 408.
Öğün 2008	Z. Çizmeli Öğün, "2006-2007 Yılları Arasında Kültepe Kazılarında Ele Geçen Sikke Buluntuları", Anadolu/Anatolia 31, 2006 (2008), 35-41.
Öğün ve diğ. 2016	Z. Çizmeli Öğün – C. Özbil – Ö. D. Yalçın, "Antik Dönem Anadolu Nümismatiği: Arkeolojik Kazılarda Ele Geçen Sikkelerin Yayınının Bibliyografyası", içinde: Z. Çizmeli Öğün (Ed.), Anadolu-Anatolia Ek I.3. Kaunos/Kbid Toplantıları 3, Anadolu Nümismatik Araştırmaları Çalıştayı (2016), 229-254.
Öttel 2000	A. Öttel, "Die antiken Münzen aus Kaman-Kalehöyük", Kaman-Kalehöyük 9, 2000, 137-146.
Özbaşaran ve diğ. 2010	M. Özbaşaran, G. Duru, D. Teksöz, S. Omacan, "Yaşayan Geçmiş: Aşıklı Höyük", TÜBA-KED 8, 2010, 7-20.

Özdemir 2018	M. Özdemir, "Pontos Krallığı Bronz Sikkeleri" (VI. Mithridates Dönemi; İÖ, 111-63)", Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi sayı 15 cilt 6, 2018, 59-79.
Özgan 2013	R. Özgan, Roma Portre Sanatı I, (2013).
Özgüç 1941	T. Özgüç, "Kurs Vücutlu Kültepe İdolleri", Arkeoloji Araştırmaları 1940-1941, 1941, 854-876.
Özgüç 1965	N. Özgüç Kültepe Mühür Baskılarında Anadolu Grubu, TTK, (1965).
Özsait 1982	M. Özsait, "Anadolu'da Hellenistik Dönem", Anadolu Uygarlıkları -Görsel Anadolu Tarihi Ansiklopedisi, C 2, Görsel Yayınlar, 1982, 279-324.
Öztaner 2012	S .Öztaner, "Kappadokia Bölgesi'nden Tapınak Planlı Bir Anıt Mezar: Kayseri-Felahiye Mezar Anıtı". Belleten 76 (2012), 369-384.
Öztürk 2003	G. Öztürk, "Eski Tunç Çağı'nda Kültepe İdolleri", AÜ SBE ylt, (Ankara 2003).
Öztürk 2010	B. Öztürk,Roma İmparatorluk Çağı Küçük Asyası'nda Dionysos Kültü,(İstanbul 2010).
Panagiotis- Lorber 2010	P. Iossif Panagiotis and Catharine C. Lorber, "Hypaithros: A Numismatic Contribution to The Military History of Cappadocia", Historia: Zeitschrift für Alte Geschichte, Bd. 59, H. 4 (Franz Steiner Verlag 2010), 432-447.
Panichi 2005	S. Panichi, Cappadocia through Strabo's Eyes, içinde: Daniela Dueck, Huck Lindsay, Sarah Pothecary, (ed.), Strabo's Cultural Geography, The Making of a Kolossourgia, Cambridge University Press, New York, 2005, 200-215
Parke 1986	H. W. Parke, Festivals of the Athenians, (London. 1986).
Parrot 1937	A. Parrot, "Peintures du Palais de Mari" , Syria Archéologie, Art et histoire 18 - 4, 1937, 325–354.
Pastor 2000	L. B. Pastor, "El Santuario de Comana Pontica (Apuntes para su Historia)". ARYS 3, 2000, 143-150.
Pfeiler 1969	Hasso Pfeiler, "Ein Fund von Tetradrachmen vom Alexandertyp aus Aksaray", SM, vol.19, no.75, 1969, 49-54.
Poncy ve diğ. 2001	H. Poncy – O. Casabonne -, J. De Vos – M. Egetmeyer – R. Lebrun – A. Lemaire, "Sceaux du musée d'Adana. Groupe du "Joueur de lyre" (VIIIe siècle av. J.-C) - Sceaux en verre et cachets anépigraphes d'époque achéménide - Scaraboïdes inscrits - Scarabées et sceaux égyptisants". Anatolia Antiqua 9, 2001, 9-37.
Porges 2008	W. Porges, "The Clergy, The Poor, and the Non-Combatants on the First Crusade", The Crusades: Critical Concepts in Historical Studies, cilt 2, 2008, 30-55.
Preiser-Kapeller 2001	JohannesPreiser-Kapeller, Die Verwaltungssgeschichte des byzantinischen Armeniens vom 5. bis zum 7. Jahrhundert, (Vien 2001).
Pullu 2013	S. Pullu, Geç Hitit (Tabal) Krallıkları, (Afyonkarahisar: Kocatepe Akademi Yay. 2013)
Radista 1983	Leo Radista, "Iranians in Asia Minor", içinde: Ehsan Yarshater (ed.), History Of Iran, vol III., (Cambiridge Universty Press, 1983).
Ramsay 1882	W.M. Ramsay Inscriptions of Cilicia, Cappadocia and Pontos, Journal of Philology XI, 1882, 142-160.

Ramsay 1890	W. M. Ramsay, The Historical Geography of Asia Minor, (London 1890).
Ramsay 1960	W. M. Ramsay, Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası, (İstanbul 1960).
Rec. gén. 1904	W. Waddington, W. Babelon and T. Reinach, Recueil Général des monnaies Grecques d'Asie Mineure, (Paris 1904).
Regling 1927	K. Regling, Die Münzen von Priene, (Berlin 1927).
Regling 1935	K. Regling, "Dynastenmünzen von Tyana, Morima und Anisa in Kappadokien", ZfN 42, 1935.
Reide 2011	P. Reide Keruben / Kerubenthroner, Deutsche Bibel Gessellschaft, Evangelisch - Theologische Fakultät, (Eberhard Karls Universität Tübingen, 2011). http://www.bibelwissenschaft.de/stichwort/15921/
Reinach 1887	Th. Reinach, Essai sur la Numismatique des Rois de Cappadoce, Paris, 1887.
Reinach 1888	Th. Reinach, Trois Royaumes d'Asie Mineur: Cappadoce-Bithynie-Pont, Numismatique Ancienne, (Paris 1888).
Reinach 1924	S. Reinach, "Datames", Revue Archéologique, Cinquième Série, T. 20 1924, 165-177.
Roscher 1884	W.H. Roscher, A. Furtwangler, "Athena", Roscher ML I, 1884, 675-685.
Rott 1908	H. Rott, Kleinasiatische Denkmaeler Aus Pisidien, Pamphylien und Lykien, (Leipzig 1908).
Ruge 1937	W. Ruge, "Nyssa", RE XVII, 2, Stuttgart,1937,1662-1663.
Safadi 1974	H. el Safadi, "Die Entstehung der Syrischen Glyptik und ihre Entwicklung in der Zeit von Zimrilim bis Ammitaqumma", Ugarit Forschungen 6, 1974, 313-352.
Saltuk 1997	S. Saltuk, Arkeoloji Sözlüğü, (1997).
Sanford 1939	E. M. Sanford, "The Career of Aulus Gabinius" Transactions and Proceedings of the American Philological Association, Cilt. 70 (1939)64-92.
Saraç – Davesne 1994	L. Saraç - A. Davesne, "Un lot de drachmes cappadociennes â Kırıkhan (Hatay)", içinde: M. Amandry- G. Le Rider (ed.), Trésors et circulation monétaire en Anatolie antique, (Paris 1994), 61-64.
Sarıkaya 2011	S. Sarıkaya, Babil Kuneiform Tabletleri ile Antik Kaynaklar Işığında Media, Lydia ve Küçük Asya Fatihi Büyük Kyros, MJH I/2, 2011, 195-211.
Sarıkaya 2016	S. Sarıkaya, "Anadolu'da Pers Satraplık Sistemi", Cedrus IV, 2016, 75-90.
Sarre 1998	F. Sarre, Küçük Asya Seyahati, Selçuklu Sanatı ve Ülkenin Coğrafyası Üzerine Araştırmalar, çev. Dara Çolakoğlu, (İstanbul 1998).
Sayles 2007	W. Sayles, Ancient Coin Collecting II: Numismatic Art of the Greek World, (Krause Publications, 2007).
Schaff- Wace 1890-1900	Philip Schaff ve Henry Wace (ed.), St. Basil: Letters and Selected Works, volume 8, (New York Christian Literature Company 1890-1900).
Schmitt 1990	L. Schmitt, "Nouvel Drachme du Royaume de Cappadoce", BSFN 1990, 817-818.
Schmitz 1843	L. Schmitz "Arkhelaos", BDS cilt 3, 1843, 272-273.
Scratchley 1843, Ariarathes I- IX	C. J. Scratchley , "Ariarathes I- IX", BDS cilt 3, 1843, 381-383.

Scratchley 1843, Ariobarzanes I-III	C. J. Scratchley, "Ariobarzanes I-III", BDS cilt 3, 1843, 392-393.
Scweitzer 1948	U. Scweitzer, Löve und Sphinx im Alten Agypten, (1948).
Seco- Maspero 2010	Lucas Francisco Mateo Seco ve Giulio Maspero (ed.), The Brill Dictionary of Gregory of Nyssa, (Boston 2010).
Sekunda 1988	N. V. Sekunda, "Some Notes on the Life of Datames", IRAN 26, British Institute of Persian Studies, 1988, 35-53.
Sever 2018	H. Sever, "Kültepe Tabletlerinin Anadolu Tarihi ve Kültür Tarihi Bakımından Önemi", DTCF Dergisi, 35(2), 2018, 247-256.
Sevin 1998a	V. Sevin, "Güzel Atlar Ülkesi", içinde: Metin Sözen (ed.), Kappadokya, (1998), 46-61.
Sevin 1998b	V. Sevin, "MÖ I. Bin yıl: Demir Çağı Krallığın Koruyucuları", içinde: Metin Sözen (ed.), Kappadokya, (1998), 170-193.
Sevin 2014	V. Sevin, Yeni Assur Resim Sanatı, TTK Basımevi, (Ankara 2014).
Seyrig 1970	H. Seyrig, "Une Déesse Anatolienne". Antike Kunst 13 (1970) 76-78.
Shayegan 2007	M. Rahim Shayegan, "Prosopographical Notes: The Iranian Nobility during and after the Macedonian Conquest", Bulletin of the Asia Institute, New Series, vol. 21, 2007, 97-126.
Sheedy 1992/93	K. Sheedy, "Greek Coins In The Museum of Applied Arts And Sciences, Sydney",Mediterranean Archaeology, Vol. 5/6, 1992/93, 143-160.
Sherwin-White 1977a	A. N. Sherwin-White, "Roman Involvement in Anatolia, 167-88 B.C.", JRS, cilt 67 (1977), 62-75.
Sherwin-White 1977b	A. N. Sherwin-White, "Ariobarzanes, Mithridates and Sulla", The Classical Quarterly, cilt 27,no.1, 1977,173-183.
Simonetta 1958	B. Simonetta, "Note di numismatica della Cappadocia. Sull'atribuzione delle dramme di Ariarathes IV e di Ariarathes V". RIN LX, 1958, 11-20.
Simonetta 1961	B. Simonetta, "Notes on the Coinage of Cappadocian Kings", NC 7/1, 1961, 9-50 +3 lev.
Simonetta 1964	B. Simonetta, "Remarks On Some Cappadocian Problems", NC 7/IV, 1964, 83-92.
Simonetta 1966	Alberto M. Simonetta, "Some Remarks on the Arsacid Coinage of the Period 90-57 B.C."NC (1966-) Seventh Series, vol. 6 (1966), 15-40.
Simonetta 1967	B. Simonetta, "Some Additional Remarks on the Royal Cappadocian Coinage", NC 7, 1967, 7-12.
Simonetta 1970	B. Simonetta, "A proposito di alcune attribuzione di monete dei re di Cappodocia proposte dal Dr. Mørkholm", *RIN 72*, 1970, 45-61.
Simonetta 1973	B. Simonetta," Ariarathes IV o Ariarathes VI: ossrvazioni in alcune rare moneta di Cappadocia", QT 1973,37-42.
Simonetta 1974a	B. Simonetta, "Osservazioni su alcune emissioni barbariche dei re di Cappadocia", RIN 76, 1974, 95-105.
Simonetta 1974b	B. Simonetta, "Problemi di numismatica dei re di Cappadocia: I'ipotetica monetzaione di Ariarathes VIII" QT 3, 1974, 49-62.
Simonetta 1975a	B. Simonetta, "Sulla monetazione di Ariarathes di Cappadocia", SM 97, 1975, 4-7.
Simonetta 1975b	B. Simonetta, "Raffronto tra alcuni stateri di Mazaeus a Tarsus e le dramme di Ariarathes I di Cappadocia", SM 25, 1975, 91-95.
Simonetta 1977	B. Simonetta, The Coins of the Cappadocian Kings, Typos.

Monographien zur antiken Numismatik 2, (Fribourg 1977).

Simonetta 1979 — B. Simonetta, "Moneta inedite dei re di Cappadocia", SM 29/115, 1979, 55-58.

Simonetta 2007 — A. M. Simonetta, "The Coinage of the Cappadocian Kings: A Revision and a Catalogue of the Simonetta Collection: Abbreviations and Bibliography", Parthica 9, 2007, 9-152.

Sinclair 1989 — T.A. Sinclair, Eastern Turkey: An Architectural & Archaeological Survey, vol. 2, (1989).

Six 1885 — J.P. Six,"Sinope", NC,1885, 15-50.

Slimak ve diğ. 2008 — L. Slimak - S. L. Kuhn - H., Roche - D. Mouralis- Buitenhuis, H. Balkan - N. Atlı - D. Binder - C. Kuzucuoğlu, ve H. Guillou, "Kaletepe Deresi 3 (Turkey): Archaeological evidence for early human settlement in Central Anatolia", Journal of Human Evolution 54, 2008, 99-111.

Smith 1844 — W. Smith, Dictionary of Greek and Roman Biography and Mythology: Volume 1, C.C. Little and J. Brown, 1844.

Smith 2013 — R.R.R. Smith, Hellenistik Heykel, çev. A. Y. Yıldırım, (2013).

SNG Ashmolean — R. Ashton and S. Ireland, SNG, vol V Ashmoleon Museum Oxford, Part XI Asia Minor Caria to Commagene, (The British Academy 2013).

SNG BM Black Sea — SNG Volume IX The British Museum, Part 1 The Black Sea, (London 1993).

SNG Copenhagen — S. Schultz ve Jan Zahle (ed.), SNG The Royal Collection of Coins and Medals Danish National Museum supplement Acquisitions 1942-1996, (Copenhagen 2002).

SNG Delepierre — SNG FranceBibliotheqe Nationale Cabinet Des Médailes Collection Jean et Marie Delepierre (1983)

SNG Finland — SNG Finland The Erkki Keckman Collection In The Skopbank, Part II Asia Minor Exept Karia,(Helsinki 1999).

SNG Fitzwilliam — SNG Great Britain IV: Cambridge Fitzwilliam Museum, Leake and General Collctions, vol VII Asia Minori Lycia-Cappadocia (London 1967).

SNG Sweden — SNG Sweden 1, The Collection of His Late Majestty King Gustaf VI Adolf The Fred Forbat Collection, (Stockholm 1974).

SNG von Aulock — SNG Deutschland Samlung von Auolock Galatien-Kappadokien Kaiserzeitliche Kistophoren Postume Lysimachus- und Alexander- Tetradrachmen İncerti 14. Heft no-6099-6673, (Berlin 1967).

Soslu 2017 — S. Soslu, "Kappadokia Krallığı'nda Siyasi Evlilikler İle Kurulan İttifaklar", TAD, cilt 36 sayı 61, 2017, 9-30.

Soslu 2019 — S. Soslu, "Mithridates Savaşları ve Kappadokia Krallığı", içinde:M. Hakman (ed.), Kapadokya Hafıza, Kimlik ve Kültürel Miras, (Arkeoloji ve Sanat Yayınları 2019), 201-240.

Sökmen 2004 — E. Sökmen,"Komana Pontika ve Zela: Pontos Bölgesindeki Tapınak Devletleri", Karadeniz Araştırmaları Semposium Bildirileri, 2004, 119-129.

Speidel 2019 — Michael A.Speidel, Hellenistik Kappadokia Krallığı, içinde: D. Önder ve O. Tekin (ed.), Hellenistik ve Roma Dönemlerinde Anadolu: Krallar, İmparatorlar, Kent Devletleri, (YKY yayınları 2019), 118-130.

Sterrett 1888 — J. R. S. Sterrett, "An Epigraphical Journey in Asia Minor, (Boston 1888) .

Stewart 2014	A. Stewart, Art in Hellenistic World: An Introduction, (Cambridge University Press, 2014).
Stoneman 2004	Richard Stoneman, Alexander the Great, (London and New York 2004).
Sullivan 1980	R. D. Sullivan, ,"The Dynasty of Cappadocia", ANRW, VII/2, 1980,1125-1168.
Sullivan 1989	R. D. Sullivan, Near Eastern Royalty and Rome 100-30 BC, (London 1989).
Sydenham 1933	E. A. Sydenham, The Coinage of Caesarea in Cappadocia, (London 1933).
Sydenham 1978	E. A. Sydenham, The Coinage of Caesarea in Cappadocia, (New York 1978).
Şahin 2010	F. S. Şahin, "Diyarbakır Müzesindeki Bir Grup Sinope Sikkesi", Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, cilt 10 sayı 54, 2010, 89-106.
Şahin 2012	E. Şahin, Anadolu'daki Mithras Tapınakları ve Buluntuları, Hacettepe Üniversitesi Lisans Tezi, (2012).
Şar 2004	E. Şar, Antik Kaynaklarda Kappadokia Bölgesi, İstanbul Üniversitesi SBE ylt, (İstanbul 2004).
Şenyurt 2016	H. K. Şenyurt, "Sarıkaya Roma Hamamı Tarihçesi ve 2010-2015 Yılı Kazı Çalışmaları Sonuçları" I. Uluslararası Bozok Sempozyumu Bildiri Kitabı - I.Cilt, 2016.
Şenyurt- Yılmaz 2011	H.K. Şenyurt - Ö. Yılmaz, 2010, "Yozgat İli Sarıkaya İlçesi Roma Hamamı 2010 Yılı Temizlik ve Kazı Çalışması", 20. Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempoziyumu, (2011)1-16.
Şenyurt ve diğ. 2018	S. Yücel Şenyurt, Atakan Akçay, A. Emirhan Bulut, Umut Zoroğlu, Leyla Yorulmaz, S. Okan Akgönül, "Kurul Kalesi 2017 Yılı Kazı Çalışmaları", 40. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu, 3. cilt, 2018, 691-712.
Tahberer 2005	B.Tahberer, Antik Kilikia Sikkeleri, (Adana 2005).
Taner 1972	S. Taner, "A Hoard found at the Excavations of Tepebağları", Anadolu/Anatolia XVI, 1972 (1974), 85- 95.
Taner 1972	S. Taner, "Tepebağları Definesi", Anadolu (Anatolia)XVI., 1972, 98-107.
Taner 1973	S. Taner, "Kültepe Kazısında Bulunan Sikkeler", Anadolu/Anatolia XV, 1971 (1973), 139-159.
Taner 1974	S. Taner, "Kültepe Sikkeleri (1967-1973)", BelletenXXXVIII. 152, 1974, 583-595.
Taşdöner 2016	K. Taşdöner, "Anadolu'da Roma'ya Bağımlı Bir Krallık: Kappadokia (İÖ 64-İS 17)", Tarih Okulu Dergisi (TOD), Yıl 9, Sayı XXVII, 2016, 25-42.
Taşdöner Özcan 2015	K. Taşdöner Özcan, "Hellenistik Dönemin Küçük Bir Krallığı: Kommagene", Tarih Okulu Dergisi (TOD), yıl 8, sayı XXIII, 2015, 97-118.
Taşdöner 2012	K. Taşdöner, "Romalı Triumvir Marcus Antonius'un Anadolu'da Siyasi Düzenlemeleri",Tarih Araştırmaları Dergisi Cilt 31, Sayı 51, 2012, 209 – 236.
Taylor 1968	G. Taylor , "A Countermarked Coin of Ariarathes VII?", NC 1968, 269-270.
Taylor 1972	G. Taylor, "A Find of Cappadocian Silver", Berytus XX, 1972, 43-45.
Taylor 1975	L. R. Taylor, The Divinity of the Roman Emperor. (USA:

Porcupine Press 1975).
Tekin 1993 O. Tekin, Antik Anadolu Numismatiği Bibliyografyası (1993).
Tekin 1995 O. Tekin, Eski Yunan Tarihi, (1995).
Tekin 1998 O. Tekin, "MÖ IV ve MS VI. Yüzyıllar: Hellenistik Çağ ve Roma İmparatorluk Dönemi'nde Kappadokia Krallığı", içinde: Metin Sözen (ed.), Kapadokya, (1998), 194-225.
Tekin 2007 O. Tekin, Eski Anadolu ve Trakya-Ege Göçlerinden Roma İmparatorluğu'nun İkiye Ayrılmasına Kadar (MÖ 12.- MS 4. Yüzyıllar Arası), (İstanbul 2007).
Tekin 2008 O. Tekin, "A Small Hoard of Drachms of Ariobarzanes I and II from Tire Museum", içinde: İ. Deleven ve diğ. (ed), EUERGETES, Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu'na 65. Yaş Armağanı, Suna - İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, II. cilt, (Antalya 2008), 1137-1142.
Tekin 2009 O.Tekin (ed.),Suna ve İnanç Vakfı Pierre Willemart Kolleksiyonu, (2009)
Tekin 2019a O. Tekin, Eski Yunan ve Roma Tarihine Giriş, 2019.
Tekin 2019b O. Tekin, "Hellenistik Krallıkların Sikkeleri ve Anadolu'daki Tedavülü", içinde: D. Önder ve O. Tekin (ed.), Hellenistik ve Roma Dönemlerinde Anadolu: Krallar, İmparatorlar, Kent Devletleri, (YKY yayınları 2019), 242-261.
Tekin 2019c O. Tekin, "Büyük İskender: Doğu Seferi ve Hellenistik Çağ", içinde: O. Tekin(ed.), Hellenistik ve Roma Dönemlerinde Anadolu Krallar, İmparatorlar, Kent Devletleri, (YKY 2019), 10.
Tekiner ve diğ. 2015 H. Tekiner - H. Erkiletlioglu - F. Kelestimur, "King Ariarathes IV of Cappadocia: coins reveal enlarged thyroid (188 BC)", Journal Of Endocrinological Investigation 38, 2015, 261–262.
Tektaş 2014 M. Tektaş, "Kınık Höyük 2013 Yılı A1 Açması Bulunan Sikkeler",36. Kazı Sonuçları toplantısı, 2. Cilt, 2014, 506-516.
Temur 2014 A. Temur, Grek Sanatında Karışık Yaratıklar, (2014).
Temür 2016 A. Temür, "Yunan Sanatında Karışık Yaratıklar ve Kökenleri Işığında, Doğu Sanatları İle Batı Sanatları Arasındaki Etkileşimler", Uluslararası Amisos Dergisi, cilt.1,sayı I, 2016, 1-15.
Texier 2002 C. Texier, Küçük Asya III, (çev. Ali Suat), (Ankara 2002).
Thierry 1977 N. Thierry, "Un Probleme De Continuite ou de Repture. La Cappadoce Entre Rome, Byzance et les Arabes", CRAI 1977, 98-145.
Thierry 1981 N. Thierry, "Avanos-Venasa, Cappadoce, Geographica Byzantina", içinde: H. Ahrweiler (ed.), Byzantinia Sorbonensia-3, Tarih Okulu Dergisi, 7-XVIII, (Paris Pubilcation de la Sorbanne, 1981), 121-140.
Thomas 2004 C. G. Thomas, Alexander the Great in his World. (USA: Blackwell Publishing 2007).
Tiryaki 2013 S. G. Tiryaki, "Yeni Hitit Sanatı Üzerine İkonografik Araştırmalar (1): Üzüm Salkımı ve/veya Başak Filizi Taşıyanlar", Cedrus, I, 33-53.
Tosun 2015 M. Tosun, "Fethiye Müzesi'ndeki Dioskurlar ve Tanrıça Tasvirli Adak Stellerinin İkonografik, Epigrafik ve Tipolojik Özellikleri". Adnan Menderes Üniversitesi SBE Dergisi, 2(1), 2015, 1-30.
Tozan 2014 M. Tozan, "Üçüncü Makedonya Savaşı'ndan Pompeius'un Seferine Roma'nın Doğu Politikası ve Anadolu'nun Güney

	Kıyılarında Korsanlık (MÖ 167-MÖ 67)", Cedrus II, 2014, 135-169.
Tripolitis 2002	A. Tripolitis, Religions of the Hellenistic and Roman Age, Cambridge, 2002.
Trombley 2001	F.R. Trombley, Hellenistic Religion and Christianization C370-529,vol.2, (Boston 2001).
Umar 1999	B. Umar, İlkçağda Türkiye Halkı, (İstanbul 1999).
Umar 2008	B. Umar, Kappadokia, Bir Tarihsel Coğrafya Araştırması ve Gezi Rehberi, (İnklap Kitabevi 2008).
Ünal 2000	A. Ünal, "Çukurova'nın Antik Devirlerde Taşıdığı İsimler ile Fizikî ve Tarihî Coğrafyası", içinde: E. Artun- M.S. Koz (ed.), Efsaneden Tarihe Tarihten Bugüne Adana Köprübaşı, YKY İstanbul, 2000, 19-41.
Ünal 2007	A. Ünal, Hititçe Çok Dilli El Sözlüğü, (Hamburg 2007).
Vieusseux 1843	A. Vieusseux, "Ariobarzanes", BDS cilt 3, 1843,392.
Villard 1997	L. Villard, "Tyche" LIMC VIII I, 1997, 115 – 125.
von Eckel 1828	Joseph Hilarius von Eckel, Doctrina Numorum Veterum. Pars I: Numis Urbium, Populorum, Regum.Volumen III. Reliquam Asiam Minorem, et regiones Deinceps in Ortum Sitas, Vindobona [Vienna], 1828.
Voutiras 1997	E. Voutiras, "Zeus", LIMC VIII-1, 1997, 310 – 374.
Wace 1905	J. B. Wace, " Hellenistic Royal Portraits", The Journal of Hellenic Studies, Vol. 25 (1905), pp. 86-104
Weiss 1985	P. Weiss, "Argaios-Erciyes Dağı - Heiliger Berg Kappdokiens. Monumente und Ikonographie", JNG 35,1985, 21-57.
Wernicke 1896	K. Wernicke, "Artemis", RE II-1, 1896, 1336 - 1440.
Wiesehöfer 2003	J. Wiesehöfer, Antik Pers Tarihi, (çev.) M. Ali İnci, (İstanbul 2003).
Wilkinson 2013	T. Wilkinson, Eski Mısır, çev. Ü. H.Yolsal, (İstanbul 2013).
Wilkinson 2016	Wilkinson, R.H., Eski Mısır'ın Bütün Tanrı ve Tanrıçaları, Alfa Mitoloji, çev. Ahmet Fethi Yıldırım, (2016).
Winter 2008	I. J. Winter, "Touched by The Gods: Visual Evidence for The Divine Status of Rulers in The Ancient Near East", içinde: N. Brich (ed.), Religion and Power. Divine Kingship in The Ancient World and Beyond, (University of Chicago, 2008).
Wissowa-Kroll 1913	Wissowa-Kroll, "Hermes" RE, 1913, 757-760.
Wroth 1899	W. Wroth, BMC: Galatia, Cappadocia and Syria, 1899
Wroth 1899	W. Wroth, A Catalogue of the Greek Coins in the British Museum: Galatia, Cappadocia, and Syria, (1899).
Yanmaz 2016	H. K. Yanmaz, "Galatia Krallık (Tolistoboglar) Dönemi Pessinus Darplı Sikkeleri". ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi (ODÜSOBİAD), 6(15), 2016, 215-235.
Yarkin 1981	U. Yarkin, "An Unpublished Coin of Ariarathes III for Cybistra in Cappadocia", NC 141, 1981, 144-145.
Yarkon 1989	Barry J. Yarkon, "Kings of Cappadocia Struck Independent Coinage", Celator, vol. 3, no.8, 1989, 22-23.
Yavuz 2015	M. F. Yavuz, "Antikçağda Armenia: Kısa Bir Tarih", Yeni Türkiye cilt 60, 2015, 1-17.
Yıldırım - Temizkan 2017	N. Yıldırım – M. Temizkan, "Seleukoslar Döneminde Yaşanan Suriye Savaşları Üzerine Bir İnceleme", Mustafa Kemal Üniversitesi SBE Dergisi, Cilt 14, sayı 39, 2017, 117-131.
Yıldırım 1989	R. Yıldırım, Urartu İğneleri, (1989).

Yıldırım 2013	E. Yıldırım, "Antikçağda Evliliklerle Kurulan Müttefiklikler: I. Antiokhos", Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi (1), 2013, ss. 247-268.
Yıldırım 2017	N. Yıldırım, Fars Mitolojisi Sözlüğü, (2017).
Yıldız 2007	M. Yıldız, "Fransız Gezgin Charles Texier'in Küçük Asya'sının Anadolu Kültür Tarihindeki Yeri", EKEV Akademi Dergisi, Yıl:11, Sayı:31, 2007,111-119.
Yorke 1898	V. W.Yorke "İnscriptiones from Eastern Asia Minor", JHS XVII, 1898, 316-319.
Yılmaz ve diğ. 2014	Ö. YILMAZ, N. BECENE, B. HASIRCI, "Yozgat İli, Sarıkaya İlçesi Roma Hamamı 2013 Yılı Temizlik ve Kazı Çalışması", 23. Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu, Ankara, 2014, 187-206.
Yurtsever 2015	A. Yurtsever, "Neokoros Düşüncesinin Kökeni ve Gelişimi: Tanrı, Kutsal Krallık ve Yönetici İlişkisi", AÜSBD 2015, 1-16.
Zeyrek 2011	T.H. Zeyrek, "Kastabala-Hierapolis Kazısı 2009-2010", ANMED, 9, 2011, 25-28.

Resimler

1-Traianus sikkesininin arka yüzündeki tapınak içinde Tanrıça Ma'nın Kült Heykeli (Asiaminorcoin Coin ID 7361)

2- Septimius Severus sikkesinin arka yüzündekitapınak içinde Tanrıça Ma'nın Kült Heykeli. (Asiaminorcoin Coin ID 6570)

3- MÖ 2. binli yıllarda Kültepe Tunç Çağı kurs biçimli idolleri Anadolu Medeniyetleri Müzesi. (Öztürk 2003, kat.no 36.)

4-MÖ 2. binli yıllarda Kültepe tunç çağı kurs biçimli idolleri Anadolu Medeniyetleri Müzesi. (Öztürk 2003, kat.no 36.)

5-Üç başlı ve üç vücutlu Hekate, ellerinin her birinde meşale, yılan, anahtar, kırbaç taşırken bir elinde kılıç (Çelebi 2017, 36.)

6-Bergama Zeus Sunağı'ndaki Hekate betimi. Berlin Pergamon Müzesi, (Mitropoulou, 1978: 99, Fig. 83, No. 67.)

7-Roma Capitoline Müzesi, Yedi Işınlı Tacıyla Hekate,(Çelebi 2017, şek.24a.)

8- Başında ışın tacı ile Tanrıça Ma.(Seyrig1970, 76-78.; Mutlu2016, 311-322)

9- Palmiye ağacıaltında tanrıça (Donalds 1992,169, lev.177)

10-Palmiye ağaçları arasında boğa adam betimi. Tel el Rimah, MÖ 2. binyılda Yeni Asur çağı kabartma. (Donalds 1992,169.)

11- British Müzesi'nden Babil duvar ve tapınaklarının restore edilişi anısına Essarhadonun siyah bazalt taşından yaptırdığı anıt taşı (Matthews 1992, 169)

12-II. Aşurnasirpal DönemiKalhu Sarayı taht odasındaki bir kabartma (Sevin 2014,28, res.35)

13- Kral III. Tiglatpilaser (MÖ726 - 722) Dönemi kabartmada görülen savaş sahnesindekalenin içinde ve dışında görülen hurma (palmiye) ağaçlarının betimi

14- İmamkulu kabartması

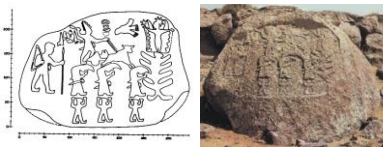

15- Abydos'taki XIX. SülaledenI. Sety'nin Tapınağından koç başlı Tanrı Ra betimi(Hart, 2005,14)

16- Koç başlı ve skarebe gövdeli Tanrı Ra. (Wilkinson, 2016,29.)

17- Kraliçeler Vadisi'ndekiNefertari'nin Mezarından bir fresk. Güneş Tanrısı olarak tahta oturmuş skarebe başlı insan biçimindeki Tanrı Khepri.(Wilkinson, 2016,231)

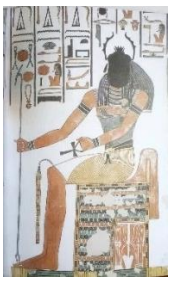

18- Koç başlı insan gövdeli tanrıYeni Krallık Dönemi (y. MÖ 1295-1070) yük. 67,7 cm. Carlsberg Glyptotek, Copenhagen (Hill 2007,54.)

19- Aslan gövdeli kanatsız bir sfenks(Oates 2004, 182.)

20- Akad silindir mühründe betimlenmiş sopa ile sürülen sfenks. (Temur 2014, 176-177, res. 329.)

21-Tel Hariri'deki Kral Zimri-Lim'in Sarayındaki bir fresk. (Parrot 1937, 325-354. Lev39;Temur 2014, 121.)

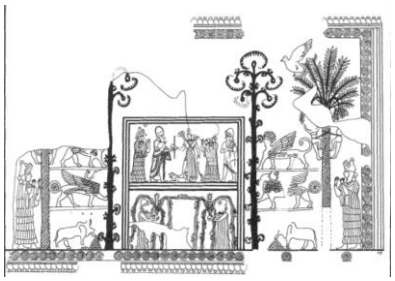

22- Louvre Müzesi KoleksiyonundanUgarit Dönemi (y. MÖ 1500)altın kolye ucunda betimlenenTanrıça Astarte (Hart, 2005, 34. res.5)

23- Deyrül Medine'den Yeni Krallık Dönemi seramik parçasında görülen başında tüylü ve boynuzlu başlık olan kanatlı dişi bir sfenks (Helck ,1955,9-10.;

Wilkinson, 2016,139.)

24- Nippur'dan İkinci Kassit Dönemifayans parçası üzerinde görülen hayat ağacını koruyansfenks.(Matthews, 1992, 109, lev.145)

25- İkinci KassitDönemi'den savaşan sfenks betimiMatthews, 1992, 122, lev.162.

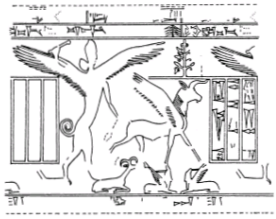

26-Mitanni Dönemi silindir mühürde betimlenen sfenksler.

(Beyer, 1982, 67-78.; Michaux-Colombot 2008, 329-353.)

27- Kayseri'de bulunmuş şimdi Walter Sanat Galerisi'nde sergilenen mühür görülen dişi ve erkek cinsiyetli antitetik duran iki sfenks betimi (Canby 1975,225-248)

28- Eski Hitit Dönemi Boğazköy'den bir silindir mühür üzerinde Hayat Ağacı'nı iki yandan koruyan hem dişi hem de erkek kanatlı sfenksler (Canby 1975, 240. Fig.13)

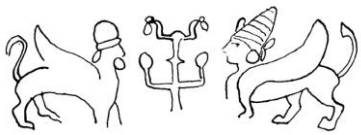

29- Boğazköy kült vazosunda görülen erkek sfenks (Baltacıoğlu, 2014, 75-100. çiz.17.)

30- fildişi sfenks betimi. (R. Akarsu, "Erken Dönemlerde Anadolu'da Ele Geçen Fildişi Eserler Üzerine Genel Bir Değerlendirme",Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, sayı 38, 2017, 131-

150)

31- Bir sfenksin üzerinde Tanrı Anapşa betimi (Belli 1998)

32- Leningrad Müzesinde sergilenen Toprakkale buluntusu MÖ 8-7. yüzyıl sfenks örneği (Temur 2014,176-177. Res.349)

33- MÖ ikinci binyılın birinci çeyreği Mari silindir mühüründe görülen antitetik grifon sfenks betimi(Keel 1980, 121)

34-Efes Artemis'in kült heykeli (Güven 2001, s. 226; Belli 2001, 41; res.34-35. https://www.thoughtco.com/artemis-of-ephesus-116920)

35-Perge Tiyatrosu'nun skenefrons'unda Perge Artemisi'nin yüksek kalathos'unun üzerinde üst üste sıralanmış, kanatları iki yana kalkan sfenks protomları tasvir (Onurkan 1969, 307)

36- Yüzük taşına kazınmış sfenks betimi(Demir, 2008, 166, kat. no. 68; res. 46)

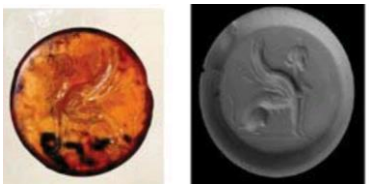

37- Datames'in Tarsos darplı stateri (Leu Numismatik AG - Auction 6, lot 250)

38-Datames’in Tarsos darplı stateri Classical Numismatic Group - Triton XXIV, lot 23 Stater

39- Satrap Mazaios (Bertolami Fine Arts, Auction 87 lot 68)

40- Datames’in Sinope’de darp ettirdiğigümüş sikkesi(Weber kolleksiyonulev,175 no 4814)

41- Lampsakos Darphanesi’inde darp edilmiş LysimakhosTetradrahmisi(Classical Numismatic Group, Triton XXIV Müzayede Tarihi: 19 Ocak 2021, lot 425)

42- Şimdi Atina Ulusal Müzesinde bulunan muhtemelen Kral V. Ariarathes Philopator’un Atina Akropolisi batı yamacında bulunan mermer portresi. (Stewart 2014,99. 65)

43- Mark Antonius’un ilk karısı Fulvia’nın betiminin olduğu Eumeneia Kenti (kent adının Fulvia olduğu dönemde Yaklaşık olarak MÖ 41-40) darbı. (Classical Numismatic Group - Triton XXIV, lot 61, 19 Ocak 2021).

44- II. Seleukos Kallinikos’un gümüş drahmisi. (Monnaies d'Antan - Auction 25, lot 480, 18 May 2019)

45- Seleukos İmparatorluğu Kralı IV. Antiokhos'un tetradrahmisi (Mørkholm 1962, 407-411, lev. XX-3)

46- Arkhelaos Dönemi yüzük taşı. Erkiletlioğlu kol.

47- Değerli taş üzerine kazınmış VI. Ariarathes betimi. (Arslan 2003,24-28. ; Gall 1990, 320-323)

Haritalar

1- Kappadokia Bölgesi strategiaları (Panichi 2005, 201.)

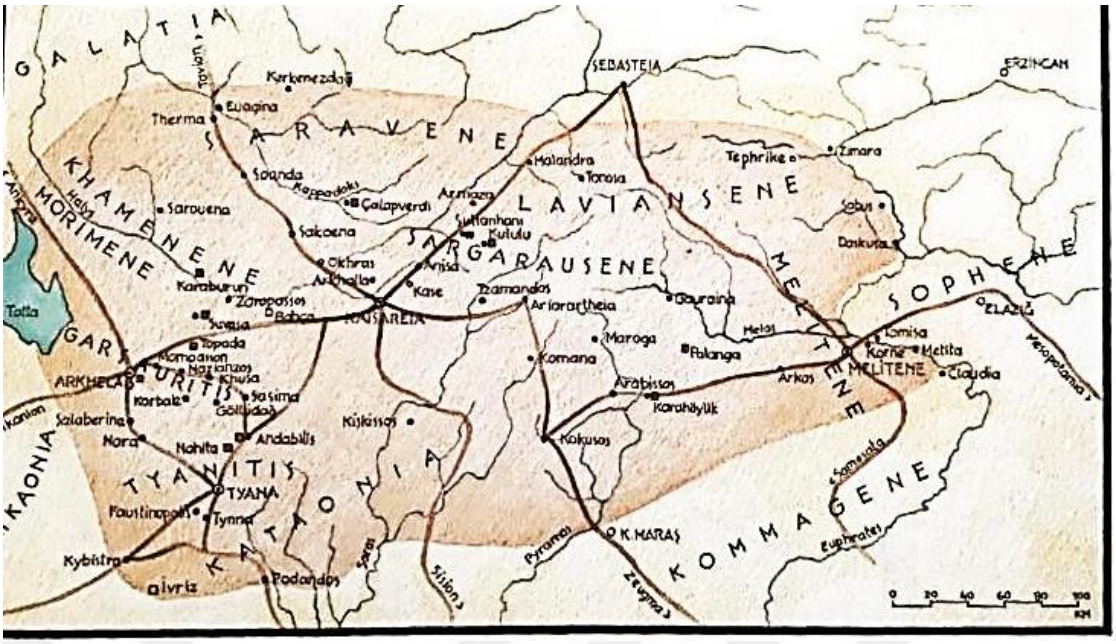

3- harita 2-Kappadokia Bölgesi strategiaları (Sevin 1998, 49.)

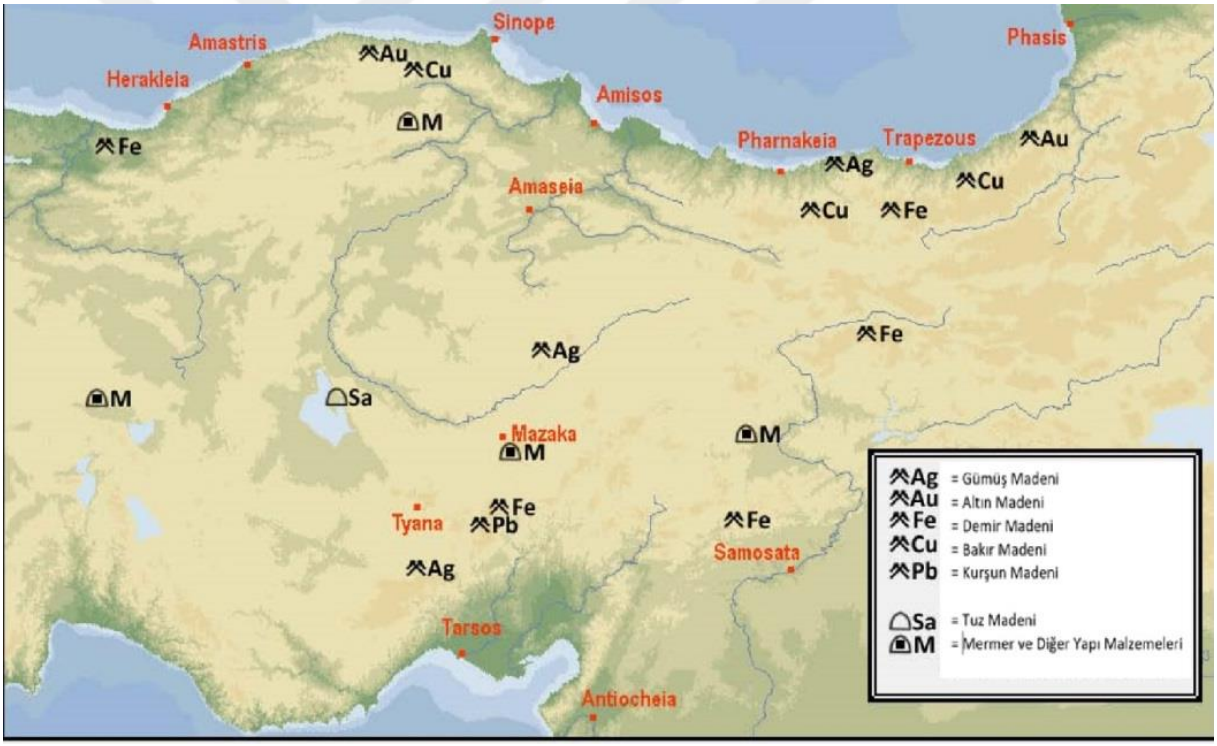

Harita 3- Kappadokia'nın Ekonomik Kaynakları (Ghita 2010, fig.2.4.)

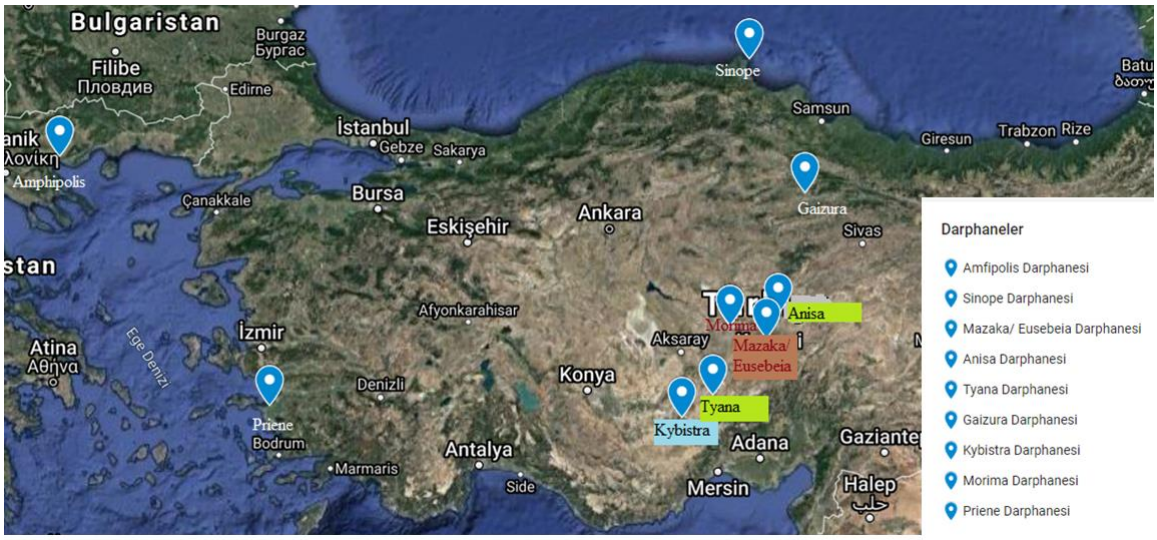

Harita 4- Darphaneler

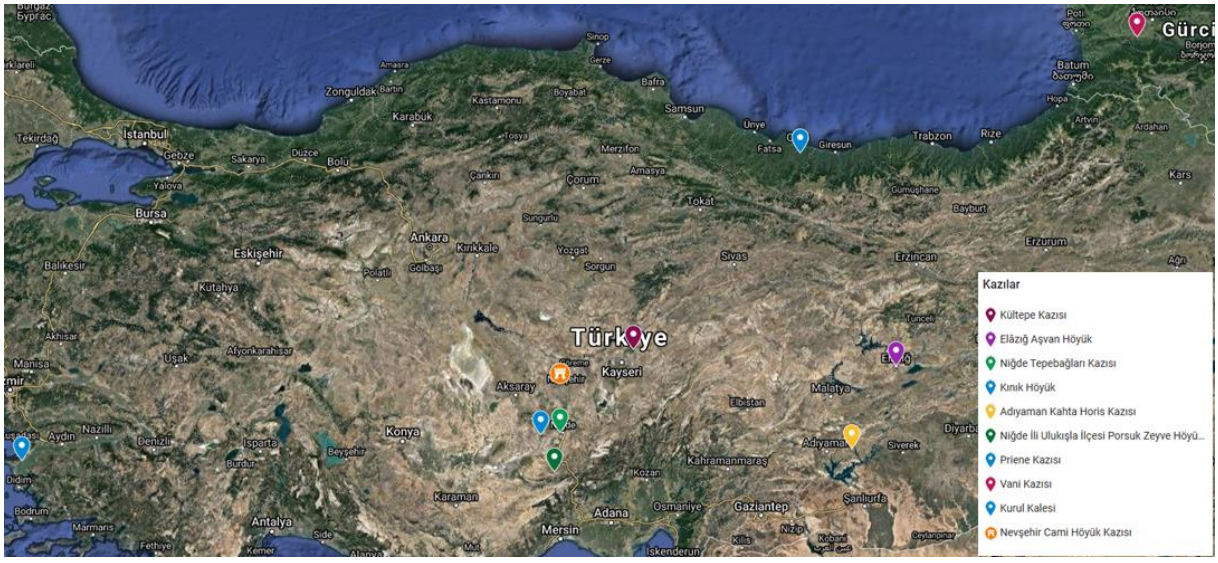

Harita 5- Kazı Buluntuları

Harita 6- Define Buluntuları

Levhalar

I. Ariarathes

Gümüş

1 3 12 19 20 21 22

23 24 25 26 27 28 29

30 31 32 33 34 35 36

37 38 39 40 42 54 62 64

65 66 67 68 69 70 71

Bronz

72 74 75 76 77

II. Ariarathes

78

Ariaramnes

79

80 83 84 86 87 88 89 91 92

93 94 95 96 97 98 99

100 101 102 103 106 107 108

109 112 113 114 115 117 118

119 121 122

III. Ariarathes (39-64)

124 125 126 127 130 131 132

133 134 135 137 138 139 140

141 142 143 144 145 146 147 148

149 150 151 154 155 156 157 158

159 160 161 162 163 164 165 166

167 168 169 170

IV. Ariarathes

Tetradrahmi

171 172 173 174

175

177

178

179

Drahmi

180

184

186

187

189

190

191

192

193

202

203

205

210

212

213

218

219

220

221

222

223

224

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235 239 240 241 244 245 246 247
248 249 250 262 268 269 270 271
272 273 274 276 277 278 279 280
281 282 283 284 285 286 287 288
289 290 296 297 298 299 300 301

302 303 304 307 308 309 310 311

312 313 325 326 327 328 329 330

332 333 334 335 336 337 338 339

340 344 346 347 351 356 357 358

359 360 361 362 363 364 365 366

367 368 369 370 371 378 379 380

381 382 383 384 385 386 387 388

389 390 391 392 393 395 396 397

398 399 400 401 402 403 414 415

416 430 431 432 433 434 443 444

445 446 448 449 450 451 452 463

464 466 467 468 469 470 471 472

473 474 477 478 479 480 481 482

486 487 488 495 497 498 499

Bronz

504 505 506 507 508 510 511

512 513 515 516 518 521 522 523 524

525 526 527 528 529 530 531 532 533

534 535 536 537 538 539 540 541 542

543 544 545 546 548 549 550 551 552 553

555 556 557 558 559 560

561 562 563 564 565 566

V. Ariarathes

Tetradrahmi

568 569 573

Drahmi

574 575 576 577 579 580 581 582

583 584 585 586 598 599 600

603 604 605 606 607 608 609

610 611 612 613 616 617 621 622

623 627 629 630 631 632 648 650

653 679 681 682 686 687 688 689

Orophernes

692 693 694

VI. Ariarathes

Tetradrahmi

695

Drahmi

696 697 698 699 701 702 703

704 706 707 710 713 714 717 718

719 720 722 723 725 726 727 728

737 738 739 743 744 745 746 747

748 749 756 762 763 766 769 770

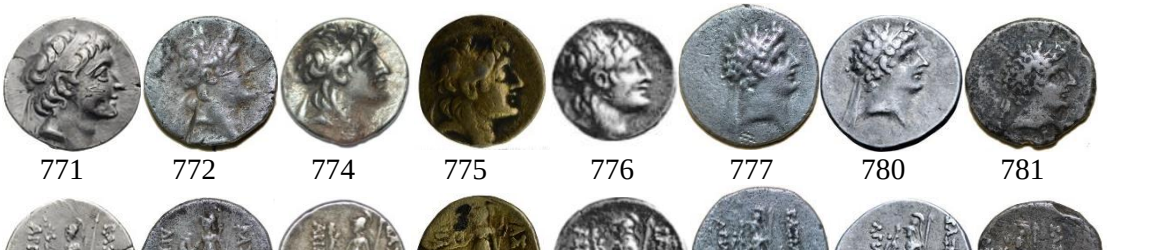

771 772 774 775 776 777 780 781

784 785 786 787 788 797 798 801

802 803 804 805 809 810 811 812

813 814 815 816 817 818 819 821

824 825 826 827 828 829 830 831

833 834 835 836 840 841 842 846

848 851 853 854 855 856 857 858

859 872 873 874 875 876 877 878

879 880 881 882 883 884 885 886

887 888 889 890 891 892 893 894

Obol

896 897 898 899 900

Bronz

901 903 904 905 906 909 910 911

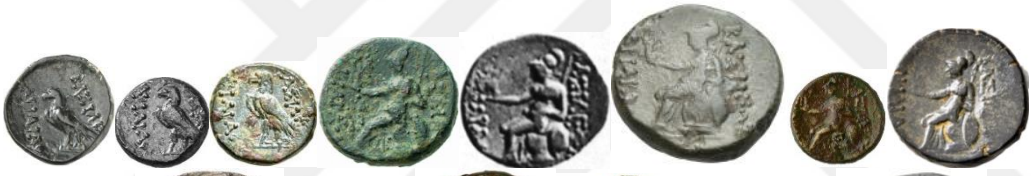

912 913 914 915 916 917 919

VII. AriarathesTetradrahmi

921 922 924 925 992

927 928

Drahmi

929 931 932 934 935 936 937 956

957 958 959 960 961 962 963 964

965 966 967 968 969 970 971 972

973 974 975 976 977 978 981 984

985 986 987 995 997 998 999 1000

1001
1008
1009
1010
1011
1012
1013
1015
1018
1019
1020
1021
1022
1023
1024
1034
1035
1038
1039
1040
1041
1042
1044
1045
1046
1047
1048
1049
1050
1051
1052
1053
1055
1056
1057
1058
1059
1060
1067
1068
1070
1071
1072
1073
1074
1075
1076
1077

1084 1086 1087 1095 1096

IX. Ariarathes
Tetradrahmi

1098 1099 1101 1102 1103

1107 1108 1109 1110

1114 1116 1117

Drahmi

1118 1120 1121 1122 1123 1124 1125 1126

1127 1128 1141 1142 1144 1145 1146 1149

1151 1152 1153 1154 1155 1156 1157 1160

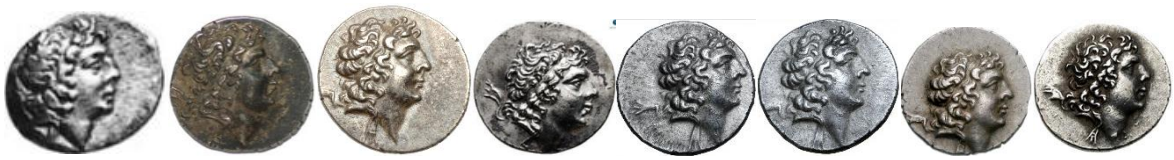

1161 1165 1167 1169 1170 1171 1172 1173

1174 1175 1176 1177 1178 1186 1187 1188

1189 1190 1191 1192 1193 1194 1205 1206

1207 1211 1213 1214 1215 1217 1219 1220

1222 1223 1224 1225 1226 1230 1231 1233

1234 1235 1241 1242 1243 1244 1245 1246

1247 1248 1249 1250 1251 1252 1253 1254

1255 1256 1258 1259 1260 1261 1263 1172

I. Ariobarzanes

1334
1335
1336
1340
1341
1342
1343
1344
1348
1350
1351
1352
1353
1354
1358
1359
1364
1369
1371
1373
1374
1375
1376
1377
1378
1379
1380
1381
1382
1383
1385
1386
1387
1388
1389
1390
1391
1392
1395
1396

1399 1400 1401 1402 1403 1404 1405 1406
1408 1409 1410 1411 1415 1416 1417 1418
1419 1424 1425 1426 1427 1428 1429 1430
1433 1435 1436 1437 1439 1440 1442 1443
1444 1445 1446 1448 1449 1450 1451 1453
1454 1455 1456 1457 1458 1459 1462 1463 1464

1465 1466 1467 1468 1469 1470 1471 1473

1474 1475 1477 1479 1480 1481 1482 1483

1485 1487 1488 1490 1494 1495 1496 1497

1498 1499 1500 1501 1502 1504 1505 1509

1511 1512 1513 1514 1515 1516 1518 1520

1521
1522
1524
1525
1526
1527
1528
1529
1530
1531
1532
1533
1534
1535
1536
1537
1538
1540
1541
1542
1543
1547
1550
1551
1552
1553
1554
1555
1556
1557
1558
1559
1560
1561
1562
1563
1564
1566
1567
1568
1569
1570
1571
1572
1573
1574
1575
1576

1577 1578 1579 1580 1583 1584 1585 1586

1587 1588 1591 1595 1601 1602 1603 1604

1605 1607 1608 1609 1610 1611 1612 1613

1615 1616 1621 1622 1623 1624 1625 1626

1627 1630 1631 1632 1633 1634 1635 1636

1637 1638 1639 1640 1641 1642 1643 1644

1645 1646 1647 1648 1649 1650 1651 1652

1653 1654 1655 1656 1657 1658 1659 1660

1661 1662 1663 1664 1665 1666 1667 1668 1669

1670 1671 1672 1673 1674 1675 1676 1677

1678 1679 1680 1681 1684 1685 1686 1687

1688 1689 1690 1691 1692 1693 1694 1695

1696 1697 1698 1699 1700 1701 1702 1705

1707 1709 1710 1711 1712 1713 1714 1716

1717 1718 1719 1720 1721 1722 1723 1724 1725

1726 1727 1732 1733 1734 1735 1736 1737 1741

1742
1744
1745
1746
1747
1748
1750
1751
1753
1754
1755
1756
1757
1758
1759
1760
1761
1762
1764
1765
1766
1767
1768
1769
1770
1771
1772
1773
1774
1775
1776
1777
1778
1780
1781
1782
1783
1784
1785
1786

1787 1788 1789 1792 1793 1794 1795 1797

1798 1800 1801 1802 1803 1804 1805 1806

1809 1810 1812 1813 1814 1815 1816 1817

1818 1819 1820 1821 1822 1823 1824 1825

1826 1827 1828 1829 1830 1831 1832 1833

1834 1835 1836 1837 1838 1839

II. Ariobarzanes

1841 1842 1843 1851 1852 1854 1855 1856

1857 1858 1859 1860 1861 1862 1863 1864

1865 1867 1868 1869 1870 1871 1872 1873

1874 1875 1876 1877 1878 1879 1880 1881

1882 1883 1884 1885 1889 1890 1891 1892

1893 1894 1895 1896 1898

III. Ariobarzanes

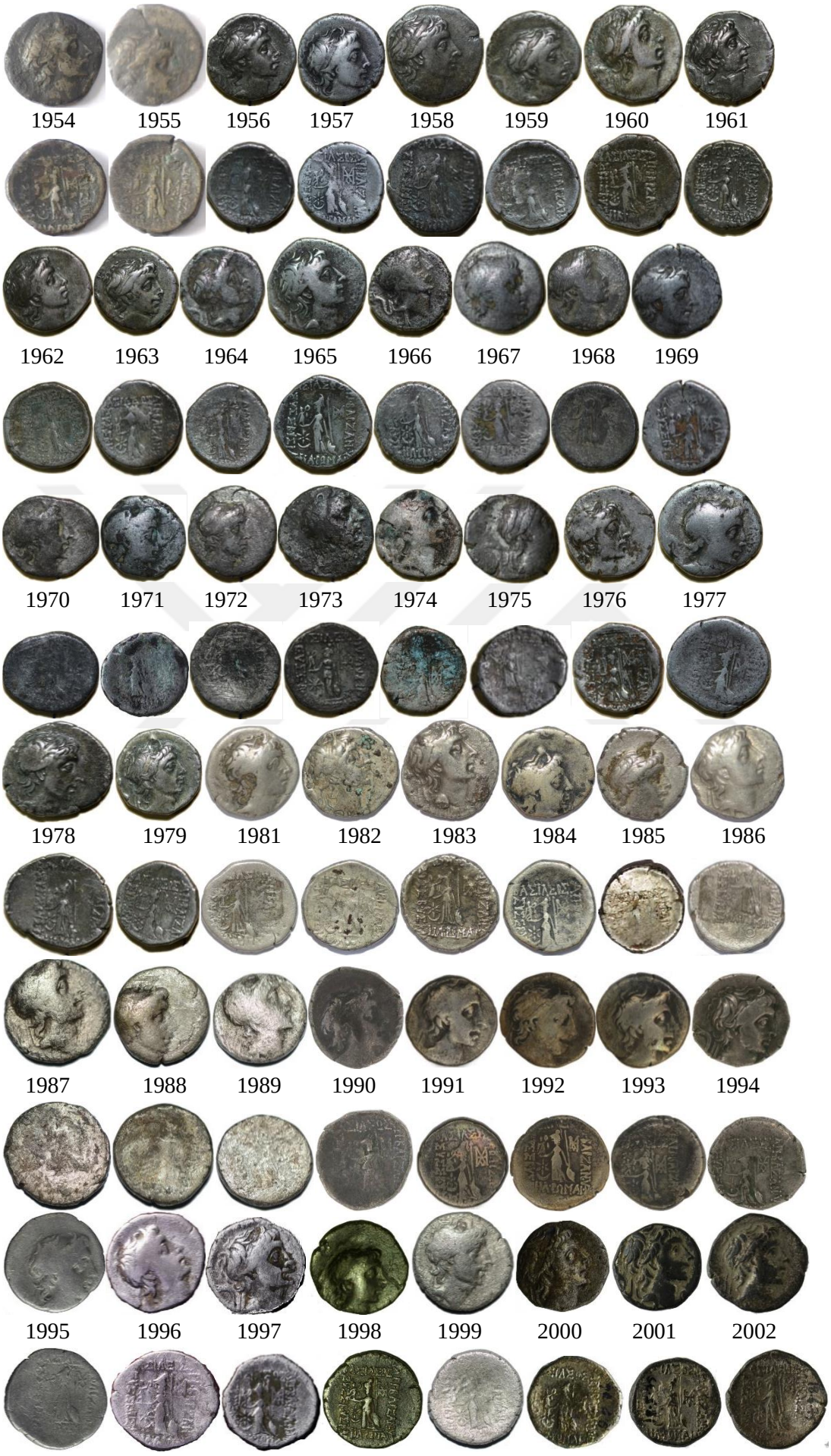
1954
1955
1956
1957
1958
1959
1960
1961
1962
1963
1964
1965
1966
1967
1968
1969
1970
1971
1972
1973
1974
1975
1976
1977
1978
1979
1981
1982
1983
1984
1985
1986
1987
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002

2003 2004 2005 2006 2007 2009 2011 2012

2013 2014 2015 2016 2018 2019 2020 2021

2022 2023 2024 2025 2026 2029 2030 2031

2032 2033 2035 2036 2037 2038 2039 2042

2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050

2051 2052 2053 2054 2055 2056 2060 2061

2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069

2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077

2079 2081 2082 2183 2084 2085 2086 2087

2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095

2096 2097 2198 2099 2100 2101 2102 2103

2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111

2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119
2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127
2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135
2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143
2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151
2152 2153 2154 2155 2156 2160 2161 2164

2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172

2173 2174 2176 2177 2178 2179 2180 2181

2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189

2190 2191 2192 2194 2195 2196 2197 2198

2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206

2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214

2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221

2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229

2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237

2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244

2245 2246 2247 2248

X. Ariarathes

2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256

2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264

2265 2066 2267 2268 2269 2270 2271 2272

2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280

2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288

2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296

2297 22z98 2299 2301 2302 2303 2304 2305

2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313

2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321

2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329

2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2237

2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346

Bronz

2347 2348 2349 2353 2354 2355 2356

Arkhelaos

Drahmi

2357 2360 2361 2362 2365 2366 2367 2368

2369 2370 2374 2375 2376 2378 2381 2382

2384 2386 2387 2388 2389 2390 2391 2392

Hemidrahmi

2393 2396 2397

Barbar stil drahmiler

2398 2399 2400 2403 2404 2405 2407 2408

2409 2410 2411 2412 2413 2414 2415 2416

2417 2418 2423 2425 2426 2427 2428 2429

2430 2431 2432 2433 2434 2435

Kappadokia Darphanelerinde Darp edilen Seleukhos Kralı VII. Antiokkos Tetradrahmileri

2436 2438 2439 2440 2441

Sivil Kent Sikkeleri (Eusebeia/Kaesareia)

2443 2444 2445 2447 2448 2451 2452

2455 2456 2457 2458 2459 2460 2462 2463

2464 2465 2466 2467 2468 2471 2472 2473 2477

2478 2479 2482 2483 2485 2487 2489 2490

2493 2495 2496 2497 2499 2503 2506 2510

2511 2514 2515 2519 2520 2525 2526

2527 2528 2529 2532 2533 2536 2538

2539 2540 2541 2542 2543 2544 2546 2547 2548 2552

2553 2557 2558 2559 2560 2561 2562 2563

2566 2567 2569 2570 2571 2572 2574 2575 2576 2579

2580 2581 2582 2583 2584 2586 2587 2588 2589 2593

2594 2596 2600 2602 2606 2607 2609

2610 2611 2615 2617 2620 2622 2625 2629